

"Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2022 жылғы 1 сәуірдегі № 123 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 4 сәуірде № 27396 болып тіркелді.

БҰЙЫРАМЫН:

1. "Жалпы білім беру ұйымдарына арналған жалпы білім беретін пәндердің, таңдау курстарының және факультативтердің үлгілік оқу бағдарламаларын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына (Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілерін мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8424 болып тіркелген) мынадай өзгерістер мен толықтырулар енгізілсін:

1-тармақ мынадай мазмұндағы 15), 16) және 17) тармақшамен толықтырылсын:

15) осы бұйрыққа 638-713 қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары бекітілсін;

16) осы бұйрыққа 714 қосымшаға сәйкес жаңартылған мазмұн бойынша негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары;

17) осы бұйрыққа 715-730 қосымшаларға сәйкес ерекше білім беруге қажеттілігі бар білім алушыларға арналған жаңартылған мазмұн бойынша бастауыш білім берудің жалпы білім беретін пәндерінің үлгілік оқу бағдарламалары бекітілсін;

осы бұйрыққа 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 48, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 61, 62, 63, 64, 65, 66, 67, 68, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91 және 92 қосымшаларға сәйкес 638, 639, 640, 641, 642, 643, 644, 645, 646, 647, 648, 649, 650, 651, 652, 653, 654, 655, 656, 657, 658, 659, 660, 661, 662, 663, 664, 665, 666, 667, 668, 669, 670, 671, 672, 673, 674, 675, 676, 677, 678, 679, 680, 681,

682, 683, 684, 685, 686, 687, 688, 689, 690, 691, 692, 693, 694, 695, 696, 697, 698, 699, 700, 701, 702, 703, 704, 705, 706, 707, 708, 709, 710, 711, 712, 713, 714, 715, 716, 717, 718, 719, 720, 721, 722, 723, 724, 725, 726, 727, 728, 729, 730 қосымшалармен толықтырылсын.

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Мектепке дейінгі және орта білім беру комитеті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен:

1) осы бұйрықтың Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде мемлекеттік тіркелуін;

2) осы бұйрық ресми жарияланғаннан кейін оны Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің интернет-ресурсында орналастыруды;

3) осы бұйрық мемлекеттік тіркелгеннен кейін он жұмыс күні ішінде осы тармақтың 1) және 2) тармақшаларында көзделген іс-шаралардың орындалуы туралы мәліметті Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің Заң департаментіне ұсынуды қамтамасыз етсін.

3. Осы бұйрықтың орындалуын бақылау жетекшілік ететін Қазақстан Республикасының Білім және ғылым вице-министріне жүктелсін.

4. Осы бұйрық алғаш ресми жарияланған күнінен кейін қолданысқа енгізіледі.

Қазақстан Республикасының

А. Аймағамбетов

Білім және ғылым министрі

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығы
44-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрі
2013 жылғы 3 сәуір
№ 115 бұйрығы
681-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларына жаратылыстану ғылымы тұрғысынан табиғат пен қоғамның өзара

байланысы, табиғаттағы заңдылықтардың біртұтастығы туралы білім, ұғым, түсінік қалыптастыру және білімдерін күнделікті өмірде кездесетін табиғат құбылыстары мен үдерістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үшін қолдану білігін дамытуға бағытталған.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жаратылыстанудың техника мен технология дамуына елеулі ықпал еткен маңызды идеяларымен, жетістіктерімен таныстыру;

2) білімдерін қоршаған әлемнің құбылыстарын түсіндіру үшін қолдану және бұқаралық ақпараттық құралдары, интернет ресурстары, арнайы және ғылыми-көпшілік әдебиеттерден алынған жаратылыстану ғылымы тұрғысынан және өмірлік маңызды мазмұны бар ақпаратты қабылдау біліктіліктеріне ие болу;

3) зияткерлік, шығармашылық қабілеттерді, сын тұрғысынан ойлау қабілетін қарапайым зерттеулер, құбылыстарды талдау, жаратылыстану ғылымдық ақпаратты қабылдау және түсіндіру барысында дамыту;

4) күнделікті өмірде тіршілік қауіпсіздігін қамтамасыз ету, заманауи технологияларды сауатты пайдалану, денсаулық пен қоршаған ортаны қорғау үшін жаратылыстану ғылымдары бойынша білімдерін қолдану.

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) негізгі тұжырымдамалық аппаратын игеру, пән мен сөйлеу заңдылықтарына сәйкес тілдік құрылымдарды құру дағдыларын қалыптастыру;

2) коммуникативтік сөйлеу сапасын және коммуникативтік дағдыларын жетілдіру;

3) заманауи педагогикалық тәсілдер мен технологияларды қолдану арқылы білім алушылардың барлық сенсорлық жүйелерін дамыту және түзету;

4) мақсатты әлеуметтендіру оқытудың белсенді әдістерін енгізу, ақпараттық-коммуникативтік орта құру, функционалдық сауаттылықты дамыту арқылы жүзеге асыру.

2- тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылардың "Жаратылыстану" пәнін толық меңгерудегі қиындықтар ауызша және жазбаша сөйлеудің бұзылуымен және ақыл-ой алғышарттарының даму ерекшеліктерімен байланысты: қабылдау, зейін, жады.

6. Білім алушылардың сөйлеу тілі дамымауының типтік және тұрақты көріністері-бұл оқу-терминологиялық лексиканы нашар меңгеру, терминдердің жеткіліксіз саралануы, сөз тіркестерін, арнайы лексикасы бар мәтіндерді түсінудің бұзылуы.

7. Ауызша сөйлеу барысында сөйлемнің грамматикалық құрылымында қателіктер кездеседі,оның құрылымын қықсартып, мағынасын бұрмалайды.

8. Оқытудың негізгі принциптері - түзету әлеуеті мен мазмұнына қарай қолданылатын, қазіргі заманғы жалпы дидактикалық және арнайы тұғырлар, олар:

1) зерттеу тұғыры – "мұғалім-білім алушы" қарым-қатынасының сипатын өзгертуге, өздігінен білім алу дағдылары мен біліктілігін қалыптастыруға, танымдық қызығушылықты тәрбиелеуге ықпал етеді;

2) жеке тұлғаға бағытталған тұғыр – оқу процесін дараландыруға, білім алушының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, шығармашылық қабілеттерін толық ашуға бағытталған;

3) іс-әрекеттік тұғыр – білім алуға, оқу іс-әрекетінің мазмұны мен формаларын түсінуге, оның нормалары жүйесін түсінуге және қабылдауға мүмкіндік береді;

4) дифференциалды тұғыр-білім алушылардың әртүрлі топтары үшін олардың ерекшеліктерін ескере отырып, оқу процесінің мамандануын, олардың шығармашылық және сыни ойлауын дамытуды білдіреді;

5) интегративті тұғыр - "Жаратылыстану" пәнін басқа оқу пәндерімен тығыз байланыстырады;

6) жүйелік тұғыр - өзін-өзі ұйымдастыру және өзін-өзі оқыту режимінде оқу процесін ұйымдастыруға мүмкіндік беретін әмбебап оқу іс-әрекеттер жүйесін қалыптастыру және дамытуға мүмкіндіктермен қамтамасыз етеді;

7) қарым-қатынас тұғыры – қарым-қатынастың адекватты жағдайын, коммуникативтік мінез-құлықты таңдау арқылы сабақ барысында және сабақтан тыс уақытта басқа қатысушылармен өзара әрекеттесу процесінде тіл арқылы қарым-қатынас жасау

8) жобалау тұғыры– ата-аналармен, жергілікті қоғамдастық өкілдерімен әріптестікте ұлттық-өңірлік компонентті ескере отырып, ғылыми-зерттеу, шығармашылық немесе практикалық проблемаларды шешуге бағытталған;

9) дамыта оқыту-білім алушыларды білімді өз бетінше игеруге, шындықты іздеуге дайындауға бағытталған;

10) проблемалы оқыту– білім алушылардың сыни, шығармашылық, диалектикалық ойлауын қалыптастыруда тиімді;

11) оқытудағы саналылық –білім алушылардың тәжірибеде білім мен біліктілікті, әсіресе бастапқы ұғымдарды қалыптастыру барысындағы оқу материалдарының көрнекі құралдарын игеруді, онда жеке тәжірибе мен бақылауды саналы түрде меңгеруді және оны қолдануды қамтамасыз етеді.

9. Пәнді оқыту оқу процесін ерекше ұйымдастыруды, төмендегідей педагогикалық шарттарды қолдануды талап етеді:

1) ынталандырушы және дамыта оқыту бұл пәннің оқу материалында сөйлеу әрекетінің дағдыларын дамытуға, психикалық процестерді түзетуге бағытталған арнайы тапсырмаларды және әрекет түрлерін іріктеу;

2) сабақ бойы сөйлеу режимін сақтау: жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының дыбысты дұрыс айтуын бақылау, ауызша және жазбаша сөйлеуінде аграмматизмдерді жою, тұтықпасы бар балалардың сөйлеу қарқынын, ырғағы мен жиілігін қалыпқа келтіру;

3) полисенсорлық негізде оқу материалын беру;

4) көру негізінде үйлесімді монологиялық сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;

5) дене бітімі, көру қабілетінің бұзылуының алдын алу, психоэмоционалды қысымды жеңілдету, ұсақ және ірі моториканы түзету, сөйлеу тынысы үшін денсаулық сақтау технологияларын қолдану;

6) пәннің қолданбалы сипатын көрсету мақсатында теория мен практика арасындағы алшақтықты жоюға арналған практикалық, шығармашылық қызмет;

7) сабақта қызмет түрлерін жиі ауыстыру.

10. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне бейімдеуде бірқатар шарттарды сақтайды:

1) танымдық процесті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік әдістер кешенін қолдану;

2) материалды біртіндеп күрделендіру, оны нақтылау, кванттау, рационалды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайларда қолдануға арналған жаттығуларды көбейту;

3) білім алушыларды қабылдау мүмкіндіктеріне қарай материалды ұсыну қарқыны;

4) ауызша сөйлеуді ұсынуды визуалды қолдау көрсету: бейімделген оқу мәтіндерін қолдану арқылы ашық пікірді айтуға көмек көрсететін алгоритм, жоспар, кесте, сызба, жадынаманы пайдалана отырып сөз тіркестері мен сөйлемдер үшін шаблон жиынтықтарын, пән бойынша басылған бағдарламалық сөздерді қолдану.

11. Оқу барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдарды пайдаланады: жиынтықтағы компьютер, проектор, интерактивті тақта, электронды плакаттар, электронды оқулықтар, эксперименттерге арналған оқу-бағдарламалық кешен.

12. Бақылау әдісін жүзеге асыру барысында кабинетте гербарийлер, коллекциялар, микропрепараттар жиынтығын қолданады.

13. Көлемді модельдер, демонстрациялық аспаптар мен реактивтер білім алушылардың зерттейтін объектілерінің статикалық және динамикалық бейнелерін жасауға қолданады.

14. Іс-әрекеттік тұғырды жүзеге асыру үшін оқытудың қосалқы құралдарын қолдану қажет: үлкейткіштер, микроскоптар, реактивтер жиынтығы, зертханалық керек-жарақтар, электронды таразылар, ғалымдардың портреттері.

15. Академиялық ғылыми-терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында пәндік сөздік минимумы ұсынылған (2-қосымша).

3-тарау. "Жаратылыстану" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

2. 16. "Жаратылыстану" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 6-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

3. 17. Бағдарлама мазмұны 7 бөлімді қамтиды:

- 1) "Ғылым әлемі" бөлімі;
- 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі;
- 3) "Заттар және материалдар" бөлімі;
- 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі;
- 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі;
- 6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі;
- 7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі.

4. 18. "Ғылым әлемі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) ғылымның рөлі;
- 2) зерттеу мәселесі;
- 3) зерттеуді жоспарлау;
- 4) деректерді жинау және жазу;
- 5) деректерді талдау;
- 6) қорытынды және талқылау.

5. 19. "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) макро- және микроәлем;
- 2) жер туралы жалпы мағлұматтар;
- 3) жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері;
- 4) жердегі тіршілік;
- 5) жер бетін бейнелеу тәсілдері;
- 6) материктер мен мұхиттар;
- 7) халық географиясы.

6. 20. "Заттар және материалдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың құрылысы мен қасиеттері;

- 2) заттардың жіктелуі;
- 3) заттардың пайда болуы және заттарды алу.

7. 21. "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) өлі табиғаттағы үдерістер;
- 2) тірі табиғаттағы үдерістер.

8. 22. "Энергия және қозғалыс" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) энергия түрлері мен көздері;
- 2) қозғалыс.

9.23. "Экология және тұрақты даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экожүйелер;
- 2) тірі ағзалардың саналуандылығы;
- 3) табиғатты қорғау.

10. 24. "Әлемді өзгертетін ашылулар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлемді өзгерткен жаңалықтар;
- 2) болашақ жаңалықтары.

25. 5-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

11.1) "Ғылым әлемі" бөлімі: ғылымның адам өміріндегі рөлі; зерттеу мәселесін тұжырымдай білу және жоспар құру; зерттеу жүргізуге арналған жабдық; зерттеу кезінде ақпаратты талдау; зерттеу қорытындысын рәсімдеу;

12. 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлем; Жер ғаламшарының пайда болуы және оның құрылымы; Жердің құрылымы мен құрамы, Жердің ішкі қабықтары мен сыртқы қабықтары, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуы туралы гипотезалар, жер бетіндегі тіршіліктің пайда болуын қамтамасыз ететін факторлар, "жердің жоспары" ұғымы, карталардағы шартты белгілер, шартты белгілердің мағынасы, рельеф жоспарын түсіру, құрлықтарды игеру және зерттеу тарихы, Географиялық зерттеушілер, игеру тарихы, құрлықтарды, әлем бөліктері мен мұхиттарды зерттеу, қазіргі әлем картасы,, нәсілдік белгілердің қалыптасу факторлары, нәсілдердің теңдігі;

13. 3) "Заттар және материалдар" бөлімі: диффузия, Сұйықтықтар мен газдардағы диффузия, қатты, сұйық, газ тәрізді заттардың құрылымы, заттардың әртүрлі күйіндегі заттардың қозғалысы, әртүрлі заттардың қасиеттері: түсі, иісі, балқу температурасы, қайнау, ерігіштігі, жылтырлығы, аққыштығы, физикалық және химиялық құбылыстар, таза заттар мен қоспалар, қоспаның түрлері, қоспаның компоненттері, ерітінділер, ерітіндідегі заттың массалық үлесі, заттардың ерігіштігі: еритін және ерімейтін заттар, металдар мен бейметалдар, табиғи және жасанды талшықтар, зертханалық зерттеулер;

14. 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: өлі табиғаттағы процестер, өлі табиғаттағы процестер (табиғаттағы заттардың айналымы, ауа-райының өзгеруі, тау түзілуі, Климаттық процестер), тірі және өлі организмдердің қасиеттері, тірі организмдердің ұйымдастырылу деңгейлері, микроскоп, микроскоппен жұмыс істеу ережелері, уақытша микропрепараттар, фотосинтез процесінің мәні, өсімдік пигменттері, фотосинтез шарттары, энергия түрлері, температура және жылу энергиясы, ғимараттардағы жылу оқшаулау әдістері, жылу кеңеюі, энергияның өзара ауысуы, тірі және жансыз табиғаттағы механикалық қозғалыстар, Жануарлар қаңқаларының әртүрлі, тірек-қимыл аппаратының функциялары, дене қозғалысының себептері;

15. 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: экожүйенің құрамдас бөліктері экожүйелердің түрлері, экожүйелердің жұмыс істеуіне әсер ететін экологиялық факторлар, экожүйелердің сыныптамасы, Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары, өңірдің экологиялық проблемалары, Қазақстанның Қызыл кітабының маңызы;

16. 6) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: ғылыми жаңалықтардың алуан түрлілігі.ғылыми жаңалықтар, Қазақстандағы ғылыми жаңалықтар.

17. 26. 6-сыныпқа арналған "Жаратылыстану" оқу пәнінің базалық мазмұны:

18. 1) "Ғылым әлемі" бөлімі: жаратылыстану ғылымдарының зерттеу объектілері, өзгермелі тәуелді және тәуелсіз, бақыланатын, зерттеу жоспары, ережелері, шарттары, Бірліктердің Халықаралық жүйесі, зерттеу қорытындыларының графикалық көрінісі;

19. 2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: микро-және макроәлемнің айырмашылықтары мен объектілері және оларды ажырата білу; Жердің қасиеттері мен ондағы болып жатқан құбылыстар мен процестер; жердің сфералары мен қабықтары; жердің пайда болу гипотезалары; карта және оның түрлері; шартты белгілер бойынша карталарды оқу; оны есептеудің масштабы мен тәсілдері; географиялық координаттар; параллель және меридиан; градусық тор; уақыт туралы түсінік; белдеу уақытының ерекшеліктері; материктер мен мұхиттар; материктер мен мұхиттардың физикалық - географиялық жағдайы; халықты зерттейтін ғылым;

20. 3) "Заттар мен материалдар" бөлімі: атомдар мен молекулалар; қарапайым және күрделі заттар; атом құрылысы; заттардың қайнау температурасы мен балқу температурасының қасиеттері; органикалық және бейорганикалық заттар және олардың ерекшеліктері; орта және оның түрлері (қышқыл, сілтілі, бейтарап) және әмбебап индикатордың көмегімен ортаны анықтай білу; бейтараптандыру процесі; Қазақстан жеріндегі табиғи және жасанды материалдар, олардың

артықшылықтары мен кемшіліктері; тұрмыстық химия өнімдері және оларды тұрмыста пайдалану; тұрмыстық химияны пайдалану ережелері; пайдалы қазбалар және пайдалы қазбаларды өндіру және олардың қоршаған ортаға әсері;

21. 4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі: тірі және өлі табиғаттағы процестерді модельдеу, химиялық қайта құру түрлері, жасушалардың негізгі компоненттері, органоидтардың функциялары, тірі организмдерге тән процестер, диета, организмдердің қоректену түрлері, тірі организмдерге қоректік заттарды тасымалдау, тыныс алудың мәні, деммен жұту және дем шығару құрамы, ағзаның шығарылатын өнімдері, тітіркену және тітіркену;

22. 5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі: энергия көздері, балама энергия көздері, энергия алмасу процесі, энергияны шығару және сіңіру, электр энергиясының бірлігі, электр энергиясын есептеу, тұтынылған электр энергиясының бағасы, қозғалыстардың салыстырмалылығы, қатты денелердің, Сұйықтықтар мен газдардың қысымы, адам қаңқасының құрылымы, бұлшықет құрылымы, қысымның тірі организмдерге әсері, атмосфералық қысым, атмосфералық және қан қысымын өлшеу әдістері;

23. 6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі: экожүйе компоненттерінің өзара байланысы; экожүйенің өзгеру себептері; энергияның ауысуы; жергілікті экожүйедегі тірі организмдердің алуан түрлілігі; өз өңірінің экожүйесінің проблемалары және проблемаларды шешу жолдары;

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі: Күнделікті өмірге өзгерістер енгізген қазақстандық ғылыми жобалар, ұлы жаңалықтар, болашақтың даму болжамдары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

27. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4: "5" – сынып, "2.1" бөлім, бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

28. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Ғылым әлемі" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
1.1 Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызметтерін адам іс-әрекетінің түрі ретінде анықтау	6.1.1.1 жаратылыстану ғылымдарының негіздерін атау
1.2 Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы мен болжамды тұжырымдау; 5.1.2.2 негізгі пәндік терминдерді түсіну	6.1.2.1 тәуелді, тәуелсіз және өзара тәуелді айнымалыларды анықтау; 6.1.2.2 негізгі пәндік терминдерді анықтау және оларды ақпарат жеткізуде қолдану

1.3 Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құрастыру; 5.1.3.2 - зерттеу жүргізу кезіндегі техника қауіпсіздігі ережелерін тұжырымдау; 5.1.3.3 техникалық қауіпсіздік ережелерін нақтылауға күрделі сұрақтар қою	6.1.3.1 - жоспар бойынша жүргізу; 6.1.3.2 - қауіпсіз жұмыс жағдайларын анықтау 6.1.3.3 технологиялық жоспар тапсырманың орындалу барысын бақылау
1.4 Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 - нысандар параметрлерін өлшем бірліктермен анықтау; 5.1.4.2 бақылаулар мен өлшеу деректерін тіркеу	6.1.4.1 - Халықаралық бірліктермен өлшем бірліктерін пайдалану 6.1.4.2 тапсырманың сапасын бақылау мәлімдемесін жасау
1.5 Деректерді талдау	5.1.5.1 қайталанған өлшеулер кезіндегі арифметикалық орташа шаманы есептеу және тенденцияларын анықтау	6.1.5.1 - алынған деректерді талдау көрсету
1.6. Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша қорытынды тұжырымдау 5.1.6.2 осы бастама бойынша зерттеудің сапасы туралы бағалау мәлімдемесін жасау	6.1.6.1 - алынған қорытындыны формада көрсету; 6.1.6.2 сыныптастарының жасаған зерттеу туралы оңдыбағалауды құру

2) "Ғалам. Жер. Адам" бөлімі: 2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Макро және микроәлем	5.2.1.1 макро- және микроәлем нысандарын ажырата білу және мысалдар келтіру	6.2.1.1 - макро- және микроәлем параметрлерін атау
2.2 Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 Жер ғаламшарының пайда болуын түсіндіру; 5.2.2.2 Жердің құрылысы мен құрамын атау 5.2.2.3 тақырып бойынша қарапайым, нақтылаушы сұрақтар қою	6.2.2.1 - Жер бетіндегі бақылаулар мен құбылыстарды түсіндіру 6.2.2.2 - Жердің қасиеттерін таныту 6.2.2.3 сабақ тақырыбына қатысты шығармашылық бағалау және сұрақтарды құрастыру
2.3 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктерін сипаттау	6.2.3.1 - Жердің сыртқы қабығын байланысын түсіндіру
2.4 Жердегі тіршілік	5.2.4.1 Жерде тіршіліктің пайда болуын сипаттау; 5.2.4.2 тіршілік ету үшін қажетті жағдайларын анықтау; 5.2.4.3 өзінің эмоционалды жағдайын өзін-өзі реттеудің қарапайым тәсілдерін білу	6.2.4.1 - Жердегі тіршіліктің пайда болуы туралы ғылыми болжамдарды таныту 6.2.4.2 - адамның Жердегі тіршілік қазіргі жағдайларын бағалау 6.2.4.3 психофизикалық қысымға төтеу үшін тыныс алу техникасын білу
2.5 Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 "план" және "шартты белгілер" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 шартты белгілерді қолданып, жергілікті жердің планын оқу; 5.2.5.3 бір тәсіл бойынша жергілікті жердің түсірілімін жасау; 5.2.5.4 рәсімдеу талаптарына сай жергілікті жердің қарапайым жоспарларын сызу 5.2.5.5 сөйлеу үлгілерін қолдана отырып, қиындықтарды жеңу үшін көмек сұрай білу	6.2.5.1 - географиялық картаны оқу, белгілерді жіктеу; 6.2.5.2 - шартты белгілерді пайдаланып, географиялық карталарды оқу 6.2.5.3 - масштабты анықтау, арақашықтықты есептеу; 6.2.5.4 - географиялық картаны анықтау; 6.2.5.5 - сағаттық белгілерді пайдаланып, уақытты анықтау

2.6 Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 - материктер мен дүние бөліктерін игеру және зерттеу тарихын сипаттау; 5.2.6.2 - мұхиттарды зерттеу тарихын сипаттау	6.2.6.1 - жоспар бойынша олардың физика. аймақтарының табиғат анықтау; 6.2.6.2 - жоспар бойы табиғатының ерекшеліктерін
2.7 Халық географиясы	5.2.7.1 - дүниежүзі халқының нәсілдік құрамын және негізгі нәсілдер мен нәсілаларлық топтардың таралу аймақтарын анықтау; 5.2.7.2 - нәсілдік белгілердің қалыптасу факторларын анықтау; 5.2.7.3 - нәсілдер теңдігін дәлелдеу 5.2.7.4 мұғаліммен бірге оқу міндеттерін тұжырымдау	6.2.7.1 - халықтың қоныстан анықтау; 6.2.7.2 халық тығыздығыны баға беру; 6.2.7.3 дүниежүзіндегі халь жоғары және төмен айма себептерін түсіндіру 6.2.7.4 оқу міндеттерін өз бет

3) "Заттар және материалдар" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
3.1 Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 өлшектердің сұйық және газтекес заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 заттардың қатты, сұйық және газ күйіндегі құрылымын бөлшектер теориясына сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 заттардың қасиеттерін: тығыздығын, аққыштығын, жылу және электр-өткізгіштігін, созылмалығын, иілімділігін сипаттау; 5.3.1.4 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырату	6.3.1.1 атомдар мен молекул күрделі заттарды ажырату; 6.3.1.2 атомның негізгі б олардың орналасуын сипатта 6.3.1.3 заттардың қасиетте қайнау температураларын) с 6.3.1.4 есімшелер мен затт қолдана отырып, өз ойын айт
3.2 Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 қоспалардан таза заттарды ажырату; 5.3.2.2 қоспалардың түрлерін сипаттау және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 құрамы белгілі ерітінді дайындау; 5.3.2.4 еріген заттың массалық үлесін анықтау; 5.3.2.5 заттарды ерігіштігі бойынша, металдар және бейметалдарға жіктеу	6.3.2.1 заттарды орга бейорганикалық заттарға жік 6.3.2.2 тірі және өлі табиғат сілтілік және бейтарап ор және әмбебап индикатор н анықтау; 6.3.2.3 бейтараптану үдерісін 6.3.2.4 оқу іс-әрекетінің алгоритмін құру; 6.3.2.5 қарым-қатынас шығармашылық және ізде мәселелерді бірлесіп шешу
3.3 Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 - табиғатта түзілген және жасанды жолмен алынған заттарға мысалдар келтіру; 5.3.3.2 зертханалық жағдайда заттарды бөліп ала алу 5.3.3.3 тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерді анықтау;	6.3.3.1 табиғи және жасанды артықшылықтары мен кемші 6.3.3.2 тұрмыстық химия ө саласын және оларды л ережелерін түсіндіру; 6.3.3.3 Қазақстандағы пайд кен орындарын және қо анықтау;

	5.3.3.4 өз пікірін негіздей отырып, тақырып, диаграмма, схема, кесте бойынша ақпарат мазмұнын болжау; 5.3.3.5 сабақтың тақырыбы бойынша диалогқа қатысу, сөйлеу нормаларын сақтау, сұхбаттасушыға құрмет көрсету	6.3.3.4 Қазақстандағы пай өндеудің ірі орталықтарын а 6.3.3.5 пайдалы өндірілуімен өңделінуінің әсерін түсіндіру

4) "Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
4.1 Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 өлі табиғатта болатын үдерістерді атау (табиғатта заттардың айналымы, тау түзілу, үгілу, климаттық үдерістер); 5.4.1.2 өлі табиғаттағы болып жатқан үдерістердің себеп-салдарын түсіндіру 5.4.1.3. мақсатқа, жағдайға, уақытқа, жағдайға сәйкес өз сөзіңіз жоспарлау, диалогқа қатысу	6.4.1.1 өлі табиғаттағы үдерістерді модельдеу (та заттардың табиғаттағы айна 6.4.1.2 табиғаттағы затта айналымын түсіндіру 6.4.1.3 сөйлеу нормаларын тақырып бойынша диалогк жүргізудің әртүрлі тәсілдерін
4.2 Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 тірі ағзалардың ортақ қасиеттерін сипаттау; 5.4.2.2 тірі ағзалардың құрылымдық деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 микроскоппен жұмыс істеу ережелерін қолдану; 5.4.2.4 уақытша микропрепарат дайындау; 5.4.2.5 фотосинтез үдерісін түсіндіру; 5.4.2.6 өсімдіктерде пигменттердің болуын зерттеу; 5.4.2.7 фотосинтездің жүруі үшін қажетті жағдайларды зерттеу 5.4.2.8 айтылуы күрделі дыбыстармен шет тілінен шыққан сөздердің айтылу ережелерін сақтау; 5.4.2.9 мәтіндегі синонимдер, антонимдер, бір мәнді және көп мағыналы сөздерді анықтау; 5.4.2.10 тірек жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау	6.4.2.1 жасуша компоненттер 6.4.2.2 тірі ағзаларға тән үдер 6.4.2.3 ағзалардың қоректену 6.4.2.4 толыққанды тамақтан 6.4.2.5 азық-түлік өнімдер заттардың болуын тестілеу; 6.4.2.6 ағзалардағы қор тасымалдануын зерттеу; 6.4.2.7 - тыныс алғанд шығарғандағы ауа айырмашылықты зерттеу; 6.4.2.8 ағзадағы бөлініп ш атау; 6.4.2.9 тірі ағзалардағы т жауап беру реакциясын зерт 6.4.2.10 өз бетінше жасал көрнекі материалдарды к монологиялық мәлімдеме жа

5) "Энергия және қозғалыс" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
5.1 Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 температура мен жылу энергиясын ажырату; 5.5.1.3 термометрді пайдалана отырып температураны өлшеу;	6.5.1.1 энергия көздерін атау 6.5.1.2 энергияны шығару жұтылуымен байланысты және мысалдар келтіру; 6.5.1.3 электр энергиясының 6.5.1.4 электр энергиясының

	5.5.1.4 ғимараттарда жылу оқшаулағышта-рын пайдаланудың практикалық әдістерін түсіндіру; 5.5.1.5 жылулық ұлғаюды сипаттау; 5.5.1.6 энергияның өзара айналымына мысалдар келтіру 5.5.1.7 оқығанның мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, кілт сөздерге сүйене отырып, сұрақтарды тұжырымдау	6.5.1.5 энергияны алудың ұсынау 6.5.1.6 сөйлеу әрекетін бақылауды және өзін-өзі бақылауды асыру; 6.5.1.7 түсінуді тереңдету мақсатына жету үшін түсінуді нақтылау үшін түсінудің мазмұнына деген көзқарасты сұрақтар мен жауаптарды түсіндіру
5.2 Қозғалыс	24.5.5.2.1 тірі және өлі табиғатта қозғалыстың маңыздылығына мысалдар келтіру және түсіндіру; 25.5.5.2.2 әртүрлі жануарлардың қаңқа түрлерінің ерекшелік-терін зерттеу; 5.5.2.3 денелер қозғалысының себебін анықтау 5.5.2.4 тірек жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау; 5.5.2.5 сөзінің және өзгенің сөйлеу әрекетінің сапасын критерийлер бойынша бағалау; 5.5.2.6 ауызша және вербалды емес деңгейлерде топтық өзара әрекеттесуде тиімді қарым-қатынас дағдысын меңгеру	6.5.2.1 қозғалыстың салыстырмалы мысалдар келтіру және түсіндіру; 6.5.2.2 қатты денелер, сұйық денелер, газ кысымдарын айыра білу; 6.5.2.3 адам қаңқасының құрылымын сипаттау; 6.5.2.4 бұлшық еттің құрылымын сипаттау; 6.5.2.5 тірі ағзалар үшін қозғалыстың мысалдар келтіру; 6.5.2.6 атмосфералық қысымның өзгеруінің оның мәнін түсіндіру

6) "Экология және тұрақты даму" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
6.1.Экожүйелер	5.6.1.1 экожүйенің құрамдас бөліктерін анықтау; 5.6.1.2 экожүйе түрлерін жіктеу; 5.6.1.3 экожүйеге экологиялық факторлардың ықпал етуін түсіндіру; 5.6.1.4 табиғи және жасанды экожүйелерді салыстыру 5.6.1.5 мұғалімнің көмегімен берілген тақырып бойынша екі дерек көзі (сөздіктер, анықтамалықтар) бойынша ақпаратты табу, негізгі және қосымша ақпаратты бөлу	6.6.1.1 экожүйе құрамдас бөліктерін байланысын графикалық түрде түсіндіру; 6.6.1.2 экожүйелердің алуан түрлілігін түсіндіру; 6.6.1.3 экологиялық пирамидалардың заттардың ауысуын түсіндіру; 6.6.1.4 берілген параметрлер бойынша мәтіндерін жасау: тақырып, негізгі, стилі мен түрі, мәтіннің құрылымы, элементтері, кілт сөздер; 6.6.1.5 берілген тақырып бойынша бір одан да көп ақпарат көздерінен ақпарат табу және оны түсіндіру
6.2.Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 ағзаларды тірі табиғат дүниесіне жіктеу; 5.6.2.2 - біржасушалы және көпжасушалы ағзаларды сипаттау 5.6.2.3 диаграммаларды, графиктерді, кестелерді, фотосуреттерді қолдана отырып мәтіндер құру	6.6.2.1 өсімдіктер мен жануарлар анықтау үшін ағзалардың ерекшеліктерін қолдану; 6.6.2.2 жергілікті экожүйедегі тірі ағзалардың алуан түрлілігін сипаттау; 6.6.2.3 диаграммаларды, кестелерді, фотосуреттерді қолдана отырып, ақпарат беру процесін түсіндіру негізгі ойды дәлелді түрде жасау

6.3 Табиғатты қорғау	5.6.3.1 ҚР экологиялық мәселелерін атау; 5.6.3.2 өз аймағының экологиялық мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 Қазақстан Республикасы Қызыл кітабының маңызды-лығын анықтау 5.6.3.4 топтарда нәтижелі іскерлік коммуникацияның базалық дағдыларын көрсету	6.6.3.1 өз аймағындағы ке- мәселелердің себептерін талд 6.6.3.2 экологиялық мә- жолдарын ұсыну 6.6.3.3 ауызша және в кұралдарды қолдана отыр әрекетте құрдастарымен б қарым-қатынас жасау; 6.6.3.4 өзінің және өзгенің сапасын критерийлер бойын

7) "Әлемді өзгертетін жаңалықтар" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5-сынып	6-сынып
7.1 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 әлемді өзгерткен ғылыми жаңалықтарға мысалдар келтіру	6.7.1.1 әлемді өзгерткен маңызын талқылау
7.2 Болашақ жаңалықтары	5.7.2.2 болашақ ғылыми зерттеулер үшін идеялар ұсыну 5.7.2.3 жоспар және тірек сөздер бойынша бөлімнің тақырыбы бойынша мәтін құру; 5.7.2.4 коммуникативті қатынастарда пәндік терминдерді еркін қолдану	6.7.2.2 ғылыми зерттеуле- болашақтағы дамуына болжа 6.7.2.3 болашақта ғылым зерттеу- бағыттарын болжау; 6.7.2.4 мәтіннің құрылымын өз ұстанымыңызды сенімді т

29. Бағдарламасы сөйлеу тілінің күрделі бұзылы бар негізгі ортабілім беру деңгейінің 5-6-сыныптарына арналған "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

30. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің
5-6-сыныптарына арналған
"Жаратылыстану" оқу пәнінен
жаңартылған мазмұндағы
үлгілік оқу бағдарламасына
1-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Бағдарламаның бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1 -тоқсан		
5.1 Ғылым әлемі	1. Ғылымның рөлі	5.1.1.1 ғылымның қызме- әрекетінің түрі ретінде анықт

	2. Зерттеу сұрағы	5.1.2.1 зерттеу сұрағы тұжырымдау; 5.1.2.2 негізгі пәндік терминдер
	3.Зерттеуді жоспарлау	5.1.3.1 зерттеу жоспарын құру 5.1.3.2 зерттеу жүргізу кезінде техникасының ережелерін түсіндіру 5.1.3.3 техникалық қауіпсіздік нақтылауға күрделі сұрақтар қою
	4.Деректерді жинау және жазу	5.1.4.1 - нысандар параметрлерін біріктіріп анықтау; 5.1.4.2 - бақылаулар мен тіркеу
	5.Деректерді талдау	5.1.5.1 -қайталанған өлшемдер арифметикалық орташа шама және тенденцияларын анықтау
	6.Қорытынды және талқылау	5.1.6.1 зерттеу сұрағы бойынша тұжырымдау; 5.1.6.2 сөйлеукестесу осыбасындағызерттеудіңсапамақалаларынмәлімдемесінжасау
5.2 Адам. Жер. Ғалам	1.Макро- және микроәлем	5.2.1.1 -макро-және микро-әлем ажырата білу және мысалдар келтіру
	2.Жер туралы жалпы мағлұматтар	5.2.2.1 - Жер ғаламшарының пішінін түсіндіру; 5.2.2.2 - Жердің құрылысы мен қалыптасуы; 5.2.2.3 тақырып бойынша нақтылаушы сұрақтар қою
	3.Жер қабықтары және олардың құрамдас бөліктері	5.2.3.1 Жер қабықтарын құрамдас бөліктерін сипаттау
	4.Жердегі тіршілік	5.2.4.1 - Жерде тіршіліктің таралуы сипаттау; 5.2.4.2 - тіршілік етуге қажетті жағдайлар анықтау; 5.2.4.3 өзінің эмоционалды жағдайларын реттеудің қарапайым тәсілдерін
	5.Жер бетін бейнелеу тәсілдері	5.2.5.1 - "жоспар" және "схемалар" ұғымдарын түсіндіру; 5.2.5.2 - шартты белгілермен жергілікті жердің планын оқыту; 5.2.5.3 - бір тәсіл бойынша жер бетін түсірілімін жасау (көз мен фотографиялық түсіру, бағдарлық және топографиялық); 5.2.5.4 - тіркеу талаптары мен жердің қарапайым пландарын жасау; 5.2.5.5 сөйлеу үлгілерін жасау қиындықтарды жеңу үшін көмек
	6.Материктер мен мұхиттар	5.2.6.1 - материктер мен дүниежүзінің мұхиттарын және зерттеу тарихын сипаттау

		5.2.6.2 - мұхиттарды зерттеу 5 5.2.7.4 мұғаліммен бірге тұжырымдау
	7.Халық географиясы	5.2.7.1 - дүниежүзі халқының негізгі нәсілдер мен нәсіла таралу аймақтарын анықтау; 5.2.7.2 - нәсілдік белгілі факторларын анықтау; 5.2.7.3 - нәсілдер теңдігін дәл 5.2.7.4 мұғаліммен бірге тұжырымдау
2-тоқсан		
5.3 Заттар және материалдар	1.Заттардың құрылысы мен қасиеттері	5.3.1.1 - бөлшектердің сүйі заттарда таралуын түсіндіру; 5.3.1.2 - заттардың қатты, күйіндегі құрылымын бөлш сәйкес түсіндіру; 5.3.1.3 - заттардың қасиетте аққыштығын, жылу және эл созылғыштығын, иілімділігін 5.3.1.4 - физикалық құбылыстарды ажырату
	2.Заттардың жіктелуі	5.3.2.1 - қоспалар мен таза за 5.3.2.2 - қоспалардың түр және бөлу әдістерін ұсыну; 5.3.2.3 - құрамы белгілі ерітін 5.3.2.4 - еріген заттың массал 5.3.2.5 - заттарды ерігіштігі б және бейметалдарға жіктеу 5.3.3.5 сабақтың тақырыбы б қатысу, сөйлеу норма сұхбаттасушыға құрмет көрс
	3.Заттардың түзілуі және алынуы	5.3.3.1 - кейбір табиғатт жасанды жолмен алынған з келтіру; 5.3.3.2 - зертханалық жағдай ала алу 5.3.3.3 тыңдалған ақпарат бо жабық сұрақтарға жауап бер анықтау; 5.3.3.4 өз пікірін негіздей с диаграмма, схема, кесте б мазмұнын болжау; 5.3.3.5 сабақтың тақырыбы б қатысу, сөйлеу норма сұхбаттасушыға құрмет көрс
3-тоқсан		

5.4 Тірі және өлі табиғаттағы үдерістер	1.Өлі табиғаттағы үдерістер	5.4.1.1 - өлі табиғатта болатын үдерістер (табиғатта заттардың айналуы, климаттық үдерістер); 5.4.1.2 -өлі табиғаттағы үдерістердің себеп-салдарларын сипаттау; 5.4.1.3. мақсатқа, жағдайға, сәйкес өз сөзіңіз жоспарлау;
	2.Тірі табиғаттағы үдерістер	5.4.2.1 - тірі ағзалардың сипаттау; 5.4.2.2 - тірі ағзалардың деңгейлерін сипаттау; 5.4.2.3 - микроскоппен жұмыс қолдану; 5.4.2.4 - уақытша микропрепарат жасау; 5.4.2.5 - фотосинтез үдерісін сипаттау; 5.4.2.6 - өсімдіктерде пигменттердің зерттеу; 5.4.2.7 - фотосинтездің жүру жағдайларын зерттеу 5.4.2.8 айтылуы күрделі дүние тілінен шыққан сөздердің анық сақтау; 5.4.2.9 мәтіндегі синонимдер мен мәнді және көп мағыналы сөздерді анықтау 5.4.2.10тірек жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау
5.5 Энергия және қозғалыс	1.Энергия түрлері мен көздері	5.5.1.1 - энергия түрлерін ажырату; 5.5.1.2 - температура мен жылу ағынын ажырату; 5.5.1.3 - термометрді пайдалану, температураны өлшеу; 5.5.1.4 - ғимараттарда жылу сөзін пайдаланудың практикалық түсіндіру; 5.5.1.5 - жылулық ұлғаюды сипаттау; 5.5.1.6 - энергияның өзгеруін мысалдар келтіру 5.5.1.7 оқығанның мазмұнын сұрақтарға жауап беру, кілт сөздерді отырып, сұрақтарды тұжырымдау
	2.Қозғалыс	5.5.2.1 - тірі және өлі табиғаттағы қозғалыс маңыздылығына мысалдар келтіру түсіндіру; 5.5.2.2 - әртүрлі жануарлардың қозғалыс түрлерінің ерекшеліктерін зерттеу; 5.5.2.3 - денелер қозғалысын анықтау 5.5.2.4 тірек жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау

		5.5.2.5 өзінің және өзгенің сапасын критерийлер бойынша 5.5.2.6 ауызша және деңгейлерде топтық өзара әр қарым-қатынас дағдысын ме
4 -тоқсан		
5.6 Экология және тұрақты даму	1.Экожүйелер	5.6.1.1 - экожүйенің құр анықтау; 5.6.1.2 - экожүйе түрлерін жі 5.6.1.3 - экологиялық факто қызметіне ықпал етуін түсінд 5.6.1.4 - табиғи және жасап салыстыру 5.6.1.5 мұғалімнің көмегімен бойынша екі дерек анықтамалықтар) бойынша негізгі және қосымша ақпара
	2.Тірі ағзалардың сан алуандығы	5.6.2.1 - ағзаларды тірі таби жіктеу; 5.6.2.2 - біржасушалы жә ағзаларды сипаттау 5.6.2.3 диаграммаларды кестелерді, фотосуреттерді мәтіндер құру
	3.Табиғатты қорғау	5.6.3.1 - Қазақстан экологиялық мәселелерін ата 5.6.3.2 - өз аймағын мәселелерін зерттеу; 5.6.3.3 - Қазақстан Республ кітабының маңыздылығын а 5.6.3.4 топтарда нәтс коммуникацияның базаль көрсету
5.7 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	1. Әлемді өзгертетін жаңалықтар	5.7.1.1 - әлемді өзг жаңалықтарға мысалдар келт 5.7.1.2 болашақ ғылыми идеялар ұсыну 5.7.1.3 жоспар және тірек бөлімнің тақырыбы бойынша 5.7.1.4коммуникативті қат терминдерді еркін қолдану

2) 6-сынып

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Бағдарламаның бөлімшелері	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
6.1 Ғылым әлемі	1. Ғылым рөлі	6.1.1.1 - жаратылыстану ғыл нысандарын тізіп атау

	2.Зерттеу сұрағы	6.1.2.1 - тәуелді, тәуелсіз айнымалыларды анықтау 6.1.2.2 негізгі пәндік терминдерді анықтау оларды ақпарат жеткізуде қолдану
	3.Зерттеуді жоспарлау	6.1.3.1 - жоспар бойынша жүргізу; 6.1.3.2 - қауіпсіз жұмыс жүргізу анықтау 6.1.3.3технологиялық жоспар тапсырманың орындалу барысын бақылау
	4.Деректерді жинау және тіркеу	6.1.4.1 - Халықаралық бірліктің бірліктерін пайдалану 6.1.4.2тапсырманың сапасын бақылау мәлімдемесін жасау
	5.Мәліметтерді талдау	6.1.5.1алынған деректерді көрсету
	6.Қорытынды және талқылау	6.1.6.1 - алынған қорытынды формада көрсету; 6.1.6.2сыныптастарының жоспар туралы оңдыбағалауды құру
6.2Ғалам. Жер. Адам	1.Макро- және микроәлем	6.2.1.1 макро- және микроәлем параметрлерін атау
	2.Жер туралы жалпы мағлұматтар	6.2.2.1 - Жер бетіндегі бақылау мен құбылыстарды түсіндіру 6.2.2.2 - Жердің қасиеттерін таныту 6.2.2.3сабақ тақырыбына шығармашылық бағалау жасау сұрақтарды құрастыру
	3.Жер өрістері және олардың құрамдас бөліктері	6.2.3.1 - Жер қабықтарының тәсілдерін түсіндіру
	4.Жердегі тіршілік	6.2.4.1 - Жердегі тіршіліктің негізгі ғылыми болжамдарды салыстыру 6.2.4.2 - адамның Жерде тіршілік жағдайларын бағалау 6.2.4.3психофизикалық қызығушылық үшін тыныс алу техникасын таныту
	5.Жер бетін бейнелеу тәсілдері	6.2.5.1 - географиялық картаның белгілерді жіктеу; 6.2.5.2 - шартты белгілерді географиялық карталарды оқу 6.2.5.3 - масштабтың арақашықтықты есептеу; 6.2.5.4 - географиялық координаттарды пайдалану 6.2.5.5 - сағаттық белгілерді пайдаланып, уақытты анықтау
	6.Материктер мен мұхиттар	6.2.6.1 - жоспар бойынша материктер олардың физикалық аймақтарының табиғат ерекшеліктерін

		6.2.6.2 - жоспар бойынша мұз ерекшеліктерін анықтау
	7.Халық географиясы	6.2.7.1 - халықтың қоныста анықтау; 6.2.7.2 - халық тығыздығын баға беру; 6.2.7.3 - дүниежүзіндегі халық жоғары және төмен аймақ себептерін түсіндіру 6.2.7.4оқу міндеттерін өз бет
2 -тоқсан		
6.3 Заттар және материал-дар	1.Заттардың құрылысы мен қасиеттері	6.3.1.1 - атом мен молекул және күрделі заттарды айыра 6.3.1.2- атомның негізгі олардың орналасуын сипатта 6.3.1.3 - заттардың қасиет қайнау температураларын) с 6.3.1.4есімшелер мен зат қолдана отырып, өз ойын айт
	2.Заттардың жіктелуі	6.3.2.1 - заттарды ор бейорганикалық заттар күйін 6.3.2.2 - тірі және өлі табиға және бейтарап ортаны аи эмбебап индикатор көмегіме 6.3.2.3 - бейтараптандыру үд 6.3.2.4 оқу іс-әрекетінің жосп құру; 6.3.2.5 қарым-қатынас шығармашылық және ізд мәселелерді бірлесіп шешу
	3.Заттардың пайда болуы мен оларға қол жеткізу	6.3.3.1 - жасанды артықшылықтары мен кемші 6.3.3.2 - тұрмыстық химия саласын және оларды ережелерін түсіндіру; 6.3.3.3 - Қазақстандағы пай орындарын және қолдану сал 6.3.3.4 - Қазақстандағыпа өндеудің ірі орталықтарын ат 6.3.3.5 - пайдалы өндірілуіменөңделінуінің әсерін түсіндіру
3 -тоқсан		
6.4 Тірі және өлі табиғат-тағы үдерістер	1. Өлі табиғаттағы үдерістер	6.4.1.1 - өлі табиғаттағы үдерістерді модельдеу (тауд үдерістері, табиғатта заттард 6.4.1.2 - табиғаттағы зат айналымын түсіндіру

		6.4.1.3 сөйлеу нормаларын тақырып бойынша диалог жүргізудің әртүрлі тәсілдерін
	2. Тірі табиғаттағы үдерістер	6.4.2.1 - жасуша компонентте 6.4.2.2 - тірі ағзаларға тән үде 6.4.2.3 - ағзалардың қос ажырату; 6.4.2.4 - толыққанды тамақта 6.4.2.5 - азық-түлік өнімдер заттардың болуын тестілеу; 6.4.2.6 - ағзалардағы қос тасымалдануын модельдеу; 6.4.2.7 - тыныс алған, шығарғандағы ауа айырмашылықты зерттеу; 6.4.2.8 - ағзадан бөлініп шыға 6.4.2.9 - тірі ағзалардың жауап беру реакциясын зертт 6.4.2.10өз бетінше жасалған материалдарды қолдана отырып мәлімдеме жасау
6.5 Энергия және қозғалыс	1.Энергия түрлері мен көздері	6.5.1.1- энергия көздерін ата 6.5.1.2 - энергияны шығару жұтылуымен байланысты үде мысалдар келтіру; 6.5.1.3 - электр энергиясының 6.5.1.4 - электр энергиясының 6.5.1.5 -энергияны алудың ұсыну; 6.5.1.6 сөйлеу әрекетін бақылауды және өзін-өзі асыру; 6.5.1.7 түсінуді тереңдету нақтылау үшін түсінуді мазмұнына деген көзқар сұрақтар мен жауаптарды түсін
	2.Қозғалыс	6.5.2.1 - қозғалыстың сал мысалдар келтіру және түсін 6.5.2.2 - қатты денелер, сұйық қысымдарын айыра білу; 6.5.2.3 - адам қаңқасының құ 6.5.2.4 - бұлшық еттің құрыл 6.5.2.5 - тірі ағзалар үшін мысалдар келтіру; 6.5.2.6 - тиісті құралдарды атмосфералық қысымды өлше 6.5.2.7 тиісті құралдарды атмосфералық және артериял және қорытынды жасау

6.6 Экология және тұрақты даму	1. Экожүйелер	6.6.1.1 - экожүйе құрамдас байланысын график түрінде түсіндіру; 6.6.1.2 - экожүйе ауысымдарын түсіндіру; 6.6.1.3 - экологиялық пирамидалардың заттардың ауысуын түсіндіру; 6.6.1.4 берілген параметрлер бойынша мәтіндерін жасау: тақырып, стилі мен түрі, мәтіннің элементтері, кілт сөздер; 6.6.1.5 берілген тақырып бойынша одан да көп ақпарат көздерінен табу және оны түсіндіру
	2.Тірі ағзалардың сан алуандығы	6.6.2.1 - өсімдіктер мен жануарлардың анықтау үшін ағзалардың өзінше қолдану; 6.6.2.2 - жергілікті экожүйе ағзалардың алуан түрлілігін зерттеу; 6.6.2.3 диаграммаларды, кестілерді отырып, ақпарат беру процесін негізгі ойды дәлелді түрде жасау
	3.Табиғатты қорғау	6.6.3.1 - өзінің аймағындағы экология мәселелердің себептерін талдау; 6.6.3.2 - экологиялық мәселелерді жолдарын ұсыну 6.6.3.3 ауызша және вербальды қолдана отырып, бірлесіп құрдастарымен белсенді және жасау; 6.6.3.4 өзінің және өзгенің сапасын критерийлер бойынша
6.7 Әлемді өзгертетін жаңалықтар	1. Әлемді өзгертетін жаңалықтар Болашақ жаңалықтары	6.7.1.1 - әлемді өзгерткен маңызын талқылау; 6.7.1.2 - жаратылыстану ғылымдары қазақстандық ғалымдардың үлесі; 6.7.1.3 - ғылыми зерттеулер болашақтағы дамуына болжау; 6.7.1.4 мәтіннің құрылымына ұстанымың сенімді түрде дәлел

Негізгі орта білім бағдарламасының деңгейінің 5-6-сынып арналған "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының 2-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Жаратылыстану" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойыншасөздік минимумы

Сынып	Пәндік лексика және сөздік	Диалог/ жазу үшін сөз тіркес
5-сынып	Алгоритм, талдау, атом, гипотеза, интеграция, нейрон, эволюция, география, биология, экология, астрономия, физика, химия, шартты белгі, макромир, микромир, өлшем бірліктері, органикалық заттар, бейорганикалық заттар, табиғат құбылыстары, ғылыми таным әдістері, табиғат, жұлдызды аспан, күн және Күн жүйесі, табиғат құбылыстары, заттың құрылымы, ерітінділер мен қоспалар, заттар, бақылау, эксперимент, өлшеу, тәжірибе, жер сфералары, материк, нәсілдік құрам, астероид, планета, комета, шоқжұлдыз, жарық жылы жарық жылдамдығы, Сүт жолы, жұлдыз аспан, телескоп, аспан денесі, орбита.	Алдын алу үшін алдымен қажетті Алдымен көз жеткізіңіз ..., кейін ... Ережелерді сақтау дегеніміз Қауіпсіздік сақтауға байланысты Кезеңде ... менде қиындықтар Маған бұл ұнады... ..өйткені...
6-сынып	Тұрмыстық химия, координаттар, географиялық процестер, градусық тор, демография, тәуелді айнымалы, индикаторлар, ғылым интеграциясы, инфографика, масштаб, кен орны, жергілікті уақыт, зерттеу жоспары, халықтың тығыздығы, қайнау температурасы, шартты белгілер, микро -, макромир, ғылыми гипотеза, сыртқы факторлардың әсері, экологиялық пирамида, жабық жүйе, модельдеу, конденсат, сапрофиттер, жүйе, систематика.	Ақпаратты беру және алу бойынша әрекет етеді. Міндетті шарт Алгоритмдерді қолдану ... Қатаң дәйекті орындау. Ұсынылмайды... Бұл жасауға мүмкіндік береді...

Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығымен
45-қосымша
Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі
2013 жылғы 3 сәуір
№ 115 бұйрығымен
682-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - дүниенің географиялық бейнесін тұтас қабылдайтын, географиялық ойлау қабілеті дамыған, географияның әдістері мен тілін білетін және қолданатын, географиялық мәдениеті бар тұлға тәрбиелеу.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) шынайы және антропогендік нысандардан, құбылыстар мен үрдістерден тұратын дүниенің географиялық бейнесін ашып көрсету, қоршаған ортаның территориялық ерекшеліктерін, олардың объективті сиптаымен адам өміріне маңызы туралы ұғымдарын қалыптастыру;

2) оқушылардың бойында табиғат пен қоғам арасындағы өзара байланыстарға, осы байланыстардың кеңістіктік ерекшеліктеріне ғылыми көзқарастарды дамыту;

3) қоғамдық өндірістің, табиғатты қорғау мен табиғатты тиімді пайдаланудың ғылыми-жаратылыстану, әлеуметтік-экономикалық негіздерін ашу;

4) оқушылардың географиялық ғылымның ұғымдары мен терминдерін, географиялық зерттеу әдістері мен зерттеу дағдыларын игеруіне ықпал жасау;

5) кеңістіктік ойлау мен картографиялық дағдыларды қалыптастыру;

6) географиялық білімді күнделікті өмірде, өз іс-тәжірибесінде пайдалану дағдыларын қалыптастыру;

7) оқулық материалдарымен, карталармен, энциклопедиялармен және басқа да географиялық жазба көздерімен жұмыс жасау арқылы қоршаған ортаның жағдайы мен түрлі табиғат құбылыстарын зерттеу мен түсіну қажеттілігін қалыптастыру.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөйлеу іс-әрекетінің негізгі түрлерін (оқылым, жазылым, айтылым, тыңдалым) дамыту;

2) географиялық өзекті лексика мен фразеологиямен сөздік қорын ұлғайты;

3) қазақ тілінің ережесіне сай грамматикалық ұғымдары мен синтаксистік құрылымды қолдана білуін қалыптастыру;

4) тұлғалық қасиет ретінде қарым қатынас жасау қабілетін дамыту: сөйлеу арқылы қарым-қатынас жасау қажеттілігі, өз ойын, пайымын жеткізуге ұмтылу;

5) сөйлеу қарқындылығын және диалог өрбіту біліктілігін қалыптастыру, әртүрлі көзқарас болатынын мойындау;

6) монологта тілдік құралдарды қолдану біліктілігін қалыптастыру;

7) "адам-табиғат-қоғам-мәдениет" өзара қатынасында табиғатты қорғау құндылығын және табиғатты тиімді пайдалануды түсінуді қамтамасыз ету;

8) ауызша сөйлеу тілінің анықтылығын, мәнерін, түсінікті болуын жетілдіру;

9) жүйелі метакогнитивті біліктерін дамыту: аумақтық табиғи-қоғамдық жүйелер заңдылығы мен қасиеттері туралы ақпарат материалдарын талдау, жинақтау, салыстыру, жалпылау, топтастыру, сериалау;

10) жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарының алдын алу және болдырмау;

11) қоршаған ортада қауіпсіз, экологиялық және әлеуметтік жүріс-тұрысын қамтамасыз ететін бағалау, коммуникативті біліктерін қалыптастыру.

2 тарау. Оқу үрдісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Географияны оқығанда қарастырылатын оқушылар санатының келесі сөйлеу тілі бұзылыстарын ескеру қажет:

1) фонематикалық типтегі дыбыстық қателердің басымдылығымен сипатталатын сөйлеу тілінің дыбыстық - буындық құрылымының бұзылысы;

2) сөздік қордың аздығы;

3) басым сөздік алмастырулар;

4) сөйлеу тілінің жеткіліксіз және стереотипті синтаксистік безендендірілуі;

5) басым жағдайда жай сөйлемдерді қолдануы;

6) байланыстырып сөйлеу тілінің дамуындағы айтарлықтай артта қалушылықтар;

7) жазбаша сөйлеу тіліндегі көп түрлі және педагогикалық ықпалға төзімді, тұрақты қателер.

6. География пәнін оқытуда білім алушылардың келесі танымдық әрекеттерінің ерекшеліктері анықталады:

1) мағына ажырату мен түсінудің қатысты түрде сақталуы кезіндегі есте сақтау өнімділігі мен вербальды есте сақтаудың төмендеуі;

2) сөздік –логикалық ойлаудың дамуындағы артта қалушылықтар (талдау, жинақтау, салыстыру, топтастыру мен жалпылау);

3) төмен жұмысқа қабілеттілік;

4) эмоциональды – ерік-жігер сферасының артта қалушылығы, - қызығушылығының тұрақсыздығы, бақылаудың төмендігі, төмен мотивация, негативизм, өзіне сенімсіздік;

5) өзін басқару мен өзін реттеуді қалыптастырудағы қиындықтар;

6) жоғарғы жүйке әрекетінің тез шаршағыштығы мен кез - келген әрекет түрінен тез шаршауымен, жоғары қозушылықпен, тітіркенгіштікпен, қимыл - қозғалыстың тежелуімен,немесе тежелудің басымдығымен, әлсіздікпен, енжарлықпен сипатталады.

7. "География" пәніне оқыту құндылық-бейімдеушілік, тұлғалық - бейімдеушілік, іс - әрекеттік, коммуникативті , концентрлік, дифференциальды ықпал ету негізінде жүзеге асырылады.

8. "География" пәніне оқытуда құндылық-бейімдеушілік ықпал ету – ол оқу іс әрекетін орындау мен ұйымдастыру тәсілі, оны белгілі құндылықтар тұрғысынан қолдану, білім алушылардың тұлғалық құндылықтар жүйесін қалыптастыру: әдеттерін, өмір сүру қалпын, қоғамда өмір сүру үшін қажет әрекет стилін; орта білім беру құндылықтары "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген.

9. География пәнін оқытуда тұлғалық - бейімдеушілік ықпал етудің мақсаты білім алушылардың сөйлеу тілдік, психикалық, физикалық даму ерекшеліктерін есепке ала отырып, шығармашылық қабілеттерін толыққанды ашу мен оқу үрдісінде тұлғаны жан-жақты дамыту мен үйлесімді қалыптастыру, сонымен қатар жеке қажеттіліктері мен бейімділіктерін және әрекет мотивтерін есепке алу.

10. География пәнін оқытуда іс - әрекеттік ықпал ету білім алушылардың дербестігі мен максимальды белсенділігін, білімді дайын түрінде алуын емес, практикалық тұрғыда, мұғалім тарапынан кезеңімен ұйымдастырылған, спецификалық сәттерді есепке ала отырып, қолжетімді әрекет негізінде (бақылау, эксперимент) меңгеруін қарастырады:

1) білім алушыларға жеке оқу және экспериментальды әрекеттерді түсіндіру;

2) әр сабақта шынайы әрекет үрдісінде – жалпы оқу және заттық – терминологиялық, сөйлеу тілдік лексиканы пысықтау мен нақтылау;

3) мұғалімнің сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар тарапынан өзге адамның сөйлеу тілін қабылдау деңгейі мен спецификасын есепке алуы;

4) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар үшін барынша ыңғайлы және түсінікті болатын, білім алушылардың жеке тәжірибесімен байланысты, жаңа материалдарды қолдану;

5) тілдік және нұсқаулық күрделілігінің логикалық деңгейі өзгертілген тапсырмаларды немесе тірек материалдарын, жалпы түрдегі практикалық тапсырмаларды қолдану;

6) мұғалім тарапынан көрсетілетін көмектің сапасы мен көлемін біртіндеп саралау: ұйымдастырушылықтан (бірікке әрекет деңгейі) бағыттаушылыққа, кейін эмоциональдылыққа;

7) сөйлеу тілдік қателерді жіберуден қорқынышсыз ауызша жауаптар мен пайымдарда өз ойын еркін жеткізуге білім алушыларды ынталандыру;

8) оқу мәселесін шешу мен құруға қалауларын қолдау;

9) барлық жауаптарға, тіпті әлсіз жауаптарға шыдамдылық танытып, бірінші кезекте ұялшақ, ұяң балаларды тыңдау;

10) сөйлеу тілдік бұзылыстың клиникалық бейнесі кенет көрініс тапқан жағдайда мамандандырылған және нәтижелі көмек көрсету: сөйлеу тілдік

тырыспа, жазу спазмасы, сөйлеу тілдік үрдісте ауа құрылымының бағытының өзгеруі, персеверация, тахи - және брадикардия, эмоциональды қозу, алаңдаушылық пен қорқыныш, сөйлеу тілдік негизінің негативизм;

11) жауаптарды бағалаудың стандартты емес, формальды емес құрылымдарына жүгіну: "бұл қызық екен", "өте қызықты", "қызықты және ойландыратындай екен";

12) әр балаға сабақ барысында мадақтау үшін кез - келген мүмкіндікті жүзеге асыру (нәтиже үшін ғана емес, талабы мен әреке етуге қалау білдіргені үшін де), бұл өзін - өзі бағалауын көтеруге ықпал етеді. .

11. Оқуға коммуникативті ықпал ету бұл сабақ барысында шынайы қатынас жағдайын қолдануды, белсенді шығармашылық әрекетті ұйымдастыруды, жұмыстың ұжымдық формаларын қолдануды, көрсеткіші қабілет болып табылатын нәтижелі коммуникация үрдісіндегі сабақтың шығармашылық түрлеріне және мәселелік жағдаяттарға назар аударту:

1) тыңдау және диалогқа түсу;

2) берілген тақырып бойынша ұжымдық талқылауға қатыстыру;

3) барлық сабақ бойы педагогтармен және өзге балалармен бірлескен нәтижелі өзара әрекетті құру;

4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау барысында, тәжірибе немес эксперимент жүргізу барысында педагогпен және сыныптас оқушылармен бірлескен іс - әрекетін жоспарлау, әр топ мүшесінің мақсатын, қызметін , топтағы әрекет ету тәсілін анықтай алу;

5) жанжалды этикалық түрде, нәтижелі шешу, одан шыға білу;

7) сабақта коммуникация жағдайлары мен міндеттеріне орай өз ойын жеткілікті толық және нақты жеткізу білу.

12. Концентрлік ықпал ету материалды жүйелі үздіксіз қайталау мен оның барлық детализациясымен қайта өңдеу: барлық сабақ бойы, кейін – осы блокта оқылатын барлық тақырыптар барысында көрнекіліктің (кесте, сызбанұсқа, суреттер, видео т.с.с) түрлі құралдарын қолдана отырып жүргізу;

13. Дифференциалды ықпал ету ол оқу үрдісін сөйлеу тілі бұзылысын клиникалық формасын есепке ала отырып жүргізуді болжайды:

1) тұтықпа — сөйлеу тілдік аппаратының бұлшықетінің тырыспалық жағдайына негізделген сөйлеу тілінің типтік-ырғақтық ұйымдастыруының бұзылысы, онда мұғалім ауызша жауаптарды жазбаша ауыстырмауы керек, себебі, ол баланың сөйлеу тілдік тәжірибесін тежеп, білім алушылардың сөйлеу тілін толыққанды қалыптастыруын күрделендіреді;

2) ринолалия — ол сөйлеу тілі аппаратының анатомикалық-физиологиялық дефектіне негізделген дауыс пен дыбыс айтудың бұзылысы, онда мұғалім білім алушыларды шақырылған дыбыстарды айтудың түсініктілігі мен шығарылған ауа құрылымының бағытын өзіндік және өзара басқаруға бағыттайды;

3) дизартрия — ол сөйлеу тілінің түсініктілігінің төмендігімен артикуляция мүшелерінің қозғалысының кенет шектелуімен сипатталып, сөйлеу тілдік аппаратының иннервациясының бұзылысына негізделген сөйлеу тілінің дыбыстап айту жағының бұзылысы, ондатүзетушілік бағыттың бір элементі әр сабақ басында, сабақ барысындағы жоғарғы сөйлеу тілдік белсенділік фонындағы жүйелі артикуляциялық тренинг, фонематикалық естіп қабылдауын дамыту бойынша жұмыс, аудирования (есту арқылы мәтінді саналы қабылдай алуы), естіген және оқығанын ой елегінен өткізуі;

4) алалия немесе алалиялық компонент — бала бдамуының жатыр ішіндегі немесе ерте кезеңінде бас миының сөйлеу тілдік зоналарының органикалық зақымдалуы салдарынан сөйлеу тілінің болмауы немесе дамымауы, бұл кезде мұғалімнің назары баланың сөйлеу тілінің фонетикалық – фонематикалық құрылымы мен лексикалық – грамматикалық жағын қалыптастыруға бағыттайды (соңғысы дұрыс айтуды ғана емес, сонымен қатар фонематикалық естіп қабылдауын дамытуды да қамтиды).

14. Сөйлеу тілінің бұзылыстары бар білім алушылардың қасытуымен "География" пәніне оқыту үрдісі жаңартылған мазмұны бойынша оқу үрдісін дәстүрлі ұйымдастырудан шығып, 6 оқу мақсаттарының деңгейі бойынша анықталып, "біледі", "түсінеді", "қолданады", "талдайды", "жинақтайды", "бағалайды" деген әрекеттік аспектіні сипаттап, күтілетін нәтижелерге негізделеді.

15. Әр сабақ оқытудың мақсатын, қол жеткізу критерийлерін айту/көрсетуден бастап, бұнда білім алушылар оқытудың алға қойылған мақсатын түсініп, ой елегінен өткізіп, оған қалай қол жеткізу керек екендігін білуі керек.

16. Мұғалім қарапайым зерттеулерді жүргізу барысында білім алушылардың сыни тұрғысынан ойлауын, ғылыми ақпаратты қабылдап, түсіндіру қабілетін дамытуды арнайы жоспарлайды.

17. Сабақта сыни тұрғысынан ойлауын дамытудың негізінде үш кезеңнен тұратын базалық дидактикалық цикл жатады:

1) "Шақыру" - берілген тақырып бойынша балаларда бар түсініктерді жалпылау мен өзектендіру арқылы тақырыпқа деген қызығушылығын туғызу;

2) "Ой елегінен өткізу" - оқушыларды жаңа ақпаратты алып, оның барысына еніп, оны қолда бар біліммен сәйкестендіру мақсатында мағыналы және тікелей бағытталған жұмыс жүргізіледі;

3) "Рефлексия" кезеңі – ой елегінен өткізу, алынған ақпаратты жалпылау, білім алушылардың жүргізілген зерттеуге деген тұлғалық қатынасын дамыту, соның нәтижесінде зерттелініп отырған материалға тұлғалық қатынасын айту арқылы жаңа меңгерілген білімдерін есепке ала отырып, жеке түсініктерін белсенді қайта қарау жүреді.

18. "Шақыру" кезеңінде сыни тұрғысынан ойлаудың келесі әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "болжау" - сұрақ арқылы жаңа тақырып бойынша түсініктерін белсендендіру;

2) "идея себеті" - балаларға не белгілі екендігін анықтау мақсатында бөлімнің барлық тақырыптарын өту барысында білімдерді жинау, кейін тірек сызбанұсқалар, суреттер арқылы себетті жаңа түсініктерме толтыру, жалпыланған әңгімелесу барысында себетті "қайта қарап" және қорытынды жасалынады.

3) "дұрыс – қате тұжырымдар" , бұнда балаларға әлі өтпеген тақырып бойынша бірнеше тұжырымдар ұсынылып, олар қайсысы "дұрыс", қайсысы "қате" екендігін жеке тәжірибелеріне сүйеніп, немесе болжам арқылы айтады;

4) "Білемін - білдім – білгім келеді", білім алушылар "Мен бұны білемін!", "Мен бұны танып, бірден түсіндім!", "Мен бұны жеткіліксіз түсіндім, және білгім келеді!" деген категориялар бойынша саралайды.

19. "Ой елегінен өткізу" кезеңінде сыни тұрғысынан ойлаудың келесі әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "Логикалық шынжырлар" - ортақ белгісін орнату қабілетін дамыту;

2) "Сұрақтары бар кубик" - "Не? Қандай? Қалай? Неге? Неліктен? Қайда?" деген кубиктегі сұрақтарға жауап ретінде тақырып бойынша сөйлем құрастыру бойынша білім алушылардың білімдерін белсендендіру;

3) "Жуан және жіңішке сұрақтар" - алынған ақпаратты ой елегінен өткізу ("жіңішке" сұрақтары "ия", "жоқ", "білмеймін" деген жауаптарды, ал "жуан" сұрақ толық жауапты талап етеді);

4) "Дұрыс және қате пайымдар" ("плюс, минус") – белгі карталарының көмегімен оқушылар өз пайымдарының дұрыстығын (қызыл белгі картасын көтереміз) және қате екендігін (қара белгі картасын көтереміз) көрсетеді;

5) "Ішкі хат" мнемокестесі – ақпаратты нәтижелі есте сақтау, орындауды қамтамасыз ететін есте сақталынатын ақпараттың маңызды элементтерімен

белгіленген, көру үлгілері арасындағы миға тікелей жазбаға негізделген әдістер мен тәсілдер жүйесі;

б) моделдеу – объектінің маңызды қасиеттерін есепке ала отырып, жалпыланған үлгідегі модель құрастыру;

20. "Рефлексия" кезеңінде: сыни тұрғысынан ойлаудың келесі әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "Венн диаграммасы" ("Салыстыру шеңбері") -салыстыру негізінде нақтылау, топтастыру;

2) "Кластерлер" ("Шегелер") – сызбанұсқа түріндегі кілттік түсініктер енгізілген және себеп салдарлық байланыстар орнатылған материалды жүйелендірудің графикалық тәсілі;

3) "Ойлаудың алты қалпағы": ақ қалпақ – фактілер; қызыл – сезім мен эмоциялар; қара қалпақ жеіспеушіліктерді іздейді, сынайды, сары қалпақ жетістіктерін, жағымды тұстарын табады; жасыл – шығармашылық; көк– үрдісті басқару;

4) интеллектуалды карталар – ақпаратты есте сақтау әдістері, онда қағаз етінің ортасына басты идеяның (үлгінің) жазбасы орналастырылып; әр кілттік сәт үшін орталық негізден кілттік сөздері немесе фразасы бар түрлі түсті сәулелер шашырайп жазылыпиллюстрациялар, белгілер мен детальдарқосу үшін мүмкіндіктер қалдырылып, маңызды идеялар үлкен шрифтпен жазылып; элементтер немесе идеялардың белгілі топтары үшін белгілі түс немесе форма сызықтары қолданылып; есте сақтау картасын құрастыруда оқушылар өздерінің сызбанұсқасын туындату үрдісіне қосылады.

21. Оқытудың көрнекі әдістерін жүзеге асыруда педагог:

1) объектіні демонстрациялайды;

2) үрдіс немес объектіні бақылауды ұйымдастырады;

3) аталмыш объектіні тексеру тәсілдер мен әдістерін , объектіні жан -жақты зерттеу техникасына үйретеді;

4) білім алушыларды сөздегіөзінің практикалық тәжірибесін жалпылау мен бекітуге ынталандырады.

22. География сабағының тақырыптары бойынша ақпараттарды меңгерудің сапасын қамтамасыз ету үшін мұғалім үнемі білім алушылардың назарын карточкалар мен плакаттарда ұсынылған алгоритмдерге, сызбанұсқаларға, еске түсіргіш құралдарға аударып,талдап, білім алушылардың толыққанды түсінуіне қол жеткізеді.

23. Оқытудың практикалық әдісінің түрлілігі болып сабақ барысында дидактикалық ойындар мен қызықты жаттығуларды қолдану болып табылады.

24. Оқу жобасы – жалпы мақсаты, келісілген әдістері, практикалық немесе шығармашылық, ғылыми – зерттеу мәселелерін шешуге бағытталған әрекет түрлері, білім алушылардың біріккеноқу-танымдық әрекеті.

25. Сөйлеу тілінің ауыр бұзылыстар бар балалармен жобалық іс - әрекетті ұйымдастыру барысында мұғалімге қажет:

1) белгілі уақыт шеңберіне білім алушылар үшін өзекті және қол жетімді міндеттерді таңдауға көмектесу;

2) жобаны жүзеге асыру үшін идеяларды таңдауға ынталандыру;

3) әдебиетпен жұмыста және есеп беруді құрастыруда көмектесу;

4) жобаның сәйкес бөлімдерін жүзеге асыруға кімді жұмылдыруға болатынын анықтау;

5) түрлі қызығушылықтар қағидасы негізінде зерттеу тобына "үнемі қосылып": уақытында сұрақ қойып, қандай пәндерді және заттарды қолдану керектігін анықтауға көмектесу;

6) жобалық жұмыстардың сапасы мен жүру барысын бақылау;

7) белгілі күндері және уақытта әр білім алушының кеңесшісімен жеке контактісін жүзеге асыру;

8) қатысушылармен пайдалы нәтиже мен қоғамдық мойындауды алуды қамтамасыз ету.

26. Жаңа бөлімнің мазмұнымен таныстыру барысында білім алушылардың ұжымдық, топтық жобаларын даярлау бойынша білім алушылардың іс әрекетін ұйымдастыру талап етіледі, ол өз кезегінде сабақ барысындағы жұмысты ғана емес, сонымен қатар сабақтан тыс әрекетте аталмыш бөлімді зерттеу кезеңін қамтиды.

27. бағдарлама арнайы педагогикалық жағдайларды жүзеге асыруды талап етеді:

1) сабақ барысында мұғалімнің сөйлеу тілі нақты, қатты емес, бір қалыпты болуы керек;

2) жаңа материалды ұсыну эмоциональдылық пен мәнерлікті талап етеді;

3) әңгімелесу барысында сұрақтарды дұрыс құрылымдап, олар әр білім алушыға түсінікті болатындай болуы керек;

4) мұғалім барлық анализаторларды (көру, қимыл - қозғалыс, сөйлеу тілдік - қозғалыс, есту, кинестетикалық) белсендірудің арнайы тәсілдерін және сөйлеу тілін, есте сақтауын, ойлауын, кеңістікке бейімделуін түзетуге бағытталған оқыту құралдарын қолданады;

5) географиялық терминологияны ендіру мен қолданудың ерекше кезектілігі орнатылады;

6) ақпаратты талдау мен жалпылауда көмек көрсетіліп, жазбаша жұмыстарға, контурлық карталармен жұмыстарға, ауызша жауаптарға жеңілдетілген талаптар үлескен тілдік материалды таңдауға арнайы ықпал ету сақталады;

7) церебрастения фоны негізінде білім алушылардың төмен жұмысқа қабілеттілігімен байланысты үй тапсырмаларының көлемі азайтылған;

8) күнделікті өмірде байқалатын табиғат құбылыстары мен үрдістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үрдісінде алынған білімдерін қолдану қабілетін дамыту үшін(үйде, мектепте, табиғат әлемінде) –"Биология", "Химия", "Физика" пәндерімен үнемі пән аралық байланыстар жүйелі орнатылады.

28. "География" кабинеті мобильді жиһазбен, білім алушылар мен мұғалімнің жұмыс орнын ұйымдастыру үшін - жұмыстың ұйымдастырушылық формасына байланысты өзгерту үшін (фронталды, топтық, ұжымдық) бөлме болуы керек.

29. География кабинетін тәжірибелік және зертханалық құралдармен жабдықтау қажет:

- 1) Карталар менкартографиялық жабдықтар;
- 2) аймақты өлшеу мен бақылауды жүргізу үшін қажет құрылғылар;
- 3) оқушылар компасы;
- 4) Жер глобусы;
- 5) макеттер;
- 6) пайдалы қазбалар мен тау жыныстарының жинақтары;
- 7) минералдар мен тау жыныстарының үлгілік таратпа жинақтары;
- 8) Қазақстан зоналарының табиғи өсімдіктерінің гербарийі;
- 9) Отандық өндірісте шығарылған өнімдердің үлгілері, мысалы, болат, шойын, мата үлгілері, тыңайтқыштар.

30. Оқытудың нәтижелілігін көтеру үшін арнайы көмекші техникалық құралдарды қолдану қажет: мультимедиялық құралдар мен дидактикалық құралдар,электронды панель, үш өлшемді аксесуарды қамтитын"Мультимедиялық, интерактивті, оқыту, бағдарламалық –әдістемелік кешені" электронды ресурсы.

31. Дауыс жаттығулары мен арнайы тыныс алу жаттығуларын жүргізу барысында, әсіресе тұтықпасы, дизартриясы бар балалармен жұмыста сөйлеу тілін өзіндік басқарудың нәтижелі құралы дыбыстық белгінің визуализациясы бар "Логопедиялық тренажер" қолданылады.

32. Фразалық сөйлеу тілін меңгермеген, сонымен қатар тұтықпасы бар білім алушылар сөйлеу тілінің шектелуі кезінде "Сөйлеу тілдік коммуникацияны меңгеру мен дамыту үшін сөйлеу тілдік тренажер" ассистивті құралын қолданады.

3-тарау. "География" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

33. "География" оқу пәні бойынша оқу жүктемесі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта - аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

34. Бағдарлама мазмұны 6 бөлімді қамтиды:

- 1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі;
- 2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі;
- 3) "Физикалық география" бөлімі;
- 4) "Әлеуметтікгеография" бөлімі;
- 5) "Экономикалықгеография" бөлімі;
- 6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі.

35. "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) зерттеу және зерттеушілер;
- 2) зерттеу әдістерінің түрлері.

36. "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) географиялық карталар;
- 2) географиялық деректер базасы.

37. "Физикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) литосфера;
- 2) атмосфера;
- 3) гидросфера;
- 4) биосфера;
- 5) табиғи-аумақтық кешендер.

38. "Әлеуметтік география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) халықтар географиясы;
- 2) дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары.

39. "Экономикалық география" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) табиғи ресурстар;
- 2) әлеуметтік-экономикалық ресурстар;
- 3) дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы;
- 4) дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері.

40. "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі келесі бөлімдерден тұрады:

- 1) дүниежүзі елдері;
- 2) дүниежүзі елдерінің экономикалық-географиялық орналасуы.

41. 7-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. Географияны зерттеу нысандары. География ғылымының дамуы. Географиялық дерек көздері. Географиялық тәжірибелер. Далалық зерттеу әдістері. Географияда графикалық әдістердің қолданылуы;

2) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Географиялық картосхемаларды қолдану. Географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректерді ұйымдастыру;

3) физикалық география. Литосфера. Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы. Жердің тектоникалық құрылысы. Литосфераның тектоникалық қозғалыстары. Литосфералық катаклизмдер. Атмосфера. Атмосфера және оның құрамдас бөліктері. Ауа райы және метеорологиялық элементтер. Атмосфералық қолайсыз құбылыстар. Гидросфера. Гидросфера және оның құрамдас бөліктері. Су ресурстарының маңыздылығы. Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы. Дүниежүзілік мұхит суларының қасиеттері. Мұхит суларының қозғалыстары. Мұхиттармен байланысты апаттар. Дүниежүзілік мұхиттың проблемалары. Биосфера. Биосфера және оның құрамдас бөліктері. Топырақ, оның құрамы мен құрылымы. Қазақстанның топырақ түрлері. Топырақтың экологиялық проблемалары. Табиғи-аумақтық кешендер. Табиғи-аумақтық кешендердің қалыптасуы. Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері;

4) әлеуметтік география. Халық географиясы. Дүниежүзі халқының тілдік әулеттері мен топтары. Дүниежүзі халқының діни құрамы. Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары. Ұлтаралық және дінаралық келісім;

5) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Табиғи ресурстардың жіктелуі. Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Көлік инфрақұрылымы. Әлеуметтік инфрақұрылым. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылығы мен өнеркәсіп;

6) елтану және саяси география негіздері. Дүниежүзі елдері. Дүниежүзі елдерінің географиялық жағдайы. Дүниежүзі елдерінің географиялық және экономикалық-географиялық жағдайы.

42. 8-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. География ғылымының салалары. Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері. Географиялық деректерді өңдеу және талдау. Географиялық модельдер. Зерттеу нәтижелерінің ұсыну формалары;

2) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Тақырыптық карталар және оларды қосымша сипаттау элементтері. Тақырыптық

карталарды оқу. Тақырыптық географиялық номенклатура. Географиялық деректер базасы. Географиялық деректер базасын құрастыруда ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың рөлі;

3) физикалық география. Литосфера. Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары. Жер бедерінің жіктелуі. Материктер мен мұхиттардың ірі орографиялық объектілері. Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі. Пайдалы қазбалардың тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты таралуы. Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері. Тау жыныстарының жасын анықтау. Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте. Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Атмосфера. Климат қалыптастырушы факторлар. Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы. Климаттық белдеулер. Материктердің климаттық ерекшеліктері. Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері. Адам әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері. Гидросфера. Құрлық суларының түрлері мен қалыптасуы. Құрлық суларының шаруашылық маңызы. Өзен аңғарының құрылысы. Өзендердің гидрологиялық режимі. Көлдер мен мұздықтар. Құрлық суларының экологиялық проблемалары. Су апаттары. Биосфера. Табиғат зоналары мен биіктік белдеулер. Материктердің табиғи зоналары. Мұхиттардың тіршілік дүниесі. Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау. Табиғи-аумақтық кешендер. Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы. Географиялық қабықтың заңдылықтары;

4) әлеуметтік география. Халық географиясы. Халық санағы. халықтың өсудің түрлері. Демографиялық көрсеткіштер мен демографиялық жағдай. Демографиялық проблемалар. Демографиялық саясат;

5) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау. Дүниежүзі аймақтарының табиғи-ресурстық әлеуеті. Табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы орталықтары және дайын өнім түрлері. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Экономикалық инфрақұрылымның элементтері мен функциялары. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық құрамы: өндіруші, өңдеуші және қызмет салалары. Ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын ұйымдастыру түрлері, ауылшаруашылық, өнеркәсіп және қызмет салаларын орналастыру факторлары. Дүниежүзілік шаруашылық салаларын сипаттау;

6) елтану және саяси география негіздері. Дүние жүзі елдері. Дүниежүзінің саяси картасы. Елдердің саяси типологиясы. Саяси картадағы сандық және сапалық өзгерістер. Дүние жүзі елдерінің саяси-географиялық жағдайы. Саяси

интеграция. Қазақстанның саяси-интеграциялық үдерістердегі мүдделері, бағыттары және бастамалары.

43. 9-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) географиялық зерттеу әдістері. Зерттеу және зерттеушілер. Қазақстандық географтардың зерттеулері. География ғылымы зерттеулерінің қазіргі заманғы өзекті проблемалары. Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Қазақтың халықтық географиялық терминдері. Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары;

2) картография және географиялық деректер базасы. Географиялық карталар. Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды картадан көрсету тәсілдері. Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері. Географиялық деректер базасы. Жерді қашықтықтан зерделеу әдістері. Геоақпараттық жүйе технологияларын қолдану аясы;

3) физикалық география. Литосфера. Қазақстан аумағының геологиялық тарихы және тектоникалық құрылымы. Қазақстанның басты орографиялық нысандары. Қазақ оронимдері. Қазақстанда минералды ресурстардың таралу заңдылықтары. Минералды ресурстарды өндіру және өңдеу орталықтары. Қазақстанның минералды ресурстарына баға беру. Минералды ресурстарды игерумен байланысты проблемалар. Атмосфера. Қазақстанның климатын түзуші факторлар. Қазақстанның климаттық жағдайы. Қазақстанның климаттық ресурстары. Қазақстанда қолайсыз және қауіпті атмосфералық құбылыстар. Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері. Гидросфера. Қазақстанның ішкі суларының түрлері. Қазақ гидронимдері. Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға беру. Су ресурстарының экологиялық проблемалары. Қазақстанның ішкі суларының геосаяси проблемалары. Биосфера, Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың түрлері. Қазақстанның табиғи мұрасы. Табиғи хоронимдердің (ерекше қорғауға алынған аумақтар) мағынасы. Ноосфераның қалыптасуы. Қазақстанның ноосфераның дамуына қосқан үлесі. Табиғи-аумақтық кешендер. Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аудандары. Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аудандардың атауы). Табиғат кешендеріне әсер ететін антропогендік факторлар. Антропогендік ландшафтарды жақсарту жолдары.

44. 10-сыныпқа арналған "География" пәнінің базалық мазмұны:

1) әлеуметтік география. Халық географиясы. Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы. Дүниежүзі халқының көші-қоны. Қазақстандағы халықтың көші-қоны. Көші-қон саясаты. Еңбек ресурстарының сандық және сапалық

құрамы. Қазақстанның демографиялық жағдайы мен демографиялық саясаты. Елді мекендердің жіктелуі. Елді мекендердің функционалды зоналары. Қазақстандағы ойконимдер. Қазақстандағы елді мекендердің проблемалары. Урбандалу үдерісі. Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға беру;

2) экономикалық география. Табиғи ресурстар. Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті. Қазақстанда жекелеген ресурс түрлерін өңдеу технологиялары. Орталықтары және дайын өнім түрлері. Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері. Тұрақты даму. Қазақстанда табиғатты пайдаланумен байланысты проблемалар. Әлеуметтік-экономикалық ресурстар. Ғылыми-техникалық революция үдерісі, бағыттары, адам әлеуеті даму индексінің көрсеткіштері. Қазақстанда адамдық капиталды дамыту. Қазақстанның индустриялы-инновациялық даму бағыттары. Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы. Қазақстан аймақтары инфрақұрылымының даму деңгейі. Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы. Қазақстан шаруашылығының салалары. Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары мен мамандануы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері. Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі. Халықаралық экономикалық қатынас түрлері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы. Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері. Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықта алатын орны. Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны;

3) елтану және саяси география негіздері. Дүниежүзі елдері. Елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырылуы. Халықаралық ұйымдардың деңгейлері мен мақсаттары. Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы. Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер. Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

45. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді: кодтық белгіде бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

46. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Географиялық зерттеу әдістері" бөлімі:

1 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 Зерттеулер және зерттеушілер	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтайды; 7.1.1.2 саяхатшылар мен зерттеушілердің география ғылымының дамуына қосқан үлесін сипаттап, баға береді	8.1.1.1 география ғылымының салаларға бөлінуін графикалық түрде көрсетіп түсіндіреді; 8.1.1.2 география ғылымы салаларындағы маңызды зерттеулерді анықтайды	9.1.1.1 география ғылымының дамуына үлес қосқан қазақстандықтардың зерттеулері туралы баяндайды; 9.1.1.2 география ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемаларын анықтайды	
1.2 Зерттеу әдістерінің түрлері	7.1.2.3 географиялық дерек көздермен жұмыс істейді: карта, сурет, мәтін, фотосуреттер, графикалық материалдар; 7.1.2.4 географиялық нысандардың қасиеттерін тәжірибелік жолмен анықтайды; 7.1.2.5 географиялық далалық зерттеу әдістерін қолданады, көрсеткіштерді тіркейді, жинақтайды, өңдейді, талдайды; 7.1.2.6 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің ерекшеліктерін графикалық түрде көрсете алады: сызба, диаграмма, профиль, график	8.1.2.3 далалық, картографиялық, теориялық географиялық зерттеу әдістерінің мәнін түсіндіріп, қолданады; 8.1.2.4 географиялық деректерді сандық және сапалық өңдеп, талдайды; 8.1.2.5 географиялық нысандардың, құбылыстардың және үдерістердің модельдерін түрлі материалдардан немесе түрлі техникаларда жасау арқылы ерекшеліктері мен қасиеттерін түсіндіреді; 8.1.2.6 зерттеу нәтижелерін түрлі формада ұсынады	9.1.2.3 географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды; 9.1.2.4 қазақ халқының халықтық географиялық терминдерінің мағынасын түсіндіреді; 9.1.2.5 зерттеу нәтижелерін түрлі академиялық формада ұсынады; 9.1.2.6 сөйлеу мәдениетін меңгеруге ұмтылуды көрсетеді	

2) "Картография және географиялық деректер базасы" бөлімі:

2 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Географиялық карталар	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемалар жасай алады; 7.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді; 7.2.1.3	8.2.1.1 тақырыптық карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді құрастырады: профиль, диаграмма, график, кесте; 8.2.1.2 географиялық шартты белгілер мен карталарды сипаттайтын қосымша элементтерді	9.2.1.1 маңызды географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету барысында сипаттайды; 9.2.1.2 географиялық номенклатура нысандарын картадан көрсетеді;	

	қойылған дыбыстарды айтуда өзін-өзі бақылайды; 7.2.1.4 абстрактілі ұғымы бар жалпылауыш зат есімдерді сөйлеу тілінде қолданады	қолданумен тақырыптық карталарды оқиды; 8.2.1.3 географиялық номенклатура нысандарын кескін картадан көрсетеді; 8.2.1.4 оқылып жатқан нысандармен элементтерінің жіктелу белгілерін анықтайды	9.2.1.3 картамен жұмыс жасаудың түрлі алгоритмдерін қолданады 9.2.1.4 түрлі мазмұндағы карталарды қолданады, табиғаттың жеке құрам бөліктерін салыстыру тәсілдерін қолданады	
2.2 Географиялық деректер базасы	7.2.2.1 географиялық нысандарды топтастырып кесте түрінде көрсетеді; 7.2.2.2 сөздік, картиналық, картина-графикалық жоспар құрастырады; 7.2.2.3 арсеналды дұрыс қолдана отырып (түсінік айтуда 20 бірліктен кем емес) мәтіннен кіл сөздерді бөліп алады; 7.2.2.4 өзі және сыныптастары оқығанда дыбыстарды дұрыс айту және орфоэпия нормаларын сақтайды	8.2.2.1 ақпараттық- коммуникативтік технологияларды қолдана отырып, географиялық деректер базасын құрастырады; 8.2.2.2 өзінің сөйлеу әрекетін белгіленген критерийлер бойынша бағалайды; 8.2.2.3 оқу мәтінінің фрагментіне тікелей, жанама және балама сұрақтар қояды; 8.2.2.4 мағыналық эквиваленттер қолдана отырып, айтылуларды түрлендіреді	9.2.2.1 жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін сипаттап, маңыздылығы мен ерекшеліктерін түсіндіреді; 9.2.2.2 жерді қашықтықтан зерделеудің әдістерін және олардың негізгі нысандарының даму тарихын сипаттайды; 9.2.2.3 географиялық ақпараттық жүйенің жіктелуін анықтайды; 9.2.2.4 шаруашылық пен ғылым салаларында геоақпараттық технологияларын қолданудың маңыздылығын сипаттайды	

3) "Физикалық география" бөлімі:

3 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	7 сынып	10 сынып
3.1 Литосфера	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен заттық құрамын анықтайды	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықта рын зерттейді	9.3.1.1 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде Қазақстанның жер бедерінің геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтайды	
	7.3.1.2 жердің тектоникалық құрылымы мен литосфералық плиталардың орналасуын картадан көрсетеді және сипаттайды;	8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктейді; 8.3.1.3 жер бедері түрлерін жоспар бойынша сипаттайды; 8.3.1.4 материктер мен мұхиттарда орналасқан	9.3.1.2 геологиялық картаның мәні мен мазмұнын түсіндіреді; 9.3.1.3 орографиялық нысандарын сипаттайды; 9.3.1.4 қазақ оронимдерін жіктеп, мағынасын	

	7.3.1.3 жер қыртысының тектоникалық қозғалыстарын талдайды; дрейф, коллизия, субдукция, спрединг; 7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің себеп-салдарын, таралуын түсіндіреді; 7.3.1.5 литосфералық катаклизмдер барысында өзін өзі ұстау ережелерін жергілікті компонент негізінде түсіндіреді; 7.3.1.6 тапсырмаларды орындау үшін оқулықтың анықтамалық аппаратты өз бетімен қолданады; 7.3.1.7 қойылған міндетке және оны жүзеге айыруға сәйкес әрекеттерді таңдайды; 7.3.1.8 шешу жолдарын жоспарлауда бекітілген ережелерді қолданады; 7.3.1.9 оқу іс-әрекетінің жетістік критерийлері негізінде орындалған тапсырмаларды өзара және өздері талдау жасайды; 7.3.1.10 оқу мәтіндерін қарапайым сөйлемнен күрделіге немесе керісінше ауыстыра алады	ұқсас орографиялық бірліктерді салыстырады; 8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдарды түрлі белгілері бойынша жіктейді; 8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына талдау жасайды; 8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды; 8.3.1.8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіреді; 8.3.1.9 геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені талдап, жер қыртысының және тіршіліктің дамуындағы ірі кезеңдері мен геологиялық оқиғаларды ажырата алады; 8.3.1.10 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді	түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.1.5 Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтайды; 9.3.1.6 Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өндеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттайды; 9.3.1.7 Қазақстанның минералды ресурстарына баға береді; 9.3.1.8 минералды ресурстарды меңгеру проблемаларын жіктейді, олардың шешу жолдарын ұсынады; 9.3.1.9 Қазақстан территориясында геосинклинальдің пайда болудың негізгі кезеңдерін сипаттайды; 9.3.1.10 сөйлемдерді тарату және қысқарту есебінен мәтіндерді кеңейтеді және компрессия жасайды	
3.2 Атмосфера	7.3.2.1 атмосфераның құрамын сипаттайды; 7.3.2.2 атмосфераның құрылысы мен қабаттарының ерекшеліктерін графикалық түрде бейнелеп, түсіндіреді; 7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіреді; 7.3.2.4 температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтер мен құбылыстарды сипаттап, зерттеу маңыздылығын анықтайды;	8.3.2.1 климат қалыптастырушы факторларды талдайды; 8.3.2.2 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдап, түсіндіреді; 8.3.2.3 климаттық белдеулерді талдайды; 8.3.2.4 әр материкте орналасқан ұқсас климаттық белдеулерді салыстырады; 8.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде климаттың адамзат тіршілігі мен	9.3.2.1 Қазақстан климатын қалыптастырушы факторларды талдайды; 9.3.2.2 Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды; 9.3.2.3 Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды; 9.3.2.4 Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың қалыптасуын, таралу аумақтарын картада көрсетіп, сақтану шараларын ұсынады;	

	7.3.2.5 температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтердің көрсеткіштерін өлшеп, метеорологиялық құрал-жабдықтарды қолданумен тіркейді; 7.3.2.6 жергілікті жер мүмкіндігі бойынша температура, қысым, жел, бұлттылық, жауын-шашын, ылғалдылық метеорологиялық элементтерінің көрсеткіштері бойынша синопти калық графикалық материалдарды жасайды; 7.3.2.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қолайсыз атмосфералық құбылыс тарды талдай отырып, сақтану шараларын ұсынады	шаруашылығына тигізетін әсеріне баға береді; 8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфера мен климатқа тигізетін кері әсерін топтастырады, шешу жолдарын ұсынады; 8.3.2.7 оқу міндеттерін шешу үшін жұп болып жұмыс жасауы жоспарлайды және іске асырады	9.3.2.5 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктерін анықтайды; 9.3.2.6 климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін талдайды; 9.3.2.7 топтық іс-әрекет барысында өз әрекетін реттеу үшін сөйлеу тілін адекватты қолданады	
3.3 Гидросфера	7.3.3.1 гидросфера және оның құрамдас бөліктерін сипаттайды; 7.3.3.2 су ресурстарының маңыздылығын түсіндіреді; 7.3.3.3 дүниежүзілік мұхиттың құрамын, географиялық жағдайын сипаттайды; 7.3.3.4 мұхит және оның құрамдас бөліктерін жоспар бойынша сипаттайды; 7.3.3.5 мұхит суының қасиеттеріне әсер ететін факторларды анықтайды; 7.3.3.6 мұхит суының қозғалыстарын жіктеп, түсіндіреді; 7.3.3.7 мұхиттар және теңіздермен байланысты апаттарды топтастырып, сақтану шараларын ұсынады; 7.3.3.8 дүниежүзілік мұхит проблемаларын	8.3.3.1 құрлық суларының қалыптасу жолдарын анықтайды; 8.3.3.2 құрлық суларының негізгі түрлерінің шаруашылық маңызын түсіндіреді; 8.3.3.3 өзен аңғарының құрылысын түсіндіреді; 8.3.3.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде өзендердің гидрологиялық режимін түсіндіреді; 8.3.3.5 көлдер мен мұздықтарды жоспар бойынша сипаттайды; 8.3.3.6 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде құрлық суларының экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады; 8.3.3.7 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су апаттарының	9.3.3.1 Қазақстанның ішкі суларын топтастырады, көрсеткіштерін талдайды және сипаттайды: өзендер мен көлдер, мұздық тар мен мәңгі тоң, жерасты сулары; 9.3.3.2 қазақ гидронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарына экономикалық баға береді; 9.3.3.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде су ресурстарының экологиялық проблемаларын талдап, шешу жолдарын ұсынады; 9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын жіктеп шешу жолдарын ұсынады: трансшекаралық	

	топтастырып, шешу жолдарын ұсынады	алдын алу шараларын ұсынады 8.3.3.8 ақпарат алу барысында оқу міндеттерін орындайды	өзендер, Каспий теңізінің мәртебесі; 9.3.3.6 Қазақстан территориясындағы су қорларын сақтау мақсатын түсіндіреді; 9.3.3.7 энциклопедиялық әдебиеттермен жұмыс кезінде көз жүгіртіп оқу тәсілдерін меңгереді; 9.3.3.8 ақпаратпен жұмыс жасау барысында міндеттерді шешу жолдарын іздердің жалпы тәсілдерін қолданады	
3.4 Биосфера	7.3.4.1 биосфераның құрамын, құрылымын, шекаралары мен қасиеттерін анықтайды; 7.3.4.2 топырақтың құрамы мен графикалық формасын анықтайды және ұсынады; 7.3.4.3 Қазақстанда топырақ түрлерінің таралуын анықтайды; 7.3.4.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде топырақ ресурстарына баға береді; 7.3.4.5 топырақтардың экологиялық проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады	8.3.4.1 табиғат зоналары мен биіктік белдеулерінің қалыптасуын түсіндіреді; 8.3.4.2 табиғат белдеулерін жоспар бойынша сипаттайды; 8.3.4.3 әр материкте орналасқан ұқсас табиғат зоналар мен биіктік белдеулерді салыстырады; 8.3.4.4 мұхиттағы тіршілік дүниесінің таралуын анықтайды; 8.3.4.5 өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейді, қорғау жолдарын ұсынады	9.3.4.1 Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулеріне салыстырмалы талдау жасайды; 9.3.4.2 қорықтар, қорықшалар, ұлттық саябақтаререкше қорғалатын аумақтардың құрылу мақсатын түсіндіреді; 9.3.4.3 Қазақстанның табиғи мұрасына баға береді; 9.3.4.4 тақырыпқа қатысты қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіреді және транслитерация сын үш тілде ұсынады; 9.3.4.5ноосфераның қалыптасу шарттарын зерттейді және Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды	
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	7.3.5.1 географиялық қабық, материктер мен мұхиттар, зоналар және белдеулер, ландшафт табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуын түсіндіреді; 7.3.5.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде	8.3.5.1 географиялық қабықтың құрамы мен құрылысын графикалық түрде көрсетіп, түсіндіреді; 8.3.5.2 географиялық қабық заңдылықтарының маңыздылығын түсіндіреді; 8.3.5.3 пән бойынша базалық терминдердің атауларын сауатты жаза алады және дұрыс айтады;	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи кешендерін жоспар бойынша сипаттайды; 9.3.5.2 қазақтың табиғи хоронимдерін жіктеп, мағынасын түсіндіріп, транслитерациясын үш тілде ұсынады; 9.3.5.3 жергілікті компонент негізінде антропогендік факторлардың табиғат	

	табиғи-аумақтық кешендерін жоспар бойынша сипаттайды; 7.3.5.3 ақпарат алу барысында ұжымдық жұмысты ұйымдастыруда өз мүмкіндіктерін дұрыс бағалайды; 7.3.5.4 оқулықтармен тиімді жұмыс жасайды және орындалған тапсырманың нәтижесін бағалайды	8.3.5.4 өзінің сөйлеу тілін берілген критерийлер бойынша дұрыс бағалайды	кешендеріне әсерін зерттейді; 9.3.5.4 антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын ұсынады: рекультивация, мелиорация, ландшафттық дизайн	

4) "Әлеуметтік география" бөлімі: 4 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Халық географиясы	7.4.1.1 дүниежүзі халықтарының этнолингвистикалық жіктелінуін түсіндіреді; 7.4.1.2 дүниежүзі халқының діни құрамы мен діндердің таралу аймақтарын анықтайды; 7.4.1.3 ақпаратты іздеу, оны сақтау және қолдану барысында өз іс-әрекетіне жеке жауапкершілігін сезінеді; 7.4.1.4 ауызша және жазбаша формада тиімді және саналы түрде хабарламалар, соның ішінде, шығармашылық және ізденушілік сипаттағы хабарламалар құрайды; 7.4.1.5 ақпарат іздеу үшін жоспар құрады және бірізділік ұстанады	8.4.1.1 халық санын анықтау әдістерін түсіндіреді; 8.4.1.2 дүниежүзі елдерін халықтың ұдайы өсу түрі бойынша жіктейді; 8.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайын талдап, басты демографиялық көрсеткіштерін есептейді: халық саны, туу және өлім коэффициенттері, табиғи және механикалық өсім, жалпы өсім, жас-жыныстық көрсеткіштер, ұлттық және діни құрам; 8.4.1.4 ақпарат іздеу, өзінің қиындықтарын жеткізу барысында жолдасынан көмек сұрайды; 8.4.1.5 керек ақпаратты іздеу кезінде жолдасының мақсатқа бағытталған көмек көрсетеді		10.4.1.1 халқының құрамын анықтайды; 10.4.1.2 миграция, бағыттары салдарын анықтайды; 10.4.1.3 көші-қон талдап, бағыттарын анықтайды; 10.4.1.4 саясатының өзгерістерін ұсынады; 10.4.1.5 қазақстандықтардың көрсеткіштерін елдердің саясатымен салыстырып, ресурстар мен сапалық береді
4.2 Дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары	7.4.2.1 халықтың этникалық және діни құрамына байланысты дүниежүзінің тарихи-мәдени өркениеттік аймақтарының қалыптасуын түсіндіреді; 7.4.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ұлтаралық және дінаралық келісімнің	8.4.2.1 елдердің демографиялық көрсеткіштерін графикалық түрде ұсынып, түсіндіреді; 8.4.2.2 дүниежүзі елдерін демографиялық проблемалары бойынша жіктейді;		10.4.2.1 Қазақстандағы демографиялық талдап, саясатының өзгерістерін ұсынады; 10.4.2.2 Қазақстандағы мекендердің

	қажеттілігін дәлелдейді және қалыптастыру жолдарын ұсынады; 7.4.2.3 қойылған дыбыстарды өздері қадағалайды; 7.4.2.4 көргендеріне (естігендеріне) қызығушылық таныту, қуану, таң қалу ды мимикалық позамен көрсетеді; 7.4.2.5 сөйлеу кезіндегі тыныс алуды біледі (сөйлеу кезінде 8-10 сек. дейін дем шығарады); 7.4.2.6 сөйлеу кезінде дұрыс тыныс алуды біледі; 7.4.2.7 дұрыс дауыс шығарады, сөйлеу кезінде дұрыс тыныс алуды біледі	8.4.2.3 "демографиялық саясат" ұғымын түсіндіре отырып дүниежүзінің жекелеген елдеріне қатысты демографиялық саясаттың өзіндік моделін ұсынады; 8.4.2.4 белсенді сөйлеу тілінде күрделі предикативті бірлігін дұрыс қолданады; 8.4.2.5 сөйлеу тілін ерікті баяулату және жылдамдату тәсілдерін меңгереді; 8.4.2.6 фразаның мәнері, паузасы, мағынасына қарап есту арқылы сөздердің логикалық екпінін біледі; 8.4.2.7 дұрыс тыныс алу арқылы ақырын, қатты, жоғары, төмен дауысты қолдана отырып, баяу және тез сөйлеу нұсқауларын үлгі бойынша модельдейді	10.4.2.3 елді мекен мен зоналары 10.4.2.4 ойконимдер мағынасы транслитерациямен ұсынады; 10.4.2.5 Көпмәселі мекендерінің жіктелуі, ұсынады; 10.4.2.6 үдерісінің түсіндіру байланысы проблема жолдары 10.4.2.7 урбандалу береді; 10.4.2.8 т. монолог-п

5) "Экономикалық география" бөлімі:

5 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
5.1 Табиғи ресурстар	7.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктейді; 7.5.1.2 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстардың таралу заңдылықтарын талдайды; 7.5.1.3 табиғи ресурстардың шоғырлануын картада көрсетеді; 7.5.1.4 жергілікті компонентті қосымша қамту негізінде табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемаларды талдап, шешу жолдарын ұсынады; 7.5.1.5 бір нысан, құбылыс туралы әртүрлі стилистиканы, пунктуацияны қолдана	8.5.1.1 табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалайды; 8.5.1.2 дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуетін бағалайды; 8.5.1.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде жекелеген табиғат ресурстарын өңдеу технологиясын сипаттай отырып, орталықтары мен дайын өнім түрлерін атайды; 8.5.1.4 зерттелетін нысандардың қатынасымен белгілерін сипаттайтын графикалық сызбаларды құрастырад;		10.5.1.1 табиғи-ресурстарды бағалайды 10.5.1.2 жекелеген ресурстардың өңделуін сипаттап, дайын өнім атайды; 10.5.1.3 табиғат ресурстарын пайдалану түрлерін талдайды 10.5.1.4 табиғат ресурстарының белгілері сипаттайды 10.5.1.5 табиғатты пайдалану проблемаларын шешу жолдарын жергілікті деңгейдегі негізіндет

	отырып жазбаша мәтіндер құрастырады	8.5.1.5 әлемдік іздеу желісі арқылы ақпарат іздеуді өзі ұйымдастырады		пайдалану зерттеу ж
5.2	Өлеуметтік-экономикалық ресурстар	7.5.2. қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде көлік инфрақұрылым элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді; 7.5.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымының элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді 7.5.2.3 мағынасына қарай шылауларды қолдана отырып, сөйоем құрап жауап береді; 7.5.2.4 авторлық мәтіннің аннотациясына сүйене отырып шағын монологтық айтылу құрайды; 7.5.2.5 мұғалімнің тапсырысымен ақпаратты (мәтіндік, графикалық, бейнелеу) оқулықтан табады және мазмұнын талдайды	8.5.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде экономикалық инфрақұрылымның элементтерін сипаттап, маңыздылығына баға береді; 8.5.2.2 ауызша жауап беруде және белсенді сөйлеу тілінде сапасын сипаттайтын салыстырмалы сын есімнің толық және қысқа формасын қолданады; 8.5.2.3 сол үшін, осыған орай, сол себепті, салдарынан, осыған байланысты т.с.с. себеп-салдарды шылауларды ажыратады, қолдануды біледі; 8.5.2.4 егер..., онда..., де, т.с.с. шылауларды қолданып, құрмасал сөйлемдерді құрастырады және белсенді қолданады; 8.5.2.5 оқу мәтіні және жеке тәжірибесі бойынша диалог және монолог құрайды	10.5.2.1 техникалық үдерісін, талдайды; 10.5.2.2 компонентті қамту әлеуетінің көрсеткіш елдерді са 10.5.2.3 капиталы арттыру ж әзірлейді; 10.5.2.4 индустрия инноваци бағыттары болжам ж 10.5.2.5 инноваци инфрақұр жағдайын жөнінде әзірлейді
5.3	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	7.5.3.1 ауыл шаруашылық, өнеркәсіп шаруашылық салаларын жіктеу арқылы маңыздылығын түсіндіреді; 7.5.3.2 белсенді тыңдаудағысын меңгереді, ауызша және жазбаша жауап беруде белсенді тыңдаудағысын қолданады; 7.5.3.3 керек ақпаратты іздеуде өзара әрекет жасайды; 7.5.3.4 ұйымдасқан көмек арқылы алфавиттік нұсқауды қолданады	8.5.3.1 өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы шаруашылық түрлерін жіктейді; 8.5.3.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлерін сипаттайды; 8.5.3.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторларын талдайды;	10.5.3.1 шаруашы жоспар сипаттайды 10.5.3.2 экономика аудандары шаруашы анықтап, түсіндіреді 10.5.3.3 ө арқылы р 10.5.3.4 э позициясы негізгі ид

		8.5.3.4 шаруашылығы жоспар сипаттайды	дүниежүзі салаларын бойынша	
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері				10.5.4.1 шаруашы субъектіл 10.5.4.2 география бөлінісіні анықтайд 10.5.4.3 экономика түрлерін сипаттайд 10.5.4.4 шаруашы көрсеткіш жалпы іп ұлттық ө жан басы 10.5.4.5 шаруашы модельдер құрылымы 10.5.4.6 шаруашы үрдістерін 10.5.4.7 дүниежүз шаруашы анықтайд 10.5.4.8 халықара интеграци мен мақ анықтайд 10.5.4.9 әрекетін критерий дұрыс бағ

6) "Елтану және саяси география негіздері" бөлімі:

6 кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
6.1 Дүние жүзі елдері	7.6.1.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді географиялық орнына байланысты топтастырады;	8.6.1.1 саяси картаның басты нысандарын сипаттайды; 8.6.1.2 елдерді басқару формасы және мемлекеттік		10.6.1.1 компонент қамту н экономика бойынша

	7.6.1.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.1.3 себеп салдарлы, уақыт, анықтаушышылауларды қолдануды себеп салдарлы, уақыттық, кеңістіктік қатынасын түсінеді, қателерді түзейді	құрылымы бойынша топтастырады; 8.6.1.3 саяси картаның сандық және сапалық өзгерістерін талдайды		10.6.1.2қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің географиялық орнын жоспар бойынша сипаттайды; 10.6.1.3себеп салдарлы, уақыт, анықтаушышылауларды қолдануды себеп салдарлы, уақыттық, кеңістіктік қатынасын түсінеді, қателерді түзейді
6.2 Экономико-географическое положение стран мира	7.6.2.1 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдерді экономикалық-географиялық орнына байланысты топтастырады; 7.6.2.2 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.2.3 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайына баға береді; 7.6.2.4 қазақстандық компонентті қосымша қамту негізінде елдердің экономикалық-географиялық жағдайын жақсарту жөнінде ұсыныс жасайды; 7.6.2.5 тіке және балама сұрақтарды құрастырады, виртуальды экскурсияның және саяхат бойынша диалог құруда өз қиындықтарын анықтайды, көмек сұрайды	8.6.2.1 елдердің саяси-географиялық жағдайына баға береді; 8.6.2.2 саяси интеграцияның қажеттілігі мен мақсаттарын құрмалас сөйлемдерді қолдана отырып түсіндіреді; 8.6.2.3 Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттарын талдайды; 8.6.2.4 оқылып жатқан тақырып аясында берілген үлгі бойынша монолог-пайымдау құрады; 8.6.2.5 фраза аралық құралдарды: есімдіктерді, синонимдерді, біртүбірлі сөздерді белсенді қолданады		10.6.2.1 Республиканың әлеуметтік-саяси-географиялық жағдайына баға береді; 10.6.2.2 саяси-әкімшілік-экономикалық жағдайын талдайды; 10.6.2.3 Республиканың кешенді акпараттық аудиториясының ғылыми-әдістемелік мәтінді дайындайды; 10.6.2.4 ұқсатып тапсырамын құрастырамын; 10.6.2.5 дамуын және қолдануын сөйлеу ісін бағалайды

47. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады.

Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

48. Тоқсандағы бөлімдер және бөлімдер ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 7-10-сыныптарына
арналған "География" оқу
пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "География" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 сынып

1 кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Географияны зерттеу тәсілдері		
1.1 Зерттеу және зерттеушілер	Географияны зерттеу нысандары	7.1.1.1 географияның зерттеу нысандарын анықтайды
	География ғылымының дамуы	7.1.1.2 саяхатшылар мен география ғылымының дамуы туралы сипаттап, баға береді
1.2 Зерттеу әдістерінің түрлері	Географиялық дерек көздері	7.1.2.3 географиялық дерек көздерін істейді: карта, сурет, мәтін, графикалық материалдар
	Географиялық тәжірибелер	7.1.2.4 географиялық нысандарды тәжірибелік жолмен анықтайды
	Далалық зерттеулер әдістері	7.1.2.5 географиялық далалық зерттеулерді қолданады, көрсеткіштерді жинақтайды, өңдейді, талдайды
	Географияда графикалық әдістердің қолданылуы	7.1.2.6 географиялық нысандардың құбылыстардың және ерекшеліктерін графикалық жолмен алады: диаграмма, профиль, график
2. Картография және географиялық деректер базасы		
2.1 Географиялық карталар	Географиялық картосхемаларды қолдану	7.2.1.1 тақырып бойынша картосхемаларды жасай алады
	Географиялық номенклатура	7.2.1.2 географиялық нысандарын картадан көрсетеді; 7.2.1.3 қойылған дыбыстарды бақылайды; 7.2.1.4 абстрактілі ұғымы бар нысандарды сөйлеу тілінде қолданады

2.2 Географиялық деректер базасы	Географиялық деректерді ұйымдастыру	7.2.2.1 географиялық нысандар кесте түрінде көрсетеді; 7.2.2.2 сөздік, картиналық, карталық жоспар құрастырады; 7.2.2.3 арсеналды дұрыс пайдаланады (түсінік айтуда 20 бірліктен көбірек кіл сөздерді бөліп алады); 7.2.2.4 өзі және оқушылар оқығандағыбыстарды дұрыс орфоэпия нормаларын сақтайды
3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Литосфераның құрылысы мен заттық құрамы	7.3.1.1 литосфераның құрылысы мен құрамын анықтайды
	Жердің тектоникалық құрылымы	7.3.1.2 жердің тектоникалық құрылымын литосфералық плиталардың қозғалыстарымен картадан көрсетеді және сипаттап баяндайды
	Литосфераның тектоникалық қозғалыстары	7.3.1.3 жер қыртысының қозғалыстарын талдайды: субдукция, спрединг
	Литосфералық катаклизмдер	7.3.1.4 литосфералық катаклизмдердің салдарын, таралуын түсіндіреді; 7.3.1.5 литосфералық катаклизмдердің өзін өзі ұстау ережелерін жер бетінде негізінде түсіндіреді; 7.3.1.6 тапсырмаларды оқулықтың анықтамалық аппаратымен қолданады; 7.3.1.7 қойылған міндетке аяқтайтын аяқталуға сәйкес әрекеттерді таңдайды; 7.3.1.8 шешу жолдарын жоспарлап, ережелерді қолданады; 7.3.1.9 оқу іс-әрекетінің жетістіктерін негізінде орындалған тапсырманы және өздері талдау жасайды; 7.3.1.10 оқу мәтіндерін қарапайым күрделіге немесе керісінше анықтайды
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.2 Атмосфера	Атмосфера және оның құрам бөліктері	7.3.2.1 атмосфераның құрамын анықтайды; 7.3.2.2 атмосфераның құрамын қабаттарының ерекшеліктерімен түрде бейнелеп, түсіндіреді
	Ауа райы және метеорологиялық элементтер	7.3.2.3 "ауа райы" ұғымын түсіндіреді; 7.3.2.4 температура, қысым, ылғалдылық, жауын-шашын, ылғалдылық элементтер мен құбылыстарды зерттеу маңыздылығын анықтайды; 7.3.2.5 температура, қысым, ылғалдылық, жауын-шашын, ылғалдылық

		элементтердің көрсеткіш метеорологиялық құ қолданумен тіркейді; 7.3.2.6 жергілікті жер мүм температура, қысым, жел, б шашын, ылғалдылық элементтерінің көрсеткіш синопти калық графикалы жасайды
	Қолайсыз атмосфералық құбылыстар	7.3.2.7 жергілікті компо нент негізінде қолайсыз атмосфе тарды талдай отырып, са ұсынады
3.3 Гидросфера	Гидросфера және оның құрамдас бөліктері	7.3.3.1 гидросфера және бөліктерін сипаттайды
	Су ресурстарының маңыздылығы	7.3.3.2 су ресурстарының түсіндіреді
	Дүниежүзілік мұхиттың географиялық жағдайы	7.3.3.3 дүниежүзілік мұхи географиялық жағдайын сип 7.3.3.4 мұхит және оның құ жоспар бойынша сипаттайды
	Дүниежүзілік мұхит суының қасиеттері	7.3.3.5 мұхит суының қасиет факторларды анықтайды
	Движения вод в океане	7.3.3.6 мұхит суының қозға түсіндіреді
	Мұхиттармен байланысты апаттар	7.3.3.7 мұхиттар және теңіз де апаттарды топтастырып, са ұсынады
	Дүниежүзілік мұхит проблемалары	7.3.3.8 дүниежүзілік мұхит топтастырып, шешу жолдары
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Биосфера және оның құрам бөліктері	7.3.4.1 биосфераның құрамы мын, шекаралары мен қасиет
	Топырақ, оның құрамы және құрылысы	7.3.4.2 топырақтың құрамы формасын анықтайды және ұ
	Қазақстанда топырақ түрлері	7.3.4.3 Қазақстанда топы таралуын анықтайды 7.3.4.4 жергілікті компонент негізінде топырақ ресурстары
	Топырақтардың экологиялық проблемалары	7.3.4.5 топырақтардың проблемаларын жіктеп, м ұсынады
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Табиғи-аумақтық кешендерінің қалыптасуы	7.3.5.1 географиялық қабық мұхиттар, зоналар және бел табиғи-аумақтық кешендері түсіндіреді

	Табиғи-аумақтық кешендердің түрлері	7.3.5.2 жергілікті компонент негізінде табиғи-аумақтық кешен бойынша сипаттайды; 7.3.5.3 ақпарат алу барысында жұмысты ұйымдастыруда сәттілік дұрыс бағалайды; 7.3.5.4 оқулықтармен тиімді және орындалған тапсырманы бағалайды
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Дүниежүзі халықтарының тілдері және топтары	7.4.1.1 дүниежүзі этнолингвистикалық жіктелімі
	Дүние жүзі халқының діни құрамы	7.4.1.2 дүние жүзі халқының діндердің таралу аймақтарын; 7.4.1.3 ақпаратты іздеу, оқу қолдану барысында өз ісін жауапкершілігін сезінеді; 7.4.1.4 ауызша және жазбаша және саналы түрде хабарлау ішінде, шығармашылық жасау сипаттағы хабарламалар құрамын; 7.4.1.5 ақпарат іздеу үшін жасау бірізділік ұстанады
4.2 Дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары	Дүниежүзінің тарихи-мәдени аймақтары	7.4.2.1 халықтың этникалық құрамына байланысты дүниежүзі мәдени өркениеттік қалыптасуын түсіндіреді; 7.4.2.2 қазақстандық компаративті камту негізінде ұлтаралық келісімнің қажеттілігін дүниежүзі қалыптастыру жолдарын ұсынады; 7.4.2.3 қойылған дыбысқа қадағалайды
	Ұлтаралық және дінаралық келісім	7.4.2.4 көргендеріне қызығушылық таныту, қуана мимикалық позамен көрсетеді; 7.4.2.5 сөйлеу кезіндегі тыныс (сөйлеу кезінде 8-10 сек. дейін); 7.4.2.6 сөйлеу кезінде дұрыс біледі; 7.4.2.7 дұрыс дауыс шығарады дұрыс тыныс алуды біледі
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды жіктелуі	7.5.1.1 табиғи ресурстарды жіктелуі; 7.5.1.2 жергілікті компонент негізінде табиғи ресурстардың заңдылықтарын талдайды;

		7.5.1.3 табиғи ресурстарды картада көрсетеді
	Табиғи ресурстарды игерумен байланысты проблемалар	7.5.1.4 жергілікті компонент негізінде табиғи ресурстар байланысты проблемаларды жолдарын ұсынады; 7.5.1.5 бір нысан, құбылыс, стилистиканы, пунктуацияны жазбаша мәтіндер құрастырады
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Көлік инфрақұрылымы	7.5.2.1 қазақстандық компания қамту негізінде көлік элементтерін сипаттап, маңызын береді
	Әлеуметтік инфрақұрылым	7.5.2.2 қазақстандық компания қамту негізінде әлеуметтік инфрақұрылымның элементтерін сипаттап; 7.5.2.3 мағынасына қарай шығарып отырып, сөйлем құрап жауап береді; 7.5.2.4 мағынасына қарай шығарып отырып, сөйлем құрап жауап береді; 7.5.2.5 мұғалімнің тапсырмасына сәйкес ақпарат (мәтіндік, сызба, белгі) мазмұнын сараптау
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: ауыл шаруашылық және өнеркәсіп	7.5.3.1 ауыл шаруашылығын шаруашылық салаларын маңыздылығын түсіндіреді; 7.5.3.2 белсенді тыңдаудағы ауызша және жазбаша жауапты тыңдаудағысын қолданады; 7.5.3.3 керек ақпаратты іздеп жасайды; 7.5.3.4 ұйымдасқан көмек алу нұсқауды қолданады
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүние жүзі елдердің географиялық орны	7.6.1.1 қазақстандық компания қамту негізінде елдерді географиялық орнына топтастырады; 7.6.1.2 қазақстандық компания қамту негізінде елдердің географиялық орнына жоспар бойынша сипаттайды; 7.6.1.3 себеп салдарлы, уақыттық, кеңістіктік қатынастарды қолдануды уақыттық, кеңістіктік қатынастарды түзеді
6.2 Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	7.6.2.1 қазақстандық компания қамту негізінде елдердің географиялық орнына топтастырады; 7.6.2.2 қазақстандық компания қамту негізінде елдердің

		географиялық жағдайын жетілдіріп сипаттайды; 7.6.2.3 қазақстандық компаниялардың қамту негізінде елдердің географиялық жағдайына баға береді; 7.6.2.4 қазақстандық компаниялардың қамту негізінде елдердің географиялық жағдайын жаңартып ұсыныс жасайды 7.6.2.5 тіке және балалармен құрастырады, виртуальды экскурсия саяхат бойынша диалог құрастырады, қиындықтарын анықтайды, к

2) 8сынып:

2кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1.Географиялық зерттеу әдістері		
1.1Зерттеулер және зерттеушілер	География ғылымының салалары	8.1.1.1география ғылымының бөлінуін графикалық түсіндіреді; 8.1.1.2география ғылымының маңызды зерттеулерді анықтайды
1.2Зерттеу әдістерінің түрлері	Географиялық зерттеу әдістерінің түрлері	8.1.2.3далалық, картографиялық географиялық зерттеу әдістерін түсіндіріп, қолданады
	Географиялық деректерді өңдеу және талдау	8.1.2.4географиялық деректерді сапалық өңдеп, талдайды
	Географиялық модельдер	8.1.2.5географиялық құбылыстардың және үдерістердің түрлі материалдардан техникаларда жасау арқылы қасиеттерін түсіндіреді
	Зерттеу нәтижелерін ұсыну формалары	8.1.2.6зерттеу нәтижелерін графикалық түрде ұсынады
2.Картография және географиялық деректер базасы		
2.1Географиялық карталар	Тақырыптық карталар және олардың қосымша сипаттайтынэлементтері	8.2.1.1тақырыптық карталардың қосымша элементтерді құрастырады, диаграмма, график, кесте
	Тақырыптық карталарды оқу	8.2.1.2географиялық шартты белгілерді карталарды сипаттайтын элементтерді қолданумен карталарды оқиды
	Тақырыптық географиялық номенклатура	8.2.1.3географиялық нысандарын кескін картадан анықтайды 8.2.1.4оқылып жатқан элементтерінің жіктелу белгілерін анықтайды

2.2 Географиялық деректер базасы	Географиялық деректер базасын құруда ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың рөлі	8.2.2.1 ақпараттық-коммуникативтік технологияларды қолдану; географиялық деректер базасын құруда ақпараттық-коммуникативтік технологиялардың рөлі; 8.2.2.2 өзінің сөйлеу әрекетін критерийлер бойынша бағалау; 8.2.2.3 оқу мәтінінің фрагментін жанама және балама сұрақтармен сұрақтау; 8.2.2.4 мағыналық эквивалентті таңдап отырып, айтылуларды түрлендіру
3. Физикалық география		
3.1 Литосфера	Жер бедерінің қалыптасу және таралу заңдылықтары	8.3.1.1 жер бедерінің қалыптасу заңдылықтарын зерттейді
	Жер бедері түрлерін жіктелуі	8.3.1.2 жер бедері түрлерін жіктеу; 8.3.1.3 жер бедері түрлерін сипаттайды
	Материктер мен мұхиттарда орналасқан ірі орографиялық нысандар	8.3.1.4 материктер мен мұхиттардағы ұқсас орографиялық бірліктер
	Тау жыныстары мен минералдардың жіктелуі	8.3.1.5 тау жыныстары мен минералдардың белгілері бойынша жіктейді
	Тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуы	8.3.1.6 тау жыныстары мен минералдардың қалыптасу заңдылықтарына байланысты пайдалы қазбалардың таралуына жасайды
	Тау жыныстары мен минералдардың қасиеттері	8.3.1.7 тау жыныстары мен минералдардың қасиеттерін анықтайды
	Тау жыныстарының жасын анықтау	8.3.1.8 тау жыныстарының жасын анықтау әдістерін түсіндіреді
	Геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кесте	8.3.1.9 геологиялық жыл санау мен геохронологиялық кестені құрастыру; қыртысының және тіршіліктің кезеңдері мен геологиялық кезеңдерін ажырата алады
	Жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8.3.1.10 жергілікті компоненттер негізінде жер бедерінің адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін анықтайды
3.2 Атмосфера	Климат қалыптастырушы факторлар	8.3.2.1 климат қалыптастырушы факторларды талдайды
	Атмосфераның ғаламдық циркуляциясы	8.3.2.2 атмосфераның ғаламдық циркуляциясын талдап, түсіндіреді
	Климаттық белдеулер	8.3.2.3 климаттық белдеулерді талдайды
	Матеріктің климат ерекшеліктері	8.3.2.4 әр материкте орналасқан климаттық белдеулерді салыстыра талдайды
	Климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсері	8.3.2.5 жергілікті компоненттер негізінде климаттың адамзат тіршілігі мен шаруашылығына тигізетін әсерін анықтайды
	Адамзат әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсері	8.3.2.6 адамзат әрекетінің атмосфераға тигізетін кері әсерін анықтайды; шешу жолдарын ұсынады;

		8.3.2.7оқу міндеттерін шешу жұмыс жасаужы жоспарл асырады
2-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.3 Гидросфера	Құрлық суларының түрлері және қалыптасу жолдары	8.3.3.1құрлық суларының қалыптасуын анықтайды
	Құрлық суларының шаруашылық маңызы	8.3.3.2құрлық суларының шаруашылық маңызын түсіндіреді
	Өзен аңғарының құрылысы	8.3.3.3өзен аңғарының құрылысын түсіндіреді
	Өзендердің гидрологиялық режимі	8.3.3.4қазақстандық компоненттерін қамту негізінде өзендердің режимін түсіндіреді
	Көлдер мен мұздықтар	8.3.3.5көлдер мен мұздықтар бойынша сипаттайды
	Құрлық суларының экологиялық проблемалары	8.3.3.6жергілікті компоненттерін негізінде құрлық суларының проблемаларын жіктеп, ұсынады
	Су апаттары	8.3.3.7жергілікті компоненттерін негізінде су апаттарының шараларын ұсынады; 8.3.3.8ақпарат алу барысында орындайды
3. Физикалық география		
3.4 Биосфера	Табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	8.3.4.1табиғат зоналары белдеулерінің қалыптасуын т
		8.3.4.2табиғат белдеулерін сипаттайды
	Материктердегі табиғат зоналары	8.3.4.3әр материкте орналасқан зоналар мен биіктік белдеулерін
	Мұхиттағы тіршілік дүниесі	8.3.4.4мұхиттағы тіршілік дүниесін анықтайды
	Өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау	8.3.4.5өсімдік әлемі мен жануарлар дүниесін қорғау қажеттілігін дәлелдейтін жолдарын ұсынады
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Географиялық қабықтың құрамы мен құрылысы	8.3.5.1географиялық қабықтың құрылысын географиялық түсіндіреді
	Географиялық қабық заңдылықтары	8.3.5.2географиялық қабық заңдылықтарын маңыздылығын түсіндіреді; 8.3.5.3пән бойынша базалық заңдылықтарын атауларын сауатты жаза алатын айтады;

		8.3.5.4өзінің сөйлеу тілін бер бойынша дұрыс бағалайды
4. Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Халық санағы	8.4.1.1халық санын анықтау түсіндіреді
	Халықтың ұдайы өсу түрлері	8.4.1.2дүниежүзі елдерін халық түрі бойынша жіктейді; 8.4.1.3 елдердің демографиялық жағдайларын талдап, басты демографиялық көрсеткіштерін есептейді: халық саны, коэффициенттері, табиғи және жас өсім, жалпы өсім, көрсеткіштер, ұлттық және дін; 8.4.1.4ақпарат іздеу, өзінің жеткізу барысында жол сұрайды; 8.4.1.5керек ақпаратты жолдасының мақсатқа бағыттап көрсетеді
4.2 Дүниенің қазіргі тарихи-географиялық аймақтары	Демографиялық көрсеткіштерімен демографиялық жағдайлары	8.4.2.1елдердің демографиялық жағдайларын графикалық түрде ұсынып, талдау
	Демографиялық проблемалар	8.4.2.2дүниежүзі елдерін проблемалары бойынша жіктеу; 8.4.2.3 "демографиялық проблемалар" түсіндіре отырып дүниежүзі елдеріне қатысты демографиялық өзіндік моделін ұсынады; 8.4.2.4белсенді сөйлеу предикативті бірлігін дұрыс анықтайды; 8.4.2.5сөйлеу тілін еріктікпен жылдамдату тәсілдерін меңгереді; 8.4.2.6фразаның мәнері, паузалар, қарап есту арқылы сөздердің біледі; 8.4.2.7дұрыс тыныс алу арқылы жоғары, төмен дауысты қолдану және тез сөйлеу нұсқауларын модельдейді
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау	8.5.1.1табиғи ресурстарды экономикалық және экологиялық тұрғыдан бағалау
	Дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуеті	8.5.1.2дүниежүзінің жекелеген аймақтарының табиғи ресурстық әлеуетін бағалау
	Табиғат ресурстары, дайын өнім түрлерін өңдеу технологиясы және орталықтары	8.5.1.3қазақстандық компаниялардың өндіріс қамту негізінде жекелеген табиғи өнімдерін өңдеу технологиясын сипаттау және орталықтары мен дайын өнімдерін

		8.5.1.4зерттелетін нысандар, белгілерін сипаттайтын сызбаларды құрастырады; 8.5.1.5әлемдік іздеу желісі іздеуді өзі ұйымдастырады
4-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.2Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Экономикалық инфрақұрылымның элементтері және функциясы	8.5.2.1қазақстандық компо қамту негізінде инфрақұрылымның элементтері маңыздылығына баға береді; 8.5.2.2ауызша жауап беруді сөйлеу тілінде сапасын салыстырмалы сын есімнің формасын қолданады; 8.5.2.3сол үшін, осыған ор салдарынан, осыған байланы салдарды шылауларды ажырат біледі; 8.5.2.4егер..., онда..., де, т қолданып, құрмасал сөйлемд және белсенді қолданады; 8.5.2.5оқу мәтіні және бойынша диалог және монолог
5.3Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Дүниежүзілік шаруашылықтың салалары: өндіруші және өңдеуші, қызмет саласы шаруашылық түрлері	8.5.3.1өндіруші және өңдеу шаруашылық түрлерін жікте
	Ауылшаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын ұйымдастыру түрлері	8.5.3.2қазақстандық компо қамту негізінде ауылшар өнеркәсіп өндірісін, қ ұйымдастыру түрлерін сипат
	Ауыл шаруашылық және өнеркәсіп өндірісін, қызмет саласын орналастыру факторлары	8.5.3.3қазақстандық компо қамту негізінде ауыл шар өнеркәсіп өндірісін, қ орналастыру факторларын та
	Дүниежүзі шаруашылығы салаларының сипаттамасы	8.5.3.4дүниежүзі шаруашы жоспар бойынша сипаттайды
6.Елтану және саяси география негіздері		
6.1Дүние жүзі елдері	Дүние жүзінің саяси картасы	8.6.1.1саяси картаның ба сипаттайды
	Елдердің саяси типологиясы	8.6.1.2елдерді басқару мемлекеттік құрылым топтастырады
	Дүние жүзінің саяси картасының сандық және сапалық өзгерістері	8.6.1.3саяси картаның санд өзгерістерін талдайды
	Дүние жүзі елдерінің географиялық-саяси орны	8.6.2.1елдердің саяси-географ баға береді

6.2Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	Саяси интеграция	8.6.2.2саяси интеграцияның мақсаттарын құрмалас сөйіп отырып түсіндіреді
	Қазақстанның саяси интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, бағыттары	8.6.2.3Қазақстанның саяси мүдделері мен мақсаттарын т... 8.6.2.4оқылып жатқан та... берілген үлгі бойынша м... құрады; 8.6.2.5фраза аралық құралда... синонимдерді, біртүбірлі с... қолданады

3) 9сынып:

3 кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1.Географиялық зерттеу әдістері		
1.1Зерттеулер және зерттеушілер	Қазақстандық географтардың зерттеулері	9.1.1.1география ғылымының қосқан қазақстандықтард... туралы баяндайды
	География ғылымының қазіргі заманғы өзекті зерттеу проблемалары	9.1.1.2география ғылымының өзекті зерттеу проблемалары
1.2Зерттеу әдістерінің түрлері	Географиялық нысандар мен құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.1.2.3географиялық н... құбылыстарды номинацияла... анықтайды
	Қазақ халқының халықтық географиялық терминдері	9.1.2.4қазақ халқының халық... терминдерінің мағынасын тү...
	Зерттеу нәтижелерін ұсынудың академиялық формалары	9.1.2.5зерттеу нәтижелерін т... формада ұсынады; 9.1.2.6сөйлеу мәдениетін ме... көрсетеді
2.Картография және географиялық деректер базасы		
2.1Географиялық карталар	Географиялық нысандарды, үдерістер мен құбылыстарды карталардан көрсету тәсілдері	9.2.1.1маңызды географиял... үдерістер мен құбылыстарды... сету барысында сипаттайды
	Географиялық номенклатура нысандарын көрсету тәсілдері	9.2.1.2географиялық нысандарын картадан көрсет... 9.2.1.3картамен жұмыс алгоритмдерін қолданады; 9.2.1.4түрлі мазмұндағы... қолданады, табиғаттың жеке... салыстыру тәсілдерін қолдан...
2.2Географиялық деректер базасы	Жерді қашықтықтан зерделеудің әдістері	9.2.2.1жерді қашықтықта... әдістерін сипаттап, ма... ерекшеліктерін түсіндіреді; 9.2.2.2жерді қашықтықта... әдістерін және олардыңнегіз... даму тарихын сипаттайды

	Геоақпараттық технологияларын қолдану салалары	9.2.2.3географиялық ақпараттың жіктелуін анықтайды; 9.2.2.4шаруашылық пен ғылымдағы геоақпараттық технологиялардың маңыздылығын сипаттайды
2 –тоқсан		
3. Физикалық география		
3.1Литосфера	Қазақстанның территориясының геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымы	9.3.1.1жергілікті компоненттердің негізіндеҚазақстанның геологиялық тарихын және тектоникалық құрылымын анықтайды; 9.3.1.2геологиялық картаның мазмұнын түсіндіреді
	Қазақстанның негізгі орографиялық нысандары	9.3.1.3орографиялық нысандары
	Қазақ оронимдері	9.3.1.4қазақ оронимдерін жүйелі түсіндіреді және транслитерациялау ұсынады
	Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтары	9.3.1.5Қазақстанның минералды ресурстарының таралу заңдылықтарын анықтайды
	Минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтары	9.3.1.6Қазақстанның минералды ресурстарын өндіру және өңдеудің басты орталықтарын картадан көрсетіп, сипаттайды
	Қазақстанның минералды ресурстарынбағалау	9.3.1.7Қазақстанның минералды ресурстарын бағалау
	Минералды ресурстарды меңгеру проблемалары	9.3.1.8минералды ресурстарды меңгеру проблемаларын жіктейді, жолдарын ұсынады; 9.3.1.9Қазақстан геосинклиналдің пайда болу кезеңдерін сипаттайды; 9.3.1.10сөйлемдерді тарату есебінен мәтіндерді кеңейтеді жасайды
3-тоқсан		
3. Физикалық география		
3.2Атмосфера	Қазақстан климатын қалыптастырушы факторлары	9.3.2.1Қазақстан климатын қалыптастырушы факторларды талдайды
	Қазақстанның климаттық жағдайы	9.3.2.2Қазақстанның климаттық жағдайын талдайды
	Қазақстанның климаттық ресурстары	9.3.2.3Қазақстанның климаттық ресурстарын бағалайды
	Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстар	9.3.2.4Қазақстанда атмосфералық қолайсыз және қауіпті құбылыстардың таралу аумақтарын картада көрсетіп, шараларын ұсынады

	Қазақ халқының атмосфералық және климаттық құбылыстарды номинациялау ерекшеліктері	9.3.2.5жергілікті компонент негізіндеқазақ халқының ат климаттық құбылыстарды ерекшеліктерін анықтайды; 9.3.2.6климаттың адамзат шаруашылығына тигізетін әсері; 9.3.2.7 топтық іс-әрекет барысында реттеу үшін сөйлеу тілін аде
3.3Гидросфера	Қазақстанның ішкі суларының түрлері	9.3.3.1 Қазақстанның топтастырады, көрсеткіштер сипаттайды: өзендер мен көлдер мен мәңгі тоң, жерасты сулар
	Қазақ гидронимдері	9.3.3.2 қазақ гидронимдерін жүйелі түсіндіреді және транслитерация ұсынады
	Қазақстанның су ресурстарын экономикалық бағалау	9.3.3.3 Қазақстанның су ресурстарын экономикалық баға береді
	Су ресурстарының экологиялық проблемалары	9.3.3.4жергілікті компонент негізіндесу ресурстарының проблемаларын талдап, шешім ұсынады
	Қазақстандағы ішкі сулардың геосаяси проблемалары	9.3.3.5 Қазақстандағы су ресурстарының геосаяси проблемаларын шешу жолдарын ұсынады:трансшекалар, Каспий теңізінің мәртебесі; 9.3.3.6Қазақстан территориясының қорларын сақтау мақсатын түсіндіреді; 9.3.3.7энциклопедиялық әдебиеттер кезінде көз жүгіртіп оқу тәсілдерін қолданады; 9.3.3.8ақпаратпен жұмыс жасау міндеттерді шешу жолдарын түсіндіреді; 9.3.3.9тәсілдерін қолданады
3.4Биосфера	Қазақстанның табиғат зоналары мен биіктік белдеулері	9.3.4.1Қазақстанның табиғат зоналарын биіктік белдеулеріне салыстыра жасайды
	Ерекше қорғалатын аумақтардың түрлері	9.3.4.2қорықтар, қорықтар, қорықтар саябақтаререкше қорғалатын аумақтар құрылу мақсатын түсіндіреді
	Қазақстанның табиғи мұрасы	9.3.4.3Қазақстанның табиғи мұрасын бағалайды
	Табиғи хоронимдердің маңызы (ерекше қорғалатын аумақтар)	9.3.4.4тақырыпқа қатысты табиғи хоронимдерін жіктеп, мағыналарын және транслитерация сын ұсынады
	Ноосфераның қалыптасуы	9.3.4.5ноосфераның қалыптасуын зерттейді және Қазақстандағы дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды
	Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан үлесі	9.3.4.6Қазақстанның ноосфера дамуына қосқан өзіндік үлесін бағалайды
4-тоқсан		

3. Физикалық география		
3.5 Табиғи-аумақтық кешендер	Қазақстанның ірі физикалық-географиялық аумақтары	9.3.5.1 Қазақстанның ірі табиғи-аумақтар жоспар бойынша сипаттайды
	Қазақтың табиғи хоронимдері (физикалық-географиялық аумақтардың атаулары)	9.3.5.2 қазақтың табиғи хоронимдерінің мағынасын түсіндіріп, транслитерация тілде ұсынады
	Антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсері	9.3.5.3 жергілікті антропогендік факторлардың табиғат кешендеріне әсерін зерттейді
	Антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдары	9.3.5.4 антропогендік ландшафттарды жақсарту жолдарын ұсынады: мелиорация, ландшафттық дизайн

4) 10 сынып:
4 кесте

Бөлімше	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Әлеуметтік география		
4.1 Халық географиясы	Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамы	10.4.1.1 Қазақстан халқының ұлттық және діни құрамын анықтайды
	Дүниежүзі халқы миграциясы	10.4.1.2 дүниежүзі халқының миграциясының басты бағыттарын, себеп-салдарларын анықтайды
	Қазақстан халқы миграциясы	10.4.1.3 Қазақстандағы халқының миграциясының талдап, басты бағыттарын анықтайды
	Көші-қон саясаты	10.4.1.4 көші-қон саясатының негізін, мақсатын ұсынады
	Еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамы	10.4.1.5 қазақстандық көрші елдердің көрсеткіштері мен саясатын еңбек ресурстарының сандық, сапалық құрамына баға береді
	Қазақстанның демографиялық жағдайы және демографиялық саясаты	10.4.2.1 Қазақстанның демографиялық жағдайын талдап, демографиялық саясатын өзіндік моделін ұсынады
	Елді мекендерді жіктелуі	10.4.2.2 Қазақстандағы елді мекендерді жіктелуін анықтайды
	Елді мекендердің функционалды зоналары	10.4.2.3 елді мекендердің функционалды зоналарын сипаттайды
	Қазақстандағы ойконимдер	10.4.2.4 Қазақстандағы ойконимдердің мағынасын түсіндіреді және транслитерация тілде ұсынады
	Қазақстанның елді мекендері проблемалары	10.4.2.5 Қазақстанның елді мекендерінің проблемаларын жіктеп, шешу жолдарын ұсынады
	Урбандалу үдерісі	10.4.2.6 урбандалу үдерісін талдап, түсіндіру арқылы байланысты факторларды шешу жолдарын ұсынады
	Қазақстандағы урбандалу үдерісіне бағалау	10.4.2.7 Қазақстандағы урбандалу үдерісіне баға береді;

		10.4.2.8 тақырып бойынша құрады
2-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.1 Табиғи ресурстар	Қазақстанның табиғи-ресурстық әлеуеті	10.5.1.1 Қазақстанның әлеуетін бағалайды
	Қазақстанда жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы мен орталықтары және дайын өнім түрлері	10.5.1.2 Қазақстанда жекелеген табиғи ресурстарды өңдеу технологиясы мен орталықтары мен дайын өнім түрлерін топтастырады
	Табиғатты пайдалану үлгілері мен түрлері	10.5.1.3 табиғатты пайдалану түрлерін топтастырады
	Тұрақты даму	10.5.1.4 тұрақты дамудың бағыттарын сипаттайды
	Қазақстанда табиғатты пайдалану проблемалары	10.5.1.5 Қазақстанда табиғатты пайдалану проблемаларын анықтап, ұсынады, жергілікті компоненттерді табиғатты пайдалануға бағыттап жүргізеді
5.2 Әлеуметтік-экономикалық ресурстар	Ғылыми-техникалық революция үдерісі мен даму бағыттары	10.5.2.1 ғылыми-техникалық революция үдерісін, даму бағыттарын та
	Адам әлеуетінің даму индексі көрсеткіштері	10.5.2.2 қазақстандық қоғамның даму деңгейін, адам әлеуетін, көрсеткіштерін анықтап, елдің даму бағыттарын та
	Қазақстанда адам капиталының әлеуетін арттыру	10.5.2.3 Қазақстанда адам капиталының әлеуетін арттыру жөнінде ұсыныстар
	Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттары	10.5.2.4 Қазақстанның индустриялық-инновациялық даму бағыттарын болжам жасайды
	Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымы	10.5.2.5 Қазақстанның инновациялық инфрақұрылымының жағдайын жөнінде ұсыныстар әзірлейді
3-тоқсан		
5. Экономикалық география		
5.3 Дүниежүзілік шаруашылықтың салалық және аумақтық құрылымы	Қазақстан шаруашылығы салалары	10.5.3.1 Қазақстан шаруашылығы салаларын жоспар бойынша сипаттайды
	Қазақстанның экономикалық аудандарының шаруашылық салалары	10.5.3.2 Қазақстанның аудандарының шаруашылығын анықтап, мамандануын түсіндіреді 10.5.3.3 өз оқу әрекетін сөз арқылы жеткізеді 10.5.3.4 эсседе өзінің сөзін дәлелдейді, негізгі идеясын т
	Дүниежүзілік шаруашылықтың субъектілері	10.5.4.1 дүниежүзілік шаруашылық субъектілерін сипаттайды
	Халықаралық географиялық еңбек бөлінісі	10.5.4.2 халықаралық географиялық еңбек бөлінісінің мәнін анықтайды
5.4 Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері мен көрсеткіштері	Халықаралық экономикалық қатынас түрлері	10.5.4.3 халықаралық экономикалық қатынастар түрлерін жіктеп, сипаттайды

	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштері	10.5.4.4 дүниежүзілік шаруашылықтың даму көрсеткіштерін сипаттайды: жалпы ішкі өнім, жалпы өнім, ішінде жан басына шаққанда
	дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы	10.5.4.5 дүниежүзілік шаруашылықтың даму модельдері мен аумақтық құрылымы
	Дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістері	10.5.4.6 дүниежүзілік шаруашылықтың даму үрдістерін талдайды
	Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орны	10.5.4.7 Қазақстанның дүниежүзілік шаруашылықтағы орнын анықтайды
	Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мүдделері мен мақсаттары, орны	10.5.4.8 Қазақстанның халықаралық экономикалық интеграциядағы мақсаттарын, орнын анықтайды; 10.5.4.9 өзінің сөйлеу әртіптері мен критерийлер бойынша дұрыс
4-тоқсан		
6. Елтану және саяси география негіздері		
6.1 Дүние жүзі елдері	Дүние жүзі елдердің экономикалық даму деңгейі бойынша топтастыру	10.6.1.1 қазақстандық коммуністік даму деңгейіне елдерді экономикалық даму деңгейі бойынша топтастырады
	Халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсаты	10.6.1.2 қазақстандық коммуністік даму деңгейіне халықаралық ұйымдарды деңгейі және мақсаты бойынша топтастырады
	Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайы	10.6.1.3 сөз жалғаушы шығармалардың вербальды алгоритмнің нұсқауларды үлгі бойынша қарастырады
6.2 Дүние жүзі елдерінің экономикалық-географиялық орны	Қазақстандағы саяси-әкімшілік хоронимдер	10.6.2.1 Қазақстан Республикасының әлеуметтік, экономикалық, саяси-географиялық жағдайына кешенді баға береді; 10.6.2.2 Қазақстандағы хоронимдерді жіктеп, мағынасын анықтайды және транслитерация сын үлгі бойынша қарастырады
	Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық ақпаратты ұсыну формалары	10.6.2.3 Қазақстан Республикасы туралы кешенді географиялық мақсатты аудиторияларға ақпараттық энциклопедиялық мәтінді дайындайды; 10.6.2.4 оқылған мәтінде тапсырамалар құрастырады; 10.6.2.5 өзінің мәдени дамуы және қоршаған ортаның дамуына бағалайды

Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығы
46-қосымша
Қазақстан Республикасының
және ғылым министрлігі

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушыларда органикалық дүниенің көптүрлілігі, ондағы болып жатқан заңдылықтар мен үдерістер туралы білім жүйесін қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) жер бетіндегі барлық тірі ағзалардың құндылығын түсіну үшін өмірдің құрылымды-функционалды және генетикалық негіздері туралы, тірі табиғаттың негізгі патшалықтары ағзаларының көбеюі мен дамуы, экожүйелер, биоалуантүрлілік, эволюция туралы білім жүйесін қалыптастыру;

2) экологиялық этика нормалары мен ережелерін, табиғатқа жауапкершілікпен қарауын қалыптастыру;

3) генетикалық сауаттылықты қалыптастыру – салауатты өмір салты негіздері, психикалық, тән және моральдық денсаулық сақтау;

4) білім алушының тұлғалық қасиеттерін дамыту, биологиялық білімдерін практикада қолдануға, медицина, ауыл шаруашылығы, биотехнологиялар, табиғатты рационалды пайдалану және қорау салаларындағы тәжірибелік іс-әрекетке қатысуға деген талпынысын тәрбиелеу.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) пәннің базалық ұғымдық аппаратын меңгеруі және қолданылатын грамматикалық құралдар шеңберін кеңейту;

2) сөйлеу тілінің коммуникативтік қасиеттерін және коммуникативтік дағдыларын жетілдіру;

3) зерттеу және мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы барлық сенсорлық жүйелерін дамыту және түзету;

4) оқытудың белсенді әдістерін енгізу, ақпараттық-коммуникативтік орта құру, функционалдық сауаттылықты дамыту арқылы мақсатқа бағытталған түрде әлеуметтендіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Биология" оқу пәнін толыққанды меңгерудегі қиындықтары танымдық іс-әрекеттің екінші реттік бұзылуымен, зият алғышарттарының даму ерекшеліктерімен байланысты.

6. Білім алушыларға зейіннің жеткіліксіз тұрақтылығы тән, оны үлестіре бөлу мүмкіндігі шектеулі, нақтылаушы сипаттағы сөйлеу реакциялары басым, ақпаратты есту арқылы қабылдау қиындықтары байқалады.

7. Сөйлеу тілі бұзылған білім алушылар вербалды түрде ұсынылған тапсырмаларды орындауда зейінін қиындықпен жинақтайды, өз іс-әрекетін жоспарлауда қиындықтарға тап болады, нұсқауды қайталауды, үлгі көрсетуді қажет етеді.

8. Вербальды жадысы төмендеген және есте сақтау өнімділігі бұзылған: күрделі нұсқауларды қабылдамайды, тапсырма элементтерін тастап кетеді және олардың ретін ауыстырады.

9. Сөйлеу тілінің дамымауының типтік және тұрақты белгілері оқу-терминологиялық лексиканы нашар меңгеруі, терминдерді жеткіліксіз дифференциациялауы, арнайы лексиканы қамтитын сөз тіркестерін, мәтіндерді түсінудің бұзылуы болып табылады.

10. Сөйлеу тілінің грамматикалық өңделуіндегі қателер, ойын сөзбен жеткізуді жүзеге асыру үдерісіндегі қиындықтар, оның құрылымын қарапайымдату және бұрмалау байқалады.

11. Сөйлеу тілі бұзылыстары мен психикалық дамудың басқа да жақтары арасындағы байланыс сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың ойлауының спецификалық ерекшеліктерін тудырады: логикалық операциялардың мардымсыздығы, ұғымдық ойлаудың дамымауы, семантикалық бұзылыстар, абстракция мен жалпылау деңгейінің төмендеуі.

12. Көрсетілген ауытқулар "Биология" оқу пәнін үйренуі кезінде елеулі кедергілер тудырады және келесі ұстанымдарды пайдалана отырып, оқу үдерісін ерекше ұйымдастыруды талап етеді:

1) пәннің оқу материалында сөйлеу іс-әрекетінің дағдыларын дамытуға, психикалық үдерістерді түзетуге бағытталған мұқият таңдалған тапсырмалар мен қызмет түрлерінің көмегімен ынталандырушы және дамытушы оқыту;

2) бүкіл сабақ барысында сөйлеу тәртібін сақтау: сөздердің айтылуын бақылау, жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының ауызша және жазбаша сөйлеу аграмматизмдерін жою, тұтығуы бар балалардың сөйлеу темпін, ырғағы мен бірсарындылығын қалыпқа келтіру;

3) оқу материалдарын полисенсорлық негізде беру;

4) көру негізінде байланыстырып монологиялық сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру;

5) дене сымбатының, көрудің бұзылыстарының алдын алу, психоэмоционалдық кернелудің алдын алу, ұсақ және жалпы моториканы, сөйлеу тынысын түзету үшін денсаулық сақтау технологияларын пайдалану.

13. Оқыту негізінде қазіргі заманғы тәсілдерді қолданады:

1) зерттеу тәсілі – танымдық қызығушылықты тәрбиелеуге, берік және пәрменді білімді, белсенді танымдық іс-әрекет пен дербестік әдістерін қалыптастыруға ықпал етеді;

2) тұлғаға-бағдарланған тәсіл – білім алушының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу үдерісін дараландыруға, шығармашылық жігерін толық ашуға бағытталған;

3) іс-әрекеттік тәсіл – білім алушылардың танымдық дербестігін, оқу материалын сапалы және берік меңгеруін қалыптастыруға ықпал етеді, оқытушы мен оқушы арасындағы кері байланысқа мүмкіндік жасайды;

5) дифференцияланған тәсіл – білім алушылардың ерекшеліктерін есепке алуды көздейді, әртүрлі нозологиялық топтар үшін тапсырмаларды саралауда көрініс табады;

6) интегративті тәсіл "Биология" пәнін басқа оқу пәндерімен тығыз байланыстырады: география, жаратылыстану, химия.

7) коммуникативтік тәсіл коммуникативтік қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара іс-әрекет үдерісінде мінез-құлықты, қарым-қатынастың сәйкес жағдайларын таңдай отырып, тіл арқылы қарым-қатынас жасау қабілетін дамытуға бағытталған.

14. Оқытуда келесі технологиялар мен әдістер ең тиімді болып табылады:

1) модельдеу әдісі – күрделі табиғи құбылыстарды салыстырмалы қарапайым модельдермен сипаттауға мүмкіндік береді, оны биология сабақтарында пайдалану метапәндік нәтижелерге қол жеткізу құралы болып табылады;

2) жоба әдісі – мұғалім мен білім алушының ынтымақтастығына, шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған;

3) эксперимент әдісі берілген жағдайларда табиғат құбылыстарын зерттеуге мүмкіндік береді;

4) проблемалық оқыту – білім алушылардың сыни, шығармашылық, диалектикалық ойлауын қалыптастырудың тиімді негізі.

15. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне бейімделеді және бірқатар әдістемелік шарттарды сақтауды талап етеді:

1) танымдық үрдісті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік тәсілдер кешенін қолдану;

2) материалдың біртіндеп күрделендірілуі, оны нақтылау, кванттау, ұтымды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайда қолдануға арналған жаттығулар көлемін арттыру, бейімделген оқу мәтіндерін пайдалану;

3) материалды беру қарқынының сөйлеу тілінде бұзылыстары бар білім алушылардың қабылдау мүмкіндіктеріне сәйкестігі;

4) сөйлеу тілімен жеткізуді визуалды қолдау: пән бойынша басып шығарылған бағдарламалық сөздерді, пән үшін шаблондық сөздер мен фразалар жиынтығын, сөйлеу тілі конструкцияларын пайдалану, сөйлеу тілі арқылы өз ойын толығынан білдіруге көмектесетін жаднамаларды, схемаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану.

16. Оқу барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдар қолданылады: комплектациядағы компьютер, көпфункционалды құрылғы, проектор, интерактивті тақта, құжат-камера, электрондық плакаттар, электрондық оқулықтар, биология бойынша эксперименттерге арналған оқу-бағдарламалық кешен.

17. Биология кабинетінде бақылау әдісін іске асыру үшін қолданылады: гербарийлер, өсімдіктер, жәндіктер коллекциялары, тұқымдар, бүрлер мен жемістер, анатомия бойынша, ботаника бойынша микропрепараттардың жиынтығы, зоология бойынша, жалпы биология бойынша микропрепараттардың жиынтығы.

18. Көлемді модельдер, демонстрациялық аспаптар мен реактивтер білім алушыларда оқылатын нысандардың статикалық және динамикалық бейнелерін түзуге арналған.

19. Іс-әрекеттік тәсіл аясында оқытудың заттық құралдары пайдаланылады: лупа, микроскоптар, биология кабинетіне арналған реактивтер жиынтығы, зертханалық керек-жарақтар, электронды таразылар, құрамдастырылған зертханалық штатив, чемодандағы биологиялық зертхана, биологтардың портреттері.

20. Академиялық ғылыми-терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында пәндік сөздік минимумы ұсынылған (2-қосымша).

3-тарау. "Биология" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Биология" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

22. Бағдарламаның мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі;
- 2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі;
- 3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі;
- 4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі.

23. "Тірі ағзалардың көптүрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тірі ағзалардың көптүрлілігі;
- 2) қоректену;
- 3) заттардың тасымалдануы;
- 4) тыныс алу;
- 5) бөліп шығару;
- 6) қозғалыс;
- 7) координация және реттелу.

24. "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) көбею;
- 2) жасушалық айналым;
- 3) өсу және даму;
- 4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары;
- 5) эволюциялық даму мен селекция негіздері.

25. "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) биосфера, экожүйе, популяция;
- 2) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері.

26. "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) молекулалық биология мен биохимия;
- 2) жасушалық биология;
- 3) микробиология және биотехнология;
- 4) биофизика.

27. 7-сыныпқа арналған "Биология" пәнінің базалық мазмұны:

1) экожүйелер: ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, рН, ылғалдылық), биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)". Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру". Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік

сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы. Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор. Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері. Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары. Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері;

2) тірі ағзаларды жүйелеу: тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: патшалықтар, типтер, бөлімдер, кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы. Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер. Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану;

3) жасушалық биология: жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға;

4) су және органикалық заттар: судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу". Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу". Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы);

5) заттардың тасымалдануы: заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі. Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс: "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс: "Тамыр аймақтарын зерттеу". Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері. Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар;

6) тірі ағзалардың қоректенуі: жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы. Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс: "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу";

7) тыныс алу: өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тынысалу – энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар. Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу". Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелері (бунақденелілердің демтүтіктері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу: "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру". Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газ алмасу мүшелері. Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары: өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау;

8) бөліп шығару: бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері. Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердің тыныс алу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу". Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру;

9) қозғалыс: өсімдіктердің қозғалысы. Қозғалыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі. Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау;

10) координация және реттелу: жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктерізді. Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері. Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары. Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс: "Тізе рефлексі". Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі. Ішкі мүшелер жұмысының

жүйкелік реттелуі. Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік. Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері. Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері;

11) тұқымқуалау мен өзгергіштік заңдылықтары: адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) рөлі. Жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНК) жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу". Әртүрлі ағза түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны;

12) көбею: өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы. Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері". Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі. Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы;

13) өсу және даму: ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс: "Жылдық сақинаны санау". Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру;

14) микробиология және биотехнология: бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс: "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары. Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс: "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу". Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс: "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу". Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.

28. 8-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) жасушалық биология: жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль. Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшық ет, жүйке. Зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс: "Жануарлар ұлпаларын жіктеу";

2) молекулалық биология: жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық. Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасуның пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз. Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері;

3) тірі ағзалардың көп түрлілігі: зертханалық жұмыс: "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырактәрізділер, ашық тұқымдылар және жабық тұқымдылар. Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар. Зертханалық жұмыс: "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу". Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау";

4) қоректену: жауын құртының, сиырдың және адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру. Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның ас қорыту жолдарының құрылысы. Ас қорыту бездері. Ас қорыту мүшелерінің қызметі. Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу. Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипervитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қыркұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс: "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау";

5) заттардың тасымалдануы: ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы. Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық;

6) зертханалық жұмыс: "Өртүрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру. Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В-лимфоциттердің әрекет етуі. Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес (ұшық). Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу. Қан топтары. Қан құю. Резус-фактор. Агглютинация. Резус-конфликт. Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қан тамырларының құрылысы мен қызметі. Қан тамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі. Зертханалық жұмыс: "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу". Жүрек – қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау;

7) тыныс алу: альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы. Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі. Тыныс алудың минуттық көлемі. Өртүрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тыныс алу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс: "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу";

8) бөліп шығару: зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліп шығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері). Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің

реттелуі. Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері). Белгілері мен алдын алу шаралары;

9) қозғалыс: адам қаңқасының құрылысы. Тірек – қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі. Сүйектің макро- және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс: "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы". Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы. Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі. Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс: "Бұлшық ет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшық еттерін жіктеу. Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары;

10) биофизика: тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшық еттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер;

11) координация және реттелу: көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы. Зертханалық жұмыс: "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу". Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу" (құлақтың есту қабілетін анықтау). Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс: "Соқыр дақты анықтау, түстердің араласуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі". "Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар. Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция). Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицепторлар) Зертханалық жұмыс: "Тері сезімталдығын зерттеу". Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің рөлі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі;

12) көбею: митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы. Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею. Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит. Ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі;

13) өсу және даму: эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрұла, нейрула. Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез;

14) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары: тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс. Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері. Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары. Қазақстан аумағында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер;

15) биосфера, экожүйе, популяция: экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру". Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және г стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарым-қатынас түрі. Популяция санының өзгеруі. Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарым-қатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі;

16) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері: адамның табиғаттағы рөлі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры. Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.

29. 9-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) жасушалық биология: жасушаның негізгі компоненттерінің қызметтері. Жасуша құрылымдары: плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері. Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микромметр-наномметр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу";

2) тірі ағзалардың көп түрлілігі: биосфера және экожүйе. Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс: "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті жердің) анықтау". Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы. Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Табиғаттағы көміртек пен азот

айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі;

3) адам қызметінің қоршаған ортаға әсері: пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері. Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатының жұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері;

4) қоректену: ыдырау үдерісі. Асқорыту ферменттерінің әсері. Асқорытудағы ферменттердің маңызы. Сіңіру және бөліп шығару. Ферменттердің әсер ету механизмі. Ферменттің белсенді орталығы. Зертханалық жұмыс: "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу". Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу";

5) заттар тасымалы: активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалыуы. Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс: "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс: "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (сірқабық (кутикула) мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері". Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық;

6) тыныс алу: анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері. Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Аэробты және анаэробты тынысалуға физикалық жүктемелердің әсері;

7) бөліп шығару: нефронның құрылысы және қызметі. Ультрафильтрация. Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Фильтрация мен кері фильтрацияның себептері. Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар (кариес, іріңді ангина. Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары. Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы;

8) қозғалыс: бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы ролі. Бұлшық ет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс: "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу";

9) өсу және даму: құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы. Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері;

10) көбею: адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу". Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу. Менструалдық цикл. Менструалдық циклдағы эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы. Контрацепция түрлері, олардың қолданылуы мен маңызы. Жыныстық жолмен берілетін аурулар: Жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары;

30. 10-сыныпқа арналған "Биология" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) координация және реттелу, биофизика: нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу". Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу". Тірі ағзалардағы электрлік үдерістер. Электрорецепторлар және электрлі мүшелер. Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі. Нейрокомпьютерлік интерфейс. Компьютер мен ми арасындағы ақпарат алмасу жүйесі. Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу";

2) молекулалық биология: дезоксирибонуклеин қышқылы (ДНҚ) молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлығы. Модельдеу "Дезоксирибонуклеин қышқы (ДНҚ) молекуласын құру";

3) жасушалық цикл: интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G₁, S және G₂. Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу". Митоз. Митоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Митоз кезеңдерін зерттеу";

4) тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары: Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі. Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Басымдылық заңы. Ажырау заңы. Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. Резус-фактор. Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру". Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары;

5) микробиология және биотехнология: биотехнологиялық үдерістің жалпы сызбасы және биотехнологияда алынатын өнімдері (медицинада, өнеркәсіпте және ауыл шаруашылығында). Инсулин өндірісі;

6) эволюциялық даму: эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның қазіргі заман теориясының пайда болуы. Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түрішілік, тұраралық). Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)". "Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері;

7) Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

31. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодталған. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

32. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Тірі организмдердің көп түрлілігі, құрылымы мен қызметтері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімдер	Оқыту мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
1.1 ағзалардың көптүрлілігі	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын түсіндіру; 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың орнын анықтау; 7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының айырмашылық белгілерін сипаттау; 7.1.1.4 жекелеген ағзаларға қарапайым дихотомиялық кілттерді қолдану; 7.1.1.5 базалық пәндік терминдерді айту және жазу, оларды белсенді сөздігінде пайдалану	8.1.1.1 балдырлар, мұктәрізділер, қырықжапырақ тәріздестер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар мысалында өсімдіктердің ерекшеліктерін сипаттау; 8.1.1.2 саңырауқұ-лактардың ерекшелік белгілерін сипаттау 8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақты өсімдіктер кластарын негізгі белгілеріне қарай ажырату; 8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалы жануарлар кластарын ерекше белгілері бойынша тану; 8.1.1.5 дыбысталған сөйлеу тілін стилистикасы, құрылымы, материалды мазмұндау логикасы тұрғысынан бағалау	9.1.1.1 әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлы номенклатураны қолдану 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлардың түрлерін ерекшелік белгілері бойынша жіктеу 9.1.1.3 термин-сөздерді өздігінен сөйлеу тілі арқылы ойын толығынан білдіруде пайдалану; 9.1.1.4 терминдерді ауызша және жазбаша сөйлеу тілінде, суреттерді сипаттағанда және диалогта пайдалану; 9.1.1.5 заттық-графикалық схемаға сүйене отырып тапсырманы орындау барысын жоспарлау	
1.2 Қоректену	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысын сипаттау және құрылысы мен оның қызметі арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 7.1.2.2 фотосинтез үдерісі үшін қажетті жағдайларды сипаттау 7.1.2.3 сөйлеу мәдениетін меңгеруге, сөйлеу сапасын бақылауға талпынысын көрсету; 7.1.2.4 ауызша хабарламадағы негізгі ойды құрылым, контекст негізінде анықтау; 7.1.2.5 өзінің және айналасындағылардың сөйлеу мінез-құлқын критерийлер бойынша сәйкес бағалау; 7.1.2.6 оқу мәселесіне өз көзқарасын пікірталаста, диалогта білдіру;	8.1.2.1 суреттерге негізделіп омыртқасыздар (жауын құрты), күйіс қайыратын жануарлар (сиыр) мен адамның ас қорыту жүйесінің құрылысын салыстыру 8.1.2.2 әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысын және тісті күту ережелерін сипаттау; 8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесінің құрылысы мен қызметтері арасындағы өзара байланысты түсіндіру; 8.1.2.4 ас қорыту жолы ауруларының себептерін және астан улану белгілерін анықтау; 8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау;	9.1.2.1 ас қорыту, ассимиляция, сіңіру және бөлу үдерістерін егжей-тегжейлі талдау; 9.1.2.2 ас қорыту үдерісіндегі органикалық заттар мен сәйкес ферменттердің арасындағы байланысты орнату; 9.1.2.3 ферменттердің белсенділігіне әсер ететін әр түрлі жағдайларды (температура, рН) зерттеу; 9.1.2.4 өттің әсерінен майлардың эмульгациялануы үдерісін зерттеу; 9.1.2.5 ақпаратты графикалық түрде ұсыну және көру негізінде байланыстырып сөйлеуді құрастыру; 9.1.2.6 жаңа ғылыми ақпаратты санаттар бойынша саралау: нен	

	7.1.2.7 мұғалімнің немесе логопедтің ұйымдастырушы көмегін пайдалана отырып, тапсырманың мазмұны мен мақсатына сәйкес ақпараттық іздестіруді жоспарлау; 7.1.3.1 тірі организмдерде қоректік заттардың тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттарды тасымалдауға қатысатын мүшелерді тану	8.1.2.6 құрамында дәрумендердің маңызды мөлшері бар азық-түліктер тізімін жасау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамындағы С дәруменін анықтау	білгенмін, нені білдім, нені нақтылағым (білгім) келетін еді; 9.1.2.7 жазу ережелерін сақтау және "Биология" пәні аясындағы терминдердің жазылуын түсіндіру
1.3 Заттардың тасымалдануы	7.1.3.3 сабақ пен тамырдың ішкі құрылысын зерттеу; 7.1.3.4 сабақ және тамырдың құрылысы мен қызметтерінің өзара байланысын сипаттау; 7.1.3.5 ксилема мен флоэма элементтерінің құрылысын салыстыру; 7.1.3.6 жануарларда заттар тасымалына қатысатын мүшелерді танып білу 7.1.3.7 диалогқа қатысу, диалогтың мағыналық және грамматикалық бірлігін қамтамасыз ету, диалогта белгілі ақпаратты пайдалану; 7.1.3.8 сөздердің анық емес мағыналарына, терминдерге өзінің ой-пікірін дәлелдей тырып, түсініктеме беру; 7.1.3.9 сөйлеу барысында орфоэпия және айтылу нормаларының сақталуын бақылау; 7.1.3.10 тұтас және тұтас емес мәтіндердің тақырыбын анықтай отырып, негізгі ақпаратын түсіну; 7.1.3.11 мәтіннің негізгі ойы тұжырымдалған сөйлемді табу; 7.1.3.12 ұсынылған тақырып атауларына мағынасы бойынша сәйкес иллюстрацияларды таңдау және сөйлем құрастыру	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметін сипаттау; 8.1.3.2 дайын микропрепараттар арқылы әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу; 8.1.3.3 лейкоциттердің түрлі типтерінің қызметтерін сипаттау; 8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру; 8.1.3.5 лимфа жүйелерін және қан, ұлпалық сұйықтық пен лимфа арасындағы өзара байланысты сипаттау; 8.1.3.6 аурулардың алдын алуындағы вакцинацияның ролін бағалау; 8.1.3.7 агглютинация және резус-конфликт механизмдерін түсіндіру; 8.1.3.8 жануарлардың жүрегінің құрылысы мен қантамыр жүйелерінің маңызын сипаттау; 8.1.3.9 қантамыр қабырғасының құрылысы мен олардың қызметі арасындағы байланысты орнату; 8.1.3.10 жануарлардың қантамырлар жүйесінің түрлерін сипаттау; 8.1.3.11 дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу; 8.1.3.12 қантамыр жүйесі мүшелерінің ауруларының себептері мен ауру белгілерін сипаттау 8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау;	9.1.3.1 активті және пассивті тасымалдарды салыстыру; 9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирация үдерісінің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу; 9.1.3.4 сыртқы факторлардың флоэма арқылы заттардың тасымалдануына әсерін түсіндіре алу 9.1.3.5 ауызша жауап схемасын графикалық түрде көрсету; 9.1.3.6 коммуникативтік міндетке байланысты әр түрлі оқуды пайдалану; 9.1.3.7 коммуникативтік және танымдық міндеттерді шешу үшін сөйлеу құралдарын белсенді пайдалану; 9.1.3.8 көрген бейнероликтегі негізгі ойды, мақсатты аудиторияны, негізгі мақсатты анықтау, оның мазмұнын түсіндіру; 9.1.3.9 айтылатын сөздің мақсаты мен мағынасына сәйкес мимиканы, дене қалпын, фразанын интонациясы мен мелодикасын еркін ауыстыру; 9.1.3.10 заттардың сапа дәрежесі қатыстылығы, тиістілік дәрежесі бойынша сөздер мен ұғымдарды топтастыру 9.1.3.11 омонимдік қатарда сөз тіркесін бір сөзбен алмастыру және керісінше: көп мағыналы сөзді – сөз тіркесімен алмастыру;

		8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру; 8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты жағдайдағы және дененің физикалық жүктемесі кезіндегі тыныс алудың минуттық көлемін анықтау 8.1.4.4 жауап беру кезінде лексикалық бірліктерді пайдалануда біркелкілікті жеңу; 8.1.4.5 предикативтік сөздікті қолдана отырып, оқу әрекеттерін сөзбен айтып отыру; 8.1.4.6 мәтінге тікелей, жанама немесе балама сұрақтар қою; 8.1.4.7 ақпаратты графикалық түрде беру және графикалық жоспар мен схема негізінде байланыстырып сөйлеуді құрастыру	9.1.3.12 пәндік тақырыптағы болашақ әңгіме идеясын анықтау мына сұрақтарға жауап бере алу "Сен не айтқың келеді? Сен бізді неге сендіргің келеді?"
1.4 Тыныс алу	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алудың маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алу типтерін ажырату; 7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алу үдерісін зерттеу; 7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру; 7.1.4.5 адамның тыныс алу мүшелері құрылысының ерекшеліктерін танып білу; 7.1.4.6 пәндік лексиканы пайдаланып, "Темекінің зияны" тақырыбындағы диалогқа қатысу; 7.1.4.7 тыныс алу мүшелерінің ауыруларының себептері мен олардың алдын алу жолдарын түсіндіру		9.1.4.1 тыныс алу реакциясының химиялық теңдеуін пайдалана отырып, анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру; 9.1.4.2 анаэробты және аэробты тыныс алудың маңызын түсіндіру және бағалау; 9.1.4.3 бұлшықет қажуы және аэробты, анаэробты тыныс алу үдерістері арасындағы байланысты қарастыру; 9.1.4.4 жауап беру кезінде синтаксистік құрылымдарды пайдаланудағы бірыңғайлықты жеңу; 9.1.4.5 толық жазбаша жауаптарда әр түрлі фраза аралық байланыс құралдарын пайдалану; 9.1.4.6 толық жазбаша жауаптарда мәнерлілік құралдарын, соның ішінде салыстыру мен аллегорияны пайдалану
1.5 Бөліп шығару	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік әрекетіндегі бөліп шығарудың маңызын сипаттау; 7.1.5.2 өсімдіктердегі бөліп шығару ерекшеліктерін зерттеу; 7.1.5.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың бөліп	8.1.5.1 адамның зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы мен қызметтерін сипаттау; 8.1.5.2 бүйректің құрылымдық бөліктерін танып білу; 8.1.5.3 терінің құрылысы мен оның бөліп шығарудағы маңызын сипаттау; 8.1.5.4 тері ауруларын	9.1.5.1 нефронның құрылысы мен қызметін сипаттау; 9.1.5.2 фильтрация және несептің түзілуі үдерістерін сипаттау; 9.1.5.3 бүйректің жұмысына әсер ететін факторларды сипаттау

	шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру; 7.1.5.4 оқылған ақпараттың негізгі ойын анықтау; 7.1.5.5 мәтінге тақырып беру, фраза аралық байланыс құралдарын пайдалана отырып 2-3 сөйлемді тізбекке біріктіру	және оның алдын алу шараларын түсіндіру 8.1.5.5 мәтін идеясын анықтау, "мәтінде ұсынылған ақпарат қашан және қайда пайдалы болуы мүмкін?"	9.1.5.4 зәр шығару жүйесі, бүйрек ауруларының алдын алу шараларын түсіндіру; 9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың мекен-есту ортасы мен зат алмасуларының соңғы өнімдері арасындағы байланысты орнату
1.6 Қозғалыс	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалу себептерін түсіндіріп, қозғалыстың маңызын сипаттау (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің өсуі мен дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизм ролін сипаттау; 7.1.6.4 омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың қозғалыс мүшелерін салыстыру; 7.1.6.5 жасалатын іс-әрекеттердің мәнін толық айтып жеткізу; 7.1.6.6 жазбаша нұсқаулық бойынша жұмыс істеу; 7.1.6.7 тақырып бойынша сұрақтарға ауызша және жазбаша, қысқа және толық жауап беру	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің қызметтерін сипаттау; 8.1.6.2 сүйектің химиялық құрамын, макро және микроскопиялық құрылысын зерттеу; 8.1.6.3 сүйектердің байланыс түрлерін салыстыру; 8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысы мен олардың қызметтері арасындағы байланысты орнату; 8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының түрлері мен олардың қызметтерін сипаттау; 8.1.6.6 адам бұлшық ет талшықтарының құрылысы мен бұлшықет топтарын оқып тану; 8.1.6.7 гиподинамия салдарын атау және сымбаттың бұзылуының, жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау	9.1.6.1 қол бұлшық еттерінің максимальды жұмыс күшін және күшке төзімділігін зерттеу; 9.1.6.2 бұлшық еттің жиырылу жиілігіне бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу; 9.1.6.3 тапсырманы орындау барысында заттық-графикалық сызбаға сүйеніп жоспарлау; 9.1.6.4 өзінің және айналасындағылардың сөйлеу мінез-құлқын критерийлер бойынша сәйкес бағалау; 9.1.6.5 тақырып бойынша қосымша ақпарат алу - кез келген көздерден соның ішінде әлеуметтік желілер мен YouTube ресурсынан; 9.1.6.6 дұрыс, әдеби тіл нормаларына сәйкес, эсседе өз ойын жазбаша түрде білдіру, сонымен қатар ізінше өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру
1.7 Координация және реттелу	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру; 7.1.7.2 жүйке жүйесінің қызметі мен құрылымдық компоненттерін атау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының құрылымдық бөліктерін анықтау; 7.1.7.4 орталық жүйке жүйесі бөлімдерінің құрылысы мен қызметін салыстыру; 7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу; 7.1.7.6 мінез-құлықтың рефлекторлық табиғатын түсіндіру; 7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесінің қызметін сипаттау;	8.1.7.1 көруді қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және көру гигиенасы ережелерін сипаттау; 8.1.7.2 дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу және есту мүшелерінің гигиенасы ережелерін сипаттау; 8.1.7.3 көру және есту рецепторларының құрылымы мен қызметін сәйкестендіру; 8.1.7.4 эндокикринді, экзокринді және аралас бездердің орналасқан жерлерін анықтау; 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін түсіндіру;	

	7.1.7.8 ағзаның тіршілік әрекетін қалпына келтіру және тынығуы үшін ұйқының маңызын түсіндіру; 7.1.7.9 жақсы психикалық денсаулықты сақтаудың принциптерін сипаттау; 7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметіне алкоголь, шылым және есірткілік заттардың әсерін түсіндіру; 7.1.7.11 тұтас емес мәтіннен маңызды аспектілердің басым бөлігін бөліп шығару	8.1.7.6 эндокриндік бездер қызметінің бұзылуынан туындаған ауруларды атау; 8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу; 8.1.7.8 жылықанды жануарлардың дене температураны сақтаудағы терінің ролін сипаттау; 8.1.7.9 жоғары санаттағы сұрақтарды тұжырымдау; 8.1.7.10 тұтас емес мәтінде жазылған ақпарат негізінде байланысты пікір құру; 8.1.7.11 ақпаратпен жұмыс істеу барысында көмекке жүгіну, өзі тап болған қиындықтарын тұжырымдау	

2) "Көбею, тұқым қуалаушылық, өзгергіштік, эволюциялық даму" бөлімі:

2-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Көбею	7.2.1.1 өсімдіктердің жыныссыз және жынысты көбеюін сипаттау; 7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді көбею тәсілдерін салыстыру; 7.2.1.3 аяқас тозандану мен өздігінен тозанданудың салыстырмалы артықшылықтарын сипаттау	8.2.1.1 жануарлар-дың көбею тәсілдерін салыстыру; 8.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың мысалында жынысты және жыныссыз ұрпақтарының ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.3 ашық тұқымды және жабық тұқымды өсімдіктер-	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылысын сипаттау; 9.2.1.2 аталық және аналық жыныс жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу; 9.2.1.3 жыныстық жетілу кезеңіндегі екінші реттік жыныстық белгілердің дамуын сипаттау;	

	7.2.1.4 гүлді өсімдіктердегі қосарлы ұрықтанудың маңызын сипаттау; 7.2.1.5 мәтіннен етістік лексикасын ерекшелеу және мәтінді предикаттарға сүйеніп қалпына келтіру; 7.2.1.6 сабақ тақырыбына сәйкес әңгімелесушіге төменгі санатты сұрақтар қою	дің тіршілік циклінің ерекшеліктерін түсіндіру; 8.2.1.4 тақырыпқа сәйкес әңгімелесушіге жоғары санаттағы сұрақтар қою; 8.2.1.5 сабақтастырушы жалғаулықтарды пайдалана отырып сөйлем құрастыру; 8.2.1.6 пәндік лексиканы қолдана отырып, оқу диалогына белсенді қатысу	9.2.1.4 менструалдық цикл мен экстроген және прогестеронның маңызын сипаттау; 9.2.1.5 контрацепция-ның маңызы мен түрлерін түсіндіру; 9.2.1.6 жыныстық жолмен таралатын аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру	
2.2 Жасушалық айналым	7.2.2.1 әртүрлі ағзалар түрлеріндегі хромосомалардың санын салыстыру; 7.2.2.2 сомалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар сандарын атау	8.2.2.1 тірі ағзалардың өсуі мен дамуы үшін митоз бен мейоздың маңызын түсіндіру 8.2.2.2 сөйлемдерді тарату және қысу арқылы мәтінді компрессиялау және кеңейту	9.2.2.1 құрама бағыныңқы жалғаулықтарды пайдалана отырып, сөйлем құрастыру; 9.2.1.8 тірек сөздер бойынша ғылыми мәтінді қалпына келтіру	10.2.2.1 айналым кезеңіндегі үдерістер. 10.2.2.2 кезеңдерін отырып, салыстыр
2.3 Өсу және даму	7.2.3.1 ағзалардың өсу мен даму үдерістерін сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсу үдерісін зерттеу; 7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың онтогенез кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардың онтогенезіндегі тура және түрленіп даму типтерін салыстыру	8.2.3.1 эмбрионал-дық даму кезеңдерін сипаттау; 8.2.3.2 әр түрлі ұрық жапырақшаларынан қалыптасқан мүшелер мен ұлпалар дифференциасын сипаттау; 8.2.3.3 тақырыпты, негізгі ойды, тірек сөздерді бөліп шығара отырып, ғылыми мәтіндерді тиімді оқу; 8.2.3.4 бағыныңқы жалғаулықтарды пайдалана отырып сөйлем құрастыру	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы плацентаның маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 ұрық пен эмбрионның дамуын салыстыру; 9.2.3.3 адам ұрығының дамуына шылым шегу, алкоголь мен басқа есірткілер әсерінің салдарын түсіндіру 9.2.3.4 рефератты өңдеу кезінде стилистикалық, орфографиялық, пунктуациялық режимдерді сақтау	
2.4 Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	7.2.4.1 адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгергіштікке мысал келтіру; 7.2.4.3 белгілерді анықтаудағы гендердің ролін түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы генетикалық ақпарат ДНК-ның маңызын түсіндіру	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәйектеу; 8.2.4.2 ағзалар селекциясы үшін қолдан сұрыптаудың маңызын сипаттау; 8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегінің орталықтарын оқып білу; 8.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер іріктемелері мен		10.2.4.1 дамуымен қалыптасуы зерттеуле бағалау; 10.2.4.2 будандастыру цитология тұжырым, моногибр будандасты шығару; 10.2.4.3 будандасты цитология

	7.2.4.5 топтағы нәтижелі байланыс үшін вербалды және бейвербалды құралдарды дұрыс таңдау	үй жануарлары қолтұқымын сипаттау 8.2.4.5 өзінің және өзгелердің сөйлеу тілінің қызметін критерийлер бойынша бағалау		негіздерін есептер ш 10.2.4.4 толымсыз лықты сал 10.2.4.5 шағылыст маңыздыл 10.2.4.6 ж теориясы 10.2.4.7 ж кезінде рөлін тү жасау; 10.2.4.8 тобының және қан механизм 10.2.4.9 а зерттеуді сипаттау; 10.2.4.10 құру; 10.2.4.11 өсімдіктер арттыру ауылшару технолог қолданыл 10.2.4.12 шаблон ж бойынша пайымдау
2.5 Эволюция-лық даму мен селекция негіздері				10.2.5.1 Ж.Б.Лама негізгі қ зерттеу; 10.2.5.2 ілімнің Ч.Дарвин рөлін түсі 10.2.5.3 қозғаушы сипаттау; 10.2.5.4 бейімделу табиғи сұ сипаттау; 10.2.5.5 т мен сипаттау;

				10.2.5.6 т түсіндіру; 10.2.5.7 Ж дамуының кезеңдерін 10.2.5.8 алгоритм

3) "Ағза мен қоршаған орта" бөлімі:

3-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Биосфера, экожүйе, популяция	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйесі қоршаған орта факторларының тірі ағзаларының тіршілік әрекеті мен таралуына әсерін зерттеу; 7.3.1.2 табиғи қоректік тізбектерді салыстыру; 7.3.1.3 қоректік тізбекті және қоректік торларды құру; 7.3.1.4 экологиялық сукцессия үдерісін сипаттау; 7.3.1.5 жасалынған жұмыстың сапасын бағалау туралы пікірін құрастыру; 7.3.1.6 бастапқы мәтіннің құрылымы мен стилін, оның лексикасын, грамматикалық құрылымын сақтай отырып, мазмұндау	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы құрылымы-ның сызбасын жасау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру; 8.3.1.3 популяцияның негізгі қасиетте-рін және құрылымдық ерекшеліктерін сипаттау; 8.3.1.4 ағзалардың түрлі тірі қалу тәсілдерін зерттеу; 8.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарым-қатынасы мысалында популяция санының өзгеру себептерін орнату; 8.3.1.6 тірі ағзалар-дың өзара қарым-қатынас түрлерін сипаттау; 8.3.1.7 тірі ағзалар-дың қоршаған орта-ның өзгермелі жағдай-ларына бейімделу механизмдерін түсіндіру	9.3.1.1 популяция өсімінің экспоненциал-дық және сигмоидтік үлгілерінің қисық сызықтарының графиктерін талдау; 9.3.1.2 энергия ағымының тиімділігін есептеу; 9.3.1.3 энергия, биомасса және сандар пирамидаларын салыстыру; 9.3.1.4 азот пен көміртек айналымының табиғаттағы сызбасын құру 9.3.1.5 оқу міндеттерін орындау кезінде сыныптастарымен нәтижелі түрде ынтымақтасу; 9.3.1.6 оқу диалогын бастау, өрбіту және аяқтау	
3.2 Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қарым-қатынастарды сипаттау; 7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсер ететін адам тіршілігінің шаруашылық салаларынан мысалдар келтіру; 7.3.2.3 Қазақстан Республикасының ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың өсімдіктері мен жануарларын сипаттау;	8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтаудың және қолдауды қажеттіктің себептерін негіздеу; 8.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау; 8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептері мен оларды шешу жолдарын түсіндіру; 8.3.2.4 ақпаратты графикалық түрде беру	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өндірудің және қайта өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.3.2.2 пестицидтерді пайдаланудың, қоршаған ортаға мен адам денсаулығы әсерін түсіндіру; 9.3.2.3 жылыжай эффектісінің тірі ағзаларға әсерін түсіндіру;	

	7.3.2.4 Қазақстан Республикасының Қызыл кітабына енгізілген жергілікті өңірдің жануарлары мен өсімдіктеріне мысал келтіру; 7.3.2.5 заттық-графикалық сызбаға сүйене отырып, тапсырманы орындаудың барысын ауызша ұсыну	және графикалық жоспар бойынша мәтін құру	9.3.2.4 озон қабатының бұзылуының себептері мен салдарын түсіндіру; 9.3.2.5 экология мәселелері туралы мәтіндердің мазмұны бойынша менталды карта құрастыру және ұсыну	

4) "Қолданбалы кіріктірілген ғылымдар" бөлімі:

4-кесте

Бөлімдер	Оқу мақсаттары			
	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Молекулалық биология мен биохимия	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар тіршілігі үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті үшін микро-және макроэлементтердің ролін сипаттау; 7.4.1.3 азық-түліктер құрамындағы нәруыз, май, көмірсулардың бар болуын дәлелдеу; 7.4.1.4 минералды тыңайтқыштардағы азот, калий және фосфордың өсімдіктер үшін маңызын зерделеу; 7.4.1.5 іс-әрекеттің мақсаттары мен міндеттерін күтілетін нәтиже түрінде өздігінен тұжырымдау	8.4.1.1 биологиялық мысалдарды пайдаланып полимерлер мен мономерлер арасындағы айырмашылықты сипаттау; 8.4.1.2 көмірсулар мен липидтердің биологиялық қызметтерін сипаттау; 8.4.1.3 нәруыздардың қасиеттері мен биологиялық қызметтерін сипаттау; 8.4.1.4 өзіне және сыныптастарына деген жағымды көзқарасын вербалды және бейвербальды түрде көрсету		10.4.1.1 фотосинтез мен энергия беру механ 10.4.1.2 дезоксирибонуклеиқышқылының құрылымын 10.4.1.3 дезоксирибонуклеиқышқылының қағидаларын үлгілеу 10.4.1.4 қойылған жүйелерге сәйкес жасау және бағалау
4.2 Жасушалық биология	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "мүше", "мүшелер жүйесі" ұғымдарын түсіндіру; 7.4.2.2 жануарлар және өсімдіктер жасушаларын ажырату; 7.4.2.3 бірлескен іс-әрекетте уағдаласу және ортақ шешімге келу	8.4.2.1 өсімдік және жануар ұлпаларын жіктеу; 8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру; 8.4.2.3 оқу нәтижесіне қол жеткізудің ең тиімді тәсілдерін анықтау және көрсету	9.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының негізгі бөліктерінің құрылысы мен қызметін түсіндіру; 9.4.2.2 микрофотографияны қолданып жасушаның сызықтық құрылымын есептеу; 9.4.2.3 бірлескен іс-әрекетте құрдастарымен белсенді және жағымды қарым-қатынас жасау және өзара әрекеттесу	

4.3 Микробиология және биотехнология	7.4.3.1 бактериялар формаларының әртүрлілігін сипаттау; 7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісін зерттеу; 7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер мен залалсыздандыру өнімдерінің қолданылуын сипаттау; 7.4.3.4 вирустардың тіршіліктің жасушасыз формасы екендігін түсіндіру; 7.4.3.5 шаблон және тірек сөздер бойынша монолог-пайымдау құрастыру	8.4.3.1 қарапайым-дылар, бактериялар, саңырауқұлақтар, вирустармен туындай-тын аурулардың ерекшеліктері мен алдын алу шараларын сипаттау; 8.4.3.2 презентация түрінде көпшілік алдында сөз сөйлеуін көрсету	10.4.3.1 мысалынд биотехнол үдерістің сипаттау; 10.4.3.2 өндірілеті мысал кел 10.4.3.3 түрінде н сөз сөйлеу көрсету
4.4 Биофизика		8.4.4.1 тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу; 8.4.4.2 пәндік лексиканы қолдана отырып конструктивті диалог құру	10.4.4.1 электрлі зерттеу; 10.4.4.2 интерфейс технология ерекшелік 10.4.4.3 н коммуника дағдылар

32. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әр бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

33. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 7-10-сыныптарына
арналған "Биология" оқу
пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
1-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Биология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Экожүйелер	Ортаның экологиялық факторлары: абиотикалық (температура, жарық, pH, ылғалдылық), биотикалық (микроағзалар, жануарлар, өсімдіктер). Зертханалық жұмыс: "Жергілікті жердің экожүйелерін зерттеу (мектеп ауласы мысалында)".	7.3.1.1 жергілікті жер экожүйе факторларының тірі ағзалар әрекеті мен таралуына әсерін
	Қоректік тізбектер және қоректік торлар. Модельдеу "Қоректік тізбек пен торды құру".	7.3.1.2 табиғи қоректік тізбек 7.3.1.3 қоректік тізбекті торларды құру
	Экологиялық сукцессиялар: бірінші және екінші реттік сукцессиялар. Экожүйелердің алмасуы.	7.3.1.4 экологиялық сукцессияларды сипаттау; 7.3.1.5 жасалынған жұмыстар туралы пікірін құрастыру; 7.3.1.6 бастапқы мәтіннің стилін, оның лексикасын құрылымын сақтай отырып,
Адам іс-әрекетінің қоршаған ортаға әсері	Адам экожүйенің бір бөлігі. Антропогендік фактор.	7.3.2.1 адам мен экожүйе арасындағы қатынастарды сипаттау
	Адам әрекеттерінің экожүйеге жағымсыз әсері.	7.3.2.2 экожүйеге жағымсыз әсерінің тіршілігінің шаруашылығын мысалдар келтіру
	Қазақстанда ерекше қорғалатын аймақтар. Жергілікті жердің ерекше қорғалатын аймақтары.	7.3.2.3 Қазақстан Республикасында қорғалатын табиғи аумақтар мен жануарларын сипаттау
	Қазақстан Республикасының Қызыл кітабы. Жергілікті өңірдің ҚР Қызыл кітабына енгізілген жануарлары мен өсімдіктері	7.3.2.4 Қазақстан Республикасында енгізілген жануарлары мен өсімдіктері 7.3.2.5 заттық-графикалық жұмыс орындап, тапсырманы орындап, ауызша ұсыну
Тірі ағзаларды жүйелеу:	Тірі ағзалардың бес патшалығына жалпы сипаттама: прокариоттар, протисталар, саңырауқұлақтар, өсімдіктер, жануарлар. Өсімдіктер мен жануарлардың негізгі жүйелік топтары: патшалықтар, типтер, бөлімдер, кластар. Өсімдіктер мен жануарларды жүйелеудің маңызы.	7.1.1.1 жүйелеудің маңызын анықтау; 7.1.1.2 жүйеленуде тірі ағзалардың анықтау; 7.1.1.5 базалық пәндік терминдерді жазу, оларды белсенді сөздікпен
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың сыртқы құрылысындағы ерекшеліктер.	7.1.1.3 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың құрылысының белгілерін сипаттау
	Дихотомиялық әдіс. Дихотомиялық кілттерді қолдану;	7.1.1.4 жекелеген ағзалардың дихотомиялық кілттерді қолдану; 7.1.1.6 базалық пәндік терминдерді жазу, оларды белсенді пайдалану

Жасушалық биология	Жасуша, ұлпа, мүше, мүшелер жүйесі түсініктері. Өсімдіктер және жануарлар жасушаларын салыстыру. Жарық микроскобынан көрінетін жасуша құрылымдары: пластидтер, вакуоль, ядро, цитоплазма, жасушалық мембрана, жасушалық қабырға	7.4.2.1 "жасуша", "ұлпа", "жүйесі" ұғымдарын түсіндіру; 7.4.2.2 жануарлар жасушаларын ажырату; 7.4.2.3 бірлескен іс-әрекетті ортақ шешімге келу
Су және органикалық заттар:	Судың қасиеттері: беттік керілу, судың қозғалысы, еріткіштігі, қайнау және балқу температурасы, жылу сыйымдылығы. Судың биологиялық маңызы және оның еріткіш ретіндегі, температураны сақтау мен реттеудегі рөлі. Зертханалық жұмыс "Судың тірі ағзалар үшін маңызы мен қасиеттерін зерттеу".	7.4.1.1 судың қасиеті мен тірі ағзалар үшін маңызын сипаттау; 7.4.1.2 тірі ағзалар тіршілік әрекеті және макроэлементтердің ролын
	Азық-түліктердегі органикалық заттар: нәруыздар, майлар, көмірсулар. Зертханалық жұмыс: "Азық-түліктерде көмірсулар, нәруыздар және майлардың бар болуын зерттеу".	7.4.1.3 азық-түліктер құрамында май, көмірсулардың бар болуын
	Өсімдіктерде макроэлементтердің тапшылығы (азот, калий, фосфор,). Тыңайтқыштар: органикалық және минералдық (азотты, калийлі және фосфорлы)	7.4.1.4 минералды тыңайтқыштар калий және фосфордың маңызын зерделеу; 7.4.1.5 іс-әрекеттің мақсаттарын күтілетін нәтиже тұрғысынан тұжырымдау
2-тоқсан		
Тірі ағзалардың қоректенуі	Жапырақтың құрылысы мен қызметі. Жапырақтың ішкі құрылысы. Лептесік. Жапырақ фотосинтездеуші негізгі арнайы мүше. Судың булануы мен газдардың алмасуы.	7.1.2.1 жапырақтың ішкі құрылысы және құрылысы мен оның қызметін өзара байланысты түсіндіру; 7.1.2.3 сөйлеу мәдениетін негізгі сапасын бақылауға талпыныс; 7.1.2.4 ауызша хабарламада құрылым, контекст негізінде
	Фотосинтезге қажетті жағдайлар. Зертханалық жұмыс "Фотосинтез үдерісіне қажетті жағдайларды зерттеу".	7.1.2.2 фотосинтез үдерісін жағдайларды сипаттау; 7.1.2.5 өзінің және айналасында сөйлеу мінез-құлқын критерий сәйкес бағалау; 7.1.2.6 оқу мәселесіне пікірталаста, диалогта білдіру
Заттардың тасымалдануы	Заттар тасымалдануының тірі ағзалардың тіршілік әрекеті үшін маңызы. Заттардың тасымалдануына қатысатын тірі ағзалардың мүшелері мен мүшелер жүйесі.	7.1.3.1 тірі организмдерде қозғалыс тасымалының маңызын түсіндіру; 7.1.3.2 өсімдіктерде заттардың қатысатын мүшелерді тану; 7.1.2.7 мұғалімнің немесе оқушының ұйымдастырушы көмегін пайдалану тапсырманың мазмұны мен мағынасы ақпараттық іздестіруді жоспарлау

		7.1.3.7 диалогқа қатысу, диалог және грамматикалық бірлігі; диалогта белгілі ақпаратты п
	Сабақ және тамыр. Сабақтың ішкі құрылысы: қабық, камбий, сүрек, өзек. Тамыр аймақтары: бөліну, өсу, сору және өткізу аймақтары. Тамырдың ішкі құрылысы: флоэма, ксилема, камбий. Зертханалық жұмыс "Сабақтың ішкі құрылысын зерттеу". Зертханалық жұмыс "Тамыр аймақтарын зерттеу".	7.1.3.3 сабақ пен тамырдың зерттеу; 7.1.3.4 сабақ және тамырдың қызметтерінің өзара байланысы; 7.1.3.8 сөздердің анық емес терминдерге өзінің ой-пікірін түсініктеме беру
	Ксилема, флоэма және олардың құрылымдық элементтері.	7.1.3.5 ксилема мен флоэма құрылысын салыстыру
	Жануарлардағы қанайналым мүшелері: буылтық құрттар, ұлулар, буынаяқтылар және омыртқалылар.	7.1.3.6 жануарларда заттар қатысатын мүшелерді танып; 7.1.3.9 сөйлеу барысында айтылу нормаларының сақтау; 7.1.3.10 тұтас және тұтас тақырыбын анықтай отырып, түсіну; 7.1.3.11 мәтіннің негізгі ойын сөйлемді табу; 7.1.3.12 ұсынылған тақырып мағынасы бойынша сәйкес иіс таңдау және сөйлем құрастыру
Тыныс алу	Өсімдіктер мен жануарлар үшін тыныс алудың маңызы. Тыныс алу - энергия көзі. Тыныс алу типтері: анаэробты және аэробты. Анаэробты және аэробты тыныс алуды салыстыру: оттегінің қатысында/қатысынсыз, статикалық/динамикалық жұмыс, жылықанды/суыққанды жануарлар.	7.1.4.1 тірі ағзалар үшін тыныс алу маңызын сипаттау; 7.1.4.2 анаэробты және аэробты типтерін ажырату
	Өсімдіктердің тыныс алуы. Тұқымның немесе өскіндердің тыныс алуы мысалында. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу".	7.1.4.3 өсімдіктердің тыныс алуын зерттеу; 7.1.4.7 тыныс алу мүшелерінің себептері мен олардың алдында түсіндіру
	Омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүше-лері (бунақденелілердің демтүтік-тері, балықтарының желбезектері, құстардың және сүтқоректілердің өкпесі). Модельдеу "Омыртқалы және омыртқасыз жануарлардың тыныс алу жүйесі мүшелерін салыстыру".	7.1.4.4 омыртқасыз және омыртқалы жануарлардың тыныс алу мүшелерін салыстыру; 7.1.4.8 тақырыпқа сай топтастыру, суреттер бойынша ұғынған тақырып жеткізу, суреттерге ат қою, бейнеленгенді түсіндіру
	Тыныс алу мүшелері. Адамның тыныс алу жолдарының құрылысы мен газалмасу мүшелері.	7.1.4.5 адамның тыныс алу жолдарының құрылысының ерекшеліктері
	Тыныс алу мүшелерінің аурулары. Тыныс алу мүшелерінің ауруларының себептері мен алдын алу жолдары (өкпе обыры, астма, бронхит, туберкулез, тұмау).	7.1.4.6 пәндік лексикалық тақырыптар бойынша "Темекінің зияны" тақырыбына қатысу;

		7.1.4.9 мәтінге тікелей, жана сұрақтар қою
3-тоқсан		
Бөліп шығару	Бөліп шығарудың тірі ағзалар үшін маңызы. Жануарлардағы бөліп шығару өнімдері. Зат алмасудың соңғы өнімдері.	7.1.5.1 ағзалардың тіршілік шығарудың маңызын сипатта отырып 2-3 сөйлемді тізбекке
	Өсімдіктердегі бөліп шығару өнімдері: тыныс алу мен фотосинтездің бастапқы және соңғы өнімдері. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердің тынысалу ерекшеліктерін өскіндер мысалында зерттеу"	7.1.5.2 өсімдіктердегі ерекшеліктерін зерттеу; 7.1.5.4 оқылған ақпаратты анықтау
	Жануарлардың бөліп шығару жүйелері. Жануарлардың бөліп шығару жүйелерінің құрылысын салыстыру.	7.1.5.3 омыртқасыз және жануарлардың бөліп шығару құрылысын салыстыру; 7.1.5.5 мәтінге тақырып байланыс құралдарын пайдал
Қозғалыс	Өсімдіктердің қозғалысы. Қозға-лыстың өсімдіктер тіршілігіндегі маңызы. Өсімдіктердің қозғалу тәсілдері (тропизмдер, таксистер, өсу қозғалыстары). Өсімдіктердің өсуі мен дамуына жарықтың әсері. Жарықтың түсу деңгейіне қарай өсімдіктердің бейімделуі. Фотопериодизм күннің жарық түсу ұзақтығына ағзалардың бейімделуі.	7.1.6.1 өсімдіктердің қозғалу тәсілдерін түсіндіріп, қозғалыстың мән (тропизмдер, таксистер); 7.1.6.2 жарықтың өсімдіктердің дамуына әсерін түсіндіру; 7.1.6.3 өсімдіктердегі фотопериодизмді сипаттау
	Жануарлардың қозғалыс мүшелері. Тірі ағзалардағы қозғалыстың рөлі. Жануарлардың қозғалу тәсілдеріне мысалдар. Жануарлардың мекен ортасы мен қозғалыс тәсілдері арасындағы байланыстарды анықтау.	7.1.6.4 омыртқалы және жануарлардың қозғалыс мүшелері; 7.1.6.5 жасалатын іс-әрекеттерін айтып жеткізу; 7.1.6.6 жазбаша нұсқаулық бойынша істеу; 7.1.6.7 тақырып бойынша сөйлеу және жазбаша, қысқа және толық
Координация және реттелу	Жүйке жүйесінің типтерін салыстыру: диффузиялы, сатылы, түйнекті, түтіктәрізді.	7.1.7.1 жануарлардың жүйке жүйесінің типтерін салыстыру
	Жүйке жүйесінің құрам бөліктері. Жүйке жүйесінің қызметі. Нейронның құрылысы: денесі, дендриттер, аксон. Нейронның қызметтері.	7.1.7.2 жүйке жүйесінің құрылымдық компоненттерін анықтау; 7.1.7.3 жүйке жасушасының құрылымын бөліктерін анықтау
	Жүйке жүйесінің орталық және шеткі бөлімдері. Жұлын.. Ми. Ми бөлімдерінің құрылысы мен қызметтері: сопақша ми, артқы (ми көпірі, мишық), орталық және аралық ми. Үлкен ми сыңарлары.	7.1.7.4 орталық жүйке жүйесінің құрылысы мен қызметін салыстыру
	Рефлекстік доға: рецептор, сезгіш, аралық, қозғалыс нейрондары, жұмыс мүшесі. Зертханалық жұмыс "Тізе рефлексі".	7.1.7.5 рефлекстік доғаны зерттеу; 7.1.7.11 тұтас емес мәселелерді аспектiлердiң басым бөлiгiн анықтау
	Мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: шартсыз және шартты рефлекстер. Шартты рефлекстердің сөнуі.	7.1.7.6 мінез-құлықтың табиғатын түсіндіру

	Ішкі мүшелер жұмысының жүйкелік реттелуі.	7.1.7.7 вегетативті жүйке жүйесін сипаттау; 7.1.7.12 тақырып бойынша сұрақтарына жауап беру
	Адам ағзасы үшін ұйқының маңызы. Биологиялық ритмдер. Ұйқының кезеңдері: баяу және жылдам ұйқы. Жұмысқа қабілеттілік Күн тәртібі. Оқу еңбегі мен дене еңбегінің гигиенасы. Күйзеліс. Күйзеліс жағдайларымен күрес және олардың алдын алу әдістері.	7.1.7.8 ағзаның тіршілік қабілетін келтіру және тынығуы үшін уақыт түсіндіру; 7.1.7.9 жақсы психикалық жағдай сақтаудың принциптерін сипаттау
	Жүйке жүйесінің қызметіне алкаголь, темекі, және наркотикалық заттардың әсері.	7.1.7.10 жүйке жүйесінің қызметін шылым және есірткілік заттар түсіндіру; 7.1.7.13 ақпаратпен жұмыс істеу көмекке жүгіну, өзі тап болғанда тұжырымдау
4-тоқсан		
Тұқымқуалау мен өзгергіштік заңдылықтары	Адамда белгілердің тұқым қуалауында гендер мен ДНҚ рөлі. Жүре пайда болған және тұқымқуалайтын белгілер.. Хромосоманың құрылымы. Генетикалық материалды сақтаушы және тасымалдаушы ДНҚ жайлы түсінік. Модельдеу "Адам ағзасындағы тұқым қуалайтын және тұқым қуаламайтын белгілерді зерттеу"	7.2.4.1 адам ағзасындағы белгілер және тұқым қуаламайтын белгілер; 7.2.4.2 үздік және үздіксіз өзгерістер келтіру; 7.2.4.3 белгілерді анықтаудағы әдістерді түсіндіру; 7.2.4.4 хромосомадағы гендердің ДНҚ-ның маңызын түсіндіру; 7.2.4.5 топтағы нәтижелі эксперименттер, вербалды және бейвербалды тәсілдерді таңдау
	Әртүрлі ағзалар түрлерінің хромосомалар саны. Соматикалық және жыныс жасушалар. Гаплоидты және диплоидты хромосомалар жиыны.	7.2.2.1 әртүрлі ағзалардағы хромосомалардың санын салыстыру; 7.2.2.2 соматикалық және жыныс жасушаларындағы хромосомалар санын атау; 7.2.2.3 тірек сөздер бойынша тақырыпты қалпына келтіру
Көбею	Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюі. Өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюінің биологиялық маңызы	7.2.1.1 өсімдіктердің жынысты және жыныссыз көбеюін сипаттау
	Өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюі, оның түрлері және табиғаттағы биологиялық маңызы. Өсімдік өсіруде өсімді жолмен көбею тәсілдерін қолдану. Қалемшелеу, сұлатпа өркен, телу (қалемшелермен, көзшелермен), көбею ұлпаларымен. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктердегі вегетативті көбею тәсілдері".	7.2.1.2 өсімдіктердің өсімді жолмен көбеюін салыстыру; 7.2.1.5 мәтіннен етістік лексикалық және мәтінді предикаттарға сәйкес келтіру
	Гүл құрылысы. Тозаңдану түрлері. Гүлдеу және тозаңдану. Тозаңдану түрлері (өздігінен, айқас, жасанды). Өсімдіктердегі ұрықтану туралы түсінік және зиготаның түзілуі.	7.2.1.3 айқас тозаңдану және өздігінен тозаңданудың артықшылықтарын сипаттау;

	Қосарлы ұрықтану. Қосарлы ұрықтанудың биологиялық маңызы.	7.2.1.4 гүлді өсімдіктің ұрықтанудың маңызын сипаттау; 7.2.1.5 мәтіннен етістік лексика және мәтінді предикаттарға келтіру; 7.2.1.6 сабақ тақырыбын әңгімелесушіге төменгі санаттау
Өсу және даму	Ағзалардың жеке дамуы түсінігі. Өсімдіктер мен жануарлардағы онтогенез кезеңдері. Бөліну, өсу, көбею, қартаю. Өсімдіктердің өсуі. Сабақтың ұзарып және жуандап өсуі. Камбийдің рөлі. Жылдық сақиналар. Зертханалық жұмыс "Жылдық сақинаны санау"	7.2.3.1 ағзалардың өсу мен дамуының сипаттау; 7.2.3.2 өсімдіктердің ұзарып және жуандап өсуінің үдерісін зерттеу; 7.2.3.5 монолог кезінде "өсу" стратегиясын ұстану
	Жануарлардағы тура және түрленіп даму онтогенез типтері. Бунақденелілердің шала және толық түрленіп дамуына мысалдар. Модельдеу "Жануарлардағы онтогенез типтерін салыстыру".	7.2.3.3 өсімдіктер мен жануарлардың даму кезеңдерін ажырату; 7.2.3.4 жануарлардың онтогенез және түрленіп даму типтерін салыстыру; 7.2.3.6 таныс емес сөздерді ғылыми мәтінді нәтижелі оқу
Микробиология және биотехнология	Бактериялардың формаларының әртүрлілігі. Бактериялардың таралуы. Зертханалық жұмыс "Пішен таяқшасының сыртқы пішінін қарастыру". Бұршақ тұқымдастардың тамырындағы түйнек бактериялары.	7.4.3.1 бактериялардың әртүрлілігін сипаттау
	Бактерияларды пайдалану. Табиғаттағы және адам өміріндегі бактериялардың маңызы. Зертханалық жұмыс "Өндірісте йогурт және ірімшік жасауды зерттеу".	7.4.3.2 ірімшік және йогурт өндірісіндегі бактериялардың маңызын сипаттау
	Патогендермен күрес тәсілдері. Бактериялардың антибиотиктерге тұрақтылығы. Зертханалық жұмыс "Антибиотиктер, антисептиктер және залалсыздандыру өнімдерін қолдануды зерттеу".	7.4.3.3 антибиотиктер, антисептиктер, залалсыздандыру өнімдерін қолдануды сипаттау
	Вирустар. Жасушасыз құрылым иелері вирустардың құрылыс ерекшеліктері.	7.4.3.4 вирустардың тіршілік формасы екендігін түсіндіру; 7.4.3.5 шаблон және тірек монолог-пайымдау құрастыру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасуша – тірі ағзалардың құрылымдық негізгі өлшем бірлігі. Прокариот және эукариот жасушалардың құрылысы: ядроның болуы және орналасуы, жасуша қабырғасы, жасуша мембранасы, пластидтер, митохондрия, рибосомалар, Гольджи аппараты, вакуоль.	8.4.2.1 өсімдік және жануар жасушаларының құрылысын сипаттау

	Өсімдік ұлпаларының әртүрлілігі: түзуші, жабын, негізгі, өткізгіш, механикалық, бөліп шығарушы ұлпа. Жануар ұлпаларының әртүрлілігі: эпителий, дәнекер, бұлшықет, жүйке. Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер ұлпаларын жіктеу". Зертханалық жұмыс "Жануарлар ұлпаларын жіктеу".	8.4.2.2 прокариот және эукариот жасушаларының құрылысын салыстыру 8.4.2.3 оқу нәтижесіне қол жеткізу тәсілдерін анықтау және көрсету
Молекулалық биология	Жасушаның құрамындағы органикалық заттар. Мономерлер мен полимерлер арасындағы айырмашылық.	8.4.1.1 биологиялық мысалдармен полимерлер мен мономерлер айырмашылықты сипаттау
	Көмірсулар – энергия көзі. Глюкоза, сахароза, гликоген, крахмал, жасұның пен хитиннің маңызы және қызметтері. Липидтердің қасиеттері мен қызметі. Липидтердің әртүрлілігі: майлар, фосфолипидтер, балауыз.	8.4.1.2 көмірсулар мен липидтер биологиялық қызметтерін сипаттау
	Нәруыздар, қасиеттері мен қызметтері.	8.4.1.3 нәруыздардың биологиялық қызметтерін сипаттау 8.4.1.4 өзіне және сыныпқа жағымды көзқарасын бейвербальды түрде көрсету
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Зертханалық жұмыс "Өсімдіктер бөлімдеріндегі ерекшелік белгілерді анықтау. Балдырлар, мүктәрізділер, қырықжапырақтәрізділер, ашықтұқымдылар және жабықтұқымдылар.	8.1.1.1 балдырлар, қырықжапырақ тәріздестер, мүктәрізділер және жабықтұқымдылар өсімдіктердің ерекшеліктерін анықтау
	Саңырауқұлақтар патшалығы. Зең саңырауқұлағы: мукор, пеницилл. Біржасушалы саңырауқұлақтар – ашытқы. Көпжасушалы саңырауқұлақтар. Қалпақшалы саңырауқұлақтар. Жеуге жарамды және улы саңырауқұлақтар.	8.1.1.2 саңырауқұлақтар белгілерін сипаттау; 8.1.1.5 дыбысталған сөйлеу тәсілдерін қолданып, құрылымы, материалды мақсатын анықтау, тұрғысынан бағалау
	Зертханалық жұмыс "Дара жарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарының белгілерін зерттеу".	8.1.1.3 даражарнақты және қосжарнақтылар өсімдіктер кластарын негізгі белгілерімен ажырату
	Буынаяқтылар типі. Хордалылар типі. Сыртқы белгілеріне қарай салыстырмалы сипаттама. Демонстрация "Хордалы жануарлар мен буынаяқтылардың ерекшелік белгілерін анықтау".	8.1.1.4 буынаяқтылар мен хордалылар кластарын ерекше белгілерімен ажырату 8.1.1.6 заттық-графикалық материалды оқып отырып тапсырманы орындап жоспарлай алу
Қоректену	Жауын құртының, сиырдың және адамның асқорыту жүйесінің құрылысы. Модельдеу "Адамның, сиырдың және жауынқұртының" асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру.	8.1.2.1 суреттерге негізделіп, жауын құрты (жауын құрты), күйіс қайың (сиыр) мен адамның асқорыту жүйесінің құрылысын салыстыру
	Тістің құрылысы мен қызметі, сүт тістердің тұрақты тістерге ауысуы. Тіс гигиенасы. Адамның асқорыту жолдарының құрылысы. Асқорыту бездері. Асқорыту мүшелерінің қызметі.	8.1.2.2 әртүрлі типті тістердің құрылысы мен қызметтері арасындағы байланысты анықтау күту ережелерін сипаттау

	Тамақтану гигиенасы. Асқорыту мүшелерінің жұқпалы аурулары және олардың алдын алу. Тағамнан уланудың алдын алу. Алғашқы жәрдем шаралары. Ішек құрт ауруларының алдын алу.	8.1.2.3 адамның ас қорыту жүйесі мен қызметтері арасындағы өзара әрекеттестікті түсіндіру
	Дәрумендер және олардың маңызы. Суда еритін және майда еритін дәрумендер. Дәрумендердің тәуліктік мөлшері. Авитаминоз, гиповитаминоз және гипервитаминоз. А авитаминоздағы ақшам соқыр, В1 авитаминоздағы бери-бери ауруы, С авитаминоздағы қыркұлақ, Д авитаминоздағы мешел аурулары. Зертханалық жұмыс "Тағамдық заттар құрамынан С дәруменді анықтау".	8.1.2.4 ас қорыту жолындағы аурулардың себептерін және астан аурулардың алдын анықтау; 8.1.2.5 адам ағзасындағы дәрумендердің маңыздылығын сипаттау; 8.1.2.6 құрамында дәрумендер бар азық-түліктер тізімін анықтау; 8.1.2.7 азық-түлік құрамын анықтау; 8.1.2.8 өзінің және айналасындағылармен сөйлеу мінез-құлқын критерийлермен сәйкес бағалау; 8.1.2.9 ауызша хабарламадағы деректердің құрылым/композициялық негізінде анықтап, өз көзқарарын білдіру
Өсу және даму	Эмбрионалдық даму кезеңдері: бластула, гастрולה, нейрула.	8.2.3.1 эмбрионал-дық даму кезеңдерін сипаттау
	Ұлпалар мен мүшелердің дифференциялануы. Органогенез.	8.2.3.2 әр түрлі ұрық жасамалдарының қалыптасқан мүшелерінің дифференциасын сипаттау; 8.2.3.3 тақырыпты, негізгі ойларды, бөліп шығара отырып, ғылыми жетістіктерді тиімді оқу; 8.2.3.4 бағыныңқы жалғаулы сөздерді отырып сөйлем құрастыру
2-тоқсан		
Заттардың тасымалдануы	Қанның құрамы мен қызметі. Қан түйіршіктері: эритроциттер, лейкоциттер, тромбоциттер. Плазма. Қанның қызметі: транспорттық, гомеостаздық, қорғаныштық.	8.1.3.1 қан құрамы мен қызметтері
	Зертханалық жұмыс "Әр түрлі ағзалардың қан жасушаларын зерттеу". Қан жасушаларын формасына, мөлшеріне, санына және ядросының болуына қарай салыстыру.	8.1.3.2 дайын микропрепараттармен әртүрлі ағзалардың қан жасушаларының құрылыс ерекшеліктерін зерттеу
	Иммунитет. Гуморальдық және жасушалық иммунитет. Лейкоциттердің түрлі типтері және олардың қызметтері. Т – және В-лимфоциттердің әрекет етуі.	8.1.3.3 лейкоциттердің түрлерін сипаттау; 8.1.3.4 гуморальдық және жасушалық иммунитетті салыстыру
	Ағзаның ішкі ортасы және оның маңызы. Лимфа. Лимфа айналымы мен оның маңызы. Гомеостаз. Ағзаның ішкі ортасы: қан, лимфа, ұлпа сұйықтығы.	8.1.3.5 лимфа жүйелерін жүйелі түрде сұйықтық пен лимфа айналымымен байланысты сипаттау; 8.1.3.13 көрген бейнероликтерді мақсатты аудиторияны, аудиторияны анықтау, оның мазмұнын түсіндіру

	Иммунитет. Иммунитеттің түрлері: туа пайда болған және жүре пайда болған иммунитет. Екпенің (вакцин) түрлері және оның жасанды иммунитетті қалыптастырудағы маңызы. Жұқпалы аурулардың алдын алу.	8.1.3.6 аурулардың алдын алуға вакцинацияның ролін бағалау
	Жұқпалы аурулар және олардың алдын алу: амебалық қантышқақ, фитофтороз, оба, күл, лейшмания, герпес	8.4.3.1 қарапайымдылар, саңырауқұлақтар, вирустар, аурулардың ерекшеліктері, шараларын сипаттау
	Қан топтары. Қан құю. Резус – фактор. Агглютинация. Резус – конфликт.	8.1.3.7 агглютинация және механизмдерін түсіндіру
	Буылтық құрттардың (жауын құрт), ұлулардың, буынаяқтылардың және омыртқалылардың жүрегі және қантамырларының құрылысы мен қызметі.	8.1.3.8 жануарлардың жүрегі, қантамыр жүйелерінің маңызы; 8.1.3.9 қантамыр қабырғасын олардың қызметі арасында орнату
	Қантамырлар жүйесінің түрлері. Ашық және тұйық қанайналым жүйелері. Үлкен және кіші қанайналым шеңберлері. Адамның қанайналым жүйесі.	8.1.3.10 жануарлардың қантамыр түрлерін сипаттау; 8.1.3.14 сөздердің анық емес терминдерге өзінің ой-пікірін түсініктеме беру
	Зертханалық жұмыс "Дене жаттығуларының жүрек жұмысына әсерін зерттеу"	8.1.3.11 дене жаттығуларының жұмысына әсерін зерттеу
	Жүрек-қантамырлар жүйесі аурулары (гипертония, инфаркт, тахикардия, ишемиялық ауру, атеросклероз, инсульт). Аурудың себептері: тұқым қуалайтын ауруларға бейімділік, салауатты өмір салтын дұрыс ұстанбау, т.б.	8.1.3.12 қантамыр жүйесі ауруларының себептері мен сипаттау; 7.1.3.9 сөйлеу барысында айтылу нормаларының сақтау
Тыныс алу	Альвеола мен қан арасындағы газ алмасу. Өкпедегі қанның оттекке қанығуы. Ұлпа мен қан арасындағы газ алмасу. Қанның көмірқышқыл газына қанығуы, жасушаның оттекке қанығуы.	8.1.4.1 өкпе мен ұлпадағы газ алмасу механизмдерін сипаттау
	Тыныс алу және тыныс шығару механизмі. Кеуде қуысының құрылысы. Тыныс алуға және тыныс шығаруға қатысатын бұлшықеттер. Тыныс алу және тыныс шығарудағы көкеттің маңызы. Ауа жүретін жолдардағы қысымның өзгеруі.	8.1.4.2 тыныс алу және тыныс шығару механизмін түсіндіру; 8.1.4.4 жауап беру кезінде тыныс алу бірліктерді пайдалануда бірлесу
	Тыныс алудың минуттық көлемі. Әр түрлі жастағы, физикалық дамыған, ер және әйел адамдардың өкпесінің тіршілік сыйымдылығы. Тынысалу қозғалыстарының жиілігі. Шылым шегудің өкпенің тіршілік сыйымдылығына әсері. Зертханалық жұмыс "Өкпенің тіршілік сыйымдылығын зерттеу".	8.1.4.3 өкпенің тіршілік сыйымдылығын анықтау және қалыпты өкпенің дененің физикалық жүктемемен тыныс алудың минуттық көлемін анықтау; 8.1.4.5 предикативтік сөздіктің құрамына кіретін сөздерді оқу әрекеттерін сөзбен айтып беру; 8.1.4.6 мәтінге тікелей, жанама сұрақтар қою

Бөліп шығару	Зәр шығару жүйесі мүшелерінің құрылысы (бүйрек, несеппағар, қуық, несеп жолы) мен қызметі. Бөліпшығару және сүзу мүшелері. Бүйректің құрылысы (қыртысты және миы қабат, нефрон, пирамида, астауша, бүйрек өзекшелері).	8.1.5.1 адамның зәр мүшелерінің құрылысы мен қызметі; 8.1.5.2 бүйректің құрылысы мен қызметін танып білу
	Терінің маңызы, құрылысы мен қызметі. Тер бөлінудің реттелуі	8.1.5.3 терінің құрылысы мен қызметін; шығарудағы маңызын сипаттау
	Тері ауруларының пайда болу себептері мен салдары (қышыма, теміреткі, безеу бөртпелері,). Белгілері мен алдын алу шаралары.	8.1.5.4 тері ауруларының алдын алу тәсілдерін түсіндіру 8.1.5.5 мәтін идеясын анықтау және ұсынылған ақпарат қашан және қалай болуы мүмкін?"
Қозғалыс.	Адам қаңқасының құрылысы. Тірек-қимыл жүйесінің маңызы мен қызметі	8.1.6.1 тірек-қимыл жүйесінің құрылысын сипаттау
	Сүйектің макро - және микроскопиялық құрылысы. Сүйектің химиялық құрамы. Зертханалық жұмыс "Сүйектің макро және микроскопиялық құрылысы". Демонстрация "Сүйектің химиялық құрамы".	8.1.6.2 сүйектің химиялық құрылысын және микроскопиялық құрылысын танып білу
	Сүйектің байланыс түрлері: қозғалмайтын, жартылай қозғалмалы, қозғалмалы.	8.1.6.3 сүйектердің байланысын салыстыру
	Буынның құрылысы және қызметтері. Сүйек буындарының атқаратын қызметіне сәйкес бейімделуі.	8.1.6.4 буынның әр түрлі типтерінің құрылысын және олардың қызметтерін танып білу; байланыс орнату
	Бұлшықет ұлпаларының құрылысы мен қызметі (бірыңғай салалы, көлденең жолақты қаңқа, көлденең жолақты жүрек). Зертханалық жұмыс "Бұлшықет ұлпаларының құрылысын зерттеу" Адам денесінің бұлшықеттерін жіктеу.	8.1.6.5 бұлшық ет ұлпасының құрылысын олардың қызметтерін сипаттау; 8.1.6.6 адам бұлшық еттерін жіктеу; бұлшықет топтарын оқып танып білу
	Гиподинамия. Сымбаттың бұзылуы және жалпақ жалпақтабандылықтың пайда болу себептері. Сымбаттың бұзылуы мен жалпақтабандылықтың алдын алу шаралары.	8.1.6.7 гиподинамия салдарын танып білу; 8.1.6.8 сымбаттың бұзылуы және жалпақтабандылықтың пайда болу себептерін анықтау; 8.1.6.10 кез-келген әдебиеттегі қосымша ақпарат алу: оқулықтардан, анықтамалықтардан, интернет ресурстарынан, БАҚ-нан, оқу-анықтамалық энциклопедиялардан
	Тік жүруге байланысты адам қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты адамның қаңқа құрылысының ерекшеліктері. Тік жүруге байланысты бұлшықеттің маңызы. Тік жүру кезіндегі дененің ауырлық орталығы. Адам денесіндегі иіндер.	8.4.4.1 тік жүруге байланысты адамның қозғалуының биомеханикалық ерекшеліктерін зерттеу; 8.4.4.2 пәндік лексиканы құрастыру және конструктивті диалог құру
Координация және реттелу	Көру мүшелерінің құрылысы. Көрудің маңызы. Көру қызметінің бұзылуы. Көру гигиенасы.	8.1.7.1 көруді қабылдаудың физиологиясы; зерттеу және көру гигиенасы

	Зертханалық жұмыс "Көру жітілігі мен көру аймағының шегін зерттеу"	
	Есту мүшесінің құрылысы. Естудің маңызы. Естудің бұзылу себептері. Есту мүшесінің гигиенасы. Зертханалық жұмыс "Дыбысты қабылдау ерекшеліктерін зерттеу". (кұлақтың есту қабілетін анықтау).	8.1.7.2 дыбысты қабылдау, зерттеу және есту гигиенасын сипаттау
	Таяқшаның, құтышаның және түкті жасушалардың құрылымы мен қызметі. Зертханалық жұмыс "Соқыр дақты анықтау, түстердің араласуына тәжірибе, дыбыстың ауа және сүйек арқылы өтуі".	8.1.7.3 көру және есту құрылымы мен қызметтерін сипаттау; 8.1.7.9 жоғары санаттағы тұжырымдау
	"Гормондар", "Гуморальдық реттелу" ұғымдары. Эндокринді, экзокринді және аралас бездердің орналасуы және қызметі. Бездерден бөлінетін гормондар.	8.1.7.4 эндокринді, экзокринді бездердің орналасқан жерлерін сипаттау; 8.1.7.5 бездердің негізгі қызметтерін сипаттау; 8.1.7.10 тұтас емес мәтінде негізінде байланысты пікір қалдыру
	Эндокринді бездер қызметінің бұзылуынан туындаған аурулар (гипо- және гиперфункция)	8.1.7.6 эндокриндік бездердің бұзылуынан туындаған аурулар
	Адам денесінде орналасқан тері рецепторлары (терморецепторлар, механорецепторлар, ноцицептор-лар). Зертханалық жұмыс "Тері сезімталдығын зерттеу"	8.1.7.7 терінің сезімталдығын зерттеу
	Жылықанды жануарлардың тұрақты температураны сақтауындағы терінің ролі. Температураға сезімталдық. Терморецепторлардың температураның өзгеруіне бейімделуі.	8.1.7.8 жылықанды жануарлардың температураны сақтаудағы ролін сипаттау; 8.1.7.11 ақпаратпен жұмыс жасауға көмекке жүгіну, өзі тап болған жағдайда тұжырымдау
4-тоқсан		
Көбею	Митоз. Мейоз. Митоз бен мейоздың биологиялық маңызы.	8.2.2.1 тірі ағзалардың тіршілік етуіне митоз бен мейоздың маңызы; 8.2.2.2 сөйлемдерді тарату және қысқарту, компрессиялау және кеңейту
	Жануарлардың көбею формалары. Жыныссыз көбею типтері. Жынысты көбею.	8.2.1.1 жануарлардың көбеюін салыстыру; 8.2.1.4 тақырыпқа сәйкес жоғары санаттағы сұрақтар қояу; 8.2.1.5 сабақтастырушы пайдалана отырып сөйлем құрау; 8.2.1.6 пәндік лексиканы қолданып диалогына белсенді қатысу
	Мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклі. Гаметофит. Спорофит.	8.2.1.2 мүктер мен қырықжапырақтардың тіршілік циклін мысалдарында жынысты ұрпақтарының ерекшеліктерін сипаттау

	Ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклі.	8.2.1.3 ашықтұқымды және жабықтұқымды өсімдіктердің тіршілік циклін түсіндіру; 8.2.1.5 сабақтастырушы пайдалана отырып сөйлем құрау
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы маңызы. Өзгергіштік пен қоршаған орта жағдайларына бейімделгіштік арасындағы өзара байланыс.	8.2.4.1 тұқым қуалаушылық пен өзгергіштіктің эволюциядағы ролін дәйектеу
	Қолдан сұрыптау және оның селекция үшін маңызы. Қолдан сұрыптау түрлері.	8.2.4.2 ағзалар селекциясының сұрыптаудың маңызын сипаттау
	Мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу орталықтары.	8.2.4.3 мәдени өсімдіктер мен үй жануарларының шығу тегін анықтау; 8.4.3.2 презентация түрінде сөз сөйлеуін көрсету
	Қазақстан территориясында кездесетін егістік дақылдар мен үй жануарларының қолтұқымдары. Маңызды белгілер.	8.2.4.4 маңызды мәдени өсімдіктер мен үй жануарлары қолтұқымдары; 8.2.4.5 өзінің және өзгелердің қызметін критерийлер бойынша бағалау
Биосфера, экожүйе, популяция	Экожүйелердің компоненттері. Су және құрлық экожүйелері. Модельдеу "Су және құрлық экожүйелерін салыстыру"	8.3.1.1 экожүйелердің жалпы сипатын сипаттау; 8.3.1.2 су және құрлық экожүйелерін салыстыру
	Популяцияның құрылымының негізгі сипаттамалары және ерекшеліктері. Ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдері. (Тіршілікті сақтаудың К және Г стратегиялары). "Жыртқыш-жемтік" қарымқатынас түрі. Популяция санының өзгеруі.	8.3.1.3 популяцияның негізгі сипаттамалары; 8.3.1.4 ағзалардың тіршілікке қабілеттілігінің әртүрлі тәсілдерін зерттеу 8.3.1.5 жыртқыш-құрбан қарымқатынасын мысалында популяция өсуінің себептерін анықтау; 8.3.1.8 оқу диалогын бастау, қолдану
	Тірі ағзалардың өзара қарым-қатынас түрлері. Ағзалардың тікелей және жанама қарымқатынас түрлері. Қоршаған орта жағдайларының өзгерістеріне ағзалардың бейімделуі.	8.3.1.6 тірі ағзалардың өзара қарым-қатынастарының түрлерін сипаттау 8.3.1.7 тірі ағзалардың қоршаған ортаға өзгермелі жағдайларға бейімделуінің механизмдерін түсіндіру; 8.3.1.9 бастапқы мәтіннің стилін, оның лексикасын, грамматикасын, құрылымын сақтай отырып, өзгерту
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Адамның табиғаттағы ролі. Табиғатты тиімді пайдалану. Табиғатты қорғау. Биологиялық алуан түрлілікті сақтау. Дүниежүзілік Тұқым қоры.	8.3.2.1 биологиялық әртүрлілікті сақтау және қолдауды қажеттіктің сипатын анықтау; 8.3.2.2 Дүниежүзілік Тұқым қорының маңызын бағалау
	Қазақстан Республикасының экологиялық проблемалары. Себептері мен салдарлары. Оларды шешу жолдары.	8.3.2.3 Қазақстан аумағындағы экологиялық проблемалардың туындау себептерін анықтау; 8.3.2.4 ақпаратты графикалық жоспар бойынша түсіндіру

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Жасушалық биология	Жасушаның негізгі компонент-терінің қызметтері. Жасуша құрылымдары:плазмалық мембрана, цитоплазма, ядро, эндоплазмалық тор, жасуша орталығы, рибосомалар, Гольджи аппараты мен лизосомалар, митохондрия, пластидтер, қозғалыс органоидтары, жасушаның қосындылары. Құрылыстары және атқаратын қызметтері.	9.4.2.1 өсімдік және жануар негізгі бөліктерінің құрылысын түсіндіру
	Жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу. Ұлғаю, актуальды өлшемі және суреттің нақты өлшемі. Өлшем бірліктерін СИ жүйесіне аудару (сантиметр-миллиметр-микрометр-нанометр). Модельдеу "Микрофотографияларды пайдаланып жасушаның сызықтық ұлғаюын есептеу".	9.4.2.2 микрофотография жасушалардың сызықтық ұлғаюын есептеу 9.4.2.3 бірлескен іс-әрекетті белсенді және жағымды қарастыру және өзара әрекеттесу
Тірі ағзалардың көп түрлілігі	Әртүрлі түрлерді сипаттауда бинарлық номенклатураны қолдану. Зертханалық жұмыс "Анықтағыш көмегімен өсімдіктер мен жануарлар түрлерін (жергілікті регионның) анықтау".	9.1.1.1 әр түрлі түрлерді сипаттау номенклатураны қолдану 9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлар ерекшелік белгілері бойынша (анықтағыш бойынша); 9.1.1.3 термин-сөздерді өздік арқылы ойын толығынан білдіру 9.1.1.4 терминдерді ауызша сөйлеу тілінде, суреттерді суреттеу диалогта пайдалану; 9.1.1.5 заттық-графикалық тапсырманы орындау жоспарлау
Биосфера және экожүйе	Популяцияның өсуінің экспоненциалды және сигмоидты қисығы.	9.3.1.1 популяция өсімінің және сигмоидтік ұлғаюының сызықтарының графиктерін талдау
	Экожүйедегі энергия тасымаланың тиімділігі. Энергия ағыны және қоректік тізбектер. Экологиялық пирамида түрлері. Экожүйелердің өнімділігі	9.3.1.2 энергия ағымының тиімділігі 9.3.1.3 энергия, биомасса пирамидаларын салыстыру
	Табиғаттағы көміртек пен азот айналымы. Биосферадағы биохимиялық үрдістер. Топырақ пен шөгінді жыныстар түзудегі тірі ағзалардың рөлі.	9.1.1.2 өсімдіктер мен жануарлар ерекшелік белгілері бойынша (анықтағыш бойынша); 9.1.1.3 термин-сөздерді өздік арқылы ойын толығынан білдіру 9.1.1.4 терминдерді ауызша сөйлеу тілінде, суреттерді суреттеу диалогта пайдалану;

		9.1.1.5 заттық-графикалық отырып тапсырманы ор жоспарлау; 9.3.1.6 оқу диалогын бастау, с
Адам қызметінің қоршаған ортаға әсері	Пайдалы қазбаларды өндірудің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	9.3.2.1 пайдалы қазбалар өнд өндеудің қоршаған ортаға әс
	Пестицидтердің қоршаған орта мен адам денсаулығына әсері.	9.3.2.2 пестицидтерді пайдал орта мен адам денсаулығына
	Жылыжай эффектісі (булану) және озон қабатыныңжұқаруы. Дүниежүзілік мұхит деңгейінің, су мен атмосфера температурасының көтерілуінің тірі ағзаларға әсері.	9.3.2.3 парниктік эффектінің әсерін түсіндіру; 9.3.2.4 озон қабатының бұзы мен салдарын түсіндіру; 9.3.2.5 экология мәселелері т мазмұны бойынша менталды және ұсыну
2-тоқсан		
Қоректену	Ас қорыту, абсорбция, ассимиляция және бөлу процесі. Ауыз қуысындағы ас қорыту. Асқазандағы ас қорыту. Ас қорыту сөлі ферменттерінің нәруыздарға әсері. Ұйқы безі сөлінің әсерінен он екі елі ішектегі ас қорыту. Ішек сөлінің қорекке әсері. Нәруыздардың аминқышқылдарына дейін; майлардың глицеринге және май қышқылдарына дейін; көмірсулардың глюкоза молекулаларына дейін қорытылуы. Қоректік заттардың аш ішекте сіңірілуі. Ас қорытудағы тоқ ішектің рөлі.	9.1.2.1 адамның асқорыту үдерістерді сипаттау
	Ферменттің белсенділігі. Зертханалық жұмыс "Ферменттердің белсенділігіне әр түрлі жағдайлардың (температура, рН) әсерін зерттеу".	9.1.2.2 ас қорыту үдерісін заттар мен сәйкесі ферментт байланысты орнату; 9.4.1.1 ферменттер механизм
	Асқорытудағы ферменттердің рөлі. Ферменттердің әсерінен органикалық заттардың ыдырауы	9.1.2.3 ферменттердің белсе жағдайлардың (температур зерттеу; 9.1.2.7 жазу ережелерін сақта пәні аясындағы терминд түсіндіру
	Өттің әсерінен майлардың эмульгациясы. Зертханалық жұмыс "Өттің әсерінен майлардың эмульгациялануын зерттеу".	9.1.2.4 өттің әсерінс эмульгациялануы үдерісін зе 9.1.2.5 ақпаратты графикал және көру негізінде байлан құрастыру; 9.1.2.6 жаңа ғылыми ақ бойынша саралау: нені білгс нені нақтылағым (білгім) кел
Заттар тасымалы	Активті және пассивті тасымалдардың ұқсастығы мен айырмашылығы. Жасуша мембранасы арқылы тасымалдану. Белсенді тасымалдану кезіндегі энергияның жұмсалуы.	9.1.3.1 активті және пассив салыстыру; 9.1.3.6 коммуникативтік мін әр түрлі оқуды пайдалану;

		9.1.3.7 коммуникативтік міндеттерді шешу үшін се белсенді пайдалану
	Сыртқы және ішкі факторлардың транспирацияға әсері. Зертханалық жұмыс "Транспирация үдерісі кезіндегі сыртқы факторларды (температура, ылғалдылық пен су буының қысымы, ауа қозғалысын) зерттеу. Зертханалық жұмыс "Ішкі факторларды: Буландыратын беттің ауданы және бұл беттік ауданның өсімдік көлеміне қатынасының (кутикула мен лептесіктер) транспирация үдерісіне әсері".	9.1.3.2 өсімдіктердегі транспирометрдің мәнін түсіндіру; 9.1.3.3 ішкі және сыртқы факторлардың транспирацияға әсерін зерттеу; 9.1.3.8 көрген бейнероликтің мақсатты аудиторияны, аудиторияның анықтау, оның мазмұнын түсіндіру; 9.1.3.12 пәндік тақырыптағы идеясын анықтау, мына сұраққа жауап алу: "Сен не айтқың келеді? сендіргің келеді?"
	Сыртқы факторлардың флоэмада зат тасымалына әсері: температура, ылғалдылық, жарық	9.1.3.4 сыртқы факторлардың заттардың тасымалдануына әсерін зерттеу; 9.1.3.5 ауызша жауап схемасын түрде көрсету; 9.1.3.9 айтылатын сөздің мағынасына сәйкес мимикалық фразаның интонациясы мен мимикасы ауыстыру; 9.1.3.10 заттардың сәйкестігі қатыстылығы, тиістілік деңгейін сөздер мен ұғымдарды топтастыру; 9.1.3.11 омонимдік қатардағы сөзбен алмастыру және мағыналы сөзді – сөз тіркесім
3-тоқсан		
Тыныс алу	Анаэробты және аэробты тыныс алу. Анаэробты және аэробты тыныс салу үдерістерін химиялық реакция теңдеулерін қолданып қарастыру. Анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділіктері.	9.1.4.1 тыныс алу реакциясының теңдеуін пайдалана отырып анаэробты тыныс алуды салыстыру
	Аэробты, анаэробты тынысалу үдерістерімен байланысты бұлшық еттердің қажуы. Зертханалық жұмыс "Анаэробтық тыныс алу қарқынды дене жүктемесі кезінде ағзаның тіршілік қызметін қамтамасыз ететін резервтік механизм ретінде. Өртүрлі дене жүктемелері кезінде жүзеге асырылатын аэробты тыныс алу"	9.1.4.2 бұлшықет қажуы анаэробты тыныс алу үдерісімен байланысты қарастыру; 9.1.4.3 бұлшықет қажуы анаэробты тыныс алу үдерісімен байланысты қарастыру; 9.1.4.4 жауап беру кезінде құрылымдарды пайдаланудағы жеңу; 9.1.4.5 толық жазбаша жауап фразалар аралық байланыс құралдары; 9.1.4.6 толық жазбаша жауап құралдарын, соның ішінде аллегорияны пайдалану
Бөліп шығару	Нефронның құрылысы және қызметі. Жинақтаушы түтік. Ультрафилтрация.	9.1.5.1 нефронның құрылысын сипаттау;

	Абсорбция және таңдамалы реабсорбция. Несептің құрамы. Фильтрация мен кері фильтрацияның себептері.	9.1.5.2 фильтрация және үрдістерін сипаттау
	Бүйрек жұмысына әсер ететін факторлар: тамақтану рационы, дене температурасының күрт түсуі, дәрілік препараттар, созылмалы және инфекциялық аурулар(кариес, ірінді ангина т.б.)	9.1.5.3 бүйректің жұмысы факторларды сипаттау
	Зәр шығару жүйесінің гигиенасы. Бүйрек және зәр шығару жүйесінің аурулары: пиелонефрит, цистит, бүйрекке тастың жиналуы. Себептері және алдын алу шаралары.	9.1.5.4 бүйрек және зәр ауруларының алдын алу жолдары
	Құрлықта, шөлде, тұщы және тұзды суларда тіршілік ететін тірі ағзалардың зат алмасуының соңғы өнімдері. Құрамында азоты бар органикалық заттардың ыдырау өнімдері: аммиак, несепнәр, несеп қышқылы.	9.1.5.5 әртүрлі ағзалардың зат алмасуы мен зат алмасудың соңғы өнімдерін байланысты орнату; 9.1.5.6 көрсету және сөйлеу нұсқау бойынша жұмыс істеу
Қозғалыс	Бұлшық еттің жұмысы. Демонстрация "Негізгі бұлшық еттердің жұмысын өзіндік бақылау, иық белдеуінің қол қозғалысындағы рөлі.Бұлшықет қозғалысын реттеу". Зертханалық жұмыс "Статикалық және динамикалық жұмыс кезіндегі бұлшық еттің қажуын зерттеу".	9.1.6.1 қол бұлшық еттер жұмыс күшін және күшке төзімділігін бақылау; 9.1.6.2 бұлшық еттің жиілігі мен бұлшықет жұмысының тәуелділігін зерттеу; 9.1.6.3 тапсырманы орындау, графикалық сызбаға сүйеніп орындау; 9.1.6.4 өзінің және айналасындағы объектілерді сөйлеу мінез-құлқын критерийлермен сәйкес бағалау; 9.1.6.5 тақырып бойынша қосымша әдебиеттерді - кез келген көздерден, электрондық әлеуметтік желілер мен YouTube арқылы табу; 9.1.6.6 дұрыс, әдеби тіл нормаларын эсседе өз ойын жазбаша түрде жеткізіп, қатар ізінше өзін-өзі бақылау
4-тоқсан		
Өсу және даму	Құрсақта даму. Ұрықтық дамудың алғашқы кезеңдері. Ұрықтың қалыптасуы мен дамуы.	9.2.3.1 ұрықтың дамуындағы өзгерістердің маңызын түсіндіру; 9.2.3.2 эмбрион мен ұрықтың дамуы салыстыру
	Шылым шегу, есірткі мен ішімдіктің адам ұрығының дамуына тигізетін әсері	9.2.3.3 адам ұрығының дамуына алкоголь мен басқа есірткілердің салдарын түсіндіру; 9.2.3.4 рефератты енгізу, презентациялық, стилистикалық, пунктуациялық режимдерді қолдану
Көбею	Адамның жыныс жүйесінің құрылымы мен қызметі.	9.2.1.1 адамның жыныс жүйесінің құрылымын сипаттау
	Зертханалық жұмыс "Аталық және аналық гаметалардың құрылысын зерттеу".	9.2.1.2 аталық және аналық гаметалардың жасушаларының құрылысын сипаттау; 9.2.1.7 бағыныңқы жалғаулы сөздерді отырып сөйлем құрастыру

Екінші реттік жыныстық белгілер. Ұлдар мен қыздардың жыныстық жетілуі. Биологиялық және әлеуметтік жетілу.	9.2.1.3 жыныстық жетілу мен реттік жыныстық белгілердің
Менструалдық цикл: овуляция, менструация. Эстроген мен прогестерон гормондарының маңызы.	9.2.1.4 менструалдық цикл мен прогестеронның маңызын
Контрацепция түрлері және олардың қолданылуы мен маңызы.	9.2.1.5 контрацепцияның маңызын түсіндіру
Жыныстық жолмен берілетін аурулар: жүре пайда болған иммундық дефицитінің синдромы (ЖИТС), сифилис, гонорея, гепатит В,С. Алдын алу шаралары.	9.2.1.6 жыныстық жолмен берілетін аурулардың салдары мен алдын алу шараларын түсіндіру; 9.2.1.8 тірек сөздер бойынша қалпына келтіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Координация және реттелу	Нейрондардың түрлері мен қызметтері. Жүйке ұлпасының қызметі (глиальды жасушалар). Аксондардың миеленді және миеленсіз қабықтары. Синапстар және медиаторлар. Модельдеу "Жүйке ұлпаларын зерттеу".	10.1.7.1 жүйке жасушаларының пайдаланып жүйке жасушаларының қызметі арасында байланыс орнату; 10.1.7.2 жүйке ұлпасы мен синапстардың бөліктерінің қызметтерін талдау
	Миеленді, миеленсіз аксондарда жүйке импульстарының туындауы және өткізілуі. Өткізу жылдамдығы. Мембраналық потенциал, тыныштық потенциалы және әрекет потенциалы. Модельдеу "Жүйке импульстарының туындауы мен таралу жылдамдығын зерттеу".	10.1.7.3 жүйке импульстарының өтуін сипаттау; 10.1.7.7 әртүрлі тәсілдермен ақпаратпен жұмыс істеу дағдыларын дағдыландыру
	Тыныс алу мен тыныс шығарудың реттелуі мысалында нейрогуморальдық реттелу механизмі. Жүйкелік және гуморальдық реттелуді салыстыру. Ағзаның күйзеліске бейімделуі.	10.1.7.4 нейро-гуморальді реттелу түсіндіру
	Гомеостазды тұрақты ұстаудың механизмдері. Гомеостаз мысалдары (терморегуляция, қандағы глюкоза мөлшерінің реттелуі)	10.1.7.5 ағзаның ішкі ортасын тұрақтауға гомеостазды сақтау түсіндіру
	Өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттеуші. Зертханалық жұмыс: "Ауксиннің өсімдіктерге әсерін зерттеу"	10.1.7.6 өсімдіктердің өсуі мен дамуын реттетін заттардың әрекетін сипаттау; 10.1.7.8 көрген бейнероликтерді талдау мақсатты аудиторияны, анықтау, оның мазмұнын түсіндіру
2-тоқсан		
Молекулалық биология	Ферменттердің әсер ету механизмі. "Кілт – құлып" гипотезасы. Ферменттің белсенді орталығы.	10.4.1.1 ферменттің әрекет ету механизмін таныту

	ДНҚ молекулалық құрылысының принциптері: нуклеотидтердің комплементарлылығы.	10.4.1.2 дезоксирибонуклеи молекуласының қос шийр сипаттау; 10.4.1.3 дезоксирибонукле молекуласын құрылымдық қ үлгілеу; 10.4.1.4 оқу әрекеттерін қой сәйкес жоспарлау, бақылау ж
Жасушалық цикл	Интерфаза. Интерфаза кезеңдері: G1, S және G2.	10.2.2.1 жасушалық айналы кезеңіндегі жүретін үдерістер
	Митоз. Митоз фазалары. Зертханалық жұмыс: "Пияз тамыр ұшындағы жасушалардан митозды зерттеу".	10.2.2.2 митоздың кезеңдерін
	Мейоз. Мейоз фазалары. Мейоз бен митозды салыстыру. Модельдеу "Мейоз кезеңдерін зерттеу"	10.2.2.3 мейоз кезеңдерін сип 10.2.2.4 митоз бен мейоз үдер 10.2.2.5 пәндік лексиканы қол диалогына белсенді қатысу
Тұқым қуалаушылық пен өзгергіштік заңдылықтары	Г.Мендель анықтаған белгілердің тұқым қуалаушылық заңдылықтары. Тұқым қуалаушылықты зерттеудің гибридологиялық әдісі.	10.2.4.1 генетиканың қалыптасуындағы Г.Менде рөлін бағалау
	Тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдылықтарының цитологиялық негіздері. Гамета тазалығы заңы және оның цитологиялық негіздемесі. Моногибридті және дигибридті будандастыру. Басымдылық заңы. Ажырау заңы.	10.2.4.2 моногибридті цитологиялық негіздерін моногибридті будандастыру 10.2.4.3 дигибридті цитологиялық негіздерін н және есептер шығару
	3-тоқсан	
	Аллельді гендердің әрекеттесуі: толық және толымсыз. Доминанттылық белгілердің пайда болуы. Талдаушы шағылыстыру ұғымы мен оның практикалық маңызы. Шағылыстыруды генотипті анықтау үшін қолдану	10.2.4.4 толық және толымсы салыстыру: 10.2.4.5 талдаушы маңыздылығын бағалау
	Жыныс генетикасы. Жынысты анықтаудың генетикалық механизмі. Жыныспен тіркесіп тұқымқуалау. Гемофилия және дальтонизм. Қоршаған орта жағдайларының гендердің өзгеруіне әсері. Гендердің өзара әрекеттесуі. Сыртқы ортаның генотипке әсері	10.2.4.6 жынысты анықтау те 10.2.4.7 жынысты а хромосомалардың рөлін т жасау
	Адам қан топтарының тұқымқуалау заңдылықтары. АВ0 жүйесі. Резус-фактор.	10.2.4.8 адамның қан тобын және қан топтарын ани түсіндіру
	Адам генетикасы. Адамның тұқымқуалау белгілерін зерттеу әдістері. Медициналық генетика. Адамның генетикалық ауруларының алдын алу. Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру. Модельдеу "Адамның генеалогиялық шежіре ағашын құру".	10.2.4.9 адам генетика-сын әдістерін сипаттау; 10.2.4.10 шежіре сызбасын қ

	Өнімділікті арттыратын заманауи ауыл шаруашылық технологиялары. Өнімділігі жоғары ауылшаруашылықты жүргізудің жаңа баламалы жолдары.	10.2.4.11 мәдени өсімдіктің өсімін арттыру үшін заманауи технологиялардың қолданылуы; 10.2.4.12 шаблон және тіршілік формаларының монолог-пайымдау құрастыруы
4-тоқсан		
Эволюциялық даму	Эволюциялық ұғымдардың қалыптасуы және дамуы. Ғалымдардың қосқан үлесі. Эволюционизм алғышарттары. Ч.Дарвиннің эволюциялық ілімінің негізгі қағидалары. Эволюцияның синтетикалық теориясының пайда болуы. Эволюция теориясын дәлелдейтін қазіргі заманғы мәліметтер.	10.2.5.1 К. Линней мен Ж.Б. Ламарктың негізгі қағидаларын атау; 10.2.5.2 эволюциялық ілімнің негізгі қағидалары; Ч. Дарвин еңбектерінің рөлі
	Эволюцияның қозғаушы күштері. Табиғи сұрыпталу нәтижесіндегі бейімделушілік. Эволюциялық үдерістегі өзгергіштіктің (мутациялық, комбинативтік) рөлі. Табиғи сұрыпталу, оның түрлері (қозғаушы және тұрақтандырушы). Тіршілік үшін күрес (түршілік, тұраралық). Бейімделушілік. Модельдеу "Бейімделгіштікті табиғи сұрыпталу нәтижесі ретінде зерттеу (көбелек)".	10.2.5.3 эволюцияның қозғаушы күштерін сипаттау; 10.2.5.4 ағзалардың бейімделушілігінің сұрыпталудың рөлін сипаттау
	"Түр" ұғымының анықтамасы. Түрдің құрылымы. Түр критерийлері. "Түр түзілу" ұғымы. Түр түзілудің тәсілдері мен механизмдері	10.2.5.5 түрдің құрылымы мен түзілуін сипаттама беру; 10.2.5.6 түр түзілу үдерісін таныту
	Жердегі тіршіліктің пайда болуы кезеңдері.	10.2.5.7 даму кезеңдерінің схемаларын атау; Жердегі тіршіліктің дамуының кезеңдерін атау; 10.2.5.8 жадынамалар мен алмаушылық

Негізгі орта білім берудің деңгейінің 7-10 сыныптарына арналған "Биология" оқу пәнінің жаңартылған мазмұнына сәйкес жасалған үлгілік оқу бағдарламасының 2 қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Биология" оқу пәнінен ұсынылатын терминологиялық минимум

Сынып	Пәндік лексика мен терминология	Диалогқа/хатқа арналған фразалар
7 сынып	Экологиялық факторлар, теріс әсер, жіктелу, инстинкт, жүйе, жүйелік топтар, беттік керілу, судың биологиялық маңызы, организмдердің тіршілік қызметі, құрылымы мен функциялары, алдын-алу, бөлу өнімдері, тіршілік әрекеті, жабық жүйе, популяция, организмнің бейімделуі, мінез-құлықтың рефлекторлық табиғаты: ксилема, нейрон, шартты және шартсыз рефлекс, жұмыс қабілеттілігі, жүре пайда болған және тұқым қуалайтын белгілер,	Диалогқа/хатқа арналған фразалар: ... болдырмау үшін алдымен ... керек. ... жақсарту үшін сендер бірінші болдың. ... көз жеткізіңіз, содан кейін ... Қауіпсіздікті сақтау ... байлау кезеңде менде қиындықтар ... Маған ... ұнады, өйткені ... Бұл ... тән.

	хромосома, генетикалық материал, вегетативті көбею, тропизмдер, өсімдіктердің тозандануы ұрықтану, организмдердің жеке дамуы, онтогенез, микробиология және биотехнология, алуан түрлілік, патогендер, таксистер, антибиотиктер, дезинфекциялаушы заттар, вирустар, тіршіліктің ұйымдастырылу формалары.	
8 сынып	Жасуша биологиясы, құрылымдық бірлік, эндоплазмалық ретикулум, тіндердің әртүрлілігі, органикалық заттар, энергия көздері, липидтер, тірі организмдердің әртүрлілігі, салыстырмалы сипаттамасы, ерекше белгілері, ас қорыту жүйесінің құрылымы, ас қорыту мүшелері, тамақтану гигиенасы, жұқпалы аурулар, аурудың алдын-алу, ремиссия, реанимация, мутация, алдын-алу шаралары, интоксикация, авитаминоз, ағзаның ішкі ортасы, иммунитет, туа біткен және жүре пайда болған, вакциналар, эпидемия, эволюция, эндемия, резус-сәйкессіздік, рецепторлар, тұқым қуалауға бейімділік, салауатты емес өмір салты, тыныс алу және дем шығару механизмі, тыныс алу көлемі, эмбрион, ферменттер, токсиндер, симбиоз, тірек-қимыл жүйесінің функциялары, химиялық құрамы, дене белсенділігі, қозғалыстың биомеханикалық ерекшеліктері, тік жүру, үйлестіру және реттеу, көру гигиенасы, көру қабілеті, гормондар, вакцина, тіршілік циклы, эмбрионалды даму, тіндер мен мүшелердің дифференциациясы, органогенез, тұқым қуалаушылық және өзгергіштік, өзгермелі қоршаған орта жағдайларына бейімделу, жасанды сұрыптау, мәдени өсімдіктер, биосфера, экожүйе, популяция, тірі қалу стратегиясы, қарым-қатынас түрлері, тікелей және жанама, тірі организмдердің өзгермелі қоршаған орта жағдайларына бейімделуі, табиғатты ұтымды пайдалану, биологиялық алуан түрлілік, экологиялық мәселелер.	Ақпаратты беру және алу бойынша әрекет етеді. ... болып табылады. ... кезінде ... пайдалану ... көм ... Дәйекті түрде қатаң орындау ... ұсынылмайды. Бұл ... жасауға мүмкіндік бер ... Бұл ... деп айтады. Кейбіреулер бұл туралы ... ай
9 сынып	Құрылымы мен атқаратын функциялары, актуалды мөлшері мен нақты мөлшері, энергияны тасымалдау тиімділігі, энергия ағымы, қоректену тізбегі, экологиялық пирамидалардың түрлері, пестицидтердің қоршаған ортаға және адам денсаулығына әсері, жылыжай эффектісі, озон қабатының сарқылуы, белсенді және пассивті тасымалдану, энергия шығыны, сыртқы және ішкі факторлар, анаэробты және аэробты тыныс алудың тиімділігі, бұлшықеттің	Менің пікірімше ... Менің ке ... Менің пайымдауымша ... М Мен ... деп ойлаймын. ... мені ойлаймын... . Басты артықшылығы ... болы Ең үлкен кемшілігі ... болып Біріншіден, ... Екіншіден, ... Ең алдымен Қорыты бастайық.

	шаршауы, фильтрация, дәрі-дәрмектер, созылмалы және жұқпалы аурулар, алдын-алу шаралары, секреция өнімдері, мембраналық потенциал және тыныштық потенциалы, нервтік және гуморалды реттелу, ағзаның стресске бейімделуі, акпарат алмасу жүйесі, адамның шежіре ағашын құру, жаңа балама жолдар, жыныстық жетілу, биологиялық және әлеуметтік жетілу, алдын-алу шаралары, құрсақшілік даму, адам ұрығының дамуы.	Қорытындылай келе Сонымен Жоғарыда айт отырып Жоғарыда бер отырып, мен ... деп ойлаймын
10 сынып	Тұқым қуалаушылық және өзгергіштік заңдылықтары, зерттеу әдісі, тұқым қуалаушылықтың генетикалық заңдары, доминанттылық, генетикалық механизм, тұқым қуалаушылық заңдылықтары, адамның тұқым қуалайтын ауруларының алдын-алу, резус-фактор, тұқым қуалайтын аурулардың алдын-алу, шежіре ағашы, заманауи технологиялар, балама жолдар, жоғары өнімді шаруашылық, эволюциялық түсініктер, эволюцияның қозғаушы күштері, табиғи сұрыптау, тіршілік үшін күрес, түр түзілу механизмдері.	Сонымен қатар... . Одан өзге ... екенін атап өткім келеді. С Шын мәнінде екені за екендігі анық. Әрине ... Көптеген адамдар ... деп екендігіне дәлелдер келтіред

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығы
47-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
2013 жылғы 3 сәуір
№ 115 бұйрығы
684-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі - Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты - білім алушылардың ғылыми дүниетанымдық негіздерін, әлемнің жаратылыстанымдық-ғылыми бейнесін тұтастай қабылдауын, өмірде маңызды практикалық мәселелерді шешуде табиғат құбылыстарын бақылау, талдау, жазу қабілеттерін қалыптастыру.

- 3. Оқытудың міндеттері:

- 1) білім алушылардың әлемнің заманауи физикалық бейнесінің негізінде жатқан фундаменталдық физикалық заңдар мен қағидалар туралы білімдерді, табиғатты танудың ғылыми әдістерін меңгеруі;

- 2) білім алушылардың интеллектуалдық, ақпараттық, коммуникативтік және рефлексивтік мәдениетін, физикалық экспериментті және зерттеу жұмыстарын орындау дағдыларын дамыту;

3) меңгерген дағдыларды табиғат ресурстарын пайдалану мен қоршаған ортаны қорғауда, күнделікті өмірде, қоғам мен адам өмірінің қауіпсіздігін қамтамасыз етуде қолданудың дағдыларын қалыптастыру;

- 4) оқу және зерттеу іс-әрекетіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу;

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) сөйлеу іс-әрекетінің негізгі түрлерін (оқылым, жазылым, айтылым, тыңдалым) дамыту;

2) физикалық өзекті лексика мен фразеологиямен сөздік қорын ұлғайту;

3) қазақ тілінің ережесіне сай грамматикалық ұғымдары мен синтаксистік құрылымды қолдана білуін қалыптастыру;

4) тұлғалық қасиет ретінде қарым қатынас жасау қабілетін дамыту: сөйлеу арқылы қарым-қатынас жасау қажеттілігі, өз ойын, пайымын жеткізуге ұмтылу;

5) сөйлеу қарқындылығын және диалог өрбіту біліктілігін қалыптастыру, әртүрлі көзқарас болатынын мойындау;

6) монологта тілдік құралдарды қолдану біліктілігін қалыптастыру;

7) ауызша сөйлеу тілінің анықтылығын, мәнерін, түсінікті болуын жетілдіру;

8) жазбаша сөйлеу тілінің бұзылыстарының алдын алу және болдырмау;

- 9) қоршаған ортада қауіпсіз, экологиялық және әлеуметтік жүріс-тұрысын қамтамасыз ететін бағалау, коммуникативті біліктерін қалыптастыру.

-
-

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Физика пәнін оқытуда қарастырылып отырған санаттағы оқушылардың сөйлеу тілінің келесі бұзылыстарын ескеру қажет:

1) фонематикалық типтегі дыбыстық қателердің басымдылығымен сипатталатын сөйлеу тілінің дыбыстық - буындық құрылымының бұзылысы;

2) сөздік қордың кедейлігі;

3) басым сөздік алмастырулар;

4) сөйлеу тілінің жеткіліксіз және стереотипті синтаксистік безендендірілуі;

5) басым жағдайда жай сөйлемдерді қолдануы;

6) байланыстырып сөйлеу тілінің дамуындағы айтарлықтай артта қалушылықтар;

7) жазбаша сөйлеу тіліндегі көп түрлі және педагогикалық ықпалға төзімді, тұрақты қателер.

6. Физиканы оқытуда білім алушылардың келесі танымдық әрекеттерінің ерекшеліктері анықталады:

1) мағына ажырату мен түсінудің қатысты түрде сақталуы кезіндегі есте сақтау өнімділігі мен вербальды есте сақтаудың төмендеуі;

2) сөздік –логикалық ойлаудың дамуындағы артта қалушылықтар (талдау, жинақтау, салыстыру, топтастыру мен жалпылау);

3) төмен жұмысқа қабілеттілік;

4) эмоциональды – ерік-жігер сферасының артта қалушылығы, - қызығушылығының тұрақсыздығы, бақылаудың төмендігі, төмен мотивация, негативизм, өзіне сенімсіздік;

5) өзін басқару мен өзін реттеуді қалыптастырудағы қиындықтар;

6) жоғарғы жүйке әрекетінің тез шаршағыштығы мен кез - келген әрекет түрінен тез шаршауымен, жоғары қозушылықпен, тітіркенгіштікпен, қимыл - қозғалыстың тежелуімен, немесе тежелудің басымдығымен, әлсіздікпен, енжарлықпен сипатталады.

7. Оқыту құндылық-бейімдеушілік, тұлғалық -бейімдеушілік, іс - әрекеттік, коммуникативті , концентрлік, дифференциальды ықпал ету негізінде жүзеге асырылады.

8. Құндылық-бейімдеушілік тәсілі – ол оқу іс әрекетін орындау мен ұйымдастыру тәсілі, оны белгілі құндылықтар тұрғысынан қолдану, білім алушылардың тұлғалық құндылықтар жүйесін қалыптастыру: әдеттерін, өмір сүру қалпын, қоғамда өмір сүру үшін қажет әрекет стилін; орта білім беру құндылықтары "Мәңгілік ел" ұлттық идеясына негізделген.

9. Тұлғалық - бейімдеушілік тәсілдің мақсаты білім алушылардың сөйлеу тілдік, психикалық, физикалық даму ерекшеліктерін есепке ала отырып, шығармашылық қабілеттерін толыққанды ашу мен оқу үрдісінде тұлғаны жан-жақты дамыту мен үйлесімді қалыптастыру, сонымен қатар жеке қажеттіліктері мен бейімділіктерін және әрекет мотивтерін есепке алу.

10. Іс-әрекеттік тәсілі білім алушылардың дербестігі мен максимальды белсенділігін, білімді дайын түрінде алуын емес, практикалық тұрғыда, мұғалім тарапынан кезеңімен ұйымдастырылған, спецификалық сәттерді есепке ала отырып, қолжетімді әрекет негізінде (бақылау, эксперимент) меңгеруін қарастырады:

1) білім алушыларға жеке оқу және экспериментальды әрекеттерді түсіндіру;

2) әр сабақта шынайы әрекет үрдісінде – жалпы оқу және заттық – терминологиялық, сөйлеу тілдік лексиканы пысықтау мен нақтылау;

3) мұғалімнің сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар тарапынан өзге адамның сөйлеу тілін қабылдау деңгейі мен спецификасын есепке алуы;

4) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар балалар үшін барынша ыңғайлы және түсінікті болатын, білім алушылардың жеке тәжірибесімен байланысты, жаңа материалдарды қолдану;

5) тілдік және нұсқаулық күрделілігінің логикалық деңгейі өзгертілген тапсырмаларды немесе тірек материалдарын, жалпы түрдегі практикалық тапсырмаларды қолдану;

6) мұғалім тарапынан көрсетілетін көмектің сапасы мен көлемін біртіндеп саралау: ұйымдастырушылықтан (бірікке әрекет деңгейі) бағыттаушылыққа, кейін эмоциональдылыққа;

7) сөйлеу тілдік қателерді жіберуден қорқынышсыз ауызша жауаптар мен пайымдарда өз ойын еркін жеткізуге білім алушыларды ынталандыру;

8) оқу мәселесін шешу мен құруға қалауларын қолдау;

9) барлық жауаптарға, тіпті әлсіз жауаптарға шыдамдылық танытып, бірінші кезекте ұялшақ, ұяң балаларды тыңдау;

10) сөйлеу тілдік бұзылыстың клиникалық бейнесі кенет көрініс тапқан жағдайда мамандандырылған және нәтижелі көмек көрсету: сөйлеу тілдік тырыспа, жазу спазмасы, сөйлеу тілдік үрдісте ауа құрылымының бағытының өзгеруі, персеверация, тахи - және брадикардия, эмоциональды қозу, алаңдаушылық пен қорқыныш, сөйлеу тілдік негативизм;

11) жауаптарды бағалаудың стандартты емес, формальды емес құрылымдарына жүгіну: "бұл қызық екен", "өте қызықты", "қызықты және ойландыратындай екен";

12) әр балаға сабақ барысында мадақтау үшін кез - келген мүмкіндікті жүзеге асыру (нәтиже үшін ғана емес, талабы мен әреке етуге қалау білдіргені үшін де), бұл өзін - өзі бағалауын көтеруге ықпал етеді. .

11. Коммуникативтік тәсілі бұл сабақ барысында шынайы қатынас жағдайын қолдануды, белсенді шығармашылық әрекетті ұйымдастыруды, жұмыстың ұжымдық формаларын қолдануды, көрсеткіші қабілет болып табылатын нәтижелі коммуникация үрдісіндегі сабақтың шығармашылық түрлеріне және мәселелік жағдаяттарға назар аударту:

1) тыңдау және диалогқа түсу;

2) берілген тақырып бойынша ұжымдық талқылауға қатыстыру;

3) барлық сабақ бойы педагогтармен және өзге балалармен бірлескен нәтижелі өзара әрекетті құру;

4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау барысында, тәжірибе немес эксперимент жүргізу барысында педагогпен және сыныптас оқушылармен бірлескен іс - әрекетін жоспарлау, әр топ мүшесінің мақсатын, қызметін, топтағы әрекет ету тәсілін анықтай алу;

5) жанжалды этикалық түрде, нәтижелі шешу, одан шыға білу;

7) сабақта коммуникация жағдайлары мен міндеттеріне орай өз ойын жеткілікті толық және нақты жеткізу білу.

12. Концентрлік тәсіл материалды жүйелі үздіксіз қайталау мен оның барлық детализациясымен қайта өңдеу: барлық сабақ бойы, кейін – осы блокта оқылатын барлық тақырыптар барысында көрнекіліктің (кесте, сызбанұсқа, суреттер, видео т.с.с) түрлі құралдарын қолдана отырып жүргізу;

13. Дифференциальды ықпал ету ол оқу үрдісін сөйлеу тілі бұзылысының клиникалық формасын есепке ала отырып жүргізуді болжайды: тұтықпа, ринология, дизартрия, алалия және т.б.

14. Сөйлеу тілінің бұзылыстары бар білім алушыларды жаңартылған мазмұны бойынша оқыту оқу үрдерісін дәстүрлі ұйымдастырудан шығып, 6 оқу мақсаттарының деңгейі бойынша анықталып, "біледі", "түсінеді", "қолданады", "талдайды", "жинақтайды", "бағалайды" деген әрекеттік аспектіні сипаттап, күтілетін нәтижелерге негізделеді.

15. Әр сабақ оқытудың мақсатын, қол жеткізу критерийлерін айту/көрсетуден басталады, бұнда білім алушылар оқытудың алға қойылған мақсатын түсініп, ой елегінен өткізіп, оған қалай қол жеткізу керек екендігін білуі керек.

16. Мұғалім қарапайым зерттеулерді жүргізу барысында білім алушылардың сыни тұрғысынан ойлауын, ғылыми ақпаратты қабылдап, түсіндіру қабілетін дамытуды арнайы жоспарлайды.

17. Сабақта сыни тұрғысынан ойлауын дамытудың негізінде үш кезеңнен тұратын базалық дидактикалық цикл жатады:

1) "Шақыру" - берілген тақырып бойынша балаларда бар түсініктерді жалпылау мен өзектендіру арқылы тақырыпқа деген қызығушылығын туғызу;

2) "Ой елегінен өткізу" - оқушыларды жаңа ақпаратты алып, оның барысына еніп, оны қолда бар біліммен сәйкестендіру мақсатында мағыналы және тікелей бағытталған жұмыс жүргізіледі;

3) "Рефлексия" кезеңі – ой елегінен өткізу, алынған ақпаратты жалпылау, білім алушылардың жүргізілген зерттеуге деген тұлғалық қатынасын дамыту, соның нәтижесінде зерттелініп отырған материалға тұлғалық қатынасын айту

арқылы жағна меңгерілген білімдерін есепке ала отырып, жеке түсініктерін белсенді қайта қарау жүреді.

18 Сыни тұрғысынан ойлаудың келесі әдістері мен тәсілдері қолданылады:

1) "болжау" - сұрақ арқылы жаңа тақырып бойынша түсініктерін белсендендіру;

2) "идея себеті" - балаларға не белгілі екендігін анықтау мақсатында бөлімнің барлық тақырыптарын өту барысында білімдерді жинау, кейін тірек сызбанұсқалар, суреттер арқылы себетті жаңа түсініктерме толтыру, жалпыланған әңгімелесу барысында себетті "қайта қарап" және қорытынды жасалынады.

3) "дұрыс – қате тұжырымдар" , бұнда балаларға әлі өтпеген тақырып бойынша бірнеше тұжырымдар ұсынылып, олар қайсысы "дұрыс", қайсысы "қате" екендігін жеке тәжірибелеріне сүйеніп, немесе болжам арқылы айтады;

4) "Білемін - білдім – білгім келеді", білім алушылар "Мен бұны білемін!", "Мен бұны танып, бірден түсіндім!", "Мен бұны жеткіліксіз түсіндім, және білгім келеді!" деген категориялар бойынша саралайды.

5) "Логикалық шынжырлар" - ортақ белгісін орнату қабілетін дамыту;

6) "Сұрақтары бар кубик" - "Не? Қандай? Қалай? Неге? Неліктен? Қайда?" деген кубиктегі сұрақтарға жауап ретінде тақырып бойынша сөйлем құрастыру бойынша білім алушылардың білімдерін белсендендіру;

7) "Жуан және жіңішке сұрақтар" - алынған ақпаратты ой елегінен өткізу ("жіңішке" сұрақтары "ия", "жоқ", "білмеймін" деген жауаптарды, ал "жуан" сұрақ толық жауапты талап етеді);

8) "Дұрыс және қате пайымдар" ("плюс, минус") – белгі карталарының көмегімен оқушылар өз пайымдарының дұрыстығын (қызыл белгі картасын көтереміз) және қате екендігін (қара белгі картасын көтереміз) көрсетеді;

9) "Ішкі хат" мнемокестесі – ақпаратты нәтижелі есте сақтау, орындауды қамтамасыз ететін есте сақталынатын ақпараттың маңызды элементтерімен белгіленген, көру үлгілері арасындағы миға тікелей жазбаға негізделген әдістер мен тәсілдер жүйесі;

10) моделдеу – объектінің маңызды қасиеттерін есепке ала отырып, жалпыланған үлгідегі модель құрастыру;

11) "Венн диаграммасы" ("Салыстыру шеңбері") - салыстыру негізінде нақтылау, топтастыру;

12) "Кластерлер" ("Шегелер") – сызбанұсқа түріндегі кілттік түсініктер енгізілген және себеп салдарлық байланыстар орнатылған материалды жүйелендірудің графикалық тәсілі;

13) "Ойлаудың алты қалпағы": ақ қалпақ – фактілер; қызыл – сезім мен эмоциялар; қара қалпақ жеіспеушіліктерді іздейді, сынайды, сары қалпақ жетістіктерін, жағымды тұстарын табады; жасыл – шығармашылық; көк– үрдісті басқару;

14) интеллектуальды карталар – ақпаратты есте сақтау әдістері, онда қағаз етінің ортасына басты идеяның (үлгінің) жазбасы орналастырылып; әр кілттік сәт үшін орталық негізден кілттік сөздері немесе фразасы бар түрлі түсті сәулелер шашырайп жазылыпиллюстрациялар, белгілер мен детальдар қосу үшін мүмкіндіктер қалдырылып, маңызды идеялар үлкен шрифтпен жазылып; элементтер немесе идеялардың белгілі топтары үшін белгілі түс немесе форма сызықтары қолданылып; есте сақтау картасын құрастыруда оқушылар өздерінің сызбанұсқасын туындату үрдісіне қосылады.

19. Оқытудың көрнекі әдістерін жүзеге асыруда педагог:

1) объектіні демонстрациялайды;

2) үрдіс немес объектіні бақылауды ұйымдастырады;

3) аталмыш объектіні тексеру тәсілдер мен әдістерін , объектіні жан -жақты зерттеу техникасына үйретеді;

4) білім алушыларды сөздегі өзінің практикалық тәжірибесін жалпылау мен бекітуге ынталандырады.

5) үнемі білім алушылардың назарын карточкалар мен плакаттарда ұсынылған алгоритмдерге, сызбанұсқаларға, еске түсіргіш құралдарға аударып, талдап, білім алушылардың толыққанды түсінуіне қол жеткізеді.

20. Оқытудың практикалық әдісінің түрлілігі болып сабақ барысында дидактикалық ойындар мен қызықты жаттығуларды қолдану болып табылады.

21. Физиканы оқыту барысында оқу жобасы қолданылады, ол – жалпы мақсаты, келісілген әдістері, пратикалық немесе шығармашылық, ғылыми – зерттеу мәселелерін шешуге бағытталған әрекет түрлері, білім алушылардың біріккен оқу-танымдық әрекеті болып табылады

22. Сөйлеу тілінің ауыр бұзылыстар бар балалармен жобалық іс - әрекетті ұйымдастыру барысыеда мұғалімге қажет:

1) белгілі уақыт шеңберіне білім алушылар үшін өзекті және қол жетімді міндеттерді таңдауға көмектесу;

2) жобаны жүзеге асыру үшін идеяларды таңдауға ынталандыру;

3) әдебиетпен жұмыста және есеп беруді құрастыруда көмектесу;

4) жобаның сәйкес бөлімдерін жүзеге асыруға кімді жұмылдыруға болатынын анықтау;

5) түрлі қызығушылықтар қағидасы негізінде зерттеу тобына "үнемі қосылып": уақытында сұрақ қойып, қандай пәндерді және заттарды қолдану керектігін анықтауға көмектесу;

6) жобалық жұмыстардың сапасы мен жүру барысын бақылау;

7) белгілі күндері және уақытта әр білім алушының кеңесшісімен жеке контактісін жүзеге асыру;

8) қатысушылармен пайдалы нәтиже мен қоғамдық мойындауды алуды қамтамасыз ету.

23. Жаңа бөлімнің мазмұнымен таныстыру барысында білім алушылардың ұжымдық, топтық жобаларын даярлау бойынша іс әрекеті ұйымдастырылады, ол өз кезегінде сабақ барысындағы жұмысты ғана емес, сонымен қатар сабақтан тыс әрекетте аталмыш бөлімді зерттеу кезеңін қамтиды.

24. Бағдарлама арнайы педагогикалық жағдайларды жүзеге асыруды талап етеді:

1) сабақ барысында мұғалімнің сөйлеу тілі нақты, қатты емес, бір қалыпты болуы керек;

2) жаңа материалды ұсыну эмоциональдылық пен мәнерлікті талап етеді;

3) әңгімелесу барысында сұрақтарды дұрыс құрастыру, олар әр білім алушыға түсінікті болатындай болуы керек;

4) мұғалім барлық анализаторларды (көру, қимыл - қозғалыс, сөйлеу тілдік - қозғалыс, есту, кинестетикалық) белсендірудің арнайы тәсілдерін және сөйлеу тілін, есте сақтауын, ойлауын, кеңістікке бейімделуін түзетуге бағытталған оқыту құралдарын қолданады;

5) терминологияны ендіру мен қолданудың ерекше кезектілігі орнатылады;

6) ақпаратты талдау мен жалпылауда көмек көрсетіліп, жазбаша жұмыстарға, контурлық карталармен жұмыстарға, ауызша жауаптарға жеңілдетілген талаптар үлескен тілдік материалды таңдауға арнайы ықпал ету сақталады;

7) церебрастения фоны негізінде білім алушылардың төмен жұмысқа қабілеттілігімен байланысты үй тапсырмаларының көлемі азайтылған;

8) күнделікті өмірде байқалатын табиғат құбылыстары мен үрдістерін түсіндіру, сипаттау, болжау үрдісінде алынған білімдерін қолдану қабілетін дамыту үшін (үйде, мектепте, табиғат әлемінде) – "Биология", "Химия", "Физика" пәндерімен үнемі пән аралық байланыстар жүйелі орнатылады.

25. "Физика" пәнінің кабинеті - мобильді жиһазбен жабдықталған, білім алушылар мен мұғалімнің жұмыс орнын ұйымдастыру үшін және жұмыстың ұйымдастырушылық формасына (фронтальды, топтық, ұжымдық) байланысты оны өзгерту үшін түрлі құрылғылары бар бөлме.

26. Кабинетті тәжірибелік және зертханалық құралдармен жабдыкталады:

1) деректерді жазуға, көрсетуге және талдауға арналған оқу бағдарламалық қамтамасыз ету, гальванометрлік датчик, схемаларды құрастыруға арналған электронды панель, айнымалы кернеу датчигі, қос диапазонды күш датчигі, цифрлік тұрақты ток қуат көзі, жарық датчигі, датчиктерді орайтын қамтама;

2) Физика пәні бойынша тәжірибе жүргізу үшін 7-9 сыныптарға арналған экрандық-дыбыстық құралдар, электрондық плакаттар, электрондық оқулықтар, оқу-бағдарламалық кешен;

3) физикалық эксперименттерді модельдеудің 3D бағдарламасы, зертханалық керек-жарақтар;

4) көрсету амперметрі, барометр-анероид, көрсету ваттметрі, электрондық таразы, көрсету вольтметрі, бір полюсті ажыратқыш, U-тәрізді көрсету магниті, жолақты көрсету магниті;

5) электр схемаларын жасауға арналған жиынтық, 5 шардан тұратын штативі бар маятниктердің жиынтығы, практикумға арналған конденсаторлар жиынтығы, жартылай өткізгіштер жиынтығы (диодтар), жартылай өткізгіштер жиынтығы (транзисторлар мен тиристорлар), сым резисторларының жиынтығы, механика бойынша жүктер жиынтығы, калориметриялық денелер жиынтығы, тең көлемдегі денелер жиынтығы, чемодандағы зертхана "Жылу құбылыстары" демонстрациялық жиынтығы;

6) магнит өрісінде раманың айналуын көрсетуге арналған аспап, өткізгіштің кедергісінің оның ұзындығына, қимасына және материалына тәуелділігін көрсетуге арналған аспап;

7) кестелер: "Электромагниттік толқындар шкаласы" кестесі; "Бірліктердің Халықаралық жүйесі" кестесі, "Қауіпсіздік техникасы ережелері" кестесі;

8) компьютерлік түзету-дамыту ойындары мен бағдарламалар жиынтығы.

27. Оқытуға қажетті техникалық құралдар: компьютер, мультимедиапроекторлар, интерактивті тақта, микрокалькуляторлар, дыбыстық бағаналар.

28. Аталмыш оқу пәнінің оқыту нәтижелерін бағалау критериалды бағалауды қолдану арқылы жүзеге асырылады.

29. Формативті және суммативті бағалау үшін мұғалім тапсырмаларды білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) тұжырымдамаларды грамматикалық және сематикалық рәсімдеу бойынша жеңілдету;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы қадамдап орындауға мүмкіндік беретін, қысқамағыналы бірліктерге бөлу;

3) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушылық (мақұлдау, эмоционалды қолдау), ұйымдастырушылық (назарын аудару, тапсырманы орындауға жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін ескерту), бағыттаушы (тапсырма нұсқаулықтарын қайталау және түсіндіру);

4) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

Тарау 3. "Физика" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Физика" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

15. Бағдарламаның мазмұны оқыту бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Бөлімдер одан әрі бөлімшелерге бөлінеді, олар күтілетін нәтижелер түрінде сыныптар бойынша оқытудың мақсаттарын қамтиды.

16. Бағдарламаның мазмұны 8 бөлімді қамтиды:

- 1) "Физикалық шамалар және өлшеулер" бөлімі;
- 2) "Механика" бөлімі;
- 3) "Жылу физикасы" бөлімі;
- 4) "Электр және магнетизм" бөлімі;
- 5) "Геометриялық оптика" бөлімі;
- 6) "Кванттық физика элементтері" бөлімі;
- 7) "Астрономия негіздері" бөлімі;
- 8) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі" бөлімі.

17. "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) физика – табиғат туралы ғылым;
- 2) физикалық шамалар;
- 3) физикалық өлшеулер;

18. "Механика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) кинематика негіздері;
- 2) динамика негіздері;
- 3) сақталу заңдары;
- 4) статика;
- 5) тербелістер және толқындар.

19. "Жылу физикасы" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) молекулярлы-кинетикалық теория негіздері;
- 2) термодинамика негіздері.

20. "Электр және магнетизм" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) электростатика негіздері;

- 2) электр тогы;
- 3) магнит өрісі;
- 4) электромагниттік тербелістер және толқындар.

21. "Геометриялық оптика" бөлімі келесі бөлімшелені қамтиды:

- 1) геометриялық оптика заңдары.

22. "Кванттық физика элементтері" бөлімі келесі бөлімдерден тұрады:

- 1) атом мен атом ядросының құрылысы;
- 2) радиоактивтілік;
- 3) элементарлық бөлшектер.

23. "Астрономия негіздері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) Жер және Ғарыш;
- 2) астрофизика элементтері.

24. "Әлемнің қазіргі физикалық бейнесі" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) физиканың дүниетанымдық мәні.

25. 7- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) "Физика – табиғат туралы ғылым". Физика – табиғат туралы ғылым; табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері;

- 2) "Физикалық шамалар мен өлшеулер". Халықаралық бірліктер жүйесі, скалярлық және векторлық физикалық шамалар; өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі; үлкен және кіші сандарды жазу; №1 зертханалық жұмыс: кіші денелердің өлшемін анықтау; № 2 зертханалық жұмыс: физикалық шамаларды өлшеу; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару, аспаптар шкаласының бөліктер бағасын анықтау;

- 3) "Механикалық қозғалыс". Механикалық қозғалыс және оның сипаттамалары, есептеу жүйесі; механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы; түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар; жылдамдық пен орташа жылдамдықты есептеу; әртүрлі механикалық қозғалыстарды графикалық көрсету; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; координатаның уақытқа байланыс графигін зерттеу;

- 4) "Тығыздық". Масса, денелердің массасын өлшеу; дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу; заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі; тығыздықты есептеу; № 3 зертханалық жұмыс: сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; электрондық және иіндік таразыларды қолданып, әр түрлі денелердің массасын анықтау.

- 5) "Денелердің өзара әрекеттесуі". Инерция құбылысы; күш; тартылыс құбылысы және ауырлық күші; салмақ; деформация; серпімділік күші, Гук заңы;

үйкеліс күші; үйкеліс әрекетін техникада ескеру; бір түзу бойымен денеге әсер еткен күштерді қосу; № 4 зертханалық жұмыс: серпімді деформацияларды зерделеу; № 5 зертханалық жұмыс: сырғанау үйкеліс күшін зерттеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; динамометр көмегімен өлшеу; ауырлық күшін зерттеу; түрлі денелердің созылуын зерттеу;

- 6) "Қатты денелердің, сұйықтықтар мен газдардың қысымы". Газдардың, сұйықтықтардың және қатты денелердің молекулярлық құрылымы (қатты дене, сұйықтық, газ); қатты денелердің қысымы; сұйықтықтар мен газдардың қысымы, Паскаль заңы; қатынас ыдыстар; гидравликалық машиналар; атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу; манометрлер, сорғылар; кері итеруші күш; № 6 зертханалық жұмыс: Архимед заңын зерделеу; № 7 зертханалық жұмыс: жүзу жағдайын анықтау; практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; кез-келген формадағы қатынас ыдыстардағы бірдей және әртүрлі сұйықтықтар беттерінің орналасуын зерттеу; атмосфералық қысымның бар екендігін зерттеу;

- 7) "Жер және Ғарыш". Аспан денелері туралы ғылым; Күн жүйесі; Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл).

- 8) 7 сыныптың физика курсын қайталау.

26. 8-сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

- 1) 7 сыныптың физика курсын қайталау;

- 2) "Жұмыс және қуат". Механикалық жұмыс; қуат, практикалық жұмыс: сапалық және сандық есептер шығару; жұмыстың мәнін график бойынша анықтау; ауырлық күші мен үйкеліс күшінің жұмысын салыстыру; транспорт түрлерінің қуатын бағалау.

2) "Энергия". Кинетикалық энергия; потенциалдық энергия; энергияның сақталуы және басқа түрге айналуы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; үстел теннисіне арналған шариктің тебілу биіктігін анықтау.

3) "Қарапайым механизмдер". Қарапайым механизмдер; дененің массалық центрі; иіндіктің тепе-теңдік шарты; пайдалы әрекет коэффициенті; № 1 зертханалық жұмыс: жазық фигураның массалық центрін анықтау; № 2 зертханалық жұмыс: иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау; № 3 зертханалық жұмыс: көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; түсірілген күштің айналу осіне дейінгі қашықтыққа тәуелділігін зерттеу.

- 5) "Жылулық құбылыстар". Жылулық қозғалыс, броундық қозғалыс, диффузия; температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары; ішкі

энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері; жылуөткізгіштік, конвекция, сәуле шығару; табиғаттағы және техникадағы жылудың берілу; жылу құбылыстарының тірі ағзалар өміріндегі рөлі; жылу мөлшері, заттың меншікті жылу сыйымдылығы; отынның энергиясы; отынның меншікті жану жылуы; жылу процестеріндегі энергияның сақталу және басқа түрге айналу заңы; №4 зертханалық жұмыс: әртүрлі температурадағы суларды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру; практикалық жұмыстар: денені қыздыруға қажетті немесе оны суытқанда бөлінетін жылу мөлшерін есептеу; заттың меншікті жылу сыйымдылығын анықтау; заттың агрегаттық күйлері өзгерген кездегі жылу мөлшерін есептеу; жылу мөлшерінің дене массасына тәуелділігін зерттеу; жылу мөлшерінің қыздыру температурасына тәуелділігін зерттеу; әртүрлі отынның жану тиімділігін бағалау.

- 6) "Заттың агрегаттық күйлері". Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы; булану және конденсация; қаныққан және қанықпаған булар; қайнау, меншікті булану жылуы; қайнау температурасының атмосфералық қысымға байланыстылығын анықтау; №5 зертханалық жұмыс: мұздың меншікті балқу жылуын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; заттың фазалық ауысу графигін зерттеу; мұздың балқу температурасын зерттеу; булану жылдамдығының әртүрлі факторларға тәуелділігін зерттеу.

- 7) "Термодинамика негіздері". Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы; жылу үдерістерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы; жылу қозғалтқыштары; жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті; жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелер; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; ішкі энергияның механикалық энергияға айналуын зерттеу; жылулық тепе-теңдік орныққандағы энергияның сақталу заңын зерттеу.

- 8) "Электростатика негіздері". Денелердің электрленуі, электр заряды; өткізгіштер мен диэлектриктер; электр зарядының сақталу заңы; қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі; Кулон заңы, элементарлық электр заряды; электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі; электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымасы, конденсатор; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; бір-бірінен қандай-да бір арақашықтықта орналасқан және жіңішке жіпке ілінген екі бірдей ауа шарының әрекеттесуін зерттеу; электроскоп жасау;

- 9) "Тұрақты электр тогы. Электр тогы, электр тогының көздері; электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу; тізбек бөлігі үшін Ом заңы; өткізгіштің электр кедергісі; өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат;

өткізгіштерді тізбектей және параллель жалғау; электр тогының жұмысы мен қуаты; электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы; металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі; асқын өткізгіштік; электрқыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар; электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы); №6 зертханалық жұмыс: электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу; №7 зертханалық жұмыс: тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу; №8 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді тізбектей жалғауды зерделеу; №9 зертханалық жұмыс: өткізгіштерді параллель жалғауды зерделеу; №10 зертханалық жұмыс: электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; тізбектегі ток күшін өлшеу; электр тізбегіндегі кернеуді өлшеу; өткізгіш кедергісінің материал тегіне тәуелділігі; қыздыру шамының қуаты мен жұмысын өлшеу; тізбектей қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу; параллель қосылған шамдардың ток қуатын зерттеу.

10) 8 сыныптың физика курсын қайталау.

27. 9- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны:

1) 8 сыныптың физика курсын қайталау.

•2) "Электромагниттік құбылыстар". Тұрақты магниттер, магнит өрісі; тогы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі; тогы бар шарғының магнит өрісі; электромагниттер және оларды қолдану; магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсері, электроқозғалтқыш; электр өлшеуіш құралдары; электромагниттік индукция, генераторлар; №1 зертханалық жұмыс: тұрақты магниттің қасиеттерін оқып-үйрену және магнит өрісінің бейнесін салу; №2 зертханалық жұмыс: электромагнитті құрастыру және оның әсерін зерделеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; су компасын (құбылнамасын) жасау; магнит өрісінің түрлі материалдар арқылы өтуін зерттеу; түрлі тиындардың магниттік қасиеттерін зерттеу; үйкеліс арқылы магниттеу; магниттің қасиетіне температураның әсері.

•3) "Жарық құбылыстары". Жарықтың түзу сызықтық таралу заңы; жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар; сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу; жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу; линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы; линзаның көмегімен кескін алу; көз - оптикалық жүйе, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері; оптикалық аспаптар; №3 зертханалық жұмыс: шынының сыну көрсеткішін анықтау; №4 зертханалық жұмыс: жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық

есептер шығару; қарапайым перископты жасау; калейдоскопты жасау; жазық айнадағы кескінді зерттеу; ойыс сфералық айнаға түскен және шағылған стандартты сәулелердің жүрісі; жинағыш және шашыратқыш линзадағы негізгі сәулелердің жүрісі; көз бен фотоаппараттың оптикалық жүйелерін салыстыру.

•4) "Кинематика негіздері". Механикалық қозғалыс; векторлар және оларға амалдар қолдану, вектордың координаталар осьтеріне түсірілген проекциялары; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс, үдеу; түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру; дененің еркін құлауы, еркін құлаудың үдеуі; қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы; сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар; центрге тартқыш үдеу; №5 зертханалық жұмыс: теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау; №6 зертханалық жұмыс: горизонталды лақтырған дененің қозғалысын зерделеу; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; қозғалыстың салыстырмалылығы; денелердің қозғалысын сипаттау тәсілдері.

•5) "Астрономия негіздері". Жұлдызды аспан; аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі; әртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінетін қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт; Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары; астрономиядағы ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау.

•6) "Динамика негіздері". Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері; механикадағы күштер; Ньютонның екінші заңы, масса; Ньютонның үшінші заңы; Бүкіләлемдік тартылыс заңы; дененің салмағы, салмақсыздық; денелердің ауырлық күші әсерінен қозғалуы; Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; күштерді өлшеудің практикалық тәсілдері; жердің тарту өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; дененің еркін құлау үдеуін өлшеу.

•7) "Сақталу заңдары". Дене импульсі және күш импульсі; импульстің сақталу заңы; реактивті қозғалыс; механикалық жұмыс және энергия; энергияның сақталу және түрлену заңы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; дененің кинетикалық энергиясының өзгеруіне қатысты күштің жұмысын салыстыру; денелердің соқтығысуы кезіндегі импульстің сақталу заңын зерттеу.

8) 9 сыныптың физика курсын қайталау.

28. 10- сыныпқа арналған "Физика" пәнінің базалық мазмұны

1) 9 сыныптың физика курсын қайталау.

•2) "Тербелістер және толқындар". Тербелмелі қозғалыс; тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі; тербелмелі қозғалыстың теңдеуі; математикалық және

серіппелі маятниктердің тербелістері; еркін және еріксіз тербелістер, резонанс; еркін электромагниттік тербелістер; толқындық қозғалыс; дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық; электромагниттік толқындар; электромагниттік толқындар шкаласы; №1 зертханалық жұмыс: математикалық маятниктің көмегімен еркін құлау үдеуін анықтау; №2 зертханалық жұмыс: беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; әр түрлі маятниктер тербелісінің периодын есептеу; еркін және еріксіз тербелістерді зерттеу; толқындардың сипаттамасын зерттеу; ұялы телефонның жұмыс істеу принципі; аналогті сигналдың берілуі; Морзе әліппесі.

•3) "Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар". Жылулық сәулелешіңару; жарық кванттары туралы Планк гипотезасы; фотоэффект құбылысы; рентген сәулелері; радиоактивтілік; радиоактивті сәулеленудің табиғаты; Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару.

•4) "Атом ядросы. Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер; массалар ақауы, атом ядросының байланыс энергиясы; ядролық реакциялар, радиоактивті ыдырау заңы; ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция; ядролық реактор; термоядролық реакциялар; радиоизотоптар, радиациядан қорғану; қарапайым бөлшектер; практикалық жұмыстар: сапалық және сандық есептер шығару; радиоактивті элементтердің жартылай ыдырау периодын есептеу.

•5) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі". Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы; экологиялық мәдениет.

6) 7-10 сыныптардың физика курстарын қайталау.

Тарау 4. Оқыту мақсаттарының жүйесі

29. Бағдарламада оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар –бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан бөлімшедегі оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.4. "7" – сынып, "2.1" –бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

30. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Физикалық шамалар мен өлшеулер" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Физика –табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарға мысалдар келтіру;			

	7.1.1.2 физикалық құбылыстарды бір-бірімен салыстыру; 7.1.1.3 физикалық құбылыстарды сипаттау; 7.1.1.4 ғылыми әдістер түсінігін түсіндіру; 7.1.1.5 табиғатты зерттеудің ғылыми әдістерін ажырату			
1.2 Физикалық шамалар	7.1.2.1 физикалық шамаларды олардың Халықаралық бірліктер жүйесіндегі өлшем бірліктерімен сәйкестендіру; 7.1.2.2 скалярлық және векторлық шамаларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды жазған кезде еселік және үлестік қосымшаларды білу және қолдану, санды стандартты түрде жазу; 7.1.2.4 өлшем бірліктерін СИ жүйесіне түрлендіру			
1.3 Физикалық өлшемдер	7.1.3.1 дене ұзындығының, көлемінің, температурасының және уақытының, физикалық өлшемдерін білу; 7.1.3.2 мұғалімнің көмегімен абсолюттік және салыстырмалық қатені анықтау; 7.1.3.3 дененің ұзындығын, көлемін, температурасын және уақытты өлшеу, өлшеу нәтижелерін қателерді ескере отырып жазу; 7.1.3.4 кішкентай денелердің өлшемін қатарлар әдісі арқылы анықтау және түсіндіру; 7.1.3.5 нұсқаулықтарды қолдана отырып, физика кабинетіндегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру және сақтау	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жүргізіп, нәтижесін жазу; 8.1.3.2 есептің көмегімен абсолютті және қатыстық қатені анықтау; 8.1.3.3 эксперименттік деректерді жинақтау, талдау және қателерін ескеріп жазу; 8.1.3.4 экспериментті жүргізуге әсер ететін факторларды анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі қауіпсіздік ережелерін түсіндіру және сақтау	9.1.3.1 өз бетінше эксперимент жасап, нәтижесін мұғалімнің көмегімен жазу; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді түсіндіру және қорытынды жасау; 9.1.3.3 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 9.1.3.4 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау	10.1.3.1 өз бетінше эксперимент жасап, нәтижесін мұғалімнің көмегімен жазу; 10.1.3.2 алынған нәтижелерді түсіндіру және қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперименттің нәтижесіне әсер ететін факторларды талдау және экспериментті жүргізуді жақсарту жолдарын ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде қауіпсіздік ережелерін білу және сақтау

2) "Механика" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Кинематика негіздері	7.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы, траектория, жол, орын ауыстыру ұғымдарының мағынасын түсіндіру; 7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысалдар келтіру; 7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыс ұғымдарын түсіндіру, мысалдар келтіру; 7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалысты ажырата білу; 7.2.1.5 мысалдың көмегімен дене қозғалысының жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу және түсіндіру; 7.2.1.6 координата өстерінде және кестелерде өлшем бірліктерінің белгілерін қолдана отырып, s -тің t-ға тәуелділік графигін құру және түсіндіру; 7.2.1.7 график бойынша дененің орын ауыстыруының уақытқа тәуелділігін анықтау: (1) дене тыныштық қалпында болғанда, (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалғанда; 7.2.1.8 орын ауыстырудың уақытқа тәуелділігі графигі бойынша бірқалыпты қозғалыс кезіндегі дененің жылдамдығын есеп арқылы табу		9.2.1.1 материялық нүкте, санақ жүйесі, механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы ұғымдарының мағынасын түсіндіру, жылдамдықтарды қосу және орын ауыстыру теоремаларын қолдану; 9.2.1.2 вектор ұғымын түсіну; 9.2.1.3 векторларды қосу, азайту, векторды скалярға көбейту; 9.2.1.4 вектордың координаталар өсіндегі проекцияларын анықтау және түсіндіру, векторларды құрамдастарына бөлшектеу; 9.2.1.5 орын ауыстыру, жылдамдық және үдеу ұғымдарын білу; 9.2.1.6 орын ауыстырудың, жылдамдықтың және үдеудің уақытқа тәуелділігін графиктерден табу; 9.2.1.7 теңайнымалы және түзу сызықты қозғалыс бойынша есептерді шешу үшін жылдамдық және үдеудің формулаларын білу және қолдану; 9.2.1.8 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалысқа есеп шығару барысында орын ауыстыру мен координаттар теңдеуін түсіну және қолдану; 9.2.1.9 тең үдемелі қозғалыс ұғымын білу; 9.2.1.10 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі дене жылдамдығын эксперименталды анықтау;	

		9.2.1.11 тең үдемелі қозғалыс кезіндегі орын ауыстыру мен жылдамдықтың уақытқа тәуелділігі графиктерін құру және түсіндіру; 9.2.1.12 еркін құлауды сипаттау үшін теңайнымалы қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін түсіну және қолдану; 9.2.1.13 теңайнымалы және бірқалыпты қозғалыстың кинематикалық теңдеулерін қолдана отырып, көлденең лақтырылған дененің қозғалысын сипаттау; 9.2.1.14 көлденең лақтырылған дененің қозғалыс жылдамдығын анықтау; 9.2.1.15 мысалдың көмегімен көлденең лақтырылған дененің қозғалыс траекториясын құру; 9.2.1.16 сызықтық және бұрыштық шамалардың ұғымын түсіндіру; 9.2.1.17 сызықтық және бұрыштық шамалар ұғымын қолданып дененің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысын сипаттау; 9.2.1.18 есептер шығару барысында сызықтық және бұрыштық жылдамдықтың өзара байланыстыры формуласын түсіндіру және қолдану; 9.2.1.19 центрге тартқыш үдеу формуласын есептер шығаруда түсіну және қолдану	
2.2 Динамика негіздері	7.2.2.1 инерция құбылысын түсіну мен түсіндіру және мысалдар келтіру; 7.2.2.2 күнделікті өмірден күштердің әсеріне мысалдар келтіру;	9.2.2.1 инерция, инерттілік және инерциялық санақ жүйесі ұғымдарының мағынасын түсіну және түсіндіру, мысалдар келтіру;	

	7.2.2.3 иілімділік және серпімділік деформациялар ұғымдарын түсіндіру; 7.2.2.4 иілімділік және серпімділік деформацияларды ажырату және мысалдар келтіру; 7.2.2.5 қаттылық коэффициенті ұғымын түсіну; 7.2.2.6 серпімділік күшінің ұзаруға тәуелділігі графигінен қатаңдық коэффициентін анықтау; 7.2.2.7 Гук заңының формуласы бойынша серпімділік күшін есептеу мен түсіндіру; 7.2.2.8 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті сипаттау; 7.2.2.9 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті түсіну және сипаттау; 7.2.2.10 қимылсыздық, сырғанау және теңселу кезіндегі үйкелісті ажырату; 7.2.2.11 үйкеліс күші түсінігінің физикалық мағынасын түсіну мен түсіндіру; 7.2.2.12 қосымша әдебиеттердің көмегімен үйкелу күшінің пайдалы және зиян көріністеріне мысал келтіру; 7.2.2.13 мысал бойынша берілген масштабта күшті графикалық бейнелеу; 7.2.2.14 тең әрекетті күштің анықтамасын білу, бір түзу бойымен бағытталған және денеге әсер ететін күштердің тең әрекеттілігін графикалық табу; 7.2.2.15 салмақ және ауырлық күші		9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік күші, және үйкеліс күші табиғатын түсіндіру; 9.2.2.4 Ньютонның екінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңын тұжырымдау және оны есептер шығаруда қолдану; 9.2.2.7 ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін білу; 9.2.2.8 ғарыш аппараттары орбиталарының ерекшеліктерін салыстыру; 9.2.2.9 тартылу өрісіндегі дене қозғалысының параметрлерін есептеу; 9.2.2.10 алғашқы ғарыштық жылдамдық формуласын білу; 9.2.2.11 мұғалімнің көмегімен есептер шығаруда алғашқы ғарыштық жылдамдық формуласын қолдану; 9.2.2.12 үдемелі қозғалып келе жатқан дене салмағының физикалық мағынасын түсіндіру; 9.2.2.13 үдемелі қозғалыстағы дене салмағын анықтау; 9.2.2.14 салмақсыздық жағдайын түсіндіру, мысалдар келтіру

	ұғымдарының анықтамасын білу, салмақ пен ауырлық күшін ажырату; 7.2.2.16 электронды, серіппелі, иінді таразылардың жұмыс принципін түсіну; 7.2.2.17 электронды, серіппелі, иінді таразылардың көмегімен дененің массасын өлшеу; 7.2.2.18 мұғалімнің көмегімен әртүрлі пішіндегі қатты дененің немесе сұйықтың көлемін өлшеу үшін өлшеуіш цилиндрді (мензурка) қолдану; 7.2.2.19 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіну және түсіндіру; 7.2.2.20 мұғалімнің көмегімен сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын эксперименталды анықтау; 7.2.2.21 тығыздықтың формуласын есептер шығаруда қолдану			
2.3 Сақталу заңдары		8.2.3.1 механикалық жұмыстың физикалық мағынасын түсіну және түсіндіру; 8.2.3.2 механикалық энергияның екі түрін ажырату; 8.2.3.3 денеде бар энергия түрін анықтау; 8.2.3.4 кинетикалық энергия мен потенциалдық энергия формуласын түсіндіру; 8.2.3.5 кинетикалық энергия формуласын есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.6 жерден жоғары көтерілген дененің потенциалдық энергиясының және серпімді деформацияланған дененің формуласын қолдану;	9.2.3.1 "дене импульсі" мен "күш импульсі" ұғымдарын түсіну және ажырату; 9.2.3.2 импульстің сақталу заңын тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы реактивтік қозғалыс ұғымын түсіндіру; 9.2.3.4 табиғаттағы және техникадағы реактивті қозғалысқа мысалдар келтіру; 9.2.3.5 Байқоңыр ғарыш айлағының аймақтық және халықаралық маңыздылығын білу; 9.2.3.6 механикалық жұмысты сараптамалық және графикалық танықтау; 9.2.3.7	

		8.2.3.7 энергияның бір түрден екіншісіне ауысуына мысалдар келтіру; 8.2.3.8 энергияның бір түрден екіншісіне ауысу мысалдарын суреттеу; 8.2.3.9 механикалық энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану; 8.2.3.10 қуат ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.2.3.11 механикалық жұмыс пен қуаттың формулаларын есептер шығаруда қолдану	жұмыс пен энергияның өзара байланысын түсіндіру; 9.2.3.8 энергияның сақталу заңын тұжырымдау; 9.2.3.9 энергияның сақталу заңын есептер шығаруда қолдану	
2.4 Статика		8.2.4.1 қарапайым механизмдердің қолданылуына мысалдар келтіру және "Механиканың алтын ережесін" тұжырымдау; 8.2.4.2 "күш моменті" ұғымының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.2.4.3 жалпақ фигураның массалық центрін эксперименталды анықтау; 8.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған денелер үшін күш моменттері ережесін тұжырымдау және есептер шығаруда қолдану; 268.2.4.5 иіндіктің тепе-теңдік шарттарын эксперименталды анықтау; 8.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әсер коэффициентін эксперименталды анықтау		
2.5 Тербелістер және толқындар				10.2.5.1 е тербелістер түсіндіру; 10.2.5.2 е тербелістер ажырату; 10.2.5.3 е тербелістер келтіру;

				10.2.5.4 а жиілік ұғ түсіндіру; 10.2.5.5 көмегімен әдіспен а жиілікті а 10.2.5.6 қолданып циклдік және аны 10.2.5.7 процесте сақталуы 10.2.5.8 тербеліст бойынша жылдамд үдеудің т 10.2.5.9 ә жүйедегі болу себе 10.2.5.10 тербелісі әртүрлі тәуелділі 10.2.5.11 маятник формулас үдеуін түсіндіру; 9.2.5.12 квадраты ұзындығы графигін талдау; 10.2.5.13 амплитуд мәжбүрле жиілігіне график бо 10.2.5.14 құбылыс сипаттау; 10.2.5.15 жылдамд толқын формулал шығаруда түсіндіру;

				10.2.5.16 беттік ажырату; 10.2.5.17 толқында жылдамд эксперим 10.2.5.18 болуы ме атау; 10.2.5.19 сипаттама толқында және сәйкестен 10.2.5.20 резонанст жағдайын қолдануы 9.2.5.21 жаңғыры табиғаты қолдану э 10.2.5.22 инфрадыб пен қолданыл келтіру

3) "Жылу физикасы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	277-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Молекулярлы- кинетикалық теория негіздері	7.3.1.1 заттардың молекулярлық құрылысы негізінде, газдардың, сұйықтықтар мен қатты денелердің құрылымын сипаттау; 7.3.1.2 қысымның физикалық мағынасын түсіндіру және өзгерту әдістерін сипаттау; 7.3.1.3 есептер шығаруда қатты дене қысымының формуласын түсіну және қолдану; 7.3.1.4 молекулярлы-кинетикалық теория негізінде қатты	8.3.1.1 молекулярлы-кинетикалық теорияның негізгі қағидаларын дәлелдейтін мысалдар келтіру және тәжірибені сипаттау; 8.3.1.2 температураның мәндерін әр түрлі шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша өрнектеу; 8.3.1.3 температураны өлшеуді жылудың ұлғаю негізінде сипаттау; 8.3.1.4 қатты күйден сұйыққа және кері айналуына мысал келтіру;		

	күйден сұйыққа және кері айналуы түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтықтағы гидростатикалық қысымның формуласын шығару және оны есептер шығаруда қолдану; 7.3.1.6 қатынас ыдыстардың қолданылуына мысалдар келтіру; 7.3.1.7 гидравликалық машиналардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық машиналарды қолдану барысында күш ұтысын есептеу; 7.3.1.9 атмосфералық қысымның табиғатын түсіндіру және оны өлшеудің әдістерін ұсыну; 7.3.1.10 манометр мен сорғылардың жұмыс істеу принципін сипаттау; 7.3.1.11 кері итеруші күшті анықтау және оның сұйыққа батырылған дененің көлеміне тәуелділігін анықтау; 7.3.1.12 сұйықтықтар мен газдардағы кері итеруші күштің табиғатын түсіндіру; 7.3.1.13 есептер шығару кезінде Архимед заңын қолдану; 7.3.1.14 денелердің жүзу жағдайын зерттеу; 7.3.1.15 дененің сұйықта жүзу шарттарын анықтау	8.3.1.5 молекулярлы-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау; 8.3.1.6 заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуына мысал келтіру; 8.3.1.7 молекулярлы-кинетикалық теория негізінде заттың сұйық күйден газ күйіне және кері айналуын сипаттау	
3.2 Термодинамика негіздері		8.3.2.1 дененің ішкі энергиясын өзгерту тәсілдерін түсіну мен сипаттау; 8.3.2.2 ішкі энергияның өзгеру тәсілдерін сипаттау; 8.3.2.3 жылу берілудің түрлерін салыстыру; 8.3.2.4 техникада және тұрмыста жылу берілу	

		түрлерінің қолданылуына мысалдар келтіру; 8.3.2.5 әртүрлі температураға тірі ағзалардың бейімделуі (мысалдар келтіру); 8.3.2.6 жылу алмасу процесі кезінде алынған немесе берілген жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.7 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын түсіндіру; 8.3.2.8 есептерді шығаруда отынның жануы кезінде бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын қолдану; 8.3.2.9 жылу процестерінде энергияның сақталу және айналу заңын зерттеу; 8.3.2.10 есептер шығаруда жылулық тепе-теңдігі теңдеуін түсіну және қолдану; 8.3.2.11 балку/кристал-дану кезіндегі жұтылатын/бөлінетін жылу мөлшерінің формуласын түсіну және есептер шығаруда қолдану; 8.3.2.12 заттың балку және қатаю процесі кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.13 мұз еруінің меншікті жылуын эксперименталды анықтау; 8.3.2.14 булану және конденсациялану кезіндегі температураның уақытқа тәуелділік графигін талдау; 8.3.2.15 су буының мысалында қанығу күйін сипаттау; 8.3.2.16 булану кезіндегі жылу мөлшерін анықтау; 8.3.2.17 қайнау температурасының сыртқы қысымға тәуелділігін түсіндіру;	

		8.3.2.18 термодинамиканың бірінші заңының мағынасын түсіндіру; 8.3.2.19 термодинамиканың екінші заңының мағынасын түсіндіру; 8.3.2.20 жылу қозғалтқышының пайдалы әсер коэффициентін анықтау; 8.3.2.21 іштен жану қозғалтқышының, бу турбинасының жұмыс істеу принципін сипаттау; 8.3.2.22 интернет ресурстардың көмегімен жылу қозғалтқыштарын жетілдіру жолдарын ұсыну; 8.3.2.23 энергияның жылу машиналарына айналуын сипаттау; 8.3.2.24 жылу машиналарының қоршаған ортаның экологиясына әсерін бағалау		

4) "Электр және магнетизм" бөлімі

4 - кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Электростатика негіздері		8.4.1.1 электрлік заряд ұғымын білу және сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы денені электрлендіру және индукция құбылысын түсіндіру; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс әсерлеріне мысалдар келтіру; 8.4.1.4 электрлік зарядты сақтау заңын түсіндіру; 8.4.1.5 Кулон заңын түсіндіру; 8.4.1.6 Кулон заңын есептер шығаруда қолдану; 8.4.1.7 электр өрісі және оның күштік сипаттамасы ұғымдарының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.8 біртекті электростатикалық өрістегі		

		электрлік зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.9 күш сызықтары арқылы электр өрісін графикалық бейнелеу; 8.4.1.10 потенциалдың физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.1.11 конденсаторлардың құрылысын және қолданылуын сипаттау		
4.2 Электр тогы		8.4.2.1 электр тогы ұғымын және электр тогының пайда болу жағдайларын түсіндіру; 8.4.2.2 электр схемаларын графикалық бейнелеу барысында электр тізбегі элементтерінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.4 электр тізбегіндегі ток күші мен кернеуді өлшеу; 8.4.2.5 тұрақты температурада металл өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде құру және түсіндіру; 8.4.2.6 Ом заңын тізбек бөлігі үшін тұжырымдамалау; 8.4.2.7 Ом заңын тізбек бөлігі үшін есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.8 кедергінің физикалық мағынасын, оның өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.9 өткізгіштің меншікті кедергісі формуласын есеп шығаруғанда қолдану; 8.4.2.10 өткізгіштерді тізбекті жалғау заңдылықтарын эксперименталды алу; 8.4.2.11 өткізгіштерді параллель жалғау		

		заңдылықтарын эксперименталды алу; 8.4.2.12 өткізгіштерді тізбекті және параллель жалғау барысында тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдана отырып, электр тізбектеріне есептеулер жүргізу; 8.4.2.13 тоқ қуаты мен жұмысы формуласының физикалық мағынасын түсіндіру; 8.4.2.13 тоқ қуаты мен жұмысы формуласын есептер шығаруда қолдану; 8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын есептер шығаруда қолдану және түсіндіру; 8.4.2.15 тоқ қуаты мен жұмысын эксперименталды анықтау; 8.4.2.16 кВт сағ өлшем бірлігін қолданып электр энергиясының құнын практикалық есептеу; 8.4.2.17 өткізгіштердегі электр тогының табиғатын сипаттау және өткізгіш кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау; 8.4.2.18 қысқа тұйықталудың пайда болу себептерін және алдын алу амалдарын түсіндіру; 8.4.2.19 сұйықтықтардағы электр тогының табиғатын сипаттау		
4.3 Магнит өрісі			9.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттеріне сипаттама беру және магнит өрісін күш сызықтары арқылы графикалық бейнелеу; 9.4.3.2 магнит өрісінің қасиеттерін түсіндіру; 9.4.3.3 тогы бар түзу өткізгіштің және соленоидтің айналасындағы өріс сызықтарының бағытын анықтау;	

			9.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтың магнит өрістерін салыстыру; 9.4.3.5 магнит өрісінің тогы бар өткізгішке әсерін сипаттау; 9.4.3.6 электр қозғалтқыштың және электр өлшеуіш құралдардың жұмысын түсіндіру; 9.4.3.7 электро магниттік индукция құбылысын сипаттау; 9.4.3.8 қосымша әдебиеттердің көмегімен Қазақстанда және дүние жүзінде электр энергиясын өндірудің мысалдарын келтіру	
4.4 Электромагниттік тербелістер және толқындар				10.4.4.1 контурдағы электромагниттік тербелістер сипаттау; 10.4.4.2 толқындағы электромагниттік тербелістер сипаттау; 10.4.4.3 толқындағы электромагниттік тербелістер сипаттау; 10.4.4.4 толқындағы электромагниттік тербелістер сипаттау; 10.4.4.5 толқындағы электромагниттік тербелістер сипаттау;

5) "Геометриялық оптика" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	287-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1	29		9.5.1.1 Күннің және Айдың тұтылу ұғымын түсіндіру;	

Геометриялық заңдары оптика			9.5.1.2 Күннің және Айдың тұтылуын графикалық бейнелеу; 9.5.1.3 түсу және шағылу бұрыштарының тәуелділігін эксперименталды анықтау; 9.5.1.4 айналық және шашыранды шағылудың мысалдарын келтіру және түсіндіру; 9.5.1.5 жазық айнада дене кескінін алу және оны сипаттау; 9.5.1.6 дене кескінін алу үшін сфералық айнада сәуленің жолын салу және алынған кескінді сипаттау; 9.5.1.7 жазық параллель пластинада сәуленің жолын салу; 9.5.1.8 жарықтың сыну заңын тұжырымдамалау; 9.5.1.9 жарықтың шағылу заңын есептерді шығаруда қолдану; 9.5.1.10 тәжірибеге сүйене отырып толық ішкі шағылу құбылысын түсіндіру; 9.5.1.11 толық ішкі шағылу құбылысын эксперименталды анықтау; 9.5.1.12 сыну көрсеткішінің анықталған мәнін кестелік мәндермен салыстыру және нәтижесінің дұрыстығын бағалау; 9.5.1.13 жұқа линза формуласын түсіндіру; 9.5.1.14 жұқа линза формуласын есептер шығару үшін қолдану; 9.5.1.15 линзаның сызықтық ұлғаю формуласын есептер шығару үшін қолдану; 9.5.1.16 жұқа линзада сәуленің жолын салу және кескінге сипаттама беру; 9.5.1.17 жұқа линзаның фокустық қашықтығын және оптикалық күшін анықтау;

			9.5.1.18 көздің алыстан көргіштігі мен жақыннан көргіштігінің түзетілуін сипаттау; 9.5.1.19 қарапайым оптикалық құралдарды (перископ, Обскура камерасы) құрастыру	

4) "Кванттық физика элементтері" бөлімі:
6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
6.1 Атом мен атом ядросының құрылысы				10.6.1.1 энергияның тәуелділігі 10.6.1.2 Планк түсіндіру; 10.6.1.3 Планк фо шығаруда 10.6.1.4 фотозэффе сипаттау, фотозэффе пайдалан келтіру; 10.6.1.5 фотозэффе Эйнштейн түсіндіру шығаруда 10.6.1.6 электрома сәулелерд түрлеріме 10.6.1.7 р қолданыл келтіру; 10.6.1.8 шашырау Резерфорд сипаттау; 309.6.1.9 күштердің сипаттау; 3110.6.1.1 массасын анықтау;

				3210.6.1.1 байланыс формуласы шығаруда 10.6.1.12 реакцияны шешуде массалық сақталу за
6.2 Радиоактивтілік				10.6.2.1 сәулелену қасиеттер 10.6.2.2 ыдырауды сипатын т 3310.6.2.3 шығаруда ыдырауды заңын қол 3410.6.2.4 реакцияла шарттары 10.6.2.5 реакторды принципі 10.6.2.6 мен яд салыстыр 10.6.2.7 изотоптар мысалдар 3510.6.2.8 36радиаци әдістерін
6.3 Элементар бөлшектер				10.6.3.1 элементар жіктеу

7) "Астрономия негіздері" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
7.1 Жер және Ғарыш	37 7.7.1.1 38 әлемнің геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерін түсіну 39 7.7.1.2 геоцентрлік және гелиоцентрлік жүйелерді салыстыру			

	40 7.7.1.3 Күн жүйесінің нысандарын қарастыру 41 7.7.1.4 42 жыл мезгілдерінің ендіктерге байланысты ауысуын және күн мен түннің ұзақтығын түсіндіру			
7.2 Астрофизика элементтері.	43		9.7.2.1 абсолюттік және көрінетін жұлдыздық шамаларды түсіну мен түсіндіру; 9.7.2.2 абсолюттік және көрінетін жұлдыздық шамаларды ажырату; 9.7.2.3 жұлдыздың жарқырауына әсер ететін факторларды атау; 9.7.2.4 аспан сферасының негізгі элементтерін атау; 9.7.2.5 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың қозғалмалы картасын қолдана алу; 9.7.2.6 жұлдызды аспанның жылжымалы картасынан жұлдыздардың аспан координатасын анықтау; 9.7.2.7 әртүрлі ендіктегі жұлдыздардың шарықтау айырмашылығын түсіндіру; 9.7.2.8 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру; 9.7.2.9 Кеплер заңдары негізінде аспан денелерінің қозғалысын түсіндіру; 9.7.2.10 Күн жүйесіндегі денелердің ара қашықтығы мен өлшемдерін анықтау үшін параллакс әдісін қолдануды түсіндіру	

8) "Әлемнің заманауи физикалық бейнесі" бөлімі:

8-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	447-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
8.1	45			10.8.1.1

Физиканың дүниетанымдық мәні				адамның көзқарасы қалыптасуы астрономия әсерін түсініктейді. 10.8.1.2 жаңа қоршаған орта артықшылығы қауіптілігі

47. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

48. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің
7-10 сыныптарына арналған
"Физика" пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Физика" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7 - сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Физика – табиғат туралы ғылым	• Физика – табиғат туралы ғылым	7.1.1.1 физикалық құбылыстарды келтіру; 7.1.1.2 физикалық құбылыстарды салыстыру; 7.1.1.3 физикалық құбылыстарды таныту; 7.1.1.4 ғылыми әдістер ұғымын
	• Табиғатты зерттеудің ғылыми әдістері	7.1.1.5 табиғатты зерттеудің нәтижелерін ажырату
Физикалық шамалар мен өлшеулер	• Халықаралық бірліктер жүйесі	7.1.2.1 физикалық шамаларды Халықаралық бірліктер жүйесімен біріктірімінен сәйкестендіру
	• Скаляр және векторлық физикалық шамалар	7.1.2.2 скаляр және векторлық шамаларды ажырату және мөлшерін

	• Өлшеулер мен есептеулердің дәлдігі. • Үлкен және кіші сандарды жазу • №1 зертханалық жұмыс. "Кішкентай денелердің өлшемін анықтау" • №2-зертханалық жұмыс. "Физикалық шамаларды өлшеу"	7.1.2.3 үлкен және кіші сандарды еселік және үлестік қосымшалармен қолдану, санды стандартты түрде көрсету; 7.1.2.4 өлшем бірліктерін айналдыру; 7.1.3.1 денелердің физикалық мөлшерін, көлемін, уақыты мен температурасын өлшеу; 7.1.3.2 мұғалімнің көмегімен қатыстық қателікті анықтау; 7.1.3.3 дененің ұзындығын, температурасын және уақыт аралығын өлшеу нәтижелерін аспаптардың көмегімен отырып жазу; 7.1.3.2 кішкентай денелердің қозғалысының заңдарын тәжірибелік әдісі арқылы анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін білу және сақтау
Механикалық қозғалыс	Механикалық қозғалыс және оның сипаттамасы • Санақ жүйесі	7.2.1.1 келесі терминдер: жол, траектория, жылдамдық, орын ауыстыру, мағынасын түсіндіру - материалдық жүйесі, қозғалыстың салыстырмалылығы
	• Механикалық қозғалыстың салыстырмалылығы	7.2.1.2 механикалық қозғалыстың салыстырмалылығына мысал келтіріп түсіндіру
	• Түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстар	7.2.1.3 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстың заңдарын түсіндіру; 7.2.1.4 түзу сызықты бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыстың заңдарын тәжірибелік әдісі арқылы анықтау;
	• Жылдамдық және орташа жылдамдықты есептеу	7.2.1.5 есеп көмегімен қозғалыстың жылдамдығы мен орташа жылдамдығын есептеу және түсіндіру
	• Өртүрлі механикалық қозғалыстардың графикалық түсініктері	7.2.1.6 координата өстерінде қозғалыстың заңдарын графикалық түрде бейнелеу, өлшем бірліктерін дұрыс қою, тің t-ға тәуелділік графигін түсіндіру; 7.2.1.7 дененің орын ауыстыру заңдарын тәуелділігі графигі бойынша жағдайларды анықтау: (1) дененің тыныштық қалпында болуы; (2) тұрақты жылдамдықпен қозғалуы; 7.2.1.8 есеп арқылы бірқалыпты және бірқалыпсыз қозғалыста дененің орын ауыстыру заңдарын тәуелділігі графигінен жылдамдық табу
462-тоқсан		
Тығыздық	• Масса және денелердің массасын өлшеу	7.2.2.16 электронды, сандық таразылардың жұмыс принципін түсіндіру; 7.2.2.17 электронды, сандық таразылардың көмегімен денелердің массасын өлшеу

	Дұрыс және дұрыс емес пішінді денелердің көлемін өлшеу	7.2.2.18 мұғалімінің көмемізбен пішіндегі қатты дененің көлемін өлшеу үшін өлшеу (мензурка) қолдану
	Заттың тығыздығы және тығыздықтың өлшем бірлігі. №3 зертханалық жұмыс. "Сұйықтықтар мен қатты денелердің тығыздығын анықтау"	7.2.2.19 тығыздықтың физикалық мағынасын түсіну мен түсіндіру; 7.2.2.20 мұғалімінің көмегімен қатты денелердің тығыздығын эксперименталды анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақталуы
	Тығыздықты есептеу	7.2.2.21 тығыздықтың формуласын шығаруда қолдану
3-тоқсан		
Денелердің өзара әрекеттесуі	Инерция құбылысы	7.2.2.1 инерция құбылысының мысалдар келтіру
	Күш	7.2.2.2 күнделікті өмірден етуіне мысалдар келтіру
	Тартылыс құбылысы және ауырлық күші. Салмақ	7.2.2.15 масса, салмақ және ауырлық ұғымдарын білу және ажырату
	№4 зертханалық жұмыс. "Серпімді деформацияларды зерттеу"	7.2.2.5 қатандық коэффициентін анықтау; 7.2.2.6 серпімділік күшінің ұзаруына тәуелділік графигі; 7.1.3.5 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақталуы
	Деформация	7.2.2.3 пластикалық деформациялар ұғымын түсіндіру; 7.2.2.4 пластикалық деформацияларды ажырату, мысалдар келтіру
	Серпімділік күші, Гук заңы	7.2.2.7 Гук заңының формуласын серпімділік күшін есептеу және мысалдар келтіру
	- Үйкеліс күші. - Үйкеліс әрекетін техникада ескеру №5 зертханалық жұмыс. "Сырғанау үйкеліс күшін зерттеу"	7.2.2.11 үйкеліс күші түсінігін нақтылау мағынасын түсіну және түсіндіру; 7.2.2.8 тербеліс, сырғанау жағдайындағы үйкелістерді ажырату; 7.2.2.9 тербеліс, сырғанау жағдайындағы үйкелістерді түсіндіру; 7.2.2.10 тербеліс, сырғанау жағдайындағы үйкелістерді ажырату; 7.2.2.12 қосымша әдебиеттермен үйкеліс күшінің пайдасын анықтау мысалдар келтіру
	Бір түзу бойымен денеге әрекет еткен күштерді қосу	7.2.2.13 күштерді берілген бағытта қосу графикалық түрде көрсету; 7.2.2.14 денеге бір түзу бойымен әрекет ететін күшті пайдаланып, тең әрекет күшінің анықталуы

Қысым	Газдардың сұйықтықтар және қатты денелердің молекулярлық құрылымы	7.3.1.1 заттардың молекул негізінде, газдардың сұйық денелердің құрылымын сипа
	Қатты денелердегі қысым	7.3.1.2 қысымның физика түсіндіру және өзгерту әдісте 7.3.1.3 есептер шығару, қысымының формуласын қол
	- Сұйықтықтар мен газдардағы қысым, Паскаль заңы	7.3.1.4 газ қысымын молекул негізінде түсіндіру; 7.3.1.5 сұйықтықтардағы қысымның формуласын ш есептер шығаруда қолдану
	Қатынас ыдыстар	7.3.1.6 қатынас ыдыста мысалдар келтіру
	Гидравликалық машиналар	7.3.1.7 гидравликалық маш истеу принципі сипаттау; 7.3.1.8 гидравликалық маш кезіндегі күштің ұтысын есе
	Атмосфералық қысым, атмосфералық қысымды өлшеу	7.3.1.9 атмосфералық қысы түсіндіру және оны өлшеудің
	Манометрлер. Сорғылар	7.3.1.10 манометр мен сор істеу принципі сипаттау
	№ 6 зертханалық жұмыс. "Архимед заңын зерделеу"	7.3.1.11 кері итеруші күшті а сұйықтыққа батырылған д тәуелділігін зерттеу; 7.1.3.5 физика кабинетін ережелерін түсіндіру және са
	Кері итеруші күш	7.3.1.12 сұйықтықтар мен итеруші күштің табиғатын тү 7.3.1.13 есептер шығаруда қолдану
	№ 7 зертханалық жұмыс. "Дененің сұйықтықта жүзу шарттарын анықтау"	7.3.1.14 дененің сұйықтықта зерттеу; 7.3.1.15 дененің сұйықтықта анықтау; 7.1.3.5 физика кабинетін ережелерін түсіндіру және са
474-тоқсан		
Жер және Ғарыш	Аспан денелері туралы ғылым	7.7.1.1 әлемнің геол гелиоцентрлік жүйелерін түс 7.7.1.2 геоцентрлік жән жүйелерді салыстыру
	Күн жүйесі	7.7.1.3 Күн жүйесінің нысанд
	Күнтізбе негіздері (тәулік, ай, жыл)	7.7.1.4 жыл мезгілдер байланысты ауысуы және ұзақтығын түсіндіру
7 сынып курсын қайталау		

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
7 сыныптың физика курстарын қайталау		
Жұмыс және қуат	Механикалық жұмыс • Қуат •	488.2.3.1 механикалық жұмыс физикалық мағынасын түсіндіру; 498.2.3.10 қуат ұғымын механикалық мағынасын түсіндіру; 508.2.3.11 механикалық жұмыс формулаларын есептер шығаруда қолдану
Күш моменті	• Қарапайым механизмдер	518.2.4.1 "Механиканың тұжырымдау және қарапайым механизмдер қолданылуына мысалдар келтіру" 528.2.4.2 күш моменті ұғымын механикалық мағынасын түсіндіру
	Дененің массалық центрі №1 зертханалық жұмыс. • "Жазық фигураның массалар центрін анықтау"	538.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін жазу; 548.2.4.3 жазық фигураның массалар центрін эксперименталды анықтау
	• №2 зертханалық жұмыс. "Иіндіктің тепе-теңдік шарттарын анықтау"	558.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін жазу; 568.2.4.5 иіндіктің тепе-теңдік шарттарын эксперименталды анықтау; 578.1.3.5 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақтау
	• Иіндіктің тепе-теңдік шарты	588.2.4.4 тепе-теңдікте тұрған дененің күш моменттер ережесін тәжірибеде анықтау есептер шығаруда қолдану
	• Пайдалы әрекет коэффициенті. • №3 зертханалық жұмыс. "Көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау"	598.1.3.1 мұғалімнің көмегімен эксперимент жасау, нәтижелерін жазу; 8.2.4.6 көлбеу жазықтықтың пайдалы әрекет коэффициентін тәжірибеде анықтау 608.1.3.5 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақтау
Энергия	Кинетикалық энергия. • Потенциалдық энергия	8.2.3.2 механикалық энергияның бірлігін ажырату; 8.2.3.3 денедегі энергия түрлерін ажырату; 8.2.3.4 кинестетикалық және потенциалдық энергияның формуласын түсіндіру 8.2.3.5 кинестетикалық энергияны есептерді шығаруда қолдану 8.2.3.6 жерден жоғары көтерілетін дененің потенциалдық энергияның формуласын қолдану
	• Энергияның сақталуы және түрленуі	8.2.3.7 энергияның бірінші заңын түрлену мысалдарын келтіру 8.2.3.8 энергияның бірінші заңын түрлену мысалдарын сипаттау

		8.2.3.9 механикалық энергия есептер шығаруда қолдану
612-тоқсан		
Жылу құбылыстары	Жылу қозғалысы, броундық қозғалыс, диффузия	8.3.1.1 молекулярлы-кинетикалық негізгі қағидаларын дәлелдеу, келтіру және тәжірибені сипаттау
	Температура, оны өлшеу тәсілдері, температураның шкалалары	8.3.1.3 температураны өлшеу тәсілдерін негізінде сипаттау; 8.3.1.4 қатты күйден сұйыққа айналуына мысал келтіру; 8.3.1.2 температураның мақұлданған шкала (Цельсий, Кельвин) бойынша
	Ішкі энергия, ішкі энергияны өзгерту тәсілдері	8.3.2.1 ішкі энергия анықтау тәсілдерін түсіндіру; 8.3.2.2 ішкі энергияның сипаттамасын сипаттау
	Жылу өткізгіштік, конвекция, сәуле шығару	8.3.2.3 жылу берілудің түрлерін сипаттау
	Табиғаттағы және техникадағы жылу берілу	8.3.2.4 техникада және тұрмыста жылу берілу түрлерінің қолданылуына мысал келтіру
	Тірі ағзалар өміріндегі жылу құбылыстарының ролі	8.3.2.5 әр түрлі температуралық ағзалардың бейімделуіне мысал келтіру
	Жылу құбылыстарының тірі ағзалардың өмірлеріндегі ролі	8.3.2.6 жылу алмасу процесін сипаттау немесе берілген жылу мөлшерін есептеу; 8.3.2.7 заттың меншікті жылу сыйымдылығының мағынасын анықтау
	- Отынның энергиясы - Отынның меншікті жану жылуы	8.3.2.8 есептерді шығару барысында жану кезінде бөлінген энергияны анықтау
	№ 4 зертханалық жұмыс. "Температуралары әр түрлі суды араластырғандағы жылу мөлшерлерін салыстыру"	8.1.3.1 эксперимент жүргізу нәтижелерін мұғалімнің көмегімен жазу; 8.3.2.9 жылу процестерін сипаттау және айналу заңдарын анықтау; 8.1.3.4 эксперимент жүргізу факторларды анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетіндегі ережелерін түсіндіру және сақталу
	Жылу процестеріндегі энергияның сақталу және айналу заңы	8.3.2.10 жылулық тепе-теңдік есептерді шығаруда қолдану
Заттың агрегаттық күйлері	Қатты денелердің балқуы және қатаюы, балқу температурасы, меншікті балқу жылуы	8.3.1.5 молекулярлы-кинетикалық негізінде қатты күйден сұйыққа айналуы сипаттау; 8.3.2.11 балқу/кристалдану жылуының формуласын есептер шығаруда қолдану; 8.3.2.12 заттың балқу және қатаю кезіндегі температураның уақыт графигін талдау

	• № 2 зертханалық жұмыс. "Мұздың меншікті балқу жылуын анықтау"	8.1.3.1 эксперимент жүргізу мұғалімнің көмегімен жазу; 8.3.2.13 эксперимент көрсеткіш меншікті балқу жылуын анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақтау
	Булану және конденсация. • Қаныққан және қанықпаған булар	8.3.1.6 заттың сұйық күйде келіп кері айналуынна мысал келтіру; 8.3.1.7 молекулярлы-кинетика негізінде заттың сұйық күйде келіп кері айналуын сипаттау; 8.3.2.14 булану және конденсация температураның уақытқа тәуелділігін талдау; 8.3.2.15 су буының мысалымен күйін сипаттау
	Қайнау, буланудың меншікті жылуы. • Қайнау температурасының атмосфералық қысымға тәуелділігі	8.3.2.16 булану кезіндегі жылу анықтау; 8.3.2.17 қайнау температурасының қысымға тәуелділігін түсіндіру
3-тоқсан		
Термодинамика негіздері	• Термодинамиканың бірінші заңы, газдың және будың жұмысы	8.3.2.18 термодинамиканың бірінші заңы мағынасын түсіндіру
	• Жылу процестерінің қайтымсыздығы, термодинамиканың екінші заңы	8.3.2.19 термодинамиканың екінші заңы мағынасын түсіндіру
	• Жылу қозғалтқыштары	8.3.2.23 энергияның жылу күйіне айналуын сипаттау; 8.3.2.21 іштен жану қозғалтқыш турбинасының жұмыс істеуін сипаттау
	• Жылу қозғалтқыштарының пайдалы әрекет коэффициенті	8.3.2.19 жылу қозғалтқыштың пайдалы әрекет коэффициентін анықтау; 8.3.2.22 интернет көздерінен жылу қозғалтқыштарын жетілдіру
	• Жылу машиналарын пайдаланудағы экологиялық мәселелері	8.3.2.24 жылу машиналарын пайдаланудағы экологиясына әсерін тигізетін мәселелер
Электростатика негіздері	• Денелердің электрленуі, электр заряды, өткізгіштер мен диэлектриктер	8.4.1.1 электр заряды ұғымдарын сипаттау; 8.4.1.2 үйкеліс арқылы денелердің электрленуін, индукция құбылысын түсіну; 8.4.1.3 электрленудің оң және теріс мысалдар келтіру
	• Электр зарядының сақталу заңы, қозғалмайтын зарядтардың өзара әрекеттесуі, Кулон заңы, элементар электр заряды	8.4.1.4 электр зарядын сақтау заңы; 8.4.1.5 Кулон заңын түсіндіру; 8.4.1.6 Кулон заңын есептермен тексеру
	• Электр өрісі, электр өрісінің кернеулігі	8.4.1.7 "электр өрісі" жөніндегі ұғымдарын анықтау; мағынасын түсіндіру;

		8.4.1.8 біртекті электростатикалық зарядқа әсер етуші күшті есептеу; 8.4.1.9 электр өрісін күш сызықтарымен кескіндеу
	• Электр өрісінің потенциалы және потенциалдар айырымы, конденсатор	8.4.1.10 потенциалдар айырымын потенциалдың физикалық мағынасы түсіндіру; 8.4.1.11 - конденсаторлардың сипаттамаларын қолданылуын сипаттау
624-тоқсан		
Тұрақты электр тогы	• Электр тогы, электр тогы көздері	8.4.2.1 электр тогы ұғымдары, электр тогының пайда болу шарттары
	• Электр тізбегі және оның құрамды бөліктері, ток күші, кернеу	8.4.2.2 электр схемасын бейнелеуде электр тізбегінің шартты белгілерін қолдану; 8.4.2.3 кернеудің физикалық мағынасын өлшем бірлігін түсіндіру
	• № 6 зертханалық жұмыс. "Электр тізбегін құрастыру және оның әртүрлі бөліктеріндегі ток күшін өлшеу"	638.1.3.1 мұғалімнің көмегімен жасау, нәтижелерін жазу; 8.4.2.4 электр тізбегіндегі кернеуді өлшеу; 8.1.3.5 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақталу
	№ 7 зертханалық жұмыс. "Тізбек бөлігі үшін ток күшінің кернеуге тәуелділігін зерттеу"	648.1.3.1 мұғалімнің көмегімен жасау, нәтижелерін жазу; 8.4.2.5 тұрақты температуралық өткізгіштің вольт-амперлік сипаттамасын графикалық түрде бейнелеу; 8.1.3.2 есептің көмегімен қателіктерді анықтау; 8.1.3.3 эксперименттен деректерді талдау және қателіктерін ескеру; 8.1.3.5 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақталу
	• Тізбек бөлігі үшін Ом заңы	8.4.2.6 тізбек бөлігі үшін Ом заңын құрылымдау; 8.4.2.7 тізбек бөлігі үшін Ом заңын шығаруда қолдану
	• Өткізгіштің электр кедергісі, өткізгіштің меншікті кедергісі, реостат	8.4.2.8 кедергінің физикалық мағынасын өлшем бірлігін түсіндіру; 8.4.2.9 есеп шығаруда өткізгіштің кедергісін формуласын қолдану
	• № 8 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді тізбекті қосуды зерттеу"	658.1.3.1 мұғалімнің көмегімен жасау, нәтижелерін жазу; 8.4.2.10 өткізгіштерді тізбекте қосудың заңдылықтарын экспериментпен тексеру; 8.1.3.5 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақталу

	№ 9 зертханалық жұмыс. "Өткізгіштерді параллель қосуды зерделеу"	668.1.3. мұғалімнің көмегімен жасау, нәтижелерін жазу; 8.4.2.10 өткізгіштерді параллель қосудың заңдылықтарын экспериментальды анықтау; 8.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақтандыру
	Өткізгіштерді тізбекті және параллель қосу	8.4.2.12 өткізгіштерді тізбекті және параллель қосудың заңдылықтарын экспериментальды анықтау; тізбек бөлігі үшін Ом заңын қолдану; тізбектерін есептеу
	Электр тогының жұмысы мен қуаты	8.4.2.13 жұмыс және қуатты есептер шығаруда қолдану;
	Электр тогының жылулық әсері, Джоуль-Ленц заңы	8.4.2.14 Джоуль-Ленц заңын қолдану
	№ 10 зертханалық жұмыс. "Электр тогының жұмысы мен қуатын анықтау"	678.1.3.1 мұғалімнің көмегімен жасау, нәтижелерін жазу; 8.4.2.15 электр тогының жұмысын экспериментальды анықтау; 8.4.2.16 кВт сағ өлшем бірлісін электр энергиясының құнын есептеу; 8.1.3.5 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақтандыру
	Металдардағы электр кедергісінің температураға тәуелділігі, асқын өткізгіштік	8.4.2.17 металл өткізгіштердің және оның кедергісінің температураға тәуелділігін сипаттау
	Электр қыздырғыш құралдар, қыздыру шамдары, қысқа тұйықталу, балқымалы сақтандырғыштар	8.4.2.18 қысқа тұйықталудың себептерін және алдын алу жолдарын түсіндіру
	Электр тогының химиялық әсері (Фарадейдің заңы)	8.4.2.19 сұйықтықтардағы электролизді түсіндіру
8 сынып курсын қайталау		

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
8 сыныптың физика курстарын қайталау		
Электромагниттік құбылыстар	Тұрақты магниттер, магнит өрісі. № 1 зертханалық жұмыс. "Тұрақты магниттің қасиеттерін зерттеу және магнит өрісінің бейнесін алу"	9.4.3.1 магниттердің негізгі қасиеттерін сипаттама беру және магниттік сызықтары арқылы графикалық түрде бейнелеу; 9.1.3.1 өз бетінше экспериментальды жұмыс жасау, нәтижелерін мұғалімнің көмегімен нәтижелі түрде қорытынды жасау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақтандыру

		9.1.3.3 эксперимент нәтиже факторларды талдап, эксперимент әдістерін ұсыну
	Тоғы бар түзу өткізгіштің магнит өрісі • Тоғы бар шарғының магнит өрісі	9.4.3.2 магнит өрісінің түсіндіру; 9.4.3.3 тоғы бар түзу соленоидтің айналасы сызықтарының бағытын анықтау
	• Электромагниттер және оларды қолдану • № 2 зертханалық жұмыс. "Электромагнитті құрастыру және оның әсерін сынау"	9.4.3.4 жолақ магнит пен соленоидтің өрістерін салыстыру; 689.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижесін мұғалімнің көмегімен түсіндіру; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасай алуы; 9.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақталуы; 9.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, эксперимент әдістерін ұсыну
	• приборы • Магнит өрісінің тоғы бар өткізгішке әрекеті, электрокозгалтқыш, электр өлшеуіш құралдар	9.4.3.5 магнит өрісінің тоғы бар әсерін сипаттау; 9.4.3.6 электр козгалтқыштың өлшеуіш құралдардың жұмыс істеуін
	• Электромагнитная индукция, генератор	9.4.3.7 электромагниттік индукцияны сипаттау; 9.4.3.8 қосымша әдебиеттермен әлемде және Қазақстанда жасалатын электр энергиясын өндіру келтіру
Жарық құбылыстары	• Жарықтың түзу сызықты таралу заңы	9.5.1.1 Күннің және Айдың жарығын түсіндіру; 9.5.1.2 Күннің және Айдың траекториялық бейнелеу
	• Жарықтың шағылуы, шағылу заңдары, жазық айналар	9.5.1.3 эксперимент арқылы шағылу бұрыштарының тәуелділігін анықтау; 9.5.1.4 айналық және шашыратқыш мысалдарын келтіру және түсіндіру; 9.5.1.5 жазық айнада дененің бейнесін оны сипаттау
	• Сфералық айналар, сфералық айна көмегімен кескін алу	9.5.1.6 дененің кескінін айнада алу; айнада сәуленің жолын салу; кескінді сипаттау
	• Жарықтың сынуы, жарықтың сыну заңы, толық ішкі шағылу	9.5.1.7 жазық параллель пләндің жолын салу; 9.5.1.8 жарықтың сыну заңын түсіндіру; 9.5.1.9 есептерді шығаруда жазық сыну заңын қолдану; 9.5.1.10 экспериментке сүйенген ішкі шағылу құбылысын түсіндіру

	• № 3 зертханалық жұмыс. "Әйнек шынының сыну көрсеткішін анықтау"	9.5.1.11 әйнек шынының сыну көрсеткішін экспериментальды анықтау; 9.5.1.12 сыну көрсеткішінің кестелік мәндермен салыстырып эксперимент нәтижесін бағалау; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақтау; 9.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, эксперимент әдістерін ұсыну
	Линзалар, линзаның оптикалық күші, жұқа линзаның формуласы. • Линзаның көмегімен кескін алу	9.5.1.13 жұқа линза формуласы үшін қолдану; 9.5.1.4 жұқа линза формуласымен кескін алу; 9.5.1.15 линзаның сыну көрсеткішін формуласын есептер шығару; 9.5.1.16 жұқа линзада сәулелердің жиналуы және алынған нәтижелерді салыстыру
	• № 4 зертханалық жұмыс. "Жұқа линзаның фокустық қашықтығын анықтау"	9.5.1.17 жұқа линзаның фокус аралығын және оптикалық күшін анықтау; 9.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін мұғалімнің көмегімен талдау; 9.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 9.1.3.4 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақтау; 9.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, эксперимент әдістерін ұсыну
	• Көз оптикалық жүйе ретінде, көздің көру кемшіліктері және оларды түзету әдістері	9.5.1.18 көздің алыстан және жақыннан көргіштігін түзету әдістері
	• Оптикалық аспаптар	9.5.1.19 қарапайым оптикалық аспаптар (перископ, обскура камерасы)
2-тоқсан		
Кинематика негіздері	• Механикалық қозғалыс	9.2.1.1 материялық нүкте мен механикалық қозғалыстың сипаттамалары, қозғалыстың ұғымдарының мағынасын жылдамдықтарды қосу және теоремаларын қолдану
	Векторлар және оларға амалдар қолдану • Вектордың координаталар өстеріндегі проекциялары	9.2.1.2 вектор ұғымын түсіндіру; 9.2.1.3 векторларды қосу, скалярға көбейту; 9.2.1.4 вектордың координаталар проекциясын анықтау, вектордың біріктірілуі

• Түзу сызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.5 қозғалыс жылдам, ауыстыру түсініктерін білу; 9.2.1.6 уақыттан тәуелділік гра ауыстыруды, жылдамдықты,
• Түзусызықты теңайнымалы қозғалыс кезіндегі жылдамдық және орын ауыстыру	9.2.1.7 түзу сызықты теңай кезіндегі жылдамдық және ү есептер шығаруда қолдану; 9.2.1.8 түзу сызықты теңай кезіндегі координата мен теңдеулерін түсіну және е қолдану
• № 5 зертханалық жұмыс. "Теңүдемелі қозғалыс кезіндегі дененің үдеуін анықтау"	9.2.1.9 тең үдемелі қозғалыс 9.2.1.10 теңүдемелі қозғалыс үдеуін эксперименттік жолме 9.1.3.2 эксперимент нәтиже факторларды талдап, эксперим әдістерін ұсыну 9.2.1.11 теңүдемелі қозғалы ауыстырудың және жылдам тәуелділік графиктерін тұрғ түсіндіру; 9.1.3.1 өз бетінше эксперим нәтижелерін мұғалімнің көме 9.1.3.2 алынған нәтижел қорытынды жасай алу; 9.1.3.4 физика кабинетін ережелерін түсіндіру және са 9.1.3.3 эксперимент нәтиже факторларды талдап, эксперим әдістерін ұсыну
• Дененің еркін құлауы, еркін құлау үдеуі	9.2.1.12 еркін түсуді теңайнымалы қозғалыстын теңдеулерін түсіну және қолд
• № 6 зертханалық жұмыс. "Көлденең лақтырылған дененің қозғалысын зерделеу"	9.2.1.13 теңайнымалы ж қозғалыстың кинематикала қолдана отырып, көлден дененің қозғалысын сипаттау 9.2.1.14 көлденең лақты қозғалыс жылдамдығын аны 9.2.1.15 есептің көме лақтырылған дененің қозғал сызу; 9.1.3.1 өз бетінше эксперим нәтижелерін мұғалімнің көме 9.1.3.2 алынған нәти қорытынды жасай алуы; 9.1.3.4 физика кабинетін ережелерін түсіндіру және са

		9.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, эксперимент әдістерін ұсыну
	Қисықсызықты қозғалыс; материялық нүктенің шеңбер бойымен бірқалыпты қозғалысы Сызықтық және бұрыштық жылдамдықтар	9.2.1.16 сызықтық және бұрыштық түсінігін түсіндіру; 9.2.1.17 дененің шеңбер бойымен қозғалысын сызықтық және бұрыштық шамалар арқылы сипаттау; 9.2.1.18 сызықтық және бұрыштық жылдамдықты байланыстыру және өрнекті есептер шығару
	Центрге тартқыш үдеу	9.2.1.19 центрге тартқыш үдеуді түсіну және есептер шығару
3-тоқсан		
Астрономия негіздері	• Жұлдызды аспан	9.7.2.1 абсолюттік және көрінетін шамаларды түсіну мен түсіндіру; 9.7.2.2 абсолюттік және көрінетін шамаларды ажырату; 9.7.2.3 жұлдыздың жерге қарай ететін факторларды атау
	• Аспан сферасы, аспан координаталарының жүйесі	9.7.2.4 аспан сферасының негізгі атау; 9.7.2.5 жұлдызды аспанның картасын қолдана алуы; 9.7.2.6 жұлдызды аспанның картасынан жұлдыздың координатасын анықтау
	• Өртүрлі географиялық ендіктегі аспан шырақтарының көрінетін қозғалысы, жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақыт	9.7.2.7 әртүрлі ендіктегі аспан шырақтарын ажырату; 9.7.2.8 жергілікті, белдеулік және бүкіләлемдік уақытты сәйкестендіру
	• Күн жүйесіндегі ғаламшарлардың қозғалыс заңдары	9.7.2.9 Кеплер заңдарының денелерінің қозғалысын түсіндіру
	• Астрономиядағы ара қашықтықты параллакс әдісімен анықтау	9.7.2.10 Күн жүйесіндегі ара қашықтығын немесе өлшемдік параллакс әдісін қолдануды түсіндіру
Динамика негіздері	• Ньютонның бірінші заңы, инерциялық санақ жүйелері	9.2.2.1 инерция, инерттілік санақ жүйесі ұғымдарының маңызы мен түсіндіру; 9.2.2.2 Ньютонның бірінші заңы және оны есептер шығаруда қолдану
	• Механикадағы күштер	9.2.2.3 ауырлық күші, серпімділік үйкеліс күші табиғатын түсіндіру
	• Ньютонның екінші заңы, масса	9.2.2.4 Ньютонның екінші заңы және оны есептер шығаруда қолдану
	• Ньютонның үшінші заңы	9.2.2.5 Ньютонның үшінші заңы және оны есептер шығаруда қолдану

	• Бүкіләлемдік тартылыс заңы	9.2.2.6 Бүкіләлемдік тартылыс заңының тұжырымдау және оны есептеу қолдану
	Дененің салмағы, салмақсыздық	9.2.2.12 үдеумен қозғалған дененің физикалық мағынасын түсіндіру; 9.2.2.13; үдеумен қозғалған дененің анықтау; 9.2.2.14 салмақсыздық күйдің келтіру
	Денелердің ауырлық күші әсерінен қозғалуы. • Жердің жасанды серіктерінің қозғалысы	9.2.2.10 бірінші ғарыштық формуласын білу; 9.2.2.11 бірінші ғарыштық формуласын есептер шығару; 9.2.2.7 ғарыш аппараттарының ерекшеліктерін білу; 9.2.2.8; ғарыш аппараттарының ерекшеліктерін салыстыру; 9.2.2.9 ауырлық өрісіндегі денелердің сипаттайтын параметрлерді есептеу

4-тоқсан

Сақталу заңдары	Дене импульсі және күш импульсі	9.2.3.1 "дене импульсі" және күш импульсі түсініктерін ажырату;
	• Импульстің сақталу заңы. • Реактивті қозғалыс	9.2.3.1 "дене импульсі" және күш импульсі түсініктерін түсіну мен ажырату; 9.2.3.3 табиғаттағы және техникадағы қозғалыс түсінігін түсіндіру; 9.2.3.4 табиғаттағы және техникадағы қозғалысқа мысалдар келтіру; 699.2.3.5 Байқоңыр ғарыш аппаратының аймақтық және халықаралық баға беру
	• Механикалық жұмыс және энергия	9.2.3.6 механикалық жұмыс және энергия және графиктік тәсілдермен есептеу; 9.2.3.7 жұмыс пен энергияның сақталу заңын түсіндіру
	• Энергияның сақталу және айналу заңы	9.2.3.8 энергияның сақталу заңын есептеу; 9.2.3.9 энергияның сақталу заңын есептеу және есептер шығаруда қолдану

9 сыныптың физика курстарын қайталау

-
- 4) 10-сынып:
- 4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімі	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
9 сыныптың физика курстарын қайталау		
Тербелістер және толқындар	Тербелмелі қозғалыс	10.2.5.1 еркін және еркіндік түсініктерін түсіндіру;

		10.2.5.2; еркін және еріксіз тербелістерді ажырату; 10.2.5.3 еркін және еріксіз тербелістер мысалдар келтіру; 10.2.5.4 амплитуда, фазаның анықтамаларын түсіну мен таныстыру; 10.2.5.5 амплитуда, фазаның эксперименталды анықтау; 10.2.5.6 формулаларды қолдану және жиілік, циклдік жиілікті анықтау;
- Тербелістер кезіндегі энергияның түрленуі. - Тербелмелі қозғалыстың теңдеуі		10.2.5.7 тербелмелі процестер энергия сақталуын сипаттау; 10.2.5.8 гармониялық тербелістер бойынша координатаның, жолдың, үдеудің теңдеулерін жазу
Математикалық және серіппелі маятниктердің тербелістері		10.2.5.9 әртүрлі тербелмелі жүйелер пайда болу себептерін түсіндіру; 10.2.5.10 маятниктер тербелістерінің әртүрлі параметрлерге тәуелділігін анықтау;
№ 1 зертханалық жұмыс. "Математикалық маятниктің көмегімен еркін құлау үдеуін анықтау"		10.2.5.11 математикалық маятниктің формуласынан еркін түсу үдеуін анықтау; 10.2.5.12 период квадратының ұзындығына тәуелділік графигін талдау; 7010.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін жазу; 10.1.3.2 алынған нәтижелерді қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперимент нәтижелерін факторларды талдап, эксперимент әдістерін ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінің ережелерін түсіндіру және сақтау;
Еркін және еріксіз тербелістер, резонанс		10.2.5.13; еріксіз тербелістердің мәжбүрлеуші күштің жиілігіне график бойынша сипаттау; 10.2.5.14 резонанс құбылысының анықтамасын анықтау;
Еркін электромагниттік тербелістер		10.4.4.1 тербелмелі күйдегі электромагниттік тербелістерді сипаттау;
Толқындық қозғалыс		10.2.5.15 толқын жылдамдығы мен толқын ұзындығы формулаларын есеп шығаруда қолдану; 10.2.5.16 көлденең және бойлық ағылдардың ажырату мен салыстыру
№2 зертханалық жұмыс. "Беттік толқындардың таралу жылдамдығын анықтау"		10.2.5.17 су бетіндегі толқындар жылдамдығын эксперимент тәсілімен анықтау; 7110.1.3.1 өз бетінше эксперимент нәтижелерін жазу;

		10.1.3.2 алынған нәтижесін қорытынды жасау; 10.1.3.3 эксперимент нәтижесін факторларды талдап, эксперимент әдістерін ұсыну; 10.1.3.4 физика кабинетінде ережелерін түсіндіру және сақталуы.
	• Дыбыс, дыбыстың сипаттамалары, акустикалық резонанс, жаңғырық	10.2.5.18 дыбыстың пайда болу шарттарын атау; 10.2.5.19 дыбыс сипаттамалары толқындарының жиілігі және амплитудасын сәйкестендіру; 10.2.5.20 резонанстың пайда болу атау және оның қолдану келтіру; 10.2.5.21 жаңғырықтың пайда болу және оны қолдану әдістерін сипаттау; 10.2.5.22 табиғатта және техникада пен инфрадыбысты қолдануы.
	Электромагниттік толқындар • Электромагниттік толқындар шкаласы	10.4.4.2 механикалық электромагниттік толқындарды түсіндіру; 10.4.4.3 механикалық электромагниттік толқындарды салыстыру; 10.4.4.4 электромагниттік толқындар сипаттау және әртүрлі толқындардың қолданылуын түсіндіру; 10.4.4.5 шыны призма арқылы дисперсиясына сапалы сипаттау.
722-тоқсан		
Атом құрылысы. Атомдық құбылыстар	• Жылулық сәуле шығару	10.6.1.1 жылулық сәуле шығару температураға тәуелділігін сипаттау.
	Жарық кванттары туралы Планк гипотезасы	10.6.1.2 Планк формуласын және Планк формуласын есептер шығаруда қолдану.
	Фотоэффект құбылысы	10.6.1.4 фотоэффект құбылысының пайдаланылуына мысалдар келтіру. 10.6.1.5 есептер шығаруда Эйнштейн формуласын қолдану.
	• Рентген сәулелері	10.6.1.6 рентген сәулесін шығару сәулелердің басқа түрлерімен салыстыру. 10.6.1.7 рентген сәулесін қолдану келтіру.
	Радиоактивтілік. • Радиоактивті сәулеленудің табиғаты	7310.6.2.1 а, b және g - сәулелер мен қасиеттерін түсіндіру.
	• Резерфорд тәжірибесі, атомның құрамы	7410.6.1.8 а-бөлшегінің сипаттамалары Резерфорд тәжірибесін сипаттау.
753 - тоқсан		

Атом ядросы	Ядролық өзара әрекеттесу, ядролық күштер. Массалар дефекті, атом ядросының байланыс энергиясы	7610.6.1.9 ядролық күштер сипаттау; 7710.6.1.10 атом ядросының анықтау; 7810.6.1.11 атом ядросының энергиясы формуласын есептеу қолдану
	Ядролық реакциялар. Радиоактивті ыдырау заңы	7910.6.1.12 ядролық реакциялар шешуде зарядтық және массалық сақталу заңын қолдану; 8010.6.2.2 радиоактивті ыдырау заңы сипатын түсіндіру; 8110.6.2.3 радиоактивті ыдырау заңы шығаруда қолдану
	Ауыр ядролардың бөлінуі, тізбекті ядролық реакция. • Ядролық реакторлар	8210.6.2.4 тізбекті ядролық реакция шарттарын сипаттау; 8310.6.2.5 ядролық реакторлардың принципі сипаттау
	Термоядролық реакциялар • Радиоизотоптар, радиациядан қорғану	8410.6.2.6 ядролық ыдырау мен синтезді салыстыру; 8510.6.2.7 радиоактивті изотоптар мысалдар келтіру; 8610.6.2.8 радиациядан қорғану сипаттау
	• Элементар бөлшектер	8710.6.3.1 элементар бөлшектер
4 тоқсан		
Әлемнің заманауи физикалық бейнесі	• Физика және астрономияның дүниетанымдық маңызы	10.8.1.1 адамның дүниетанымының қалыптасуына физика ғылымының ықпалын түсіндіру
	• Экологиялық мәдениет	10.8.1.2 жаңа технологиялар ортаға ықпалының артық-кемшілерін бағалау
7-10 сыныптардың физика курстарын қайталау		

Қазақстан Республикасының
Білім және ғылым министрлігі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығымен
48-қосымша
Қазақстан Республикасының
және ғылым министрінің
2013 жылғы 3 сәуір
№ 115 бұйрығымен
685-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі кемістігі бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған

мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасы (әрі қарай – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабының 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Оқу пәнінің мақсаты – білім алушының әлем туралы біртұтас ғылыми түсінігін қалыптастыру, химиялық заттар мен олардың түрленуі, химиялық процестер, заңдар мен олардың заңдылықтары туралы білімін нақты өмірде қауіпсіз пайдалану біліктерін дамыту.

3. Оқыту міндеттері:

1) білім алушыларға химиядағы түсініктер, заттар және заңдар, заттардың атомдары мен молекулаларының құрамы мен ішкі құрылысы, заттар қасиетінің химиялық реакциялар барысында түрленуі туралы хабар беру;

2) қауіпсіздік техникасы талаптарын сақтай отырып заттардың сандық және сапалық құрамы мен қасиеттерін зерттеу бойынша химиялық эксперимент жүргізу кезіндегі әмбебап дағдылары мен зерттеушілік біліктерін дамыту;

3) химиялық процестер мен олардың заңдылықтарын түсіну, болжау және қолдану үшін химияның басты заңдылықтарын зерделеу;

4) заттар қасиеттерінің олардың құрамы мен құрылысына тәуелділігін талдау;

5) бейорганикалық және органикалық қосындылардың ең маңызды кластарының арасындағы генетикалық байланысын синтездеу;

6) әртүрлі материалдардың қасиеттерін бағалау;

7) химиялық өндірістің қоршаған орта мен адам денсаулығына тигізетін әсерінің салдарын бағалау;

8) қоршаған ортада экологиялық сауатты тәртіпке, денсаулыққа қарауға тәрбиелеу.

4. Түзету-дамытушылық міндеттер:

1) пәннің базалық ұғымдық аппаратын меңгеруі және қолданылатын грамматикалық құралдар шеңберін кеңейту;

2) сөйлеу тілінің коммуникативтік қасиеттерін және коммуникативтік дағдыларын жетілдіру;

3) зерттеу және мультимедиялық технологияларды қолдану арқылы барлық сенсорлық жүйелерін дамыту және түзету;

4) оқытудың белсенді әдістерін енгізу, ақпараттық-коммуникативтік орта құру, функционалдық сауаттылықты дамыту арқылы мақсатқа бағытталған түрде әлеуметтендіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудың педагогикалық тәсілдері

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Биология" оқу пәнін толыққанды меңгерудегі қиындықтары танымдық іс-әрекеттің екінші реттік бұзылуымен, зият алғышарттарының даму ерекшеліктерімен байланысты.

6. Білім алушыларға зейіннің жеткіліксіз тұрақтылығы тән, оны үлестіре бөлу мүмкіндігі шектеулі, нақтылаушы сипаттағы сөйлеу реакциялары басым, ақпаратты есту арқылы қабылдау қиындықтары байқалады.

7. Сөйлеу тілі бұзылған білім алушылар вербалды түрде ұсынылған тапсырмаларды орындауда зейінін қиындықпен жинақтайды, өз іс-әрекетін жоспарлауда қиындықтарға тап болады, нұсқауды қайталауды, үлгі көрсетуді қажет етеді.

8. Вербальды жадысы төмендеген және есте сақтау өнімділігі бұзылған: күрделі нұсқауларды қабылдамайды, тапсырма элементтерін тастап кетеді және олардың ретінауыстырады.

9. Сөйлеу тілінің дамымауының типтік және тұрақты белгілері оқу-терминологиялық лексиканы нашар меңгеруі, терминдерді жеткіліксіз дифференциациялауы, арнайы лексиканы қамтитын сөз тіркестерін, мәтіндерді түсінудің бұзылуы болып табылады.

10. Сөйлеу тілінің грамматикалық өңделуіндегі қателер, ойын сөзбен жеткізуді жүзеге асыру үдерісіндегі қиындықтар, оның құрылымын қарапайымдату және бұрмалау байқалады.

11. Сөйлеу тілі бұзылыстары мен психикалық дамудың басқа да жақтары арасындағы байланыс сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың ойлауының спецификалық ерекшеліктерін тудырады: логикалық операциялардың мардымсыздығы, ұғымдық ойлаудың дамымауы, семантикалық бұзылыстар, абстракция мен жалпылау деңгейінің төмендеуі.

12. Көрсетілген ауытқулар "Биология" оқу пәнін үйренуі кезінде елеулі кедергілер тудырады және келесі ұстанымдарды пайдалана отырып, оқу үдерісін ерекше ұйымдастыруды талап етеді:

1) пәннің оқу материалында сөйлеу іс-әрекетінің дағдыларын дамытуға, психикалық үдерістерді түзетуге бағытталған мұқият таңдалған тапсырмалар мен қызмет түрлерінің көмегімен ынталандырушы және дамытушы оқыту;

2) бүкіл сабақ барысында сөйлеу тәртібін сақтау: сөздердің айтылуын бақылау, жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының ауызша және жазбаша сөйлеу аграмматизмдерін жою, тұтығуы бар балалардың сөйлеу темпін, ырғағы мен бірсарындылығын қалыпқа келтіру;

3) оқу материалдарын полисенсорлық негізде беру;

4) көру негізінде байланыстырып монологиялық сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру;

5) дене сымбатының, көрудің бұзылыстарының алдын алу, психоэмоционалдық кернелудің алдын алу, ұсақ және жалпы моториканы, сөйлеу тынысын түзету үшін денсаулық сақтау технологияларын пайдалану.

13. Оқыту негізінде қазіргі заманғы тәсілдерді қолданады:

1) зерттеу тәсілі – танымдық қызығушылықты тәрбиелеуге, берік және пәрменді білімді, белсенді танымдық іс-әрекет пен дербестік әдістерін қалыптастыруға ықпал етеді;

2) тұлғаға-бағдарланған тәсіл – білім алушының жеке ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен мүмкіндіктерін ескере отырып, оқу үдерісіндараландыруға, шығармашылық жігерін толық ашуға бағытталған;

3) іс-әрекеттік тәсіл – білім алушылардың танымдық дербестігін, оқу материалын сапалы және берік меңгеруін қалыптастыруға ықпал етеді, оқытушы мен оқушы арасындағы кері байланысқа мүмкіндік жасайды;

5) дифференцияланған тәсіл – білім алушылардың ерекшеліктерін есепке алуды көздейді, әртүрлі нозологиялық топтар үшін тапсырмаларды саралауда көрініс табады;

6) интегративті тәсіл "Химия" пәнін басқа оқу пәндерімен тығыз байланыстырады: география, жаратылыстану, биология.

7) коммуникативтік тәсіл коммуникативтік қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара іс-әрекет үдерісінде мінез-құлықты, қарым-қатынастың сәйкес жағдайларын таңдай отырып, тіл арқылы қарым-қатынас жасау қабілетін дамытуға бағытталған.

14. Оқытуда келесі технологиялар мен әдістер ең тиімді болып табылады:

1) модельдеу әдісі – күрделі табиғи құбылыстарды салыстырмалы қарапайым модельдермен сипаттауға мүмкіндік береді, оны биология сабақтарында пайдалану метапәндік нәтижелерге қол жеткізу құралы болып табылады;

2) жоба әдісі – мұғалім мен білім алушының ынтымақтастығына, шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған;

3) эксперимент әдісі берілген жағдайларда табиғат құбылыстарын зерттеуге мүмкіндік береді;

4) проблемалық оқыту – білім алушылардың сыни, шығармашылық, диалектикалық ойлауын қалыптастырудың тиімді негізі.

15. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне бейімделеді және бірқатар әдістемелік шарттарды сақтауды талап етеді:

1) танымдық үрдісті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік тәсілдер кешенін қолдану;

2) материалдың біртіндеп күрделендірілуі, оны нақтылау, кванттау, ұтымды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайда қолдануға арналған жаттығулар көлемін арттыру, бейімделген оқу мәтіндерін пайдалану;

3) материалды беру қарқынының сөйлеу тілінде бұзылыстары бар білім алушылардың қабылдау мүмкіндіктеріне сәйкестігі;

4) сөйлеу тілімен жеткізуді визуалды қолдау: пән бойынша басып шығарылған бағдарламалық сөздерді, пән үшін шаблондық сөздер мен фразалар жиынтығын, сөйлеу тілі конструкцияларын пайдалану, сөйлеу тілі арқылы өз ойын толығынан білдіруге көмектесетін жаднамаларды, схемаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану.

16. Оқыту процесінде қамтамасыз етіледі: өткенді үнемі қайталау, әрекет түрлерін ауыстыру, практикалық және зертханалық жұмыстарды орындау, есептерді және реакция теңдеулерін шығару барысында алгоритмдік нұсқауларды пайдалану.

17. Химия кабинеті реактивтер мен зертханалық жабдықтар сақталатын зертханамен біріктіріледі, сонымен қатар кабинетте компьютер және проекторға арналған пульті бар интерактивті тақта болады. Кабинетке химиялық эксперимент жүргізу үшін ауаны сорып шығаратын шкаф қойылады. Зертханалық жабдықтар: ыдыстар, реактивтер, аспаптар мен материалдар.

18. Химиядан көрнекі құралдарға қойылатын талаптар:

1) демонстрациялық модельдер: химиялық байланыстардың пайда болудың модельдері; молекулалардың шарикті-таяқша модельдерін жасауға арналған жиынтық; электронды бұлттар мен химиялық байланыстардың модельдері; студенттер мен оқытушыларға арналған органикалық және бейорганикалық молекулалық модельдер; бұлттар мен химиялық байланыстардың р және d модельдері; кристалды торлардың үлгілері: алмас, графит, темір, су, мыс, магний, көмірқышқыл газы, натрий хлориді.

2) коллекциялар: алюминий, көмір және оны қайта өңдеу өнімдері, металдар, минералдар мен тау жыныстары, мұнай және оны қайта өңдеу өнімдері, шыны және шыныдан жасалған бұйымдар, шойын мен болат, отын;

3) ұсынылатын жабдық: химия бойынша тәжірибе жасауға арналған сандық интерактивті зертхана, зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық шыны ыдыстар жиынтығы, зертханалық, практикалық жұмыстар мен демонстрацияларға арналған химиялық реактивтер жиынтығы, зертханалық штативтер;

4) баспа құралдар: химик ғалымдар - портреттер, бейорганикалық химия бойынша кестелер мен баннерлер - 7 - 9 сыныптар (және үлестірме

материалдары), органикалық химия бойынша үстемелер мен үстеме ақылар - 10 сынып (және үлестірме материалдары), кестелер "Қышқылдардың ерігіштігі, судағы негіздер мен тұздар "және" Д.И.Менделеевтің химиялық элементтерінің периодтық жүйесі", "Анықтамалық материалдар 1-4 бөлім" (үлестірме материал), варианттар бойынша өзіндік және бақылау жұмыстарына арналған материалдар - 7-10 сыныптар;

5) сыныптар бойынша химиялық терминдер жиынтығы (сөздік жұмысы) 7-10 сыныптар;

6) 7-10 сынып тақырыптары бойынша "Көрнекі тәжірибелер" DVD дискілері;

7) "Қышқылдардың, негіздердің және тұздардың суда ерігіштік кестесі" және "Д.И. Менделеевтің химиялық элементтерінің периодтық жүйесі" стендтері.

19. Суммативті және формативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып өз-бетінше құрастырады.

20. Формативті және суммативті бағалауға арналған тапсырмаларды мұғалім білім алушылардың мүмкіндіктерін ескере отырып, құрастырады. Рұқсат етіледі:

1) грамматикалық және семантикалық ресімдеу бойынша тұжырымдарды қысқартуға;

2) көптізбекті нұсқауды, тапсырманы кезеңмен (қадаммен) орындауға мүмкіндік беретін, қысқа мағыналық бірліктерге бөлу арқылы жеңілдетуге;

3) тапсырмаға берілген жазбаша нұсқаулықты, қажет болған жағдайда, мұғалім баяу дауыстап, анық мағыналы екпінмен оқуына;

4) мүмкіндігі шектеулі білім алушылардың жекелік мүмкіндіктерін ескере отырып тапсырма мәтінін бейімдеуге (ірірек қаріп, бір тапсырманың басқасынан айқын түрде шектелуі);

5) қажет болған жағдайда сараланған көмекті ұсынуға: ынталандырушы (мақұлдау, эмоционалдық қолдау), ұйымдастырушылық (жұмысты орындауға назарын аударту, жұмылдыру, өзін-өзі тексеру қажеттілігін есіне салу), бағыттаушы (қайталау және тапсырма нұсқауын түсіндіру);

6) тапсырманы орындауға берілген уақытты ұлғайтуға.

21. Формативті бағалау нәтижелерін талдау, мұғалімге белгілі бір тапсырмалар (тақырыптар, бөлімдер) қиынға түсетін білім алушыларды анықтауға, сонымен қатар жекелік және топтық түзету сабақтарында біліміндегі олқылықтарды жою жұмысының мазмұнын айқындауға мүмкіндік береді.

3-тарау. "Химия" оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

22. "Химия" оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағатты, оқу жылында 34 сағатты;

2) 8-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

3) 9-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты;

4) 10-сыныпта – аптасына 2 сағатты, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

23. Бағдарламаның мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі;
- 2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі;
- 3) "Химиядағы энергетика" бөлімі;
- 4) "Химия айналамызда" бөлімі;
- 5) "Химия және өмір" бөлімі.

24. Бөлімдер білім, түсінік және дағдыларды қамтитын күтілетін нәтижелер түріндегі оқу мақсаттарынан тұратын бөлімшелерден тұрады.

25. "Заттардың бөлшектері" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) атомдар, иондар және молекулар;
- 2) атомның құрамы мен құрылысы;
- 3) атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы, атомдардан иондардың құрылуы;
- 4) химиялық байланыстар түрлері.

26. "Химиялық реакциялардың заңдылықтары" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі;
- 2) химиялық реакциялардың жіктелуі;
- 3) массаның сақталу заңы;
- 4) металдардың электрохимиялық кернеу қатары.

27. "Химиядағы энергетика" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар;
- 2) химиялық реакциялар жылдамдығы;
- 3) химиялық тепе-теңдік;
- 4) қышқылдар мен негіздер теориясы.

28. "Химия айналамызда" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) заттардың жіктелуі;
- 2) Жер химиясы;
- 3) көміртек және оның қосындылары химиясы.

29. "Химия және өмір" бөлімі келесі бөлімшені қамтиды:

- 1) "Биохимия".

30. 7-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химия пәні. Таза заттар және қоспалар". Химия – жаратылыстанудың саласы, заттар туралы ғылым, химияның дамуы мен маңызы, химия кабинетіндегі және зертханасындағы қауіпсіздік техникасының ережелері; таза заттар және олардың физикалық қасиеттері, біртекті және әртекті қоспалар, заттарды тазарту

және бөлу тәсілдері; жәй және күрделі заттар; элемент, химиялық қосындылар; №1 практикалық жұмыс "Техника қауіпсіздігі ережелері және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"; №1 зертханалық тәжірибе "Заттар мен олардың қосындыларын салыстыру"; №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту";

2) "Заттар күйінің өзгеруі". Физикалық және химиялық құбылыстар, химиялық реакция, заттың агрегаттық күйлері, қатты, сұйық, бөлшектердің кинетикалық теориясына сәйкес газтәріздес заттардың құрылымы, заттардың салқындау, қыздыру және булану процестері; №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерттеу"; №4 зертханалық тәжірибе "Аспирин немесе салолдың салқындау процесін зерттеу"; №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау процесін зерттеу"; №1 бақылау жұмысы;

3) "Атомдар. Молекулалар. Заттар". Атомдар және молекулалар, атомдар мен молекулалардың айырмашылығы, химиялық элементтер, химиялық элементтердің символдары, элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу, жай және күрделі заттар, атомның құрамы мен құрылысы, ядро, протон, нейтрон, электрон, изотоптар, элементті аталуы және фундаменталды бөлшектерінің саны бойынша сипаттау;

4) "Ауа. Жану реакциясы". Ауа және оның құрамы, атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызы, жану процесі, заттың жану шарттары, тез тұтанатын, жанатын және жанбайтын заттар, отын, оттек, тұтану көзі, тұтану температурасы, металдар мен бейметалдардың жануы, жану реакциясының өнімдері; №6 зертханалық тәжірибе "Майшамның жануы"; №2 практикалық жұмыс/Көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттегінде жануын салыстыру"; №2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялар". Табиғи қышқылдар мен сілтілер, "қышқылдық" және "сабынды" қасиеттер, индикаторлар, әмбебап индикатор, рН шкала, метилоранж, лакмус, фенолфталеин, индикаторлардың түрлі орталарда түстерінің өзгеруі, қышқылдар мен сілтілер, антацидті заттар, бейтараптану реакциясы, сұйылтылған қышқылдар, қышқылдардың қолданылу аймақтары, қышқылдармен жұмыс жүргізу ережелері, сұйылтылған қышқылдардың түрлі металдармен әрекеттесуі, сутекке сапалық реакция, карбонаттар, сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі, көмірқышқыл газына сапалық реакция; №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, негіздік ортасын анықтау"; №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"; №9 зертханалық тәжірибе "Мырыштың сұйылтылған тұз қышқылымен реакциясы"; №10 зертханалық жұмыс "Сутекке сапалық реакция"; №3

практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция";

6) "Химиялық элементтердің периодтық кестесі". Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы, И. Дүберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің элементтерді жіктеуі, периодтық заң, периодтық кестенің құрылымы, периодтық кестенің құрылу принципі, атом нөмірі, ядро заряды, атомдағы қарапайым бөлшектер;

7) "Салыстырмалы атомдық масса.Қарапайым формулалар". Изотоптар қоспасы, табиғи изотоптар, салыстырмалы атомдық масса, салыстырмалы молекулярлық/формулалық масса, химиялық формула, химиялық элементтердің валенттілігі, бинарлы қосындылардың формулаларын құрастыру, қосындылардағы атомдардың қатынастары; есептеуге берілген есептер: салыстырмалы молекулярлық массаны есептеу; №3 бақылау жұмысы;

8) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер және қосындылар". Қоректік заттар, адам ағзасындағы химиялық элементтер (О, С, Н, N, Са, Р, К), химиялық элементтердің тірі және өлі табиғаттағы таралуы, адам ағзасындағы микро-, макроэлементтердің биологиялық рөлі, тыныс алу процесі, тамақтану теңгерімі; №4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"; №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу процесін зерттеу";

9) "Геологиялық химиялық қосындылар". Пайдалы геологиялық химиялық қосындылар, табиғи ресурстар, кен орны, кен, кеннің құрамы, минералдар, табиғи ресурстарды өндіру, металдарды алу, Қазақстанның пайдалы қазбалары, минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері; №4 бақылау жұмысы.

31. 8-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Атомдардағы электрондардың қозғалысы". Атомдардағы электрондардың орналасуы, энергетикалық деңгейлер, s және p орбитальдарының формалары, электрондық конфигурация, электронды-графикалық формула, ион, иондардың түзілуі, "нольдік қосынды" әдісімен қосындылардың формулаларын құрастыру; №1 зертханалық тәжірибе "Атомдардың модельдерін жасау";

2) "Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері". Химиялық формула, химиялық реакция теңдеулері, заттардың массасының сақталу заңы, химиялық реакциялардың типтері: бірігу, ажырау, алмастыру, алмасу, табиғаттағы және тірі организмдер мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар; №1 көрсетілім "Заттардың массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе"; №2 зертханалық тәжірибе "Әрекеттесуші заттардың массасының қатынасы"; есептер: химиялық формула бойынша химиялық бірігудегі элементтің массалық үлесін

есептеу, элементтердің массалық үлестері бойынша заттың қарапайым формуласын анықтау; №1 бақылау жұмысы;

3) "Заттың мөлшері". Заттың мөлшері, моль, Авогадро саны, заттың молярлық массасы, есептеуге берілген есептер: жәй және күрделі заттардың салыстырмалы молярлық массасын есептеу, химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың белгілі мөлшеріндегі атомдардың (молекулалардың) сандарын есептеу;

4) "Стехиометриялық есептеулер". Химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша есептер шығару, молярлық көлем, газдардың салыстырмалы тығыздығы, көлемдік қатынастар заңы, қалыпты және стандартты жағдайлар. Есептеуге берілген есептер: химиялық формула бойынша заттың молярлық массасын, массасын және заттың мөлшерін есептеу, заттың берілген массасы немесе заттың мөлшері бойынша атомдар мен молекулалардың сандарын есептеу, химиялық реакциялардың теңдеулері бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін (газдың) және зат мөлшерін есептеу, қалыпты жағдайлардағы газдың көлемін, газдардың салыстырмалы тығыздығын есептеу, оттегі және ауа бойынша газдардың салыстырмалы тығыздықтарын есептеу, заттың мөлшері, молярлық масса, газдың молярлық көлемі, Авогадро заңы ұғымдарын пайдаланып формулалар бойынша есептеулер жасау, химиялық реакциялар кезіндегі газдардың көлемдік қатынастары түсініктерін қолданып, есептеулер жасау; №2 бақылау жұмысы;

5) "Химиялық реакциялардағы энергиямен танысу". Отынның жануы және энергияның бөлінуі, көміртекті отынның жануы кезінде көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілуі мүмкіндігі, жылыжайлық әсердің себептері және шешу жолдары, экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар, әртүрлі отындардың потенциалы, қоршаған ортаға әсері, кинетикалық бөлшектер теориясы тұрғысынан энергия өзгерісі, реакцияның жылу әсері, термохимиялық теңдеулер; №4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"; есептеуге берілген есептер: реакциялардың термохимиялық теңдеулері бойынша реакцияның жылу әсерін есептеу;

6) "Сутек. Оттегі және озон". Сутек – химиялық элемент және жәй зат, сутектің изотоптары (протий, дейтерий және тритий), сутектің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, оттегі – химиялық элемент және жәй зат, оттегінің қасиеттері, қолданылуы және алынуы, сутектің және оттегінің бинарлы қосындылары, табиғатта таралуы, оттегінің аллотропиялық түрөзгерісі, озон, сутек пен оттегі алу, Жер бетіндегі озон қабатының маңызы; №4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ажырауы"; №2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін зерттеу";

№3 практикалық жұмыс "Сутектің перексидінен оттекті алу және оның қасиеттерін зерттеу"; есептеуге берілген есептер: реакцияға қатысатын немесе реакция нәтижесінде түзілген өнімнің белгілі массасы, заттың мөлшері немесе көлемі бойынша заттың массасын, заттың мөлшерін, (газдың) көлемін есептеу; №3 бақылау жұмысы;

7) "Химиялық элементтердің периодтық жүйесі". Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы, периодтың, топтың, атом нөмірінің физикалық мәні, химиялық элементтердің атомдарының кейбір қасиеттері мен сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі, периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипатталуы, химиялық элементтердің табиғи топтары, сілтілік металдардың, галогендердің, инертті газдардың топтары, металдар мен бейметалдар, периодтық кестеде орналасуына байланысты химиялық элементтің қасиеттері;

8) "Химиялық байланыс түрлері". Химиялық элементтердің электртерістілігі, атомдар арасындағы химиялық байланыстар табиғатының бірлігі, ковалентті полярлық және полярлық емес байланыс, иондық байланыс, заттың аморфты және кристалдық күйлері, кристалл торларының типтері, заттардың қасиеттерінің оның құрылысына тәуелділігі; №4 бақылау жұмысы.

32. 9-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Су". Судың құрамы, қасиеттері және қолданылуы, табиғаттағы су, су – әмбебап табиғи еріткіш, сулы ерітінділер және жүзінділер, судың бірегей қасиеттері және оның өмір үшін маңызы, судың табиғаттағы айналымы, судың ластану себептері, судың кермектігі және оны жою тәсілдері, судың және сулы ерітінділердің табиғаттағы, өндірістің түрлі салаларындағы және ауыл шаруашылығындағы маңызы, суды тазарту әдістері, ауыз суын тазарту, Қазақстан Республикасындағы ауыз су мәселесі, су бассейнін ластанудан қорғау, Қазақстандағы су ресурстарының экологиялық мәселелері, сусыз мыс (II) сульфатының көмегімен суды анықтау әдісі; №10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"; есептеуге берілген есептер: еріген заттың массалық үлесін, еріткіштің, еріген заттың массасын есептеу;

2) "Ерітінділер және ерігіштік". Заттардың суда еруі, заттардың судағы ерігіштігі бойынша жіктелуі, ерітінділер, еріген заттың массалық үлесі, молярлық концентрация, қатты заттардың, сұйықтардың және газдардың суда ерігіштігі, кристаллогидраттар, ерітінділердің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі рөлі, заттардың ерігіштігіне температураның әсері; № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"; №4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"; № 5 практикалық жұмыс "Берілген пайыздық

және молярлық концентрациялы ерітінділерді дайындау"; есептеуге берілген есептер: заттардың судағы ерігіштігін есептеу, тығыздығы мен көлемі бойынша ерітіндінің массасын анықтау, еріген заттың және еріткіштің массасын, еріген заттың массалық үлесін есептеу, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; №1 бақылау жұмысы;

3) "Бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары". Қышқылдар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, негіздер: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, тұздар: құрамы, номенклатурасы, жіктелуі, қасиеттері, алынуы және қолданылуы, бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары арасындағы генетикалық байланыс; №6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; №7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың химиялық қасиеттерін зерттеу"; №8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің химиялық қасиеттерін зерттеу"; №9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу;

4) "Адам ағзасындағы химиялық элементтер". Адам ағзасының химиялық құрамы; макроэлементтер және микроэлементтер, олардың маңызы, адам ағзасының құрамына кіретін элементтер және олардың маңызы: (O, C, H, N, Ca, P, K, S, Cl, Mg, Fe), Қазақстан тұрғындарының теңгерімді тамақтану рационы, ағзадағы кейбір элементтерді анықтау, ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы көздері, ауыр металдардың ағзаларға әсері; №13 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау"; №14 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"; №2 бақылау жұмысы;

5) "Электролиттік диссоциация". Электролиттер және бейэлектролиттер, С.Аррениустың электролиттік диссоциациялану теориясының негізгі қағидалары, электролиттік диссоциациялану механизмі, ерітінділердің немесе заттың балқымаларының электр өткізгіштігінің химиялық байланыс түріне тәуелділігі, күшті және әлсіз электролиттер, диссоциациялану дәрежесі, қышқыл, сілті және тұздардың судағы ерітінділерінде электролиттік диссоциациялануы, көпнегізді қышқылдардың, қышқылдық және негіздік тұздардың диссоциациялануы, ион алмасу реакциялары және олардың жүру жағдайлары, электролиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз және тұз ерітінділерінің

химиялық қасиеттері, тұздар гидролизі; №1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полярлық байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"; №1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің рН -ын анықтау"; №1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"; №2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың мөлшерін, массасын, реакция өнімінің көлемін есептеу, диссоциациялану дәрежесін есептеу;

6) "Бейорганикалық заттарға сапалық талдау". Катиондарға сапалық реакциялар; жалын түсінің боялуы бойынша Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} металл катиондарын анықтау, аниондардың сапалық реакциялары, бейорганикалық қосындылардың құрамын сапалық талдау; №3 зертханалық тәжірибе жалын түсінің боялуы бойынша " Li^+ , Na^+ , K^+ , Ca^{2+} , Sr^{2+} , Ba^{2+} , Cu^{2+} катиондарын анықтау"; №4 зертханалық тәжірибе " Fe^{2+} , Fe^{3+} , Cu^{2+} катиондарына сапалық реакциялар"; №5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl^- , Br^- , I^- , PO_4^{3-} , SO_4^{2-} , CO_3^{2-} , NO_3^- , SiO_3^{2-} аниондарын анықтау"; №2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосындыларды сапалық талдау"; есептеуге берілген есептер: егер әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілсе химиялық теңдеулер бойынша есептеу; №3 бақылау жұмысы;

7) "Металдардың химиялық белсенділігі". Металдардың тотығуы, металдардың жемірілуі; металдардың сумен әрекеттесуі, металдардың қышқыл ерітінділерімен, металдардың тұз ерітінділерімен әрекеттесуі, металдардың белсенділік қатары, металдардың белсенділігін салыстыру; №2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі"; №3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітіндісімен әрекеттесуі"; №3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"; №1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру";

8) "Металдар мен қорытпалар". Металдардың жалпы сипаттамасы, металдық байланыс пен металдық кристалдық тор, темір мен мыстың физикалық және химиялық қасиеттері, металдардың тек тотықсыздандырғыш қасиеттерін көрсетуі, темір қорытпалары және олардың қолданылуы, металлургия туралы түсінік, шойын мен болат өндірісі, Қазақстанда металлургияның дамуы, металдар мен олардың қорытпаларын алу, Қазақстандағы металдар және оның қосындыларының маңызды кен орындары, металдарды өндіру процестері, қоршаған ортаға әсері, металдарды алу; №4 көрсетілім "Металдардың кристалдық торының модельдері"; №5 көрсетілім "Металдар және қорытпалар"; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі бір массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда реакция теңдеуі бойынша заттың

массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу;

9) "Көміртек және оның қосындылары". Көміртектің жалпы сипаттамасы, табиғатта көміртек және оның қосындыларының таралуы, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері, көміртектің аллотропиялық түр өзгерістерінің қолдану аймағы, көміртектің қасиеттері, көміртектің оксидтері және олардың қасиеттері, тірі ағзаларға иіс газының физиологиялық әсері, көміртектің табиғаттағы айналымы; №6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері"; №7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттері зерттеу"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша реакцияға қатысушы немесе реакция нәтижесінде түзілген бір заттың белгілі массасы, мөлшері немесе көлемі бойынша табиғатта жүретін процестер мен химиялық реакция нәтижесінде түзілген өнімнің немесе реагенттің массасын, заттың мөлшерін, көлемін есептеу, ерітіндінің белгілі массасы және еріген заттың массалық үлесі бойынша реакция өнімінің массасын, көлемін және заттың мөлшерін есептеу; №4 бақылау жұмысы;

33. 10-сыныпқа арналған "Химия" пәнінің базалық мазмұны:

1) "Химиялық реакциялардың жылдамдығы". Химиялық реакциялардың жылдамдығы, химиялық реакциялардың жылдамдығына әсер ететін факторлар, бөлшектердің кинетикалық тұрғысынан реакция жылдамдығы, катализаторлар, ингибиторлар, катализаторлар мен ингибиторлардың реакция жылдамдығына әсері; №2 көрсетілім "Түрлі химиялық реакциялардың жылдамдығы"; №6 зертханалық тәжірибе "Концентрацияның температурасы мен бөлшектер көлемінің реакция жылдамдығына әсері"; №3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері";

2) "Қайтымды реакциялар". Химиялық тепе-теңдік, тепе-теңдік динамикалық процес ретінде, химиялық тепе-теңдіктің ығысуы, Ле-Шателье-Браун принципі, химиялық тепе-теңдік күйіне және химиялық реакция жылдамдығына жағдайлардың өзгерісінің әсері, бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан химиялық тепе-теңдік; №3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар"; №7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы";

3) "Тотығу-тотықсыздану реакциялары". Химиялық элементтердің тотығу дәрежелері, қосындылардың формулалары бойынша химиялық элементтердің тотығу дәрежелерін анықтау, тотықтырғыш және тотықсыздандырғыш туралы түсінік, тотығу-тотықсыздану реакциялары, электрондық баланс әдісі; №1 бақылау жұмысы;

4) 1 (I), 2 (II) және 13 (III) топтар элементтері және олардың қосындылары. 1 (I)-топ элементтері және олардың қосындылары, атомдары құрылысы негізінде сілтілік металдардың жалпы қасиеттері, сілтілік металдардың оксидтері мен гидроксидтерінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 2 (II)-топ элементтері және олардың қосындылары, 1 (I)-ші және 2 (II)-топ металдарының жалпы қасиеттері, кальций оксиді мен гидроксидінің негіздік қасиеттері және олардың қолданылуы, 3 (III)-топ элементтері, алюминий және оның қосындылары, алюминийдің қосындылары мен қорытпаларының қолдану аймағы, алюминий, оның оксиді мен гидроксидінің амфотерлік қасиеттері; №6 көрсетілім "Натрийдің, кальцийдің сумен әрекеттесуі"; №8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"; №7 көрсетілім "Алюминий мен оның қорытпалары"; №9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"; №4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның белгілі массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болғанда, заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын реакция теңдеуі бойынша есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғанда, заттың шығымдық массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымдық массасын есептеу;

5) 17 (VII), 16 (VI), 15 (V), 14 (IV) - топтарының элементтері және олардың қосындылары. (VII) топ элементтері, галогендер, байланыс түрі және кристалдық тор типі, топтағы галогендер қасиеттерінің өзгеру заңдылықтары, хлор, хлордың химиялық қасиеттері: металдармен, сутекпен және галогенидтермен әрекеттесуі, хлорсутек қышқылының құрамы қасиеттері мен қолданылуы, 16 (VI)-топ элементтері, күкірт, күкірттің аллотропиялық түр өзгерістерінің физикалық қасиеттері, күкірттің негізгі қосындылары және олардың физикалық және химиялық қасиеттері, қышқылдық жаңбырдың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсері, күкірт қышқылы, күкірт қышқылы және оның тұздарының жалпы және ерекше қасиеттері, қасиеттері мен қолданылуы, 15 (V)-топ элементтері: азот, азоттың қасиеттері және табиғаттағы азот айналымы, аммиак, аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы, аммиак өндірісі, (Габер синтезі): азот қышқылы, азот қышқылының қасиеттері, азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері, фосфор және оның қосындылары, фосфорды аллотропиялық түрлендіру, фосфор қосындыларының Қазақстандағы кен орындары, фосфор және оның қосындыларының жалпы химиялық қасиеттері, минералды тыңайтқыштар, олардың Қазақстанда өндірілуі және оларды тиімді қолдану, азот

және фосфор тыңайтқыштарының қоршаған ортаға әсері, 14 (IV) - топ элементтері, кремний және оның қосындылары, кремнийдің қолданылу аймағы және оның жартылай өткізгіш ретінде маңызы, сұйық кристалдар, кремний, оның диоксиді мен карбидіндегі химиялық байланыс түрін және кристалдық тор типі, кремний мен оның қосындыларының химиялық қасиеттері, Қазақстандағы силикат өнеркәсібі; №8 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"; №5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"; №10 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделін дайындау"; №11 зертханалық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделін дайындау"; №6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу"; №12 зертханалық тәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"; №9 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"; №10 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торларының модельдері"; есептеуге берілген есептер: химиялық реакция теңдеуі бойынша есептеу, бірі зат бастапқы заттардан артық берілген есептер, егер реакция өнімінің практикалық шығымының массалық үлесі белгілі болса, химиялық реакция теңдеуі бойынша заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, құрамындағы қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы бойынша реакция өнімінің массасын есептеу; №2 бақылау жұмысы;

6) "Органикалық химияға кіріспе". Органикалық химия – көміртек қосындыларының химиясы, А.М. Бутлеровтың органикалық қосындылардың құрылыс теориясының негізгі қағидалары, органикалық заттардың ерекшеліктері, органикалық қосындылардың жіктелуі, функционалдық топ түсінігі, органикалық қосындылардың гомологтық қатарлары, органикалық қосындылардың гомологтық қатарлары, органикалық қосындылардың номенклатурасы, органикалық қосындылардың изомериясы; №11 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь, этан қышқылы, глюкоза, аминокөмір қышқылы модельдері"; №12 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілдерінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"; №13 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"; есептеуге берілген есептер: элементтердің массалық үлесі және салыстырмалы тығыздығы бойынша газтәрізді заттардың молекулалық формулаларын табу;

7) "Көмірсутектер. Отын". Көмірсутектердің жіктелуі, номенклатурасы және изомериясы, қаныққан көмірсутектер, алкан, метан, қанықпаған көмірсутектер, алкендер, этилен, алкиндер, ацетилен, арендер, бензол, көмірсутектер арасындағы генетикалық байланыс, көмірсутектердің табиғи

көздері, көмірсутекті отындар, табиғи газдың, мұнайдың, көмірдің Қазақстандағы кен орындары, оларды өндіру және өңдеу, көмірсутектерді өндіру, өңдеу және қолданудағы экологиялық мәселелер, көмірсутектерді экономиканың түрлі салаларында және тұрмыста пайдалану, альтернативті отын түрлері, мұнай, мұнай фракциялары және шикі мұнай өнімдерінің қолдану аймағы; №14 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"; №15 көрсетілім "Отын түрлері"; №16 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"; есептеуге берілген есептер: реакция өнімінің массасы немесе көлемі және белгілі заттың салыстырмалы тығыздығы бойынша органикалық заттың формуласын анықтау; №3 бақылау жұмысы;

8) "Оттекті және азотты органикалық қосындылар". Оттекті органикалық қосындылардың жіктелуі және номенклатурасы, метанол, этанол, спирттердің улылығы және этил спиртінің адам организміне зиянды әсері, оттекті органикалық қосындылардың өкілдері; этандиол, пропантриол, этан қышқылы, глюкоза, сахароза, крахмал, целлюлозаның қолданылуы; карбон қышқылдары, күрделі эфирлер мен майлар, сабын, синтетикалық жуғыш заттар, синтетикалық жуғыш заттардың қоршаған ортаға әсері, көмірсулар, уыздар, аминқышқылдары, биологиялық маңызды органикалық қосындылар, Қазақстанның тамақ өнеркәсібі; №15 зертханалық тәжірибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"; №16 зертханалық тәжірибе "Уыздардың денатурациясы"; есептеуге берілген есептер: егер құрамында қоспаның массалық үлесі бар басқа заттың массасы белгілі болған жағдайда, реакция теңдеуі бойынша органикалық заттың (реагенттің немесе өнімнің) массасын есептеу, өндірістік және экологиялық мазмұндағы теориялық мүмкін мәнімен саластырғандағы заттың шығымы массасын есептеу, метан, бутан, этанолдың жану реакция теңдеуі бойынша оттектің, ауаның көлемдерін есептеу; №4 бақылау жұмысы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

34. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 6.2.1.4. кодында "6" - сынып, "2.1" - бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

35. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Заттардың бөлшектері" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып

1.1 Атомдар, иондар және молекулалар	7.1.1.1 "Химия" ғылымының негізін оқытатынын айту; 7.1.1.2 химиялық зертханада және кабинетінде жұмыс жүргізу кезіндегі қауіпсіздік техникасының ережелерін атау және түсіндіру; 7.1.1.3 физикалық және химиялық құбылыстарды ажырата алу; 7.1.1.4 заттардың әртүрлі агрегаттық күйлерін білу, атау және бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан қатты, сұйық, газ тәріздес заттардың құрылымын түсіндіре алу; 7.1.1.5 салқындау қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясына сай, өз бақылауларын түсіндіру; 7.1.1.6 судықыздыру қисығын салу және оны талдау, бөлшектердің кинетикалық теориясын пайдалана отырып, өз бақылауларын түсіндіру	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшем бірлігі ретінде – мольді және Авогадро санын айту; 8.1.1.2 формула бойынша заттың массасын, зат мөлшерін, құрылымдық бөлшектер санын есептей алу		
1.2 Атом құрамы мен құрылысы	7.1.2.1 атомдар мен молекулалардың айырмашылығын атау; 7.1.2.2 әрбір элементтің химиялық элементтің таңбасын тану және атау; 7.1.2.3 элементтерді металдар мен бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына қарай жай және күрделіге жіктеу; 7.1.2.5 протон, электрон, нейтронды және олардың атомдағы орналасу тәртібін, массасын зарядын атау; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементтің атом құрылысы (p^+, n^0, e^-) мен атом ядросының құрамын түсіндіру;			

	7.1.2.7 "изотоп" түсінігін түсіндіру; 7.1.2.8 Жердегі элементтердің басым бөлігі планеталардың қалыптасу кезінде пайда болған изотоптар қоспасы түрінде кездесетіндігін түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптары бар химиялық элементтердің атомдық массалары бөлшек сан болатындығын түсіндіру; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық массаға анықтама беру; 7.1.2.11 элементтердің атауларын, валенттілікті және олардың қосындылардағы атомдық қатынастарын қолдана отырып, бинарлы химиялық қосындылардың формулаларын құру; 7.1.2.12 химиялық қосылыстың формуласы бойынша салыстырмалы молекулярлық/формулалық массасын есептеу		
1.3 Атомда электрондардың қозғалысы мен таралуы. Атомдардан иондардың құрылуы		8.1.3.1 атомда электрондар ядродан арақашықтығы артқан сайын біртіндеп энергетикалық деңгейлер бойынша таралатынын түсіндіру; 8.1.3.2 әрбір электрон қабатында электрон саны нақты максимал мәннен аспайтынын түсіндіру; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының пішінін атау; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурациясын және электронды-графикалық формулаларын жазу;	

		8.1.3.5 атомдар электрондарды қабылдай немесе жоғалта алатынын және осының нәтижесінде иондар түзілетінін түсіндіру; 8.1.3.6 "нольдік қосынды" әдісімен қосындылардың формуласын құрастыру		
1.4 Химиялық байланыстардың түрлері		8.1.4.1 электртерістілік ұғымына сүйеніп ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру; 8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуін сипаттау және иондық қосындылардың қасиеттерін болжау; 8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру	9.1.4.1 металдық байланыс пен металдық кристалдық тор жайындағы білімдерін қолданып металдардың қасиетін түсіндіре алу; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау және металл атомдарының тек тотықсыздандырғыш қасиет көрсететінін түсіндіру; 9.1.4.3 құйма ұғымын түсіндіру және оның артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 салыстырмалы кестені пайдаланып шойын мен болаттың құрамы мен қасиеттерін салыстыру	10.1.4.1 молекулалық электрондық формулалар және к түрлері типтерін а 10.1.4.2 молекулалық электрондық құрылым 10.1.4.3 а молекулалық атау арасындағы байланыс 10.1.4.4 диоксиді химиялық және кри сипаттау

2) "Химиялық реакциялардың жүру заңдылықтары" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Периодтық заң мен химиялық элементтердің периодтық жүйесі	7.2.1.1 И. ДҰберейнер, Дж. Ньюлендс, Д.И. Менделеевтің еңбектерінің мысалында элементтердің жіктелуін салыстыру; 7.2.1.2 периодтық кестенің құрылымын сипаттау; топтар және периодтар	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірінің физикалық мәнін түсіндіру; 8.2.1.2 бір топтағы элементтердің сыртқы электрондық деңгейінде электрондар санының бірдей болатындығын түсіндіру; 8.2.1.3 топтар мен периодтарда элементтер қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру;		10.2.1.1 негізінде металдар қасиеттер 10.2.1.2 өнімдерін алгоритмі сілтілік оксидтері гидроксид қасиеттер реакция құрастыру

		8.2.1.4 периодтық жүйедегі орны бойынша элементті сипаттау; 8.2.1.5 химиялық қасиеттері ұқсас элементтердің бір топқа жататындығын дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің табиғи ұяластарын атау және сілтілік металдар, галогендер, инертті элементтердің ұяластарына мысалдар келтіру; 8.2.1.7 химиялық элементтің периодтық кестеде орналасуына сай қасиеттерін болжау		10.2.1.3 1 металдар қасиеттері және химиялық теңдеулер 10.2.1.4 к гидроксид қасиеттері қолданылы 10.2.1.5 негізінде қасиеттері маңызды құймалар аймағын а 10.2.1.6 ал оксиді м екідайлы зерттеу; 10.2.1.7 1 топ мет және кү әрекеттес тәжірибен жүргізу; 10.2.1.8 қасиеттері заңдылық 10.2.1.9 хл қасиеттері металдар және реакция т 10.2.1.10 қышқылы химиялық зерттеу ж аясын біл 10.2.1.11 элементте қасиеттері 10.2.1.12 аллотроп өзгерістер қасиеттері және кү қасиеттері реакция құрастыр 10.2.1.13 және (V

				физикалық қасиеттер және күй физиологиясы түсіндіру; 10.2.1.14 ерітіндісі тұздарының және химиялық зерттеу; 10.2.1.15 қасиеттер табиғатта айналымы 10.2.1.16 және қолданылуы 10.2.1.17 аммоний сілті әрекеттесу және газ тасымалының қасиеттер 10.2.1.18 қышқылы теңдеуін жазу 10.2.1.19 басқа жалпы сипаттау зерттеу; 10.2.1.20 концентрация қышқылы әрекеттесу сипаттау балансы теңдеуін жазу 10.2.1.21 термиялық ерекшелік реакция құрастыру 10.2.1.22 аллотропия өзгерістері 10.2.1.23 қосынды химиялық түсіндіру;

				10.2.1.24 қолданыл оның жа ретінде түсіндіру; 10.2.1.25 оның негізгі қасиеттер реакция құрастыру
2.2 Химиялық реакциялардың жіктелуі	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдардың қолдану аяларын және олармен жұмыс жасау ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдардың әртүрлі металдармен реакцияларын зерттеу және сутек газының сапалық реакциясын жүзеге асыру; 7.2.2.3 кейбір карбонаттардың сұйылтылған қышқылдармен реакцияларын зерттеу және көмірқышқыл газының сапалық реакциясын жүзеге асыру	8.2.2.1 бастапқы және түзілген заттардың саны мен құрамы бойынша химиялық реакцияларды жіктеу; 8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакцияларды сипаттау	9.2.2.1 реакция теңдеулерін құрастыру алгоритмін пайдаланып, реакция теңдеулерін молекулярлық және иондық түрде құру; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру	10.2.2.1 табу ережесі; 10.2.2.2 тотықсыз, бір-бірімен екенін және жүретіндігі; 10.2.2.3 тотықсыз, реакциялар дәрежесі реакциялар түсіндіру; 10.2.2.4 электрондық тотықсыз, қосып алу; 10.2.2.5 қою ережесі отырып, баланс а тотықсыз, реакциялар коэффициенті
2.3 Массасының сақталу заңы		8.2.3.1 заттар құрамындағы элементтердің массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формуласын шығару; 8.2.3.2 әрекеттесетін заттар қатынасын эксперименттік жолмен анықтау; 8.2.3.3 реакцияға қатысатын және түзілетін заттардың формуласын жаза отырып, химиялық реакциялар теңдеулерін құру;	9.2.3.1 есептерді шығару алгоритмін пайдалана отырып, әрекеттесуші заттардың біреуі артық берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер жүргізу; 9.2.3.2 қоспаларға есеп шығару алгоритмін пайдалана отырып, қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын басқа заттың массасы белгілі жағдайда, реакция теңдеуі бойынша зат массасын есептеу	10.2.3.1 есептерді шығару алгоритмін пайдалана отырып, мүмкіндік салыстыр өнімінің п 10.2.3.2 формулас есептерін алгоритмі отырып, заттардың формулас тығыздық элементте үлестері а

		8.2.3.4 заттар массасының сақталу заңын айту; 8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептеу; 8.2.3.6 Авогадро заңын айту және қалыпты және стандартты жағдайлардағы газдар көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану; 8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептеу; 8.2.3.8 газдардың қатысуымен жүретін реакциялар бойынша есептер шығаруда газдардың көлемдік қатынас заңын қолдану		
2.4 Металдардың электрохимиялық кернеу қатары			9.2.4.1 кейбір металдар басқаларға қарағанда тотығуға тезірек ұшырайтындығын түсіну; 9.2.4.2 белсенді металдардың салқын сумен, ыстық су немесе бумен әрекеттесуін сипаттау; 9.2.4.3 металдар коррозиясын туындатуға әсер ететін жағдайларды сипаттау; 9.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен әртүрлі металдардың реакцияларын зерттеу; 9.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдалана отырып, металдардың қышқылдармен әрекеттесуінің реакция теңдеулерін құрастыру; 9.2.4.6 металдардың қышқылдармен әрекеттесу схемасын пайдалана отырып, металдардың тұз ерітінділерімен	

			әрекеттесуінің жоспарын жасау және жүргізу; 9.2.4.7 эксперимент нәтижесі бойынша металдардың белсенділік қатарын құру және оны анықтама мәліметтерімен сәйкестендіру; 9.2.4.8 металдардың белсенділік қатарын қолданып, металдардың таныс емес орынбасу реакцияларының жүру мүмкіндігін болжау	

3) "Химиядағы энергетика" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Экзотер-миялық және эндотермиялық реакциялар	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану кезінде ауаның құрамына кіретін оттектің жұмсалатындығын түсіндіру; 7.3.1.3 атмосфералық ауаны ластанудан қорғаудың маңызын түсіндіру; 7.3.1.4 затты жағуға қажетті жағдайларды және жану реакциясының өнімдерін атау; 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғыш және жанбайтын заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттеkte ауаға қарағанда жақсырақ жанатындығын түсіндіру; 7.3.1.7 металдар мен бейметалдардың жануы кезінде оксидтер түзілетіндігін атау	8.3.1.1 заттың жану реакциясының өнімі көбінесе оксидтер екенін және құрамында көміртегі бар отын оттеkte жанғанда, көмірқышқыл газы, иіс газы немесе көміртек түзілетінін түсіндіру; 8.3.1.2 парниктік эффекттің себептерін түсіндіру және шешу жолдарын ұсыну; 8.3.1.3 экзотермиялық реакциялар жылу бөле жүретінін, ал эндотермиялық реакциялар жылу сіңіре жүретінін түсіндіру; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 8.3.1.5 энергия өзгерісін бөлшектердің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру		
3.2 Химиялық реакциялардың жылдамдығы				10.3.2.1 жылдамдықты түсіндіру; 10.3.2.2 жылдамдықтың факторларын оны

				кинетикал тұрғысын 10.3.2.3 реагентте айырмаш олардың жылдамд түсіндіру; 10.3.2.4 жылдамд ингибитор түсіндіру
3.3 Химиялық тепе-теңдік				10.3.3.1 қайтымсы атау; 10.3.3.2 динамика ретінде ЛеШателл бойынша теңдіктің 10.3.3.3 теңдіктің мен схем отырып, теңдік химиялық жылдамд өзгерісін 10.3.3.4 теңдікті кинетикал тұрғысын 10.3.3.5 а процесін с
3.4 Қышқылдар мен негіздер теориясы	7.3.4.1 кейбір табиғи қышқылдар мен сілтілердің "қышқылдық" және "сабындылық" қасиеттер белгілері болуы мүмкін екендігін түсіндіру; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар метилоранж, лакмус, фенолфталеинді және олардың әртүрлі ортада түстерінің өзгеруін атау; 7.3.4.3 рН шкаланың негізінде әмбебап индикаторды қолданып,		9.3.4.1 заттардың ерігіштігінің схемасын пайдалана отырып, заттарды олардың судағы ерігіштігі бойынша жіктеу; 9.3.4.2 заттар ерітінділерінің табиғаттағы және күнделікті өмірдегі маңызын түсіндіру; 9.3.4.3 заттың ерігіштігіне температура әсерін түсіндіру;индикаторларды пайдаланып, орта тұз ерітіндісінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау;	

	сілтілер мен қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттарды" қолдану мысалында қышқылдардың бейтараптануын түсіндіру		9.3.4.4 буландыру техникасын қолдана отырып, заттың 100 г судағы ерігіштігін есептеу; 9.3.4.5 шешу алгоритмдерін қолданып, еріген заттың массалық үлесі мен ерітіндінің белгілі массасы бойынша еріген заттың массасын есептеу; 9.3.4.6 шешу алгоритмдерін қолданып, ерітіндідегі заттың молярлық концентрациясын есептеу; 9.3.4.7 жіктелу схемасын пайдалана отырып, оксидтердің жіктелуін және қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.8 қышқылдардың жіктелу схемасын пайдалана отырып, қышқылдардың жіктелуін, қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.9 негіздердің жіктелу схемасын пайдалана отырып, негіздердің жіктелуі мен қасиеттерін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.10 тұздарды алудың әртүрлі әдістерін атау, сәйкес реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.11 жіктелуді пайдаланып, тұздардың қасиеттерін, жіктелуін атау, олардың химиялық қасиеттерін сипаттайтын реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.12 бейорганикалық қосындылардың негізгі кластары арасындағы

			генетикалық байланысы бойынша реакция теңдеулерін құрастыру; 9.3.4.13 қышқылдар, еритін және ерімейтін негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулерін молекулярлық және иондық түрде құрастыру; 9.3.4.14 қышқылдар және негіздер, орта тұздардың химиялық қасиеттерін тәжірибе жүзінде зерттеу және қорытынды жасау; 9.3.4.15 орта тұз ерітіндісінің ортасын тәжірибе жүзінде анықтау; 9.3.4.16 алынған нәтижелерді анықтамалық мәндермен құрастыру және салыстыру	

4) "Айналамыздағы химия" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Заттардың жіктелуі	7.4.1.1 элементті (жай зат) бірдей атомдардың жиынтығы ретінде атау; 7.4.1.2 таза заттар атомдардың немесе молекулалардың бір түрінен түзілетінін түсіндіру; 7.4.1.3 элемент (жай зат) қоспа және қосылыс түсініктерін ажырату; 7.4.1.4 қосындылардың және элементтердің физикалық қасиеттері туралы алған білімдерін қоспа құрамындағы таныс емес заттарды ажыратуға қолдану; 7.4.1.5 қоспалардың түрлерін және оларды бөлу әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негізделген тәжірибені жоспарлау және өткізу		9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектро-литтердің анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітінділері немесе балқымаларының электрөткізгіштігі химиялық байланыс түріне тәуелді екендігін түсіндіру; 9.4.1.3 иондық және коваленттік полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын түсіндіру; 9.4.1.5 индикаторлардың көмегімен ерітінділердің қышқылдылығы мен сілтілігін ажырату;	

			9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта және қышқылдық тұздардың электролиттік диссоциациялану тендендерін құрастыру; 9.4.1.7 электролиттер мен бейэлектролиттер кестесін пайдалана отырып, күшті және әлсіз электролиттерге мысал келтіру және оларды ажырату, диссоциациялану дәрежесін анықтай білу; 9.4.1.8 Li^+, Na^+, K^+, Ca^{2+}, Sr^{2+}, Ba^{2+}, Cu^{2+} металл катиондарын анықтау үшін жалын түсінің боялу реакциясын жүргізу және сипаттау; 9.4.1.9 оқулықтағы катиондар кестесін пайдалана отырып, Fe^{2+}, Fe^{3+}, Cu^{2+} катиондарына сапалық реакция жүргізу; 9.4.1.10 хлорид-, бромид-, йодид-, сульфат, карбонат-, фосфат-, нитрат-, силикат-иондарына сапалық реакцияларды тәжірибе жүзінде жүргізу және ион алмасу реакцияларын бақылап, нәтижесін сипаттау; 9.4.1.11 оқулықтағы кестені пайдалана отырып, белгісіз заттардағы катион мен аниондарды анықтау тәжірибесінің жоспарын құру және оны практикада жүзеге асыру	
4.2 Жер химиясы	7.4.2.1 жер қыр-тысында көптеген пайдалы химиялық қосындылар барын түсіндіру; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен пайдалы табиғи қосындылардың кендерге жататынын түсіндіру; 7.4.2.3	8.4.2.1 сутекті алу және оның қасиеттері мен қолдануын зерттеу; 8.4.2.2 ауа құрамындағы және жер қыртысындағы оттектің пайыздық мөлшерін атау; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қасиеттері мен қолданылуын зерттеу;	9.4.2.1 қышқылдық жаңбырлардың пайда болу себебі мен экологияға тигізетін әсерін түсіндіру; 9.4.2.2 фосфор қосындыларының Қазақстандағы кен орындарын атау; 9.4.2.3 минералды тыңайтқыштардың жіктелуін және олардың	

	металды алу үшін кенді өңдеу процесін сипаттау; 7.4.2.4 Қазақстан қандай минералды және табиғи ресурстармен бай екендігін және олардың кен орындарын атау; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндірудің қоршаған ортаға әсерін түсіндіру	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық түр өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының маңызын түсіндіру;	құрамына кіретін қоректік элементтерді атау; 9.4.2.4 азот және фосфор тыңайтқыш-тарының қоршаған ортаға әсерін оқып түсіндіру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдардың кен орындарын атау және оларды өндіру процестерін, қоршаған ортаға әсерін түсіндіру; 9.4.2.6 схеманы пайдаланып, кеннен металды алу процесін сипаттау 9.4.2.6 судың табиғатта кең таралғандығын, бірегей қасиеттерін және оның өмір үшін маңызын түсіндіру; 9.4.2.7 су айналымының схемасын пайдаланып, табиғаттағы су айналымын түсіндіру; 9.4.2.8 нақты мысалдар мен суреттерді пайдаланып, судың ластану қауіптілігін және салдарын анықтау, суды тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.9 судың "кермектігін" анықтау және оны жою тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.10 суды сусыз мыс (II) сульфатын қолданып анықтау тәсілін түсіндіру	
4.3 Көміртек және оның қосындылары химиясы			9.4.3.1 көміртек атомының құрылысын пайдаланып, көміртек неліктен көптеген қосындыларында төрт байланыс түзетінін түсіндіру; 9.4.3.2 көміртектегі қолданылу схемасын пайдаланып, табиғатта көміртек және оның қосындыларының таралуын сипаттау;	10.4.3.1 қосындылардың көп түрлілігін түсіндіру; 10.4.3.2 және олар спирттер, карбон аминқыш жіктелуін 10.4.3.3 ф түсінігін

			9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық өзгерістерінің және салыстыру; 9.4.3.4 көміртектің аллотропиялық өзгерістерінің қолданылу аймағын зерттеу; 9.4.3.5 көміртектің физикалық және химиялық қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.6 көміртек жанған кезде көміртек диоксиді мен көмір-тек монооксидінің түзілу жағдайларын сипаттау және тірі ағзаға иіс газының физиологиялық әсерін түсіндіру; 9.4.3.7 көмірқышқыл газын алу, оның бар екенін дәлелдеу және қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.8 көміртегі айналымының схемасын пайдаланып, көміртегінің табиғаттағы айналымын құру және түсіндіру	қосылыс қасиеттер ретінде тү 10.4.3.4 және айырмаш түсініктер 10.4.3.5 қосындыл кластары: алкендер, арендер, альдегидт қышқылд аминқыш IUPAC қолдану; 10.4.3.6 құрылымд формулал және изо түсіндіру; 10.4.3.7 химиялық сипаттау теңдеулер 10.4.3.8 үшін хлорлауд бұл еріткі дәрежесін 10.4.3.9 ұғымын с 10.4.3.10 алкендерд қасиеттер гидратаци сапалық сипаттау, реакция дәлелдеу; 10.4.3.11 пайдалан мысалын реакцияс мен құрылым ерекшелік 10.4.3.12 ыдырау м мәселесін

				түсіндіру; пластик көбеюінің 10.4.3.13 алкиндерд қасиеттер гидратаци сапалық сипаттау, реакция дәлелдеу; 10.4.3.14 алынуы, қолданыл 10.4.3.15 көміртек қосындыл ретінде п екендігін альтернат түрлерін артықшыл кемшілікт 10.4.3.16 көмірдің, газдың ке және ол қоршаған түсіндіру; 10.4.3.17 бағананы пайдалан фракциял мұнайды қолдану а 10.4.3.18 пайдалан органикал жіктелуін 10.4.3.19 жіктелуін этанолды этанолды және қаси 10.4.3.20 этанолды физиологи түсіндіру; 10.4.3.21 глицерин

				қасиеттер қолданыл 10.4.3.22 қышқылд атау қышқылы қасиеттер қолданыл 10.4.3.23 мен ерекшелік майларды түсіндіру; 10.4.3.24 мен оны білу; 10.4.3.25 пайдалан жуғыш за ортаға әсе 10.4.3.26 жіктелуін маңызы түсіндіру; 10.4.3.27 аминқыш пептидтік түзілуін т 10.4.3.28 денатура реакциясы 10.4.3.29 биология қызметін

5) "Химия және өмір" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
5.1 Биохимия	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық заттардың жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің бір қатарын: қант, крахмал, (көмірсулар), нәруыз, майларды анықтау; 7.5.1.3 адам ағзасына кіретін элементтерді (О, С, Н, N, Са, Р, К) атау; 7.5.1.4 тыныс алу процесін түсіндіру		9.5.1.1 элементтері көрсетілген адам ағзасының суретін пайдаланып, адам ағзасының құрамына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (О, С, Н, N, Са, Р, К, S, Cl, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының типтік тамақтану рационын зерттеу және теңгерімді	

			тамақтану рационын құрастыру; 9.5.1.3 кальций мен темірдің адам ағзасындағы рөлін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау; 9.5.1.5 қоршаған ортаның ауыр металдармен ластану көздерін атау және олардың ағзаларға әсерін түсіндіру	

36. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы Үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы Бағдарламадағы қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

37. Бөлімдер мен тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің
7-10 сыныптарына арналған
"Химия" пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 сыныптары үшін "Химия" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Химия пәніне кіріспе. Таза заттар және қоспалар	Химия пәні. №1 практикалық жұмыс "Қауіпсіздік техникасының ережелерімен және зертханалық құрал-жабдықтармен танысу"	7.1.1.1 "Химия" ғылымының айту; 7.1.1.2 химиялық зертханада жұмыс жүргізу кезінде техникасының ережелерін ат
	Элемент, қоспа және қосылыс. №1 зертханалық тәжірибе "Заттар қоспалары мен олардың қосындыларын салыстыру"	7.4.1.1 элементті (жай зат) б жиынтығы ретінде атау;
		7.4.1.2 таза заттар ато молекулалардың бір түр түсіндіру;
		7.4.1.3 элемент (жай зат) қос түсініктерін ажырату;

		7.4.1.4 қосындылардың жә физикалық қасиеттері турал қоспа құрамындағы таны ажыратуға қолдану
	Қоспаларды бөлу әдістері. №2 зертханалық тәжірибе "Ластанған ас тұзын тазарту"	7.4.1.5 қоспалардың түрлерін әдістерін атау; 7.4.1.6 қоспаны бөлуге негіз жоспарлау және өткізу
Заттар күйінің өзгеруі	Физикалық және химиялық құбылыстар. №3 зертханалық тәжірибе "Химиялық реакциялардың белгілерін зерделеу"	7.1.1.3 физикалық ж құбылыстарды ажырата алу
	Заттардың агрегаттық күйлері	7.1.1.4 заттардың әртүрлі аг білу, атау және бөлшектер теориясы тұрғысынан қат тәріздес заттардың құрылым
	Салқындау процесі № 4 зертханалық тәжірибе "Салқындау процесін зерттеу"	7.1.1.5 салқындау қисығын талдау, бөлшектердің кинети сай, өз бақылауларын түсінді
	Қыздыру процесі №5 зертханалық тәжірибе "Судың қайнау процесін зерттеу"	7.1.1.6 суды қыздыру қисығы талдау, бөлшектердің кинети пайдалана отырып, өз бақыла
2-тоқсан		
Атомдар. Молекулалар. Заттар	Атомдар мен молекулалар	7.1.2.1 атомдар мен айырмашылығын атау
	Химиялық элементтер. Жай және күрделі заттар	7.1.2.2 әрбір элементтің хим таңбасын тану және атау; 7.1.2.3 элементтерді бейметалдарға жіктеу; 7.1.2.4 заттарды құрамына күрделіге жіктеу
	Атомның құрамы мен құрылысы. Изотоптар	7.1.2.5 протон, электрон, олардың атомдағы орналасу зарядын атау; 7.1.2.6 алғашқы 20 элементті (р+, n0, e-) мен атом ядр түсіндіру; 7.1.2.7 "изотоп" түсінігін түс
Ауа. Жану реакциясы	Ауа. Ауаның құрамы №6 зертханалық тәжірибе "Майшамның жануы"	7.3.1.1 ауа құрамын атау; 7.3.1.2 заттардың жану құрамына кіретін оттектің ж түсіндіру; 7.3.1.3 атмосфералық ау қорғаудың маңызын түсіндір
	Жану процесі № 2 практикалық жұмыс/көрсетілім "Күкірттің, фосфордың, темірдің ауада және оттеkte жануын салыстыру"	7.3.1.4 затты жағуға қажетті жану реакциясының өнімдер 7.3.1.5 тез тұтанатын, жанғы заттарға мысалдар келтіру; 7.3.1.6 заттардың таза оттект жақсырақ жанатындығын түс

		7.3.1.7 металдар мен бейметалдар кезінде оксидтер түзілетіндігі
3-тоқсан		
Химиялық реакциялар	Табиғи қышқылдар мен негіздер. Индикаторлар. №7 зертханалық тәжірибе "Ерітінділердің қышқылдық, сілтілік ортасын анықтау". №8 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек қышқылының бейтараптану реакциясы"	7.3.4.1 кейбір табиғи сілтілердің "қышқылдық" және қасиеттер белгілері болуы түсіндіру; 7.3.4.2 химиялық индикаторлар лакмус, фенолфталеинді және ортада түстерінің өзгеруін анықтау; 7.3.4.3 рН шкаланың негізгі индикаторды қолданып, қышқылдарды анықтау; 7.3.4.4 "антацидтік заттар" мысалында қышқылдардың әрекеттесуі түсіндіру
	Сұйылтылған қышқылдардың металдармен әрекеттесуі. №9 зертханалық тәжірибе "Мырыш-тың сұйылтылған тұз қышқылымен әрекеттесуі". №10 зертханалық тәжірибе "Сутекке сапалық реакция"	7.2.2.1 сұйылтылған қышқылдар аяларын және олармен әрекеттесу ережелерін атау; 7.2.2.2 сұйылтылған қышқылдар металдармен реакцияларын анықтау газының сапалық реакциясы
	Сұйылтылған қышқылдардың карбонаттармен әрекеттесуі. № 3 практикалық жұмыс "Сұйылтылған қышқылдар мен карбонаттардың әрекеттесуі. Көмірқышқыл газына сапалық реакция"	7.2.2.3 кейбір карбонаттардың қышқылдармен реакцияларын көмірқышқыл газының сапалық жүзеге асыру
Химиялық элементтердің периодтық кестесі	Химиялық элементтердің периодтық кестелерін құру тарихы	7.2.1.1 И. Дүбейернер, Дж. Менделеевтің еңбектерінің элементтердің жіктелуін салуы
	Периодтық кестенің құрылымы	7.2.1.2 периодтық кестенің сипаттау: топтар және периодтар
Салыстырмалы атомдық масса және қарапайым формула	Салыстырмалы атомдық масса	7.1.2.8 Жердегі элементтер планеталардың қалыптасу кезінде изотоптар қоспасы түрінде болуы түсіну; 7.1.2.9 табиғи изотоптардың элементтердің атомдық массасын болатындығын түсіндіру; 7.1.2.10 салыстырмалы атомдық анықтама беру
	Валенттілік. Химиялық формулалар. Қосындылардың формуласы бойынша салыстырмалы молекулярлық массасын есептеу	7.1.2.11 элементтердің атаулау және олардың қосындылар қатынастарын қолдана отырып химиялық қосындылардың құру; 7.1.2.12 химиялық қосындылар бойынша молекулярлық/формулалық массаны есептеу

4-тоқсан		
Адам ағзасындағы химиялық элементтер мен қосындылар	Тағам құрамындағы қоректік заттар. № 4 практикалық жұмыс "Тағам құрамындағы қоректік заттарды анықтау"	7.5.1.1 тағам өнімдерін химиялық элементтері жиынтығы деп түсіну; 7.5.1.2 тағамдық өнімдердің құрамындағы крахмал, (көмірсулар), натрий анықтау
	Адам ағзасындағы химиялық элементтер. Тыныс алу процесі. №11 зертханалық тәжірибе "Тыныс алу процесін зерттеу"	7.5.1.3 адам ағзасына кіретін газдар (C, H, N, Ca, P, K) атау; 7.5.1.4 тыныс алу процесін түсіндіру
Геологиялық химиялық қосындылар	Пайдалы геологиялық химиялық қосындылар. Кен құрамы	7.4.2.1 жер қыр-тысында пайдалы химиялық қосындылар барлығын атау; 7.4.2.2 кейбір минералдар мен қосындылардың кендеріндегі ролін түсіндіру; 7.4.2.3 металды алу үшін кендерді сипаттау
	Қазақстанның пайдалы қазбалары Минералдарды өндірудің экологиялық аспектілері	7.4.2.4 Қазақстан қандай табиғи ресурстармен бай және олардың кен орындарын атау; 7.4.2.5 табиғи ресурстарды өндіріс ортаға әсерін түсіндіру

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Атомдағы электрондардың қозғалысы	Атомда электрондардың таралуы	8.1.3.1 атомда электрондардың арақашықтығы артқан сәйкес энергетикалық деңгейлерге таралатынын түсіндіру
	Энергетикалық деңгейлер. № 1 зертханалық тәжірибе "Атомдар модельдерін жасау"	8.1.3.2 әрбір электрон қабатына нақты максимал мәннен аспауы; 8.1.3.3 s және p орбиталдарының саны; 8.1.3.4 алғашқы 20 химиялық элементтің электрондық конфигурацияларын және электронды-графикалық формулаларын жазу
	Иондардың түзілуі	8.1.3.5 атомдар электрон жоғалта алатынын немесе қосымша электрон қабатын алатынын нәтижесінде иондар түзілетінін түсіндіру
	Қосындылар формуласын құрастыру	8.1.3.6 "нольдік қосындылар" және "нөльдік қосындылардың формуласын құрастыру"
Заттардың формулалары және химиялық реакция теңдеулері	Химиялық формулалар бойынша есептеулер	8.2.3.1 заттар құрамындағы массалық үлесін табу, элементтердің массалық үлесі бойынша заттардың формулаларын жазу
	Химиялық реакция теңдеулерін құру. Зат массасының сақталу заңы. № 1 көрсетілім "Зат массасының сақталу заңын дәлелдейтін тәжірибе".	8.2.3.2 әрекеттесетін заттардың эксперименттік жолмен анықталуы

	№ 2 зертханалық тәжірибе "Өрекеттесуші заттардың қатынасы"	8.2.3.3 реакцияға қатысатын заттардың формуласын химиялық реакциялар теңдеуі 8.2.3.4 заттар массасының сақталуы
	Химиялық реакция типтері	8.2.2.1 бастапқы және түзілген мен құрамы бойынша химиялық реакциялар жіктеуі
	Табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар	8.2.2.2 табиғаттағы және тірі ағзалар мен адам тіршілігіндегі химиялық реакциялар сипаттауы
2-тоқсан		
Зат мөлшері	Зат мөлшері. Моль. Авогадро саны. Заттардың молярлық массасы	8.1.1.1 зат мөлшерінің өлшемі мольді және Авогадро санын есептей алу 8.1.1.2 формула бойынша зат мөлшерін, құрылымдық бірліктерін есептей алу
	Масса, молярлық масса және зат мөлшері арасындағы байланыс	8.1.1.3 заттың массасын, молярлық массасын, құрылымдық бөлшектерін есептей алу
Стехиометриялық есептеулер	Химиялық реакция теңдеулері бойынша есептер шығару	8.2.3.5 химиялық реакция теңдеулері бойынша зат массасын, зат мөлшерін есептей алу
	Авогадро заңы. Молярлық көлем	8.2.3.6 Авогадро заңын айтқызып және стандартты жағдайдағы молярлық көлемін есептеуде молярлық көлемді қолдану
	Газдардың салыстырмалы тығыздығы. Көлемдік қатынас заңы	8.2.3.7 газдардың салыстырмалы тығыздығын және заттың молярлық массасын салыстырмалы тығыздық бойынша есептей алу 8.2.3.8 газдардың қатынастары реакциялар бойынша есептей алу 8.2.3.9 газдардың көлемдік қатынастары
3-тоқсан		
Химиялық реакциядағы энергиямен танысу	Отынның жануы және энергияның бөлінуі	8.3.1.1 заттың жану реакциясының көбінесе оксидтер екенін көміртегі бар отын отқызып көмірқышқыл газы, иіс газы түзілетінін түсіндіру; 8.3.1.2 парниктік эффектін түсіндіру және шешу жолдарын табу
	Экзотермиялық және эндотермиялық реакциялар. № 4 зертханалық тәжірибе "Энергияның өзгеруімен жүретін химиялық реакциялар"	8.3.1.3 экзотермиялық реакцияның жүретінін, ал эндотермиялық реакцияның жүретінін түсіндіру; 8.3.1.4 әртүрлі жанғыш заттардың ортаға әсерін түсіндіру
	Термохимиялық реакциялар	8.3.1.5 энергия өзгерісінің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
Сутек. Оттек және озон	Сутек, алынуы, қасиеттері және қолданылуы. № 2 практикалық жұмыс "Сутекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.1 сутекті алу және оның қолдануын зерттеу

	Оттек, алынуы, қасиеттері, қолданылуы. № 4 көрсетілім "Сутек пероксидінің ыдырауы". № 3 практикалық жұмыс "Оттекті алу және оның қасиеттерін тану"	8.4.2.2 ауа құрамындағы оттектің пайдаланылуы; 8.4.2.3 оттекті алу және оның қолданылуын зерттеу
	Оттек және озон	8.4.2.4 оттектің аллотропиялық өзгерістерінің құрамы мен қасиеттерін салыстыру; 8.4.2.5 Жер бетіндегі озон қабатының түсіндіру

4-тоқсан

Химиялық элементтердің периодтық жүйесі	Химиялық элементтердің периодтық жүйесінің құрылымы	8.2.1.1 топ, период, атом нөмірі менін түсіндіру
	Химиялық элемент атомдарының қасиеттері мен кейбір сипаттамаларының периодты түрде өзгеруі	8.2.1.2 бір топтағы элементтердің электрондық деңгейінде элементтердің бірдей болатындығын түсіндіру; 8.2.1.3 топтар мен периодтар бойынша қасиеттерінің өзгеру заңдылығын түсіндіру
	Периодтық жүйедегі орны бойынша элементтің сипаттамасы	8.2.1.4 периодтық жүйедегі элементті сипаттау
	Химиялық элементтердің табиғи ұяластары және олардың қасиеттері	8.2.1.5 химиялық қасиеттері элементтердің бір топқа біріктірілуіне дәлелдеу; 8.2.1.6 химиялық элементтердің ұяластарын атау және сипаттау: галогендер, инертті элементтер, мысалдар келтіру
	Металдар және бейметалдар	8.2.1.7 химиялық элементтердің кестеде орналасуына сәйкестік болжау
Химиялық байланыс түрлері	Электртерістілік. Ковалентті байланыс	8.1.4.1 электртерістілік ұғымдары мен ковалентті байланыстың түзілуін түсіндіру
	Иондық байланыс	8.1.4.2 иондық байланыстың түзілуі және иондық қосындылардың болжау
	Кристалдық тор түрлері, байланыс типтері және заттардың қасиеттері арасындағы өзара байланыс	8.1.4.3 заттар қасиеттерінің кристалдық тор типтеріне тәуелділігін түсіндіру

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Су	Табиғаттағы су	9.4.2.6 судың табиғатта кездесуі мен бірегей қасиеттерін және маңызын түсіндіру; 9.4.2.7 су айналымының схемасын құрастыру табиғаттағы су айналымын таныту

	Судың ластану себептері. Судың кермектігі. № 10 зертханалық тәжірибе "Судың кермектігін анықтау"	9.4.2.8 нақты мн суреттердіпайдаланып, с қауіптілігін және салдарын тазарту әдістерін түсіндіру; 9.4.2.9 судың "кермектігін" а жою тәсілдерін түсіндіру; 9.4.2.10 суды сусыз мыс қолданып анықтау тәсілін тү
Ерітінділер және ерігіштік	Заттардың суда еруі. № 5 зертханалық тәжірибе "Заттардың ерігіштігін зерттеу"	9.3.4.1 заттардың ерігішті пайдалана отырып, заттарды ерігіштігі бойынша жіктеу; 9.3.4.2 заттар ерітінділерінің күнделікті өмірдегі маңызын
	Заттардың ерігіштігі. № 4 практикалық жұмыс "Қатты заттардың ерігіштігіне температураның әсері"	9.3.4.3 заттың ерігіштігіне т түсіндіру; индикаторларды тұз ерітіндісінің ортасын анықтау; 9.3.4.4 буландыру техникасы заттың 100 г судағы ерігішті
	Еріген заттың массалық үлесі	9.3.4.5 шешу алгоритмдерін заттың массалық үлесі мен массасы бойынша еріген есептеу
	Ерітіндідегі заттардың молярлық концентрациясы. № 5 практикалық жұмыс "Пайыздық және молярлық концентрациялары берілген ерітінділерді дайындау"	9.3.4.6 шешу алгоритмдерін ерітіндідегі заттың молярлық есептеу
2-тоқсан		
Бейоргани-калық қосындылардың негізгі кластары. Генетикалық байланыс	Оксидтер.№ 6 зертханалық тәжірибе "Оксидтердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.7 жіктелу схемасын п оксидтердің жіктелуін және олардың химиялық қасиеттер реакция теңдеулерін құрасты
	Қышқылдар. № 7 зертханалық тәжірибе "Қышқылдардың қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.8 қышқылдардың жі пайдалана отырып, қышқыл қасиеттерін атау, олар қасиеттерін сипаттайтын реакция құрастыру
	Негіздер. № 8 зертханалық тәжірибе "Негіздердің қасиеттерін зерттеу"	9.3.4.9 негіздердің жіктелу сх отырып, негіздердің жіктелу атау, олардың химиял сипаттайтын реакция теңдеу.
	Тұздар. № 9 зертханалық тәжірибе "Тұздардың қасиеттері және алынуы"	9.3.4.10 тұздарды алудың атау, сәйкес реакция теңдеу. 9.3.4.11 жіктелуді пайдал қасиеттерін, жіктелуін атау, с қасиеттерін сипаттайтын реакция құрастыру

	Бейорганикалық қосындылар арасындағы генетикалық байланыс	9.3.4.12 бейорганикалық негізгі кластары арасындағы байланысы бойынша реакцияларды құрастыру
Адам ағзасындағы химиялық элементтер	Адам ағзасының химиялық құрамы. Макроэлементтер, микроэлементтер және олардың маңызы	9.5.1.1 элементтер көрсетілген суретін пайдаланып, адам ағзасына кіретін элементтерді атау және олардың маңызын түсіндіру (O, C, H, N, P, K, Ca, Mg, Fe); 9.5.1.2 Қазақстан тұрғындарының тамақтану рационалын зерттеу және тамақтану рационалын құрастыру
	Ағзадағы кейбір элементтерді анықтау. № 14 зертханалық тәжірибе "Сүйек құрамындағы кальцийді анықтау". № 15 зертханалық тәжірибе "Тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау"	9.5.1.3 кальций мен темірдің ағзадағы ролін түсіндіру; 9.5.1.4 тамақ өнімдерінің құрамындағы көміртекті анықтау
	Ауыр металдармен қоршаған ортаның ластануы	9.5.1.5 қоршаған ортаның адам ағзасына ластану көздерін атау және олардың әсерін түсіндіру
3-тоқсан		
Электролиттік диссоциация	Электролиттер мен бейэлектролиттер. № 1 көрсетілім "Иондық және ковалентті полюсті байланысы бар заттардың электролиттік диссоциациясы"	9.4.1.1 электролиттер мен бейэлектролиттер анықтамасын білу және мысалдар келтіру; 9.4.1.2 заттардың ерітіндідегі диссоциациялану балқымаларының электрөткізгіштік байланыс түріне тәуелді екенін түсіндіру
	Электролиттік диссоциациялану теориясы	9.4.1.3 иондық және коваленттік байланысы бар заттардың диссоциациялану механизмін түсіндіру; 9.4.1.4 электролиттік диссоциация теориясының негізгі қағидаларын білу
	Қышқыл, негіз, тұздардың электролиттік диссоциациясы. № 1 зертханалық тәжірибе "Қышқыл, сілті ерітінділерінің pH-ын анықтау"	9.4.1.5 индикаторлардың ерітінділердің қышқылдылығын анықтауға ажырату; 9.4.1.6 қышқыл, негіз, орта тұздардың электролиттік диссоциация теңдеулерін құрастыру
	Диссоциациялану дәрежесі. Күшті және әлсіз электролиттер	9.4.1.7 электролиттер мен бейэлектролиттер кестесін пайдалана отырып, электролиттерге мысал келтіріп ажырату, диссоциациялану теңдеуін білу
	№ 1 практикалық жұмыс "Ион алмасу реакциялары"	9.2.2.1 реакция теңдеуін жазу және алгоритмін пайдаланып, реакция теңдеуін жазу; 9.2.2.2 бейтараптану және ион алмасу реакцияларының жүру себептерін түсіндіру

	Электrolиттік диссоциациялану теориясы тұрғысынан қышқыл, негіз, тұздардың химиялық қасиеттері	9.3.4.13 қышқылдардың, тұздардың на основе сх свойств кислот, щелочей и еритін және ерімейтін негізде химиялық қасиеттерін көтендеулерін молекулярлық ж құрастыру; 9.3.4.14 қышқылдар және тұздардың химиялық қасиеттерін жүзінде зерттеу және қорытынды жасау
	Тұздар гидролизі. № 2 зертханалық тәжірибе "Тұздар гидролизі"	9.3.4.15 орта тұз ерітіндісінің гидролизін жүзінде анықтау; 9.3.4.4 алгоритм бойынша гидролизінің молекулярлық жәйтендеулерін құрастыру; 9.3.4.5 гидролиз схемасының жәйтендеулерін құрастыру
Бейорганика-лық қосындылар-дың сапалық талдауы	Катиондарға сапалық реакциялар. № 3 зертханалық тәжірибе "Li⁺, Na⁺, K⁺, Ca²⁺, Sr²⁺, Ba²⁺, Cu²⁺ катиондарын жалын түсінің боялуы бойынша анықтау". № 4 зертханалық тәжірибе "Fe²⁺, Fe³⁺, Cu²⁺ катиондарына сапалық реакциялар"	9.4.1.8 Li⁺, Na⁺, K⁺, Ca²⁺, металл катиондарын анықтау, түсінің боялу реакциясының сипаттау; 9.4.1.9 оқулықтағы катиондарына сапалық реакциялар пайдалана отырып, Fe²⁺, Fe³⁺ катиондарына сапалық реакциялар
	Аниондардың сапалық реакциялары.№ 5 зертханалық тәжірибе "Сулы ерітіндідегі Cl⁻, Br⁻, I⁻, PO₄³⁻, SO₄²⁻, CO₃²⁻, NO₃⁻, SiO₃²⁻ аниондарын анықтау"	9.4.1.10 хлорид-, бромид-, карбонат-, фосфат-, нитрат- аниондарына сапалық реакциялар жүзінде жүргізу және реакцияларын бақылап, нәтижелерін жазу
	№ 2 практикалық жұмыс "Бейорганикалық қосы-лыстар құрамының сапалық талдауы"	9.4.1.11 оқулықтағы кестені пайдалана отырып, белгісіз заттардағы катиондар анықтау тәжірибесінің жоспарын жасау, оны практикада жүзеге асыру
	Есептер шығару"Әрекеттесуші заттардың біреуі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулері бойынша есептеулер"	9.2.3.1 есептерді шығару алгоритмін пайдалана отырып, әрекеттесуші заттардың бірі артық мөлшерде берілген реакция теңдеулерін жүргізу
4-тоқсан		
Металдар белсенділігін салыстыру	Металдардың оттекпен және сумен әрекеттесуі. № 2 көрсетілім "Белсенді металдардың сумен әрекеттесуі"	9.2.4.1 кейбір металдар басқа металдармен тотығуға тезірек ұшырайтын 9.2.4.2 белсенді металдардың сумен әрекеттесуіне ыстық су немесе бумен әрекеттесуіне 9.2.4.3 металдар коррозиясының жағдайларын бақылап, нәтижелерін жазу
	Металдардың қышқыл ерітінділерімен әрекеттесуі.№ 3 зертханалық тәжірибе "Металдардың қышқылдар ерітінділерімен әрекеттесуі"	9.2.4.4 қышқыл ерітінділерімен металдардың реакцияларын жүргізу 9.2.4.5 металдардың қышқылдармен әрекеттесуіне схемасын пайдалана отырып, металдармен әрекеттесуінің теңдеулерін құрастыру

	Металдардың тұз ерітінділерімен реакциялары.№ 3 көрсетілім "Тұз ерітінділерінен металдарды ығыстыру"	9.2.4.6 металдардың қышқыл схемасын пайдалана отырып ерітінділерімен әрекеттесуінің және жүргізу
	Металдардың белсенділік қатары. № 1 практикалық жұмыс "Металдардың белсенділігін салыстыру"	9.2.4.7 эксперимент нәтижесінде металдардың белсенділік қатарын анықтама мәліметтерімен салыстыру; 9.2.4.8 металдардың белсенділік қатары қолданып, металдардың танымал реакцияларының жүру мүмкіндігін анықтау
Металдар мен құймалар	Металдардың жалпы сипаттамасы.№ 4 көрсетілім "Металдардың кристалдық тор модельдері"	9.1.4.1 металдық байланыстың кристалдық тор жайын, қолданып металдардың қасиеттерін анықтау; 9.1.4.2 металдарға тән физикалық және химиялық қасиеттерді сипаттау, атомдарының тек тотықсыздану күйінде қалатынын көрсететінін түсіндіру
	Металдар құймалары. № 5 көрсетілім "Металдар және құймалар"	9.1.4.3 құйма ұғымын түсініп, артықшылықтарын түсіндіру; 9.1.4.4 салыстырмалы кескіні бойынша шойын мен болаттың құрамын салыстыру; 9.4.2.5 Қазақстандағы металдар орындарын атау және процестерін, қоршаған ортаға әсерін
	Металдарды алу	9.4.2.6 схеманы пайдаланып, металдарды алу процесін сипаттау
	Есептер шығару "Реакция теңдеуі бойынша қоспаның белгілі бір массалық үлесін құрайтын, басқа заттың массасы белгілі жағдайда, зат массасын есептеу"	9.2.3.2 қоспаларға есеп шығару пайдалана отырып, қоспаның массалық үлесін құрайтын заттардың массасы белгілі жағдайда, зат массасын есептеу
Көміртек және оның қосындылары	Көміртектің жалпы сипаттамасы	9.4.3.1 көміртек атомының қасиеттерін пайдаланып, көміртек негізгі қосындыларында төрт байланыс түсіндіру; 9.4.3.2 көміртектің қолданылуы пайдаланып, табиғатта көміртек қосындыларының таралуын сипаттау
	Көміртектің аллотропиялық түр өзгерістері	9.4.3.3 көміртектің аллотропиялық өзгерістерінің құрылысын салыстыру; 9.4.3.4 көміртектің аллотропиялық өзгерістерінің қолданылу аймақтарын
	Көміртектің қасиеттері. № 6 практикалық жұмыс "Көміртектің физикалық және химиялық қасиеттері". Көміртектің оксидтері.	9.4.3.5 көміртектің физикалық қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.6 көміртек жанған кезіндегі сипат мен көмір-тек монооксидінің жағдайларын сипаттау және газының физиологиялық әсерін

	№ 7 практикалық жұмыс "Көмірқышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу"	9.4.3.7 көмір-қышқыл газын алу және оның қасиеттерін зерттеу; 9.4.3.8 көміртегі айналымын пайдаланып, көміртегіні айналымын құру және түсіндіру

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Химиялық реакция жылдамдығы	Химиялық реакциялар-дың жылдамдығы.Химиялық реакциялар жылдамдығына әсер ететін факторлар. № 2 көрсетілім "Әртүрлі реакциялар жылдамдығы".№ 6 зертханалық тәжірибе"Реакция жылдамдығына температура, концентрация мен бөлшектер өлшемінің әсері"	10.3.2.1 реакция жылдамдығын факторларды анықтау және кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
	Катализаторлар. Ингибиторлар.№ 3 практикалық жұмыс "Реакция жылдамдығына катализатордың әсері"	10.3.2.3 катализатордың айырмашылығын және жылдамдығына әсерін түсіндіру 10.3.2.4 реакция жылдамдығын әсерін түсіндіру
Қайтымды реакциялар	Қайтымды және қайтым-сыз химиялық реакция-лар. Химиялық тепе-теңдік№ 3 көрсетілім "Қайтымды химиялық реакциялар". № 7 зертханалық тәжірибе "Химиялық тепе-теңдіктің ығысуы"	10.3.3.1 қайтымды және қайтымсыз реакцияларды атау; 10.3.3.2 тепе-теңдікті динамикалық ретінде сипаттау және принципін бойынша химиялық тепе-теңдіктің ығысуын болжау; 10.3.3.3 химиялық тепе-теңдік ережелері мен схемасын пайдаланып химиялық тепе-теңдік күйін сақтау және реакция жылдамдығына жағдайлардың әсерін түсіндіру; 10.3.3.4 химиялық тепе-теңдіктің кинетикалық теориясы тұрғысынан түсіндіру
Тотығу-тотықсыздану реакциялары	Тотығу дәрежесі. Тотығу және тотықсыздану	10.2.2.1 тотығу дәрежесін анықтау және колдану; 10.2.2.2 тотығу және тотықсыздану бір-бірімен байланысты екенін жүретіндігін түсіндіру
	Тотығу-тотықсыздану реакциялары	10.2.2.3 тотығу-тотықсыздану тотығу дәрежесі өзгере жатқандығын ретінде түсіндіру; 10.2.2.4 тотығу процесін электронды тотықсыздану-электронды түсіндіру
	Электрондық баланс әдісі	10.2.2.5 коэффициенттерді пайдалана отырып, электрондық

		тотығу-тотықсыздану коэффициенттерін қою
2-тоқсан		
1 (I), 2 (II) және 13 (III) топ элементтері және олардың қосындылары	1 (I)-топ элементтері және олардың қосындылары.№ 6 көрсетілім "Натрийдің сумен әрекеттесуі"	10.2.1.1 атом құрылысы металдардың жалпы қасиеттері 10.2.1.2 реакция өнімдерінің мысалға алып, сілтілік метал мен гидроксидтерінің не сипаттайтын реакция теңдеуі
	2 (II)-топ металдары және олардың қосындылары.№ 8 зертханалық тәжірибе "Кальцийдің сумен және қышқыл ерітіндісімен әрекеттесуі"	10.2.1.3 1 (I) және 2 (II) - жалпы қасиеттерін салыстырып реакция теңдеулерін құрастыру 10.2.1.4 кальций оксиді негізгі қасиеттерін түсіндіру сипаттау
	13 (III)-топ металдары. Алюминий және оның қосындылары.№ 7 көрсетілім "Алюминий мен оның құймалары". № 9 зертханалық тәжірибе "Алюминийдің қышқыл және сілті ерітінділерімен әрекеттесуі"	10.2.1.5 атом құрылысы негізгі қасиеттерін түсіндіру, қосындылары мен құймалар аймағын атау; 10.2.1.6 алюминийдің, оның гидроксидінің екідайлы қасиеттері
	№ 4 практикалық жұмыс "Металдар" тақырыбына эксперименттік есептер шығару	10.2.1.7 1 (I), 2 (II), 13 (III) топ жай және күрделі заттардың байланысты тәжірибені жоспарлау
17 (VII), 16 (VI), 15 (VI), 14 (IV) -топ элементтері және олардың қосындылары	Галогендер	10.1.4.1 галоген молекулаларының формулаларын құрастыру және түрлері мен байланыс типтері 10.2.1.8 топта галогендер қасиеттері заңдылықтарын болжау
	Хлор	10.2.1.9 хлордың физикалық сипаттау және металдармен галогенидтермен реакция теңдеулері
	Хлорсутек қышқылы. № 10 зертханалық тәжірибе "Хлорсутек ерітіндісінің химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.10 хлорсутек қышқылының химиялық қасиеттерін зерттеу қолдану аясын білу
	16 (VI)-топ элементтері. Күкірт. № 7 көрсетілім "Күкірттің аллотропиялық түр өзгерістері"	10.2.1.11 16 (VI) топ элементтерінің қасиеттерін сипаттау; 10.2.1.12 күкірттің аллотропиялық өзгерістерінің физикалық қасиеттерін салыстыру және күкірттің химиялық қасиеттерін көрсететін реакция теңдеулері
	Күкірттің қосындылары	10.2.1.13 күкірттің (IV) және (II) қосындыларының физикалық және химиялық қасиеттерін салыстыру және күкірттің физиологиялық әсерін түсіндіру 10.4.2.1 қышқылдық жаңбырдың себебі мен экологияға тигізетін зияны

Күкірт қышқылы және оның тұздары.№ 5 практикалық жұмыс "Сұйылтылған күкірт қышқылы ерітіндісі және оның тұздарының химиялық қасиеттерін зерттеу"	10.2.1.14 күкірт қышқылы с тұздарының физикалық қасиеттерін зерттеу
Есеп шығару. Теориялық мүмкіндікпен салыстырғандағы реакция өнімі шығымының массалық/көлемдік үлестеріне есептеулер"	10.2.3.1 есептерді шығару ал отырып,теориялық салыстырғандағы реакция с есептеу
Азот.№ 11 зертханалық тәжірибе "Азот молекуласының моделі"	10.2.1.15 азоттың қасиеттері азот айналымын түсіндіру
Аммиак. № 12 зертхана-лық тәжірибе "Аммиак молекуласының моделі"	10.1.4.2 аммиактың молекула және құрылымдық формулал
Аммиактың қасиеттері, алынуы мен қолданылуы. № 6 практикалық жұмыс "Аммиактың алынуы және оның қасиеттерін зерттеу". Аммиак өндірісі	10.2.1.16 аммиакты алу ж қолданылуын түсіндіру; 10.2.1.17 аммиакты аммоний сілті ерітіндісін әрекеттестіру газ тәрізді аммиак пен қасиеттерін зерттеу; 10.3.3.5 аммиак өндірісінің п
Азот қышқылы. № 13 зертханалықтәжірибе "Азот қышқылының басқа қышқылдармен ортақ қасиеттері"	10.1.4.3 азот қышқылының формуласын атау және а химиялық байланыстардың т 10.2.1.18 азоттан азот қ реакция теңдеуін құрастыру; 10.2.1.19 азот қыш қышқылдармен жалпы ортақ
Азот қышқылы мен нитраттардың өзіне тән қасиеттері	10.2.1.20 сұйылтылған жән қышқылының металдарме ерекшелігін сипаттау және әдісімен реакция теңдеуін құ 10.2.1.21 нитраттың терми ерекшелігін түсіндіру, ре құрастыру
Фосфор және оның қосындылары	10.2.1.22 фосфордың ал өзгерістерін салыстыру; 9.4.2.2 фосфор қосындылары кен орындарын атау; 10.2.1.23 фосфор және оны жалпы химиялық қасиеттерін
Минералды тыңайтқыштар. № 8 көрсетілім "Минералды тыңайтқыштар"	9.4.2.3 минералды тыңайтқы және олардың құрамына элементтерді атау; 9.4.2.4 азот және фосфор т қоршаған ортаға әсерін оқып
Кремний және оның қосындылары.№ 9 көрсетілім "Алмаз, кремний, кремний диоксиді мен кремний карбидінің кристалдық торының модельдері"	10.2.1.24 кремнийдің қолдан оның жартылай өткізгіш ре түсіндіру;

		10.1.4.4 кремний, оның карбидіндегі химиялық бай кристалдық тор типін сипаттау; 10.2.1.25 кремний және оның негізгі химиялық қасиеттері реакция теңдеулерін құрастыру
3-тоқсан		
Органикалық химияға кіріспе	Органикалық заттардың ерекшеліктері	10.4.3.1 органикалық көптүрлілігінің себептерін түсіндіру
	Органикалық қосылыс-тардың жіктелуі. № 10 көрсетілім "Метан, этан, этен, этин, этанол, этаналь,этан қышқылы, глюкоза, аминокэтан қышқылы модельдері"	10.4.3.2 көмірсутектердің туындылары: спирттер,альдегидтер, қышқылдары, аминқышқылдары атау; 10.4.3.3 функционалдық топ класс қосылысының химиялық анықтайтын топ ретінде түсініктері
	Органикалық қосылыс-тардың гомологтық қатарлары.№ 11 көрсетілім "Алкандардың алғашқы бес өкілінің және сызықты құрылымды спирттердің модельдері"	10.4.3.4 гомолог ұғымын айырмашылықты түсініктері
	Органикалық қосындылардың номенклатурасы	10.4.3.5 органикалық қосылыс класстары: алкандар, алкенидер, спирттер, альдегидтер, қышқылдары, аминқышқылдары номенклатурасын қолдану
	Органикалық қосылыс-тардың изомериясы. № 12 көрсетілім "Пентан изомерлерінің модельдері"	10.4.3.6 көмірсутектердің изомерлерінің формулаларын изомерия құбылысын түсіндіру
	Есеп шығару "Элементтердің массалық үлестері мен салыстырмалы тығыздық бойыншагазтекес заттардың молекулярлық формуласын табу"	10.2.3.2 заттардың формулаларын есептерін шығару алгоритмдерін отырып,газтекес заттардың формуласын салыстырмалы тығыздық бойынша элементтердің массалық үлестерін анықтау
Көмірсутектер. Отын	Алкандар	10.4.3.7 алкандардың химиялық сипаттау және оны реакциямен дәлелдеу; 10.4.3.8 еріткіштерді алу, хлорлаудың маңызы мен қауіптілік дәрежесін түсіндіру
	Алкенодер. № 13 көрсетілім "Этиленнің жануы, бром суы мен калий перманганаты ерітінділерін түссіздендіруі"	10.4.3.9 қанықпағандық ұғымын түсіндіру 10.4.3.10 этен мысалында алкендер қасиеттерін (жану, гидратация, галогендеу, сапалық реакциялар) химиялық реакция теңдеулерін құрастыру 10.4.3.11 тіректік схеманы полиэтилен мысалында алкендер реакциясының механизмі мен құрылымының ерекшеліктерін

		10.4.3.12 пластиктің ыдырау мәселесін оқып білу және т ортада пластик материал, зардабын білу
	Алкиндер	10.4.3.13 этин мысалы химиялық қасиеттерін гидратация, галогендеу, сипаттау, химиялық реакт дәлелдеу
	Хош иісті көмірсутектер. Бензол	10.4.3.14 бензолдың алынуд қолданылуын сипаттау
	Көмірсутекті отындар. № 14 көрсетілім "Отын түрлері"	10.4.3.15 құрамында қосындылардың отын ретінд екендігін түсіндіру және а түрлерін зерттеу, олардың ар кемшіліктерін атау; 10.4.3.16 Қазақстандағы ке табиғи газдың кен орындары өндірудің қоршаған ортаға ә
	Мұнай. № 15 көрсетілім "Мұнай және мұнай өнімдері"	10.4.3.17 фракциялық ба пайдаланып, мұнай фракци мұнайды айдау өнімдерінің к атау
4-тоқсан		
Оттекті және азотты органикалық қосындылар	Оттекті органикалық заттар. Спирттер	10.4.3.18 жіктелу схемасын п органикалық заттардың жікте 10.4.3.19 спирттердің жікте этанолдың, қолданылуын, ә атау және қасиеттерін түсінд 10.4.3.20 метанол мен этанол физиологиялық әсерін түсінд 10.4.3.21 этиленгликоль физикалық қасиеттері мен қ
	Карбон қышқылдары. № 16 зертханалық тәжі-рибе "Сірке қышқылының қасиеттерін зерттеу"	10.4.3.22 карбон қышқылдар және сірке қышқылының х мен қолданылуын сипаттау
	Күрделі эфирлер мен майлар	10.4.3.23 күрделі эфирлер ерекшеліктері мен май түсіндіру
	Сабын мен синтетикалық жуғыш заттар	10.4.3.24 сабынның аль қолданылуын білу; 10.4.3.25 тіректік схема синтетикалық жуғыш зат ортаға әсерін түсіндіру
	Көмірсулар	10.4.3.26 көмірсулардың жікт маңызы мен қызметін түсінд
	Амин қышқылдары. уыздар.	10.4.3.27 уыздағы а- аминқы пептидтік байланыстың түзіл

	№ 17 зертханалық тәжірибе "Уыздардың денатурациясы"	10.4.3.28 уыз денатурациясы зерттеу; 10.4.3.29 уыздың биологиялық қызметін түсіндіру

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығымен
49-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
2013 жылғы 3 сәуір
№115 бұйрығына 686-н

**Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған 5-10 сыныптары үшін
"Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы
1-тарау. Жалпы ережелер**

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім берудің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы типтік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту арқылы сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылардың бойында өз елінің тарихын дәріптеу, ата-бабаларының жетістіктерімен мақтану, қазақстандық патриотизм, ұлттық және жалпы адамзаттық құндылықтарды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) Қазақстан аумағындағы ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі қоғам дамуының негізгі кезеңдері мен Қазақстанның тарихи даму жолындағы ұлттық құндылықтар жүйесі туралы білімін қалыптастыру;

2) әр білім алушының Қазақстанның тарихи дамуының негізгі оқиғалары, құбылыстары мен процестердің мәні туралы түсініктерді саналы түрде қабылдауын қамтамасыз ету;

3) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін Отандық тарих контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру;

4) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру (болжамдарды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

5) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

6) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру: өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, жарияланым мен электронды құралдарды қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөздердің дыбыстық-буындық құрылымының бұзылуын жеңуге негізделген айқын, ырғақты сөйлеуді қалыптастыру;

2) сөйлеу тілінің дамымағандығын және онымен байланысты ауызша-логикалық ойлау, эмоционалды қабылдау және ақпарат беру ерекшеліктерін жеңуге ықпал ету;

3) арнайы құрылған дидактикалық жағдайларда сөйлеу тілінде күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың нақты ақыл-ой әрекеттерін орындау амалдарын меңгеруге ықпал ету;

4) коррекциялық дайындықтың тиімділігін, өзін-өзі және өзара бақылау әдістерін, позитивті ынталандыру құралдарын қолдана отырып, сөйлеу тіліндегі бұзылыстарды жеңу бойынша жұмыстың тиімділігін қамтамасыз ету, білімге деген ынтасын және пәнге қызығушылығын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылар сөйлеу жүйесінің компоненттерін қалыптастырудағы тұрақты ерекше ауытқуларымен сипатталады, олар ақыл-ойы, есту сақтау қабілеті сақталған балаларда байқалады.

6. Сөйлеу тілінің зақымдалу құрылымына қарай жиі кездесетін екі түрінің бірі сөйлеу тілінің бұзылысы білім алушылардың барлығында кездеседі:

1) сыртқы сөйлеу құралдарының салыстырмалы сақталуымен ішкі сөйлеу жоспарын құру және сөйлеу бағдарламасын құру қабілеті толыққанды дамымаған;

2) ішкі сөйлеуі толық сақталған кезде де өз ойын реттілік пен өзара байланыстырп жеткізу біліктілігі толық дамымаған.

7. Білім алушылардың бойында сөйлеу тілі бұзылыстарнан туындайтын екіншілі - танымдық үрдістерінің: ойлаудың, есте сақтаудың, зейіннің шығармашылық қиялдың дамымауы байқалады, оларды бірінші бұзылыс болып табылатын жалпы сөйлеу тілінің дамымауын жою барысында ғана дамытуға болады.

8. Мұғалімнің оқу үдерісін дұрыс ұйымдастыру үшін жиі кездесетін сөйлеу тілінің зақымдалудың клиникалық формаларын білу қажет:

1) тұтықпа;

2) ринолалия;

- 3) дизартрия;
- 4) алалия немесе алалиялық компонент;
- 5) мутизм.

9. Сабақ барысындағы сөйлеу тілін түзету жұмыстары төмендегі ескертулерді сақтау арқылы жүргізіледі:

- 1) сөйлеу тілінің бұзылу құрылымының нұсқасы;
- 2) сөйлеу тілінің бұзылудың клиникалық формасы;
- 3) білім алушылардың көпшілігіне тән церебрастениятүрі бойынша жұмысқа қабілеттілігінің төмендігі.

10. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, қарым-қатынастық тұғырлар арқылы жүзеге асады.

11. Құндылыққа бағытталған тұғыр төмендегідей стратегияны анықтайды:

- 1) оқу әрекетін жоспарлы түрде қалыптастыру;
- 2) нақтыланған құндылықтар ұстанымымен нәтижеге жету және қолдану.

12. Жеке тұлғаға бағытталған төмендегідей мақсаттарға жетуде қолданылады:

1) сөйлеу тілінің күрделі бұзылысыбарәр білім алушыға қарасты оқу үдерісіні жекешелендіру, олардың шығармашылық ұстанымын жүзеге асыру;

- 2) өз пікірін білдіруге дайындығын жетілдіру;
- 3) мағыналы бағдарларды қалыптастыру;

4) жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін, психикалық, физикалық, сөйлеу тілінің дамуын есепке ала отырып шығармашылық қабілеттерінің толық ашылуына, өмірлік оптимизмін, жағымды өзін-өзі бағалау, өзін-өзі сыйлау, сана сезімнің қалыптасуы;

5) әр білім алушының қызығушылығы мен бейімділігін есепке ала отырып мінез-құлық себептері мен қажеттіліктерін түзету және қайта құру.

13. Білім алушыларға іскерлік тұғырды қолданудың тиімділігі:

1) туған өлкесі туралы тарихи білімді дайын түрде емес, өз ізденушілігімен білім алады;

- 2) өз оқу әрекетінің түрі мен мазмұнын саналы түрде түсінеді;
- 3) жүйе және оның ережелерін қабылдайды және түсінеді;

4) шынайы өмірде қажетті ақпаратты хабарлау және өңдеу, жинақтау, алу үшін өз білім және біліктерін белсенді және жемісті қолдану.

14. Оқытудағы қарым-қатынас тұғыры болжайды:

- 1) Қазақстан тарихы сабағында нақты қарым-қатынас жағдайларын қолдану;
- 2) белсенді сөйлеу қызметін ұйымдастыру;

3) тиімді қарым-қатынас үрдісіне білім алушыларды қатыстыру мақсатында жұмыстың ұжымдық формасын қолдану.

15. Қазақстар тарих сабағындағы тиімді қарым-қатынастың көрсеткіші төмендегідей:

- 1) тыңдау және диалогқа түсу;
- 2) зерттелетін тақырыппен туындаған мәселелерді ұжымдық талқылауға қатысу;
- 3) бүкіл сабақ барысында сыныптастарымен тиімді өзара әрекеттестік құру;
- 4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау кезінде сыныптағы мұғаліммен және сыныптастарымен ынтымақтастықты жоспарлау;
- 5) топтың әрбір мүшесінің мақсаттарын, функцияларын, топтағы өзара әрекеттесу әдістерін анықтау;
- 6) сабақтағы қарым-қатынастың міндеттері мен шарттарына сәйкес өз ойларыңбарынша толық білдіру.

16. Сабақ барысында сөйлеу жұмыстарын жоспарлау мен ұйымдастыруға бағытталғанқағидалар:

1) онтогенетикалық қағида- ол онтогенездегі сөйлеудің әртүрлі формалары мен функцияларының қалыптасу заңдылықтары мен дәйектілігін ескере отырып,мұғалім білім алушының белсенді ауызша сөйлеуінде қарапайым сөйлемнен бағыңқы сөйлеймен күрделі басыңқы сөйлемге дейінгі жоспарлы және кезектілікпен әртүрлі формадағы сөйлемдерді қолдана алуды болжайды;

2) кешенділік - мұғалімнің әртүрлі профильдегі мамандардың көмегі мен қолдауын қолдануды қамтиды: дәрігер – невропатолог-тұтықпа және дизартриясы бар білім алушылармен, отоларинголог-дәрігерімен, пластикалық хирургпен, фониатрмен және хирург - стоматологпен – ринолалиясы бар білім алушылармен, сурдологпен - кохлеарлық имплант және сенсорлық алалиясы бар білім алушылармен, психологпен – мутизмі бар білім алушылармен, логопедпен-сөйлеу патологиясының барлық түрлерінде жұмыс істеуде.

17. Оқу процесінің тиімділігін арттыру және білім алушыларды әлеуметтендіру үшін оқытудың дәстүрлі және инновациялық әдістері, формалары мен құралдары қолданылады:

- 1) әңгіме - оқиғалардың сипаттамасы;
- 2) тарихи оқиғаны ашу және талдау;
- 3) сұрақ-жауап әңгімесі;
- 4) тарихи оқиғалардың негізгі қатысушылары қызметінің сипатын, себептерін ашу және талдау;
- 5) тарихи құжаттармен жұмыс;

6) интернет-ресурстармен жұмыс: тақырып бойынша презентациялар дайындау;

7) тыңдалған немесе оқылған мәтін мазмұнының қысқаша мазмұны;

8) ақпаратты диаграммалар, графиктер, таңбаланған суреттер түрінде ұсыну.

18. Қазақстан тарихы сабақтарында сөйлеу тілі кемістігі бар білім алушылар үшін жалпы жұмыс формалары мен әдістерімен қатар арнайы, түзету жұмыстары қолданылады:

1) артикуляциялық аппаратты дамытуға арналған статикалық және динамикалық жаттығулар;

2) дауыстың жұмсақ (дизартрия және тұтықпа кезінде) және қатты (ринолалия кезінде) шабуылына арналған тыныс алу-дауыс жаттығулары;

3) кинезиология элементтері, баяу айналу, екі қолдың тербелісі, психо-эмоциялық тұрақсыздық жағдайында рефлекс – тыйым салу позициясын қабылдау;

4) ырғақты қыздыру, түсіру және демалу минуттары – шамадан тыс жұмыс кезінде;

5) сөздермен ойындар: анаграммалар, бұрылыстар, сөзде сөз табу, ребустар, шарадтар, кроссвордтар;

6) деформацияланған сөйлемді, мәтінді олардың негізгі белгілерін, мағыналық тұтастығы мен байланыстылығын меңгеру мақсатында қалпына келтіру;

19. Білім алушылардың жетістіктерін бағдарламада көрсетілген пәндік мақсаттарға сәйкестік дәрежесін анықтау құралы ретінде критериалды бағалау болып табылады.

3-тарау. "Қазақстан тарихы" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

20. "Қазақстан тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

3) 7-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

4) 8-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

5) 9-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты;

6) 10-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында 68 сағатты құрайды.

21. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімді қамтиды:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі;

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі;

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі.

22. Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) этникалық қатынастар;

2) әлеуметтік қатынастар.

23. "Мәдениеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) дүниетаным мен дін;

2) өнер мен әдебиет;

3) білім және ғылым.

24. "Мемлекеттің дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) мемлекеттің ішкі саясаты;

2) мемлекеттің сыртқы саясаты.

25. "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) шаруашылық;

2) өндірістік қатынастар және сауда.

26. 5-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі. Тас дәуіріндегі Қазақстан: Ботай мәдениеті. Қола дәуіріндегі Қазақстан: Қазақстан аумағындағы мыс пен қалайы металдарының кен орындары. Андрон мәдениеті. Қола дәуірі кезіндегі шаруашылық пен қоғамдық құрылыс. Беғазы-Дәндібай мәдениеті. Ө.Марғұлан және басқа да Қазақстанның ежелгі дәуірін зерттеушілер;

2) Қазақстандағы Темір дәуірі. Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Алғашқы көшпелілердің өмір сүруді қамтамасыз ету жүйесі. Көшпелілердің жылжымалы баспанасы. Алғашқы көшпелілердің дүниетанымы;

3) сақтар. Есік олжасы - "Алтын адам", Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары, Берел қорымы, Тасмола мәдениеті, Сақ патшайымы Томирис, Ширактың ерлігі, саки Александр Македонскийге қарсы;

4) үйсіндер мен қаңлылар: үйсіндер туралы жазбаша деректер, қоныстану, үйсіндердің экономикасы мен өмірі, кангюй, Кангюй тарихы бойынша Қытай және Иран дереккөздері, үйсіндердің археологиялық ескерткіштері, кангюев;

5) ғұндар (ғұндар): Ғұн тайпаларының бірігуі, ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынасы, халықтардың ұлы қоныс аударуы(ғұндардың батысқа қарай жылжуы), аттила және оның жорықтары;

6) сарматтар: қоғамдық құрылыс, мәдениет;

7) Қазақстанның ежелгі тарихына шолу: Қазақстанның ежелгі адамдарының антропологиялық келбеті, ежелгі Қазақстанның мәдени мұрасы.

27. 6-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) VI-IX ғасырлар: Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер, Атлахшайқасының тарихи маңызы, түркі мемлекеттерінің қоғамдық-саяси құрылымы, сауда және қалалық мәдениеттің дамуы;

2) X-XIII ғасырдың басы: Қараханидтер мемлекеті, наймандар, кереиттер, Жалайыр, Қыпшақ хандығы, Ұлы Жібек жолының тарихи маңызы, түркі мәдениетінің әлемдік өркениеттің дамуына қосқан үлесі;

3) XIII ғасыр-XV ғасырдың бірінші жартысы: Моңғол империясының құрылуы, Қазақстандағы моңғол жаулап алуы, Ақ Орда, Моғолстан мемлекеті, Ноғай Ордасы, Әбілқайыр хандығы, қоғамдық-саяси құрылым шаруашылық, сауда;

4) қазақ халқының қалыптасуы: қазақ-ұлы дала мұрагерлері: тарихи және этникалық сабақтастық, "қазақ" этнонимі";

5) біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы. Қазақ ұлттық мемлекетінің құрылу алғышарттары. Қазақ хандығының құрылуы (аумағы, халықтың этникалық құрамы).

6) қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы. Қасым хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының нығаюы. Хақназар хан билігі тұсындағы Қазақ хандығының одан әрі нығаюы және саяси өркендеуі. Тәуекел ханның ішкі және сыртқы саясаты. Есім хан, Жәңгір хан, Тауке ханның билігі. "Жеті жарғы". Қазақтың ұлы билері;

7) XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет. Қазақ халқының мәдениеті: материалдық, рухани мәдениет. Әдебиет пен өнер. Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы.

28. 7-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) XVIII ғасырдың басындағы Қазақстан: сыртқы және ішкі саяси жағдай. Жоңғар мемлекеті. Қазақ-жоңғар соғыстары. "Ақтабан шұбырынды, алқакөл сұлама" заманы. Қарақұм мен Ордабасыдағы құрылтайлар – қазақ жасағының құрылуы. Аңырақай шайқасы. Отан;

2) XVIII ғасырдың бірінші жартысындағы Қазақ хандығы. XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қатынастары. XVIII ғасырдың басындағы Ресей империясы назарындағы Қазақстан (саяси және экономикалық мақсаттар, әскери-барлау экспедициялары, алғашқы әскери бекіністердің салынуы). Кіші жүз ханы Әбілқайырдың Ресей бодандығын қабылдауы: себептері мен мақсаттары;

3) XVIII ғасыр: қазақ мәдениеті, шығармашылығы ақындар мен жыраулар;

4) отарлау және ұлт-азаттық күрес. Ресей империясының отаршылдық саясаты: мақсаттары мен әдістері. Сырым Датұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс (себептері, қозғалыстың қозғаушы күші, кезеңдері мен барысы, нәтижелері).

1822-1824 жылдардағы патша реформалары (Кіші және Орта жүздегі хандық биліктің жойылуы). 1836-1838 жылдардағы Бөкей ордасындағы қазақтардың көтерілісі (себептері, негізгі кезеңдері мен шайқастары). Кенесары Қасымұлы: тұлға және саясаткер. Жанхожа Нұрмұхамедұлы және Есет Көтібарұлы бастаған ұлт-азаттық көтеріліс (себептері, көтеріліс барысы). Ресей империясының Қазақстанның оңтүстік аймақтарын қосып алуы.

5) Ресей империясының құрамындағы Қазақстан: XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы патшалық реформалары, 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі, капиталистік қатынастардың енуінің басталуы, XIX ғасырдың 80-90 жылдарындағы әкімшілік-аумақтық реформалар, Жетісуға ұйғырлар мен дүнгендердің қоныс аударуы;

6) XIX - XX ғасырдың басындағы Қазақстан мәдениеті: Жәңгір ханның ағартушылық қызметі, XIX ғасырдағы Қазақстанның зерттеулері, Шоқан Уәлиханов, Алтынсарин, Абай Құнанбаев, қазақтардың музыкалық мәдениетінің дамуы.

29. 8-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) XX ғасырдың басы: Қазақстандағы қоғамдық-саяси және экономикалық процестер, Қазақстанның жаппай шаруа отарлауы, 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс, саяси баспасөздің дамуы ("Қазақ" газеті, "Айқап" журналы), 1917 жылғы революция, "Алаш" партиясының құрылуы, "Алаш Орда" үкіметі, қазақ зиялыларының ғылыми еңбектері, Қазақстанда Кеңес өкіметінің орнауы, "үш жүз" қазақ социалистік партиясы, азаматтық соғыс кезіндегі Қазақстандағы әскери іс-қимылдар (1918-1920 жылдар.), Кеңес өкіметі органдарының "Алаш Орда" Үкіметімен және Қоқан автономиясымен қарым-қатынасы, 1921 жылғы жұт және ашаршылық, Қазақ Автономиялық Кеңестік Социалистік Республикасының құрылуы, Қазақстанда ҰЭП, XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы командалық-әкімшілік жүйенің саясаты.

3) тоталитаризм кезеңі: социалистік индустрияландыру, ауыл шаруашылығындағы күштеп ұжымдастыру саясаты, 1931-1933 жылдардағы ашаршылық, "Бесеудің хаты", 1920-1930 жылдардағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси процестер, сталиндік репрессиялар;

4) Кеңес Қазақстанның мәдениеті, ғылымы және білімі: жоғары оқу орындарының пайда болуы, КСРО ҒА Қазақстандық филиалы, мәдениет саласындағы кеңестік идеологиясы;

5) Ұлы Отан соғысы жылдарындағы Қазақстан: Ұлы Отан соғысының басталуы, Қазақстандықтардың шайқастарға қатысуы, Қазақстандықтар - Кеңес

Одағының Батырлары, Қазақстан-майдан арсеналы, КСРО халықтарының Қазақстанға жер аударылуы, Ұлы Отан соғысы кезіндегі Қазақстан мәдениеті.

30. 9-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) соғыстан кейінгі жылдар және "жылымық" жылдары (1946-1965): әлеуметтік-экономикалық өзгерістер, пайдалы қазбаларды әзірлеу және өнеркәсіпті дамыту, ауыл шаруашылығын дамыту, Қазақстанның әскери-өнеркәсіптік кешенін құру (Қазақстандағы ядролық полигон), қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктері, "Бекмаханов ісі", "Хрущев кезеңінде" Қазақстандағы өнеркәсіпті дамыту, "Байқоңыр" ғарыш айлағы), Қазақстан Республикасындағы қоғамдық-саяси өмір;

2) "тоқырау" жылдары (1965-1985): әлеуметтік-экономикалық даму, ауыл шаруашылығындағы дағдарыстық көріністер, қоғамдық-саяси өмір, 1979 жылғы Целиноградтағы оқиғалар, Қазақ КСР басшыларының қызметі (ж. Шаяхметов, Д. Қонаев, Ж. Тәшенов), мәдениет, білім саласындағы мемлекеттік саясат, қазақ тілінің жағдайы, ғылымның, әдебиеттің, өнердің дамуы;

3) "қайта құру" кезеңі (1986-1991 жылдар): әлеуметтік-экономикалық өзгерістер, экономикадағы өзгерістердің мақсаттары, проблемалары мен қарама-қайшылықтары; 1986 жылғы желтоқсандағы оқиғалар, "Қазақ КСР-інің Мемлекеттік Егемендігі туралы Декларация", кеңестік саяси жүйенің дағдарысы (1991 жылғы "тамыздық жол"), КСРО-ның ыдырауы, Қазақстандағы қоғамдық-саяси қозғалыстар, Семей ядролық полигонының жабылуы, "Қазақ КСР тілдері туралы" Заңның қабылдануы"

4) Қазақстан мемлекеттілігінің қайта өрлеуі (1991 - 1997 жылдар); "мемлекеттік тәуелсіздік туралы" Конституциялық заң қабылдаудың тарихи маңызы, Н.Ә.Назарбаев – Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті, тәуелсіз Қазақстанның қоғамдық-саяси институттарының қалыптасуы, нарықтық экономикаға өту қиындықтары.

31. 10-сыныпқа арналған "Қазақстан тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Қазақстанның әлемдік қоғамдастыққа кірігуі: тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер; 1995 жылғы Конституцияны қабылдау;

2) тәуелсіз Қазақстанды нығайту (1997 жылдан қазіргі уақытқа дейін): Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары, Қазақстан Республикасының халықаралық аренадағы беделінің артуы, Қазақстанның өңірлік және халықаралық ұйымдармен өзара қарым-қатынасы, Қазақстанның ЕҚЫҰ мен ИЫҰ-ға төрағалық етуі, Қазақстан әлемдік экономикалық байланыстар жүйесінде, "100 нақты қадам" Ұлттық жоспары,

мәдениет, білім және ғылым саласындағы саясат, инновациялық ғылыми-білім беру ұйымдарын құру, этносаралық және конфессияаралық келісімнің қазақстандық, жаһандану дәуірінде ұлттық мәдениетті жаңғырту және сақтау, қазіргі заманғы өнер мен әдебиеттің даму тенденциялары, "Мәдени мұра" мемлекеттік бағдарламасы. "Мәңгілік Ел" жалпыұлттық біріктіруші идеясы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 7.2.1.2 "7" – сынып, "2" бөлім, "1" – бөлімше, "2" – оқыту мақсатының реттік саны.

33. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
	шамамен 1 миллион жыл бұрын – V ғасыр	VI – XVII ғасырлар	XVIII - XIX ғасырлар	XX ғасырдың I жарты жылдығы	XX ғасырдың II жарты жылдығы	XIX ғасырдың II жарты жылдығы
1.1 Этникалық қатынастар	5.1.1.1 алғашқы адамдардың антропологиялық белгілерін сипаттау; 5.1.1.2 ғұндардың қоныс аудару бағыттарын тарихи картадан (жалпақ және рельефті) көрсету; 5.1.1.3 пәндік лексиканы қолдана отырып іс-әрекеттерді түрлендіріп айту	6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларды атап, олардың аумақтық орналасуын картадан көрсету; 6.1.1.2 қазақ халқының қалыптасуындағы негізгі кезеңдерді анықтау; 6.1.1.3 Қойылған дыбыстарды дұрыс айтуда өзін-өзі қадағалау	7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығы кезіндегі демографиялық өзгерістерді және миграциялық процестерді түсіндіру; 7.1.1.2 Ресей империясының қоныстандыру саясатының себептері мен салдарын талдау; 7.1.1.3 өз сөзінде бейнелі мағынасы бар сөздерді саналы түрде қолдану	8.1.1.1 демографиялық өзгерістердің себептері мен салдарын анықтау; 8.1.1.2 қазіргі кезеңдегі демографиялық жағдайды білу; 8.1.1.3 құрдасының жауабын нақтылау үшін сұрақ қоя білу	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер туралы дәйекті қорытынды жасау; 9.1.1.2 демографиялық саясаттың бағытын талдау; 9.1.1.3 өз сөйлеу әрекетін жазбаша түрде жоспарлау	10.1.1.1 демографиялық өзгерістер туралы дәйекті қорытынды жасау; 10.1.1.2 демографиялық саясаттың бағытын талдау; 10.1.1.3 өз сөйлеу әрекетін жазбаша түрде жоспарлау
1.2 Әлеуметтік қатынастар	5.1.2.1 алғашқы адамдардың тұрмыс-тіршілігін шығармашылық түрде көрсету; 5.1.2.2 ежелгі әлемге виртуалды	6.1.2.1 қазақ хандығындағы әлеуметтік топтардың орнын анықтау; 6.1.2.2 тірек сөздердің көмегімен пікір	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамындағы өзгерістерді анықтау; 7.1.2.2 өз әрекетіне бақылау жасау	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қоғамдағы рөлі мен қызметін талдау; 8.1.2.2 көру және сөздік нұсқаулық бойынша жұмыс жасау	9.1.2.1 мемлекеттің әлеуметтік бейнесін талдау; 9.1.2.2 тірек сөздерге сүйене отырып сұрақтар құрастыру	10.1.2.1 мемлекеттің әлеуметтік бейнесін талдау; 10.1.2.2 тірек сөздерге сүйене отырып сұрақтар құрастыру

	экскурсия жолымен диалог жасау	айтудың мәтінін құрастыру	және бағалау, түзетулер енгізу			

2) "Мәдениеттің дамуы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
2.1 Дүниетаным мен дін	5.2.1.1 алғашқы адамдардың наным-сенімдерін сипаттау; 5.2.1.2 өз ойын стандартты коммуникациялық түрде безендіру	6.2.1.1 түркілердің дүниетаным-дық ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.1.2 қарым-қатынастың мәдени дұрыс сөйлеу ережесін орындау	7.2.1.1 салт - дәстүрлер мен әдет-ғұрыптардың құндылықтары мен маңыздылығын анықтау; 7.2.1.2 толық жауап алу үшін дұрыс сұрақ қоя білу	8.2.1.1 мемлекеттің діни саясатының мақсаты мен салдарынан анықтау; 8.2.1.2 көрнекі модельге негізделген келісімді тұжырым жасау	9.2.1.1 діни ағымдар қызметтерін талдау; 9.2.1.2 оқу тапсырмасын орындағаны үшін өзін-өзі бағалауы	10.2.1.1 діни ағымдар қызметтерін талдау; 10.2.1.2 оқу тапсырмасын орындағаны үшін өзін-өзі бағалауы
2.2 Өнер мен әдебиет	5.2.2.1 археологиялық ескерткіштерді сипаттау; 5.2.2.2 археологиялық деректерге сүйене отырып Андронов мәдениетінің белгілерін және маңыздылығын анықтау; 5.2.2.3 коммуникативті мәселелерін шешу үшін әр түрлі ақпарат көздерінен ақпарат алу; 5.2.2.4 ежелгі тайпалардың қолданбалы өнер ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.5 Есік обасынан табылған "Алтын адам" археологиялық олжасының ерекшеліктерін анықтау; 5.2.2.6 негізгі және қосымша ақпаратты ажырату	6.2.2.1 күй, аңыз, шежіре, эпостық жырлардың тарихи дереккөзі ретінде маңыздылығын айқындау; 6.2.2.2 ортағасырлық сәулет өнері ескерткіштерінің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерден алынған мәліметтермен жұмыс жасау; 6.2.2.4 көшпелілердің әскери өнер жетістіктерін сипаттау; 6.2.2.5 М.Кашғари, А.Яссауи еңбектерінің тарихи құндылықтарын түсіндіру; 6.2.2.6 оқу және қосымша мәтіндерімен дұрыс жұмыс жасау	7.2.2.1 әдебиеті мен музыка өнері туындыларының тарихи дереккөзі ретінде құндылығын бағалау; 7.2.2.2 А. Құнанбаевтың ақын, ойшыл, қоғам қайраткері ретіндегі рөлін айқындау; 7.2.2.3 жұп вербалды құралдарды қолдану арқылы түсіну үшін сұрақтар қою; 7.2.2.4 қызметі бойынша ұлттық музыкалық аспаптардың қолдану ерекшеліктерін сипаттау; 7.2.2.5 музыкалық мәдени және қолданбалы өнердің жетістіктерін бағалау; 7.2.2.6	8.2.2.1 қазақ зиялыларының шығармашылық мұрасын талдау; 8.2.2.2 А. Ахмет Байтұрсыновтың қызметін бағалау; 8.2.2.3 эмоционалдық күйді басу үшін тыныс алу техникасын қолдану; 8.2.2.4 әдебиет, мәдениет және өнердегі өзгерістерді анықтау; 8.2.2.5 Ө.Қашаубаевтың рөлін бағалау; 8.2.2.6 шаблонды қолдану арқылы біртұтас ақпараттық мәлімдеме құрастыру	9.2.2.1 әдебиет пен өнердегі бейнеленген қоғамдық өмірді талдау; 9.2.2.2 Мұхтар Әуезов қайраткерінің шығармаларының әлем әдебиетіндегі орнын бағалау; 9.2.2.3 орындалатын іс-әрекеттерді сөзбен иллюстрациялау техникасын меңгеру; 9.2.2.4 өнер мен әдебиеттің даму тенденцияларын айқындау; 9.2.2.5 мемлекеттік бағдарламалардың қажеттілігін негіздеу; 9.2.2.6 өзінің және басқа адамдардың сөйлеу әрекетін бағалау	10.2.2.1 әдебиет пен өнердегі бейнеленген қоғамдық өмірді талдау; 10.2.2.2 Мұхтар Әуезов қайраткерінің шығармаларының әлем әдебиетіндегі орнын бағалау; 10.2.2.3 орындалатын іс-әрекеттерді сөзбен иллюстрациялау техникасын меңгеру; 10.2.2.4 өнер мен әдебиеттің даму тенденцияларын айқындау; 10.2.2.5 мемлекеттік бағдарламалардың қажеттілігін негіздеу; 10.2.2.6 өзінің және басқа адамдардың сөйлеу әрекетін бағалау

			музыкалық мәдениетке тұрақты қызығушылық таныту			
2.3Білім ғылым және	5.2.3.1 қазақстандық ғалымдардың археологиялық жаңалықтарын білу; 5.2.3.2 негізгі және қосымша ақпаратты ажырату; 5.2.3.3 алғашқы қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау; 5.2.3.4тірек сөздерді қолданып кез келген күрделі сөйлем құрастыру	6.2.3.1 көне түркі жазуының тарихи маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 "сондықтан","өйткені", "демек" жалғауларын қолдана отырып, өз іс-әрекеттерін ауызша жоспарлап, дәлелдеу; 6.2.3.3 Әл-Фарабидің ғылымның дамуына қосқан үлесін анықтау; 6.2.3.4 түрлі тарихи ақпарат көздерінен мәліметтер алу	7.2.3.1 Ш.Уәлихановтың ғылыми зерттеулерінің тарихи құндылығын анықтау; 7.2.3.2 негізгі сәттерге сүйене отырып, сұрақтарды тұжырымдау, толық жауаптар беру; 7.2.3.3 көрсетілген кезеңдегі білім берудің даму ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.3.4 фраза мен мәтінді модельдеумен қатар таңбалық символдық құралдарды қолдану	8.2.3.1 білім беруді дамытудағы мемлекеттік мөрдін рөлін бағалау; 8.2.3.2 топта немесе жұпта жұмыс жасай отырып, нәтижелі қарым-қатынас дағдыларын игеру; 8.2.3.3 кеңес дәуіріндегі қазақ тілінің ахуалын анықтау; 8.2.3.4 сөйлеу этикетін сақтай отырып, құрдастарымен әңгімелесу	9.2.3.1 Е.Бекмахановтың Қазақстан тарихы ғылымына қосқан үлесін бағалау; 9.2.3.2 алынған ақпараттың негізгі идеясын анықтау; 9.2.3.3 білім мен ғылым саласындағы мемлекеттік саясатқа баға беру; 9.2.3.4 ауызша сөйлеудесөйлеу этикетін сақтау	10 Қ та да У 10 Ұ ту ж 10 ғ са м са 10 б қа қа б

3) "Мемлекеттің дамуы" бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
3.1 Мемлекеттің ішкі саясаты	5.3.1.1 картадан тайпалық одақтардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 өзінің ауызша сөйлеуінің аудио жағын басқаруға ынталану; 5.3.1.3 ежелгі мемлекеттік бірлестіктердің құрылуын түсіндіру;	6.3.1.1 оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы Түрік қағанатының құрылуының тарихи маңызын анықтау; 6.3.1.2 өзінің оқу әрекетін ауызша басқару; 6.3.1.3 Х басы мен ХІІІ ғасырлардағы түрік мемлекетінің даму	7.3.1.1 Қарақұм және Ордабасы құрылтайларының халықты жоңғар басқыншылығына қарсы жұмылдырудағы рөліне баға беру; 7.3.1.2 құрдасының сұрағын нақтылау үшін альтернативті сұрақтар қою; 7.3.1.3 Қазақ хандығының ішкі	8.3.1.1 қазақ зиялыларының қызметіне баға беру; 8.3.1.2 тапсырма бойынша жазбаша жұмыс барысында барлық бақылау түрлерін орындау; 8.3.1.3 ХХ ғасырдың басындағы Қазақстандағы қоғамдық-саяси	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің ерекшеліктерін түсіндіру; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмалардың қажеттілігі туралы дәйекті бағалау мәлімдемесін құру 9.3.1.3 саяси қайраткерлердің ұлттық мүддені қорғаудағы рөліне баға беру;	10 қа өмі ер та 10 ба қа м 10 қа Ұ м а 10

	5.3.1.4 көшпенділердің саяси құрылымының ерекшеліктерін анықтау; 5.3.1.5 белсенді сөйлеу тілінде базалық заттық терминологияларды қолдану; 5.3.1.6 тайпалық бірлестіктер саясатының ерекшеліктері мен ұқсастығы;	ерекшелігін түсіндіру; 6.3.1.4 Мемлекетті нығайтудағы қазақ хандығының рөлін анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен ақпарат табу, оның мазмұнын талдау; 6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы мемлекеттердегі саяси үдерістерді түсіндіру;	саясижағдайын талдау; 7.3.1.4 Ресей империясының отарлық саясатының себеп-салдарын анықтау; 7.3.1.5 кездейсоқ диалогпен монологтарда заттық терминдерді адекватты қолдану 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс басшыларының рөліне баға беру;	процестерге баға беру; 8.3.1.4 1916 жылғы ұлт-азаттық көтерілістің тарихи маңызын анықтау; 8.3.1.5 графикалық түрде ақпаратты ұсыну; 8.3.1.6 Қазақстанда құрылған ұлттық автономиялардың маңыздылығына баға беру;	9.3.1.4 Қазақстан Республикасы Конституциясын мемлекеттің тұрақты даму кепілі ретінде бағалау; 9.3.1.5 релаксация үшін тениканың әртүрлі элементерін қолдана білу; 9.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік жолындағы алғашқы қадамдарын анықтау;	
3.2 Мемлекеттің сыртқы саясаты	5.3.2.1 Қазақстан аумағындағы ерте көшпелілердің халықаралық сахнадағы орнын анықтау; 5.3.2.2 жүзеге асыру процесін жоспарлай отырып оқу мақсаттарын сақтау және қабылдау; 5.3.2.3 Қазақстан аумағындағы алғашқы мемлекеттік бірлестіктердің көрші елдермен қарым-қатынасын анықтау; 5.3.2.4 қарым-қатынас үшін адекватты коммуникацияны қолдануды меңгеру	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын табу арқылы түркі тілдес тайпалардың миграциялық үдерісін түсіндіру; 6.3.2.2 тірек сөздерден сөйлем құрау, басыңқы сөйлеммен күрделі сөйлемдерді толықтыру; 6.3.2.3 Қазақстан территориясындағы ерте түрік қағанаттарының сыртқы саясатының негізгі бағыттарын анықтау; 6.3.2.4 қосымша дереккөздермен жұмыс істеу кезінде оқылымды қарау техникасын меңгеру	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығына қарсы күресте танылған хандар мен батырлардың рөлін түсіндіру; 7.3.2.2 оқу мәтіндерімен жұмыс істеу (ақпаратты талдау, бөліп алу); 7.3.2.3 Қазақ хандығының сыртқы саясатының нәтижелерін анықтау; 7.3.2.4 қойылған барлық дыбыстарды нақты және айқын айту, басқару	8.3.2.1 қазақстандықтардың Екінші дүниежүзілік соғысының жеңісіне қосқан үлесін бағалау; 8.3.2.2 әңгімелесушінің сөз бөлмей мұқият тыңдау; 8.3.2.3 Б.Момышұлының батырлық, тұлғалық қасиетін айқындау; 8.3.2.4 аудиовизуалды материалдарды "өз сөзімен" ұсыну арқылы ауызша сөйлеуді тыңдау және түсіну	9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысындағы әскери-өнеркәсіп кешендерінің Қазақстанға тигізген зардаптарын талдау; 9.3.2.2 төрт-бес әрекет нұқсаулық арқылы менталды карта бойынша әрекет жасау; 9.3.2.3 Қазақстан Республикасының халықаралық сахнадағы танылуына баға беру; 9.3.2.4 құрдасының сапалы айтылған ой-пікірі туралы оңды көзқарасын білдіру (мазмұны, формасы)	

4) "Қазақстанның экономикалық дамуы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
4.1 Шаруашылық	5.4.1.1 ежелгі адамдардың кәсібін сипаттау; 5.4.1.2 графикалық жоспар және тірек сөздер бойынша ауызша байланыстырып сөйлеуді құру; 5.4.1.3 көшпелі мал шаруашылығы мен егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.4.1.4 төменгі диафрагмалық сөйлеу тынысына иелік ету: толтыру, дем шығару, 12-буын сөйлеу ағыны	6.4.1.1 көшпелілер мен отырықшылар арасындағы өзара экономикалық байланыстарын анықтау; 6.4.1.2 шығармашылық тарихи мәтіндердің басты ойы мен идеясының тақырыбын анықтау; 6.4.1.3 көшпелілердің шаруашылық өмірінің ерекшеліктерін анықтау 6.4.1.4 ауызша жауап беруде негізгі, логикалық екпінді, фразедағы сөзді және дәйекті сөйлеуді жеткілікті дауыс күшімен бөліп көрсету	7.4.1.1 жоңғар шапқыншылығының қазақ халқының шаруашылығынатиігізген зардаптарын анықтау 7.4.1.2 сызба, кесте, сурет бойынша ақпарат мазмұнын боолжау; 7.4.1.3отарлау саясатының қазақтардың дәстүрлі шаруашылығына тигізген әсерін талдау; 7.4.1.4 мәдени сөйлеу қатынас ережелерін білу және сақтау, өңгімелесушіге назар аударатырып, қарым-қатынас стилін сақтау	8.4.1.1 жаңа экономикалық саясатты талдау; 8.4.1.2 қосымша сөйлем, тірек сөздердің модульды сызбасы бойынша сөйлем құрастыру; 8.4.1.3 күштеп ұжымдастыру саясатының ауыл шаруашылығына тигізген зардаптарын талдау; 8.4.1.4 сөйлеуді тыңдау және түсіну және оған паравербалды құралдарды қолдану арқылы жауап беру	9.4.1.1 Кеңес үкіметі кезіндегі ауыл шаруашылығында орын алған өзгерістерге баға беру; 9.4.1.2 күтілетін нәтижеге жетудің түрі ретінде әрекеттің мақсаты мен міндетін қалыптастыру; 9.4.1.3 Кеңес үкіметі кезіндегі орын алған әлеуметтік экономикалық мәселелерін талдау; 9.4.1.4 топтастырылған әлементтер белгісімен ерекшелік: тарихи кейіпкерлер, оқиғалар, нысандар	10
4.2 Өндірістік қатынастар жәнесауда	5.4.2.1 еңбек құралдары мен қару түрлерін сипаттау; 5.4.2.2 тарихи тақырыптағы мәтіндерді есту арқылы қабылдау, оларға эмоционалды түрде жауап беру және олардың көңіл-күйін суреттерде жеткізу, естігендерін бірлесіп талқылау; 5.4.2.3 металл өндірісі жетілуінің шаруашылық салаларына	6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының қала мәдениетінің дамуына әсерін анықтау; 6.4.2.2 тарихи оқиғалардың реттілігін қалпына келтіру олардың өзара байланысын ашу; 6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының халықаралық қатынастардың дамуындағы орнын анықтау;	7.4.2.1 капиталистік қатынастардың Қазақстан экономиксына ықпалын анықтау; 7.4.2.2 мұғалім белгілеген белгілі біртарихи кезеңге қатысты диалог құрастыру; 7.4.2.3 сауда қатынастарына жәрмеңкелердің әкелген өзгерістерін анықтау; 7.4.2.4 берілген бастама бойынша сериялар немесе	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландырудың жетістіктері мен кемшіліктерін талдау; 8.4.2.2 мнемотехниканы қолдану арқылы қабылдаған ақпаратты есте сақтау; 8.4.2.3 Қазақстан экономикасының соғыс жағдайына бейімделгендігін дәлелдеу; 8.4.2.4 сұрақтар қою, оның ішіндегі терминдер; еліктеу,	9.4.2.1 Қазіргі өнеркәсіптің ахуалын анықтау және қорытынды жасау; 9.4.2.2 топта жұмыс жасау кезінде тиімді қарым-қатынас мәселелерін өнімді шешу; 9.4.2.3 нарықтық экономиканың өндірістік қатынастарға әсерін талдау; 9.4.2.4 тақырыптық лексиканы қолдана	10

тигізген ықпалын түсіндіру;; 5.4.2.4 бейнелі мағынадағы сөздер мен сөз тіркестерін, фразеологиялық бірліктерді өз сөйлеуінде қолдану	6.4.2.4 белсенді тыңдау дағдысын меңгеру, диалогтағы реакция репликалары мен ынталандыру репликаларын кезектестіру	жеке сюжеттік суреттер бойынша баяндау әңгімелерін құрастыру	мәнін ашу және оқу диалогына аяқтау	отырып, іс-қимыл жоспарын анықтау	д

34. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 5-10 сыныптарына
арналған "Қазақстан тарихы"
оқу пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік
оқу бағдарламасына
қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10-сыныптары үшін "Қазақстан тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 –сынып

1-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім алу
1-тоқсан		
Қазақстандағы ежелгі адамдардың өмірі	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның ежелгі тарихында не оқытылады?	Ежелгі Қазақстан тарихына ж
	Алғашқы адамдардың өмірі. Зерттеу сұрағы: Алғашқы адамдар қалай өмір сүрді?	5.1.1.1 алғашқы адамдардың белгілерін сипаттау; 5.2.1.1 алғашқы адамдардың шығармашылық түрде көрсеті
	Қазақстан аумағындағы тас дәуірінің тұрақтары. Зерттеу сұрағы: Археологтар Қазақстан жерінен тас дәуіріне жататын қандай олжаларды тапты?	5.2.3.1 қазақстандық археологиялық жаңалықтары; 5.2.3.2 негізгі және қос аяғырату; 5.2.2.1 археологиялық сипаттау;
	Ботай мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Не себепті ботайлықтарды жылқыны алғашқы қолға үйретушілер деп атайды?	5.4.1.1 ежелгі адамдардың кә 5.4.1.2 графикалық жоспар бойынша ауызша байланыс құру;

	Қазақстан аумағында металлургияның пайда болуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан жерінде металды өндіру ежелгі адамдардың өмірін қалай өзгертті?	5.4.2.3 металл өндірісі жетілу салаларына тигізген ықпалы; 5.4.2.4 бейнелі мағынадағы тіркестерін, фразеологиялы сөйлеуінде қолдану
	Андронов және Беғазы-Дәндібай мәдениеттері. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы қола дәуірі ескерткіштерінің қандай ерекшеліктері бар?	5.2.2.2 Андронов белгілерінанықтау; 5.2.2.3 коммуникативті мәселер әр түрлі ақпарат көздерінен а 5.1.1.1 алғашқы адамдардың белгілерін сипаттау;
	Ежелгі адамдардың өміріне саяхат	5.1.2.1 алғашқы адамдардың шығармашылық түрдекөрсет 5.1.2.2 ежелгі әлемге вирт жолымен диалог жасау
2-тоқсан		
Ежелгі көшпелілер өмірі	•Қазақстан аумағында темірдің игерілуі. Зерттеу сұрағы: Темір өндіру адамдар өмірін қалай өзгертті? •Көшпелі мал шаруашылығының қалыптасуы. Зерттеу сұрағы: Көшпелі мал шаруашылығы неліктен Қазақстанның ежелгі тұрғындары шаруашылығының негізгі түріне айналды? Ежелгі көшпелілердің материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Көшпелілер баспанасының ерекшелігі неде?	5.4.2.3 металл өндірісі жетілу салаларына тигізген ықпалы; 5.4.2.4 бейнелі мағынадағы тіркестерін, фразеологиялы сөйлеуінде қолдану 5.4.1.3 көшпелі мал шаруашылығының егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.4.1.4 кез-келген құрылымдар мен сөздерді анық жазудың рөлін сипаттау; 5.4.1.1 ежелгі адамдардың көшпелі мал шаруашылығының егіншіліктің қалыптасуын түсіндіру; 5.2.2.4 ежелгі тайпалардың ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.3.3 алғашқы қоғамның жазудың рөлін сипаттау;
Сақтар	Сақтар туралы тарихи мәліметтер. Зерттеу сұрағы: Қандай тарихи дереккөздер сақтар туралы мәлімет береді? "Алтын адам" археологиялық олжасы. Зерттеу сұрағы: Есік обасынан табылған "Алтын адам" кім болды?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттік білімнің құрылуын түсіндіру; 5.3.1.1 картадан тайпалардың орналасуын көрсету; 5.3.1.2 өз сөйлеуін басқаруға; 5.2.2.5 Есік обасынан табылған археологиялық олжасының анықтау; 5.2.2.6 негізгі және қосымша аяғырату
Қайталау		
3-тоқсан		
Сақтар	Шілікті және Бесшатыр патша қорғандары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Шілікті мен Бесшатыр "патша қорғандары" деп аталады?	5.2.2.1 археологиялық ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.3.1 қазақстандық археологиялық жаңалықтары

		5.2.3.2 негізгі және қос ажырату;
	Берел қорғандары. Зерттеу сұрағы: Берел қорымынан табылған олжалар сақтардың мәдениетін қалай сипаттайды?	5.2.2.4 ежелгі тайпалардың ерекшеліктерін сипаттау 5.2.3.1 қазақстандық археологиялық жаңалықтары 5.2.3.2 ақпараттарды сараптау
	Тасмола археологиялық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: "Мұртты обалардың" ерекшелігі неде?	5.2.2.1 археологиялық сипаттау; 5.2.2.1 археологиялық сипаттау;
	Сақ патшайымы Томирис. Зерттеу сұрағы: Тарихи деректерде Томирисінің бейнесі қалай сипатталған?	5.3.2.1 Қазақстан көшпенді тарихи үдерістегі орны мен ролы 5.3.2.2 жүзеге асыру процестері отырып оқу мақсаттары қабылдау;
	Шырақтың ерлігі. Зерттеу сұрағы: Сақтар тәуелсіздік үшін қалай күресті?	5.3.2.1 Қазақстан көшпенді тарихи үдерістегі орны мен ролы 5.3.2.2 жүзеге асыру процестері отырып оқу мақсаттары қабылдау;
	Сақтардың Александр Македонский әскеріне қарсы күресі. Зерттеу сұрағы: Неліктен Александр Македонскийдің сақтарға жасаған жорығы сәтсіз аяқталды?	5.3.2.1 Қазақстан көшпенді тарихи үдерістегі орны мен ролы 5.3.2.2 жүзеге асыру процестері отырып оқу мақсаттары қабылдау;
Үйсіндер мен қаңлылар	Үйсіндер туралы жазба деректер. Зерттеу сұрағы: Қытай авторлары үйсіндердің өмірін қалай сипаттады?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттің құрылуын түсіндіру; 5.3.1.1 картадан тайпалар орналасуын көрсету; 5.3.1.2 өзінің сөйлеу тілінің басқару
	Қаңлылардың қалалық мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қаңлыларда қала мәдениетінің дамуы немен байланысты?	5.3.2.3 Қазақстан аумағы мемлекеттік бірлестіктердің қарым-қатынасын анықтау 5.3.2.4 Қарым-қатынас коммуникацияны қолдануды
	Қаңлылардың қоғамдық құрылысы. Зерттеу сұрағы: Сыма Цянь қаңлы қоғамын қалай сипаттады?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттің құрылуын түсіндіру 5.1.2.1 алғашқы адамдардың көрсету; 5.1.2.2 ежелгі әлемге экологиялық диалог жасау
	Үйсіндер мен қаңлылардың материалдық және рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Үйсіндер мен қаңлылар мәдениетінің ерекшеліктері қандай?	5.2.2.4 ежелгі тайпалардың ерекшеліктерін сипаттау; 5.2.2.5 археологиялық ерекшеліктерін анықтау; 5.2.2.6 негізгі ақпараттарды пайдалану
4-тоқсан		

Ғұндар	Ғұн тайпаларының бірігуі. Зерттеу сұрағы: Неге Мөде шаньюй "Жер - мемлекеттің негізі" деді?	5.3.1.3 ежелгі мемлекеттің құрылуын түсіндіру 5.3.1.1 картада тайпалар орналасуын көрсету; 5.3.1.2 басқаруға ынталану
	Ғұндардың көрші мемлекеттермен қарым-қатынастары. Зерттеу сұрағы: Ғұндармен Ұлы Қытай қорғанының салынуы арасында қандай байланыс бар?	5.3.2.3 Қазақстан аумағын мемлекеттік бірлестіктердің қарым-қатынасын анықтау 5.3.2.4 қарым-қатынас үлгісін мимиканы қолдана отырып қатынас әдістерін меңгеру
	Аттила және оның жаулаушылық жорықтары. Зерттеу сұрағы: Ежелгі авторлар Аттилаға қандай баға береді?	5.3.2.3 Қазақстан аумағын мемлекеттік бірлестіктердің қарым-қатынасын анықтау; 5.3.2.4 қарым-қатынас үлгісін мимиканы қолдана отырып қатынас әдістерін меңгеру
Сарматтар	Сарматтардың қоғамдық құрылысы мен шаруашылық өмірі. Зерттеу сұрақтары: Сармат қоғамы несімен ерекшеленеді?	5.2.2.4 ежелгі тайпалардың ерекшеліктерін сипаттау; 5.4.1.3 көшпелі мал шаруашылығын егіншіліктің қалыпта суын түсіндіру 5.4.1.4 күрделі сөздерді анықтау
5. Ежелгі Қазақстан тарихына шолу	Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты. Зерттеу сұрағы: Ежелгі Қазақстан адамдарының антропологиялық тұрпаты қалай өзгерді?	5.1.1.1 ежелгі Қазақстанда антропологиялық бейнесін анықтау 5.4.1.1 ежелгі адамдардың кәсіпін анықтау 5.4.1.2 графикалық жоспар бойынша ауызша байланыс құру;
	Ежелгі Қазақстанға саяхат. Қазақстанның ежелгі тарихының негізгі оқиғалары, құбылыстары, процестері.	5.4.2.1 еңбек құралдары мен сипаттау; 5.4.2.2 тарихи тақырыптағы арқылы қабылдау, оларға эмалар жауап беру және олар суреттерде жеткізу, естігі талқылау
Қайталау		

2) 6 –сынып

2-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім алу
1-тоқсан		
VI-IX ғасырлардағы Қазақстан	Кіріспе сабақ. Зерттеу сұрағы: Орта ғасырлардағы Қазақстан тарихы нені оқытады?	Орта ғасырлардағы Қазақстан жалпы шолу
	Қазақстан аумағындағы ерте ортағасырлық мемлекеттер. Зерттеу сұрағы: VI-IX ғасырларда билік құрған қай қағандардың есімдері тарихта сақталды?	6.3.1.1 оқиғалардың өзара арқылы Түрік қағанаты құрылу маңызын анықтау; 6.3.1.2 өзінің оқу әрекетін ау

	Атлах шайқасы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Атлах шайқасын "халықтар шайқасы" деп атайды? Көне түркі жазуы. Зерттеу сұрағы: Білге қаған мен Күлтегіннің мемлекетті нығайтудағы саясаты бізге қандай деректерден белгілі?	6.2.2.4 көшпелілердің әсеті жетістіктерін сипаттау 6.2.2.4 көшпелілердің әсеті жетістіктерін сипаттау 6.4.1.3 көшпелілердің шару ерекшеліктерін анықтау; 6.4.1.4 ауызша жауап беруде екпінді, фразадағы сөзді және жеткілікті дауыс күшімен бөлу.
2-тоқсан		
X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан	X ғасыр - XIII ғасырдың басындағы Қазақстан аумағындағы саяси процестер. Зерттеу сұрағы: X ғасыр - XIII ғасырдың басында саяси карта қаншалықты өзгерді? Қарахан мемлекеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қарахан мемлекеті ислам дінін мемлекеттік дін деп жариялады? Наймандар, керейіттер және жалайырлар. Зерттеу сұрағы: Наймандар, керейіттер мен жалайырлардың ортағасырларлық саяси сахнадағы рөлі қандай болды? Қыпшақ хандығы. Зерттеу сұрағы: Не себепті Еуразия даласы "Дешті Қыпшақ" деп аталды? Халықаралық байланыстардың дамуындағы Ұлы Жібек жолының рөлі. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы халықаралық байланыстардың дамуына ықпал етті ме? Ортағасырлық Қазақстанның экономика лық және мәдени дамуына Ұлы Жібек жолының ықпалы. Зерттеу сұрағы: Ұлы Жібек жолы ортағасырлық Қазақстанның экономикалық және мәдени дамуына қалай әсер етті?	6.3.1.3 X басы мен XIII ға мемлекетінің даму ерекшелігі 6.3.1.3 X басы мен XIII ға мемлекеттердің даму ерекшелігі 6.3.1.3 X басы мен XIII ға мемлекетінің даму ерекшелігі 6.2.1.1 түркілердің ерекшеліктерін түсіндіру; 6.2.1.2 қарым-қатынастың сөйлеу ережесін орындау 6.3.1.3 X басы мен XIII ға мемлекетінің даму ерекшелігі 6.1.2.1 қазақ хандығын топтардың орнын анықтау; 6.1.2.2 тірек сөздердің көмегімен мәтінін құрастыру 6.2.2.4 көшпелілердің әсеті жетістіктерін сипаттау; 6.3.1.3 X басы мен XIII ға мемлекетінің даму ерекшелігі 6.4.2.3 Ұлы Жібек жолының қатынастардың дамуындағы 6.4.2.4 белсенді тыңдау да диалогтағы реакция репликаларын 6.2.2.2 ортағасырлық ескерткіштерінің ерекшелігі 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерімен мәліметтермен жұмыс жасау
Қайталау		
3-тоқсан		
XIII - XV ғасырдың біріншіжартысындағы Қазақстан	Моңғол империясының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті?	6.2.2.4 көшпелілердің әсеті жетістіктерін сипаттау; 6.4.2.1 Ұлы Жібек жолының дамуына әсерін анықтау;

		6.4.2.2 тарихи оқиғалардың ролін анықтау; келтіру олардың өзара байланыстарын анықтау;
	Моңғол империясының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Моңғолдар мемлекеттілік деңгейге қалай жетті?	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы саяси процестерді түсіндіру; 6.2.2.4 көшпелілердің әлеуметтік-экономикалық жетістіктерін сипаттау;
	Ақ Орда. Зерттеу сұрағы: Қазақ мемлекеттілігінің қалыптасуындағы Ақ Орданың ролі қандай болды?	6.3.2.3 Қазақстан территориясының түрік қағанаттарының сыртқы саясатын негізгі бағыттарын анықтау; 6.3.2.4 қосымша дереккөздерді талдау кезінде оқылымды қарау техникасы;
	Моғолстан. Әбілқайыр хандығы. Зерттеу сұрағы: Моғолстан мен Әбілқайыр мемлекеттеріндегі оқиғалар қандай саяси өзгерістерге әкелді?	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы саяси үдерістерді түсіндіру; 6.1.1.1 түркі тілдес тайпаларының аумақтық орналасуын картада көрсету;
	XIII - XV ғасырлардағы Қазақстанның мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XIII - XV ғасырлардағы өнер мен әдебиет ортағасырлық қоғамды қалай бейнелейді?	6.2.2.1 күйлердің, аңыздардың, жырлардың көзі ретіндегі маңызын анықтау; 6.2.2.2 ортағасырлық қоғамдағы ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерінен мәліметтермен жұмыс жасау техникасы;
Біртұтас қазақ мемлекетінің құрылуы	Қазақ хандығының құрылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақ хандығы Орталық Азиядағы алғашқы ұлттық мемлекет деп саналады?	6.4.1.1 көшпенділер мен отырақтар арасындағы өзара байланыстарды анықтау; 6.4.1.2 шығармашылық табыстың басты ойы мен идеясының анықталуы; 6.4.1.3 көшпелілердің шаруашылық ерекшеліктерін анықтау; 6.4.1.4 ауызша жауап беруде ерекшеліктерін анықтау; 6.4.1.5 екіпінді, фразадағы сөзді және жеткілікті дауыс күшімен бөліну;
4-тоқсан		
Қазақ хандығының XVI - XVII ғасырлардағы дамуы	Қасым хан тұсындағы Қазақ хандығының күшеюі. Зерттеу сұрағы: Не себепті Қадырғали Жалайыр: "Жәнібек ханның ұлдарының арасында аса белгілі болғаны Қасым хан еді..." деп жазды?	6.3.1.4 қазақ хандарының ниетін нығайтудағы ролін анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен алынған мәзмұнын талдау;
	Хақназар хан кезіндегі Қазақ хандығының сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы: Неліктен Хақназар хан билеген кезеңді Қазақ хандығының "қайта жаңғыруы" деп атайды?	6.3.2.1 тарихи оқиғалардың ролін анықтау; табу арқылы түркі тілдік елдерге миграциялық үдерісін түсіндіру; 6.3.2.2 тірек сөздерден сөйлемдерді сөйлеммен күрделі сөйлемдеу; 6.3.1.4 қазақ хандарының ниетін нығайтудағы ролін анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен алынған мәзмұнын талдау;
	Тәуекел хан тұсындағы Қазақ хандығының оңтүстік шекараларының нығаюы.	6.3.1.4 қазақ хандарының ниетін нығайтудағы ролін анықтау;

	Зерттеу сұрағы: Тәуекел хан қазақ жерлерін біріктіру мақсатында қандай саясат ұстанды?	6.3.1.5 ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді талдау;
	Есім хан билігі кезіндегі Қазақ хандығы бірлігінің нығаюы. Зерттеу сұрағы: Есім хан Қазақ хандығының біртұтастығын қалай сақтап қалды?	6.3.1.6 XIII-XV ғасырлардағы саяси үдерістерді түсіндіру хандарының мемлекеттің нығайтуына анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді талдау;
	Жәңгір хан тұсындағы қазақ-жоңғар қарсылығы. Зерттеу сұрағы: Орбұлақ шайқасының әлемдік әскери өнер тарихындағы алатын орны қандай?	6.2.2.4 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.4 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.5 ақпараттарды табу және талдау;
	Тәуке хан тұсындағы қазақтардың қоғамдық-құқықтық жүйесі. Зерттеу сұрағы: Неліктен А. Левшин Тәуке ханды "Дала Ликургі" деп атады?	6.3.1.4 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау; 6.3.1.5 ақпарат көздерінен алынған мәліметтерді талдау;
	Қазақ хандығының әлеуметтік құрылымы. Зерттеу сұрағы: Әлеуметтік топтар қазақ қоғамында қандай рөл атқарды?	6.1.2.1 қазақ хандығының топтардың орнын анықтау; 6.1.2.2 тірек сөздердің көмегімен мәтінін құрастыру 6.2.2.1 тарихи ақпараттарды анықтау
XVI - XVII ғасырлардағы экономика мен мәдениет	XVI-XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениеті. Зерттеу сұрағы: XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың рухани мәдениетінде халық өмірі қалай көрініс табады?	6.2.2.4 қазақ хандарының нығайтудағы рөлін анықтау; 6.2.2.2 ортағасырлық ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерімен мәліметтермен жұмыс жасау
	XVI - XVII ғасырлардағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Неліктен киіз үй көшпелілердің материалдық мәдениетінің ең жоғарғы үлгісі деп саналады?	6.2.2.2 ортағасырлық ескерткіштерінің ерекшеліктерін анықтау; 6.2.2.3 әртүрлі ақпарат көздерімен мәліметтермен жұмыс жасау
	Қазақтардың дәстүрлі шаруашылығы. Зерттеу сұрағы: Көшпелілердің дәстүрлі шаруашылығының ерекшелігі неде?	6.4.1.3 көшпелілердің шаруашылық ерекшеліктерін анықтау 6.4.1.4 ауызша жауап беруде ерекшеліктерін анықтау, фразедағы сөзді және жеткілікті дауыс күшімен бөлу
Қайталау		

3) 7 сынып

3-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім алу
1-тоқсан		

Қазақ-жоңғар соғыстары	Жоңғар басқыншылығына қарсы Отан соғысының басталуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті "Елім-ай" бүкілхалықтық әнге айналды?	7.2.2.1 халық фольклоры шығармалардың тарихи деңгейін бағалау; 7.1.1.1 жоңғар шапқыншылығының демографиялық өзгерістерін, миграциялық процестерді түсіндіру;
	Біртұтас халық жасағының ұйымдастырылуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ордабасы ел бірлігінің нышаны болды?	7.3.1.1 Қарақұм және Жаркент қорғандарының халық басқыншылығына қарсы рөліне баға беру ; 7.3.1.2 құрдасының сұрағына альтернативті сұрақтар қою;
	Қазақ-жоңғар шайқастары. Зерттеу сұрағы: Неліктен Аңырақай шайқасы қазақ-жоңғар соғысындағы түбегейлі бетбұрыс деп саналады?	7.3.2.1 Жоңғар шапқыншылығына күресте танылған хандар мен рулар рөлін түсіндіру; 7.3.2.2 оқу мәтіндерімен жұмыс (ақпаратты талдау, бөліп алу)
XVIII ғасырдағы Қазақ хандығы	XVIII ғасырдың басына дейінгі қазақ-орыс қарым-қатынастарының тарихы. Зерттеу сұрағы: Неліктен Ресей Қазақстанды Азияға шығудың "кілті мен қақпасы" деп санады?	7.3.1.3 Қазақ хандығының ішкі саясатын талдау; 7.3.2.3 Қазақ хандығының сыртқы саясатын нәтижелерін анықтау 7.3.2.4 түзетулерге сәйкес ортаңғы
	Қазақ хандығының Ресей империясына қосылуының басталауы. Зерттеу сұрағы: Әбілқайыр ханның Анна Иоанновна патшайымға жазған хатының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.2.3 Қазақ хандығының сыртқы саясатын нәтижелерін анықтау; 7.3.2.4 қойылған барлық дүниежүзі және айқын айту, басқару; 7.3.1.3 Қазақ хандығының ішкі саясатын талдау;
	Абылай ханның ішкі және сыртқы саясаты. Зерттеу сұрағы:Дербес Қазақ мемлекетін сақтап қалудағы Абылай ханның рөлі қандай?	7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдарын талдау; 7.3.1.5 кездесу диалог пәніне затық терминдерді адекватты түсіндіру; 7.3.1.6 ұлт-азаттық көтеріліс рөліне баға беру
2-тоқсан		
XVIII ғасырдағы Қазақстанның мәдениеті	XVIII ғасырдағы халық ауыз әдебиеті. Зерттеу сұрағы: XVIII ғасырда ақын-жыраулар шығармаларында тарихи оқиғалар қалай көрініс тапты?	7.2.2.1 әдебиеті мен өнер туындыларының тарихи деңгейін бағалау; 7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен құндылықтары мен маңыздылығын білу 7.2.1.2 толық жауап алу үшін
	XVIII ғасырдағы қазақтардың материалдық мәдениеті. Зерттеу сұрағы: Қазақтың ұлттық қолданбалы өнерінің бірегейлігі неде?	7.2.2.5 музыкалық мәдениеттің өнердің жетістіктерін бағалау; 7.2.2.6 музыкалық мәдениетті қызығушылық таныту
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	XVIII ғасырдағы Қазақстандағы қазақ-әскери отаршылдығы.	7.3.1.4 Ресей империясының саясатының себеп-салдарын

	Зерттеу сұрағы: Қазақстанды отарлауды Ресей империясы қалай жүзеге асырды?	7.3.1.5 кездесок диалог п заттық терминдерді адекват
	1822-1824 жылдардағы патша реформалары. Зерттеу сұрағы: Неліктен XX ғасырдың 20-шы жылдарында Қазақстанда әкімшілік реформалар жүргізілді?	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы анықтау; 7.1.2.2 өз әрекетіне бақы бағалау, түзетулер енгізу
	1836-1838 жылдардағы Бөкей Ордасындағы казактардың көтерілісі. Зерттеу сұрағы: Исатай Тайманұлы мен Махамбет Өтемісұлын қандай ортақ идея біріктірді?	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтерілі рөліне баға беру 7.4.2.3 сөйлеу нормаларын мұғалім берген жағдай бойы
	Кенесары Қасымұлы бастаған ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: Кенесары хан бастаған ұлт-азаттық күрес неліктен жалпы ұлттық сипатқа ие болды?	7.3.1.4 Ресей империя саясатының себеп-салдарын 7.3.1.5 кездесок диалог п заттық терминдерді адекват
	Қайталау	
3-тоқсан		
Отарлау және ұлт-азаттық күрес	Қазақстанның Ресей империясына қосылуының аяқталуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның оңтүстік аймақтарының Ресей империясына қосылуының ерекшеліктері қандай?	7.3.1.3 Қазақ хандығының іш талдау; 7.3.2.3 Қазақ хандығының се нәтижелерін анықтау 7.3.2.4 қойылған барлық д және айқын айту, басқару
Қазақстан Ресей империясының құрамында	XIX ғасырдың екінші жартысындағы Қазақстандағы әкімшілік-аумақтық реформалар. Зерттеу сұрағы: Патша өкіметі тарапынан "бөліп ал да, билей бер" ұстанымы қалай жүзеге асты?	7.1.2.1 дәстүрлі қазақ қоғамы анықтау; 7.1.2.2 өз әрекетіне бақы бағалау, түзетулер енгізу; 7.3.1.4 Ресей империя саясатының себеп-салдарын 7.3.1.5 кездесок диалог п заттық терминдерді адекват
	Қазақтардың 1860-1870 жылдардағы азаттық күресі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырдың 60-70 жылдарындағы ұлт-азаттық көтерілістердегі халық талаптарының сабақтастығы неден көрінді?	7.3.1.6 ұлт-азаттық көтерілі рөліне баға беру; 7.3.1.4 Ресей империя саясатының себеп-салдарын 7.3.1.5 кездесок диалог п заттық терминдерді адекват
Қазақстан Ресей империясының құрамында	Қазақстанда капиталистік қатынастардың дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның өнеркәсіптік дамуы қалай басталды?	7.4.2.1 капиталистік қатын Қазақстанның экономика анықтау; 7.4.2.2 мұғалім белгілеген б кезеңге қатысты диалог құра
	Жәрмеңке саудасының дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстанда неліктен жәрмеңке саудасы дамыды??	7.4.2.3 сауда қатынастарын әкелген өзгерістерін анықтау

		7.4.2.4 берілген бастама б немесе жеке сюжеттік су баяндау әңгімелерін құрасты
	XIX ғасырдың екінші жартысындағы қазақ қоғамы. Зерттеу сұрағы: “Зар заман” өкілдерінің қоғамдық-саяси көзқарастары қандай факторлардың әсерінен қалыптасты?	7.4.1.3 ұлттық құндылықта саясаттың кері әсерін талдау; 7.4.1.4 мәдени сөйлеу қатына және сақтау, әңгімелесуші отырып, қарым-қатынас стил 7.3.1.4 Ресей империя саясатының себеп-салдарын 7.3.1.5 кездесок диалог п заттық терминдерді адекват

4-тоқсан

XIX ғасыр -XX ғасырдың басындағыҚазақстанның мәдениеті	XIX ғасырдағы мәдениеттің дамуы. Зерттеу сұрағы: Неге XIX ғасыр қазақ халқының дәстүрлі музыка өнерінің гүлденген дәуірі деп саналады?	7.2.1.1 салт-дәстүрлер мен құндылықтары мен маңызды 7.2.1.2 толық жауап алу үшін білу; 7.2.2.1 әдебиеті мен туындыларының тарихи д құндылығын бағалау;
	XIX ғасырдағы білім беру мен ағарту ісі. Зерттеу сұрағы: XIX ғасырда Қазақстанда оқу-ағартушылық мекемелер қандай түрде дамыды?	7.2.3.3 XIX ғасырдың екін білім беру мен ағарт ерекшеліктерін түсіндіру; 7.2.3.4 фраза мен мәтінді м таңбалық символдық құралда
	Шоқан Уәлиханов – алғашқы қазақ ғалымы. Зерттеу сұрағы: Неге С. Мұқанов Шоқан Уәлихановқа арналған шығармасын "Аққан жұлдыз" деп атады?	7.2.3.1 Шоқан Уәлихан зерттеулерінің тарихи құнды 7.2.3.2 негізгі сәттерге сұрақтарды тұжырымдау, беру; 7.2.3.3 ағартудың даму түсіндіру; 7.2.3.4 фраза мен мәтінді м таңбалық символдық құралда
	Абай Құнанбаев – ұлы ойшыл. Зерттеу сұрағы: Неліктен Абай Құнанбайұлын "Хәкім Абай" деп атады?	7.2.2.2 Абай Құнанбаевтың ал қайраткері ретіндегі қызметі 7.2.2.3 жұп вербалды құр арқылы түсіну үшін сұрақтар
Қайталау		

4) 8 –сынып

4-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім алу
1-тоқсан		
XX ғасырдың басындағы Қазақстан	Қазақстанның XX ғасырдың басындағы әлеуметтік-экономикалық жағдайы.	8.3.1.1 қазақ зиялыл империясының Мемлекетт қызметіне баға беру;

	Зерттеу сұрағы: Не себепті А. Байтұрсынов: "Қазақ ұлтының өмір сүруінің өзі проблемаға айналды", - деп санады?	8.3.1.2 тапсырма бойынша барысында барлық бақылау т 8.3.1.3 XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси процестерге
	Қазақстандағы 1916 жылғы ұлт-азаттық қозғалыс. Зерттеу сұрағы: 1916 жылғы ұлт-азаттық көтеріліс неліктен бүкілхалықтық сипат алды?	8.3.1.3 XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси процестерге 8.3.1.4 1916 жылғы ұлт-азаттық тарихи маңызын анықтау; 8.3.1.5 графикалық түрде акцент
	1917 жылғы ақпан буржуазиялық-демократиялық революциясы және оның Қазақстанға әсері. Зерттеу сұрағы: 1917 жылы саяси белсенділіктің артуы қандай оқиғалардан көрініс тапты?	8.3.1.6 XX ғасыр басындағы қоғамдық-саяси процестерге 8.3.1.1 қазақ зиялыларының қозғалыс беру; 8.3.1.2 тапсырма бойынша барысында барлық бақылау т
	"Алаш" қозғалысы және қазақ ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: Неліктен "Алаш" партиясы халық қолдауына ие болды?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қызметін талдау; 8.1.2.2 нұсқаулық бойынша жұмыс т
	XX ғасырдың басындағы қазақ зиялыларының көрнекті өкілдері. Зерттеу сұрағы: Қазақ зиялылары ұлттық мүдделерді қалайша қорғады?	8.2.2.1 қазақ зиялыларының мұрасын талдау және қоғамдық әсеріне баға беру; 8.3.1.1 қазақ зиялыларының қызметіне баға беру; 8.3.1.2 тапсырма бойынша барысында барлық бақылау т
2-тоқсан		
Қазақстанда кеңестік биліктің орнығуы	Қазақстан азаматтық қарсыластық жылдарында (1917-1920 жылдар). Зерттеу сұрағы: Қазан революциясының ұрандары халық арасында қандай үміт тудырды?	8.3.1.3 XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси процестерге 8.2.3.1 білім беруді дамыту мөрінің рөлін бағалау; 8.2.3.2 топта немесе жұпта отырып, нәтижелі қарым-қатынас игеру;
	Қырғыз (Қазақ) АКСР-нің құрылуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ Автономиялық Кеңестік Республикасы құрылуының тарихи маңызы неде?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қызметін талдау; 8.1.2.2 көру және сөздік нұсқаулық жасау; 8.3.1.6 Қазақстанда құрылған автономиялардың маңыздылығы
	Әскери коммунизм саясатынан Жаңа экономикалық саясатқа көшу. Зерттеу сұрағы: Қазақстан үшін жаңа экономикалық саясаттың артықшылықтары қандай болды?	8.4.1.1 әр түрлі көздерді салыстыру негізінде жаңа экономикалық нәтижесінде болған өзгерістер; 8.4.1.2 қосымша сөйлем, модульды сызбасы бойынша құрастыру;
Қайталау		
3-тоқсан		

Қазақстан тоталитарлық жүйе кезеңінде	Қазақстандағы 1920-1930 жылдардағы индустрияландыру. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы индустрияландыру саясатының қарама-қайшылығы неде?	8.4.2.1 Қазақстандағы индустрияландыру жетістіктері мен кемшіліктері; 8.4.2.2 мнемотехниканы қолданушылардың қабылдаған ақпаратты есте сақтауы;
	Қазақстандағы ұжымдастыру. Зерттеу мәселесі: Неліктен ұжымдастыру саясаты "үлкен апатқа" әкелді?	8.4.1.3 күштеп ұжымдастыру шаруашылығына тигізген зарар; 8.4.1.4 сөйлеуді тыңдау және паравербалды құралдарды қолдану; 8.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарын анықтау;
	1920-1930 жылдардағы саяси репрессиялар. Зерттеу сұрағы: Сталиндік режим не себепті зиялыларға "халық жауы" деген айып тақты?	8.1.2.1 қазақ зиялыларының қолданушылығы мен қызметін талдау; 8.1.2.2 көру және сөздік нұсқаларды жұмыс жасау; 8.3.1.3 XX ғасырдың басындағы қоғамдық-саяси процестерге;
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: білім мен ғылым	XX ғ. 20-30 жылдарындағы білім беру жүйесі мен ғылым. Зерттеу сұрағы: Білім мен ғылым саласының қандай жетістіктері мен кемшіліктері болды?	8.2.3.3 кеңес дәуіріндегі қазақ білім анықтау; 8.2.3.4 сөйлеу этикетін құрдастарымен әңгімелесу
4-тоқсан		
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті: әдебиет пен өнер	XX ғасырдың 20-30 жылдарындағы қазақ әдебиетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақ әдебиетінде социалистік реализм қалай көрініс тапты?	8.2.2.1 қазақ зиялыларының мұрасын талдау және қоғамдық әсеріне баға беру; 8.2.3.3 кеңес дәуіріндегі қазақ әдебиетін анықтау;
Қазақстан Ұлы Отан соғысы жылдарында	Қазақстандықтардың Ұлы Отан соғысы шайқастарына қатысуы. Зерттеу сұрағы: Қандай қазақстандық Ұлы Отан соғысының батырлары халық есінде сақталды?	8.3.2.1 қазақстандықтардың дүниежүзілік соғысының үлесін бағалау; 8.3.2.2 әңгімелесушінің сөзін тыңдау; 8.3.2.3 Бауыржан Момышұлының тұлғалық қасиетін айқындау; 8.3.2.4 аудиовизуалды материалмен "сөзімен" ұсыну арқылы тыңдау және түсіну
	Қазақстан-майдан арсеналы Зерттеу сұрағы: "Бәрі майдан үшін, бәрі жеңіс үшін" ұраны қалай жүзеге асырылды?	8.4.2.3 Қазақстан экономикасының жағдайына бейімделгендігін; 8.4.2.4 сұрақтар қою, оның ішінде еліктеу, мәні ашу және оқуды
	КСРО халықтарының Қазақстанға жер аударылуы Зерттеу мәселесі: Қазақстан жер аударылған халықтардың шегіне	8.1.1.2 қазіргі кезеңдегі жағдайды білу; 8.1.1.3 құрдасының жауабын сұрақ қоя білу
Қайталау		

5) 9-сынып

5-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім алу
1-тоқсан		
Қазақстан соғыстан кейінгі жылдарда (1946-1953 жылдар)	Соғыстан кейінгі Қазақ КСР-нің әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Соғыстан кейін қазақстандықтардың өмірі қалай өзгерді?	9.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында әскери-өнеркәсіп кешендерінің дамуы тигізген зардаптарын талдау; 9.3.2.2 4-5 әрекет нұқсаулық қаруы туралы карта бойынша әрекет жасау; 9.4.1.1 Кеңес үкіметі шаруашылығында орын алған өзгерістерді беру
	Қазақстандағы әскери-өнеркәсіп кешені. Зерттеу сұрағы: Неліктен Қазақстан ядролық сынақтар алаңына айналды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің дамуына түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмаларды орындау туралы дәйекті бағалау мәлімдемесін жасау
	Сталиндік идеологияның Қазақстандағы қоғамдық-саяси өмірге әсері. Зерттеу сұрағы: Неліктен тарихшы Ермұханбекмаханов 25 жылға бас бостандығынан айырылды?	9.2.3.1 Ермұхан Бекмахановтың еңбектері тарихы ғылымына қосқан үлесін талдау; 9.2.3.2 алынған ақпараттың негізгі анықтау; 9.1.2.1 мемлекеттің әлеуметтік дамуына 9.1.2.2 тірек сөздерге сүйенген мәлімдемесін құрастыру
Қазақстан "Хрущев жылымығы" кезеңінде (1954-1964 жылдар)	"Хрущев жылымығы" кезеңіндегі Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуы. Зерттеу сұрағы: "Жылымығы кезеңі" қоғамға қандай өзгеріс әкелді?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің дамуына түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмаларды орындау туралы дәйекті бағалау мәлімдемесін жасау; 9.1.1.1 демографиялық өзгерістерді дәйекті қорытынды жасау
	Тың игеру дәуіріндегі Қазақстан Зерттеу сұрағы: тың және тыңайған жерлерді игеру саясаты Қазақстанға қандай әсер етті?	9.4.1.1 Кеңес үкіметі шаруашылығында орын алған өзгерістерді беру; 9.4.1.2 күтілетін нәтижеге жету үшін әрекеттің мақсаты мен міндеттерін анықтау
2-тоқсан		
Қазақстан "тоқырау" кезеңінде (1965-1985 жылдар)	1965-1985 жылдардағы Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Не себепті 1965-1985 жылдар "тоқырау" кезеңі деп аталды?	9.4.2.1 өнеркәсіптің дамуына анықтап, қорытынды жасау; 9.4.2.2 топта жұмыс жасау; 9.1.2.1 мемлекеттің әлеуметтік дамуына 9.1.2.2 тірек сөздерге сүйенген мәлімдемесін құрастыру
	XX ғ. 60-80 жылдарындағы Қазақстанның қоғамдық-саяси дамуындағы қарама-қайшылықтар. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ұлттық мүдделерді қорғау қалай жүзеге асырылды?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің дамуына түсіндіру және өзіндік интерпретация жасау; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмаларды орындау туралы дәйекті бағалау мәлімдемесін жасау; 9.2.2.1 әдебиет пен өнердің қоғамдық өмірді талдау;

	"Тоқырау" жылдарындағы демографиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы урбандалу процесіне қандай факторлар әсер етті?	9.1.1.1 демографиялық өзгерістер мен салдарлық байланысын талдау; 9.1.1.2 демографиялық салдарлар талдау; 9.1.1.3 өз сөйлеу әрекетін жоспарлау
Кеңестік Қазақстанның мәдениеті (1946-1985 жылдар)	XX ғасырдың екінші жартысындағы білім беру жүйесінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік білім беру саласындағы реформалар қандай мақсат көздеді?	9.2.3.3 білім мен ғылым мемлекеттік саясатқа баға беру 9.2.3.4 ауызша сөйлеуде сөйлеу 9.2.3.1 Е.Бекмахановтың ғылымына қосқан үлесін бағалау 9.2.3.2 алынған ақпараттың анықтау
3-тоқсан	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы қазақстандық ғалымдардың ғылымды дамытудағы жетістіктері. Зерттеу сұрағы: XX ғасырдың екінші жартысында ғылымның қай салалары көбірек дамыды?	9.4.1.3 Кеңес үкіметі кезіндегі әлеуметтік экономикалық мәселелер 9.4.1.4 топтастырылған әлем ерекшеліктері: тарихи кейіпкерлер 9.2.3.3 білім мен ғылым мемлекеттік саясатқа баға беру 9.2.3.4 ауызша сөйлеуде сөйлеу
	XX ғасырдың 40-80 жылдарындағы әдебиет пен өнердің дамуы. Зерттеу сұрағы: Кеңестік идеология қазақ мәдениетінің дамуына қалай әсер етті?	9.2.2.1 кеңестік әдебиет туындыларында қоғамдық өмір талдау; 9.2.2.2 Мұхтар Әуезов шығармаларындағы әдебиетіндегі орнын бағалау; 9.2.2.3 орындалатын іс-әрекеттің иллюстрациялау техникасын
Қазақстан қайта құру кезеңінде (1986-1991 жылдар)	Қазақстан "Қайта құрудың" бастапқы кезеңінде. Зерттеу сұрағы: КСРО-ның ыдырауы: заңдылық па әлде кездейсоқтық па?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің түсіндіру және өзіндік интерпретация 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмалар туралы дәйекті бағалау мәліметтері
	"Қайта құру" жылдарындағы Қазақстандағы демократиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Демократиялық процестер қоғамдық сананы қалай өзгертті?	9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің түсіндіру және өзіндік интерпретация 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмалар туралы дәйекті бағалау мәліметтері 9.3.1.3 саяси қайраткерлердің қорғаудағы рөліне баға беру;
Қазақстан мемлекеттілігінің жаңғыруы (1991 – 1996 жылдар)	Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің жариялануы. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан Республикасының тәуелсіздік туралы" Конституциялық Заңының тарихи маңызы қандай?	9.3.1.4 Қазақстан Конституциясын мемлекеттік кепілі ретінде бағалау; 9.3.1.5 релаксация үшін тәуелсіздік элементтерін қолдана білу; 9.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірдің түсіндіру; 9.3.1.2 белгілі бір тапсырмалар туралы дәйекті бағалау мәліметтері

	Н.Ә. Назарбаев - Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті. Зерттеу сұрағы: Саяси көшбасшының мемлекет тарихының бетбұрысты кезеңдеріндегі рөлі қандай болды?	9.3.1.3 саяси қайраткерлердің қорғаудағы рөліне баға беру; 9.3.1.4 Қазақстан Конституциясын мемлекеттің негізгі заңы ретінде бағалау; 9.3.1.5 релаксация үшін тәуелсіздік элементтерін қолдана білу;
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы мемлекеттілікті қалыптастырудағы іс-шаралар. Зерттеу сұрағы: 1995 жылғы жаңа Конституцияны қабылдаудың	9.3.1.4 Қазақстан Конституциясын мемлекеттің негізгі заңы ретінде бағалау; 9.3.1.5 релаксация үшін тәуелсіздік элементтерін қолдана білу; 9.3.1.6 Қазақстанның тәуелсіздік алғашқы қадамдарын анықтау;
	Қазақстан – халықаралық құқық субъектісі. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның әлемдік қауымдастыққа кірігуі қалай жүзеге асты?	9.3.2.3 Қазақстан халықаралық сахнадағы танылуы; 9.3.2.4 құрдасының сапалы анықталуы туралы оңды көзқарастың қалыптасуы (мазмұны, формасы); 9.4.1.3 Кеңес үкіметі кезіндегі әлеуметтік экономикалық мәселелер; 9.4.1.4 топтастырылған әлемдік ерекшеліктер: тарихи кейіпкерлер мен нысандар
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы Қазақстанның экономикалық дамуы. Зерттеу сұрағы: Неліктен нарықтық экономикаға көшу барысында қиыншылықтар орын алды?	9.4.2.3 нарықтық экономикадағы қатынастарға әсерін талдау; 9.4.2.4 тақырыптық лекцияны отырып, іс-қимыл жоспарын құрастыру; 9.4.2.3 нарықтық экономикадағы қатынастарға әсерін талдау;
	Тәуелсіздіктің алғашқы жылдарындағы әлеуметтік-демографиялық процестер. Зерттеу сұрағы: Қазақстандағы әлеуметтік-демографиялық процестердің ерекшеліктері неде?	9.1.1.2 демографиялық саясатты талдау; 9.1.1.3 өз сөйлеу әрекетін жоспарлау 9.1.2.1 мемлекеттің әлеуметтік саясатын талдау; 9.1.2.2 тірек сөздерге сүйене отырып, құрастыру

6) 10-сынып

6-кесте

Бөлім	Тақырыптар, мазмұны	Оқыту мақсаттары, білім алу
1 – тоқсан		
Тәуелсіз Қазақстан Республикасының дамуы (1997 жылдан бастап бүгінгі күнге дейін)	Қазақстан Республикасының ұзақ мерзімді басым мақсаттары мен стратегиялары Зерттеу мәселесі: Неліктен "Қазақстан 2030" стратегиясының эмблемасында қар барысы бейнеленген?	10.2.2.2 Н.Назарбаевтың жолдауының мәнін бағалау; 10.2.2.3 салыстыру, талдау, стратегияларды орындау; 10.2.2.5 мемлекеттік қажеттілігін бағалау;

		10.2.2.6 презентация түрінде ұсыну
	Қазақстан - 2030" Стратегиясы – мемлекет дамуындағы жаңа кезең. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан - 2030" Стратегиясын қабылдау қажеттілігі неден туындады?	10.2.2.2 Н.Назарбаевтың жолдауының мәнін бағалау; 10.2.2.3 салыстыру,талдау, стратегия операцияларды орындау; 10.2.2.5 Н. Назарбаевтың Қытай ғылымының дамуына қосқан үлесі; 10.2.3.2 өз ұстанымын сенімді және қорғау;
	Қазақстан Республикасының халықаралық аренадағы беделінің артуы Зерттеу мәселесі: ШЫҰ-ның Орталық Азия өңіріндегі қатынастарды реттеудегі рөлі мен маңызы қандай?	10.2.3.1 Н.Назарбаевтың Қытай ғылымының дамуына қосқан үлесі; 10.2.3.2 өз ұстанымын сенімді және қорғау; 10.3.2.1 XX ғасырдың екінші жартысында әскери-өнеркәсіп кешендері тигізген зардаптарын сипаттау;
	Қазақстанның ЕҚЫҰ-ға және БҰМ-ға төрағалық етуі Зерттеу мәселесі: Қазіргі әлемде Қазақстан қандай рөл атқарады?	10.3.2.3 Қазақстан халықаралық сахнадағы танылуы; 10.3.2.4 фразаның мағынасы, интонациясына назар аудару, логикалық сөзді есту арқылы
	1997 жылдан бастап Қазақстанның экономикалық дамуы Зерттеу мәселесі: XXI ғасырдағы Қазақстан экономикасы дамуының негізгі бағыттары қандай?	10.4.2.3 нарықтық экономиканы қатынастарға әсерін бағалау; 10.4.2.4 оқу тапсырмасын оқыту сыныптастарымен нәтижелі болу; 10.4.1.1 ауыл шаруашылығын сараптау; 10.4.1.2 мағыналы эквивалент пайымдарды өзгерту; 10.4.1.3 осы кезеңдегі экономикалық жағдайды сипаттау; 10.4.1.4 тізбектің, сериялар, ассоциативті жолдарын құру
2 – тоқсан		
	Қазақстанның 1997 жылдан бастап әлеуметтік дамуы. Зерттеу сұрағы: Қазақстан халқының әлеуметтік жағдайы қалай өзгерді?	10.1.2.1 қазіргі кездегі Қазақстан әлеуметтік жағдайын статистика негізінде талдау; 10.1.2.2 жұппен жұмыс жасау көрсету
	Халықаралық қатынастар жүйесіндегі Қазақстан. Зерттеу сұрағы: Қазақстанның жаңа әлемдегі орны қандай?	10.3.2.3 Қазақстан халықаралық сахнадағы танылуы; 10.3.2.4 сөйлемнің мағынасы, интонациясына назар аудару, логикалық сөзді есту арқылы
	Астана – Тәуелсіз Қазақстанның астанасы. Зерттеу сұрағы: Астананы көшіру нәтижесін ұтымды стратегиялық шешім болып табылды?	10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірді талдау;

		10.3.1.2 көмек бағытын ал немесе мұғалімге бару; 10.3.1.6 үкіметтің іс-әрекетін бағыттарын бағалау
	"Қазақстан – 2050" стратегиялары. Зерттеу сұрағы: "Қазақстан – 2050" Стратегиясы қандай жаңа саяси бағытты белгіледі?	10.3.1.4 Қазақстан Конституциясын мемлекеттің негізгі кепілі ретінде сипаттау; 10.3.1.5 құрдасының өтінішіне қарамастан беру;
3 – тоқсан		
	Қазіргі кездегі Қазақстанның дамуындағы басым бағыттары. Зерттеу сұрағы: "5 институтционалды реформаларды жүзеге асырудағы 100 нақты қадам" ұлт жоспары неліктен қабылданды?	10.3.2.3 Қазақстан халықаралық сахнадағы танылуы; 10.3.2.4 сөйлемнің мағынасын интонациясына назар аудару; 10.3.1.1 қоғамдық-саяси өмірді талдау; 10.3.1.2 көмек бағытын ал немесе мұғалімге бару;
	Елбасы Н.Назарбаевтың тәуелсіз мемлекетті құру мен дамытудағы рөлі Зерттеу мәселесі: Елбасы қазіргі Қазақстанның дамуы үшін қандай басым бағыттарды белгіледі?	10.2.3.1 Н. Назарбаевтың Қазақстан ғылымының дамуына қосқан үлесі; 10.2.3.2 өз ұстанымын сенімді және қорғау; 10.4.2.1 қазіргі өнеркәсіпті дамыту және қорытынды жасау; 10.4.2.2 мақсатқа сәйкес өз оқу жоспарлау, түзету
Қазіргі заманғы Қазақстан мәдениеті (1991 жылдан бүгінгі күнге дейін)	Тәуелсіздік жылдарындағы білім мен ғылымның дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану жағдайындағы қазақстандық білім мен ғылымның даму тенденциялары қандай?	10.2.3.3 білім мен ғылым мемлекеттік саясатқа талдау; 10.2.3.4 мазмұны бойынша қазақ және жауап беру; 10.2.2.4 әдебиет және өнерді сипаттау;
	Болашақ "МЕМЛЕКЕТТІК БАҒДАРЛАМАСЫ" Зерттеу мәселесі: Кеңестік білім беру жүйесін реформалаудың мақсаттары қандай?	10.2.3.3 білім мен ғылым мемлекеттік саясатқа талдау; 10.2.3.4 мазмұны бойынша қазақ және жауап беру; 10.2.2.5 мемлекеттік қажеттілігін бағалау; 10.2.2.5 тақырыпқа сай презентация
	Конфессияаралық келісімнің қазақстандық моделі Зерттеу мәселесі: Қазақстан қоғамында зайырлы мемлекет қағидаттары мен діни сенім бостандығын қамтамасыз ету арасындағы тепе-теңдік қалай сақталады?	10.2.1.1 діни ағымдар қызметін бақылау; 10.2.1.2 өзінің ауызша сөйлеуін бақылау; 10.3.2.3 Қазақстан халықаралық сахнадағы танылуы; 10.3.2.4 сөйлемнің мағынасын интонациясына назар аудару; логикалық сөзді есту арқылы
4 – тоқсан		

	Тәуелсіз Қазақстан мәдениетінің дамуы. Зерттеу сұрағы: Жаһандану дәуіріндегі ұлттық мәдениетті дамыту мен сақтау жолдары қандай?	10.2.2.4 қазіргі кездегі өнер м тенденцияларын айқындау; 10.2.2.5 мемлекеттік қажеттілігін бағалау; 10.2.2.6 презентация түрінде ұсыну
	Қазіргі заманғы өнер мен әдебиеттің даму үрдісі Зерттеу мәселесі: "Бұрынғы мәдени және адамгершілік бағдарлардың девальвациясы"нені білдіреді?	10.2.2.1 Қоғамдық өмірдегі ә рөліне баға беру; 10.2.2.4 әдебиет және ө сипаттау; 10.2.1.1 діни ағымдар қызмет 10.2.1.2 өзінің ауызша сөйле бақылау;
	Мәдени мұра " мемлекеттік бағдарламасы" Зерттеу мәселесі: "Мәдени мұра" төрт бағытының әрқайсысы бойынша не істелді?	10.2.3.1 Н. Назарбаевтың К ғылымының дамуына қосқан 10.2.3.2 өз ұстанымын сені және қорғау; 10.2.2.1 Қоғамдық өмірдегі ә рөліне баға беру;
	"Мәңгілік Ел" ұлттық идеясы. Зерттеу сұрағы: "Мәңгілік Ел": идеясының біріктірушілік рөлі неде?	10.2.2.2 Н.Назарбаевтың жолдауының мәнін бағалау; 10.2.2.3 салыстыру,талдау, с операцияларды орындау; 10.2.2.5 мемлекеттік қажеттілігін бағалау; 10.2.2.6 презентация түрінде ұсыну
Қайталау		

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығы
50-қосымша
Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
2013 жылғы 3 сәуір
№ 115 бұйрығы
687-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасы "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты - білім алушылардың бойында тарихи сана, толеранттылық, өз елі және басқа елдердің тарихы мен мәдениетіне құрмет қалыптастыру, ғасырлар бойы қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтарды дарыту және зерттеушілік, ойлау, коммуникативті дағдыларды дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) адамзат өркениетінің ежелгі заманнан бастап бүгінгі күнге дейінгі әлеуметтік, мәдени, саяси, экономикалық дамуының негізгі кезеңдері және түрлі халықтардың тарихи даму жолының ерекшеліктері туралы білімін қалыптастыру;

2) әлемнің тарихи дамуы барысында қалыптасқан жалпы адамзаттық құндылықтар жүйесі туралы білім беру;

3) тарихи дамудағы негізгі оқиғалардың, құбылыстардың және үдерістердің мәнін саналы түсінуін қалыптастыру;

4) тарихи оқиғаларды, құбылыстар мен процестерді және тарихи тұлғалардың қызметін дүниежүзі тарихы контекстінде сын тұрғысынан талдау және баға беру дағдыларын қалыптастыру мен дамыту;

5) тарихи деректерді талдау негізінде дәлелді пайымдау дағдыларын дамыту;

6) тарихи зерттеу жүргізу дағдыларын қалыптастыру мен дамыту (болжамдарды ұсыну, зерттеу сұрақтарын құрастыру, деректерді талдау, әртүрлі көзқарастарды салыстыру, нәтижелер мен қорытындыларды шығару, өзінің ұстанымын анықтау);

7) қазіргі кездегі саяси, әлеуметтік-экономикалық және мәдени процестерде бағдарлану үшін тарихи білімдерін қолдана білу дағдыларын қалыптастыру;

8) коммуникативті дағдыларды қалыптастыру, соның ішінде, өз ойын ауызша және жазбаша түрде анық білдіру, командада жұмыс істей алу, түрлі деректерден алынған ақпараттарды қоса алғанда, басылымдар мен электронды құралдарды қолдану.

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөздердің дыбыстық-буындық құрылымының бұзылуын жеңуге негізделген айқын, ырғақты сөйлеуді қалыптастыру;

2) сөйлеу тілінің дамымағандығын және онымен байланысты ауызша-логикалық ойлау, эмоционалды қабылдау және ақпарат беру ерекшеліктерін жеңуге ықпал ету;

3) арнайы құрылған дидактикалық жағдайларда білім алушылардың нақты ақыл-ой әрекеттерін орындау амалдарын меңгеруге ықпал ету;

4) коррекциялық дайындықтың тиімділігін, өзін-өзі және өзара бақылау әдістерін, позитивті ынталандыру құралдарын қолдана отырып, сөйлеу тіліндегі

бұзылыстарды жеңу бойынша жұмыстың тиімділігін қамтамасыз ету, білімге деген ынтасын және пәнге қызығушылығын қалыптастыру.

2-тарау. Оқу үдерісін ұйымдастырудың педагогикалық тұғырлары

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білімалушылар сөйлеу жүйесінің компоненттерін қалыптастырудағы тұрақты ерекше ауытқуларымен сипатталады, олар ақыл-ойы кем, есту қабілеті сақталған балаларда байқалады.

6. Сөйлеу тілінің құрылымына қарай жиі кездесетін екі түрінің бірі білім алушылардың барлығында кездеседі:

1) сыртқы сөйлеу құралдарының салыстырмалы сақталуымен ішкі сөйлеу жоспарын құру және сөйлеу бағдарламасын құру қабілеті толыққанды дамымаған;

2) ішкі сөйлеуі толық сақталған кезде де өз ойын реттілік пен өзара байланыстырп жеткізу біліктілігі толық дамымаған.

7. Білім алушылардың бойында сөйлеу тілі ауытқушылықтарынан туындайтын екіншілік бұзылыстар - танымдық үрдістерінің: ойлаудың, есте сақтаудың, зейіннің шығармашылық қиялдың дамымауы байқалады, оларды бірінші бұзылыс болып табылатын жалпы сөйлеу тілінің дамымауын жою барысында дамытуға болады.

8. Мұғалімнің оқу үдерісін дұрыс ұйымдастыру үшін жиі кездесетін сөйлеу тілінің зақымдалудың клиникалық формаларын білу қажет: тұтықпа;ринолалия;дизартрия;алалия немесе алалиялық компонент; мутизм.

9. Сабақ барысындағы сөйлеу тілін түзету жұмыстары төмендегі ескертулерді сақтау арқылы жүргізіледі:

1) сөйлеу тілінің бұзылу құрылымының нұсқасы;

2) сөйлеу тілінің бұзылудың клиникалық формасы;

3) білім алушылардың көпшілігіне тән церебрастения түрі бойынша жұмысқа қабілеттілігінің төмендігі.

10. Пәнді оқыту құндылыққа бағытталған, жеке тұлғаға бағытталған, іс-әрекеттік, қарым-қатынастық тұғырлар арқылы жүзеге асады.

11. Құндылыққа бағытталған тұғыр төмендегідей стратегияны анықтайды:

1) оқу әрекетін жоспарлы түрде қалыптастыру;

2) нақтыланған құндылықтар ұстанымымен нәтижеге жету және қолдану.

12. Жеке тұлғаға бағытталған төмендегідей мақсаттарға жетуде қолданылады:

1) сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар әр білім алушыға қарасты оқу үдерісін жекешелендіру, олардың шығармашылық ұстанымын жүзеге асыру;

2) өз пікірін білдіруге дайындығын жетілдіру;

3) мағыналы бағдарларды қалыптастыру;

4) жеке ерекшеліктері мен мүмкіндіктерін, психикалық, физикалық, сөйлеу тілінің дамуын есепке ала отырып шығармашылық қабілеттерінің толық ашылуына, өмірлік оптимизмін, жағымды өзін-өзі бағалау, өзін-өзі сыйлау, сана сезімнің қалыптасуы;

5) әр білім алушының қызығушылығы мен бейімділігін есепке ала отырып мінез-құлық себептері мен қажеттіліктерін түзету және қайта құру.

13. Білім алушыларға іскерлік тұғырды қолданудың тиімділігі:

1) дүниежүзі тарих бойынша білімді дайын түрде емес, өз ізденушілігімен білім алады;

2) өз оқу әрекетінің түрі мен мазмұнын саналы түрде түсінеді;

3) жүйе және оның ережелерін қабылдайды және түсінеді;

4) шынайы өмірде қажетті ақпаратты хабарлау және өңдеу, жинақтау, алу үшін өз білім және біліктерін белсенді және жемісті қолдану.

14. Оқытудағы қарым-қатынас тұғыры болжайды:

1) сабағықта нақты қарым-қатынас жағдайларын қолдану;

2) белсенді сөйлеу қызметін ұйымдастыру;

3) тиімді қарым-қатынас үрдісіне білім алушыларды қатыстыру мақсатында жұмыстың ұжымдық формасын қолдану.

15. Дүниежүзі тарих сабағындағы тиімді қарым-қатынастың көрсеткіші төмендегідей:

1) тыңдау және диалогқа түсу;

2) зерттелетін тақырыппен туындаған мәселелерді ұжымдық талқылауға қатысу;

3) бүкіл сабақ барысында сыныптастарымен тиімді өзара әрекеттестік құру;

4) жеке және топтық тапсырмаларды орындау кезінде сыныптағы мұғаліммен және сыныптастарымен ынтымақтастықты жоспарлау;

5) топтың әрбір мүшесінің мақсаттарын, функцияларын, топтағы өзара әрекеттесу әдістерін анықтау;

6) сабақтағы қарым-қатынастың міндеттері мен шарттарына сәйкес өз ойларың барынша толық білдіру.

16. Сабақ барысында сөйлеу жұмыстарын жоспарлау мен ұйымдастыруға бағытталған қағидалар:

1) онтогенетикалық қағида - ол онтогенездегі сөйлеудің әртүрлі формалары мен функцияларының қалыптасу заңдылықтары мен дәйектілігін ескере отырып, мұғалім білім алушының белсенді ауызша сөйлеуінде қарапайым сөйлемнен бағыңқы сөйлеймен күрделі басыңқы сөйлемге дейінгі жоспарлы және кезектілікпен әртүрлі формадағы сөйлемдерді қолдана алуды болжайды;

2) күрделілік - мұғалімнің әртүрлі профильдегі мамандардың көмегі мен қолдауын қолдануды қамтиды: дәрігер – невропатолог-тұтықпа және дизартриясы бар білім алушылармен, отоларинголог-дәрігерімен, пластикалық хирургпен, фониатрмен және хирург - стоматологпен – ринолалиясы бар білім алушылармен, сурдологпен - кохлеарлық имплант және сенсорлық алалиясы бар білім алушылармен, психологпен – мутизмі бар білім алушылармен, логопедпен-сөйлеу патологиясының барлық түрлерінде жұмыс істеуде.

17. Оқу процесінің тиімділігін арттыру және білім алушыларды әлеуметтендіру үшін оқытудың дәстүрлі және инновациялық әдістері, формалары мен құралдары қолданылады:

- 1) әңгіме - оқиғалардың сипаттамасы;
- 2) тарихи оқиғаны ашу және талдау;
- 3) сұрақ-жауап әңгімесі;
- 4) тарихи оқиғалардың негізгі қатысушылары қызметінің сипатын, себептерін ашу және талдау;
- 5) тарихи құжаттармен жұмыс;
- 6) интернет-ресурстармен жұмыс: тақырып бойынша презентациялар дайындау;
- 7) тыңдалған немесе оқылған мәтін мазмұнының қысқаша мазмұны;
- 8) ақпаратты диаграммалар, графиктер, таңбаланған суреттер түрінде ұсыну.

18. Қазақстан тарихы сабақтарында сөйлеу тілі кемістігі бар білім алушылар үшін жалпы жұмыс формалары мен әдістерімен қатар арнайы, түзету жұмыстары қолданылады:

- 1) артикуляциялық аппаратты дамытуға арналған статикалық және динамикалық жаттығулар;
- 2) дауыстың жұмсақ (дизартрия және тұтықпа кезінде) және қатты (ринолалия кезінде) шабуылына арналған тыныс алу-дауыс жаттығулары;
- 3) кинезиология элементтері, баяу айналу, екі қолдың тербелісі, психо-эмоциялық тұрақсыздық жағдайында рефлекс – тыйым салу позициясын қабылдау;
- 4) ырғақты қыздыру, түсіру және демалу минуттары – шамадан тыс жұмыс кезінде;
- 5) сөздермен ойындар: анаграммалар, бұрылыстар, сөзде сөз табу, ребустар, шарадтар, кроссвордтар;
- 6) деформацияланған сөйлемді, мәтінді олардың негізгі белгілерін, мағыналық тұтастығы мен байланыстылығын меңгеру мақсатында қалпына келтіру;

19. Білім алушылардың жетістіктерін бағдарламада көрсетілген пәндік мақсаттарға сәйкестік дәрежесін анықтау құралы ретінде критериалды бағалау болып табылады.

3-тарау. Оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру "Дүниежүзі тарихы"

20. "Дүниежүзі тарихы" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 3) 7-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 4) 8-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 5) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты;
- 6) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында 34 сағатты құрайды.

21. Бағдарлама мазмұны 4 бөлімдерді қамтиды:

- 1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі;
- 2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі;
- 3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі";
- 4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі.

22. "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әлеуметтік құрылымдар;
- 2) әлеуметтік әрекеттесу.

23. "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттесуі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дін;
- 2) өнер;
- 3) философиялық жүйелер;
- 4) ғылым.

24. "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі;
- 2) империи, соғыстар, көтерілістер мен революциялар.

25. "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік;
- 2) экономикалық жүйелердің тарихи үлгілері.

26. 5-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен малшыларға дейін. Адамның пайда болуы туралы теориялар. Адамдардың алғашқы бірлестік формалары: адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа және олардың ұқсастықтары мен

айырмашылықтары. Ежелгі адамдардың өмір салты. Иемденуші және өндіруші шаруашылық түрлері (терімшілік, аңшылық, балық аулау, мал шаруашылығы, егіншілік, металл өңдеу, айырбас сауда). "Неолиттік төңкеріс" ұғымы. Ежелгі діни наным-сенімдер. Алғашқы қауымдық өнердің түсінігі және түрлері;

2) өзен алқаптарының өркениеттері. Алдыңғы Азия мен солтүстік-шығыс Африканың табиғи жағдайлары. Месопотамия тарихының ежелгі кезеңі: Шумер және Аккад мемлекеттері. Ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесі мен өнері;

3) Ежелгі Египет тарихы. Табиғи жағдайлары. Египеттегі мемлекеттің пайда болуы. Пирамидалар құрылысының дәуірі. Ежелгі Египеттің әлеуметтік құрылымы, экономика, діни наным-сенімдер мен ғылыми білімдері;

4) қос дөңгелекті арбалар мен империялар. "Империя" түсінігі. Ежелгі замандағы әскери өнер: соғыс арбалары мен атты әскердің пайда болуы. Жаулаушылық соғыстар мен империялар шекараларының өзгеруі. Таяу және Орта Шығыс империялары. Орталық Азияның ежелгі мемлекеттері. Әлеуметтік ұйымдасу, шаруашылығы мен мәдениеті;

5) Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы. Табиғи жағдайлары. Үндістанда мемлекеттің қалыптасуы. Ежелгі Үндістандағы индуизм мен буддизм. Ежелгі Үндістанның әлеуметтік құрылымы (касталық жүйе). Шаруашылығы. Мәдениеті мен ғылыми білімдердің дамуы;

6) Ежелгі Қытай. Табиғи жағдайлары. Ежелгі Қытай мемлекетінің қалыптасуы. Конфуций және Лао Цзы ілімдері. Ежелгі Қытайдың саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Ежелгі Қытайдың мәдениеті;

7) Ежелгі Грекия. Ежелгі Грекияның географиялық жағдайы. Грекияның ежелгі өркениеттері. Грекиялық қала-мемлекеттер. Афина мемлекеті. Ежелгі Спарта. Ежелгі Грекияның саяси, шаруашылық және қоғамдық құрылысы. Грек-парсы соғыстары. Александр Македонский империясы;

8) Ежелгі Грекия мәдениеті. Ежелгі Грекияның тарихшылары мен философтары. Ежелгі Грекиядағы білім мен ғылым. Ежелгі Грекияның мәдениеті (күнделікті өмірі мен мерекелері, Олимпиада ойындары, діни наным-сенімдер, аңыздар мен мифтер, театр, сәулет және мүсін өнері);

9) Рим империясының гүлденуі. Апеннин түбегінің табиғи-географиялық ерекшеліктері. Ежелгі Римнің саяси және қоғамдық құрылысы (патшалық басқару және республика кезеңі тұсында). Римнің жаулаушылық соғыстары. Рим империясы. Рим империясындағы басқару жүйесі мен әлеуметтік ұйымдасу. Спартак бастаған құлдар көтерілісі. Шаруашылығы мен тұрмысы. Мәдениет. Империя дағдарысы;

10) дәуірлер тоғысындағы Рим. Христиандықтың пайда болуы. Рим империясындағы алғашқы христиандар. Мемлекеттік басқару жүйесі. Ұлы Константиннің діни реформасы. Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы: жазу, әлемнің ғылыми бейнесі, ежелгі Римдегі техниканың дамуы.

27. 6-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Рим империясының құлауы. Тарихтағы "орта ғасыр" түсінігі. Орта ғасырлар тарихының хронологиялық шеңбері мен кезеңдері. Халықтардың ұлы қоныс аудару және Батыс Рим империясының құлауы. Византия империясы. Византия мен Түрік қағанатының дипломатиялық қарым-қатынастары. Киев Русінің құрылуы. Киев Русінде христиандықтың қабылдануы;

2) феодализм. "Феодализм" түсінігі. Феодалдық шаруашылық түрінің ерекшеліктері. Феодалдық қоғамның әлеуметтік құрылымы. Ортағасырлық қалалар мен өнердің даму ерекшеліктері;

3) ислам тарихы. Ислам дінінің пайда болуы. 610 және 1258 жылдар аралығындағы ислам тарихындағы басты оқиғалар. Араб халифаты. Мұсылман әлемі мәдениетінің дамуы;

4) крест жорықтары. Крест жорықтарының (1-4 крест жорықтары) себептері, барысы мен салдарлары. Крест жорықтарынан кейінгі христиандық Еуропа мен мұсылман әлемі;

5) моңғолдар. Шыңғыс хан. Моңғол империясының құрылуы. Моңғолдардың әскери өнері. Еуразия этносаяси картасының қалыптасуына моңғол шапқыншылықтарының әсері;

6) XIV ғасырдағы - XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам. "Қара індет". Франция мен Англиядағы шаруалар көтерілісі. Феодалдық соғыстар (Жүз жылдық соғыс, Ал қызыл және Ақ раушандар соғысы) және Еуропадағы бір орталықтанған мемлекеттердің қалыптасуы. Жанна д'Арк;

7) Батыс пен Шығыстағы абсолютизм. Феодалдық мемлекеттің даму кезеңдері. Батыс пен Шығыс мемлекеттеріндегі абсолютизмнің ерекшеліктері (Франция, Ресей, Англия, Қытай, Жапония, Осман империясы). "Парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Бояр Думасы" ұғымдары;

8) сауда, қолөнер және әлемді игеру. Ұлы Жібек жолы. Халықаралық сауда мен саяхаттар. Қытайдағы Мин әулетіндегі теңіз саяхаттары (Чжен Хе басшылығымен). XV ғасырдың соңы - XVI ғасырдың басындағы Ұлы географиялық ашулар мен олардың салдарлары. XV ғасырдағы Америка халықтары. Алғашқы отарлық империялар (Португалия, Испания);

9) қайта өрлеу дәуірі. Батыс Еуропадағы қайта өрлеу дәуірінің мәдениеті. Гуманистер идеялары. Шығыстың ортағасырлық мәдениеті;

10) реформация. Реформация себептері мен оның Еуропа елдеріндегі таралуы. Мартин Лютер наразылығының тарихи маңызы;

11) ғылыми революция. Әлемнің қазіргі ғылыми бейнесінің негізін қалаушылар және олардың ізбасарлары (Николай Коперник, Галилео Галилей, Джордано Бруно).

28. 7-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) тарихтағы "Жаңа заман" түсінігі. Жаңа заман кезеңдері. XVII ғасырдағы ағылшын буржуазиялық революциясы. Дәстүрлі өркениет дағдарысы және Англияда XVII ғасырда жаңа қоғамның пайда болуы. Өнеркәсіп төңкерісі және оның әлемді өзгертудегі ықпалы. Мануфактура, фабрикалардың пайда болуы және жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы. Өнеркәсіп төңкерісі: мәні, маңызы. Феодалдық құрылыстан капиталистік шаруашылыққа өту. Индустриалды қоғам әлеуметтік құрылымының ерекшеліктері. XVII ғасырдағы Англиялық буржуазиялық революция;

2) Үндістан, XVIII ғасырдағы Парсы мемлекеттері және Британия. Образование британской колониальной империи. Ұлы Моғолдар империясының дағдарысы мен күйреуі. Еуропалық мемлекеттердің Ост-Үнді компаниясы. XVII ғасырдағы Индияның әлеуметтік-экономикалық жағдайы. Ұлыбритания мен Францияның Индияға ықпал ету аймағы үшін бәсекелестігі;

3) Ағартушылық идеяларының таралуы. Ағартушылық кезеңінің қайраткерлері. Солтүстік Америкадағы революциялық идеялардың таралуындағы ағартушылық идеялардың рөлі;

4) француз революциясының көрінісі. Француз абсолютизмнің дағдарысы. Француз буржуазиялық революциясы. Ағартушылық идеялардың қоғамдық санаға әсері. Ағартушылық пен революция кезеңіндегі Франция мәдениеті. Республикалық құрылыстың құрылуы мен ерекшеліктері. Наполеон Бонапарттың ішкі және сыртқы саясаты. Францияның жаулаушылық соғыстары. Құрлықтық блокада. Наполеонның Ресейге басып кіруі. Антифранцуздық коалициялар. Наполеон империясының күйреуі;

5) Ресей мен Осман империясы бейбіт және соғыс жылдары. Осман империясының саяси және әлеуметтік-экономикалық даму ерекшеліктері. Танзимат реформасы: мақсаттары мен нәтижелері. XVIII ғасырдың II - жартысындағы Осман империясының әлсіреуі: ішкі және сыртқы саясат;

6) XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы. Әлеуметтік-экономикалық даму. Ресей самодержавиясының ерекшеліктері. Ресейдегі азаттық қозғалыстың үш кезеңі. Декабристер көтерілісі. II Александр императордың

реформалары. Халықшылдардың қозғалысы. Ресейдегі марксизмнің таралуы мен В.И. Лениннің революциялық қызметінің басталуы;

7) XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері. Цин династиясының оқшаулану саясаты мен еуропалықтардың сауда, дипломатиялық миссиялары. Апиын соғыстары: себептері мен салдары. Ихэтуандар көтерілісі ("боксерлер" көтерілісі). Еуропалық мемлекеттердің Қытайды "ықпал ету аймақтарына" бөлуі;

8) революциялық идеялардың XIX ғасырда Еуропаға таралуы. Мемлекеттердің саяси және әлеуметтік-экономикалық жағдайы (Германия, Италия). Либералдық және демократиялық қозғалыс. Марксизмнің қалыптасуы мен таралуы. Еуропадағы 1848 жылғы буржуазиялық революциялар. Франко-Пруссия соғысы және Германияның бірігуі. Италияның бірігуі.

29. 8-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық білім мазмұны:

1) XIX ғасырдағы еуропалықтардың отарлау үстемдігі. 1857-1859 жылдардағы Үндістандағы ұлт-азаттық көтеріліс (сипайлар көтерілісі). Үндістанды басқарудағы өзгерістер. Үндістан ұлттық конгресі және мұсылман Лигасы азаттық күресуде;

2) Америка Құрама Штаттарының күшеюі. "Айқын болашақ" идеясы және АҚШ территориясының өсуі. Трансатлантикалық құл саудасы. Өнеркәсіптік және әлеуметтік-экономикалық дамуы. "Монро доктринасы". Қиыр шығыстық саясат. "Жапонияның ашылуы". 1861-1865 жылдардағы азамат соғысы. АҚШ-та құлдықтың жойылуы;

3) суретшілер мен жазушылардың көзқарастарымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу. XIX ғасырдағы өнер және оның бағыттары. Әдебиет пен өнер. Өнердегі әлеуметтік әділетсіздіктің суреттелуі (Э. Золя, А.Н. Радищев, А. Құнанбаев, Ч. Диккенс, Ф. М. Достоевский);

4) ғылыми ойдың дамуы. XIX ғасырдағы ғылыми жаңалықтар (Ч. Дарвин, Г. Мендель);

5) XX ғасырдың басындағы әлем. XX ғасырдың басына қарай әлемнің аумақтық бөлінуі және мемлекеттердің саяси құрылымы. Индустриалды қоғамнан ақпараттық қоғамға дейін. Ғылыми-техникалық прогресс. Өнер стильдерінің әлеуметтік себептілігі (модерн, символизм, реализм, авангардизм);

6) Бірінші дүниежүзілік соғыс. XX ғасырдың басына қарай жетекші капиталистік мемлекеттер арасындағы қарама-қайшылықтар. Бірінші дүниежүзілік соғыстың қысқа мерзімді себептері. 1914-1918 жылдардағы негізгі соғыс қимылдары. Соғыс жылдарындағы әскери стратегиялардың, ғылым мен техниканың дамуы. Германия мен оның одақтастарының жеңілуі. Компьен бітімі. Соғыстың салдары;

7) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі әлем. Париж бітім конференциясы. Әлемнің саяси картасының өзгеруі. Империялардың ыдырауы. Ұлттар Лигасының құрылуы. Мандаттық жүйе. Вашингтон конференциясы. Версаль-Вашингтон жүйесінің қарама-қайшылығы мен әлсіздігі. Осман империясында сұлтан билігінің жойылуы және шетел интервенттеріне қарсы күресі. Мұстафа Кемалдың (Ататүрік) тарихи рөлі. Түркия – зайырлы мемлекет;

8) 1917 жылғы Ресейдегі революциялар. Ресей империясындағы 1917 жылғы революциялық оқиғалар. Саяси күштердің күресі. Большевиктердің билік басына келуі. Кеңес үкіметінің алғашқы декреттері. Еңбекшілер құқығы туралы Декларация. Азамат соғысы және шетел интервенциясы. "Әскери коммунизм" саясатынан жаңа экономикалық саясатқа көшу. Кеңестік Социалистік Республикалар Одағының құрылуы. Әміршіл-әкімшіл жүйенің қалыптаса бастауы;

9) Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Қытай. Гоминьданның қызметі. Азамат соғысы. Сунь Ятсен – Қытайдың уақытша президенті. Чан Кайши үкіметінің саясаты. Жапонияның қытайдағы басқыншылығы мен біртұтас майдан мәселесі;

10) Ұлы депрессия себептері мен салдары. әлемдік экономикалық дағдарыстың себептері мен салдарлары. АҚШ-тың "просперити" кезеңіндегі экономикалық және саяси дамуы;

11) Франклин Делано Рузвельттің "Жаңа бағыты". Соғысаралық кезеңдегі Америка Құрама Штатының сыртқы саясаты.

30. 9-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) Шығыстағы тоталитарлық режимі. И.В.Сталин және КСРО-дағы тоталитаризм. Индустрияландыру. Ұжымдастыру. Кеңестік қоғамның әлеуметтік құрылымы. 1937-1938 жылдардағы жаппай саяси репрессиялар. ГУЛАГ жүйесі. XX ғасырдың 30-жылының соңындағы Кеңес үкіметінің сыртқы саясаты. Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Жапония. "Танака меморандумы" және басқыншылық саясат. "Антикоминтерндік пакт" пен "Үштік пакт". Жапонияның Қытайдағы және оңтүстік-шығыс Азия елдеріндегі басқыншылық саясаты;

2) Батыстағы тоталитарлық режимі: Соғыстан кейінгі Италия. Фашистік ұйымның пайда болуы. Фашистердің билікке келуі. Фашизмге қарсы демократиялық күштердің күресі. "Маттеотти дағдарысы". Б.Муссолини үкіметінің ішкі және сыртқы саясаты;

3) Германия. 1918-1919 жылдардағы революциялық үдерістер. Веймар республикасы. Соғыс салдарлары, экономикалық және саяси дағдарыстар. Фашистік партия мен ұлтшылдардың билікке келуі. Тоталитарлық режимнің

орнығуы. Ұлтшылдар партиясының әлеуметтік-экономикалық саясаты. Үшінші Рейхтің жүргізген сыртқы басқыншылық саясаты;

4) соғыстан кейінгі Францияның дамуы. Әлемдік экономикалық дағдарыс және оның Франциядағы салдарлары. Франциядағы фашизмнің жеңілу себептері. Халықтық майданның үкіметі;

5) соғысаралық кезеңдегі Испания. Буржуазиялық-демократиялық революция. Халықтық майданның жеңісі. Азамат соғысы және 1936-1939 жылдардағы фашистік интервенция. Ф.Франко диктатурасының орнауы;

6) Екінші дүниежүзілік соғыс: себептері мен салдары. Екінші дүниежүзілік соғыстың басталуы ұзақмерзімді және қысқамерзімді себептері. Германияның Батыс Еуропа елдерін басып алуы. Балқан түбегіндегі әскери қимылдар. Солтүстік Африкадағы соғыс қимылдары. Басып алынған аумақтарда орнатылған "Жаңа тәртіп". Холокост. "Барбаросса" жоспары. кеңестік елдің фашистік Германияға қарсы Ұлы Отан соғысы. Жапонияның Перл-Харборға шабуылы және Америка Құрама Штатының соғысқа кірісуі. Антифашистік коалиция, Ленд-лиз заңы, "Үлкен үштік" және "Екінші майдан" ашу мәселесі". Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен салдары;

7) Деколонизация үдерісінің күшеюі. Әлемдік отарлау жүйесінің дағдарысы мен құлдырауы. Британдық Үндістанды бөліп алу және екі доминионның пайда болуы. Үндістан тәуелсіздігін жариялауы. "Неру курсы". М. Ганди, И. Ганди және олардың Үндістан тәуелсіздігін нығайтудағы күресі;

8) XX ғасырдың бірінші жартысындағы ғылым және мәдениет. Мәдениеттің даму ерекшеліктері. XX ғасырдың бірінші жартысындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Қоғамдағы дін рөлінің өзгеруі. (понятия "секуляризация", "ар еркіндігі", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін");

9) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы. Африка жылы. Франциядағы отарлық мәселенің шиеленісуі. Соғыстан кейінгі әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық үдерістер. Әлемдік "социалистік лагерьдің" қалыптасуы. Қарулану жолындағы жарыс. Трумэн доктринасы. Қос кеңістікті әлем. Әскери-саяси одақтар НАТО және ВШҰ қарсылығы. Маршалл жоспары. Берлин дағдарысы 1948-1949 және 1961 жылдары.

31. 10-сыныпқа арналған "Дүниежүзі тарихы" пәнінің базалық мазмұны:

1) халықаралық ұйымдардың қалыптасуы. Біріккен Ұлттар Ұйымының құрылуы мен қызметі. Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясы. XX ғасырдың екінші жартысындағы халықаралық мәселелерді реттеудің жолдары.

Еуропалық интеграция (Еуроодақ, Еуропадағы Қауіпсіздік және Үлгітмақтастық Ұйымы);

2) XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы. Екінші дүниежүзілік соғыстың экономикалық салдарлары. Батыс Еуропа мен Америка Құрама Штатындағы "мемлекеттік әл-ауқаттылық" негізінің қалыптасуы. 1950-1960 жылдардағы жапондық және оңтүстік корейлық "экономикалық ғажайыптың" себептері;

3) КСРО-дағы соғыстан кейінгі қалпына келу және әкімшіл-әміршіл жүйенің нығаюы. "Хрущев жылымығы". Кеңестік экономиканы реформалаудың сәтсіздікке ұшырау себептері. "Тоқырау" кезеңі (1960 жылдың II жартысы – 1980 жылдың соңы);

4) қос кеңістік әлемнен көпполюсті әлемге қарай. "Қырғи қабақ соғыстың" негізгі оқиғалары 1979-1985 жылдар және оның аяқталуы;

5) аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар. Екінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі араб мемлекеттерінің негізгі даму тенденциялары. Араб-израиль қайшылығы мен Палестина мәселесі. Халықаралық шиеленістерді реттеудегі Біріккен Ұлттар Ұйымының қызметі;

6) XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамның дамуы. "Араб көктемі": себептері мен әлем саясаты үшін салдары. Тәуелсіз Қазақстанның халықаралық жүйедегі орны;

7) Заманауи қоғамдағы дін. Қазіргі әлемдегі діннің ролі. Дәстүрлі және деструктивтідіні ұйымдар. Локальді шиеленістердің себептері мен салдары (таяушығыс шиеленісі (араб-израиль), Ольстерск шиеленісі). Астанадағы әлемдік және дәстүрлі дін съезді;

8) Бүгінгі әлемдегі лаңкестік қаупі. Халықаралық лаңкестік және экстремизм. Аса ірі лаңкестік әрекеттер және оның салдары;

9) Қазіргі әлемнің жаһандануы. Жаһандану үдерісінің мәні. Жаһандану жағдайында мәдениеттің дамуы;

10) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы ғылым, білім, технология. Қазіргі кездегі ғылымның негізгі даму бағыттары. XX ғасырдың екінші жартысы – XXI ғасырдың басындағы жаратылыстану, қоғамдық ғылымдар, техника мен өндірістегі маңызды жаңалықтар мен жетістіктер. Ғылыми-техникалық революция - ғылыми-техникалық прогресстің жаңа кезеңі. Дамып кележатқан елдердің мәдени-техникалық даму ерекшелігі мен заңдылығы;

11) XX ғасырдың екінші жартысындағы - XXI ғасырдың басындағы мәдениет. Мәдениеттің негізгі даму бағыттары. Қазіргі кездегі ақпараттық қоғам. Адамзаттың мәдени мұрасын сақтаудағы ЮНЕСКО-ның қызметі.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

32. Оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім мен бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 1.1.2.4 кодында "1" – сынып, "1.2" – бөлім мен бөлімше, "4" – оқыту мақсатының реттік саны.

33. Күтілетін нәтижелер бойынша әр сыныпқа бөлімдер оқыту жүйесі:

1) "Әлеуметтік қатынастардың дамуы" бөлімі:

1-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Бөлімшелер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V ғасыр.Ежелгі Грекия,Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы,Эфталит мемлекеттері	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Англия, Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасырФранция, Германия, Ұлыбритания, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция, Германия, Ұлыбритания,Қытай, Үндістан, Ресей империясыжәне КСРО, Түркия, Сауд	XX ғасырдың екінші жартысыФранция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, А Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	XXI ғасырдың басы
1.1 Әлеуметтік құрылымдар	5.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, ру, қауым, тайпа секілді алғашқы бірлестік формаларын түсіндіру	6.1.1.1 түрлі теориялар негізінде адамның пайда болуын түсіндіру	7.1.1.1 -"капитал", "буржуазия", "жұмысшы табы" пролетариат ұғымдарын қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін қолдану; 7.1.1.2 мануфактура, фабрикалардың пайда болуы мен жалдамалы жұмысшы табының қалыптасуы арасындағы байланысты анықтау; 7.1.1.3 еуропалық державалардың отаршылдық экспансиясы кезеңіндегіАзия мемлекеттерінің әлеуметтік	8.1.1.1 тарихи оқиғаның нәтижелерін талдау арқылы әлеуметтік өзгеруіне Қазан социалистік революциясының әсерін сипаттау	9.1.1.1социалистік даму жолынан бас тартуға байланысты әлеуметтік құрылымдағы өзгерістерді анықтау; 9.1.1.2социалистік қоғамның дамуына байланысты әлеуметтік топтардың (жұмысшы табы, шаруалар, зиялылар) мәртебесіндегі өзгерісті талдау	10.1.1.1

			құрылымындағы ерекшеліктерді анықтау (Қытай, Үндістан, Жапония)			
1.2.Әлеуметтік өзара әрекеттестік	5.1.2.1 ежелгі қоғамның әлеуметтік ұйымдасуын сипаттау; 5.1.2.2 Ежелгі әлемдегі құлдық ерекшелігін анықтау; 5.1.2.3 қоғамның әлеуметтік құрылымын түсіндіру үшін "касталық жүйе" ұғымын қолдану	6.1.2.1 үстемдік етушілер мен бағыныштылардың (феодалдар мен шаруалардың) өзара қатынасын сипаттау	7.1.2.1 саяси және экономикалық жүйесіндегі буржуазияның рөлін анықтау	8.1.2.1 бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі қоғамдағы өзгерістерді талдау; 8.1.2.2 трансатлантикалық құлдың ерекшеліктерін анықтау	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өміріндегі өзгерістерге реакцияшыл идеологиялардың (фашизм, тоталитаризм, нәсілшілдік, шовинизм, ұлтшылдық) таралуықпалын талдау	10.1.2.1 шын мәніндегі қоғамның дамуы мен өзгерістеріне талдау

2) "Мәдениеттің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын – V	V ғасыр. - XVII ғасырдың ортасы Франция,	XVII ғасырдың ортасы -XIX ғасыр Франция,	XX ғасырдың бірінші жартысы Франция,	XX ғасырдың бірінші жартысы XX	XIX ғасырдың екінші жартысы XX

	ғасыр.Ежелгі Грекия,ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Египет, Месопотамия және Парсы, Бактрия, Кушан хандығы,Эфталит мемлекеттері	Германия, Англия, Италия, Испания,Қытай, Үндістан, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб халифаты, Византия империясы	Германия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, Осман империясы	Германия, Ұлыбритания,Қытай, Үндістан, Ресей империясыжәне КСРО, Түркия, Сауд Арабиясы,	ғасырдың ортасыИталия, Франция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО және Ресей, Корея, Жапония, араб елдері	
2.1 Дін	5.2.1.1 негізгі діни ұғымдарды (Құдай, ғибадатхана, абыз, қасиетті жазбалар, пұт) түсіндіру; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, фетишизм, магия сияқты ежелгі діни наным-сенімдерді білу; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дамуына діндердің ықпалын сипаттау	6.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 6.2.1.2 тарихи процестер контекстінде "гуманизм", "реформация", "протестантизм", "лютеранство", "кальвинизм", "контрреформация", "кезуиттер ордені" ұғымдарын түсіндіру	7.2.1.1 адамның дүниетанымы мен қоғамдық өмірдегі дін рөлінің өзгеру себептерін анықтау; 7.2.1.2 миссионерліктің міндеттерін анықтау	8.2.1.1 мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің ерекшеліктерін салыстыра отырып, мемлекет пен діннің өзара қатынасын сипаттау; 9.2.1.2 "секуляризация", "ар бостандығы", "зайырлы мемлекет", "мемлекеттік дін" ұғымдарын түсіндіру	
2.2 Өнер	5.2.2.1 ежелгі адамдардың тұрмыс салтын сипаттау үшін "алғашқы қауымдық өнер" ұғымын білу; 5.2.2.2 Ежелгі Египеттің ғибадатханалары мен пирамидаларын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне сипаттама беру	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың өзара байланысын орнату арқылы діндердің әлемдік мәдениетке ықпалын анықтау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет өнері) дамуына қоғамдағы өзгерістердің ықпалын анықтау; 6.2.2.3 антикалық мәдениетпен байланыс орнату арқылы Қайта	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды интерпретациялау үшін өнер туындыла рын пайдалану; 7.2.2.2 XVII ғасыр соңындағы- XIX ғасыр ортасындағы өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін анықтау ;	8.2.2.1 XIX - XX ғасырдың басындағы өнердегі негізгі ағымдарды сипаттау (модернизм, символизм, реализм, авангардизм); 8.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер мен ағымдардың белгілерін (неоклассицизм, романтизм, импрессионизм, реализм) талдау	9.2.2.1 танымал өнер қайраткерлерінің қоғамның дамуына ықпалын талдау; 9.2.2.2 ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кинематограф, радио) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау	

		өрлеу дәуірінің мәдениетін (бейнелеу, мүсін өнері) сипаттау; Шығыстың ортағасырлық мәдениетінің ерекшеліктерін сипаттау				10 қо ж қ ш л т қ та
2.3 Философиялық жүйелер	5.2.3.1 ежелгі философтардың көзқарастарына қарапайым түсіндірме беру	6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының ғылыми жетістіктерінің маңызын түсіндіру; 6.2.3.2 гуманистік идеялардың орта ғасырлық мәдениеттің дамуына ықпалын анықтау	7.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (халықшылдық, либерализм) пайда болу себептерін анықтау; 7.2.3.2 ағартушылық дәуір идеяларының қоғамдық дамуға ықпалын анықтау	8.2.3.1 Ресейде жаңа қоғамдық-саяси ағымдардың (консерватизм, марксизм, социал-демократия) пайда болу себептерін анықтау	9.2.3.1 "позитивизм", "прагматизм", "экзистенциализм" ұғымдарын тарихи кезеңді сипаттау үшін қолдану	10 ф қ қ ө ба 10 қ и, қ ха қ Ұ қ т 10 ж м қ са м д
2.4 Ғылым	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дамуындағы жазудың рөлін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, геометрия, астрономия, медицина) пайда болып, дамуына шаруашылық іс-әрекетпен әлеуметтік өзгерістердің ықпалын сипаттау	6.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін түсіндіру; 6.2.4.2 жаратылыстану ғылымдарының келешектегі дамуы үшін кейінгі орта ғасырлар кезеңінде Жердің құрылысы туралы жасалған ғылыми жаңалықтардың маңыздылығын анықтау; 6.2.4.3 картадан XV-XVI ғасырдағы саяхатшылардың	7.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін бағалау	8.2.4.1 адам өміріндегі қоршаған орта туралы білімнің рөлін, білімнің дүниетанымның қалыптасуына ықпалын түсіндіру; 8.2.4.2 Бірінші Дүниежүзілік соғыстың барысы мен нәтижесіне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және соғыс стратегияларының рөлін бағалау;	9.2.4.1 әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы кеинсиандық теорияның рөлін сипаттау; 9.2.4.2 тарихи оқиғалардың себептерін, нәтижелерін, маңызын түжырымдау арқылы, ғылымның әлем мемлекеттерінің әлеуметтік-экономикалық дамуындағы рөлін бағалау;	10 то р ә э са ж и 10 ө с ар м ш бі т ж 10 ж (п

		негізгі бағыт-бағдарларын белгілей отырып, Ұлы географиялық жаңалықтардың адамдардың әлем туралы түсінігіне ықпалын анықтау		8.2.4.3 Бірінші Дүниежүзі соғысының барысы мен нәтижесіне түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және стратегияларының рөлін бағалау	9.2.4.3 тарихи оқиғаларға түсіндірме бере отырып, әскери ғылым мен техниканың және стратегияларының рөлін талдау	

3) "Саяси жүйелердің дамуы мен өзара әрекеттестігі" бөлімі:

3-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Бөлімшелер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын V ғасырЕжелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Мысыр, Месопотамия, Бактрия, Кушан патшалығы, Эфталиттер мемлекеті	V ғасыр - XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Үндістан, Жапония, Киев Русі, Мәскеу мемлекеті, Осман империясы, Иран, Араб халифаты, Византия империясы, Түркі қағанаты	XVII ғасыр - XIX ғасыр ортасы.Франция, Германия, Англия, АҚШ, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей империясы, Италия, Дания, Венгрия, Осман империясы	XIX ғ. II жартысы - XX ғ. басыФранция, Германия, Великобритания, АҚШ, Қытай, Үндістан, Ресей, КСРО, Туркия, Сауд Аравиясы	XX ғасырдың бірінші жартысыXX ғасыр ортасыИталия, Франция, Германия, Великобритания, Испания, АҚШ, Қытай, Үндістан, КСРО, Ресей, Жапония, Араб мемлекеті	XIX ғасырдың екінші жартысыXX ғасыр ортасы
3.1 Мемлекет: белгілері, құрылымы және басқару тәртібі	5.3.1.1 ежелгі мемлекеттердің саяси құрылымының ерекшеліктерін сипаттау; 5.3.1.2 Афина мемлекетінде демократияның пайда болуын түсіндіру	6.3.1.1 ерте, орта, кейінгі орта ғасырлар хронологиялық шегін білу және уақыт жолағында белгілеу; 6.3.1.2 Батыс пен Шығыстағы монархия формаларын (сословиелік-өкілдік және шексіз билік) ажырату; 6.3.1.3 феодалдық мемлекеттің даму кезеңдерін сипаттау; 6.3.1.4 феодалдық соғыстар мен орталықтандырылғ	7.3.1.1 республикалық басқару құрылымының ерекшеліктерін анықтау; 7.3.1.3 тарихи оқиғаны түсіндіру үшін "басыбайлы құқық", "декабристер", "халықшылдар", "жеке террор", "пролетариат диктатурасы" ұғымдарын қолдану; 7.3.1.3 әртүрлі елдердің бір уақыт кезеңіндегі тарихи оқиғаларын	8.3.1.1 қоғамдық-саяси ағымдардың (әлеуметтік либерализм, әлеуметтік консерватизм, марксизм, социал-демократия) қоғамның өміріне ықпалын талдау; 8.3.1.2 Батыс бағытындағы АҚШтың экспансиясын сипаттау	9.3.1.1 фактілерді, процестер мен оқиғаларды салыстыру арқылы дүниежүзілік экономикалық дағдарыстан шығудың түрлі жолдарын түсіндіру (АҚШ, Франция, Германия); 9.3.1.2 тоталитаризм, әміршіл-әкімшіл жүйе сияқты саяси режимдердің қалыптасу алғы шарттары мен тарихын түсіндіру	10 сынып

		ан мемлекеттердің құрылуы арасында байланыс орнату; 6.3.1.5 саяси биліктің ерекшеліктерін анықтау үшін әр түрлі елдердің билеушілерінің қызметін салыстыру; 6.3.1.6 "парламент", "Бас штаттар", "сейм", "кортес", "Боярлар Думасы" ұғымдарын түсіндіру	салыстыру арқылы ұлттық мемлекеттердің (Италия, Германия) қалыптасу маңызын анықтау			Е К Б Ұ Г Х
3.2 Империялар, соғыстар, көтерілістер және революциялар	5.3.2.1 ежелгі заман тарихындағы мемлекетаралық қатынастарды түсіндіру үшін "империя" ұғымын білу және пайдалану; 5.3.2.2 басқыншылық соғыстар мен империялардың пайда болуы мемлекеттердің шекараларын қалай өзгергерткенін түсіндіру; 5.3.2.3Ежелгі Римдегі Спартак көтерілісін сипаттау, себептерін анықтау	6.3.2.1Рим империясының ыдырау себептерін анықтау және жіктеу; 6.3.2.2кейінгі орта ғасыр кезеңіндегіантифеодалдық көтерілістердің себептері мен салдарынанықтау; 6.3.2.3Византияның ішкі саясатын сипаттап, оның ұзақ өмір сүруінің себептерін анықтау және жіктеу; 6.3.2.4 Византияның дипломатиялық саясатын оның көршілес елдермен қарым-қатынасының мысалында қарастырып, сипаттау; 6.3.2.5 ортағасырлық шапқыншылықтар кезіндегі халықаралық қатынастар	7.3.2.1Батыс Еуропадағығ Солтүстік Америкадағы буржуазиялық революциялардың себептерін сипаттау; 7.3.2.2XVIII–XIX ғасырдың ортасындағы халықаралық қатынастардағы өзгерістерді сипаттау; 7.3.2.3басқыншылық соғыстардың әлемдік саясаттың өзгеруіне ықпалын бағалау(Наполеон соғыстары мысалында); 7.3.2.4тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін "либерализм", "консерватизм", "социализм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғымдарын қолдану;	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептерін айқындау; 8.3.2.2 империялардың (Австро – Венгрия, Ресей, Осман империясы) ыдырау себептерін тұжырымдау; 8.3.2.3XIX ғасырдағы әлемнің саяси картасындағы негізгі өзгерістерді анықтау; 8.3.2.4Ұлттар Лигасының қызметі мен Версаль-Вашингтон жүйесін талдау және бағалау; 8.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың қоғамдарына ықпалын талдау	9.3.2.1отаршылдық жүйе күйреуінің себептері мен салдарынталдау; 9.3.2.2"қырғи қабақ соғыс" салдарын талдау; 9.3.2.3Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау; 9.3.2.4"қырғи қабақ соғыстан" кейін әлемдегі интеграциялық және дезинтеграциялық процестерді айқындау; 9.3.2.5 XX ғасыр ортасындағыәлемнің территориялді бөлінуі мен елдердің саяси құрылымын сипаттау	10 ф к о с Н н с 10 ғ и ж д р а 10 ш с с т 10 х ш р н б 10 к х л э п т

		дың ерекшелікте рін анықтау; 6.3.2.6 картада оқиғаларды даму динамикасында белгілей отырып, 1- 4 жорықтар мысалында крест жорықтарының себеп-салдарын анықтау; 6.3.2. 7"отаршылдық саясат" ұғымын түсіндіру (Испания және Португалия ның жаулап алуының мысалында)	7.3.2.5 еуропалық отаршылдық экспансияның Шығыстың дәстүрлі қоғамдарына ықпалын сипаттау			10 ға ж эл ка өз ту ба

4) "Экономикалық қатынастардың дамуы" бөлімі:

4-кесте

	Оқыту мақсаттары					
	5 сынып	6 сынып	7 сынып	8 сынып	9 сынып	10 сынып
Бөлімшелер	шамамен 2,5 миллион жыл бұрын - V ғасыр Ежелгі Греция, Ежелгі Рим, Ежелгі Қытай, Ежелгі Үндістан, Персия, Египет, Месопота мия, Бактрия, Кушан хандығы, эфталиттер мемлекеті	V ғасыр -XVII ғасырдың ортасыФранция, Германия, Италия, Англия, Қытай, Үндістан, Осман империясы, Парсы мемлекеті, Араб халифаты, Византия империясы	XVII ғасыр -XIX ғасырортасыФранц ия, Германия, Италия, Англия, Қытай, Жапония, Үндістан, Ресей, АҚШ, Парсы мемлекеті, Осман империясы	XIXғII жартысы- XX ғ басыФранция, Германия, Ұлыбритания, АҚШ, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, КСРО,Корей, СаудАрабиясы	XX ғасырдың бірінші жартысы XX ғ ортасы. Италия, Франция, Германия, Ұлыбритания, Испания, АҚШ, Қытай, Италия, Үндістан, Ресей, КСРО,Корея, Жапония, араб мемлекеттері	X қа да Г Ұ А И Р К м
4.1 Шаруашылық жүйелер: эволюция және өзара әрекеттестік	5.4.1.1 шаруашылық түрлерін (терімшілік, аңшылық, балық аулау, егіншілік, мал шаруа шылығы, металл өңдеу, айырбас сауда) сипаттау; 5.4.1.2"неолиттік төңкеріс" ұғымын түсіндіру, оның мәнін ашу;	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың рөлін анықтай отырып, ортағасырлық қалалардың даму ерекшелікте рін сипаттау; 6.4.1.2 ортағасырлардағы халықаралық сауда мен саяхаттардың рөлін түсіндіру	7.4.1.1себеп- салдарды анықтау арқылы Еуропадағы феодалдық құрылыстанкапита листік шаруашылыққа (мануфак тура, фабрика) өту процесін түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік жетекші	8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы техникалық революция жетістіктерінің (конвейер өндірісі, стандарттау) мемлекеттердің шаруашылық жүйесінің дамуына ықпалын бағалау;	9. 4.1.11930ж құрылымдық экономикалықдағ рыс салдарынан АҚШ, Жапония экономикасындағы себептік өзгерістерді анықтау	10 ға ж ж ж се та 10 "д у па Х ен

	5.4.1.3 ежелгі өркениеттердің шаруашылық жүйесін сипаттау		держава ретінде қалыптасуындағы өнеркәсіптөңкерісінің рөлін сипаттау; 7.4.1.3"экспорт", "импорт", "экспансия", "отарлау", "фактория" ұғымдарын қолдану арқылы, тауар-ақша қатынастарының дамуын түсіндіру	8.4.1.2индустриялық қоғамның даму процесін түсіндіру үшін "модернизация" ұғымын пайдалану; 8.4.1.3АҚШ-дағы капиталистік монополиялардың даму ерекшеліктерін анықтау; 8.4.1.4тарихи оқиғаларды талдау үшін "бағалы қағаздар нарығы", "акция", "алыпсатарлық", "қор биржасы", "несие", "банкроттық", "инфляция" ұғымдарын пайдалану; 8.4.1.5фактілерді, процестерді, оқиғаларды салыстыра отырып, индустриялық қоғам қайшылықтарының (өндіру мен тұтыну теңгерімі) шиеленісу себептерін анықтау		
4.2 Экономикалықжүйелердің тарихи үлгілері	5.4.2.1экономикалық ілгері леуді түсіну үшін шаруашылықтың иемденуші және өндіруші түрлерін салыстыру	6.4.2.1 экономикалық қатынастардың формаларын түсіндіру арқылы феодалдық шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау	7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау 7.4.2.2қоғамның индустрияға дейінгі және индустриялық даму кезеңдерінің айырмашылығын анықтау	8.4.2.1түрлі мемлекеттердің өнеркәсіптік даму сатысына өту процесінің ерекшеліктерін анықтау	9.4.2.1"жоспарлы экономика", "нарықтық экономика" ұғымдарын қолдана отырып, XX ғасырдың бірінші жартысын дағы капитализм мен социализмнің экономикалық жүйелерін салыстыру	

34. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі

тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақмерзімді жоспарда әрбөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

35. Тоқсандағы бөлімдер және бөлім ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

36. Ұзақ мерзімді жоспардағы тақырыптар білім алушылардың ойлау қабілетін белсендіретін және олардың сын тұрғысынан ойлау, проблемалық сұрақ қою, өздігінен талдау жасау дағдыларын дамытуға мүмкіндік беретін проблемалық сұрақтар түрінде құрастырылған.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің
5-9-сыныптарына арналған
"Дүниежүзі тарихы" оқу
пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік
оқу бағдарламасына
қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-10 сыныптары үшін "Дүниежүзі тарихы" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып:

1-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1. Терімшілер-аңшылардан бастап егіншілер мен мал өсірушілерге дейін	Алғашқы адам қалай пайда болды?	5.1.1.1 түрлі теориялар н пайда болуын түсіндіру; 5.1.1.2 адамдар тобыры, р секілді алғашқы бірлестік о олардың ұқсастықт айырмашылықтарын түсіндір
	Неліктен ежелгі адамдар Ласко үңгірінің қабырғаларына сурет салған?	5.2.2.1 ежелгі адамдардың сипаттау үшін "алғашқы ұғымын пайдалану; 5.2.1.2 тотемизм, анимизм, сияқты ежелгі діни наным-се
	Неліктен адамдар егіншілікпен және мал шаруашылығымен айналыса бастады?	5.4.1.1 кәсіп және шаруа (терімшілік, аңшылық, балық мал шаруашылығы, металл сауда) сипаттау; 5.4.1.2 "неолиттік төңкеріс" оның мәнін ашу; 5.4.2.1 экономикалық ілгері шаруашылықтың иемденуш түрлерін салыстыру

1.Өзен алқаптары өркениеттері	Неліктен ежелгі өркениеттер өзен алқаптарында дамыды?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау
	Өзен алқаптарындағы өркениеттер туралы қалай біле аламыз?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүниенің өнері
1. Ежелгі Египет	Неліктен Египет "Қара жер" деп аталған?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, астрономия, медицина) пайдалануы; шаруашылық іс-әрекеттердің өзгерістердің ықпалын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет пирамидалары қалай салынды?	5.2.1.2 тотемизм, анимизм, сияқты ежелгі діни наным-сенімдер; 5.2.2.2 Ежелгі Египет ғибадатханаларын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның ұйымдасуын сипаттау
	Пунт жеріне перғауын Хатшепсут кемелерін не үшін жіберді?	5.1.2.1 ежелгі қоғамның ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау
	Ежелгі Египет тұрғындарының өмірі туралы Тутанхамон табытханасы қандай сыр шертеді?	5.2.1.2 тотемизм, анимизм, сияқты ежелгі діни наным-сенімдер; 5.2.2.2 Ежелгі Египет ғибадатханаларын сипаттау; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның ұйымдасуын сипаттау
2-тоқсан		
2.Қос дөңгелекті арбалар және империялар	Қос дөңгелекті арбаның пайда болуы әлемді қалай өзгертті?	5.3.2.1 ежелгі заман мемлекетаралық қатынастары; "империя" ұғымын білу және таныту; 5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болуы; шекараларын қалай өзгергертеді?
	Хаммурапи патша Вавилонды қалай қуатты империяға айналдырды?	5.3.2.1 ежелгі заман мемлекетаралық қатынастары; "империя" ұғымын білу және таныту; 5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болуы; шекараларын қалай өзгергертеді?
	Таяу және Орта Шығыстағы ежелгі империялар неліктен қуатты болды?	5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болуы; шекараларын қалай өзгергертеді; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау

	Ежелгі Орта Азия империялары қаншалықты қуатты болды?	5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болу шекараларын қалай өзгерткен; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның ұйымдасуын сипаттау; 5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау
2. Ежелгі Үндістан: буддизмнің гүлденуі мен индуизмнің салтанат құруы	Ежелгі Мохенджо-Даро қаласы қалай жойылып кетті?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Неліктен Ежелгі Үндістанда индуизм буддизмнен басым болды?	5.1.2.3 қоғамның әлеуметтік түсіндіру үшін "касталық" қолдану; 5.2.1.3 ежелгі қоғамның дүниетанымын ықпалын сипаттау
	Ежелгі сауда орталығы ретіндегі Үндістанның рөлі қаншалықты маңызды болды?	5.4.1.3 ежелгі өркениеттер жүйесін сипаттау; 5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, астрономия, медицина) пайдалану шаруашылық іс-әрекет өзгерістердің ықпалын сипаттау
	Ежелгі Үндістанда ғылыми білімдер қаншалықты дамыды?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, астрономия, медицина) пайдалану шаруашылық іс-әрекет өзгерістердің ықпалын анықтау
3-тоқсан		
3. Ежелгі Қытай	Ежелгі Қытайдың ойшылдары нені үйретті?	5.2.3.1 ежелгі философтардың қарапайым түсіндірме беру
	Терракот әскері Ежелгі Қытай туралы қандай ақпарат береді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекет құрылымының ерекшеліктер
	Ежелгі Қытайдың қандай ғылыми жаңалықтары бүгінгі күнге дейін жетті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифметика, астрономия, медицина) пайдалану шаруашылық іс-әрекет өзгерістердің ықпалын сипаттау
3-бөлім. Ежелгі Грекия	Ежелгі Грекия өркениеті бастауын қайдан алады?	5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Неліктен Ежелгі Грекияны демократияның отаны деп атайды?	5.3.1.1 ежелгі мемлекет құрылымының ерекшеліктер 5.3.1.2 Афина мемлекетінде пайда болуын түсіндіру; 5.1.2.1 ежелгі қоғамның ұйымдасуын сипаттау
	Ежелгі Спарта Афиныдан несімен ерекшеленді?	5.3.1.1 ежелгі мемлекет құрылымының ерекшеліктер 5.1.2.1 ежелгі қоғамның ұйымдасуын сипаттау
	Неліктен Александр Македонский скифтерді бағындыра алмады?	5.3.2.1 ежелгі заман мемлекетаралық қатынастар, "империя" ұғымын білу және

		5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болу шекараларын қалай өзгергер
3- бөлім Ежелгі Грекия мәдениеті	Ежелгі Грек философтары мінсіз қоғамды қалай елестетті?	5.2.3.1 ежелгі философтарды қарапайым түсіндірме беру
	Ежелгі Грекия өнері қандай болды?	5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Ежелгі Грекияның гимназия, лицей, академиялары нені үйретті?	5.2.4.2 ғылымдардың (арифм астрономия, медицина) пайд шаруашылық іс-әрекет өзгерістердің ықпалын сипат 5.2.4.1 ежелгі қоғамның дам рөлін сипаттау
4-тоқсан		
4- бөлім Рим империясының гүлденуі	Рим ежелгі дүниенің ең қуатты империясына қалай айналды?	5.3.2.1 ежелгі заман мемлекетаралық қатынастар, "империя" ұғымын білу және 5.3.1.1 ежелгі мемлек құрылымының ерекшеліктер 5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болу шекараларын қалай өзгергер
	Ежелгі римдік қоғамның дамуы мәдениет арқылы қалай айқындалады?	5.1.2.1 ежелгі қоғамн ұйымдасуын сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне
	Спартактың көтерілісі ежелгі Римдегі құлдықты қалай сипаттайды?	5.1.2.2 ежелгі дүниед ерекшеліктерін анықтау; 5.3.2.3 Ежелгі Римдегі Сп сипаттау, себептерін анықтау
4-бөлім Дәуірлер кезеңіндегі Рим	I-III ғасырларда Рим империясы қалай дамыды?	5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болу шекараларын қалай өзгергер 5.2.1.3 ежелгі қоғамның д ықпалын сипаттау; 5.2.1.1 негізгі діни ұғы ғибадатхана, абыз, қасиетт түсіндіру
	IV-V ғасырларда Рим империясы қалай өзгерді?	5.3.2.2 басқыншылық империялардың пайда болу шекараларын қалай өзгергер 5.2.1.3 ежелгі қоғамның д ықпалын сипаттау
	Ежелгі дүниенің мәдени мұрасы қандай?	5.2.4.1 ежелгі қоғамның дам рөлін сипаттау; 5.2.2.3 ежелгі дүние өнеріне 5.2.4.2 ғылымдардың (арифм астрономия, медицина) пайд шаруашылық іс-әрекет өзгерістердің ықпалын сипат

2) 6 сынып:

2-кесте

Бөлім	Тақырыбы, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім Рим империясының құлауы	Кіріспе. Неліктен Батыс Рим империясы құлады?	6.3.1.1 "ерте, орта, кейінгі" хронологиялық шегін білім сызығында белгілеу; 6.3.2.1 Рим империясының ықпалын анықтау және жіктеу
	Рим империясы Шығыста неліктен сақталды?	6.3.2.3 Византияның ішкі саясатының ұзақ өмір сүруінің себептері және жіктеу
	Неліктен Византия 568 жылы түрік қағаны Истемиге елші жіберді?	6.3.2.4 Византияның дипломатиясының көршілес елдермен қарым-қатынасын мысалында қарастырып, сипаттау
	Княгиня Ольганың Константинопольге сапары Киев Русін қалай өзгертті?	6.3.2.4 Византияның дипломатиясының көршілес елдермен қарым-қатынасын мысалында қарастырып, сипаттау
1.Феодализм	Феодалдық экономика ерекшеліктері неде?	6.4.2.1 экономикалық формаларын түсіндіру арқылы шаруашылықтың ерекшеліктерін сипаттау; 6.4.1.1 қолөнер мен сауданың дамуы отырып, ортағасырлық қоғамның ерекшеліктерін сипаттау; 6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау
	Феодалдық қоғам қалай ұйымдасқан?	6.1.1.1 феодалдық қоғамның құрылымын сипаттау; 6.1.2.1 үстемдік етуші топтардың (феодалдардың) өзара қатынасын сипаттау
	Ортағасырлық қоғамды қаланың сәулеті мен өнері қалай бейнелейді?	6.4.1.1 қолөнер мен сауданың дамуы отырып, ортағасырлық қоғамның ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.2.2 өнердің (сәулет, сурет) дамуы қоғамдағы өзгерістердің ықпалын сипаттау
1-бөлім. Ислам тарихы	Исламның тарихында 610 - 1258 жылдар аралығында қандай басты оқиғалар орын алды?	6.3.2.5 ортағасырлық дәуірдегі кезіндегі халықаралық қатынастарды түсіндіру
	Неліктен VIII-XII ғасырды ислам мәдениетінің "алтын ғасыры" деп атайды?	6.2.2.1 тарихи оқиғалардың орнату арқылы діндеріңіздің дамуының ықпалын анықтау; 6.2.2.4 Шығыстың ортағасырлық ерекшеліктерін сипаттау; 6.2.3.1 Шығыс ойшылдарының маңызын бағалау
2-тоқсан		
2- бөлім.	Неліктен крест жорықтары ұйымдастырылды?	6.3.2.6 картада оқиғаның динамикасында белгілей отырып

Крест жорықтары		мысалында крест жорық салдарын анықтау
	Крест жорықтары христиандық Еуропа мен мұсылман әлемін қалай өзгертті?	6.3.2.6 картада оқи- динамикасында белгілей оты- мысалында крест жорық салдарын анықтау; 6.2.2.1 тарихи оқиғалардың орнату арқылы діндердің әл- ықпалын анықтау
2-бөлім. Моңғолдар	Моңғолдар әлемдік империяны қалай құрды?	6.3.2.5 ортағасырлық кезіндегі халықаралық ерекшеліктерін анықтау
	Моңғолдардың жорықтарыЕуразияның саяси картасын қалай өзгертті?	6.3.2.5 ортағасырлық кезіндегі халықаралық ерекшеліктерін анықтау
2-бөлім. XIV ғасыр- XVI ғасырдың бірінші жартысындағы ортағасырлық еуропалық қоғам	"Қара індет" не себептіжылдам таралды ?	6.2.4.1 адам өміріндегі қорп- білімнің рөлін түсіндіру
	"Қара індет" шаруалар көтерілістері мен феодалдық соғыстардыңбасты себебі болды ма?.	6.3.2.2 У.Тайлер, Г. Кал- болған антифеодалдық себептері мен маңызын анык- 6.3.1.4 феодалдық орталықтандырылған мемлек- арасында байланыс орнату
	Еуропада орталықтандырылған мемлекеттер қалай құрылды?	6.3.1.4 феодалдық орталықтандырылған мемлек- арасында байланыс орнату
	Неліктен Жанна д'Арк француз халқының есінде сақталады?	6.3.1.4 феодалдық орталықтандырылған мемлек- арасында байланыс орнату
3-тоқсан		
3-бөлім. Абсолютизм Батыс пен Шығыста	XIV Людовик және Ұлы Петр: кімнің билігі айтарлықтай шексіз болды?	6.3.1.3 феодалдық мемлекетт- сипаттау; 6.3.1.2 Батыс пен Шығы- формаларын (сословиелік-өк- билік) ажырату; 6.3.1.6 "парламент", "Бас- "кортес", "Боярлар Дума- түсіндіру
	Юнлэ мен Токугава билігі Батыс билеушілерінің билігіндей шексіз болды ма?	6.3.1.2 Батыс пен Шығы- формаларын (сословиелік-өк- билік) ажырату; 6.3.1.5 саяси биліктің ерекш- үшін әр түрлі елдердің қызметін салыстыру
	Неліктен I Карл мен II Осман шексіз монарх бола алмады?	6.3.1.2 Батыс пен Шығы- формаларын (сословиелік-өк- билік) ажырату;

		6.3.1.5 саяси биліктің ерекш үшін әртүрлі елдердің билеул салыстыру
3-бөлім. Сауда, қолөнер және әлемді игеру	Ұлы Жібек жолы Шығыс пен Батысты қалай байланыстырды?	6.4.1.2 ортағасырлардағы ха мен саяхаттардың рөлін түсіні
	Қытайлықтар мен еуропалықтардың теңіз саяхаттарының айырмашылығы неде?	6.4.1.2 ортағасырлардағы ха мен саяхаттардың рөлін түсіні 6.2.4.3 картада XV-XV саяхатшылардың негізгі б белгілей отырып, Ұлы ашылулардың адамдардың түсінігіне ықпалын анықтау
	Ұлы географиялық ашулар әлемді қалай өзгертті?	6.2.4.3 картадан XV-XV саяхатшылардың негізгі б белгілей отырып, Ұлы ашылулардың адамдардың түсінігіне ықпалын анықтау; 6.3.2.7 "отаршылдық саясат" (Испания және Португа алуының мысалында)
4-тоқсан		
4-бөлім Қайта өрлеу дәуірі	Қайта өрлеу дәуірі өнердің дамуын қалай өзгертті?	6.2.2.3Антикалық мәдени орнату арқылы Қайта мәдениетін (бейнелеу, мүсін 6.2.3.2 гуманистік идеялард мәдениеттің дамуына ықпал
	Шығыстағы Ренессанс әлемдік мәдениетті қалай байытты?	6.2.3.2 гуманистік идеялард мәдениеттің дамуына ықпал 6.2.2.4 Шығыстың ортағасыр ерекшеліктерін сипаттау
4-бөлім Реформация	Мартин Лютердіңнаразылығы Еуропаны қалай өзгертті?	6.2.1.1 адамның дүниетаны өмірдегі дін рөлінің өзгеру се 6.2.1.2 тарихи процестер, "гуманизм", "реформация", "лютеранство", "кальвин реформация", "кезуиттер ор түсіндіру
4-бөлім Ғылыми революция	Коперниктің теориясы қаншалықты бірегей болды?	6.2.4.2 жаратылыстану келешектегі дамуы үшін кей кезеңінде Жердің құрылысы ғылыми жаңалықтардың анықтау; 6.2.4.1 адам өміріндегі қорш білімнің рөлін түсіндіру

3) 7 сынып:

3-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		

Раздел 1.Промышленная революция и ее влияние на изменения в мире	XVII ғасырдың ортасындағы Ағылшын буржуазиялық революциясы қандай маңызға ие болды?	7.3.2.1 Батыс Еуропада Америкадағы буржуазиялық себептерін сипаттау; 7.1.1.1 "капитал", "буржуа табы" \пролетариат\ ұғым әлеуметтік құрылымын қолдану; 7.1.2.1 экономикалық және өзгеруіне буржуазияның әсері
	Өнеркәсіп төңкерісі әлемді қалай өзгертті?	7.1.1.2 мануфактура, фабрика болуы мен жалдамалы жұмыс қалыптасуы арасындағы байланыс; 7.4.1.1 себеп-салдарды анықтау Еуропадағы өнеркәсіптік құрылыстанкапиталистік (мануфактура, фабрика) түсіндіру; 7.4.1.2 Англияның әлемдік ретінде өнеркәсіптөңкерісінің рөлін анықтау; 7.4.2.2 қоғамның индустриялық даму кезеңдегі айырмашылығын анықтау
XVIII ғасырдағы Үндістан және Ұлыбритания	Ағылшындар саудагерлерден Үндістан билеушілеріне қалай айналды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды талдау үшін өнер туындыларын пайдалану; 7.1.1.3Азия мемлекеттерінің құрылымындағы ерекшеліктерін (Қытай, Үндістан, Жапония). 7.3.2.5еуропалық отаршылдық Шығыстың дәстүрлі қоғамымен сипаттау; 7.4.1.3"экспорт", "импорт", "отарлау", "фактория" ұғымдары арқылы, тауар-ақша қатынастарын түсіндіру
.2-тоқсан		
1-бөлім Ағартушылық идеяларының таралуы	Ағартушылық дәуірдің қандай идеялары еуропалық монархтардың қызметінде көрініс тапты?	7.2.1.1 қоғамда дін рөлін бағалау, байланысты адамдар өмірін өзгерістерді анықтау; 7.2.3.2 Ағартушылық дәуірдің қоғамдық дамуға ықпалын анықтау; 7.2.4.1 қоршаған орта туралы өміріндегі рөлін бағалау
	Ағартушылық идеялар американдықтарға қалай әсер етті?	7.3.2.1 еуропалық солтүстікамерикалық қоғамдық ықпалын сипаттау; 7.2.3.2Ағартушылық дәуірдің қоғамдық дамуға ықпалын анықтау; 7.3.1.1республикалық басқару ерекшеліктерін анықтау

Француз бұржуазиялық революциясының көрінісі	1789-1799 жылдар аралығында Францияда қандай өзгерістер орын алды?	7.3.2.1 Батыс Еуропадағы революциялардың себептерін 7.1.2.1 экономикалық және өзгеруіне буржуазияның әсері "капитал", "буржуазия", "пролетариат" ұғымдарын тарихи жақты түсіндіру үшін қолдану
	Неліктен Давид пен Бодридің Марат туралы көзқарастары әртүрлі болды?	7.2.2.1 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін өнер туындыларын пайдалану 7.2.2.2 өнердегі негізгі ағымдардың белгілерін романтизм, импрессионизм, реализм
	Наполеон империясы қалай құрылды және оның құлдырау себептері неде болды?	7.3.1.1 республикалық ерекшеліктерін анықтау 7.2.2.1 тарихи оқиғаларды түсіндіру үшін өнер туындыларын пайдалану 7.3.2.3 империалистік соғыс саясатының өзгеруіне ықпалы (Наполеон соғыстары мысалы) 7.2.3.2 Ағартушылық дәуір қоғамдық дамуға ықпалын анықтау
3-тоқсан		
XIX ғасырдағы империялар және олардың бақталастығы	Ресей мен Британия Иранға ықпал ету үшін неге бақталас болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдағы халықаралық қатынастарды сипаттау; 7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің сатысына өту процесінің салыстыру
	Танзимат саясаты Осман империясын күшейтуге әсер етті ме?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдағы халықаралық қатынастарды сипаттау 7.4.2.1 түрлі мемлекеттердің сатысына өту процесінің салыстыру;
	Қырым соғысының себептері мен салдары қандай болды?	7.3.2.2 XVIII-XIX ғасырдағы халықаралық қатынастарды сипаттау
3- бөлім XIX ғасырдағы Қытай мен Еуропа елдері	Англия және Қытай үкіметтерінің хат алысуынан империализм туралы не білеміз??	7.3.2.2 XVIII - XIX ғасырдағы халықаралық қатынастарды сипаттау
	Неліктен Апиын соғыстары осы күнге дейін қытай халқының есінде?	7.3.2.6 еуропалық отаршылдық Шығыстың дәстүрлі қоғамын сипаттау; 7.4.1.3 "экспорт", "импорт", "отарлау", "фактория" ұғымдары арқылы, тауар-ақша қатынастарын түсіндіру;

		7.1.1.3Азия мемлекеттерінің Жапония) әлеуметтік ерекшеліктерді анықтау; 7.2.1.2миссионерліктің мінде
4-тоқсан		
3-бөлім Революциялық идеялардың XIX ғасырдағы Еуропаға әсері	1848 ж. революциялар Еуропада қандай саяси идеяларды қалыптастырды?	7.3.2.1Батыс Еур Америкадағы буржуазиялық себептерін сипаттау; 7.1.2.1қоғамдық қатынас буржуазияның әсерін анықтау; 7.2.3.2Ағартушылық дәуірі қоғамдық дамуға ықпалын а 7.3.2.4тарихи оқиғаларды "либерализм", "консерватизм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғ 7.2.3.3 К. Маркстың көзқарамы марксизмнің қоғамдық өмірді түсіндіру
	Италия және Германияныңбірігу жолдары қаншалықты бір-біріне ұқсас болды?	7.3.1.3Әртүрлі елдердің бір тарихи оқиғаларын салыстыру мемлекеттердің (Италия, Германия) маңызын анықтау; 7.3.2.4тарихи оқиғаларды "либерализм", "консерватизм", "марксизм", "ұлтшылдық" ұғ
3-бөлім.XIX ғасырдағы Ресейдегі қоғамдық-саяси ойдың дамуы	Неліктен II Александр патша "Халық еркі" ұйымының құрбаны болды?	7.2.3.1Ресейде жаңа ағымдардың (халықшылдық) пайда болу себептерін анықтау; 7.3.1.2тарихи оқиғаны "басыбайлы құқық", "халықшылдар", "жеке территория диктатурасы" ұғымдарын қолд

4) 8 сынып:

4-кесте

Бөлім	Тақырып,мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
XIX ғасырдағы Үндістандағы Үндіқытайдағы еуропалықотаршыл үстемдік	1857-1859 жылдардағы. Үндістандағы оқиғаларды XIX ғасырдағы британдықтар мен қазіргі кездегі үндістер қалай баяндайды?	8.3.2.5 еуропалық отаршылдық Шығыстың дәстүрлі қоғамды сипаттау; 8.1.1.3Еуропалық державаларының экспансиясы кезеңіндегіАзия (Қытай, Үндістан, Жапония) құрылымындағы ерекшеліктер
	Әлемдік отарлау жүйесі қалай қалыптасты?	8.3.2.5 еуропалық отаршылдық Шығыстың дәстүрлі қоғамды сипаттау; 8.3.2.3отаршылдық экспансиясы талдау арқылы XIX ғасырдағы картасындағы негізгі өзгерістер

4-бөлім. Америка Құрама Штаттарының күшеюі	АҚШ-тың батыс бағыттағы аумағы қалай кеңейді?	8.3.1.2 Батыс бағытындағы саясатын сипаттау
	АҚШ-тағы құлдық қалай жойылды?	8.1.2.2 трансатлантикалық ерекшеліктерін анықтау
	Негізінен АҚШ өз әскери кемелерін Жапонияға жіберді?	8.4.1.3 АҚШ-ғы монополиялардың дамуы анықтау; 8.4.2.1 түрлі мемлекеттердің сатысына өту процесін анықтау; 8.3.2.5 еуропалық отаршылдық Шығыстың қоғамдарына ықпалы; 8.4.2.2 қоғамның индустриялық индустриялық даму кезеңде айырмашылығын анықтау
4-бөлім. Суретшілер мен жазушылардың көзқарасымен XIX ғасырдағы өзгерістерге шолу	XIX ғасырдағы өнер мен әдебиет әлеуметтік әділетсіздікті қалай суреттейді?	8.2.2. өнердегі негізгі стильдер (неоклассицизм, романтизм, реализм) талдау; 8.2.2.1 XIX-ғ басындағы XX-ғ стильдер мен ағымдар, символизм, реализм, авангардизм
	Эмиль Золяның "Мен айыптаймын!" атты мақаласы сөз құдіретін қалай көрсетеді?	8.2.2.1 XIX-ғ басындағы XX-ғ стильдер мен ағымдар, символизм, реализм, авангардизм
4-бөлім. Ғылыми ойдың дамуы	XIX ғасырдағы қай ғылыми жаңалықтың адамдар өміріне ықпалы зор болды?	8.2.4.1 өзгерістер мен сабақтары арқылы адам мен қоғам өміріне жаңалықтардың маңызын талдау; 8.2.1.1 дін мен мемлекет қатынасын сипаттау
2-тоқсан		
1- бөлім. XX ғасырдың басындағы әлем	XX ғасырдың басында әлем бейнесі қандай болды?	8.3.2.5 XX ғасырдың бас кезінде аумақтық бөлінуін және мемлекет құрылымын сипаттау
	XX ғасырдың бірінші жартысындағы қандай ғылыми ашулар мен жаңа технологиялар ерекше маңызды болды?	8.2.4.2 тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызын түсіндіру; 8.4.1.1 XX ғасырдың басындағы революция жетістіктерінің (стандарттау) мемлекеттердің жүйесінің дамуына ықпалын анықтау; 8.4.1.2 индустриялық қоғамның түсіндіру үшін "модернизм" пайдалану
	XIX ғасырдың аяғы - XX ғасырдың басында өнер қалайша өзгерді?	8.2.2.1 XIX ғасырдағы өнердегі негізгі стильдерді сипаттау (модернизм, символизм, авангардизм); 8.2.2.2 өнердегі негізгі стильдер

		дың белгілерін (неокласси импрессио низм, реализм) ан
1-бөлім Бірінші дүниежүзілік соғыс	Бірінші дүниежүзілік соғыстың себептері қандай?	8.3.2.1 Бірінші дүниежүзілік соғыстың алғышарттары мен себептері
	Бірінші дүниежүзілік соғыстың негізгі шайқастары қандай?	8.2.4.3 тарихи оқиғаларға отырып, әскери ғылым мен соғыс стратегияларының рөл
3-тоқсан		
1-бөлім Бірінші Дүниежүзі соғыстан кейінгі әлем	Бірінші дүниежүзілік соғыс әлем картасын қалай өзгертті?	8.3.2.2әлемнің саяси картасын сипаттау арқылы империялар Венгрия, Ресей империясы, Османлы ыдырау себептерін тұжырым
	Неліктен Ұлттар Лигасы Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемдебейбітшілікті сақтай алмады?	8.3.2.4Ұлттар Лигасының қызметін Вашингтон жүйесін талдау ж
	Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейін Батыс қоғамы қалай өзгерді?	8.3.1.1қоғамдық-саяси даму әлеуметтік либерализм, консерватизм, марксизм, социализм қоғам өміріне ықпалын талдау 8.1.2.1бірінші дүниежүзілік соғыс қоғамды орын алған өзгерістер
2-бөлім 1917 жылғы Ресейдегі революция	Ресейдегі самодержавие не себепті жойылды?	8.2.3.1 Ресейдеқоғамдық-саяси даму пайда болу себептерін анықтау марксизм, социал-демократиялық партиялар (консерватизм, марксизм, социализм) қоғам өміріне ықпалын анықтау
	Большевиктер Уақытша үкіметтіңбилігін қалай жойды?	8.1.1.1тарихи оқиғаның нәтижесін арқылы әлеуметтік құрылымның Қазан төңкерісінің әсерін сипаттау
	Неліктен қоғам "қызылдар" мен "ақтарға" қақ жарылды?	8.1.1.1 1 тарихи оқиғаның нәтижесін арқылы әлеуметтік құрылымның Қазан төңкерісінің әсерін сипаттау
	1917-1924 жылдарда Ресей қаншалықты өзгерді?	8.1.1.1 1 тарихи оқиғаның нәтижесін арқылы әлеуметтік құрылымның Қазан төңкерісінің әсерін сипаттау 8.2.1.1мемлекет пен діннің өзара сипаттау
4-тоқсан		
2-бөлім Бірінші дүниежүзілік соғыстан кейінгі Азия елдері	Неліктен Мұстафа Кемалді "Ататүрік" деп атады?	8.2.1.1мемлекет пен діннің өзара сипаттау
	Сунь Ятсеннің үш қағидаты Қытайды қалайша өзгертті?	8.3.1.1қоғамдық-саяси даму (консерватизм, марксизм, социализм) қоғам өміріне ықпалын анықтау
	Азия елдерінің ұлттық санасының өсуіне қандай идеялар ықпал етті?	8.3.1.1қоғамдық-саяси даму (консерватизм, марксизм, социализм) қоғам өміріне ықпалын анықтау

3-бөлім Ұлы дағдарыс себептері мен салдары	Неліктен АҚШ-та 1920-шы жылдарды "гүлдену кезеңі" деп атайды?	8.4.1.2индустриялық қоғамн түсіндіру үшін "модернн пайдалану; 8.4.1.1XX ғасырдың басын революция жетістіктерінің (стандарттау) мемлекеттерд жүйесінің дамуына ықпалын
	Уолл-стриттің күйреу себептері мен салдары?	8.4.1.3 АҚШтағы монополиялардың даму анықтау; 8.4.1.5 фактілерді, процест салыстыра отырып, инду қайшылықтарының (өндірі теңгерімі) шиеленісу себепте
	Әлем елдері Ұлы дағдарыстан қалай шықты?	8.2.4.1өзгерістермен сабақта отырып, адам және қоғам ө жаңалықтардың мәнін талдау 8.4.1.51930 жылдардағы АҚ құрылымдық экономикалық нәтижесінде экономикада өзгерістерді анықтау

5) 9 -сынып:

5-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
3-бөлім Тоталитарлық режимдер Шығыс	Сталиннің билігі тұсында КСРО қалай дамыды?	9.1.1.2социалистік қоғам байланысты әлеуметтік топтабы, шаруалар, зиялылар өзгерісті талдау 9.4.2.1"жоспарлы экономика" ұғымдарын қолд ғасыр бірінші жартысындағы социализмнің экономика салыстыру; 9.3.1.2 тоталитаризм, әмірші сияқты саяси режимде алғышарттары мен тарихын т
	"Адамның жандүниесінің инженерлері": Сталин халыққа ықпал ету үшін өнерді қалай пайдаланды?	9.2.2.1 қоғам дамуына қайраткерлерінің ықпалын талдау 9.2.2.2XX ғасырдың бірінші бұқаралық мәдениеттің (кино) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау
	"Танака меморандумы" қаншалықты қауіпті болды?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл (фашизм, нәсілшілдік, шовинизм) таралу ықпалын талдау 9.3.1.2 тоталитаризм, авторитар саяси режимдердің қалыптасуы мен тарихын түсіндіру;

		9.4.1. 1930 жылдардағы АБ құрылымдық экономикалық нәтижесінде экономикада өзгерістерді анықтау
2-тоқсан		
3-бөлім Тоталитарлық режимдер: Батыс	Неліктен фашизм Италия мен Германияда өрбіді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл (фашизм, нәсілшілдік, шовинизм) таралу ықпалын талдау; 9.3.1.2 тоталитаризм (әміршілдік сияқты саяси режимде) алғышарттары мен тарихын т
	Нацистердің саясаты Германия тұрғындарына қандай әсерін тигізді?	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл (фашизм, нәсілшілдік, шовинизм) таралу ықпалын талдау; 9.3.1.2 тоталитаризм (әміршілдік сияқты саяси режимде) алғышарттары мен тарихын т
	"Халық майданы" Францияда үкіметке келді де Испанияда жеңілді	9.1.2.1 қоғамның әлеуметтік өзгерістерге реакцияшыл (фашизм, нәсілшілдік, шовинизм) таралу ықпалын талдау; 9.3.1.1 фактілерді, процестерді салыстыру арқылы экономикалық дағдарырыста жолдарын түсіндіру (А Германия)
3-тоқсан		
4-бөлім Екінші дүниежүзілік соғыстың себептері мен салдары	Қашан неге Екінші дүниежүзілік соғыс (1941 ж. мауысым айына дейінгі оқиғалар)?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Барбаросса жспары неге құлдырады?	9.2.4.3 тарихи оқиғаларға отырып, әскери ғылым мен соғыс стратегиялардың рөлін
	Кеңес Одағының фашистік Германияға қарсы соғысы неліктен Ұлы Отан соғысы деп аталды?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Екінші дүниежүзілік соғыстың қорытындылары мен сабақтары қандай болды?	9.3.1.1 фактілерді, процестерді салыстыру арқылы экономикалық дағдарырыста жолдарын түсіндіру (А Германия); 9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
Раздел 4 Новый этап процесса деколонизации	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін отаршыл жүйеге не болды?	9.3.2.3 Екінші дүниежүзілік соғыстың себептерін, сипаты мен салдарын талдау
	Үндістан неге тәуелсіздікке қол жеткізуі туралы әр түрлі көзқараста болды?	9.2.1.11 тарихи кезеңдерді талдай отырып, мемлекеттік әрекеттесу ерекшеліктерін та
4-я четверть		

4-бөлім XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен дін	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен ғылым қалай дамыды?	9.2.1.1 тарихи кезеңдердің талдай отырып, мемлекет әрекеттесу ерекшеліктерін талдау; 9.2.1.2"секуляризация" "ұжымшыл мемлекет", "мемлекетшіл мемлекет" ұғымдарын түсіндіру
	XX ғасырдың бірінші жартысында мәдениет пен ғылым қалай дамыды?	9.2.4.1әлем мемлекеттерінің теориясының ролін бағалау; 9.2.4. тарихи оқиғалардың нәтижелерін, маңызынтүжырымдарын, ғылымның әлем мемлекеттерінде экономикалық дамуындағы ролін талдау; 9.2.2.2XX ғасырдың бірінші жартысында бұқаралық мәдениеттің (кино, музыка, спорт) қоғамның рухани дамуына ықпалын талдау; 9.2.3.1"позитивизм", "экзистенциализм" ұғымдарын сипаттау үшін қолдану
1-бөлім XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемнің саяси картасы	Екінші дүниежүзілік соғыстан кейін әлемнің саяси картасы қалай өзгерді?	9.3.2.5 XX ғасыр ортасында территориялді бөлінуі мен құрылымын сипаттау 9.3.2.1 отаршылдық жүйе күшейіп, мен салдарынталдау
	Әлемнің екі полюсті жүйесі қалай қалыптасты?	9.3.2.2"қырғи қабақ соғыс" үшін тарихи оқиғаларды талдау; 9.3.2.3 тарихи фактілер мен оқиғаларды талдай отырып, әскери-саяси одақтардың құрылымын сипаттау; ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау; 9.3.2.5 XX ғасыр ортасында территориялді бөлінуі мен құрылымын сипаттау
	XX ғасырдың екінші жартысында отарсыздандыру процесі неліктен күшейді?	9.1.1.1 социалистік даму жолының байланысты әлеуметтік өзгерістерді анықтау; 9.3.1.3мемлекеттердің заңдылықтарын анықтау; 9.3.2.1отаршылдық жүйе күшейіп, мен салдарынталдау

6) 10-сынып:

6-кесте

Бөлім	Тақырып, мазмұны	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім Халықаралық ұйымдардың қалыптасуы	Неліктен Біріккен Ұлттар Ұйымы Жалпыға бірдей адам құқығы Декларациясын жариялады?	10.2.3.2адам құқықтарын қорғау қазіргі халықаралық ұйымдарының қызметіне ықпалын талдау; 10.3.1.2Еуропа мен Азия мемлекеттеріндегі конституциялық идеологияның қалыптасуы

		(Жалпыға бірдей адам құқықтары ЕҚЫҰ, Еурокеңес, Гаагадағы
	БҰҰ Халықаралық сотының қызметі?	10.2.3.2 адам құқықтарын қорғау қазіргі халықаралық ұйымдарының қызметіне ықпалы 10.3.1.2 Еуропа мен Азия мемлекеттеріндегі конституциялық идеологияның қалыптасуы (Жалпыға бірдей адам құқықтары ЕҚЫҰ, Еурокеңес, Гаагадағы
	Халықаралық құқық қорғау ұйымдарының тиімділігі?	10.2.3.2 адам құқықтарын қорғау қазіргі халықаралық ұйымдарының қызметіне ықпалы 10.3.1.2 Еуропа мен Азия мемлекеттеріндегі конституциялық идеологияның қалыптасуы (Жалпыға бірдей адам құқықтары ЕҚЫҰ, Еурокеңес, Гаагадағы
XX ғасырдың екінші жартысындағы әлемдік экономиканың дамуы	Неліктен XX ғасырдың екінші жартысында "әл-ауқатты мемлекеттер" экономикалық дағдарысқа ұшырады?	10.3.1. "әл-ауқатты мемлекеттер" 1980 жж. әлеуметтік салық сипаттау үшін қолдану; 10.4.1.1 XX ғасырдың жұмыссыздықтың себеп-салдары 10.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс" ұғымдарын пайдалана отырып екінші жартысындағы экономикалық дамуын интерпретациялау және негіздеу
	XX ғасырдың 60-70- жылдарында КСРО қандай экономикалық қиыншылықтарға тап болды?	10.4.1.2 "инфляция", "дағдарыс" ұғымдарын пайдалана отырып екінші жартысындағы экономикалық дамуын интерпретациялау және негіздеу 10.4.1.4 себеп-салдарлық байланыстың арқылы социалистік шаруашылық дамуындағы қарама-қайшылықтарды талдау; 10.4.2.1 экономикалық жүйені интерпретациялау және негіздеу
	Азиялық серпіліс" неліктен мүмкін болды?	10.4.2.1 экономикалық жүйені интерпретациялау және негіздеу 10.4.1.5 Оңтүстік - Шығыс Азиядағы қарқынды экономикалық дамуының негізгі факторларды талдау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролы
2-тоқсан		
2-бөлім екі толықты әлем	1946-1963 жж. қырғи қабақ соғыстың ерекшелігі неде	10.3.2.1 "қырғи қабақ соғыс" үшін тарихи оқиғаларды талдау 10.3.2.1 тарихи фактілер мен оқиғаларды талдау отырып, әскери-саяси одақтардың ВШҰ-ның қарсылығын сипаттау 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы ролы

	1979-1985 жылдар аралығындағы "қырғи-қабақ соғысы" оқиғаларының ерешеліктері қандай	10.3.2.1тарихи фактілер м отырып, әскери-саяси ода ВШҰ-ның қарсылығын сипа 10.3.2.3аймақтық шиеленісте салдарын тұжырымдау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Саманта Смиттің КСРО-ға сапары неге мүмкін болды?	10.3.2.2қырғи қабақ соғыст интеграциялық және процестерді айқындау; 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуының себептері қандай болды?	10.3.2.2қырғи қабақ соғыст интеграциялық және процестерді айқындау; 10.3.1.3мемлекеттердің заңдылықтарын анықтау
	Қырғи-қабақ соғыстың аяқталуымен әлемдегіқауіпсіздік артты ма?	10.3.2.2 қырғи қабақ соғыст интеграциялық және процестерді айқындау; 10.3.2.6XX ғасырдың ек әлемнің саяси картасын айқындау; 10.3.2.3аймақтық шиеленісте салдарын тұжырымдау
2-бөлім Аумақтық мәселелерді шешудегі халықаралық ұйымдар	БҰҰ Таяу Шығыстағыдағдарысты шешудің қандай бейбіт жолдарын ұсынады?	10.3.2.3аймақтық шиеленісте салдарын тұжырымдау; 10.3.2.4халықаралық шиеле БҰҰ-ның қызметін бағалау
	"Араб көктемінің" себептері мен салдары қандай?	10.3.2.3аймақтық шиеленіст салдарын тұжырымдау; 10.3.2.4халықаралық шиеле БҰҰ-ның қызметін бағалау; 10.1.2.4 қоғамдық сананы бұқаралық ақпарат құралдары
3-тоқсан		
Раздел 3 XX ғасырдың екінші жартысындағы қоғамныңдаму ерекшеліктері	Екінші Дүниежүзі соғысынан кейін түрлі елдердің әлеуметтік құрылымы қалай өзгерді?	10.1.1.1XX ғасырдың жартысындаәлеуметтік өзгерістерді талдау; 10.1.2.1батыс және шығыс әлеуметтік құрылымның айырмашы лықтарын анықтап, әлеуме көлденеңінен мобильділікке 10.3.1.3мемлекеттің заңдылықтарын анықтау
	1949 жылғы коммунистік партия жеңісі нәтижесінде Қытай қалай өзгерді?	10.4.1.4 себеп-салдарлық бай арқылы социалистік шару дамуындағы қарама-қайшыл 10.3.1.3мемлекеттің заңдылықтарын анықтау;

		10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Әлемнің түрлі елдердің әлеуметтік даму деңгейі неліктен әртүрлі?	10.1.2.1батыс және шығыс әлеуметтік құрылымның айырмашылықтарын анықтау; тігінен және көлденеңінен мәдениетті келтіру; 10.3.1.1 . "әл-ауқатты мемлекет" - 1980 жж. әлеуметтік салыстырмалы сипаттау үшін қолдану
3-бөлім Қазіргі қоғамдағы дін	Қазіргі қоғамдағы діннің рөлі?	10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси түсіну және интерпретациялық білімдерін пайдалану; 10.2.1. тарихи процестің сабақтастығы арқылы адамзаттың өркениетінің қалыптастырудағы әлемдік мәдениетті анықтау
	Деструктивті діни ұйымдардың ықпалына қандай қоғам мәселелері байланысты	10.2.1.1қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың ықпалын беру; 10.2.1.2қазіргі қоғамдық-саяси түсіну және интерпретациялық білімдерін пайдалану
	Халықаралық конфессиональді диалог құруда Астанадағы әлемдік және дәстүрлі дін Сьезді қандай роль атқарады?	10.2.1.2қазіргі қоғамдық-саяси түсіну және интерпретациялық білімдерін пайдалану; 10.2.1.3тарихи процестің сабақтастығы арқылы адамзаттың өркениетінің қалыптастырудағы әлемдік мәдениетті анықтау
3-бөлім Қазіргі әлемдегі лаңкестік қауіпі	Адамзат үшін лаңкестік несімен қауіпті	10.3.2.5қазіргі кездегі халықаралық және экстремизм проблемасы; 10.3.2.3аймақтық шиеленістер мен салдарын тұжырымдау
	Өзінше кезде діни фундаментализм қаншалықты қауіпті?	10.2.1.1қоғам өміріндегі деструктивті діни ұйымдардың ықпалын беру; 10.2.1.2 қазіргі қоғамдық-саяси түсіну және интерпретациялық білімдерін пайдалану
4-тоқсан		
4-бөлім Қазіргі әлемнің жаһандануы	Жаһанданудың негізгі ерекшеліктері қандай?	10.1.2.3қоғамның тарихи дамуы (модельдей) отырып, жаһандану байланысты қазіргі әлемдегі өзгерістерді бақылау (экономикалық әлеуметтік интеграция); 10.1.2.4қоғамдық сананың бұқаралық ақпарат құралдары арқылы
	Жаһандану әлемдік экономиканың дамуына қаншалықты ықпал етеді	10.1.2. қоғамның тарихи дамуы (модельдей) отырып, жаһандану

		байланысты қазіргі әлеуметтік өзгерістерді бақылау (еңбек және әлеуметтік интеграция); 10.4.1.3жаһандану жағдайының интеграцияның маңызын бағалау; 10.4.2.2постиндустриалды экономикалық ресурсы рөлін анықтау
	Жаһандану жағдайында ұлттық бірегейлікті қалай сақтауға болады?	10.2.3.3жаһандану жағдайының құндылықтарды сақтаудың дәлелдеу; 10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы бұқаралық қоғамның рухани дамуына ықпал
XX ғасырдың екінші жартысындағы-4-бөлім XXI ғасырдың басындағы мәдениет	Әлемдік ғылымның дамуында Байқоңыр ғарыш айлағының маңызы қандай?	10.2.4.1ғылыми-техникалық және әлеуметтік және экологиялық және интерпретациялау ; 10.2.4.2адамзат өркениетінің арқылы жаһандық мәселелермен білімнің маңызы туралы
	Ғылымның қазіргі әлемдегі елдердің дамуына қалай өзгертті?	10.2.4.2адамзат өркениетінің арқылы жаһандық мәселелермен білімнің маңызы туралы 10.2.4.1 ғылыми-техникалық және әлеуметтік және экологиялық және интерпретациялау; 10.2.4.3ғылыми жаңалықтар: микробиология, ақпараттық, нано технологиялар, ядролық дамуына ықпалын талдау
	Неге қазіргі кезде білім адамның бәсекеге қабілетті болуының факторы?	10.2.4.2адамзат өркениетінің арқылы жаһандық мәселелермен білімнің маңызы туралы
4-бөлім XX ғасырдың екінші жартысындағы- XXI ғасырдың басындағы мәдениет	XX ғасырдағы мәдениет қайраткерлері адамзаттың рухани дамуына қандай ықпал жасады	10.2.2. танымал өнер және қоғамның дамуына ықпал олардың қызметіне дүние контекстінде өзіндік баға беріледі 10.2.2.3ақпараттық қоғам және шығармашылықтың жаңа қалыптасуын талдау; 10.2.3.1түрлі философиялық және қазіргі қоғамдық өмірге ықпал 10.3.1.4 тұлғаның тарихтағы
	Қоғамның рухани дамуына бұқаралық мәдениеттің әсері қандай?	10.2.2.2 XX ғасырдың екінші жартысындағы бұқаралық қоғамның рухани дамуына ықпал 10.1.2.4қоғамдық сананы бұқаралық ақпарат құралдары

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларда мемлекет заңдары мен қоғамның нормаларын құрметтеуді, олардың азаматтық құқықтарын жүзеге асыру және міндеттерін орындау үшін қажетті дағдыларды қалыптастыру.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) қазақстандық құқықтың негізгі салалары туралы негізгі білімді қалыптастыруға ықпал ету;

2) адам құқығы, демократия, азаматтық қоғам, заңдылық және құқықтық тәртіп негізінде құқықтық сәйкестіктің негіздерін қалыптастыру;

3) оқу және практикалық іс-әрекетте құқықтық ақпаратты табу, талдау және қолдану дағдыларын қалыптастыру;

4) заңмен реттелетін мінез-құлық пен іс-әрекеттің тиісті формаларын таңдау кезінде құқықтық білім мен дағдыларды пайдалану қабілеттерін жандандыру;

4. Түзете – дамыту міндеттері:

1) бронх-өкпе ауруларының алдын алу мақсатында дұрыс физиологиялық және сөйлеу тыныс алу дағдыларын дамыту;

2) екіншілік бұзылыстарды (эмоционалды және әлеуметтік) ерікті қасиеттерді тәрбиелеу арқылы алдын алу, төзімділік пен ұстамдылық таныту;

3) кеңістіктік және уақыттық түсініктерді, сенсорлық процестерді, ұсақ моториканы, жоғары психикалық функцияларды дамыту үшін жағдайларды қамтамасыз ету;

4) сөйлеу тілінің барлық аспектілерін жақсарту (просодика, айтылуы, грамматикалық құрылымы, сөздік қоры), сөйлеу тілінің байланысты болуы мен жалпы түсініктілігі;

5) өз сөйлеуінің дыбысына, сөйлеудің өзін-өзі басқаруы мен өзара бақылауына, сөздік анықтығы мен мәнерлілігіне деген ұмтылысы мен қабілетіне жауапкершілікпен қарауды дамыту;

6) шешендік, сыни талдау және дәлелдеу дағдыларын қолдана отырып, өзекті әлеуметтік-құқықтық мәселелер бойынша пікірталастарға қатысу тәжірибесін қалыптастыру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Құқық негіздері" пәнін толыққанды игеруіндегі қиындықтар танымдық әрекеттерінің екінші деңгейлі бұзылыстарымен байланысты: есту зейіні мен ауызша есте сақтау қабілетінің төмен деңгейі, сөйлеу-ойлау әрекетін өнімсіз ұйымдастырылуы.

6. Білім алушылардың сөйлеу тілінің дамымауының тұрақты көріністері сөздік қорының аздығы, сөздердің дұрыс қолданылмауы, аграмматизм, сөз тіркестерін дұрыс байланыстырудың жеткіліксіздігінен көрінеді.

7. Білім алушылар ауызша нұсқауды қолдана отырып, тапсырмаларды орындауға көп көңіл бөле алмайды, өз әрекеттерін жоспарлауда қиындықтар туындайды, ауызша және жазбаша жауаптар үлгісін көрсетуде нұсқауларды қайталауды қажетсінеді.

8. Құқық негіздері сабақтарының түзете-дамыту бағыты пәннен тыс (жүйелік және тұлғалық) құзыреттіліктерді қалыптастыруға баса назар аударуды көздейді: білім мен ақпарат көздерін өз бетінше алу, ынталы, қызығушылық танытатын, сенімді, жауапкершілікті және талдау, қорытынды мен тұжырым жасай алу.

9. Оқыту әр түрлі стратегиялар мен тәсілдерді қолдануды көздейді; олардың ішінде:

1) мұғалім мен білім алушылар арасында сенімділік атмосферасын құру;

2) әр білім алушының пікірін тыңдау және оларды дамыту үшін бар білім мен түсініктерді пайдаланудың маңыздылығын түсіну;

3) мұқият таңдалған тапсырмалар мен іс-шаралар арқылы ынталандыру және дамыта оқыту;

4) білім алушыларға түсінікті мысалдарды қолданып мәселелерді шешу стратегияларын модельдеу;

5) "Оқыту үшін бағалау" арқылы оқытуды қолдау;

6) білім алушылардың зерттеу әрекеттерін мадақтау;

7) сыни ойлау қабілеттерін дамыту;

8) өзін-өзі бағалау және өзін-өзі дамыту кезінде сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларды қолдау;

10. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға құқық негіздерін оқыту арнайы қағидалар негізінде ұйымдастырылады:

1) онтогенетикалық – онтогенез бойынша сөйлеудің әр түрлі формалары мен қызметтерінің қалыптасу заңдылықтары мен реттілігін ескереді, мұғалімге оқушылардың белсенді сөйлеуінде сөйлемнің әртүрлі модельдерін жай сөйлем мен күрделі сөйлемге қарай дәйектілікпен машықтандыруды ұсынады;

2) этиопатогенетикалық - сөйлеу бұзылыстарының пайда болуы мен механизмдерін анықтайтын этиологиялық факторлар жиынтығын ескереді және сабақта арнайы таңдалған түзету-сөйлеу техникасы мен тәсілдерін қолдануды көздейді;

3) кешенділік - сөздік және сөзсіз белгілердің жиынтығына кешенді (психологиялық - медициналық-педагогикалық) әсер етуді, әр түрлі саладағы мамандардың көмегі мен қолдауын білдіреді: невропатолог (кекештену және дизартрия кезінде), отоларинголог, пластикалық хирург, стоматологиялық хирург (ринолалия кезінде), сурдолог, психолог, логопед (сөйлеу бұзылысының барлық түрлері үшін).

11. "Құқық негіздерін" оқытуда ең тиімдісі интерактивті технологиялар мен әдістер болып табылады:

1) кейс-стади - сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардан өзіндік қорытынды жасауға және проблемаға шешім таба білуге, өз көзқарасын дәлелдеуге, гипотезалар ұсынуға, зерттеуді жоспарлауға мүмкіндік беретін проблемалық ситуацияларды құру;

2) "Миға шабуыл", "фишбоун", "авторлық орындық" - проблеманы анықтау, әр оқушыға идеялар ұсыну, бүкіл сыныппен идеяларды талқылау, талдау және дұрыс шешім қабылдау;

12. "Құқық негіздері" пәнін оқыту процесінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану келесіні көздейді:

1) құқықтық ақпаратты іздеуге, оны іріктеуге, салыстыруға және түсіндіруге байланысты өзіндік жұмыс дағдыларын дамыту;

2) білім алушылардың білімін кеңейту үшін мультимедиялық ресурстарды пайдалану;

3) белсенді оқытуды ұйымдастыруды техникалық қолдау үшін интерактивті тақтаны қолдану;

4) білім алушыларды электронды оқулықтар арқылы оқыту;

5) компьютерлік презентацияның әр түрін қолдана отырып, таңдалған тақырып бойынша шығармашылық жобалар құру;

6) білім алушылардың шығармашылық іс-әрекет дағдыларын дамыту үшін компьютерлік коммуникация (мысалы, онлайн форумдар, конференциялар) құралдарын пайдалану (әр түрлі құқықтық тақырыптарды талқылау және пікірталас жүргізу).

13. "Құқық негіздері" сабағының орнын толтыру бағыты келесі шарттарды орындауға негізделген:

1) оқытудың көрнекілік және практикалық формалары мен құралдарының басымдылығын сақтай отырып, полисенсорлық сапаны қамтамасыз ететін сақталған анализаторлар мен психикалық процестердің энергиясын пайдалану;

2) дәстүрлі емес мақсат қою (әр сабақта мұғалім алдына сөйлеу компоненттерін түзету және дамыту бойынша нақты міндеттер қояды: дыбыстың айтылуы, лексикалық және грамматикалық құрылымы, байланыстырып сөйлеу дағдылары, сөздік жұмысын нақты жоспарлайды);

3) оқыту мазмұнын дамудың екіншілік бұзылыстарын түзетуге бағыттау (ойлаудың тұжырымдамалық және логикалық формаларын дамыту, ерікті мінез-құлықты қалыптастыру);

4) шартты-символдық көрнекіліктің жүйелі қолданылуы (тіректер, жадынамалар, алгоритмдер, сызбалар мен шаблондар);

5) оқу материалын қайталау және білімді тексеру процесінің арнайы ұйымдастырылуы (оқушының жеке ерекшеліктерін, оның сөйлеу бұзылысының құрылымын ескере отырып).

3-тарау. "Құқық негіздері" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

14. "Құқық негіздері" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 9-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты;
- 2) 10-сынып – аптасына 1 сағат, оқу жылында – 34 сағатты құрайды.

15. Бағдарлама 7 бөлімді қамтиды:

- 1) "Құқық және мемлекет" бөлімі;
- 2) "Конституциялық құқық" бөлімі;
- 3) "Азаматтық құқық" бөлімі;
- 4) "Еңбек құқығы" бөлімі;
- 5) "Отбасы құқығы" бөлімі;
- 6) "Әкімшілік құқық" бөлімі;
- 7) "Қылмыстық құқық" бөлімі.

16. "Құқық және мемлекет" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) құқық түсінігі;
- 2) құқықтық мемлекет.

17. "Конституциялық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары;
- 2) мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі.

18. "Азаматтық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) азаматтық құқық түсінігі;
- 2) меншік құқығы;
- 3) азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік;
- 4) тұтынушылар құқығын қорғау.

19. "Еңбек құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) еңбек құқығы түсінігі;
- 2) еңбек жағдайлары;
- 3) еңбекті қорғау;
- 4) еңбек шарты.

20. "Отбасы құқығы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) отбасы құқығының түсінігі;
- 2) некені қию және тоқтату жолдары;
- 3) отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;
- 4) отбасының қоғамдағы маңыздылығы.

21. "Әкімшілік құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) әкімшілік құқық түсінігі;
- 2) әкімшілік жауапкершілік;
- 3) әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу.

22. "Қылмыстық құқық" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қылмыстық құқық түсінігі;
- 2) қылмыстық құқық бұзушылық түсінігі;
- 3) қылмыстық жауапкершілік түсінігі;
- 4) жазалау және гуманизм мәселесі.

23. 9 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқық түсінігі. Құқық түсінігі және оның белгілері. Құқықтың басқа әлеуметтік нормалардан айырмашылығы: мораль, діни нормалар, дәстүрлер, корпоротивтік нормалар;

2) конституциялық құрылыс негіздері. ҚР Конституциясы. Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары. ҚР сайлау;

3) азаматтық құқық ұғымы. Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік. Меншік құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Тұтынушылардың құқықтары. Тұтынушылардың құқықтарын қорғау. Меншік

құқығы. Қазақстан Республикасындағы меншік түрлері. Меншік құқығын алу және тоқтатудың негізгі жолдары;

4) еңбек құқығы. ҚР Еңбек кодексі. Нормативтік құқықтық актілер. Еңбек бостандығының Конституциялық кепілдіктері. Кәмелетке толмағандардың еңбегін құқықтық реттеу. Еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері;

5) отбасы және неке (ерлі-зайыптылық) ұғымы. Отбасы-қоғамның ұясы. Отбасылық құқық нормалары. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері. Бала құқығы;

6) әкімшілік құқық ұғымы. Әкімшілік жауапкершілік. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу. Әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілері. Әкімшілік-құқықтық нормалар;

7) қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыс ұғымы. Қылмыстың белгілері мен түрлері. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазалануы. Қылмыстық жауапкершілік. Жазалау және гуманизм мәселелері.

24. 10 - сыныпқа арналған "Құқық негіздері" пәнінің базалық мазмұны:

1) құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам. Құқықтық мемлекеттің түсінігі мен белгілері. Құқықтық мемлекеттің қызмет етудегі азаматтық қоғам институттарының рөлі мен маңыздылығы;

2) конституциялық құқықтары, адамның және азаматтың бостандықтары мен міндеттері. Мемлекеттік билік органдарының конституциялық жүйесі. Мемлекеттік биліктің жоғары органдары қызметінің негізгі бағыттары. Мемлекеттік биліктің өкілетті органдары;

3) екі жақтың теңдігі негізінде мүліктік қатынастар. Жеке мүліктік емес қатынастар: өмір, денсаулық, ар-намыс, абырой. Азаматтық құқықтағы міндеттеме және жауапкершілік. Міндеттемені орындамағаны үшін мүліктік жауапкершілік. Міндеттемені қамтамасыз ету тәсілдері. Меншік құқығын алу және тоқтатудың негізгі жолдары. Тұтынушылардың құқықтары. Тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдары. Тұтынушылардың өз құқықтарын қорғау;

4) еңбек құқығы ұғымы. Еңбек бостандығының Конституциялық кепілдіктері. Еңбек келісім-шарт. Еңбек шартының мазмұны. Еңбек жағдайлары. Жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттері. Еңбекті қорғау. Еңбек дауларын шешу жолдары;

5) отбасы және неке (ерлі-зайыптылық) ұғымы. Некеге тұру және тоқтату жолдары. Неке қиюдың (ерлі-зайыптылықтың) шарттары мен кедергілері. Некені тоқтату және бұзу. Отбасының қоғамдағы маңыздылығы. Отбасылық

қатынастарды мемлекеттік қолдау және қорғау. Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері;

6) басқарушылық құқық. Әкімшілік құқық бұзушылық, оның түрлері мен белгілері. Әкімшілік жазалардың түрлері және оларды қолдану тәртібі. Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу. Қоғамдық қатынастарды реттеудегі әкімшілік-құқықтық нормалардың рөлі мен маңыздылығы;

7) қылмыстық құқық түсінігі. Қылмыстық мінез-құлық және оның жазалануы. Объект, субъект, қылмыстың объективті және субъективті жағы. Құқыққа қарсы әрекеттер және олар үшін жазалау түрлері үшін қылмыстық жауапкершілік. Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық субъектілері. Қылмыстық құқықтағы гуманизм қағидасы.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

25. Бағдарламада, оқыту мақсаттары кодтық белгімен берілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлімше ретін, төртінші сан оқыту мақсатының реттік нөмірін көрсетеді. Мысалы, 9.2.1.4. кодында "9" - сынып, "2.1" - бөлім мен бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

26. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

1) "Құқық және мемлекет" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
1.1 Құқық түсінігі	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесінде құқық ұғымын түсіндіру; 9.1.1.2 жауап беруде белсенді сөздік қорында негізгі пәндік терминдерді қолдану	10.1.1.1 әлеуметтік нормалар жүйесінде құқық түсінігі мен рөлін түсіндіру; 10.1.1.2 сөздік қорды қолдану арқылы әрекетін сөзбен жеткізу
1.2 Құқықтық мемлекет	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын анықтау; 9.1.2.2 жолдасының жауабын нақтылау үшін тікелей және жанама сұрақтар қою	10.1.2.1 құқықтық мемлекеттің ерекшелігі мен маңызын талдау; 10.1.2.2 іске асыру процесін нақтылау оқу мақсаты мен міндеттерін қолдау

2) "Конституциялық құқық" бөлімі:

2-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
2.1 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	9.2.1.1 конституциялық құрылыс негіздерін түсіндіру; 9.2.1.2 өзінің сөйлеу тілінің дыбысына қызығушылық таныту және сөйлеу мәдениетін игеруге талпыну	10.2.1.1 конституциялық құрылыс негіздерін сипаттау; 10.2.1.2 сөздік тапсырмалар арқылы жұмыстың орындалуын нақтылау және есеп беру
2.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	9.2.2.1 Қазақстан Республикасының Конституциясына сүйене отырып, мемлекеттік органдардың функцияларын анықтау;	10.2.2.1 Қазақстан Республикасының Конституциясына сүйене отырып, мемлекеттік органдардың функцияларын анықтау;

	9.2.2.2 оқу тапсырмасын орындауда өз-өзіне нақты баға беру	органдардың функцияларын салыстыру; 10.2.2.2 әр түрлі құрылымды сөздерді түсініктіліктің деңгейінде айту

3) "Азаматтық құқық" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
3.1 Азаматтық құқық түсінігі	9.3.1.1 азаматтық құқық ұғымы мен қағидаларын анықтау; 9.3.1.2 сөйлеу әрекетін жазбаша түрде жоспарлау	10.3.1.1 азаматтық құқық қағидаларын талдау; 10.3.1.2 жұппен жұмыс жасау қабілеттілікті көрсету
3.2 Меншік құқығы	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау; 9.3.2.2 сөйлеу ағынындағы барлық дыбыстарды анық айту (білім алушының сөйлеу аппаратында күрделі органикалық зақымдану жоқ жағдайда)	10.3.2.1 меншік түрлерін талдау; 10.3.2.2 құқықтық жағдайды талдап отырып, меншік құқығын анықтау жолдарын анықтау; 10.3.2.3 баламалы, тура және жанама сұрақтарды құрастыру
3.3 Азаматтық құқықтағы міндеттеме мен жауапкершілік	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттемелерді талдау және жауапкершілікті анықтау	
3.4 Тұтынушылар құқығын қорғау	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын қорғау жолдарын анықтау; 9.3.4.2 негізгі және қосымша ақпаратты ажырату	10.3.4.1 құқықтық жағдайды талдап отырып, меншік құқығын анықтау жолдарын анықтау

4) "Еңбек құқығы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
4.1 Еңбек құқығы түсінігі	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымын түсіндіру; 9.4.1.2 іске асыру процесін жоспарлау кезінде оқу мақсаты мен міндеттерін сақтау және қолдау	10.4.1.1 еңбек құқығын анықтау және жағдайларды тану және бағалау; 10.4.1.2 белсенді сөздік қорын кеңейту және терминдерді қолдану
4.2 Еңбек жағдайлары	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын анықтау; 9.4.2.2 құқықтық жағдайларды талдай отырып, жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттерін түсіндіру; 9.4.2.3 ақпаратты вербальды, паравербалды және вербалды емес құралдарды қолдану арқылы алу	10.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын анықтау; 10.4.2.2 құқықтық жағдайларды талдап отырып, жұмыс беруші мен қызметкердің құқықтары мен міндеттерін бақылау; 10.4.2.3 критерийлер бойынша еңбек жағдайларын бақылау
4.3 Еңбекті қорғау	9.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормаларды талдау; 9.4.3.2 нормативтік-құқықтық актілерге сүйене отырып, еңбек дауларын шешу жолдарын анықтау	10.4.3.1 кәмелетке толмағандардың еңбегіне қатысты құқықтық нормаларды талдау және бағалау; 10.4.3.2 нормативтік-құқықтық актілерге сүйене отырып, еңбек дауларын шешу жолдарын ұсыну және негіздеу

4.4 Еңбек шарты	9.4.4.1 еңбек шартының мазмұнын ашып көрсету	10.4.4.1 құқықтық жағдайлар шартының мазмұнын ашып к

5) "Отбасы құқығы" бөлімі:

5-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
5.1 Отбасылық құқық түсінігі	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" ұғымдарына түсініктеме беру; 9.5.1.2 үйлестіруші рөлін қабылдайды және оқытушымен бірге топ жұмысында топ мүшелерінің функциялары мен рөлдерін орындауын қадағалау	10.5.1.1 "неке" және "отб" талдау; 10.5.1.2 ұйымдастырушы рөлін алып, топтық жұмыста функциялары мен рөлдерін бақылау
5.2 Некені қию және тоқтату жолдары	9.5.2.1 некеге тұру шарттарын анықтау	10.5.2.1 некені құру және анықтау; 10.5.2.2 қол жетімді сөй пайдаланып, өз жауабын н ақпараттың басты ойын, тақ
5.3 Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттерін анықтау; 9.5.3.2 құқықтық актілерге сілтеме жасай отырып, балалардың қоғамдағы және отбасындағы құқықтарын талдау	
5.4 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы маңыздылығын анықтау; 9.5.4.2 критерийлерге сәйкес өзінің және басқа адамдардың сөйлеу әрекетін бағалау	10.5.4.1 отбасының қоғамда бағалау; 10.5.4.2 жазбаша нұсқаулар алгоритмге және ментальдық жұмыс жасау

6) "Әкімшілік құқық" бөлімі:

6-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып
6.1 Әкімшілік құқық түсінігі	9.6.1.1 әкімшілік құқық түсінігін білу	10.6.1.1 әкімшілік құқық ұғы
6.2 Әкімшілік жауапкершілік	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтың түрлері мен белгілерін анықтау; 9.6.2.2 топта нәтижелі қарым-қатынас жасау дағдыларын меңгеру	10.6.2.1 әкімшілік құқық түрлері мен белгілерін талдау; 10.6.2.2 жұптасып нәтижел жасау дағдыларын меңгеру
6.3 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	9.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалардың мағынасын анықтау; 9.6.3.2 оқу мәтіндері аясында көп мағыналы сөздің (зат есім, сын есім, етістік) лексикалық мағынасын түсіндіру	10.6.3.1 әкімшілік-құқықты маңыздылығын бағалау; 10.6.3.2 ауызша жауап бе мағыналы сөздің (зат есім, лексикалық мағынасын түсін

7) "Қылмыстық құқық" бөлімі:

7-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	9 сынып	10 сынып

7.1 Қылмыстық құқық түсінігі	9.7.1.1 қылмыстық заңның ерекшеліктерін білу және түсіну; 9.7.1.2 өз әрекетін жоспарлау, критерилерге сәйкес бақылау және бағалау	10.7.1.1 қылмыстық құқық және сипаттау; 10.7.1.2 топтық тапсырманы сұраныс бойынша және өз ба көрсету
7.2 Қылмыс ұғымы	9.7.2.1 қылмыстың белгілері мен түрлерін ажырату	10.7.2.1 қылмыстың белгілерін талдау және бағалау
7.3 Қылмыстық жауапкершілік	9.7.3.1 құқықтық жағдайларды талдай отырып, қылмыстық жауапкершілік пен жаза түрлерін анықтау; 9.7.3.2 сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық актілерді түсіндіру	10.7.3.1 құқықтық жағдайларды талдау және бағалау; 10.7.3.2 сыбайлас жемқорлыққа қарсы құқықтық актілерді сипаттау
7.4 Жазалау және гуманизм мәселесі	9.7.4.1 қылмыстық заңдағы гуманизм принципінің маңыздылығын түсіну; 9.7.4.2 жазу барысында тыртисуды алдын алу және болдырмау үшін қол саусақтарына 3-5 массаж тәсілдерін қолданып босансытатын массаж жасау	10.7.4.1 қылмыстық заңның құрылымын бағалау; 10.7.4.2 екі қолды сермеу, рефлкторлы-тежегіш позицияда психологиялық-эмоционалды кезінде рефлекті тежейтін сезімі, тежеу (қорғаныс) мен кинезиология элементтерін орындау

27. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда барлық сынып бойынша әр бөлімде қамтылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

28. Ұзақ мерзімді жоспарлардағы тақырыптар проблемалық сұрақтар түрінде ұйымдастырылған, бұл сабақ басында сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың ойлау әрекетін белсендіруге, сыни тұрғыдан ойлауды дамытуға, проблемалық сұрақтар қою дағдыларын қалыптастыруға және өз бетінше талдау жасауға мүмкіндік береді.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің 9-10 сыныптары үшін
"Құқық негіздері"
пәнінен жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына
қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 9-10 сыныптары үшін "Құқық негіздері" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 9 сынып:

кесте 1

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары

1 тоқсан		
9.1 Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	9.1.1.1 әлеуметтік нормалар ұғымын түсіндіру; 9.1.1.2 жауап беруде белсенді негізгі пәндік терминдерді қолдану
9.2 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасының адамы мен азаматының құқықтары мен міндеттері қандай?	9.2.1.1 конституциялық құқық түсіндіру; 9.2.1.2 өзінің сөйлеуінің қызығушылық таныту және сөйлеуіне игеруге талпыну
9.3 Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	9.3.1.1 азаматтық құқық қағидаларын анықтау; 9.3.1.2 сөйлеу әрекетін жоспарлау
9.4 Еңбек құқығы түсінігі	Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабы нені жариялайды?	9.4.1.1 еңбек құқығы ұғымын түсіндіру; 9.4.1.2 іске асыру процесін жоспарлау оқу мақсаты мен міндеттерін қолдау
9.5 Отбасылық құқық түсінігі	Отбасы заңмен қалай қорғалады?	9.5.1.1 "неке" және "отбасы" түсініктеме беру; 9.5.1.2 үйлестіруші рөлін міндеттерін оқытушымен бірге топ мүшелерінің функцияларын орындауын қадағалау
9.6 Әкімшілік құқық түсінігі	Қандай әлеуметтік қатынастар әкімшілік құқықпен реттеледі?	9.6.1.1 әкімшілік құқық ұғымын түсіндіру
9.7 Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде?	9.7.1.1 қылмыстық заңның ерекшелігін және түсіну; 9.7.1.2 өз әрекетін жоспарлау сәйкес бақылау және бағалау
2 тоқсан		
9.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық құрылымы	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай?	9.2.2.1 Қазақстан Конституциясына сүйене отырып мемлекеттік органдардың функцияларын жүзеге асыру; 9.2.2.2 оқу тапсырмасын орындауға нақты баға беру
9.3 Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болуға болады?	9.3.2.1 меншік түрлерін анықтау; 9.3.2.2 сөйлеу ағынындағы бағалау анық айту (білім алушының аппаратында күрделі органдардың жоқ жағдайда)
9.4 Еңбек жағдайлары	Еңбек жағдайлары заңнамамен қалай реттеледі?	9.4.2.1 Қазақстан Республикасының еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын реттеу; 9.4.2.2 құқықтық жағдайлардың жұмыс беруші мен қызметкер арасындағы міндеттерін түсіндіру; 9.4.2.3 ақпаратты вербалды және вербалды емес құралдар арқылы алу

9.5 Некені қию және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайда жасалады және бұзылады?	9.5.2.1 некені құру және анықтау
9.7 Қылмыс туралы түсінік	Қандай әрекет қылмыс деп танылады?	9.7.2.1 қылмыстың белгілерін ажырату
3 тоқсан		
9.3 Азаматтық заңдардағы міндет пен жауапкершілік	Азаматтық-құқықтық міндеттемелер қандай жауапкершілікті тудырады?	9.3.3.1 азаматтық құқықтағы міндеттерді талдау және жауапкершілікті анықтау
9.4 Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі?	9.4.3.1 кәмелетке толмағандарға қатысты құқықтық нормалар
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	9.4.3.2 нормативтік -құқықтық актілермен отырып, еңбек дауларын шешу
9.5 Отбасы мүшелерінің құқықтары мен міндеттері	Отбасы мүшелерінің құқықтық мәртебесі қандай?	9.5.3.1 отбасы мүшелерінің міндеттерін анықтау
	Баланың құқықтары қалай қорғалады?	9.5.3.2 құқықтық актілермен отырып, балалардың құқықтарын отбасындағы құқықтарын талдау
9.6 Әкімшілік жауапкершілік	Әкімшілік жауапкершілік қандай жағдайда туындайды?	9.6.2.1 әкімшілік құқық бұзушылықтар мен белгілерін анықтау; 9.6.2.2 топта нәтижелі қарарлар қабылдағандыларын меңгеру
9.7 Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде?	9.7.3.1 құқықтық жағдайлардың қылмыстық жауапкершілік пен анықтау
	Сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтың субъектісі кім?	9.7.3.2 сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтардың актілерді түсіндіру
4 тоқсан		
9.1 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің негізгі идеялары қандай?	9.1.2.1 құқықтық мемлекеттің маңызын анықтау; 9.1.2.2 жолдасының жауапкершілік тікелей және жанама сұрақтар
9.3 Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	9.3.4.1 тұтынушылардың құқықтарын жолдарын анықтау; 9.3.4.2 негізгі және қосымша құқықтарды ажырату
9.4 Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	9.4.4.1 еңбек шартының міндеттерін көрсету
9.5 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі қандай?	9.5.4.1 отбасының қоғамдағы рөлін анықтау; 9.5.4.2 критерийлерге сәйкес отбасы адамдардың сөйлеу әрекетін
9.6 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	9.6.3.1 әкімшілік-құқықтық нормалары мағынасын анықтау; 9.6.3.2 оқу мәтіндері аясын анықтау сөздің (зат есім, сын есім, етіс) мағынасын түсіндіру

9.7 Жазалау және гуманизм мәселесі	Гуманизм принципі қылмыстық құқықта қажет пе?	9.7.4.1 қылмыстық заң принципінің маңыздылығын 9.7.4.2 жазу барысында тыр және болдырмау үшін қол массаж тәсілдерін қолдану массаж жасау

2) 10 сынып

кесте 2

Бөлімдер	Тақырыптар	Оқыту мақсаттары
1 тоқсан		
10.1 Құқық түсінігі	Құқық дегеніміз не және ол қоғамдық қатынастарға қалай әсер етеді?	10.1.1.1 әлеуметтік нормалар түсінігі мен рөлін түсіндіру 10.1.1.2 сөздік қорды қолдау 10.1.1.3 әрекетін сөзбен жеткізу
10.2 Адам және азаматтың құқықтары мен бостандықтары	Қазақстан Республикасының адамы мен азаматының құқықтары мен міндеттері қандай?	10.2.1.1 конституциялық құқық сипаттау; 10.2.1.2 сөздік тапсырма шеңберінде орындалуын нақты өзін-өзі бағалау беру
10.3 Азаматтық құқық түсінігі	Азаматтық құқық қоғамдық қатынастарды қалай реттейді?	10.3.1.1 азаматтық құқық қатынастары талдау; 10.3.1.2 жұппен жұмыс жасау 10.3.1.3 қабілеттілікті көрсету
10.4 Еңбек құқығы түсінігі	Қазақстан Республикасы Конституциясының 24-бабы нені жариялайды?	10.4.1.1 еңбек құқығы ұғымы 10.4.1.2 белсенді сөздік қорды терминдерді қолдану
10.5 Отбасылық құқық түсінігі	Отбасы заңмен қалай қорғалады?	10.5.1.1 "неке" және "отбасы" талдау; 10.5.1.2 ұйымдастырушы рөлін алып, топтық жұмыс функциялары мен рөлдерін ойнау
10.6 Әкімшілік құқық түсінігі	Қандай әлеуметтік қатынастар әкімшілік құқықпен реттеледі?	10.6.1.1 әкімшілік құқық түсінігі
10.7 Қылмыстық құқық түсінігі	Қылмыстық құқықтың басқа құқық салаларынан айырмашылығы неде?	10.7.1.1 қылмыстық құқық және сипаттау; 10.7.1.2 топтық тапсырма сұраныс бойынша және өз бетінше көрсету
2 тоқсан		
10.2 Мемлекеттік органдардың конституциялық жүйесі	Мемлекеттік органдардың қызметі қандай?	10.2.2.1 Қазақстан Конституциясына сүйене отырып органдардың функцияларын салыстыру; 10.2.2.2 әр түрлі құрылымдар сөздерді түсініктіліктің деңгейінде айту

10.3 Меншік құқығы	Қалай меншік иесі болуға болады?	10.3.2.1 меншік түрлерін талдау; 10.3.2.2 құқықтық жағдайлар меншік құқығын алу және анықтау; 10.3.2.3 баламалы, тура және құрастыру
10.4 Жұмыс жағдайы	Еңбек жағдайлары заңнамамен қалай реттеледі?	10.4.2.1 Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі негізінде еңбек жағдайларын; 10.4.2.2 құқықтық жағдайлар жұмыс беруші мен қызметкер міндеттерін бағалау; 10.4.2.3 критерийлер бойынша бақылау
10.5 Некені қию және тоқтату жолдары	Неке қандай жағдайда жасалады және бұзылады?	10.5.2.1 некені құру және анықтау; 10.5.2.2 қол жетімді сөз пайдаланып, өз жауабын ақпараттың басты ойын, тақырып
10.7 Қылмыс туралы түсінік	Қандай әрекет қылмыс деп танылады	10.7.2.1 қылмыстың белгілерін талдау және бағалау
3 тоқсан		
10.4 Еңбекті қорғау	Еңбек даулары қалай шешіледі?	10.4.3.1 кәмелетке толмағандар қатысты құқықтық нормалар бағалау
	Кәмелетке толмағандардың еңбегі заңнамамен қалай қорғалады?	10.4.3.0 нормативтік құқықтық актілермен отырып, еңбек дауларын шешу және негіздеу
10.6 Әкімшілік жауапкершілік	Әкімшілік жауапкершілік қандай жағдайда туындайды?	10.6.2.1 әкімшілік құқық бұзғандар мен белгілерін талдау; 10.6.2.2 жұптасып нәтижелерін жасау дағдыларын меңгеру
10.7 Қылмыстық жауапкершілік	Қылмыстық жауапкершіліктің мәні неде??	10.7.3.2 құқықтық жағдайлар мен қылмыстық жауапкершілік бағалау; 10.7.3.3 сыбайлас жемқорлықтың актілерді сипаттау және бағалау
4 тоқсан		
10.1 Құқықтық мемлекет және азаматтық қоғам	Құқықтық мемлекеттің негізгі идеялары қандай??	10.1.2.1 құқықтық мемлекеттің маңызын талдау; 10.1.2.2 іске асыру процесін талдау оқу мақсаты мен міндеттерін
10.3 Тұтынушылар құқығын қорғау	Біз тұтынушы ретінде өз құқығымызды білеміз бе?	10.3.4.1 құқықтық жағдайлар меншік құқығын алу және анықтау
10.4 Еңбек шарты	Еңбек шарты бойынша қандай құқықтар мен міндеттер туындайды?	10.4.4.1 құқықтық жағдайлар мен шартының мазмұнын ашып көрсету

10.5 Отбасының қоғамдағы маңыздылығы	Отбасының әлеуметтік рөлі қандай?	10.5.4.1 отбасының қоғамда бағалау; 10.5.4.2 жазбаша нұсқаула алгоритмге және ментальды жұмыс жасау
10.6 Әкімшілік құқық бұзушылықтың алдын алу	Әкімшілік құқықтық нормалардың қажеттілігі неде?	10.6.3.1 әкімшілік-құқықт маңыздылығын бағалау; 10.6.3.2 ауызша жауап б мағыналы сөздің (зат есім, лексикалық мағынасын түсін
10.7 Жазалау және гуманизм мәселесі	Гуманизм принципі қылмыстық құқықта қажет пе?	10.7.4.1 қылмыстық за құрылымын бағалау; 10.7.4.2 екі қолды сермеу рефлкторлы-тежегіш пози психологиялық-эмоционалды рефлекті тежейтін қалыпт тежеу (қорғаныс) меха кинезиология элементтерін у

Қазақстан Республика
Білім және ғылым ми
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығы
52-қосымша
Қазақстан Республи
Білім және ғылым мин
2013 жылғы 3 сәуір
№ 115 бұйрығы
689-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптың білім алушыларына арналған "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптың білім алушыларына арналған жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасы (әрі қарай - Бағдарлама) Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2012 жылғы 23 тамыздағы № 1080 қаулысымен бекітілген Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарламаның мақсаты – өнер және еңбек технологиясы саласында сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың функционалды сауаттылықтарын қалыптастыру, шындыққа шығармашылықпен қарайтын тұлғаны дамыту.

3. Бағдарламаның міндеттері:

1) қоршаған ортада өнер, дизайн мен технология туралы саналы ұғынылған түсініктер мен білімді дамыту;

- 2) Қазақстан және әлем халықтарының көркемдік-мәдени мұрасын зерделеу;
- 3) өнер мен дизайнның мәнерлі құралдары арқылы шығармашылық идеяларды жеткізу, технологиялық дағдыларды дамыту;
- 4) нысандарды зерттеу, құрастыру, талдау, көркемдік қайта құру үдерісінде білім алушылардың шығармашылық және сыни тұрғыда ойлау дағдыларын дамыту;
- 5) оқу іс-әрекетінің барлық түрлерінде ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану арқылы тәжірибені меңгеру (зерттеу, идеяларды шығармашылықпен жүзеге асыру, жұмыстарды презентациялау);
- 6) жұмыстың нәтижелерін алуан түрлі ақпарат көздері мен ресурстардың мәнін саналы ұғыну арқылы зерттеу және қолдану;
- 7) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбие және адамгершілік-рухани құндылықтарды қалыптастыру;
- 8) уақытты, материалдардың қасиеттерін және басқа факторларды анықтап және есепке алып, өзіндік іс-әрекетін өз бетімен жоспарлай алу біліктілігін дамыту;
- 9) оқу міндеттеріне жету үшін бірлескен іс-әрекетті ұйымдастыру тәжірибесін меңгеру (жеке, жұптық және топтық жұмыс).

4. Түзете-дамыту міндеттері:

- 1) пән бойынша терминологиялық сөздікті кеңейту, қолданылатын грамматикалық құрылымдарды күрделендіру;
- 2) қарым-қатынастың операциялдық-техникалық және когнитивті базасында коммуникативті іскерліктерді дамыту;
- 3) заттық-практикалық іс-әрекет барысында сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың барлық сенсорлы жүйелерін дамыту және түзету;
- 4) қарым-қатынас жағдаятының нормативтілігі, сәйкестігі тұрғысында сөйлеу құралдарын таңдау және бағалау іскерліктерін қалыптастыру;
- 5) оқытудың белсенді әдістерін ендіру, ақыл-ой және дене еңбегіне құнды қатынасты тәрбиелеу арқылы сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларды мақсатты бағытталған тұрғыда әлеуметтендіру.

2-тарау. Оқу процесін ұйымдастырудағы педагогикалық тәсілдер

5. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың "Көркем еңбек" оқу пәнін толыққанды меңгерудегі қиындықтар бастапқы тіл бұзылысымен - сөйлеу тілінің жалпы дамымауымен байланысты.

6. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың сөздік қорының жеткілікті дамымауы көрінеді:

- 1) сөздіктің шектеулілігінде;

- 2) белсенді және пассивті сөздіктің көлемінің арасындағы айырмашылықта;
- 3) сөздерді дәл емес қолдануда;
- 4) көптеген парафазияларда;
- 5) қажетті сөзді еске түсірудегі қиындықтарда.

7. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың грамматикалық құрылымның жеткілікті дамымауы көрінеді:

1) сөйлем бөлімдерінің тегі, саны және септігінде сәйкестігін меңгерудегі қиындықтарда;

- 2) септік жалғауын дұрыс емес таңдауда сөйлемдік-септік басқаруды бұзуда;
- 3) өзіндік ойын көрсету үшін сөйлемді құрылымдаудағы қиындықтарда.

8. Сөйлеудің дыбыстық жағының жеткілікті дамымауы көрінеді:

- 1) сөйлеудегі дыбыстарды бұрмалауда, алмастыруда және араластыруда;
- 2) буындық құрылымдарды бұзуда: буындардың орнын ауыстыруда, бос қалдыруда, сөздің негіздерін ықшамдауда, бір буында қалып қоюда;
- 3) сөйлеудің екпіндік-әуендік тұрғыда безендірілуінің жұтаңдығында;
- 4) сөйлеудің жатықтығының бұзылуында.

9. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушылардың жалпы сөйлеуінің дамымауы аясында жоғары психикалық функциялардың қалыптасуы екінші рет тежеледі: көру және есту зейіні, ес, ойлау, қиял.

10. Жоғары психикалық функциялардың дамуының тежелуі көрінеді:

- 1) зейіннің бөліну және шоғырландыру қабілетінің төмендеуінде;
- 2) вербальды нұсқауларды қолдану арқылы тапсырмаларды орындаудағы қиындықтарда;
- 3) сенсорлы ақпаратты қайта өңдеуге уақытты арттыруда;
- 4) қалыпты емес жағдайда, контурлы және сызбалық бейнелерде болатын заттарды танудағы қиындықтарда;
- 5) өнімді есте сақтаудың коэффициентінің төмендеуінде;
- 6) ырықты еске қатысты ырықсыз естің барынша сақталуында.

11. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың ойлау іс-әрекетінің ерекшеліктері:

- 1) баяулаған прогностикалық іс-әрекет;
- 2) ұтымды стратегияның қалыптаспауы;
- 3) маңызды айрықша белгілерді ажыратудың жеткіліксіз қабілеті және кездейсоқ, мазмұнды емес белгілерге сырғып кететін ақыл-ой іс-әрекетін өнімді ұйымдастырудың төмен деңгейі.

12. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларда өздерінің әлеуметтік рөлі туралы дұрыс түсініктерінің болмауы байқалады, тұлғааралық қатынастардың маңызды белгілерін ажыратуда қиындықтар айқын көрінеді.

13. Көрсетілген ауытқулар сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға "Көркем еңбек" оқу пәнін оқытуда кедергі келтіреді және арнайы мектепте оқу үдерісін келесі принциптерді қолдана отырып ерекше ұйымдастыруды талап етеді:

1) сөйлеу әрекетінің дағдыларын дамытуға, пәннің оқу материалында психикалық процестерді түзетуге бағытталған тапсырмалар мен іс-әрекет түрлерінің көмегімен ынталандырушы және дамыта оқыту;

2) сабақ барысында сөйлеу режимін сақтау: жеке жұмыс барысында әрбір білім алушының ауызша және жазбаша сөйлеуінде айтылымды бақылау, аграмматизмдерді жою, тұтығатын балалардың сөйлеу қарқынын, ырғағы мен датықтығын қалыпқа келтіру;

3) полисенсорлы негізде оқу материалын беру;

4) көру негізінде байланыстырылған монологты сөйлеу дағдыларын қалыптастыру;

5) дене мүсініндегі, көрудегі бұзылыстардың алдын алу, психоэмоционалды қысымды түсіру, ұсақ және жалпы моториканы түзету, тілдік тыныс алуды түзету үшін денсаулық сақтау технологияларын қолдану.

14. Жаңартылған білім беру мазмұнына өту мақсатында пән мұғалімі жұмыс тәжірибесінде олардың мақсаттылығын түсіну арқылы қазіргі заманғы жалпы дидактикалық және арнайы тәсілдерді қолдануы керек:

1) оқытудағы зерттеу тәсілі білім алушыларды таным үдерісінің шығармашыл қатысушылары етеді;

2) тұлғалық-бағдарланған тәсіл оқу үдерісін дараландыруға, білім алушылардың жеке-дара ерекшеліктерін, қажеттіліктерін және мүмкіндіктерін ескере отырып, олардың шығармашылық күшін толыққанды ашуға бағытталған;

3) әрекеттік тәсіл оқуды ынталандырып, дәлелді етеді, алдына өз бетімен, дербес мақсат қоюға және оған жетудің оңтайлы жолдарын табуға үйретеді, білім алушыларға бақылау және өзін-өзі бақылау, бағалау және өзін-өзі бағалау дағдыларын қалыптастыруға көмек береді;

4) дифференциалды тәсіл сөйлеуді дамытудың типологиялық ерекшеліктерін есепке алуды болжайды, сабақтың алуан түрлі сатыларында алуан түрлі нозологиялық топтардың өкілдеріне арналған тапсырмаларды саралауда көрініс табады;

5) жүйелі тәсіл сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың әмбебап оқу әрекеті жүйесін қалыптастыру және дамыту мүмкіндігін, оқу үдерісін өзін-өзі оқыту және өзін-өзі ұйымдастыру режимінде ұйымдастыру мүмкіндігін қамтамасыз етеді;

6) коммуникативті тәсілдің нәтижесі ретінде, коммуникативті мінез-құлықты таңдау, қарым-қатынастың адекватты жағдаяттарын таңдау арқылы, қарым-қатынастың басқа қатысушыларымен өзара әрекеттесу процесінде тіл арқылы қарым-қатынас жасау қабілеті алынады;

7) жобалау іс-әрекеті мұғалім мен білім алушылардың ынтымақтастығына, олардың шығармашылық қабілеттерін дамытуға бағытталған, үздіксіз білім беру процесінде бағалау түрі болып табылады, кәсіби-маңызды іскерліктерді ерте қалыптастыруға мүмкіндік береді;

8) оқытудағы саналылық оқу материалын меңгерудің қарқынын, тереңдігін және беріктігін қамтамасыз ету үшін, сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушылардың білімі мен іскерліктерін саналы ұғынылған тұрғыда меңгеруін және қолдануын қамтамасыз етеді.

15. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны білім алушылардың танымдық мүмкіндіктеріне қарай бірқатар әдістемелік жағдайларды сақтау арқылы бейімделеді:

1) танымдық процесті когнитивті қолдау бойынша әдістемелік тәсілдер кешенін қолдану;

2) білім алушылардың қабылдау мүмкіндіктеріне адекватты материалды беру қарқыны, бейімделген оқу мәтіндері қолдану;

3) сөйлеуді безендіруді визуалды қолдау: пән бойынша басылған бағдарламалық сөздерді қолдану, сөйлемдер мен фразалар үшін шаблондар жиынтығын, сөйлеу конструкцияларын қолдану, ауқымды мәлімдеме жасауға көмектесетін жаднамаларды, сызбаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану.

16. Арнайы білім беру ұйымындағы көркем еңбек мұғалімінің кәсіби іс-әрекеті сыныптың логопедімен өнімді өзара әрекеттесуді, тұтығуы, ринолалиясы, алаликалық немесе дизартриялық компоненттері, аутизмі бар білім алушыларға сабақта жеке түзетуші қолдауды көрсетуге мүмкіндік беретін арнайы тәсілдер мен техникаларды меңгеруді қамтиды.

17. Сабақтарды өткізуде және материалдарды сақтауда келесі жабдықтар қолданылады: қабырғалық аудиториялық тақта, киімге арналған шкафтар, компьютерге арналған тіреуіші бар үстел, жабдықты сақтауға арналған шкафтар.

18. Оқыту барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдар қолданылуы керек: компьютер жиынтығы: жүйелік блок, монитор, акустикалық жүйе, Web-камера, желілік сүзгі, көп функционалды құрылғы, проектор, интерактивті тақта немесе экран, "Техникалық қауіпсіздік ережелері" плакаттар жиынтығы, электронды оқулықтар, арнайы киім, қабырғалық дәрі қобдишасы.

19. Әмбебап (тұрмыстық) және арнайы (заттық) білімдер мен іскерліктерді, материалдар мен объектілерді көркем өңдеу және қайта құру дағдыларын, үй шаруашылығын жүргізу, техника мен технологияларды пайдалану дағдыларын меңгеру мақсатында кабинеттер сүректі, металды өңдеуге және материалдарды көркем өңдеуге арналған жабдықпен, тамақ дайындауға арналған материалдармен және аспаптармен, маталарды өңдеу және материалдарды көркем өңдеу бойынша жабдықпен жарақтандырылуы қажет.

20. Академиялық ғылыми-терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында Бағдарламаның 2-Қосымшасында пәндік сөздік минимумы ұсынылған.

3-тарау. "Көркем еңбек" пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Көркем еңбек" пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

- 1) 5-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты;
- 2) 6-сынып – аптасына 2 сағат, оқу жылында – 68 сағатты құрайды.

22. Бағдарлама мазмұны 5 бөлімді қамтиды:

- 1) "Визуалды өнер";
- 2) "Сәндік-қолданбалы өнер";
- 3) "Дизайн және технология";
- 4) "Үй мәдениеті";
- 5) "Тамақтану мәдениеті".

23. "Визуалды өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) классикалық және қазіргі өнер;
- 2) қазақстандық суретшілердің шығармашылығы;
- 3) бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары;
- 4) сандық өнер (фотография, анимация, медиақұралдар);
- 5) бейнелеу өнерінің (визуалды) мәнерлі құралдары;
- 6) көркем материалдармен және техникалармен эксперимент жасау.

24. "Сәндік-қолданбалы өнер" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

1) сәндік-қолданбалы өнердің негізгі формалары мен ерекшеліктерін, Қазақстанның және басқа халықтардың қолданбалы өнері;

2) сәндік-қолданбалы өнердің материалдары, құралдары және технологиялары;

3) ұлттық ою-өрнек;

4) интерьердің қолданбалы безендірілуі.

25. "Дизайн және технология" (ұлдар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) негізгі конструкциялық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдары;
- 2) материалдарды өңдеуге арналған инструменттер және жабдықтар;
- 3) алуан түрлі тәсілдермен материалдарды өңдеу;
- 4) әртүрлі материалдардан бұйымдардың дизайны;
- 5) тұрмыстың ұлттық заттарын дайындаудың технологиясы;
- 6) әлемдік және қазақстандық сәулет өнерінің ескерткіштері;
- 7) макет жасау;
- 8) интерьердің дизайны;
- 9) робототехника және көлік құралдарын модельдеу

26. "Дизайн және технология" (қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;
- 2) тоқыма материалдарына арналған құралдар және жабдықтар;
- 3) әртүрлі тәсілдермен тоқыма материалдарын өңдеу;
- 4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны;
- 5) ұлттық киімнің элементтерін дайындаудың технологиясы, стилі және бейнесі, сән индустриясы.

27. "Үй мәдениеті" (ұлдар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) үйдің экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік өсімдіктер шаруашылығы, ландшафтты дизайн негіздері;
- 3) электр қуатының көздері туралы жалпы мәліметтер, тұрмыстық техника және электр құралдарын қолдану мен жөндеу;
- 4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру мен жоспарлау.

28. "Үй мәдениеті" (қыздар) бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жеке гигиенасы, тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік өсімдіктер шаруашылығы, ландшафтты дизайн негіздері;
- 3) киім күтімі мен ұзақ мерзімді сақтау.

29. "Тамақтану мәдениеті" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелерін, дастарқанды жабдықтау;
- 3) тағам әзірлеу технологиясы;

4) әлем халықтарының тағамдары.

30. 5-сыныпқа арналған "Көркем еңбек" пәнінің базалық мазмұны (ұлдар):

1) визуалды өнер: бейнелеу өнеріндегі мәнерлілік құралдары, классикалық өнердің үздік туындылары, қазақстандық суретшілердің шығармашылығы, бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары, натюрморт өнері, ұлттық сәндік натюрморт, пейзаж, табиғатпен үйлесім, әуе перспективасы, индустриалды пейзаж, қала пейзажы, сызықтық перспектива, пластикалық пішіндер өнері, мүсін өнері, шығармашылық жұмысты құру, көрме ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері, Қазақстан халқының сәндік-қолданбалы өнері, сәндік-қолданбалы өнерге арналған материалдармен және құралдармен танысу, әртүрле материалдардан жасалған сәндік бұйым, әртүрлі материалдардан сәндік бұйымдарды дайындау, өру өнері, өрудің түрлері, көркем өруге арналған материалдармен және құралдармен танысу, бұйымды өру, көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: конструкциялық материалдар, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу, конструкциялық материалдарды өндеуге арналған қол еңбегі құралдары және құрылғылар, көркемдеп аралау, идеяларды құру, көркемдеп аралауға арналған материалдарды таңдау және дайындау, сыртқы және ішкі сызықтар арқылы қисық пішінді бұйымды қыларамең көркемдеп аралау, сымнан бұйымдарды модельдеу, нобайлар дайындау (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері), материалды дайындау, бұйымды жасау (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері), әртүрлі материалдарды қолданып, музыкалық аспаптарды (ұрмалы және соқпалы) жобалау, музыкалық аспапты дайындау, жұмыстарды презентациялау;

4) тамақтану мәдениеті: дұрыс тамақтанудың негіздері, ас мәзірін құрастыру;

5) үй мәдениеті: электр қуатының негізгі көздері туралы жалпы мәліметтер, электротехникалық арматура, электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибе жасау (батарея, гальваникалық элементтер), тұрмыстағы жөндеу жұмыстары, өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары, өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

31. 6-сыныптың (ұлдар) "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) визуалды өнер: портрет жанры, портрет түрлері, қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет, сызықты портрет, графика, орындалу техникасы, портреттерді құрудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан жасалған портрет), портреттегі түс, орындау техникасы, фотоөнер, фотокамерамен тәжірибе, анимация, қозғалатын элементтер (ермексазды

анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар), сценарий дайындау, кейіпкерлер мен декорациялар құру, көркем идеяларды іске асыру, дыбыстау, жұмысты презентациялау;

2) сәндік-қолданбалы өнер: қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу, зергерлік бұйымның нобайын құрастыру, зергерлік бұйымды жасауға арналған материалдар мен құралдарды таңдау, бұйым дайындау, бұйымды көркемдеп безендіру, табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары, табиғи материалдардан дайындалатын бұйым нобайын құрастыру, бұйым дайындау, бұйымды көркемдеп безендіру, көрме ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: электр және қол еңбегі құралдары мен жабдықтары, тәжірибелік жұмыстар, құрамалы бөлшектерден робот құрастыру, роботтың шығу тарихы мен оның түрлері (өздігінен зерттеу жүргізу), роботты құрастыру үшін нобай дайындау, роботты құрастыру үшін материалдарды дайындау, роботты құрастыру, роботтың жылжымалы бөлшектерін құру бойынша эксперимент жүргізу, көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер (өздігінен зерттеу жүргізу), көлік құралының моделін құрастыру, нобай, материалдарды іріктеу, көлік құралының моделін құрастыру, модельдің жеке бөліктерін дайындау, модельді құрастыру және безендіру, жұмысты презентациялау;

4) тамақтану мәдениеті: қазақ мәдениетіндегі, әртүрлі халықтардың мәдениетіндегі және қоғамдық тамақтандыру орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері;

5) үй мәдениеті: электр сызбалардың шартты белгілерімен танысу, электр тізбектері, батареикадғы шамшырақты дайындау, электр қол еңбегі құралдарын қолданып, тұрмыстағы жөндеу жұмыстары, сәндік-гүлді мәдениеттер, гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

32. 5-сыныптың (қыздар) "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) визуалды өнер: бейнелеу өнеріндегі мәнерлі құралдар, классикалық өнердің үздік туындылары, қазақстандық суретшілердің шығармашылығы, бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары, натюрморт өнері, ұлттық сәндік натюрморт, пейзаж, табиғатпен үйлесім, әуе перспективасы, индустриалды пейзаж, қала пейзажы, сызықтық перспектива, пластикалық пішіндер өнері, мүсін өнері, шығармашылық жұмысты құру, көрме ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: ою-өрнектің түрлері, қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизация мен мотивтері), көркем кестелеу, кестелеудің түрлері, материалдармен және құралдармен танысу, нобайды құрастыру,

көркемдік кестемен бұйымды безендіру, өру өнері, өрудің түрлері, материалдар және құралдармен танысу, бұйымды өру, жұмыстардың көрмесі;

3) дизайн және технология: тоқыма материалдарының классификациясы және сипаттамасы, материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу, тоқыма материалдарын өңдеуге арналған жабдықтар, құралдар және құрылғылар, тігін бұйымдарының классификациясы, идеядан өнімге дейін (тігін бұйымдары), киімнің дизайны және оны макеттеу (қағаз, тоқыма), костюмді құрастыру (мини-манекенде немесе қуыршақта), тоқыма мозаикасы техникасында тігін бұйымдарының дизайны (құрақ, пэчворк, квилт), идеяларды құрастыру, нобай, материалды таңдау және дайындау, жұмыстың орындалу бірізділігі, бұйым дайындау, бұйымды безендіру;

4) тамақтану мәдениеті: дұрыс тамақтанудың негіздері, ас мәзірін әзірлеу, асхананың жабдыкталуы, тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтар, ыдыстар, тағам дайындауға арналған құралдар мен құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу, тіскебасарлар мен сусындарды әзірлеу технологиясы, жемістер мен көкөністерден салаттар әзірлеу технологиясы;

5) үй мәдениеті: жеке бастың гигиенасы, өзіне күтім жасау, өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары, өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

33. 6-сыныптың (қыздар) "Көркем еңбек" оқу пәнінің базалық мазмұны:

1) визуалды өнер: портрет жанры, портрет түрлері, қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет, сызықты портрет, графика, орындалу техникасы, портреттерді құрудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан орындалған портрет), портреттегі түс, орындалу техникасы, фотоөнер, фотокамерамен тәжірибе. жасау, анимация, қозғалмалы элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар), сценарий дайындау, кейіпкерлер мен декорациялар құру, көркемдік идеяларды жүзеге асыру, дыбыстау, жұмысты презентациялау;

2) сәндік-қолданбалы өнер: тоқу өнері, ілмекпен тоқу, тоқу тәсілдері мен техникалары, бұйымның нобайын дайындау, материалдар мен құралдарды таңдау, әртүрлі бұйымдарды ілмекпен тоқу (сулықтар, сөмкелер, ұялы телефондардың қаптары), шалма бізбен тоқу, шалма біздер, олардың түрлері, тоқу тәсілдері мен техникалары, бұйымның нобайын дайындау, әртүрлі бұйымдарды шалма бізбен тоқу (мойынорағыш, үшкіл орамал, тіреуіш, ұялы телефондардың қаптары), жұмысты презентациялау, көрме ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: тоқыма материалдарынан бұйым құрастыру (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншықтар), идеяларды құрастыру, нобай,

әртүрлі түстегі және фактуралы тоқыма материалдарын зерттеу, материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау, бұйым дайындау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және безендіру, үйге арналған тоқыма бұйымдарының дизайны (алжапқыш, асханалық бұйымдар), идеяларды құрастыру, нобай, материалды таңдау және дайындау, жұмысты орындау бірізділігі, бұйымды жасау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді жинақтау және бұйымды безендіру, жұмысты презентациялау;

4) тамақтану мәдениеті: қазақ халқының және әртүрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтандыру орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі дұрыс ұстау ережелері, жартылай дайын өнімдерден тағамдар әзірлеу технологиясы, тағамдарды жылдам әзірлеудің технологиясы, десерт әзірлеу технологиясы;

5) үй мәдениеті: гигиена ережелері, бөлмені ылғалды және құрғақ тазалау, киімнің және аяқ киімнің күтімі, оларды сақтау, сәндік-гүлді мәдениеттер, гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар.

34. "Көркем еңбек" оқу пәнінің 5-6-сыныптарға арналған оқу бағдарламасының мазмұны оқыту мақсаттары жүйесінің шығармашылық іс-әрекеті үдерісі барысында тәжірибелік және негізгі білім қалыптастыруға бағытталған үш бөлім бойынша ұйымдастырылған.

35. "Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған әлем туралы білім мен түсінік;
- 2) тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік;
- 3) ақпарат көздерімен жұмыс істеу;
- 4) шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау;
- 5) дизайн құрастыру бойынша тапсырмалармен жұмыс жасау;
- 6) материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары.

36. "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеялардың көркем көрінісі;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құрастыру технологиясы;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) техника қауіпсіздігі және еңбек гигиенасы ережелерін сақтау.

37. "Таныстырылым, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау" бөлімі келесі бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстардың таныстырылымы;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;
- 3) әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау;
- 4) жұмысты жетілдіру және бейімдеу.

4-тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

38. Оқу бағдарламасында оқыту мақсаттарын қолдануға қолайлы болу үшін кодтық белгі енгізілген. Кодтық белгідегі бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сан бөлім және бөлімше ретін, төртінші сан оқу мақсатының реттік номерін көрсетеді. Мысалы, 5.2.1.4. кодында "5" - сынып, "2.1" - бөлім мен бөлімше, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

39. Күтілетін нәтижелер бойынша оқыту мақсаттарының жүйесі:

- 1) "Шығармашылық идеяларды дамыту және зерттеу" бөлімі:

1-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
1.1 Қоршаған орта туралы білім мен түсінік	5.1.1.1 ұлдар/қыздар: қоршаған ортаның ассоциативті мағынасы мен визуалды сипаттамасын зерделеу және анықтау; 5.1.1.2 ұлдар/қыздар: базалық терминдерді дұрыс дыбыстау және жазу, оларды белсенді сөздікте қолдану	6.1.1.1 ұлдар/қыздар: нысандарының визуалды түсінуін және білімін көрсету; 6.1.1.2 ұлдар/қыздар: деректерді сөйлеуде термин-сөздерді еркін қолдану
1.2 Тарих, мәдениет және дәстүр туралы білім мен түсінік	5.1.2.1 ұлдар/қыздар: қазақ халқының ұлттық және әлем мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін анықтау және зерделеу; 5.1.2.2 ұлдар/қыздар: қоршаған адамдардың тілдік мінез-құлқын критерийлер бойынша бағалау	6.1.2.1 ұлдар/ қыздар: қазақ және әлем мәдениетіндегі өнер, қолөнер мен дизайн туындыларының ерекшеліктерін білімі мен түсінігін көрсету; 6.1.2.2 ұлдар/қыздар: критерийлер бойынша өзіндік тілдік мінез-құлқын бағалау
1.3 Ақпарат көздері	5.1.3.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу мен дамыту үшін ақпарат көздерімен жұмыс істеу	6.1.3.1 ұлдар/қыздар: идеяларды зерттеу және дамыту үшін ақпарат көздерін өз бетімен таңдау және қолдану
1.4 Шығармашылық іс-әрекет үдерісін жоспарлау	5.1.4.1 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмысты орындау кезеңдерін анықтай отырып, жоспар дайындау; 5.1.4.2 ұлдар/қыздар: сөйлеу мәдениетін меңгеруге, сөйлеудің сапасын бағалауға ұмтылысты көрсету; 5.1.4.3 ұлдар/қыздар: заттық-графикалық сызбаға сүйеніп, тапсырманы орындау барысын жоспарлау	6.1.4.1 ұлдар/қыздар: уақыт, ресурстар, факторлардың жұмсалуын ескеріп, іс-әрекеттің бірізділігін анықтау; 6.1.4.2 ұлдар/қыздар: шығындарды анықтау (сандық және сапалық); 6.1.4.3 ұлдар/қыздар: ақпаратты ұсыну және көру негізінде шешім қабылдау
1.5 Дизайн (эскиз) дайындау бойынша тапсырмалармен жұмыс істеу	5.1.5.1 ұлдар/қыздар: композицияның негізгі заңдылықтарын ескеріп, қарапайым	6.1.5.1 ұлдар/ қыздар: композицияның негізгі заңдылықтарын сақтай отырып, қарапайым

	нысандардың дизайнын дайындау бойынша тапсырмаларды орындау; 5.1.5.2 ұлдар/қыздар: шығармашылық идеяларды іске асыру үшін нобайлар мен үлгілерді орындау; 5.1.5.3 ұлдар/қыздар: көру және сөздік нұсқау бойынша жұмыс істеу	нысандардың дизайны бойынша орындау; 6.1.5.2 ұлдар/қыздар: идеяларды іске асыру техникалық суреттер мен сызбаларды орындау; 6.1.5.3 ұлдар/қыздар: әртүрлі ұсынылған ақпаратпен жұмыс істеу мен меңгеру
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері мен жұмыс істеу техникалары	5.1.6.1 ұлдар: материалдардың ұқсастықтары мен айырмашылықтарын анықтау арқылы, жалпы қасиеттері мен құрылысын зерделеу; 5.1.6.2 ұлдар/қыздар: заманауи және дәстүрлі емес материалдарды білу, олардың қасиеттері мен қызметін анықтау; 5.1.6.3 қыздар: тоқыма материалдары мен бұйымдардың жіктелуін білу және сипаттау; 5.1.6.4 ұлдар/қыздар: таңдаған құралдардың қасиеттерін ескере отырып, көркемөнер материалдарын, орындау техникаларын пайдалану және эксперимент жүргізу; 5.1.6.5 ұлдар/қыздар: түсіну және нақтылау үшін тікелей, жанама және баламалы сұрақтар қою	6.1.6.1 ұлдар: материалдардың механикалық және технологиялық қасиеттерін білу, олардың қолданылу аясын анықтау; 6.1.6.2 ұлдар/қыздар: заманауи және емес материалдарды білу, олардың пайдаланудың тиімді жолдарын анықтау; 6.1.6.3 қыздар: тоқыма материалдары мен бұйымдардың қасиеттерін білу және зерделеу және анықтау; 6.1.6.4 ұлдар/қыздар: қасиеттері жайлы білімін жинақтау және жұмыс істеу дағдыларын пайдалану техникалар, көркемдік материалдар және эксперимент жасау; 6.1.6.5 ұлдар/қыздар: олардың қолданылу аясын анықтау және орындауда сыныптастарымен ынтымақтасу

2) "Шығармашылық жұмыстарды жасау және дайындау" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем көрінісі	5.2.1.1 ұлдар/қыздар: өз идеялары мен сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін қолдану; 5.2.1.2 ұлдар/қыздар: мәтін-сипаттамалардың мазмұнын толық, қысқа, таңдамалы түрде қайта әңгімелеу	6.2.1.1 ұлдар/қыздар: өз сезімдерін беру үшін қоршаған ортаның визуалды элементтері мен өнердің көркем тәсілдерін анықтау, таңдау және қолдану; 6.2.1.2 ұлдар/қыздар: мәтін-сипаттамалардың мазмұнын толық, қысқа, таңдамалы түрде қайта әңгімелеу
2.2 Құралдар мен жабдықтар	5.2.2.1 ұлдар: құрастырмалы, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол еңбегі құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану; 5.2.2.2 ұлдар: ағаш және темір өңдеу білдегінің қызметі мен құрылысын түсіндіру; 5.2.2.1 қыздар: тігін машинасының құрылысын, жіп өткізуді сипаттау, машина тігістерін орындау;	6.2.2.1 ұлдар: құрастырмалы, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу үшін қол еңбегі құралдары мен жабдықтарын анықтау, сипаттау және қолдану; 6.2.2.2 ұлдар/қыздар: ұсынылған ақпаратпен жұмыс істеу мен меңгеру 6.2.2.1 қыздар: тігін машинасының құрылысын, жіп өткізуді сипаттау, машина тігістерін орындау;

	5.2.2.2 қыздар: тігін бұйым-дарын ылғалды-жылулық өңдеуге арналған жабдықтарды сипаттау және қолдану; 5.2.2.3 ұлдар/қыздар: белгілі типтегі ой тұжырымын бірізді, нақты құрылымымен, көрнекі материалға сүйеніп құру	6.2.2.2 қыздар: тігін бұйым-дарын жылулық өңдеу режимдерін оларды тәжірибеде қолдану; 6.2.2.3 ұлдар/қыздар: жоспарға, сызбаға, иллюстрацияға талқылау элементтері арқылы немесе баяндаушы сипаттағы
2.3 Жасау технологиясы	5.2.3.1 ұлдар: өлшемдер мен белгілеу негізінде орындалған бұйым дайындау үшін материалдарды қол құралдарымен өңдеу; 5.2.3.2 ұлдар: түрлі материалдардан қарапайым бұйым дайындау; 5.2.3.1 қыздар: тоқыма бұйымдарын пішу және сыру тігісін қолдану арқылы қол еңбегі құралдары мен тігін машинасында өңдеу; 5.2.3.2 қыздар: түрлі материалдардан (тоқыма, табиғи және жасанды) қарапайым бұйым орындау; 5.2.3.3 ұлдар/қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениет элементтерін пайдалану; 5.2.3.4 ұлдар/қыздар: тақырыпты анықтап, тұтас және тұтас емес мәтіндердің негізгі ақпаратын түсіну	6.2.3.1 ұлдар: орындалған өнім негізінде бұйым дайындау үшін электр қол құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ұлдар: ажырайтын және біріктіру әдістерін қолдану, бөлшектерден тұратын бұйымдарды жасау; 6.2.3.1 қыздар: тігін машинасымен құралдарымен бүгіп тігу, түрлерін қолдана отырып материалдарын пішу және өңдеу; 6.2.3.2 қыздар: әр түрлі қолдану материалдарды (тоқыма, табиғи және жасанды) қолдана отырып, бір өнім орындау; 6.2.3.3 ұлдар/қыздар: жұмыстар мен бұйымдар дайындау үдерісінде қазақтың ұлттық мәдениетін пайдалану; 6.2.3.4 ұлдар/қыздар: белгілі ақпаратты қолданып, тұтас және тұтас емес мәтіндегі негізгі ақпаратты таныу
2.4 Тамақтану мәдениеті	5.2.4.1 ұлдар/ қыздар дұрыс және тиімді тамақтану ережелерін зерделеу және сипаттау; 5.2.4.2 ұлдар/қыздар: дұрыс және тиімді тамақтану мәзірін құрастыру; 5.2.4.3 қыздар: тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтардың мүмкіндіктерін анықтау; 5.2.4.4 қыздар: салқын тағамдар мен сусындарды әзірлеу технологиясын қолдану; 5.2.4.5 ұлдар/қыздар: лексикалық үйлесімділікті ескере отырып, жеке сөздердің, сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, эмоционалды боялған және кәсіби сөздердің, неологизмдердің мағынасын түсіну.	6.2.4.1 ұлдар/қыздар: қоғамдағы тамақтану орындарында, қазақ халқының халықтарының мәдениетін танып, басында өзін-өзі ұстау ережелерін және сипаттау; 6.2.4.2 ұлдар/қыздар: әртүрлі тағамдар арналған дастарқанды безендіру; 6.2.4.3 қыздар: жылдам тағамдар мен десе технологияларын қолдану; 6.2.4.4 қыздар: әртүрлі тағамдар үшін азық-түліктер, құрал-жабдықтар қажетті заттарды анықтау және пайдалану; 6.2.4.5 ұлдар/қыздар: үйлесімділікті ескере отырып, сөз тіркестерінің және сөйлемдердің, эмоционалды боялған және неологизмдердің қолданылу мағынасын түсіндіру.
2.5 Үй мәдениеті	5.2.5.1 ұлдар/қыздар: өсімдік шаруашылығы мен жеміс-көкөніс түрлерінің негізгі бағыттарын сипаттау;	6.2.5.1 ұлдар/қыздар: сәндік технологиясын сипаттау;

	5.2.5.2 ұлдар/қыздар: өсімдік шаруашылығында көктемгі жұмыстарды орындау; 5.2.5.3 ұлдар: электр энергиясы көздері туралы әңгімелеу; 5.2.5.4 ұлдар: қарапайым электротехникалық арматура мен электромонтажды құралдарды атау мен олардың қызметін түсіндіру; 5.2.5.5 ұлдар: тұрақты ток көздерін пайдалану арқылы қарапайым бұйымдарды құрастыру; 5.2.5.6 ұлдар: қол құралдарын пайдаланып, ақауларды жөндеу үшін интерьерді ұйымдастыру және қарапайым жөндеу операцияларын жүргізу бойынша практикалық жұмыстарды орындау; 5.2.5.3 қыздар: жеке бас гигиенасы ережелерін сипаттау, шаш пен терінің түрлерін анықтау; 5.2.5.4 қыздар: шектелген қолдау жағдайында өз бетімен өзін күту бойынша әрекеттер мен тәсілдерді таңдау және қолдану; 5.2.5.5 ұлдар/қыздар: мәтінді өзектілік, құндылық, сапа және пайдалылық тұрғысынан бағалаушы сұрақтарды құрастыру; 5.2.5.6 ұлдар/қыздар: нақты тапсырмаларды орындау үшін әртүрлі ақпарат көздерін зерттеу; 5.2.5.7 ұлдар/қыздар: мәтін-тұжырымның құрылымына сүйеніп, өзіндік ұстанымын дәйекті түрде дәлелдеу.	6.2.5.2 ұлдар/қыздар: сәндік өсіру шаруашылығында көктемгі жұмыстарды орындау; 6.2.5.3 ұлдар: электросызықтарды салу, шартты графикалық шамамен бейнелеу және тәжірибеде қолдану; 6.2.5.4 ұлдар: қарапайым электр тізбектерін есебін жүргізу және ажырату; 6.2.5.5 ұлдар: қарапайым электр тізбектерін орындау және жөндеу; 6.2.5.6 ұлдар: электр құралдарын пайдаланып, ақауларды жөндеу операцияларын жүргізу бойынша практикалық жұмыстарды орындау; 6.2.5.3 қыздар: тазалау құралдарын сипаттау, үйге қойылатын гигиенаны сақтау; 6.2.5.4 қыздар: тазалау жабдықтарын таңдау және қолдану; 6.2.5.5 қыздар: маусымдық киімдерді күту ережелерін сақтау; 6.2.5.6 ұлдар/қыздар: әртүрлі ақпарат алу, алынған ақпаратты көзқарастарды салыстыру және әрекеттің оңтайлы әдісін анықтау; 6.2.5.7 ұлдар/қыздар: мәтін-тұжырымның коммуникация үшін вербальді және емес құралдарды адекватты түрде пайдалану.
2.6 Техника қауіпсіздігі мен еңбек гигиенасының ережелерін сақтау	5.2.6.1 ұлдар/қыздар: техника қауіпсіздігін сақтап, материалдар мен құралдарды қолдану; 5.2.6.2 ұлдар/қыздар: қол еңбегі құралдарымен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу; 5.2.6.3 ұлдар/қыздар: суреттер түрінде ақпаратты ұсыну.	6.2.6.1 ұлдар/қыздар: техника қауіпсіздігін сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану; 6.2.6.2 ұлдар/қыздар: электр құралдарымен және жабдықтарымен қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасының ережелерін білу; 6.2.6.3 ұлдар/қыздар: суреттер түрінде ақпаратты ұсыну.

3) "Презентациялау, талдау және шығармашылық жұмыстарды бағалау" бөлімі:

3-кесте

Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары	
	5 сынып	6 сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды презентациялау	5.3.1.1 ұлдар/қыздар: сыныпқа дайын жұмысты презентациялау (көрме); 5.3.1.2 ұлдар/қыздар: есімдерде және септіктегі сөздерді үйлестіре отырып, сөйлеудің атаулы бөліктерін қолдану.	6.3.1.1 ұлдар/қыздар: дайын жұмысты аудиториясына презентациялау; 6.3.1.2 ұлдар/қыздар: сан есімдердің, есімдіктердің формаларын қолдану.

3.2 Идеяларды талдау және бағалау	5.3.2.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолданып өзіндік және басқалардың жұмыстарында көрсетілген идеялар мен тақырыптарды сипаттау; 5.3.2.2 ұлдар/қыздар: стилистикалық боялған сөздерді, профессионализмді, аббревиатураны қолдану.	6.3.2.1 ұлдар/қыздар: пәндік қолданып өзіндік және жұмыстарында көрсетілген тақырыптарды салыстыру; 6.3.2.2 ұлдар/қыздар: стилистикалық боялған сөздерді, профессионализмді, аббревиатураны қолдану, қайталау мен штамптарға жо
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	5.3.3.1 ұлдар/қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өзінің және өзгелердің жұмыстарындағы қолданылған әдістер мен тәсілдерді сипаттау; 5.3.3.2 ұлдар/қыздар: технологиялық жоспарға сүйеніп, тапсырманы орындау барысын сөйлету.	6.3.3.1 ұлдар/қыздар: пәндік қолдана отырып, өзінің жұмыстарындағы қолданылған тәсілдерді салыстыру; 6.3.3.2 ұлдар/қыздар: ұсынған мәтін-тұжырымды құрастыру
3.4 Жұмысты жетілдіру мен бейімдеу	5.3.4.1 ұлдар/қыздар: өзінің және өзгелердің жұмыстарын жетілдіру және бейімдеу бойынша конструктивті пікірлерді қабылдау және ұсыныстар беру; 5.3.4.2 ұлдар/қыздар: коммуникация барысында шығармашылық және ізденістік сипаттағы мәселелерді бірлесіп шешу.	6.3.4.1 ұлдар/қыздар: өзінің жұмыстарын жетілдіру бойынша конструктивті пікірлерді негіздемемен ұсыныстарды беру; 6.3.4.2 ұлдар/қыздар: қойылған оқу әрекеттерін жоспарлау және бағалау.

40. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылысы бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының ұзақ мерзімді жоспары негізінде осы Бағдарламаның қосымшасына сәйкес жүзеге асырылады. Ұзақмерзімді жоспарда әр бөлім бойынша оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

41. Бөлімдер және ішіндегі тақырыптар бойынша сағат сандарын бөлу мұғалімнің еркіне қалдырылады.

Негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптың білім алушылары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасына қосымша 1.

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6 сыныптары үшін "Көркем еңбек" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 5 сынып (ұлдар):

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуге тиісті
1 тоқсан		

Визуалды өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлі құралдар. Классикалық өнердің үздік туындылары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары.	5.1.2.1 әлемдік және мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін зерделеу; 5.1.2.2 өлшемдер бойынша адамдардың тілдік мінез-құлбын таныту; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпарат жинау; істеу; 5.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өзінің және өзгелерінің қолөнершілер, дизайнерлермен берілген идеялар мен тақырыптарын таныту; 5.3.3.2 технологиялық жаңашылдықты тапсырманың орындалу барысында қолдану; 5.3.3.1 пәндік терминологияны отырып, өзінің және өзгелерінің қолөнершілер, дизайнерлермен қолданылған әдістер (техникалар) сипаттау.
	Натюрморт өнері. Ұлттық сәндік натюрморт	5.1.5.2 шығармашылық идеяны үшін нобайлар орындау; 5.1.5.3 көру және сөздік нұсқалар жұмыс істеу; 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерді ескере отырып, көркемөнер техникаларын пайдалану жасау жүргізу; 5.2.1.1 өзіндік идеялары мен үшін қоршаған ортаның визуалды және өнердің көркем тәсілдерін қолдану; 5.2.3.3 шығармашылық бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерін қолдану; 5.2.3.4 тақырыпты анықтау, біртұтас емес мәтіндегі мәнін түсіну.
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесім. Әуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған ортаның мағынасы мен визуалды сипатын және анықтау (композиция, фактура, тепе-теңдік); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды және өнердің көркем тәсілдерін қолдану; 5.2.1.2 мәтін-сипаттамаларды толық, қысқа, таңдамалы түрде беру.
	Индустриалды пейзаж. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған ортаның мағынасы мен визуалды сипатын және анықтау (композиция, фактура, тепе-теңдік);

		5.2.1.1 өз идеялары мен сезім, қоршаған ортаның визуалдық сипаттарын, өнердің мәнерлі құралдарын анықтау (композициялық фактура, тепе-теңдік); 5.2.4.5 лексикалық үйлесімді отырып, жеке сөздердің, сөз тіркестерінің, сөйлемдердің, эмоционалдық сипаттарын, кәсіби сөздердің, неологизмдерді мағынасын түсіну.
	Пластикалық пішіндер өнері. Мүсін өнері	5.1.1.1 қоршаған ортаның визуалдық сипаттарын, мағынасын мен визуалды сипаттарын анықтау (композициялық фактура, тепе-теңдік); 5.1.1.2 базалық терминдерді анықтау және жазу, оларды белсенді сипаттау; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезім, қоршаған ортаның визуалдық сипаттарын, өнердің мәнерлі құралдарын анықтау (композициялық фактура, тепе-теңдік); 5.3.3.1 пәндік терминологияны анықтау отырып, өзінің және өзгелерінің (қолөнершілер, дизайнерлер) қолданылған әдістерін (техникалар) сипаттау; 5.3.3.2 технологиялық жаңашылдықтар тапсырманың орындалу барысын бақылау;
	Шығармашылық жұмыс. Көрме ұйымдастыру	5.1.5.2 шығармашылық идеяны жасау үшін нобайлар орындау; 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерді ескере отырып, көркемөнершілердің техникаларын пайдалану және жүргізу; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезім, қоршаған ортаның визуалдық сипаттарын, өнердің мәнерлі құралдарын анықтау (композициялық фактура, тепе-теңдік); 5.3.1.1 сыныпқа дайындау презентациялау; 5.3.1.2 санда және септікте сипаттау отырып, сөйлеудің атаулы белгілерін анықтау;
2 тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Сәндік-қолданбалы өнер, негізгі формалары мен ерекшеліктері. Қазақстан халқының сәндік-қолданбалы өнері	5.1.2.1 әлем және қазақ ұлттық сәндік өнер, қолөнер мен дизайн ерекшеліктерін анықтау және сипаттау; 5.2.2.1 конструкциялық, табиғи материалдарды өңдеуге қолдану құралдары мен жабдықтарын сипаттау және қолдану; 5.1.5.3 көру және сөздік нұсқаны жұмыс істеу.
	Материалдар және құрал-жабдықтармен танысу	5.2.2.3 көрнекі материалдарды құрылымы бар, белгілі типтегі бірізді құрастыру;

	Өртүрлі материалдар дан сәндік бұйым. Идеяларды талқылау және дамыту. Нобай.	5.1.5.2 шығармашылық идея үшін нобайлар орындау; 5.1.5.3 көру және сөздік нұ жұмыс істеу; 5.2.3.2 конструкциялық, таб материалдардан қарапайы дайындау.
	Өртүрлі материалдар дан сәндік бұйым. Бұйым дайындау	5.1.6.2 бірқатар заманауи ж материалдарды танып-білу, о мен міндеттерін анықтау; 5.1.6.5 түсіну және нақтыл жанама және баламалы сұрақ 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас оның маңыздылығын түсініп матералдар мен құралдарды
	Өру өнері. Өрудің түрлері. Материалдар мен және құралдармен танысу.	5.1.6.2 бірқатар заманауи ж материалдарды танып-білу, о мен міндеттерін анықтау; 5.1.5.2 шығармашылық идея үшін нобайлар орындау.
	Бұйымды өру	5.2.3.2 өртүрлі конструкция жасанды материалдардан к дайындау; 5.2.3.3 шығармашылық бұйымдар дайындау үдеріс ұлттық мәдениет элементтер 5.2.3.4 тақырыпты анықтап біртұтас емес мәтіндегі м түсіну; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас оның маңыздылығын түсініп матералдар мен құралдарды
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмыс презентациялау; 5.3.4.2 іскерлік коммуник шығармашылық және ізде мәселелерді бірлесіп шешу.
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Конструкция лық материалдар. Материалдар дың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.1 конструкциялық, таб материалдардың жалпы құрылысын, олардың ұқ айырмашылықтарын анықтау; 5.2.2.1 конструкциялық, таб материалдарды өңдеу үдеріс құралдары мен жабдық сипаттау және қолдану.
	Конструкция лық материалдар	5.2.2.2 ағаш және темір қызметі мен құрылысын түсі 5.2.6.3 суреттердің түрі р ұсыну;

ды өңдеуге арналған жабдықтар, қол еңбегі құралдары, құрылғылар	5.2.6.2 қол еңбегі құралдарының қауіпсіздігі мен тәсілдерін білу (гигиенасының ережелерін білу, құралдарды ұйымдастыру, арнайы киімде жұмыс істеу)
Көркемдеп аралау. Идеяларды құрастыру. Материалды таңдау және дайындау	5.1.5.1 өзінің және басқаларының қолөнершілер, дизайнерлермен сүйеніп отырып және композиция заңдылықтарын ескеріп, нысандардың дизайнын құрастыру; тапсырмаларды орындау; 5.1.5.2 шығармашылық идеяларды үшін нобайлар орындау; 5.1.4.1 шығармашылық жобаны кезеңдерін анықтай отырып құрастыру; 5.1.4.2 сөйлеу мәдениетін меңгеру, сапасын бақылауға ұмтылыс.
Сыртқы және ішкі сызықтар арқылы қисық пішінді бұйымды қыламен көркемдеп аралау	5.2.3.1 өлшем мен бейімді орындалған бұйымды материалдарды қол құралдармен дайындау; 5.2.3.2 әртүрлі конструкция жасанды материалдардан кесу, дайындау; 5.2.6.1 техника қауіпсіздігі мен маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
Сымнан бұйымдарды модельдеу. Нобайларды құрастыру (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері). Материал таңдау. Құралдар-жабдықтар мен құрылғылар	5.1.5.2 шығармашылық идеяларды үшін нобайлар орындау; 5.1.4.3 заттық-графикалық тапсырманың орындалу барысын орындау; 5.2.3.1 өлшем мен бейімді орындалған бұйымды материалдарды қол құралдармен дайындау; 5.3.4.1 өзінің және басқаларының жетілдіру және бейімді конструктивті пікірлерді ұсыныстар жасау.
Бұйым дайындау. (шынжыр, басқатырғыш ойындары, жануарлардың пішіндері)	5.2.3.2 әртүрлі конструкция жасанды материалдардан кесу, дайындау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасы мен маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
Әртүрлі материалдарды қолданып, музыкалық аспаптарды (ұрмалы және соқпалы) жобалау	5.1.5.1 өзінің және басқаларының қолөнершілер, дизайнерлермен сүйеніп отырып және композиция заңдылықтарын ескеріп, нысандардың дизайнын құрастыру; тапсырмаларды орындау;

		5.1.5.2 шығармашылық идеяларды үшін нобайлар орындау
	Музыкалық аспапты дайындау	5.2.3.1өлшем мен белгілер орындалған бұйым даярлау материалдарды қол құралдарды 5.2.3.2 әртүрлі конструкцияларды жасанды материалдардан қол дайындау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1 сыныпқа дайындау презентациялау (көрме); 5.3.2.2 стилистикалық және профессионализмді, аббревиатура
4 тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Ас мәзірін құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және тиімді ережелерін сипаттау және зерделеу 5.2.4.2 дұрыс және тиімді тамақ құрастыру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяларды дамыту үшін ақпарат көздерін (оның ішінде ақпараттық-технологияны қолдану арқылы)
Үй мәдениеті	Электр қуатының негізгі көздері туралы жалпы мәліметтер. Электротехникалық арматура. Электр энергиясының әртүрлі көздерімен тәжірибе жасау (батарея, гальваникалық элементтер)	5.2.5.3 электр энергиясының әңгімелеп беру; 5.2.5.5 өзектілік, сапалылығын тұрғысында мәтінді бағалау құрастыру; 5.1.3.1 шығармашылық идеяларды дамыту үшін ақпарат көздерін (оның ішінде ақпараттық-технологияны қолдану арқылы) 5.2.5.4 қарапайым электротехника мен электромонтажды құралдар және олардың қызметін түсіндіру 5.2.5.5 тұрақты тоқ көздерін қарапайым бұйым құрастыру 5.2.5.6 нақты тапсырманы ақпаратты іздеу; 5.2.5.7 мәтін-тұжырымның сүйеніп, өзіндік позициясын дәлелдеу.
	Тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	5.2.5.6 қол құралдарын пайдалану жою бойынша қарапайым жөндеу және интерьерді ұйымдастыру практикалық жұмыстарды орындау
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығы	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығының көкөніс түрлерінің негізгі бағыттары және сипаттау;

	ғындағы көктемгі жұмыстар.	5.2.5.2 өсімдік шаруашылық жұмыстар жүргізу; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды

2) 6 сынып (ұлдар):

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Ұзақ мерзімді жоспардың мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуі тиіс:
1 тоқсан		
Визуалды өнер	Портрет жанры. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін ақпарат қорында таңдау және қолдану; 6.1.2.1 әлемдік және мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін мен түсінігін көрсету.
	Сызықты портрет. Графика. Орындалу техникасы. Дәстүрлі емес материалдардан портрет жасау (сымнан орындалған портрет)	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарымен және қолдану; 6.1.6.4 материалдардың қолдану білімін және тәжірибелілік дағдыларын көрсете отырып, көркемдік материалдарды эксперимент жасау; 6.1.6.2 бірқатар заманауи жасау материалдарды танып-білу, пайдаланудың тиімді жолдарын (әдістерін) анықтау
	Портреттегі түс. Орындалу техникасы	6.1.1.1 өзінің және басқаларының негізінде қоршаған ортаның визуалды сипаттамаларын сипаттау, пішін, фактура, тепе-теңдік білімін көрсету; 6.1.1.2 өзіндік кеңейтілген термин-сөздерді еркін қолдану; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды мен өнердің мәнерлі құралдарымен таңдау және қолдану
	Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен эксперимент	6.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өзінің және басқаларының (колөнершілер, дизайнерлер) идеялары мен тақырыптарды көрсету; 6.3.3.2 ұсынылған тақырыптарды талқылауды құрастыру; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды

		өнердің мәнерлі құралдарын және қолдану.
	Анимация. Қозғалатын элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар)	6.1.2.1 әлемдік және мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін мен түсінігін көрсету; 6.1.2.2 өлшемдер бойынша өзіндік құлқын бағалау; 6.1.4.1 уақыттың жұмсалатын факторларды ескеріп, іс-әрекетті жоспарлау және анықтау.
	Сценарий дайындау. Кейіпкерлер мен декорациялар құру. Көркемдік идеяларды іске асыру. Дыбыстау.	6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалдық құралдарын және қолдану; 6.3.4.1 өзінің және басқаларымен жетілдіру және бейімдеу бойынша конструктивті түсініктемелер негізделген ұсыныстарды жаңа 6.3.4.2 қойылған міндеттерді әрекеттерін жоспарлау, бақылау
	Жұмысты презентациялау	6.3.1.1 мектеп аудиториясына даярлау презентациялау.
2 тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ халқының зергерлік өнерімен танысу	6.1.2.1 әлемдік және мәдениетіндегі дизайн, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін білімін көрсету
	Зергерлік бұйымның нобайын құрастыру. Материалдар мен құрал-жабдықтарды таңдау	6.1.5.2 шығармашылық идеялар үшін нобайлар, техникалық сызбалар орындау; 6.1.5.3 әртүрлі тәсілдер арқылы ақпаратпен жұмыс істеу дағдыларын 6.1.6.4 материалдардың қолдану білімін және практикалық дағдыларын көрсетіп, техникалық көркемдік материалдарды эксперимент жүргізу; 6.1.6.5 оқу тапсырмасын сыныптастармен өнімді ынтық
	Бұйым дайындау. Бұйымды көркемдеп безендіру	6.2.3.2 ажырайтын және біріктіру әдістерін қолдану бөлшектерден тұратын бұйымдар 6.2.3.3 шығармашылық бұйымдар жасау барысында мәдениет элементтерін пайдалану 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасы маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды

	Табиғи материалдардың түрлері мен сипаттамалары	6.1.1.1 өзінің және басқаларымен сүйеніп, қоршаған ортамен визуалды сипаттамаларын білдіріп, фактура, тепе-теңдік білімін көрсету; 6.1.6.1 конструкциялық, табиғи материалдардың физикалық және механикалық қасиеттерін қолдану аясын анықтау және
	Табиғи материалдардан дайындалатын бұйым нобайын құрастыру	6.1.5.2 шығармашылық идеялар үшін нобайлар, техникалық сызбалар орындау
	Бұйым дайындау. Бұйымды көркемдеп безендіру	6.1.6.4 материалдардың қолдану білімін және практикалық дағдыларын көрсетіп, техникалық көркемдік материалдарды эксперимент жүргізу; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарымен және қолдану; 6.2.1.2 ақпаратты шығармашылық интерпретациялап, мәтіндік және мәтін-тұжырымдардың қысқа, таңдамалы түрде қайталау
	Жұмыстарды презентациялау Көрме ұйымдастыру	6.3.2.2 стилистикалық және профессионализмді, аббревиатуралар қайталау мен штамптарға жою 6.3.1.1 мектеп аудиториясын презентациялау.
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Электр және қол еңбегі құралдары мен жабдықтары. Практикалық жұмыстар	6.2.2.1 қозғалысты іске қосу электрлі қол құралдарының механизмдерін анықтау және конструкциялық, табиғи материалдарды өңдеу үшін қолдану; 6.2.2.2 ұсынылған тақырыптарды алмасып, диалогқа қатысу; 6.2.2.3 жоспарға, сызбаға сүйеніп, талқылау элементтерін немесе баяндаушы сипаттағы; 6.2.6.2 электр қол жабдықтарымен қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасын (жұмыс орнын, құралдарды тазалау, арнайы киімде жұмыс түсіндіру
	Құрамалы бөлшектерден робот құрастыру. Роботтың шығу тарихы мен оның түрлері.	6.1.3.1 шығармашылық идеялар және дамыту үшін ақпарат қайталау және қолдану;

	6.3.3.1 пәндік терминологияны меңгеріп отырып, өзінің және басқаларының (қолөнершілер, дизайнерлер) қолданылған әдістер (техникалар) салыстыру
Роботты құрастыру. Нобай. Материалдарды іріктеу.	6.1.5.1 өзіндік тәжірибесі мен композицияның негізгі эстетикалық ертертүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау; 6.1.6.1 конструкциялық, табиғи материалдардың физикалық және механикалық қасиеттерін қолданылу аясын анықтау және жоспарлау; 6.1.4.1 уақыттың жұмсалымын факторларды ескеріп, іс-әрекетін анықтау және жоспарлау
Робот құру. Робот бөлшектерінің қозғалмалы механизмін құру бойынша эксперимент жүргізу	6.2.3.1 орындалған өлшемдер негізінде бұйым дайындау үшін электрлі қол құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажырайтын және біріктіру әдістерін қолданып бөлшектерден құралған бұйым; 6.2.3.4 белгілі және белгісіз ақпаратты отырып, біртұтас және тұтастық негізгі ақпаратты түсіну; 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
Көлік құралдарының түрлері туралы жалпы мәліметтер	6.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін ақпарат қолдану таңдау және қолдану
Көлік құралы моделін құрастыру. Нобай. Материалдарды іріктеу	6.1.5.1 өзінің тәжірибесі мен композицияның негізгі эстетикалық ертертүрлі нысандардың дизайны бойынша тапсырмалар орындау; 6.1.4.2 материалдық шығын (сандық көрсеткіштер); 6.1.4.3 ақпаратты графикалық және көру негізінде бұйымды тұжырымды құрастыру
Көлік құралын құрастыру. Модельдің жеке бөліктерін дайындау. Үлгіні құрастыру және өңдеу.	6.2.3.1 орындалған өлшемдер негізінде бұйым дайындау үшін электр қол құралдарымен өңдеу; 6.2.3.2 ажырайтын және біріктіру әдістерін қолданып бөлшектерден тұратын бұйым
Жұмыстарды презентациялау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясында презентациялау;

		6.3.1.2 сан есімдердің, есімдіктердің дұрыс сеп қолдану
4 тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақ халқы мен әртүрлі халықтардың мәдениетінде және қоғамдық тамақтану орындарын дағы дастарқан басындағы дұрыс мінез-құлық ережелері	6.2.4.1 қоғамдық тамақтану қазақ халқы мен әлем мәдениетіндегі дастарқан ұстау ережелерін салыстыру 6.2.4.2 әртүрлі шаралар дастарқанды безендірудегі практикалық дағдыларын көрсету 6.2.4.5 лексикалық үйлесімді отырып, жеке сөздердің, сөз сөйлемдердің, эмоционалдық кәсіби сөздердің, неологизм, түсіну, қолдану және түсіндіру
Үй мәдениеті	Электросызбалардың шартты белгілерімен танысу. Электр тізбектері	6.2.5.3 электросызбалар элементтері графикалық белгілерін бейнелеу және оларды практикалық жүргізу және ажырата білу
	Батареялы шырағдан дайындау	6.2.5.5 электр тізбектерін бойынша құрастыру және орнату 6.2.5.6 әртүрлі ақпарат алынған мәліметтер мен әртүрлі салыстыру нәтижесінде іс-әрекетті тәсілін анықтау
	Электр қол еңбегі құралдарын қолдану арқылы тұрмыстағы жөндеу жұмыстары	6.2.5.6 электр қол құралдары ақауларды жою бойынша операцияларын және интервенцияларын бойынша практикалық жұмыс 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасы маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды пайдалану 6.2.6.3 ақпаратты әртүрлі сызбалар диаграммалар түрінде ұсыну
	Сәндік гүлдер түрлері. Гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 сәндік гүлдердің технологиясын зерттеу және өсіру 6.2.5.2 сәндік бақша өсіру шаруашылығында көктемгі жұмыстар (топырақты өңдеу, зиянкестерді қорғау, егу мен отырғызу) жүргізу 6.2.6.1 қауіпсіздік техникасы маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды пайдалану

3) 5 сынып (қыздар):

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуі тиіс:

Визуалды өнер	Бейнелеу өнеріндегі мәнерлі құралдар. Классикалық өнердің үздік туындылары. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығы. Бейнелеу өнерінің түрлері мен жанрлары	5.1.2.1 әлемдік және мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін зерттеу; 5.1.3.1 шығармашылық идеяны дамыту үшін акпарат көздерін (ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану арқылы); 5.3.2.1 пәндік терминологияның өзінің және басқалардың қолөнершілер, дизайнерлермен берілген идеялар мен тақырыптарын; 5.3.2.2 стилистикалық және профессионализмді, аббревиатураларды; 5.3.3.1 пәндік терминологияның өзінің және басқалардың қолөнершілер, дизайнерлермен қолданылған әдістер (техникалар) сипаттау
	Натюрморт өнері. Ұлттық сәндік натюрморт	5.1.5.2 шығармашылық идеяны дамыту үшін нобайлар орындау; 5.1.5.3 көру және сөздік нұсқалар жұмыс істеу; 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерді ескеріп, көркемдік материалдарды техникаларды қолдану жолдарын жүргізу; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану; 5.2.3.4 шығармашылық бұйымдарды құрастыру барысында ұлттық мәдениетінің элементтерін
	Пейзаж. Табиғатпен үйлесім. Өуе перспективасы	5.1.1.1 қоршаған ортаның мағынасы мен визуалды сипаттарын және анықтау (композиция, фактура, тепе-теңдік); 5.1.1.2 базалық терминдерді және жазу, оларды белсенді қолдану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану;
	Индустириалды пейзаж. Қала пейзажы. Сызықтық перспектива	5.1.1.1 қоршаған ортаның мағынасы мен визуалды сипаттарын және анықтау (композиция, фактура, тепе-теңдік); 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану;

	Пластикалық пішіндер өнері. Мүсін өнері	5.1.1.1 қоршаған ортаның визуалды сипатын анықтау (композиция, фактура, тепе-теңдік); 5.1.1.2 базалық терминдерді және жазу, оларды белсенді қолдану; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану; 5.3.3.1 пәндік терминологиясын өзінің және басқалардың (қолөнершілер, дизайнерлер) қолданылған әдістерін (техникалар) сипаттау; 5.3.3.2 технологиялық жағынан тапсырманы орындау барысында
	Шығармашылық жұмыс. Көрме ұйымдастыру	5.1.5.2 шығармашылық идеялар үшін нобайлар орындау; 5.1.6.4 таңдалған тәсілдерге есепке алып, көркемдік мақсатта техникаларды пайдалану жолын жүргізу; 5.1.6.5 түсіну және нақтылау жанама және баламалы сұрақтар; 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану; 5.3.1.1 дайын жұмысты презентациялау.
2 тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Ою-өрнектің қысқаша тарихы және түрлері. Қазақтың ұлттық ою-өрнектері (түрлері, стилизация мен мотивтері) Көркем кестелеу. Кесте түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу. Нобай құрастыру.	5.1.2.1 әлемдік және ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін зерттеу 5.1.2.1 әлемдік және ұлттық мәдениетіндегі өнер, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін зерттеу; 5.1.2.2 өлшемдер бойынша адамдардың тілдік мінез-құлбын зерттеу; 5.1.5.2 шығармашылық идеялар үшін нобайлармен үлгілерді құрастыру 5.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін үшін қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдарын пайдалану
	Көркемдік кестемен бұйымды безендіру	5.2.1.2 мәтін-сипаттамалармен толық, қысқа, таңдамалы әңгімелеу;

		5.2.3.3 шығармашылық бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерімен байланыстыру; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды пайдалану
	Өру өнері. Өру түрлері. Материалдармен және құралдармен танысу	5.1.6.2 бірқатар заманауи жасау материалдарды танып-білу, олармен қызметін анықтау; 5.1.5.2 шығармашылық идеялар үшін нобайлармен үлгілерді жасау; 5.1.4.1 шығармашылық жасау кезеңдерін анықтап, жоспар жасау; 5.1.4.2 сөйлеу мәдениетін меңгеру сапасын бақылауға ұмтылыс; 5.1.4.3 заттық-графикалық тасырманың орындалуы барын білу
	Бұйымды өру	5.2.3.2 әртүрлі материалдарды (және жасанды) қарапайым орындау; 5.2.3.4 шығармашылық бұйымдар дайындау үдерісін ұлттық мәдениет элементтерімен байланыстыру; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды пайдалану; 5.3.1.2 санда және септікте сөйлеу отырып, сөйлеудің атаулы бөлігін
	Жұмыстардың көрмесі	5.3.1.1 дайын жұмысты презентациялау (көрме)
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдарының классификациясы мен сипаттамалары. Материалдардың түрлері мен қасиеттерін зерттеу	5.1.6.3 тоқыма материалдарының бұйымдарының классификациясын сипаттау; 5.2.2.3 көрнекі материалдардың құрылымы бар белгілі типтегі бірізді құрастыру; 5.2.6.3 ақпаратты суреттер түрінде
	Тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар, жабдықтар және құрылғылар	5.2.2.1 тігін машинасының өткізу тәсілдерін және мата орындау тәсілдерін сипаттау; 5.2.2.2 тігін бұйымдарын иірім (үтік) өңдеуге арналған жабдықты сипаттау және қолдану; 5.2.6.2 қол еңбегі құралдарының істеудің қауіпсіз тәсілдерін гигиенасының ережелерін білдіру құралдарды ұйымдастыру арнайы киімде жұмыс істеу)

	Тігін бұйымдарының классификациясы. Идеядан өнімге (тігін бұйымдары) дейін	5.1.6.3 тоқыма мате бұйымдарының классифика сипаттау
	Дизайн, киімді макеттеу (қағаз, тоқыма және басқа материалдар). Костюм құрастыру (мини-манекенде немесе қуыршақта)	5.1.5.1 өзінің және басқалар қолөнершілер, дизайнерле сүйеніп және композицияны ескеріп, қарапайым нысанд құрастыру бойынша тапсырм 5.2.3.1 сыру тігістерін қолд құралдарымен және тігін маш материалдарын пішуді және 5.2.3.2 әртүрлі материал табиғи және жасанды) қарап орындау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
	Тоқыма мозаикасы техникасында тігін бұйымдарының дизайны (құрақ, пэчворк, квилт) Идеяларды құрастыру. Нобай. Материалды таңдау және дайындау. Жұмыстың орындалу бірізділігі	5.1.5.1 өзінің және басқалар қолөнершілер, дизайнерле сүйене отырып және комп зандарын ескеріп, қарапай дизайнын құрастыру бойынш орындау; 5.1.4.1 шығармашылық ж кезеңдерін анықтап, жоспар 5.2.3.3 шығармашылық ж бұйымдарды құру барысын мәдениетінің элементтерін қ
	Бұйымды құрастыру. Бұйымды көркемдеп безендіру	5.2.3.1 сыру тігістерін қолд құралдарымен және тігін маш материалдарын пішуді және 5.2.3.2 әртүрлі материалдард және жасанды) қарапай орындау; 5.2.3.4 тақырыпты анықтап тұтас емес мәтіндегі негізгі а 5.2.6.1 қауіпсіздік техникас маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
	Жұмысты презентациялау	5.3.4.1 өзінің және басқалар жетілдіру және бейім конструктивті түсініктемелер ұсыныстар жасау; 5.3.1.1 дайын жұмы презентациялау
4 тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Дұрыс тамақтану негіздері. Ас мәзірін құрастыру	5.2.4.1 дұрыс және тиім ережелерін сипаттау және зер 5.2.4.2 дұрыс және тиімді там құрастыру;

		5.1.3.1 шығармашылық идея дамыту үшін ақпарат көздері
	Асхананың жабдықтары. Тағам әзірлеуге арналған құралдар мен жабдықтар, ыдыстар. Тағам әзірлеуге арналған құрал-жабдықтардың және құрылғылардың мүмкіндіктерін зерттеу	5.2.4.3 тағам әзірлеуге арналған жабдықтарды, құрылғыларды олардың мүмкіндіктерін анықтау; 5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды пайдалану; 5.2.6.2 қол еңбегі құралдарын істеудің қауіпсіз тәсілдерін, гигиенасының ережелерін білетін құралдарды ұйымдастыру (арнайы киімде жұмыс істеу); 5.1.3.1 шығармашылық идея дамыту үшін ақпарат көздері
	Тіскебасарлар мен сусындарды әзірлеу технологиясы	5.2.4.4 салқын тағамдар дайындау технологиясын білу; 5.2.4.5 лексикалық үйлесімді сөздердің, сөз тіркестерінің және эмоционалды қанық және неологизмдердің мағынасын білу; 5.3.1.1 дайын жұмыс презентациялау
Үй мәдениеті	Жемістер мен көкөністерден салаттар әзірлеу технологиясы	5.2.4.4 салқын тағамдар дайындау технологиясын білу; 5.3.4.1 өзінің және басқаларының жетілдіру және бейімделуін конструктивті түсініктемелермен ұсыныстар жасау; 5.3.4.2 коммуникация арқылы шығармашылық және іздену мәселелерді бірлесіп шешу; 5.3.1.1 дайын жұмыс презентациялау
	Жеке гигиена. Өзіне күтім жасау	5.2.5.3 жеке гигиена ережелерін сипаттау, шаш пен терінің анықтау; 5.2.5.5 өзектілік, сапалылық тұрғысында мәтінді бағалау құрастыру; 5.2.5.6 нақты міндетті орындау қолдану; 5.2.5.4 шектелген қолдау күтім жасау бойынша құралдар таңдау және қолдану
	Өсімдік шаруашылығының негізгі бағыттары. Өсімдік шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	5.2.5.1 өсімдік шаруашылығын көкөніс түрлерінің негізгі бағыттары және сипаттау; 5.2.5.2 өсімдік шаруашылығын жұмыстар жүргізу;

		5.2.6.1 қауіпсіздік техникасының маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды

4) 6 сынып (қыздар):

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспардың бөлімдері	Тақырыптар/Мазмұны	Оқыту мақсаттары. Білім алушылар білуі тиіс:
1 тоқсан		
Визуалды өнер	Портрет жанры. Портрет түрлері. Қазақстандық суретшілердің шығармашылығындағы портрет	6.1.3.1 шығармашылық идеяны дамыту үшін ақпарат көздерін және қолдану; 6.1.2.1 әлемдік және қазақ ұлт өнер, қолөнер мен дизайн ерекшеліктері туралы білім көрсету
	Сызықты портрет. Графика. Орындалу техникасы. Портреттер құрудың дәстүрлі емес әдістері (сымнан орындалған портрет) .	6.2.1.1 өз идеялары мен сезім қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдары және қолдану; 6.1.6.4 материалдардың қасиеттерінің жұмыстың практикалық даму техникаларды және көркем қолдану және эксперимент жасау 6.1.6.2 бірқатар заманауи материалдарды танып-білу, пайдаланудың тиімді жолдар
	Портреттегі түс. Орындалу техникасы	6.1.1.1 өзінің және басқаларының сүйеніп, қоршаған орта нысан сипаттамаларын (композиция, фактура, тепе-теңдік) түсіндіріп көрсету; 6.1.1.2 өзіндік кеңейтілген термин-сөздерді еркін қолдану 6.2.1.1 өз идеялары мен сезім қоршаған ортаның визуалды өнердің мәнерлі құралдары және қолдану; 6.2.2.2 ұсынылған тақырыптар пікірлермен алмасып, диалог құру
	Заманауи портрет. Фотоөнер. Фотокамерамен эксперимент	6.3.2.1 пәндік терминологияны және басқалардың (суретші, дизайнерлер) жұмысындағы тақырыптарды салыстыру; 6.3.2.2 стилистикалық профессионализмдерді, қолдану, қайталау мен штамптау 6.2.1.1 өз идеялары мен сезім қоршаған ортаның визуалды

		өнердің мәнерлі құралдары және қолдану; 6.2.1.2 ақпаратты шығармашылық интерпретациялап, мәтін-сипат талқылауды толық, қысқа, қайта әңгімелеу
	Анимация. Қозғалмалы элементтер (ермексазды анимация, көлеңкелі театр, саусақты және таяқшалы қуыршақтар)	6.1.2.1 әлемдік және мәдениетіндегі дизайн, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін білімін көрсету; 6.1.4.1 уақыттың жұмсалымын факторларды ескеріп, әрекет жоспарлау және анықтау
	Сценарий құрастыру. Кейіпкерлер мен декорациялар құру. Көркем өнер идеяларын іске асыру. Дыбыстау.	6.1.4.3 ақпаратты графикалық және көру негізінде байлау құрастыру; 6.2.1.1 өз идеялары мен сезімдерін қоршаған ортаның визуалдық өнердің мәнерлі құралдары және қолдану; 6.3.4.1 өзінің және басқаларының жетілдіру және бейнесін конструктивті түсініктемелеу негізделген ұсыныстар жасау
	Жұмыстарды презентациялау	6.3.1.1 мектеп аудиториясына презентациялау (көрме)
2 тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Тоқу өнері. Ілмекпен тоқу. Тоқу тәсілдері мен техникалары. Бұйымның нобайын құрастыру. Материалдар мен құралдарды таңдау	6.1.2.1 әлемдік және қазақ ұлт өнер, қолөнер мен дизайн ерекшеліктері туралы білімін көрсету; 6.1.2.2 өлшемдер бойынша өлшеу құлқын бағалау; 6.1.5.2 шығармашылық идея үшін нобайларды, техникалық сызбаларды орындау; 6.1.5.3 әртүрлі тәсілдер ақпаратпен жұмыс істеу дағды
	Әртүрлі бұйымдарды ілмекпен тоқу (сулықтар, сөмкелер, ұялы телефондардың қаптары)	6.1.4.2 материалдық шығармашылық (сандық көрсеткіштер) 6.1.6.4 материалдардың қасиеттерін практикалық жұмыс істеу дағды техникаларды және көркем қолдану және эксперимент жасау 6.1.6.5 оқу тапсырмаларын сыныптастармен өнімді ынтық 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс жасау барысында қазақтың элементтерін пайдалану;

		6.2.6.1 қауіпсіздік техника маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
	Шалма бізбен тоқу. Шалма біздер, олардың түрлері. Тоқу тәсілдері мен техникалары. Бұйымның нобайын құрастыру	6.1.5.2 шығармашылық идея үшін нобайларды, техникалық сызбаларды орындау 6.1.4.2 материалдық шығармашылық (сандық көрсеткіштер)
	Әртүрлі бұйымдарды шалма бізбен тоқу (мойынорағыш, үшкіл орамал, тіреуіш, ұялы телефондардың қаптары)	6.1.6.4 материалдардың нобайларын практикалық жұмыс істеу дағдыларын техникаларды және көркемдік қолдану және эксперимент жасау 6.2.3.3 шығармашылық жұмыс жасау барысында қазақтың элементтерін пайдалану; 6.2.6.1 қауіпсіздік техника маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды
	Жұмыстарды презентациялау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиторлық жұмыстарды таныстыру (көрме) 6.3.4.1 өзінің және басқаларының жетілдіру және бейімделуін конструктивті түсініктемелеу негізделген ұсыныстар жасау 6.3.4.2 қойылған міндетке сәйкес жоспарлау, бақылау және бағалау
3 тоқсан		
Дизайн және технология	Тоқыма материалдарынан бұйым дайындау (авторлық қуыршақ, дамытушы ойыншық). Идеяларды құру. Нобай.	6.1.5.1 өзіндік тәжірибесін сүйеніп, композицияның сақтап, әртүрлі нысандарды құрастыру бойынша тапсырманы орындау 6.1.5.2 шығармашылық идея үшін нобайларды, техникалық сызбаларды орындау
	Түрлі-түсті және түрлі фактуралы тоқыма материалдарын зерттеу. Материалдарды, құралдар мен жабдықтарды таңдау және дайындау	6.1.6.3 тоқыма материалдарының қасиеттерін анықтау және зерттеу; 6.1.6.2 бірқатар заманауи жабдықтарды материалдарды танып-білу, пайдаланудың тиімді жолдарын таңдау 6.2.2.1 тігін машинасын пайдалануды білу және орындау
	Бұйымды құру. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру және бұйымды безендіру	6.2.2.2 тігін бұйымдарын пішіну және өңдеу режимдерін білу, сипаттау және тәжірибеде қолдану; 6.2.2.3 жоспарға, сызбаға, нобайға сүйеніп, талқылау элементтерін немесе баяндаушы сипаттау және құрастыру;

		6.2.3.1 қайып тігістерді және қолданып, қол еңбегі құрал, машинасында тоқыма мате және өңдеуді орындау; 6.2.3.2 әртүрлі конст материалдарды (тоқыма, таб қолданып, бірегей бұйымдар 6.2.6.2 электр қол еңбегі к жабдықтарымен қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасы орнын, құралдарды ұйымда арнайы киімде жұмыс істеу)
	Бұйымды құру. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді біріктіру мен бұйымды безендіру	6.2.2.2 тігін бұйымдарын н өңдеу режимдерін білу, сип тәжірибеде қолдану; 6.2.3.1 қайып тігістерді және қолданып, қол еңбегі құрал, машинасында тоқыма мате және өңдеуді орындау; 6.2.3.2 әртүрлі конст материалдарды (тоқыма, таб қолданып, бірегей бұйымдар 6.2.3.4 белгілі және белгісіз а біртұтас және тұтас емес ақпаратты түсіну; 6.2.6.2 электр қол еңбегі к жабдықтарымен қауіпсіз тәсілдерін, еңбек гигиенасы орнын, құралдарды ұйымда арнайы киімде жұмыс істеу) 6.2.6.3 ақпаратты әртүрлі диаграммалар түрінде ұсыну
	Жұмыстарды презентациялау. Көрме ұйымдастыру	6.3.1.1 мектеп аудиториясын презентациялау (көрме); 6.3.1.2 сан есімдердің, есімдіктердің дұрыс сеп қолдану; 6.3.3.2 ұсынылған тақырыпқа құрастыру; 6.3.3.1 пәндік терминология және басқалардың (суретші дизайнерлер) жұмысында әдістерді және тәсілде салыстыру
4 тоқсан		
Тамақтану мәдениеті	Қазақ халқы мен түрлі халықтардың және қоғамдық тамақтану орындарындағы дастарқан басында өзін-өзі ұстау ережелері	6.2.4.1 қоғамдық тамақтану с халқы мен әлем халықтары дастарқан басында өзін-өзі салыстыру және сипаттау;

		6.2.4.2 әртүрлі шараларға арналған безендірудегі білімдері дағдыларын көрсету
	Жартылай дайын өнімдерден тағамдар даярлау технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын десерт даярлау технологиясы қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды даярлау түліктер, құрал-жабдықтар анықтау және таңдау
	Тағамдарды жылдам даярлау технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын десерт даярлау технологиясы қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды даярлау түліктер, құрал-жабдықтар анықтау және таңдау; 6.2.4.5 лексикалық үйлесімді сөздердің, сөз тіркестерінің эмоционалды қанық және неологизмдердің жасырын және түсіндіру
	Десерт даярлау технологиясы	6.2.4.3 жылдам орындалатын десерт даярлау технологиясы қолдану; 6.2.4.4 әртүрлі тағамдарды даярлау түліктер, құрал-жабдықтар анықтау және таңдау; 6.3.1.1 мектеп аудиториясында презентациялау (көрме)
Үй мәдениеті	Гигиена ережелері. Бөлмені ылғалды және құрғақ тазалау жұмысы	6.2.5.3 тұрғын үйге қойылатын талаптарды, тазалау жабдықтарын зерттеу және с 6.2.5.4 шектелген қолдау жабдықтар мен құралдары қолдану; 6.2.5.7 топтағы өнімді көрсету вербальды және вербальды адекватты түрде таңдау
	Киімнің және аяқ киімнің күтімі мен оларды сақтау	6.2.5.5 шектелген қолдану маусымдық киім мен аяқ-киімді және сақтау ережелерін білу 6.2.5.6 әртүрлі көздерден алынған мәліметтер мен әртүрлі салыстыру нәтижесінде іс-тәсілін анықтау
	Сәндік гүлдер түрлері. Гүл өсіру шаруашылығындағы көктемгі жұмыстар	6.2.5.1 сәндік гүлдер өсіру технологиясын зерттеу және 6.2.5.2 сәндік бақша өсіру шаруашылығында көктемгі (топырақты өңдеу, зиянкес жергеу мен отырғызу) жүргізу;

		6.2.6.1 қауіпсіздік техника маңыздылығын түсініп және материалдар мен құралдарды 6.2.6.3 ақпаратты әртүрлі с диаграммалар түрінде ұсыну

Негізгі орта білім беру деңгейінің
5-6-сыныптардың білім алушыларына арналған "Көркем еңбек" пәнінен жаңар мазмұндағы үлгілік бағдарламасына қосымша 2

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар негізгі орта білім беру деңгейінің 5-6-сыныптың білім алушыларына арналған "Көркем еңбек" оқу пәні бойынша терминологиялық минимум

Сынып	Пәндік лексика және терминология	Диалог/жазуға арналған фразалар
5 сынып	Жанр, коллекция, композиция, репродукция, өнер, контраст, үзінді, нобай, үздік туынды, сәндік, анималистік, индустриалды, сыртқы контур, аралау, модельдеу, декор, алгоритм, ассортимент, пішім, маусымдық, классификация, макет, лекало, манекен, күңгірт, модуль, мозаика, оригами, бірегей, силуэт, пропорция, фактура, фиксация, шаблон, гигиена, дегустация, инвентарь, интерьер, ұтымды, рацион, профилактика, эстетика, зерттеу, топырақты азықтандыру, көлденең, тік, фактура, жұмысқа қабілеттілік, қайнар көз, құрал, жөндеу, деңгей, электр өткізгіш, энергия, қызмет ету, компонент, тіркеу, қасиеттер, жобалау, ассортимент, конструкция, конструкциялық материалдар, зергерлік өнер, зергер, қолөнер шебері.	Жол бермеу үшін, алдымен... Көз жеткізу үшін, алдымен... Екіншіден ..., ал содан кейін... Ережелерді сақтау....., яғни... Қауіпсіздікті сақтау байл... Сол кезеңде менде қиын... Маған осы ұнады..., себебі ...
6 сынып	Тұрмыстық химия, анимация, графика, автопортрет, колорит, колориттік, дәстүрлі емес әдістер, ренк, репродукция, фактура, көркемдеп безендіру, зергер, асыл тастар, жартылай асыл тастар, табиғи материалдар, филигрань, зергер, бұрама, безендіру, этикет, сәндік гүл өсіру, шартты белгілер, эколог, портретист, пропорция, дизайнер, декоратор, аниматор, дыбыс режиссері, бірізділік, бұйымның сызбасы, тегістеп үтіктеу, қайта үтіктеу, тігіс жүргізу, кестелеу, перфорация, экспресс.	Ақпаратты алу және жеткізу... алгоритм бойынша әрекет... Міндетті шарт ретінде..... алы... Алгоритмдерді жағдайда... Қатаң бірізді орындау... Ұсыныс берілмейді. Бұл жасауға мүмкіндік бе...

Қазақстан Республикасы
Білім және ғылым министрлігі
2022 жылғы 1 сәуір
№ 123 бұйрығы
53-қосымша
Қазақстан Республикасы

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы

1-тарау. Жалпы ережелер

1. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (бұдан әрі – Бағдарлама) Қазақстан Республикасының "Білім туралы" Заңының 5-бабы 6) тармақшасына сәйкес әзірленген.

2. Бағдарлама мақсаты – еңбек технологиясы аясында қызметтік сауаттылығын қалыптастыру, шынайылыққа деген шығармашылық қарым-қатынасын және технологиялық ойлау қабілетін дамыту.

3. Бағдарлама міндеттері:

1) нақты заттық іс-әрекетті меңгеру арқылы политехникалық білімдерін қалыптастыру, материалдарды қолмен өңдеу технологияларымен, кеңістікті, материяны, энергияны, ақпаратты жетілдірудің жаңа заманауи технологияларымен таныстыру;

2) өз өмірін дұрыс ұйымдастыру тәжірибесі және тәжірибелік біліктілік ресурсы ретінде технологиялық ойлауын қалыптастыру;

3) технологиялық міндеттерді шешу, нысандарды трансформациялау, талдау, құрастыру, зерттеу үрдісінде оқушылардың сын тұрғысынан ойлауын дамыту;

4) шешім қабылдау және тәжірибелік міндеттерді орындау үрдісінде дербестікті және шығармашылық қабілеттерін дамыту;

5) шаруашылықты үнемді басқару және өзіне қызмет етеу дағдылары мен біліктіліктерін жетілдіру;

6) эстетикалық, еңбек, экономикалық, экологиялық, патриоттық тәрбиелеу және рухани-адамгершілік құндылықтарын қалыптастыру;

7) заманауи өндірістік технологиялар негізінде білім алушылардың өзін-өзі кәсіби тұрғыда анықтауы, прагматикалық дүниетанымды қалыптастыру;

8) оқу міндеттеріне қол жеткізу мақсатында бірлескен қызметті ұйымдастыру

4. Түзете-дамыту міндеттері:

1) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың негізгі танымдық аппаратты меңгеруі;

2) оқу пәні мен сөйлеу тілі заңдылықтарына сәйкес келетін дұрыс тілдік құрылымдарды құру біліктіліктерін қалыптастыру;

3) реттеуші оқу іс-әрекеттерін автоматтандыру: нұсқаулық бойынша жұмыс істеу, жағдайды талдау, мақсаттар мен міндеттер қою, іс-шаралар мен ресурстарды жоспарлау, уақытты, материалдардың қасиеттерін және басқа факторларды анықтау және ескере отырып, ағымдық және қорытынды бақылауды жүзеге асыру, қызмет нәтижесі мен өнімді бағалау;

4) бірлескен іс-әрекет үрдісінде коммуникативті мәселелерді сәтті шеше білу;

5) сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың барлық тілдік емес функцияларын қалыпқа келтіру: сенсорлық және моторлық жүйелер, танымдық процестер, оқу пәні құралдары.

2-тарау. Оқу үрдісін ұйымдастырудағы педагогикалық ықпал ету

5. "Технология" оқу пәнін толық меңгерудегі қиындықтар тіл жүйесінің негізгі компоненттерінің бұзылуымен және сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың танымдық іс-әрекетінің алғышарттарының дамымауына байланысты.

6. Сөйлеу қорының дамуына қарамастан, сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар жоғары сынып оқушыларында абстрактілі сөздерді, терминдерді дұрыс білмеуі және қолдана алмауы, бірқатар грамматикалық түсініктері мен тіл категорияларының жеткіліксіз қалыптасуы байқалады.

7. Білім алушылар ойды білдірудің грамматикалық құралдарын таңдауда және біріктіруде қиындыққа ұшырайды; сөйлеу тілінде сөздердің қарапайым құрылымдары мен бұрмаланған грамматикалық формаларды қолданылады.

8. Сөйлеу тілі бұзылыстары бар оқушылардың көбіне фонемалық, визуалды, оптикалық-кеңістіктік қабылдаудың тұрақты бұзылыстары тән.

9. Балалардың назарының өзіндік ерекшелігі ол оның инерттілігі мен тұрақсыздығының үйлесімі болып табылады, зейіннің еріксіз және таяз болуымен сипатталады.

10. Білім алушылардың сөйлеу тілі бұзылыстары әсер етеді:

1) көріп және естіп қабылдау арқылы есте сақтауына (еріксіз және сөздік емес қарым-қатынас формасының басымдылығы);

2) заттық біліктіліктері мен білімді меңгеру қарқынына (төмендейді),

3) ақпаратты сақтау және мәлімдеу сапасы (білімі нақты емес).

11. Сөйлеу тілі бұзылыстары мен психикалық дамудың басқа тұстары арасындағы байланысы ойлаудың өзіндік ерекшеліктерін айқындайды: көрнекі-бейнелік ойлау дамуының артта қалуы, талдау, синтез, салыстыру, топтастыру, үлгі бойынша ой түйу.

12. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың бір бөлігінде қимыл-қозғалыс қызметінің дамуының артта қалуы көрініс алады: қимыл

қозғалыс координациясының бұзылуы, кіші бөлшектелген қозғалыстарды орындаудағы сенімсіздік, қозғалыстарды орындау кезінде икемсіз және баяу.

13. Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың аталған бұзылыстары "Технология" пәнін оқытуда кетедергіліер туындатады және арнайы мектепте ерекше білім беруді ұйымдастыруды, жұмыс тәжірибесінде жалпы дидактикалық және арнайы тәсілдерді қолдануды талап етеді:

1) білім берудегі зерттеушілік тәсіл –ол ауыр сөйлеу тілі бұзылыстары бар оқушыларда ғылыми дүниетанымдылықты, ойлауын дамытуды және өзіндік танымдылығын қалыптастырудың маңызды құралдарының бірі;

2) тұлғаға бағытталған тәсіл - баланың өзін-өзі қалыптастыру және өзін-өзі тану процестерін, оның ерекше даралығын дамытуды қамтамасыз етеді және қолдайды;

3) іс–әрекет арқылы ықпал ету - білім беру, тұлғалық даму, әлемді тану және қабылдау нәтижелеріне бағытталады;

5) білім беруде саралау арқылы ықпал ету - оқушылардың әр қайсысын олардың шығармашылық қабілеттерін максималды дамыту жағдайын және оның танымдық қызығушылықтарын қамтамасыз етуді көздейді. Білім беру балаға қолжетімді деңгейде және қолайлы қарқында болуы қажет;

6) интегративті ықпал ету -"Технология" пәнін басқа оқыту пәндерімен тығыз байланыстыруға мүмкіндік береді;

7) жүйелік ықпал ету - сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушыларда оқу іс–әрекетінің әмбебап жүйесін, оқу үдерісін баланың өзін өзі ұйымдастыру және өзін өзі оқыту тәртібінде ұйымдастыруға мүмкіндік береді;

8) коммуникативтік ықпал ету - білім берудің іс–әрекеттік сипатын айқындайды, яғни сабақ барысындағы шынайы қарым–қатынас сөйлеу тілі іс–әрекеті арқылы шынайы немесе жасанды міндеттерді орындау арқылы жүзеге асады;

9) жоба әдісі мақсат қою дағдыларын қалыптастыруға ықпал етеді және білім алушыларға мұғалім тарапынан тиісті басшылық жасау кезінде, оның ішінде ата-аналармен, жергілікті қоғамдастық өкілдерімен әріптестікте ұлттық-өңірлік бөліктерді ескере отырып, тұжырымдалған мақсаттарға қол жеткізудің оңтайлы жолдарын табуға мүмкіндік береді;

10) проблемалық оқыту оқушылардың жүйелік өз бетінше ізденушілік іс–әрекетін болжайды;

11) білім берудегі саналылық оқушылардың білім мен дағдыларды тәжірибеде саналы түрде игеруі мен қолдануын, жеке тәжірибе мен бақылауларды

қолдануды, оқу материалын ұсынудың көрнекі құралдарының басым болуын, әсіресе бастапқы идеяларды қалыптастыруда қамтамасыз етеді;

12) ынталандырушы және дамытушылық оқыту сөйлеу дағдыларын дамытуға, пәннің оқу материалындағы психикалық үрдістерді түзетуге бағытталған мұқият таңдалған тапсырмалар мен іс-шаралар жүйесі арқылы жүзеге асырылады;

13) тыныс алу, ұсақ және жалпы моторикасын түзету, психоэмоционалдық қысымды шешу, көру, дене сымбатылығын сақтауға бағытталған денсаулық сақтау технологияларды пайдалану.

14. Оқу пәнінің ғылыми мазмұны сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар оқушылардың танымдық мүмкіндіктеріне бейімделеді, ол үшін келесі әдістемелік шарттарды сақтайды:

1) материалды нақтылау, оны кванттау, ұтымды мөлшерлеу, білімді жаңа жағдайда қолдануға арналған жаттығулардың жетілдіру;

2) сөйлеуді визуалды қолдау: тақырып бойынша басылған бағдарламалық сөздерді, өрнектер мен сөз тіркестерінің тақырыбына арналған үлгілер жиынтығын, сөйлеу құрылымдарын қолдану, толық әрінақты мәлімдеме жасауға көмектесетін жадынамаларды, диаграммаларды, жоспарларды, кестелерді, алгоритмдерді кеңінен қолдану, бейімделген оқу мәтіндерін қолдану.

3) сабақ барысында сөйлеу режимін сақтау: айтылуын бақылау, жеке жұмыс барысында әр оқушының ауызша және жазбаша сөйлеуіндегі аграматизмдерді жою, кекештігі бар балалардағы сөйлеу қарқынын, ырғағын қалыпқа келтіру;

4) білім беру материалын полисенсорлы негізде ұсыну;

5) көріп қабылдау негізінде монологтық байланыстырып сөйлеу тілі дағдыларын қалыптастыру.

15. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 22 қаңтардағы № 70 "мектепке дейінгі, орта білім беру ұйымдарын, сондай-ақ арнайы білім беру ұйымдарын жабдықтармен және жиһазбен жабдықтау нормаларын бекіту туралы" бұйрығына сәйкес 29.12.2017 ж. өзгерістер енгізілді, оқу кабинетін жабдықтау нормалары белгіленді.

16. Сабақ жүргізу барысында материалдарды сақтау үшін қолданылады: сынып тақтасы, киім шкафтары, компьютерге арналған үстелдер, құрал жабдықтарды сақтауға арналған сөрелер.

17. Оқыту барысында техникалық мультимедиялық дидактикалық құралдар пайдаланылуы тиіс: компьютер жиынтығында: жүйелік блок, монитор, акустикалық жүйе, Web-камера, желілік сүзгі, көп қызметтік құрылғы, проектор, интерактивті тақта немесе экран, "қауіпсіздік техникасы ережелері" плакаттар жиынтығы, электрондық оқулықтар, арнайы киім, қабырғалық дәрі қобдишасы

18. Материалдар мен нысандарды көркемдеп өңдеу, түрлендіру, сондай-ақ үй шаруашылығын жүргізу, техника мен технологияларды пайдалану дағдыларының әмбебап және арнайы білімін, іскерлігін және дағдыларын қалыптастыру мақсатында ағаш, металл және мата өңдеуге арналған жабдықпен, тамақ дайындауға арналған материалдармен және құралдармен кабинеттер жарақтандырылуы тиіс.

19. Арнайы білім беру ұйымындағы мұғалімінің кәсіби іс-әрекеті сынып логопедімен нәтижелі өзара әрекеттесуді де қамтыйды, кекештену, ринология, алаликалық немесе дизартриялық компоненттері, аутизмі бар оқушыларға сабақта жеке түзете көмек көрсетуге мүмкіндік беретін арнайы әдістерді меңгеруді қамтиды.

20. Академиялық ғылыми – терминологиялық сөздікті жүйелі қалыптастыру, базалық ұғымдарды меңгеру мақсатында пәндік сөздік минимумы ұсынылған (Қосымша 2).

3 тарау. Пәнінің мазмұнын ұйымдастыру

21. "Технология" " оқу пәні бойынша оқу жүктемесі:

- 1) 7-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;
- 2) 8-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;
- 3) 9-сыныпта – аптасына 1 сағат, оқу жылына 34 сағатты;
- 4) 10-сыныпта – аптасына 3 сағат, оқу жылына 102 сағатты құрайды.

22. Бағдарлама мазмұны екі түрде ұсынылған: "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" және "Көркем еңбек", мұғалім таңдауы аудандық қажеттілікке, мамандарға және мектептің басқа мүмкіндіктеріне байланысты.

23. Бағдарлама мазмұны "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша 4 бөлімді қамтиды:

- 1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау";
- 2) "Тағам даярлау технологиясы";
- 3) "Матаны өңдеу, матадан, ағаштан және метеалдан бұйым жасау";
- 4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы".

24. "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары ;
- 2) жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары ;
- 3) жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары .

25. "Тағам даярлау технологиясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар;
- 3) өнімдерді турау;

- 4) өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері;
- 5) үстелді әзірлеу ;
- 6) өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау.

26. "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар;
- 2) түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу;
- 3) жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы;

27. "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) тұрғын үй гигиенасы;
- 2) тұрғын үй коммуникациясының жүйесі: жылыту, сумен жабдықтау, канализация және электр тоғымен жабдықтау;
- 3) электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;
- 4) дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау;
- 5) киімді күту технологиясы;
- 6) сәндік өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары;

28. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;": технология кабинетіндегі жалпы тәртіп пен ішкі тәртіптің ережелері, кабинетті жабдықтау, жеке еңбек гигиенасы, жұмыс орнын, жеке қорғану құралдарын дайындау тәртібі, жабдықпен, құралдармен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдері;

2) "Тағам даярлау технологиясы": өнімдерді аспаздық өңдеу кезінде санитариялық қағидаларды сақтау, көкөніс түрлері, оларды аспазда пайдалану тәсілдері, өнімдерді пішіндеп турау, шикі көкөністерден жасалған тағамдар, пісірілген көкөністерден жасалған тағамдар, бутербродтар, жұмыртқадан жасалған тағамдар, ыстық сусындарды дайындау технологиясы, таңғы асқа үстелді әзірлеу, ұзақ мерзімді сақтауға арналған өнімдерді дайындау тәсілдері;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": тоқыма талжіптерінің жіктелуі, табиғи және жасанды талшықтардың артықшылықтары мен кемшіліктері, матаның құрылымы, тігістер мен қол тігістер, тігін бұйымдарын жобалау және модельдеу: өлшемдерді алу, сызбаны сызу, үлгіні модельдеу және жасау, ұсақ бұйымдарды кесу және жасау; ағаш құрылымдық материал ретінде, ағаштың қасиеттері мен құрылымы, бөлшектер мен бұйымдардың графикалық бейнесі, ағаш өңдеуге арналған құралдар мен құрылғылар, ағаштан қарапайым бөлшектерді жасаудың технологиялық процесі:

ағашты кесу, тегістеу, бұрғылау, бөлшектерді шегелермен, бұрандалармен және желіммен құрастыру; металдар мен олардың қорытпалары, металдардың негізгі технологиялық қасиеттері, өңдеу тәсілдері, металдарды өңдеуге арналған құралдар мен құрылғылар, металдарды өңдеудің технологиялық операциялары: сүректі түзету, белгілеу, кесу, ию, тазалау, бұрғылау, көркемдеп өңдеу: көркем кесу, ағашты ою, дайын бұйымды сәндеу және лактау арқылы өңдеу, жұқа табақты металл мен сымнан жасалған бұйымдарды құрастыру және жасау;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": тұрғын үй-жайлардың қызметі мен жайлылығы, бөлменің аумағын аймақтарға бөлу, үйдегі сумен жабдықтау және су құбыры жүйелері, ас үйдегі электр жабдықтарының түрлері, тұрмыстық техниканың техникалық сипаттамалары, өнімдердің балғындығы мен сақтау мерзімі, киім мен аяқ киімге күтім жасаудың заманауи құралдарын таңдау және пайдалану, дақтарды кетіру тәсілдері, бөлме өсімдіктерінің алуан түрлілігі, бөлме өсімдіктеріне жүйелі күтім жасау тәсілдері, бөлме өсімдіктерінің зиянкестері.

29. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау": кабинеттегі ішкі тәртіп шарттары, жұмыс орнын эргономикалық ұйымдастыру, электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану қағидалары, жабдықтар мен құралдардың ақаусыздығын тексеру және оларды жұмысқа дейін және одан кейін күтіп-ұстау тәртібі;

2) "Тағам даярлау технологиясы": тағамның өнімдік құндылығы, сүт және ашыған сүт өнімдерінен тағамдар дайындау технологиясы, тұтқыр және сұйық жарма дайындау технологиясы, жарма сапасына қойылатын талаптар, бұршақ дақылдарын пісіруде қолдану, пісіруге дайындық, пісіру уақыты, макарон өнімдерінен тағамдар дайындау технологиясы, дайын тағамдарды беру тәсілдері, өнімдерді кептіру және мұздату;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": матаның ақаулықтары, тігін машинасының тігістерін орындау, белдік бұйымын құрастыру және модельдеу: өлшеулерді алу, сызба жасау, модельдеу, өрнек жасау, пішу, өңдеу, дайын бұйымның сапасын бақылау және бағалау; ағаштың қасиеттері, құрылысы және ақаулары, жасанды ағаш материалдары, ағашты қолмен өңдеуге арналған құралдар, қол құралымен цилиндрлік бөлшектерді сызу және дайындау, ағаш бұйымдарын бояулармен және эмальдармен бояу технологиясы, бұйымдарды ағаш бойынша оюмен өңдеу; қара және түсті металдардың қасиеттері, құрастыру сызбаларын оқу, штангенциркульдің

көмегімен бөлшектердің мөлшерін өлшеу, металдарды өңдеуге арналған қол құралдарымен: кесу, кесу, аралау, өңдеу, металды көркемдеп өңдеу: фольгамен өрнектеу, нақыштау, өру;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": бөлме жарығы, жарық көздері, бөлменің қабырға бөлшектерін бекіту технологиясы, қабырға материалының салмағына байланысты затты бекіту әдісін таңдау, үйдегі қарапайым сантехникалық жабдықтар, санитарлық-техникалық жұмыстарға арналған құралдар мен құрылғылар, су шүмектерінің қарапайым ақауларын жою, тұрмыстық техниканы таңдау, тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері, тұрмыстық техниканы күту, сатып алу кезінде өнімдерді органолептикалық бағалау, өнімдерді сақтау мерзімі мен орны, тоңазытқыш ережелері, киім мен аяқ киімді, топырақ қоспаларын, олардың құрамын, қоректік заттар мен тыңайтқыштарды, өсімдіктерді азықтандыру, күрделі тыңайтқыштар.

30. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;": жұмыс орнын дайындау тәртібі, тамақ инфекцияларының алдын алу, улану және жарақат алу кезіндегі алғашқы көмек;

2) "Тағам даярлау технологиясы": өнімдердің сапасы, өнімдерді сақтау мерзімі, балықты, етті және құсты механикалық және жылумен өңдеу кезінде қолданылатын құрал жабдықтар, балықты, етті және құсты жылумен өңдеуге дайындау, құсты бөліктерге бөлу тәсілдері, құсты жылумен өңдеу түрлері, етті, ет өнімдері мен балықты, гарнирлер мен тұздықтарды дайындау технологиясы, десерттер, сусындар, түскі асқа үстелді әзірлеу, қантты консервілеу;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": әртүрлі материалдардан жасалған жіптердің механикалық, физикалық, технологиялық және пайдалану қасиеттері, шеңбер бойынша ілмекпен тоқу, киімді модельдеу жүйелері, иық киімін модельдеу, пішу ережелері, түнгі жейделерді дайындау және өңдеу, бұйымдарды ылғалды-жылумен өңдеу; ағаштың физикалық және механикалық қасиеттері, конструкторлық құжаттама, ағаштан жасалған бөлшектер мен бұйымдардың сызбалары, технологиялық құжаттама, ағаштан жасалған бөлшектерді жасаудың технологиялық картасы, ағаш ұсталық қосылыстардың негізгі түрлері, біріктіру, біріктіру, бұрыштық қосылыстар, тікенекті қосылыстар, шкант пен нагельдегі қосылыстар, ағашты күйдіру, ағашты ою; болаттың қасиеттері және оны қолдану, металдан жасалған бұйымдар және олардың графикалық бейнесі, металды қысқыштарда және плитада шабу, алмалы-салмалы және ажыратылмайтын қосылыстар, бұрандалы

қосылыстар, сыртқы және ішкі бұрандаларды кесу, металл кесетін станоктар туралы жалпы мәліметтер, металды көркемдеп өңдеу, филигрань;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": жөндеу-әрлеу жұмыстарының түрлері, тұрғын үй-жайларда жөндеу-әрлеу жұмыстарын орындауға арналған қазіргі заманғы материалдар, құралдар мен құрылғылар, ТКШ қызметтерімен өзара іс-қимыл, тұрмыстық аспаптар мен электр техникасын қуаты мен кернеуі бойынша іріктеу, аспаптың паспорты, пайдалану жөніндегі нұсқаулық, сатып алуды жасау технологиясы, тауарлар мен көрсетілетін қызметтердің тұтынушылық қасиеттері,

31. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша базалық мазмұны:

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау": кабинеттегі ішкі тәртіп ережелері, өрт қауіпсіздігі, электр қауіпсіздігі және тұрмыстық электр құралдарын пайдалану ережелері; төтенше жағдайлар туындаған кездегі іс-қимылдар, жарақат алған және уланған кезде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету жөніндегі ережелер;

2) "Тағам даярлау технологиясы": дұрыс тамақтану пирамидасы, тағам КАМК, сорпаларды дайындау технологиясы, сорпалардың тұздық түрлері, сорпа, борщ, тұздық, көкөніс сорпалары мен жармалар, ұннан жасалған сорпаларды дайындау технологиясы, ұннан жасалған тағамдар, қамыр түрлері, қамыр дайындау технологиялары, салма түрлері, дәмдеуіштер, мерекелік үстелді әзірлеу, тұздау және ашыту;

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау": материалдар, екі бізбен тоқудың тәсілдері мен құралдары, қазіргі заманғы сәннің негізгі бағыттары, өз эскизі бойынша бұйым жасау, құрастыру, модельдеу, иық киімінің тігін бұйымын жасау, әйелдер киімін көркем безендіру; ағаш өңдеуге арналған қазіргі заманғы технологиялық машиналар, ағаш кесетін құралдарды қайрау және баптау, ағаш ұсталық элементтерін біріктіру, "қарлығаш құйрық" иірімжіп қосындысын жасау, Ағашты көркем өңдеу түрлері, ас үй ыдыстарын, кәдесыйларды жасау, көркем кесу, бұйымдарды күйдіру арқылы өңдеу; металдардың түрлері мен негізгі қасиеттері, металдарды өңдеу, болатты өңдеу, металдарды кесу құрылысы, тоқтық-бұрамалы кескіш станоктың құрылысы, металл бойынша токарлық станокта бұрамаларды бұрғылау және кесу, металдан жасалған бұйымдарды көркемдеп өңдеу, зергерлік іс;

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы": күнделікті, ылғалдандыру және жалпы тазалауды жүргізу ережесі, электр энергиясын есептеу құралының жұмысы, тұрмыстағы электр энергиясын үнемдеу жолдары, су

шығынын есептеу құралының жұмысы, пәтердегі су және жылумен жабдықтау, су құбыр жүйесін пайдалану қағидалары, тұрмыстық техника жұмысындағы ақаулардың алдын алу, пайда болу себептері мен оларды жою тәсілдері, өнімдердің қаптама материалындағы ақпарат, қысқы киім мен аяқ киімді сақтауға салу, бақша және бақшадағы көктемгі жұмыстардың ерекшеліктері.

32. Бағдарлама мазмұны "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша 3 бөлімді қамтиды:

- 1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту";
- 2) "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және жасау";
- 3) "Шығармашылық жұмыстарды презентациялау, бағалау және талдау";

33. "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) қоршаған әлемді түсіну және білу;
- 2) мәдениет және дәстүрді білу мен түсіну;
- 3) ақпарат көздерімен жұмыс жасау;
- 4) шығармашылық үрдісін жоспарлау;
- 5) дизайн жасау тапсырмаларымен жұмыс жасау;
- 6) материалдар олардың қасиеттері және жұмыс жасау техникалары.

34. "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және дайындау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық идеяларды көркем бейнелеу;
- 2) құралдар мен жабдықтар;
- 3) құрастыру технологиялары;
- 4) тамақтану мәдениеті;
- 5) үй мәдениеті;
- 6) еңбек гигиенасында техникалық қауіпсіздік шараларын сақтау.

35. "Шығармашылық жұмыстарды презентациялау, талдау және бағалау" бөлімі келесідей бөлімшелерді қамтиды:

- 1) шығармашылық жұмыстарды презентациялау;
- 2) идеяларды талдау және бағалау;
- 3) тәсілдер мен әдістерді бағалау және талдау;
- 4) жұмысты жетілдіру және бейімделу.

36. "Технология" пәнінің бағдарламасы "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша келесі бағыттарда жүзеге асырылады:

- 1) "Көрнекілік өнер"
- 2) "Сәндік-қолданбалы шығармашылық";
- 3) "Дизайн және технология";
- 4) "Үй мәдениеті";

5) "Тамақтану мәдениеті";

37. "Көрнекілік өнер" бағыты қамтыйды:

- 1) классикалық және заманауи өнер;
- 2) қазақ суретшілерінің шығармашылығы;
- 3) көркем өнер түрлері мен жанрлары;
- 4) цифрлық көркем өнер (фото сурет, анимация, медиа құралдар);
- 5) бейнелеу (бейнелік) өнерінің мәнерлеу құралдары;
- 6) көркем өнер материалдары мен техникаларына тәжірибе жасау.

38. "Сәндік-қолданбалы шығармашылық" бағытты келесі тақырыптарды:

1) сәндік-қолданбалы өнердің негізгі формалары мен ерекшеліктері,
Қазақстан және басқа халықтардың қолданбалы өнері;

- 2) сәндік-қолданбалы өнердің материалдары, құралдары мен технологиялары;
- 3) ұлттық ою-өрнек;
- 4) интерьерді безендіру

39. "Дизайн және технология" (ұлдар) бағыты қамтыйды:

- 1) негізгі конструкторлық, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;
- 2) материалдарды өңдеуге арналған құрал-жабдықтар;
- 3) түрлі тәсілдермен материалдарды өңдеу;
- 4) түрлі материалдардан жасалған бұйымдардың дизайны;
- 5) ұлттық тұрмыстық заттарды жасау технологиясы;
- 6) әлемдік және қазақстандық сәулет ескерткіштері;
- 7) макеттеу;
- 8) бөлме дизайны;
- 9) робототехника, көлік құралдарын модельдеу.

40. "Дизайн және технология" (қыздар) келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) негізгі тоқыма, табиғи, жасанды және дәстүрлі емес материалдар;
- 2) тоқыма материалдарын өңдеуге арналған құралдар мен жабдықтар;
- 3) тоқыма материалдарын әртүрлі тәсілдермен өңдеу;
- 4) тоқыма материалдарынан жасалған бұйымдардың дизайны;

5) сән индустриясы, стиль және бейне, ұлттық киім элементтерін жасау
технологиясы

41. "Үй мәдениеті" (ұлдар) бағыты келесі тақырыптарды қамтыйды:

- 1) тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүл өсіру, ландшафтық дизайн негіздері;
- 3) электр қуатын бөлетін құрылғылар туралы жалпы мағлұматтар, электр құралдары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;

4) тұрмыстық-жөндеу жұмыстары, интерьерді ұйымдастыру және орналастыру.

42. "Үй мәдениеті" (қыздар) бағыты келесі бөлімдерді қамтиды:

- 1) жеке гигиена, тұрғын үй экологиясы;
- 2) өсімдік шаруашылығы, сәндік гүлдерін өсіру, ландшафтық дизайн негіздері
- 3) киімді күту және сақтау.

43. "Тамақтану мәдениеті" бағыты келесі бөлімшелерді қамтыйды:

- 1) дұрыс тамақтану негіздері;
- 2) тамақтану барысында өзін-өзі ұстауы, үстелді әзірлеу ;
- 3) Тағам даярлау технологиясы;
- 4) дүние жүзі елдерінің асханасы.

44. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) көрнекілік өнер: заманауи өнердегі ғылым техникалары мен жетістіктері, табиғат микросуреттер, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция және т. б.), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеу негізінде практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында), көрменің тұсаукесері және оны ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: пирография өнерімен танысу, көркемдеп күйдіру тәсілдері мен техникасы, эскизді орындау, материалды таңдау және дайындау, бұйымды көркемдеп күйдіру, безендіру, таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: ағашты механикалық өңдеуге арналған жабдық, ағашты механикалық өңдеу кезінде жұмысты ұйымдастыру, ағаштан жасалған бұйымдарды әзірлеу, бұйымның дизайны, материалды таңдау және дайындау, өнімді жасау, материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу, өнімді безендіру және көрмені ұйымдастыру;

4) үй мәдениеті: ауылшаруашылық өндірісіндегі заманауи жабдықтар мен құралдар, электр құрылғылары мен тұрмыстық техниканы жөндеу, тұрғын үй экологиясы, үйдегі микроклимат

45. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: мозаика өнері, мозаиканы орындау түрлері мен техникасы, материалды таңдау және эскизін жасау, мозаикалық панноға негіз дайындау, мозаикалық панноны орындау, көркем безендіру және жұмыстарды таныстыру;

2) дизайн және технология: қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу, ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау

материалдары мен техникаларын зерттеу, идеяны талқылау және эскизді әзірлеу (торсық, дөңгелек үстел), жұмыс процесін жоспарлау, материалдарды өңдеу, бұйымды дайындау, жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: үстел ойындары, пайда болу тарихы, үстел ойынының тұжырымдамасы, үстел ойынын дамыту, графикалық құжаттама, үстел ойынының бөлшектерін жасау, безендіру, ойынды тестілеу, сауалнама және ақпарат жинау, жұмыстың тұсаукесері;

4) үй мәдениеті: агротехнологияны дамытудағы ғылымның рөлі (өз бетінше зерттеу), электр құрылғылары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау, үй-жайларды жөндеуге арналған жабдықтардың заманауи материалдары мен құралдары (практикалық жұмыс).

46. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар, интерьердің сәндік заттарын жасаудың әдістері мен техникаларын зерттеу

2) дизайн және технология: сәулет жауһарлары, заманауи сәулет, Қазақстан сәулеті (тарихи және қазіргі заман);

3) дизайн және технология: жиһаз және интерьер заттарын өндіру: заманауи стильдер мен материалдар;

4) үй мәдениеті: интерьердегі, сыртқы көріністегі заманауи ландшафт дизайнының негізгі стильдері мен бөліктері.

47. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (ұлдар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазіргі интерьердегі сәндік бұйым: идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу, жұмысты жоспарлау, сәндік интерьер заттарын жасау, жұмыстарды таныстыру;

2) дизайн және технология: сәулет қызметінің қазіргі заманғы нысандары: сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (жаснды немесе өз идеялары), сәулет объектісінің мүсінін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау, сәулет нысанының макетін дайындау;

3) дизайн және технология: белгілі бір интерьерге арналған затты әзірлеу, идеяны талқылау және дамыту, материалдарды дайындау, графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік, бұйымды жасау, әрлеу, жұмыстарды таныстыру;

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафттың заманауи элементтері: шығармашылық идеяларды визуализациялау, интерьерді жарықтандыру, табиғи және жасанды жарықтандыру, интерьерді жарықтандыру жобасын жасау (тұрғын,

қоғамдық, өндірістік), интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік).

48. 7-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) бейнелеу өнері: өнердегі ғылымның заманауи техникалары мен жетістіктері, табиғат микросуреттер, бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, инсталляция), Қазақстанның заманауи суретшілері, өнердегі заманауи стильдік бағыттағы зерттеулер негізінде практикалық (шығармашылық) жұмыс (2D немесе 3D форматында). Көрменің тұсаукесері және оны ұйымдастыру;

2) сәндік-қолданбалы өнер: көркем сурет (батик, гжель, хохлома), кескіндеме түрлері, кескіндеме тәсілдері мен техникасы, көркем сурет материалдары мен жабдықтары, көркем сурет салуға арналған эскизді әзірлеу, көркем сурет салуға арналған материалдар мен құралдарды дайындау, көркем сурет салуды орындау, безендіру, безендіру, жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру;

3) дизайн және технология: түрлендіру (қайта өңдеу) және тігін бұйымдарын безендіру (киім, әшекей бұйымдар, бижутерия), қайта өңдеу идеяларын әзірлеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, топтама жасау, бөлшектерді пішу, жеке бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу, бұйымдарды безендіру, жұмысты таныстыру (сән көрсету);

4) тамақтану мәдениеті: қазақтың ұлттық тағамдары, әлем халықтарының тағамдары (өз бетінше зерттеу), әлем халықтарының тағамдары, тәжірибелік жұмыс (суши, пицца, көже);

5) үй мәдениеті: тұрмыстық техниканы таңдау, тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері, безендіру өсімдіктері интерьер элементі ретінде

49. 8-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу), халық шығармашылығының түрлері, материалдар мен жабдықтар, бұйымның эскизін әзірлеу, материалдар мен құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, безендіру, жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру;

2) дизайн және технология: қазақтың ұлттық киімі, этностил, ою - өрнек және оның стилизациясы, этностилдегі бұйымның дизайны(бас киім, камзол), этностилдегі бұйымды жасау(бас киім, камзол), безендіру, жұмыстарды таныстыру;

3) дизайн және технология: халық пішіміне негізделген киім үлгілерінің дизайны (тұтас пішілген жең), идеяларды әзірлеу, эскиз, материалдарды, құралдар мен жабдықтарды дайындау, халық пішіміне негізделген бұйымдар

жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымды әрлеу, бұйымды безендіру;

4) үй мәдениеті: интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D, 3D форматта), бұйымның эскизін жасау, материалдар мен жабдықтарды дайындау, интерьерге арналған декоративті 2D, 3D бұйымдарды жасау, өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі, медицинадағы, шөптік емдеу және косметологиядағы өсімдіктер.

50. 9-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы, қазақ кілемдері, алаша, кілем тоқу, гобелен, заманауи кілемдер, кілем тоқуға арналған материалдар мен жабдықтар;

2) дизайн және технология: сәннің заманауи стильдік бағыттары (өз бетінше зерттеу), "тұлға мен сән үйлесімі" эксперименті";

3) дизайн және технология: қарапайым геометриялық пішіндердегі (пончо, кейп, туника) "Fast cloth" сәнді киім дизайны, киім мен әшекей бұйымдардың заманауи өндірісі: қызметтік, стиль және материалдар. Техникалық және дизайнерлік инновациялар;

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафт элементтері және сыртқы көрінісі. Танымал стильдер. Жоспарлаудың негізгі ережелері мен әдістері, түс схемасы.

51. 10-сыныпқа арналған "Технология" пәнінің "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша базалық мазмұны (қыздар):

1) сәндік-қолданбалы өнер: қолдан кілем жасау: бұйымның эскизін әзірлеу, материалдарды (киіз немесе мата), және құралдарды дайындау, шығармашылық жұмысты орындау, безендіру жұмыстарды таныстыру, көрмені ұйымдастыру;

2) дизайн және технология: өз келбетін (имиджін) жасау технологиясы, идеяларды әзірлеу, макияж, шаш, әшекей бұйымдар арқылы жеке бейнені жасау, киім топтамасы, өз имиджіне арналған әшекей бұйымдарды жасау бойынша тәжірибе, жұмыс презентациясы (сән көрсетілімі);

3) имедждизайн және технология: сәнді киімдерді құрастыру және жобалау идеяларды әзірлеу, эскиз, материалдар мен жабдықтарды дайындау, бұйымдар жасау, бөлшектерді пішу, жекелеген бөлшектерді өңдеу, бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды әрлеу, жұмыстарды талқылау және бағалау, жұмысты таныстыру (сән көрсетілімі);

4) үй мәдениеті: интерьердегі ландшафт элементтері, шығармашылық идеяларды ойластыру (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, мерекелерге интерьерді безендіру, шығармашылық идеяларды

ойластыру (эскиз), материалдар мен жабдықтарды (құралдарды) дайындау, шығармашылық идеяларды жүзеге асыру.

4 тарау. Оқыту мақсаттарының жүйесі

52. Бағдарламада оқыту мақсаттарын пайдалану ыңғайлылығы үшін кодтау енгізілді. Кодта бірінші сан сыныпты, екінші және үшінші сандар – бөлім мен бөлімшенің, төртінші сан – оқыту мақсатының реттік санын білдіреді. Мысалы, 7.2.1.4. кодында "7" - сынып, "2.1" - екінші бөлімнің бірінші бөлімшесі, "4" - оқыту мақсатының реттік саны.

53. "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасы бойынша "Технология" пәнінің оқу бағдарламасын меңгеруден күтілетін нәтижелер":

1) "Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;" бөлімі:

1-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік техникасының жалпы ережелерін білу; 7.1.1.2 тәртібін сақтау нұсқаулығына сүйене отырып жұмыс орнын дайындау; 7.1.1.3 көмекші жоспары мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасаңыз	8.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік ережелерінің мағынасын түсіну, жіктеу және түсіндіру; 8.1.1.2 өз жұмыс орнын ұтымды және қауіпсіз ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойларды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру	9.1.1.1 технология кабинетінде қауіпсіздік ережелерін өз бетінше тұжырымдау; 9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді және қауіпсіз ұйымдастыру ережелерін өз бетінше қолдану; 9.1.1.3 негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша жоғары деңгейлі сұрақтарға жауап беру	10.1.1.1 өрт қауіпсіздік тұрмыстық құралдары ережелерін білу; 10.1.1.2 төтенше туындаған алғашқы көмек көрсету әрекеттерін білу; 10.1.1.3 талқылау бойынша нормалармен диалогқа
1.2 Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.1 жеке қорғау құралдарының маңызын түсіндіру; 7.1.2.2 құрал жабдықтар мен жұмыс істеудің қауіпсіз тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру	8.1.2.1 төтенше жағдайлардың пайда болу себепін білу; 8.1.2.2 қауіпсіздік техникасын сақтай отырып, оның маңыздылығын түсініп, көрсете отырып, материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.1.2.3 тірек сөздер, дайын жоспар бойынша	9.1.2.1 төтенше жағдайлар кезінде ден қою шарттарын білу; 9.1.2.2 құрал-жабдықтар жұмыс істеу ережелерін өз бетінше қолдану; 9.1.2.3 өз көзқарасын дәлелдей отырып, ұсынылған мәселе бойынша диалогқа қатысу	10.1.2.1 төтенше туындауы қағидалары; 10.1.2.2 әр жабдықта жасау ережелерін білу; 10.1.2.3 тірек сөздерді тақырып бойынша

		тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру		монолог жасау
1.3 Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.1 жабдықтар мен құрал-саймандардың ақаусыздығын тексеру, оларды жұмысқа дейін және одан кейін күту тәртібін білу; 7.1.3.2 заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру; 7.1.3.3 кәсіби сөздер мен терминдерді дұрыс таңдау және пайдалану	8.1.3.1 мұғалімнің көмегімен тазалық талаптарға сәйкес жабдықтар мен құралдарды тазалай білу; 8.1.3.2 құралдармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру; 8.1.3.3 диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау	9.1.3.1 жабдықтар мен құрал-саймандардың ақаусыздығын тексеру және оларды жұмысқа дейін және одан кейін күту тәртібін өз бетінше сақтау; 9.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік нұсқауын жасау; 9.1.3.3 мақсатқа, уақытқа, жағдайға сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отыры диалогқа қатысу	10.1.3.1 тазалық жабдықта өз бетінше 10.1.3.2 белгілі бір және қауіпсіздік сәйкес ин 10.1.3.3 тірек сөзді берілген т пайымдау

2) "Тағам даярлау технологиясы" бөлімі:

2-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Дұрыс тамақтану негіздері	7.2.1.1 өнімдерді аспаздық өңдеудің негізгі санитарлық ережелері мен нормаларын білу; 7.2.1.2 өнімдерді аспаздық өңдеудің санитарлық-гигиеналық маңыздылығын түсіндіру	8.2.1.1 азық-түліктің тағамдық құндылығы кестесін қолдана отырып, мәзір сапасын бағалай білу; 8.2.1.2 қажетті нәтиже түрінде оқу іс-әрекетінің мақсаттары мен міндеттерін өз бетінше тұжырымдау	9.2.1.1 өнімнің сапасын сыртқы белгілері бойынша бағалау; 9.2.1.2 негізгі тағамдарды сақтау мерзімі мен шарттарын атау және салыстыру	10.2.1.1 тағам пир дұрыс құрудың қағидалар 10.2.1.2 калорияны майлардың көмірсулар нормалары негізгі әдіс 10.2.1.3 дененің қажеттілігін күніне ша білу
2.2 Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	7.2.2.1 тамақ өнімдеріне механикалық және термиялық әсер етуге арналған құралдар мен жабдықтардың мақсатын атау және түсіндіру; 7.2.2.2 диалогқа қатысу, диалогтың семантикалық және грамматикалық	8.2.2.1 өнімдерді өңдеудің түрлерін және оған қажетті ас үй жабдықтарын атаңыз; 8.2.2.2 оқу диалогы барысында оқу мәселесіне өз көзқарасын білдіру	9.2.2.1 етті, құс етін және балықты механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар мен құралдардың мақсаты мен ерекшелігін түсіндіру; 9.2.2.2 ет, құс және балықты механикалық және гидромеханикалық	10.2.2.1 дайындал және өн өңдеу ұ отырып сыйымды жабдықта атау; 10.2.2.2 сөйлеу н отырып,

	бірлігін қамтамасыз ету, диалогта пәндік терминдерді қолдану		өндеудің технологиялық үрдісінің қызметтерін атау	мақсаттар сәйкес жо-ыстық цех жұмыс ор
2.3 Өнімдерді турау	7.2.3.1 өнімдерді тураудың негізгі түсініктері мен әдістерін білу; 7.2.3.2 көкөністерді тураудың негізгі әдістері мен түрлерін атаңыз	8.2.3.1 өнімдерді тазалауға және өрнектеп турауға арналған құралдар мен құрылғыларды бағалау; 8.2.3.2 өнімдерді әртүрлі тәсілдермен тазалау және өрнектеп турау дағдыларын меңгеру	9.2.3.1 ет, құс және балықты аспаздық және механикалық өндеудің ерекше тәсілдерін көрсету; 9.2.3.2 құс пен балықты еттерін бөлу тәсілдерін білу	10.2.3.1 т сорпа тү түсіндірін 10.2.3.2 тәжірибел барысында қосымша тураудың формалар қалыңды
2.4 Өнімдерді аспаздық өндеу әдістері	7.2.4.1 берілген реттілік бойынша өнімді дайындау ретін атау; 7.2.4.2 пісірудің технологиялық кезектілігін сақтай отырып, бутербродтарды, жұмыртқадан, шикі және пісірілген көкөністер мен жемістерден, ыстық сусындардан жасалған тағамдарды өз бетінше дайындау; 7.2.4.3 технологиялықүрдіс" ұғымдарының мазмұнын түсіндіру және оны сөйлеу барысында пайдалану	8.2.4.1 тамақ өнімдерінің құндылығы, мәзір бойынша пропорциялар және араластыру, өндеу бойынша нұсқаулар туралы ақпарат беру; 8.2.4.2 қадамдық нұсқауларды сақтай отырып, өз отбасына сүт өнімдерінен, дәнді дақылдардан, бұршақ дақылдарынан және макароннан қарапайым аспаздық тағамдарды дайында; 8.2.4.3 заманауи аспаздық мәзір мазмұнын сипатта	9.2.4.1 өнімдерді жылумен өндеуге дайындаудың технологиялық жадынамасын жасау, етті, құс етін және балықты жылумен өндеу түрлері; 9.2.4.2 ет, құс және балық тағамдарын дайындау ерекшеліктерін, жартылай фабрикааттарды дайындау технологиясын салыстыру; 9.2.4.3 өнімді жасау үшін қажетті ақпаратты әртүрлі көздерден табу және оны елестету	10.2.4.1 стандартт талаптары мәзірін, а мен қам бұйымдар техникалы талдау; 10.2.4.2 сорпалард ұннан жас дайындау технологи нұсқаулы карталары 10.2.4.3 тағамдард тәсілі, тем мәзірі ө тағамның критерий анықтау
2.5 Үстелді әзірлеу	7.2.5.1 жадынама мен сызба негізінде таңғы асқа үстелді әзірлеу принциптерін білу; 7.2.5.2 жасаған жұмыс сапасы туралы бағалау мәлімдемесін жасау	8.2.5.1 дайын тағамдар мен сусындарды берудің негізгі тәсілдерін көрсету; 8.2.5.2 бір оқушының жасаған жұмысының сапасы туралы жағымды құнды мәлімдеме жасау	9.2.5.1 түске таман ыдыстарды, асханалық аспаптарды, бокалдарды ұсыну және орналастыру нұсқалары; 9.2.5.2 оқу тапсырмасын орындау барысында өнімді іскерлік коммуникацияның негізгі дағдыларын көрсету	10.2.5.1 жалпы е отырып, қызмет к майлықта элементте кестелерін 10.2.5.2 тапсырма тәжірибес бойынша
2.6 Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	7.2.6.1	8.2.6.1 азық-түлікті кептіру және мұздату технологиясын	9.2.6.1 қантты қолдана отырып консервілеудің	10.2.6.1

	консервілеудің негізгі түрлерін және үйде тамақ дайындау әдістерін білу	сипаттау, олардың тиімділігін бағалау	технологиялық картасын жасаңыз, өнімді герметизациялау әдістерін ұсыну	тұздау технологиясы салыстырмалы 10.2.6.2 алынған сапасының шарттары

3) "Материалдарды өңдеу, матадан, ағаштан және металдан бұйымдар жасау"

бөлімі:

3-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал- жабдықтар	7.3.1.1 матаның, ағаш пен металдың негізгі түрлері мен қасиеттерін білу; 7.3.1.2 матаны, ағашты және металды қолмен өңдеуге арналған негізгі құралдар мен құрылғыларды атау; 7.3.1.3 нұсқауларға сәйкес материалды қолмен өңдеуге арналған құралдарды таңдау	8.3.1.1 матаның, ағаштың, металдың құрылымы мен негізгі ақауларын сипаттаңыз; 8.3.1.2 матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған қол құралдарының түрлері мен мақсатын атау; 8.3.1.3 құрал-саймандардың көмегімен бөлшектердің өлшемдерін өлшеу техникасын және шартты белгілердің көмегімен оларды бекітуді көрсету	9.3.1.1 эскизге, сызбаға сәйкес матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құралдар мен құрылғыларды таңдау; 9.3.1.2 матаны, ағаш пен металды өңдеуге арналған машиналардың құрылымын, олардың түйіндері мен элементтерін зерттеу, топтар мен қызметтері бойынша бөлшектеу; 9.3.1.3 тәжірибелік іс-әрекет барысында қайрау құралдарын пайдалану дағдысын меңгеру	10.3.1.1 технологиялық экономикалық пайдалану ескере отырып, таңу және өңдеуге құралдарды үлгі, сурет, модель таңдау; 10.3.1.2 станоктардың құрылысы мен қосымша қолдану аумағын таңдау; 10.3.1.3 металл жасау ателье кәсіпорының жабдықтау номенклатурасын графикалық түрде көрсету
3.2 Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	7.3.2.1 бұйымның техникалық суреттерін, сызбаларын, дайындау және оқу; 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды өңдеудің негізгі технологиясын меңгеру; 7.3.2.3 пәндік-графикалық сызбаға сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын жоспарлау	8.3.2.1 техникалық сызбаларды, сызбаларды, сызбаларды орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау бойынша атқарылатын жұмыс жоспарын құру және оны ұсыну; 8.3.2.3 дыбысты стиль құрлымын, материалды ұсыну логикасы тұрғысынан бағалау	9.3.2.1 техникалық сызбалар, сызбаларды орындау және дұрыс рәсімдеу; 9.3.2.2 материалдардың пайдалану қасиеттерін анықтау және оларды Бұйымды дайындау кезінде пайдалану; 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын сақтай отырып, талқыланатын тақырып бойынша диалогқа / пікірталасқа қатысу,	10.3.2.1 үлгіге сәйкес технологиялық құжаттаманың нұсқаларын таңдау; 10.3.2.2 шығармалық жұмыстарды бірқатар әдістермен материалды бойынша ұсыну; 10.3.2.3 шығармалық жұмыс үшін алынған

			диалог жүргізудің әртүрлі тәсілдерін түсіну	мақсатты пайдалану
3.3 Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	7.3.3.1 тірек сызбасын негізінде өнімді жобалау және модельдеу тәртібін білу; 7.3.3.2 тақырыптық-графикалық схемаға сүйене отырып, тапсырманың орындалу барысын ауызша сипаттау	8.3.3.1 технологиялық құжаттаманы қолдана отырып, қарапайым дизайн модельдерін жасау; 8.3.3.2 нұсқаулық бойынша білім беру конструкторының көмегімен үлгілерді құрастыруды жүзеге асыру	9.3.3.1 берілген үлгі бойынша модель құрастыру; 9.3.3.2 бұйымды дайындау, өңдеу және жинау кезектілігінің технологиялық картасын жасау; 9.3.3.3 нұсқаулыққа сәйкес тігін бұйымдарын дымқыл ыстық өңдеуді орындау	10.3.3.1 түпнұсқа жасау талдаңыз; 10.3.3.2 материалд заманауи бұйымдар инновационн технология 10.3.3.3 дайын өң қойылаты талаптар нәтижесін 10.3.3.4 дайын қойылаты талаптар нәтижесін

4) "Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы" бөлімі:

4-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
4.1 Тұрғын үй гигиенасы	7.4.1.1 тұрғын үйдің қызметтік және ыңғайлы құрылысының негізгі қағидаларын білу; 7.4.1.2 бөлмені аймақтарға бөлудің негізгі мақсаттары мен әдістерін сипаттау	8.4.1.1 электр қуатын үнемдеу тәсілдерін ұсыну; 8.4.1.2 интерьер бөлшектерін қабырғаға бекіту дағдысын меңгеру	9.4.1.1 презентация түрінде жөндеу-әрлеу жұмыстарының қазіргі түрлері туралы ақпарат беру; 9.4.1.2 жөндеу жұмыстарын орындау үшін қазіргі заманғы материалдардың ассортиментін, артықшылықтары мен кемшіліктерін, құралдар мен құрылғыларды бағалау	10.4.1.1 үйді күнд ылғалды реттілігі құралдар жабдықта салыстыр 10.4.1.2 тұрғын үй туралы нұ
4.2 Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	7.4.2.1 үйдегі сумен жабдықтау және су құбыры жүйесінің элементтері мен өзара әрекеттес қағидаларын түсіну; 7.4.2.2 негізгі пәндік терминдерді дұрыс айту және жазу,	8.4.2.1 тазалық-техникалық жұмыстарға арналған құралдар мен бұйымдардың түрлерін, олардың мақсатын сипаттау; 8.4.2.2 су құбырының қарапайым ақаулықтарын жөндеудің	9.4.2.1 тұтынушы мен қызмет провайдерінің өзара әрекеттесуінің мазмұны мен маңыздылығын түсіну; 9.4.2.2 тәжірибелік іс-әрекет барысында "тариф" және "тұтыну көлемі"	10.4.2.1 есептеуіш коммерци құралы р принципін электр эн үнемдеу ж 10.4.2.2

	оларды белсенді сөздікте қолдану	технологиялық үрдістерін жүзеге асыру	ұғымдарымен жұмыс жасай отырып, коммуналдық қызметтер үшін түбіртектің мазмұнын түсіндіру	пәтердегі жабдықта орынды жөніндегі үлгісін да
4.3 Электр құралдары мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	7.4.3.1 ас үйдегі заманауи тұрмыстық техниканың түрлерін білу; 7.4.3.2 құрылғылардың негізгі техникалық сипаттамаларын атаңыз; қуат, өлшемдер, шуыл деңгейі, жұмыс режимдерінің саны, басқару түрі және қосымша мүмкіндіктер; 7.4.3.3 тұрмыстық электр аспаптарын пайдалану ережелерін білу; 7.4.3.4 ақпаратты кесте, фотосурет нысанында сақтауды жүзеге асыру	8.4.3.1 тұрмыстық техниканы таңдау ерекшеліктерін талқылау, артықшылықтары мен кемшіліктерін атау; 8.4.3.2 тұрмыстық құрылғыларды күтудің негізгі техникасын меңгеру; 8.4.3.3 тұрмыстық техниканың әртүрлі түрлеріне күтім жасау құралдарын атау; 8.4.3.4 ақпаратты графикалық түрде ұсыну және визуалды негізде дәйекті мәлімдеме жасау	9.4.3.1 тұрмыстық техниканы таңдау критерийлерін өз бетінше әзірлеу; 9.4.3.2 техникалық құжаттар негізінде тауардың тұтыну сапасын бағалау; 9.4.3.3 өздігінен жасалған жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып, монологтық мәлімдеме жасау	10.4.3.1 тұрмыстық қызмет арттыру сынудың әдістерін құрастыру; 10.4.3.2 тұрмыстық қарапайым бұзылыстар болу себебі өз бетінше болжау; 10.4.3.3 берілген тапсырма Интернеттегі отырып, уақытты көп алып бойынша және оны
4.4 Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	7.4.4.1 өнімдердің балғындығын анықтау әдістерін атау; 7.4.4.2 модельдік жағдайда өнімді дұрыс таңдауды жүзеге асыру; 7.4.4.3 жадынама негізінде азық-түлікті сақтау мерзімі мен шарттары, олардың тәуелділігі туралы монологиялық мәлімдеме жасау	8.4.4.1 тамақ өнімдерін графикалық түрде сақтау ережелері мен шарттарын ұсыну; 8.4.4.2 негізгі азық-түлік сақтау температурасын мен шарттарын білу; 8.4.4.3 қазіргі заманғы қаптау материалдарының артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айту	9.4.4.1 сауда жасаудың заманауи реттілігін меңгеру, әлеуметтік тренд ретінде ұтымды тұтыну туралы пайымдау; 9.4.4.2 сапа сертификаты, техникалық құжаттама, штрих код негізінде тауарлар мен қызметтердің тұтыну сапасын анықтау; 9.4.4.3 оқу диалогы барысында тұтынушылардың құқықтары мен міндеттерін, тұтынушылардың құқықтарын қорғаудың заңды тәсілдерін талқылау	10.4.4.1 қаптамада өнімді мақсатын, мерзімін, 10.4.4.2 қаптамада немесе мінезін, мазмұнын түсіндіру; 10.4.4.3 практикалық барысында құрамын, құндылығын қауіпсіздігі
4.5 Киімді күту технологиясы	7.4.5.1 киім мен аяқ киімге күтім жасайтын құралдардың заманауи ассортиментін сипаттау;	8.4.5.1 өндірушінің ақпараты (нұсқаулық, заттаңба) негізінде өнімді дұрыс қолдану / сақтау);	9.4.5.1 жууды физикалық және техникалық процесс ретінде көрсету, күту және жуу	10.4.5.1 қысқы сызба, жүннен, жасалған киімді сақтауға с

	7.4.5.2 дактарды кетірудің негізгі әдістерін атаңыз; 7.4.5.3 келісу және бірлескен қызметте ортақ шешімге келу	8.4.5.2 киім және аяқ киімді қарапайым жөндеуді жүзеге асыру, аяқ киімді күту мен сақтау тәсілдерін көрсету; 8.4.5.3 әдеби тілдің нормаларына сәйкес, өз ойларын дұрыс жазбаша түрде білдіріп, кезең-кезеңімен өзін-өзі бақылауды жүзеге асыру	әдістерін, кезеңдерін, құралдарын атау; 9.4.5.2 жапсырмалардағы таңбаларға сәйкес әртүрлі маталардан жасалған бұйымдарды жуудың заманауи құралдары мен техникасын, аяқ киімге күтім жасау құралдарын орынды таңдау; 9.4.5.3 өз сөйлеу тілін мінез-құлқын дұрыс бағалау, басқалардың мінез-құлқын критерийлер бойынша бағалау	10.4.5.2 киім мен аяқ киімді қорғаудың құралдарын таңдау; 10.4.5.3 шығармалардың сипатын білдіріп
4.6 Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	7.4.6.1 бөлме өсімдіктердің негізгі топтарын, бөлме өсімдіктерді анықтау әдістерін білу; 7.4.6.2 өсімдіктерді бөлмеде орналастырудың негізгі принциптерін баяндау; 7.4.6.3 бөлме өсімдіктерге жүйелі күтім жасау, зиянкестермен күресу әдістерін меңгеру	8.4.6.1 топырақтану негіздерін және топырақты өңдеу техникасын, топырақты өңдеу тәсілдерін білу; 8.4.6.2 тыңайтқыштардың әртүрлі түрлерін салыстырыу: органикалық, минералды, органно-минералды, бактериялық, күрделі микроэлементтерді тыңайтқыштар; 8.4.6.3 тыңайтқыштарды қолдану әдістері мен уақытын, топырақ пен дақылдарға байланысты олардың түрлерін тандауды дәлелдеу	9.4.6.1 топ және сорт санаттары бойынша мәдени өсімдіктерді жіктеу; 9.4.6.2 графикалық түрде топырақты өңдеудің ерекшеліктерін, отырғызу, азықтандыру, суару, зиянкестер мен аурулармен күресу әдістерін ұсыну; 9.4.6.3 практикалық іс-әрекет барысында өсімдіктерді отырғызу және күту біліктіліктерін көрсету	10.4.6.1 тәжірибелі барысында дақылдар өсіру әдістерін білу; 10.4.6.2 жұмыстың атаңыз және өсімдіктер мен зиянкестермен күресу әдістерін білу; 10.4.6.3 бақшадағы өсімдіктерді күтім жасау, зиянкестермен күресу әдістерін білу; 10.4.6.4 өсімдіктерді қорғаудың құралдарын таңдау

54. "Технология" пәнінің оқу бағдарламасын "Көркем еңбек" нұсқасы бойынша меңгеруден күтілетін нәтижелер":

1) "Шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту" бөлімі:

5-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
1.1 Қоршаған әлемді білу және түсіну	7.1.1.1 әр түрлі мәнмәтінде, стиль және бағытта қоршаған әлемнің көрнекі элементтерін (композиция, түс, пішін, құрылым, пропорция) білу және түсіну			

1.2 Тарих, мәдениет және дәстүрлерді білу түсіну	7.1.2.1 ұлдар / қыздар: тарихи және мәдени шығу тегі өнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін өз бетінше зерттеу және сипаттау; 7.1.2.2 ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру, мұғалімнің көмегімен тірек сөздерді анықтау, оларды бекіту	8.1.2.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларының ерекшеліктерін түсіну; 8.1.2.2 ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру	9.1.2.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді білу және атау; 9.1.2.2 ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, негізгі ойларды анықтау, оларды бекіту	10.1.2.1 ұлдар / қыздар: әр түрлі тарихи және мәдени тектегі өнер, қолөнер және дизайн туындыларындағы әртүрлі стильдерді, материалдар мен тәсілдерді білу және атау; 10.1.2.2 ұлдар / қыздар: тыңдалған ақпарат бойынша ашық және жабық сұрақтарға жауап беру, жеткізе жазбаларды анықтау, оларды бекіту
1.3 Зерттеу көздері	7.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және дамыту үшін әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану, олардың ішінен ең қолайлысын таңдау	8.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және оны дамыту үшін өздігінен таңдалған әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану	9.1.3.1 ұлдар / қыздар: теориялық зерттеулер үшін ақпарат көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану	10.1.3.1 ұлдар / қыздар: шығармашылық идеяларды зерттеу және оны дамыту үшін ақпарат көздерін мақсатты және нәтижелі пайдалану
1.4 Шығармашылық қызмет үрдісін жоспарлау	7.1.4.1 ұлдар / қыздар: алынған білім мен тәжірибені қолдана отырып, болашақ әрекеттерін анықтай отырып, шығармашылық белсенділікті жоспарлау; 7.1.4.2 ұлдар / қыздар: бұйымның материалдық шығындары мен өзіндік құнын анықтау; 7.1.4.3 ұлдар / қыздар: қарым-қатынас жағдайына байланысты сөйлеу нормаларын сақтай отырып, диалогқа қатысу	8.1.4.1 ұлдар / қыздар: алған білімі мен тәжірибесін пайдалана отырып, өзінің болашақ іс-әрекетін толық сипаттай отырып, шығармашылық іс-әрекетті жоспарлау; 8.1.4.2 ұлдар / қыздар: зерттеулер негізінде халықтың өнім түрлеріне қажеттілігін анықтау; 8.1.4.3 ұлдар / қыздар: диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау	9.1.4.1 ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін анықтай отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау; 9.1.4.2 ұлдар / қыздар: пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын болжау; 9.1.4.3 ұлдар / қыздар: мақсатқа, уақытқа, жағдайға сәйкес сөйлеу ережелерін сақтай отырып диалогқа қатысу	10.1.4.1 ұлдар / қыздар: жұмыстың реттілігін анықтай отырып, шығармашылық қызметті жоспарлау; 10.1.4.2 ұлдар / қыздар: пайданы анықтау үшін әртүрлі тауарлардың өткізу нарықтарын болжау; 10.1.4.3 ұлдар / қыздар: сөйлеу ережелерін сақтай отырып, диалогқа қатысу, өз пікірін білдіру және басқалардың пікірлерін тыңдау
1.5 Дизайн (эскиз) әзірлеу бойынша тапсырмалармен жұмыс	7.1.5.1 ұлдар / қыздар: қызметтік талаптарға сәйкес келетін объектінің дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 ұлдар / қыздар:	8.1.5.1 ұлдар / қыздар: функционалдық және эстетикалық талаптарға сәйкес келетін нысанның дизайнын әзірлеу бойынша тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 ұлдар / қыздар:	9.1.5.1 ұлдар / қыздар: күрделі объектілердің, бейнелер мен пішіндердің дизайнын әзірлеу кезектілігі туралы білімін көрсету; 9.1.5.2 ұлдар / қыздар:	10.1.5.1 ұлдар / қыздар: күрделі объектілердің, бейнелер мен пішіндердің дизайнын әзірлеу кезектілігі туралы білімді жетілдіру; 10.1.5.2 ұлдар / қыздар:

	әр түрлі графикалық құралдарды қолдана отырып, эскиздерді орындау және өнімді жасау үшін графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу; 7.1.5.3 ұлдар / қыздар: тірек сөздер негізінде тақырыпты және негізгі ойды ашып, берілген тақырып бойынша монологиялық мәлімдеме жасау	ұлдар / қыздар: бұйымды жасаудың кезектілігі мен ұтымды тәсілдерін анықтай отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы әзірлеу; 8.1.5.3 ұлдар / қыздар: көмекші жоспар мен кілт сөздер негізінде монологиялық мәлімдеме жасау	түрлі графикалық құралдарды пайдалана отырып, графикалық және технологиялық құжаттаманы жасау; 9.1.5.3 ұлдар / қыздар: жоспар мен көрнекі материалдарды қолдана отырып, монологиялық мәлімдеме жасау	өз б графикалық пайдалана графикалық пайдалана технологиялық құжаттаманы жасау; 10.1.5.3 ұлдар / қыздар: өздігінен мен көрнекі қолдана монологиялық
1.6 Материалдар, олардың қасиеттері және жұмыс жасау техникасы	7.1.6.1 ұлдар: жоба нысандарын дайындау кезінде материалдардың физикалық, механикалық және технологиялық қасиеттерін анықтау және салыстыру; 7.1.6.2 ұлдар / қыздар: бірқатар материалдарды тану және оларды қалай тиімді біріктіруге, өңдеуге және қолдануға болатынын анықтау; 7.1.6.3 қыздар: фурнитура мен әрлеу материалдарының топтастырылуы мен сипаттамасын анықтау, сипаттау және салыстыру; 7.1.6.4 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстардағы әртүрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау және таңдау; 7.1.6.5 ұлдар / қыздар: тұрақты емес екпін және дыбыстардың тіркесімімен күрделі сөздерді дұрыс айту	8.1.6.1 ұлдар: жоба нысанының қасиеттері мен мақсатын ескере отырып, материалдарды өңдеу тәсілдерін анықтау және негізді таңдау; 8.1.6.2 ұлдар / қыздар: өнімді дайындау және әрлеу үшін заманауи және дәстүрлі емес материалдарды өз бетінше таңдау; 8.1.6.3 қыздар: изучать, табиғи және жасанды былғары мен жүннің түрлері мен қасиеттерін анықтау және салыстыру; 8.1.6.4 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстар кезінде түрлі техникалар мен көркем материалдарды анықтау, таңдау және біріктіру; 8.1.6.5 ұлдар / қыздар: қиын дыбыс тіркестері және шет тіліндегі сөздердің айтылу ережелерін сақтау	9.1.6.1 ұлдар: техникалық, экологиялық және пайдалану сипаттамаларын ескере отырып, өңдеу және өңдеу материалдары мен тәсілдерін анықтау; 9.1.6.2 ұлдар / қыздар: бұйымды талдау үрдісінде материалдарды пайдаланудағы стильдік шешімдерді салыстыру және бағалау; 9.1.6.3 қыздар: тоқылған, тоқыма емес маталарды зерттеу және өз бетінше анықтау; 9.1.6.4 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстарды талдау кезінде бірқатар техникалар мен көркем материалдарды қолдану бойынша дайын шешімдерді бағалау; 9.1.6.5 ұлдар / қыздар: өзіңіздің дыбыстарын бақылау және талдау	10.1.6.1 ұлдар: техникалық және сипаттамаларын ескере отырып, өңдеу және өңдеу өз бетінше 10.1.6.2 ұлдар / қыздар: өнімді дайындау үрдісінде пайдалану шешімдерін ұсыну; 10.1.6.3 қыздар: тоқыма ж маталарды бағалау; 10.1.6.4 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстар бірқатар ә материалдар бойынша ұсыну; 10.1.6.5 ұлдар / қыздар: өз дыбыстарын сыныптас айтуын талдау

2) "Шығармашылық жұмыстарды құрастыру және жасау" бөлімі:

6-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
2.1 Шығармашылық идеялардың көркем бейнелеу	7.2.1.1 ұлдар / қыздар: күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін әлемнің көрнекі элементтерін және экспрессивті өнер құралдарын анықтауға, таңдауға және пайдалануға негізделу; 7.2.1.2 ұлдар / қыздар: мағынасы жағынан жақын және қарама-қарсы сөздерді ажырата білу және олардың "Шығармашылық идеялардың көркем бейнелеу" тақырыбындағы мәтіндердегі рөлін түсіну	8.2.1.1 ұлдар / қыздар: күрделі шығармашылық идеяларды жеткізу үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше анықтау, таңдау және пайдалану; 8.2.1.2 ұлдар / қыздар: синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді ажырата білу көркем және ғылыми-техникалық мәтін мәнмәтінінен сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну	9.2.1.1 ұлдар / қыздар: мазмұнды туындылар жасау үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше талдау және таңдау; 9.2.1.2 ұлдар / қыздар: мәтіндегі синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді, бір мәнді және көп мағыналы және сөздерді анықтау, олардың мәтіндегі рөлін түсіну, шығармашылық тақырыптың контекстіне сүйене отырып, сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну	10.2.1.1 ұлдар / қыздар: мазмұнды туындылар жасау үшін экспрессивті өнер құралдарын өз бетінше қолдану; 10.2.1.2 ұлдар / қыздар: синонимдерді, антонимдерді, омонимдерді және сөздерді мәтіндегі рөлін түсіну, шығармашылық тақырыптың контекстіне сүйене отырып, сөздердің тікелей және бейнелі мағынасын түсіну
2.2 Құрал-жабдықтар мен саймандар	7.2.2.1 ұлдар: қазіргі заманғы технологиялық машиналардың құрылымы мен жұмыс принципін сипаттау және оларға құрылымдық, табиғи және жасанды материалдарды өңдеу бойынша операцияларды орындау; 7.2.2.1 қыздар: тігін машинасының жұмысындағы ақауларды анықтау және жою; 7.2.2.2 қыздар: тігін бұйымдарын ылғалды-термиялық өңдеуге арналған құрылғыларды анықтау, таңдау және қолдану; 7.2.2.3 ұлдар / қыздар:	8.2.2.1 ұлдар: заманғы технологиялық машиналарда конструкциялық материалдарды өңдеу бойынша күрделі операцияларды орындау; 8.2.2.1 қыздар: тігін машиналарына арналған құрылғыларды таңдау және қолдану (саңылаулы ілмектерді өңдеу, сыдырма ілгегін жалғау үшін); 8.2.2.2 ұлдар / қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық процестің реттілігін білу; 8.2.2.3 ұлдар / қыздар: негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша жоғары	9.2.2.1 ұлдар: материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен заманауи технологиялық машиналарды анықтау, таңдау; 9.2.2.1 қыздар: заманауи тігін жабдықтарын, ораушы тігін машинасының құрылысын білу; 9.2.2.2 ұлдар / қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістердің бірізділігін сипаттау; 9.2.2.3 қыздар: тігін машиналарында стандартты операцияларды орындау; 9.2.2.4 ұлдар / қыздар:	10.2.2.1 ұлдар: материалдарды өңдеуге арналған құралдар мен заманауи технологиялық машиналарды анықтау, таңдау; 10.2.2.1 қыздар: заманауи тігін жабдықтарын, ораушы тігін машинасының құрылысын білу; 10.2.2.2 ұлдар / қыздар: кәсіпорындардағы өндірістік және технологиялық үдерістердің бірізділігін сипаттау; 10.2.2.3 қыздар: тігін машиналарында күрделі орындау аппликацияларын

	негізгі ойды анықтау үшін мазмұны бойынша ашық сұрақтарға жауап беру; 7.2.2.4 ұлдар / қыздар: оқылғанның мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерге сүйене отырып сұрақтарды тұжырымдау	деңгейлі сұрақтарға жауап беру; 8.2.2.4 ұлдар / қыздар: оқылғандардың мазмұны бойынша сұрақтарға жауап беру, түйінді сөздерге сүйене отырып сұрақтарды тұжырымдау	мазмұны бойынша бағалау сұрақтарын құрастыру	ұлдар / қыздар: себеп-салдар қатынастарының құбылыстары үшін сұрақтарға жауап беру
2.3 Жасау технологиясы	7.2.3.1 ұлдар: Функционалды және эстетикалық қасиеттерді жақсарту үшін материалдарды өңдеу және өнімді әрлеу; 7.2.3.1 қыздар: заманауи тоқыма және әрлеу материалдары мен түрлі конструкцияларды қолдана отырып, технологиялық құжаттамаға сәйкес тігін машинасында бұйымдар жасау; 7.2.3.2 ұлдар: бірізділік пен дәлдікті сақтай отырып, күрделі бұйымдарды технологиялық құжаттама бойынша дайындау; 7.2.3.3 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін үлгі бойынша пайдалану; 7.2.3.4 ұлдар / қыздар: әр түрлі типтегі шағын мәтіндер жасау тақырыпты және негізгі ойды ашу үшін сөздерді қолдану; 7.2.3.5 ұлдар / қыздар: берілген тақырыпқа ұжымдық жасалған тірек	8.2.3.1 ұлдар: әр түрлі құралдар мен жабдықтарды қолдана отырып, материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.1 қыздар: қол құралдары мен тігін жабдықтары мен оларға арналған құрылғыларды пайдалана отырып, тоқыма материалдарын өңдеу әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.2 ұлдар: дербес әзірленген технологиялық құжаттама бойынша күрделі бұйымдар жасау; 8.2.3.3 ұлдар / қыздар: шығармашылық жұмыстар мен бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін дербес пайдалану; 8.2.3.4 ұлдар / қыздар: диаграммалар/графиктер/кестелер/фотосуреттер көмегімен нұсқаулық мәтіндерін жасау; 8.2.3.5 ұлдар / қыздар: өз бетінше жасалған жоспар бойынша берілген	9.2.3.1 ұлдар: өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау; 9.2.3.1 қыздар: өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу әдістерін анықтау және таңдау; 9.2.3.2 ұлдар: әр түрлі техниканы, конструкциялар мен заманауи материалдарды қолдана отырып, күрделі бұйымдарды жобалау; 9.2.3.3 ұлдар / қыздар: бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін өз бетінше таңдау және негіздеу; 9.2.3.4 ұлдар / қыздар: тірек сөздер, дайын жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру; 9.2.3.5 ұлдар / қыздар: ұжымдық жасалған жоспар бойынша белгілі бір құрылым бойынша берілген тақырыбына мәтіндер құрастыру	10.2.3.1 ұлдар: өнімді дайындау үрдісінде материалдарды өңдеу мен әрлеудің оңтайлы тәсілдерін анықтау, таңдау; 10.2.3.1 қыздар: бұйымды үрдісінде өңдеу тәсілдерін анықтау және таңдау; 10.2.3.2 ұлдар: түрлі құрылымдарды заманауи пайдалана бұйымдарды жасау үрдісінде қазақ ұлттық мәдениетінің элементтерін үлгі бойынша пайдалану; 10.2.3.4 ұлдар / қыздар: диаграммалар/графиктер/кестелер/фотосуреттер көмегімен мәтіндерін жасау; 10.2.3.5 ұлдар / қыздар: өз бетінше жасалған жоспар бойынша берілген тақырыпқа мәтін-сипаттама құрастыру

	сөздер және дайын жоспар бойынша мәтіндер құрастыру	тақырыпқа мәтіндер құрастыру		
2.4 Тамақтану мәдениеті	7.2.4.1 қыздар: әр түрлі халықтар мен әлемнің танымал аспазшыларының тағамдарының ерекшеліктерін сипаттау және салыстыру; 7.2.4.2 қыздар: әлемнің басқа халықтарының ұлттық тағамдары мен тағамдарын дайындау технологиясын зерттеу және қолдану; 7.2.4.3 қыздар: әр түрлі тағамдарды дайындауға арналған өнімдерді, құралдарды, жабдықтарды таңдауға қатысты дербес және негізді шешім қабылдау; 7.2.4.4 қыздар: тірек сөздер мен жоспар бойынша берілген тақырыпқа қысқа мәтіндер құрастыру (мұғалімнің көмегімен)			
2.5 Үй мәдениеті	7.2.5.1 ұлдар: ауылшаруашылық өндірісіндегі заманауи жабдықтарды сипаттау, салыстыру және бағалау; 7.2.5.1 қыздар: әр түрлі өсімдіктердің эстетикалық қасиеттерін сипаттау, бағалау және интерьерді безендіру үшін қолдану; 7.2.5.2 ұлдар: электр техникалық арматураны және	8.2.5.1 ұлдар / қыздар: ауыл шаруашылығы өндірісін дамытудағы ғылыми тәсілдерді талқылау және бағалау; 8.2.5.2 қыздар: медицинада, шөп арқылы емдеу және косметологияда өсімдіктердің рөлін зерттеу, талқылау және бағалау; 8.2.5.2 ұлдар: электр жабдықтары мен тұрмыстық техниканың пайдалану, эргономикалық	9.2.5.1 ұлдар / қыздар: ландшафтық дизайнның стильдерін, заманауи бағыттары мен элементтерін атау және сипаттау; 9.2.5.2 ұлдар: жарықтандырудың түрлерін білу және түрлерінің сипаттау; 9.2.5.3 ұлдар: функционалды, эргономикалық және эстетикалық талаптарды ескере отырып,	10.2.5.1 ұлдар / қыздар: өз ландшафты мен стильдері бағыттары элементтерін қолдану; 10.2.5.2 ұлдар: жарықтан білу және сипаттау; 10.2.5.3 ұлдар: функционалды, эргономикалық

тұрмыстық аспаптарды қарапайым жөндеу; 7.2.5.2 қыздар: эстетикалық және экологиялық қасиеттерді бағалай отырып, тұрмыстық техниканы мақсатына және әрекет ету принципіне сәйкес жіктеу; 7.2.5.3 ұлдар: электр тізбектеріндегі ақауларды табу; 7.2.5.3 қыздар: тұрмыстық техниканы пайдалану және күту ережелерін зерттеу және сипаттау; 7.2.5.3 ұлдар: интерьерді ұйымдастыру бойынша тәжірибелік жұмыстарды орындау барысында жарықтандыру, желдету және жылу жүйесіне қойылатын нормалар мен талаптарды зерделеу және сақтау; 7.2.5.4 ұлдар: оқу тақырыбы шеңберінде толық дәлелді монолог құрастыру (берілген тақырыпқа пайымдау, сендіру); 7.2.5.5 ұлдар / қыздар: түсінуді тереңдету және жауапты нақтылау үшін мәтін мазмұнына деген көзқарасты көрсететін сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау	және эстетикалық қасиеттерін салыстыру және бағалау; 8.2.5.3 қыздар: материалдар мен техниканы өз бетінше анықтай және таңдай отырып, эстетикалық және техникалық талаптарға сәйкес келетін интерьерге арналған сәндік бұйымдар жасау; 8.2.5.3 ұлдар: тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде ақауларды жоюдың ұтымды тәсілдерін табу; 8.2.5.4 ұлдар: тұрмыстағы жөндеу жұмыстары кезінде материалдарды, жабдықтар мен құралдарды зерттеу, таңдау және қолдану; 8.2.5.5 ұлдар / қыздар: ұсынылған мәселе бойынша диалогқа қатысу, өз көзқарасын дәлелдеу; 8.2.5.6 ұлдар / қыздар: монолог құру (жоспар, диаграммалар, иллюстрациялар негізінде сипаттама, баяндау, пайымдау); 8.2.5.7 ұлдар / қыздар: түсінуді тереңдету және жауапты нақтылау үшін мәтін мазмұнына деген көзқарасты көрсететін сұрақтар мен жауаптарды тұжырымдау	интерьердегі жарықтандыруды ұйымдастырудың дайын шығармашылық шешімдерін бағалау және талдау; 9.2.5.3 қыздар: түрлі техникаларды, конструкцияларды және заманауи материалдарды пайдалана отырып, бірегей бұйымдарды модельдеу; 9.2.5.4 ұлдар / қыздар: интерьерді ұйымдастыру, жоспарлау және безендіру бойынша практикалық жұмыстарды орындау үшін әртүрлі салалардағы білімді пайдалану; 9.2.5.5 ұлдар / қыздар: ұсынылған мәселе бойынша пікірталасқа қатысып, өз пікірлеріңізді дәлелдей алу; 9.2.5.6 ұлдар / қыздар: оқу тақырыбы шегінде кеңейтілген дәлелді монолог құру (сипаттау элементтері бар пайымдау); 9.2.5.7 ұлдар / қыздар: сөйлеу мәдениетін меңгеруге, сөйлеу сапасын бақылауға ұмтылысын көрсету; 9.2.5.5 ұлдар / қыздар: ұсынылған тақырып бойынша пікір алмасып, диалогқа қатысу	эстетикалық ескере интерьерді жарықтандыру және ұйымдастыру шешімдерін; 10.2.5.3 қыздар: дербестік көрсете техниканы конструкцияларды заманауи пайдалану бұйымдар; 10.2.5.4 ұлдар / қыздар: интерьерді жоспарлау бойынша жұмыстарды әртүрлі салалардағы пайдалану; 10.2.5.5 ұлдар / қыздар: мәселені ұсына отырып қатысу; 10.2.5.6 ұлдар / қыздар: оқу тақырыбы кеңейтілген монолог тақырыпқа сендіру); 10.2.5.7 ұлдар / қыздар: белгілі бір нормалар мен мінез-құлқындарды модельдеу; 10.2.5.5 ұлдар / қыздар: қарсылас көрсете отырып тақырып алмасып,

2.6 Қауіпсіздік техникасын және еңбек гигиенасы қағидаларын сақтау	7.2.6.1 ұлдар / қыздар: мұғалімнің бақылауымен қауіпсіздік ережелерін түсініп, сақтай отырып, материалдар мен құралдарды қолдану;	8.2.6.1 ұлдар / қыздар: материалдар мен құралдарды қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып қолдану;	9.2.6.1 ұлдар / қыздар: жұмыс аяқталғанға дейін және аяқталғаннан кейін қауіпсіздік ережелерін қалыптастыру, материалдар мен құралдарды қауіпсіздік ережелерін сақтай отырып қолдану;	10.2.6.1 ұлдар / қыздар: материалдар мен құралдарды қауіпсіздік ережелерін қолдану, кейін" байланыс қолдана ережелерді "соның сәйкес басқа да ақпараттарды
	7.2.6.2 ұлдар / қыздар: заманауи технологиялық машиналарда қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін білу және түсіндіру;	8.2.6.2 ұлдар / қыздар: құралдармен қауіпсіз жұмыс бойынша жадынама құрастыру;	9.2.6.2 ұлдар / қыздар: белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік нұсқауын жасау;	10.2.6.2 ұлдар / қыздар: белгілі бір жұмыс түрлеріне және жасалған бұйымдарға үлгі негізінде қауіпсіздік бойынша нұсқау жасау;
	7.2.6.3 ұлдар / қыздар: ақпаратты қабылдау кезінде алынған идеяларды, сезімдерді, ойларды түсіндіру үшін тірек сөздерді қолдана отырып, мәлімдеме жасаңыз	8.2.6.3 ұлдар / қыздар: көркем және экспрессивті құралдарды қолдана отырып, өз идеяларын, сезімдерін, ойларын түсіндіру үшін мәлімдеме жасау	9.2.6.3 ұлдар / қыздар: өз түсініктерін, идеяларын, сезімдерін, көзқарастарын жеткізу үшін бағалау мәлімдемесін жасау	10.2.6.3 ұлдар / қыздар: тақырыптың негізгі түсініктерін, идеяларын, сезімдерін, көзқарастарын жеткізу үшін бағалау мәлімдемесін жасау
				және ұйымдастырушының тұлғасын

3) "Шығармашылық жұмыстарды таныстыру, талдау және бағалау" бөлімі: 7-кесте

Бөлімше	Оқыту мақсаттары			
	7-сынып	8-сынып	9-сынып	10-сынып
3.1 Шығармашылық жұмыстарды презентациялау	7.3.1.1 ұлдар / қыздар: дайын жұмысты кең аудиторияға таныстыру (көрме, сән көрсетілімі); 7.3.1.2 ұлдар / қыздар: мәтінді өзектілік, құндылық, сапа және пайдалылық тұрғысынан бағалайтын сұрақтарды құрастыру	8.3.1.1 ұлдар / қыздар: онлайн платформаларда кең аудиторияға дайын жұмыстың презентациясын ұйымдастыру; 8.3.1.2 ұлдар / қыздар: қорытындылар мен талдаулар негізінде әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау	9.3.1.1 ұлдар / қыздар: медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, зерттеу жобасының презентациясын ұйымдастырыңыз; 9.3.1.2 ұлдар / қыздар: оқылған мәтін негізінде сұрақтар мен өз идеяларын тұжырымдау, факт пен пікірді ажырату	10.3.1.1 ұлдар / қыздар: медиа құралдар мен онлайн платформаларды қолдана отырып, зерттеу жобасының презентациясын ұйымдастырыңыз; 10.3.1.2 ұлдар / қыздар: көркем шығармалар мен өз идеяларын презентациялау, факт пен пікірді ажырату
3.2 Идеяларды талдау және бағалау	7.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және	8.3.2.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысында және	9.3.2.1 ұлдар / қыздар: тарихи, әлеуметтік және мәдени контекстерді өз жұмыстарында және	10.3.2.1 ұлдар / қыздар: өз шығармаларын басқаларды бағалау және шығармалар

	басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талқылау және бағалау	басқалардың жұмысында көрініс тапқан идеялар мен тақырыптарды талдау және бағалау үшін критерийлерді қолдану	басқалардың еңбектерінде қолдану	әлеуметтік мәнмәтінді бағалау
3.3 Әдістер мен тәсілдерді талдау және бағалау	7.3.3.1 ұлдар / қыздар: пәндік терминологияны қолдана отырып, өз жұмысын және басқалардың жұмысын жасау үшін қолданылатын әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау; 7.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді түсіну	8.3.3.1 ұлдар / қыздар: жасалған өнімнің сапасын талдау және бағалау үшін пайдаланылған әдістерді және тәсілдерді, критерийлерді қолдану; 8.3.3.2 ұлдар / қыздар: өз сөйлеу тілінде кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді қолдану	9.3.3.1 ұлдар / қыздар: өнімнің сапасын бағалау критерийлерін және өнімнің сыртқы түрін анықтайтын факторларды тұжырымдау; 9.3.3.2 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді дұрыс таңдау және қолдану	10.3.3.1 ұлдар / қыздар: кәсіби сөздерді, терминдерді, неологизмдерді дұрыс таңдау және қолдану
3.4 Жұмысты бейімдеу және жетілдіру	7.3.4.1 ұлдар / қыздар: үлгі немесе алгоритмді қолдана отырып, жұмысты және басқалардың жұмысын жақсарту бойынша ұсыныстар тұжырымдау; 7.3.4.2 ұлдар / қыздар: сөздік көмегімен емле қателерін түзету, сөйлемдерді өңдеу арқылы мәтінді реттеу	8.3.4.1 ұлдар / қыздар: пайдаланылған идеялар мен тәсілдерді талдау және бағалау негізінде өз жұмысын және басқалардың жұмысын жетілдіру бойынша сыни ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 ұлдар / қыздар: сөздік көмегімен емле мен тыныс белгілерінің қателерін түзету арқылы мәтінді түзету	9.3.4.1 ұлдар / қыздар: мұғалімнің көмегімен өз жұмысының және басқалардың жұмысының мақсаты мен маңыздылығын бағалауды және өз көзқарасын ұсыну; 9.3.4.2 ұлдар / қыздар: мәтінді семантикалық, нақты, логикалық кемшіліктерді түзету арқылы реттеу	10.3.4.1 ұлдар / қыздар: өз жұмысының және басқалардың жұмысының мақсаты мен маңыздылығын бағалау және өз көзқарасын ұсыну; 10.3.4.2 ұлдар / қыздар: мәтінді семантикалық, нақты, логикалық кемшіліктерді түзету арқылы реттеу

55. Бағдарлама сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының Ұзақ мерзімді жоспарының негізінде осы бағдарлама қосымшасына сәйкес негізгі орта білім беру деңгейінің жаңартылған мазмұны бойынша жүзеге асырылады. Ұзақ мерзімді жоспарда әрбір бөлімде жүзеге асырылатын оқу мақсаттарының көлемі белгіленген.

56. Бөлім мен тақырыптарды оқуға сағаттарды бөлу мұғалімнің қалауы бойынша жүзеге асады.

Негізгі орта білім беру
деңгейінің
7-10 -сыныптарына арналған
"Технология" пәнінен
жаңартылған
мазмұндағы үлгілік оқу
бағдарламасына 1-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының "Үй шаруашылығын жүргізудің технологиялық негіздері" нұсқасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып:

1-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабинеті техникасының жалпы ережелерін білу; 7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп, орнын дайындау тәртібін сақтау; 7.1.1.3 көмекші жоспар негізінде монологиялық мәліметтерді беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.1 жеке қорғану құралдарын түсіндіру; 7.1.2.2 құралдармен жұмыс тәсілдерін білу
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	7.2.1.1 өнімдерді аспаздық санитарлық ережелері мен нормаларымен тамақтану; 7.2.1.2 өнімдерді аспаздық санитарлық-гигиеналық талаптарды түсіндіру
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	7.2.2.1 тамақ өнімдеріне механикалық әсер етуге арналған жабдықтардың мақсатын атау; 7.2.2.2 диалогқа қатынап, семантикалық және грамматикалық қамтамасыз ету, диалогта пайдалану
	Өнімдерді турау	7.2.3.1 өнімдерді тураудың әдістерін білу; 7.2.3.2 көкөністерді тураудың әдістерін білу мен түрлерін атаңыз
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	7.2.4.1 берілген реттілік бойынша дайындау ретін атау; 7.2.4.2 пісірудің технологиялық сәйкестігін сақтай отырып, бутербродтар, шикі және пісірілген

		жемістерден, ыстық сусын тағамдарды өз бетінше дайы 7.2.4.3 технологиялықүрдіс мазмұнын түсіндіру жән барысында пайдалану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	7.4.1.1 тұрғын үйдің қызметі құрылысының негізгі қағида 7.4.1.2 бөлмені аймақтарға мақсаттары мен әдістерін сип
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	7.4.2.1 үйдегі сумен жабдықт жүйесінің элементтері мен қағидаларын түсіну; 7.4.2.2 негізгі пәндік термин және жазу, оларды белсенді с
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	7.1.1.1 технология кабине техникасының жалпы ережел 7.1.1.2 нұсқаулығына сүйен орнын дайындау тәртібін сақ
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құрлдармен жұмыс тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды анық бойынша ашық сұрақтарға ж
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	7.2.5.1 жадынама мен сызб асқа үстелді әзірлеу принцип 7.2.5.2 жасаған жұмыс сапас мәлімдемесін жасау
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	7.2.6.1 консервілеудің негіз үйде тамақ дайындау әдістер
Матадан, ағаштан және металдан жасалған материалдарды өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	7.3.1.1 матаның, ағаш пен түрлері мен қасиеттерін білу 7.3.1.3 матаны, ағашты және өңдеуге арналған негізгі құрылғыларды атаңыз; 7.3.1.3 нұсқауларға сәйкес м өңдеуге арналған құралдард
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	7.3.2.1 бұйымның техник сызбаларын, дайындау және 7.3.2.2 матаны, ағашты және негізгі технологиясын меңгер 7.3.2.3 пәндік-графикалық отырып, тапсырманың ор жоспарлау
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	7.4.3.1 үйдегі заманауи тұрм түрлерін білу; 7.4.3.2 құрылғылардың не сипаттамаларын атаңыз: қу деңгейі, жұмыс режимдерін түрі және қосымша мүмкінді

3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құрлдармен жұмыс тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.1 жабдықтар мен құралдар ақаусыздығын тексеру, олардың жұмысқа қабілеттілігін және одан кейін күту тәртібін сақтау; 7.1.3.2 заманауи технологиялармен қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін түсіндіру; 7.1.3.3 кәсіби сөздер мен терминдерді таңдау және пайдалану
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп, жұмыс орнын дайындау тәртібін сақтау; 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды негізгі технологиясын меңгеру; 7.3.2.3 пәндік-графикалық сызбаны оқытырып, тапсырманың орындалу жоспарлау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	7.3.3.1 тірек сызбасын негізінде өнім және модельдеу тәртібін білу; 7.3.3.2 тақырыптық-графикалық сызба сүйене отырып, тапсырманы орындау барысын ауызша көрсету
Мақсатты бағытталған үй шаруашылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	7.4.3.2 құрылғылардың негізгі сипаттамаларын атаңыз: құрылғының деңгейі, жұмыс ретілігінің сипаты және қосымша мүмкіндіктер; 7.4.3.3 тұрмыстық электр құралдарын пайдалану ережелерін білу; 7.4.3.4 ақпаратты кесте, фото, видео сақтауды жүзеге асыру
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	7.4.4.1 өнімдердің балғындығын анықтау әдістерін атау; 7.4.4.2 модельдік жағдайда өнімдерді таңдауды жүзеге асыру; 7.4.4.3 жаднама негізінде азық-түлік мерзімі мен шарттары, олардың туралы монологиялық мәлімдемелер
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	7.1.2.2 құрлдармен жұмыс тәсілдерін білу; 7.1.2.3 негізгі ойларды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	7.1.3.2 заманауи технологиялармен қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін түсіндіру;

		7.1.3.3 кәсіби сөздер мен тандау және пайдалану
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	7.1.1.2 нұсқаулығына сүйеніп орнын дайындау тәртібін сақтау; 7.3.2.2 матаны, ағашты және металды негізгі технологиялық операциялармен өңдеу; 7.3.2.3 пәндік-графикалық сызбаны отырып, тапсырманың орнын жоспарлау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	7.3.3.1 тірек сызбасын негізінде және модельдеу тәртібін білу; 7.3.3.2 тақырыптық-графикалық сүйене отырып, тапсырманың барысын ауызша көрсету
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	7.4.5.1 киім мен аяқ киімге қажетті құралдардың заманауи түрлерін білу; 7.4.5.2 дақтарды кетірудің тәртібін білу; 7.4.5.3 келісу және бірлескен шешімге келу
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	7.4.6.1 бөлме өсімдіктердің егу тәртібін білу; 7.4.6.2 бөлме өсімдіктерді анықтау және күту; 7.4.6.3 бөлме өсімдіктерге жағдай жасау және зиянкестермен күресу әдістерін білу; 7.4.6.2 өсімдіктерді бөлмеде негізгі принциптерін баяндау

2) 8-сынып:

2-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	8.1.1.1 технология кабинеті техникасы ережелерінің мәнін және түсіндіру; 8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.1 төтенше жағдайлар көздері мен себептерін білу; 8.1.2.2 қауіпсіздік ережелері маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды пайдалану
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	8.2.1.1 азық-түліктің тағам кестесін қолдана отырып, бағалай білу; 8.2.1.2 қажетті нәтиже түрінде мақсаттары мен міндеттерін тұжырымдау

	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	8.2.2.1 өнімдерді өңдеудің т... қажетті ас үй жабдықтарын а... 8.2.2.2 оқу диалогы барысын... өз көзқарасын білдіру
	Өнімдерді турау	8.2.3.1 өнімдерді тазалауға... турауға арналған құралдар м... бағалау; 8.2.3.2 өнімдерді әртүрлі тә... және өрнектеп турау дағдыла...
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	8.2.4.1 тамақ өнімдерінің н... бойынша пропорциялар ж... өңдеу бойынша нұсқаулар... беру; 8.2.4.2 қадамдық нұсқаулард... өз отбасына сүт өні... дақылдардан, бұршақ дақ... макароннан қарапайым аспа... дайында; 8.2.4.3 заманауи аспаздық... сипаттаңыз
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	8.4.1.1 интерьерді жарықтап... тенденцияларды салыстыру... орналастыру ережелері, үйд... түрлері мен әсерлері, электр... әдістерін ұсыну; 8.4.1.2 интерьер бөлшектерін... дағдысын меңгеру
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	8.4.2.1 тазалық-техникал... арналған құралдар мен бұйым... олардың мақсатын сипаттау; 8.4.2.2 су құбырының... ақаулықтарын жөндеудің... процестерін жүзеге асыру
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	8.1.1.2 жұмыс орнын ұтым... ұйымдастыру; 8.1.1.3 негізгі ойды анықта... бойынша ашық сұрақтарға ж...
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелер... маңыздылығын сезіне және... материалдар мен құралдарды... 8.1.2.3 тірек сөздер, дайын... берілген тақырыпқа... құрастыру
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	8.2.5.1 дайын тағамдар... берудің негізгі тәсілдерін көр... 8.2.5.2 бір оқушының жас... сапасы туралы жағымды... жасау

	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	8.2.6.1 азық-түлікті кептіріу технологиясын сипаттау, оны бағалау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	8.1.1.2 жұмыс орнын ұтымды ұйымдастыру; 8.3.1.1 матаның, ағаштың, металлмен негізгі ақауларын сипаттау; 8.3.1.2 матаны, ағашты және метал арналған қол құралдарын мақсатын атау; 8.3.1.3 құрал-саймандарды бөлшектердің өлшемдерін өлшеу және шартты белгілердің нәтижесін бекітуді көрсету
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбаларды сызбаларды орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау атқарылатын жұмыс жоспарын ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құрал-саймандар материалдар құралымы тұрғындармен сөйлеу тілін бағалау
Мақсатты бағытталған үй шаруашылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	8.4.3.1 тұрмыстық техника ерекшеліктерін талқылау, қолдану мен кемшіліктерін атау 8.4.3.2 тұрмыстық құрылғылар негізгі техникасын меңгеру
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	8.1.3.1 мұғалімнің көмекші талаптарға сәйкес жабдықта тазалай білу; 8.1.3.2 құралдармен қауіпсіз жадынама құрастыру; 8.1.3.3 диалогқа қатысу, өз пікірлерін басқалардың пікірлерін тыңдау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбаларды кестелерді орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау атқарылатын жұмыс жоспарын ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құрал-саймандар материалдар құралымы тұрғындармен сөйлеу тілін бағалау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	8.3.3.1 Технологиялық құжаттарды отырып, қарапайым дизайн м

		8.3.3.2 Нұсқаулық бойынша конструкторының көмегімен құрастыруды жүзеге асыру
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	8.4.3.2 тұрмыстық құрылғы негізгі техникасын меңгеру; 8.4.3.3 тұрмыстық техниканы түрлеріне күтім жасау құралдарын пайдалану; 8.4.3.4 ақпаратты графикалық және визуалды негізде де пайдалану жасау
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	8.4.4.1 тамақ өнімдерін таңдау және сақтау ережелері мен шарттарын білу; 8.4.4.2 негізгі азық-түлік сақтау температурасын білу; 8.4.4.3 қазіргі заманғы материалдарының артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айту
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	8.1.2.2 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды пайдалану ережелерін білу; 8.1.2.3 тірек сөздер, дайын берілген тақырыпқа қатысты құрастыру
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	8.1.3.1 мұғалімнің көмекшілік талаптарға сәйкес жабдықтау тазалай білу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	8.3.2.1 техникалық сызбаларды кестелерді орындау; 8.3.2.2 еңбек өнімін дайындау атқарылатын жұмыс жоспарын ұсыну; 8.3.2.3 стилистика, құралдар материалдар құралымы түрлерін сөйлеу тілін бағалау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	8.3.3.1 технологиялық құжаттарды отырып, қарапайым дизайн м 8.3.3.2 нұсқаулық бойынша конструкторының көмегімен құрастыруды жүзеге асыру
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	8.4.5.1 өндірушінің ақпарат (заттаңба) негізінде өнімді таңдау (сақтау); 8.4.5.2 киім мен аяқ киімді қарау және жүзеге асыру, аяқ киімді күту тәсілдерін көрсету; 8.4.5.3 дұрыс, әдеби тілмен сөйкес, өз ойларын жазбау

		кезең-кезеңімен өзін-өзі бақылау және бағалау асыру
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	8.4.6.1 топырақтану негіздерін білу; өңдеу техникасын, топырақтану негіздерін білу; 8.4.6.2 тыңайтқыштардың қолдану ережелерін білу; салыстырыңыз: органикалық және минералды, бактериялық және химиялық тыңайтқыштарды; микроэлементтерді тыңайтқыштармен біріктіру; 8.4.6.3 тыңайтқыштарды қолдану ережелерін білу; уақытын, топырақ пен дақылдың талаптарын, олардың түрлерін таңдауды білу

3) 9-сынып:

3-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	9.1.1.1 технология кабинетінің қауіпсіздік ережелерін өз бетінше тұжырымдау; 9.1.1.2 жұмыс орнын тиімді пайдалану ережелерін өз бетінше білу; 9.1.1.3 негізгі ойды анықтау ережелерін өз бетінше білу; 9.1.1.4 қауіпсіздік бойынша жоғары деңгейлі еңбекті жүзеге асыру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.1 төтенше жағдайлар туындағанда қолдану алгоритмін білу; 9.1.2.2 құрал-жабдықтармен жұмыс ережелерін өз бетінше қолдану; 9.1.2.3 өз көзқарасын дағдылармен ұсынылған мәселе бойынша білдіру
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	9.2.1.1 өнімнің сапасын бағалау; 9.2.1.2 негізгі тағамдарды сақтау шарттарын ата және салыстыру
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	9.2.2.1 етті, құс етін механикалық және жылумен өңдеу жабдықтар мен құралдарды пайдалану ерекшелігін түсіндіру; 9.2.2.2 ет, құс және балықты механикалық және гидромеханикалық өңдеу технологиялық үрдісінің қызметін білу
	Өнімдерді турау	9.2.3.1 ет, құс және балықты механикалық өңдеудің ерекшелігін білу; 9.2.3.2 құс пен балықты еттерге бөлу
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	9.2.4.1 өнімдерді жылыту және дайындаудың технологияларын білу

		жасау, етті, құс етін және б... өңдеу түрлері; 9.2.4.2 ет, құс және ба... дайындау ерекшеліктер... фабрикаттарды дайындау... салыстыру; 9.2.4.3 өнімді жасау үшін п... әртүрлі көздерден табу және
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	9.4.1.1 презентация түрін... жұмыстарының заманауи... акпарат ұсыну; 9.4.1.2 жөндеу жұмыстары... қазіргі заманғы... ассортиментін, артықшы... кемшіліктерін, құралдар м... бағалау
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	9.4.2.1 тұтынушы мен қызм... өзара әрекеттесуінің... маңыздылығын түсіну; 9.4.2.2 практикалық іс-әр... "тариф" және "тұтыну көле... жұмыс жасай отырып, комму... үшін түбіртектің мазмұнын т
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	9.1.1.2 жұмыс орнын тиім... ұйымдастыру ережелерін өз... 9.1.1.3 негізгі ойды анықта... бойынша жоғары деңгейлі... беру
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтарме... ережелерін өз бетінше қолда... 9.1.2.3 өз көзқарасын да... ұсынылған мәселе бойынша
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	9.2.5.1 түске таман ыдыст... аспаптарды, бокалдарды... орналастыру нұсқалары; 9.2.5.2 оқу тапсырмасын ор... өнімді іскерлік коммуни... дағдыларын көрсету
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	9.2.6.1 қантты қолдана отыр... технологиялық картасын... герметизациялау әдістерін ұс
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	9.3.1.1 эскизге, сызбаға сәйк... және металды өңдеуге арнал... құрылғыларды таңдау; 9.3.1.2 матаны, ағаш пен... арналған машиналардың құр... түйіндері мен элементтерін з... қызметтері бойынша бөлшек

		9.3.1.3 тәжірибелік іс-әрекет құралдарын пайдалану дағды
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызба орындау және дұрыс рәсімде 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бой пікірталасқа қатысу, диалог тәсілдерін түсіну; 9.3.2.2 материалдардың пайдаланып анықтау және оларды бұйым кезінде пайдалану
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	9.4.3.1 тұрмыстық техника критерийлерін өз бетінше әзірлеу; 9.4.3.2 техникалық құжаттауардың тұтыну сапасын бақылау
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтармен ережелерін өз бетінше қолдану
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	9.1.3.1 жабдықтар мен құрал ақаусыздығын тексеру және дейін және одан кейін күту талап сақтау; 9.1.3.2 белгілі бір жұмыс жасалған бұйымдарға үлгі немесе нұсқауын жасау; 9.1.3.3 мақсатқа, уақытқа, сөйлеу ережелерін сақтай отырып қатысу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызба орындау және дұрыс рәсімде 9.3.2.2 материалдардың пайдаланып анықтау және оларды бұйым кезінде пайдалану
	Технология изготовления изделий для личных нужд	9.3.3.1 берілген үлгі бойынша құрастыру; 9.3.3.2 бұйымды дайындау, оның кезектілігінің технологиялық
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу	9.4.3.2 техникалық құжаттауардың тұтыну сапасын бақылау 9.4.3.3 өздігінен жасалған жабдық материалдарды қолдана отырып мәлімдеме жасаңыз
	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	9.4.4.1 сауда жасаудың заманға меңгеру, әлеуметтік трендін тұтыну туралы пайымдау; 9.4.4.2 сапа сертификаттау құжаттама, штрих код негізінде қызметтердің тұтыну сапасын

		9.4.4.3 оқу диалог тұтынушылардың құқықтары тұтынушылардың құқықта заңды тәсілдерін талқылау
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	9.1.2.2 құрал-жабдықтарме ережелерін өз бетінше қолда
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	9.1.3.1 жабдықтар мен құ ақаусыздығын тексеру және дейін және одан кейін күту т сақтау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	9.3.2.1 техникалық сызба орындау және дұрыс рәсімде 9.3.2.2 материалдардың пайд анықтау және оларды бү кезінде пайдалану; 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бой пікірталасқа қатысу, диалог тәсілдерін түсіну
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	9.3.2.1 техникалық сызба орындау және дұрыс рәсімде 9.3.2.2 материалдардың пайд анықтау және оларды бү кезінде пайдалану; 9.3.2.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бой пікірталасқа қатысу, диалог тәсілдерін түсіну
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	9.4.5.1 жууды физикалық процесс ретінде көрсету, әдістерін, кезеңдерін, құралд 9.4.5.2 жапсырмалардағы т әртүрлі маталардан жасал жуудың заманауи құралдары аяқ киімге күтім жасау құ таңдау; 9.4.5.3 өз сөйлеу тілін мін бағалау, басқалардың критерийлер бойынша бағала
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	9.4.6.1 топ және сорт сан мәдени өсімдіктерді жіктеу; 9.4.6.2 графикалық түрде то ерекшеліктерін, отырғызу, аз зиянкестер мен аурулармен ұсыну; 9.4.6.3 практикалық іс-әр өсімдіктерді отырғызу біліктіліктерін көрсету

4) 10-сынып:

4-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	10.1.1.1 өрт қауіпсіздігі, электр қауіпсіздігі, тұрмыстық электр құралдарының ережелерін білу; 10.1.1.2 авариялық жағдайларда іс-қимылдар, алғашқы медициналық көрсету жөніндегі іс-қимылдар; 10.1.1.3 сөйлеу нормалары мен талқыланатын тақырып бөліміне қатысу
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайларда алдын алу қағидаларын түсіндіре білу; 10.1.2.2 әр түрлі құралдардың ережелері бойынша нұсқаулармен жұмыс істеу; 10.1.2.3 тірек сөздер негізінде негізгі ойды ашып, берілген тақырыпқа монологиялық мәлімдеме жасау
Тағам даярлау технологиясы	Дұрыс тамақтану негіздері	10.2.1.1 тағам пирамидасын тамақтануды құрудың негізгі ережелерін түсіндіре білу; 10.2.1.2 калорияны, ақуызды және көмірсулардың күнделікті есептеудің негізгі әдістерін білу; 10.2.1.3 дененің физиологиясына негізінде күніне шамамен мә
	Өнімдерді механикалық және жылумен өңдеуге арналған жабдықтар	10.2.2.1 дайындалатын тағам өнімдерді жылумен өңдеу отырып еңбек сыйымды жабдықтар мен құралдарды анықтау; 10.2.2.2 сөйлеу нормаларын сөзімен мақсаттарға, шарттарға құра отырып, ыстық цех жұмыс орнын сипаттау
	Өнімдерді турау	10.2.3.1 турау пішінінің сорпа түсіндіріңіз; 10.2.3.2 тәжірибелік іс-әрекет және қосымша компоненттерді әртүрлі формалары мен қалыңдығымен
	Өнімдерді аспаздық өңдеу әдістері	10.2.4.1 стандарттарды тағамдардың мәзірін, алғашқы қамырдан жасалған бұйымдардың техникалық шарттарын талдау; 10.2.4.2 сорпаларды, сода жасалған тағамдарды технологиялық нұсқаулықтағы дербес әзірлеу;

		10.2.4.3 тағамдарды температурасы және мәзірі тағамның сапасын критерийлер бойынша анықтаңыз
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Тұрғын үй гигиенасы	10.4.1.1 үйді күнделікті және тазалаудың мәнін, реттілігі, қажетті құралдары мен жабдықтарын салыстыру; 10.4.1.2 тұрғын үйді сапалы нұсқаулық жасау
	Тұрғын үй коммуникациясының жүйесі : жылыту, сумен қамту, су құбыры және тоқпен қамту	10.4.2.1 есептеуіштердің қолдану құралы ретінде жұмыс істеуін түсіну, пәтерде электр энергиясының үнемдеу жолдарын ұсыну; 10.4.2.2 пәтердегі су - жылытқыш кәріз жүйелерін орынды пайдалану нұсқаулық үлгісін дайындау
2-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс алдындағы еңбекті қорғау талаптары	10.1.1.2 төтенше жағдайлар тәртібін білу, қимылдар, алғашқы медициналық жәрдем жөніндегі тәртібті білу; 10.1.1.3 сөйлеу нормаларын, талқыланатын тақырып бөлімдерін қатысу
	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар тәртібін білу, алдын алу қағидаларын түсіндіру; 10.1.2.3 тірек сөздер негізінде сөйлеу негізгі ойды ашып, берілген тақырыпқа монологиялық мәлімдеме жасау
Тағам даярлау технологиясы	Үстелді әзірлеу	10.2.5.1 жалпы ережелерді білу, үстелге мерекелік қызметтерді ұйымдастыру, майлықтармен және сәндік заттармен безендіру кестелерін жасау; 10.2.5.2 тапсырманы орындау критерийлер бойынша талдау
	Өнімдерді ұзақ мерзімге сақтау және дайындау	10.2.6.1 тұздау және ашытқы салыстыру; 10.2.6.2 алынған өнімнің мөлшерін өлшемдері мен шарттарын әзірлеу
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды өңдеуге арналған құрал жабдықтар	10.3.1.1 технологиялық, экономикалық пайдалану қасиеттерін білу, материалды тану және таңдау, арналған құралдарды, құрылғыларды сызба бойынша таңдау; 10.3.1.2 станок құрылғысын, негізгі және қосалқы құралдарды қолдану аясын атау; 10.3.1.3 металл және ағаш өңдеу бойынша кәсіпорындар

		жабдықтарының номенклатура түрде жүйелеу
	Түрлі тәсілдермен матаны, ағашты және металды өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отырып құжаттаманың қарапайым нұсқасын жасау; 10.3.2.2 шығармашылық жобаны кезінде бірқатар әдістермен материалдарды қолдану шешімдерді ұсыну; 10.3.2.3 шығармашылық идеяларды көздерін мақсатты және нәтижелі етіп жүзеге асыру
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	10.4.3.1 тұрмыстық техниканы мерзімін арттыру тәсілдерін, әдістерін өздігімен құрастыру; 10.4.3.2 тұрмыстық аспаптардың бұзылыстарының пайда болу оларды өз бетінше түзету тәсілдерін
3-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайларда алдын алу қағидаларын тұжырымдау
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	10.1.3.1 тазалық талаптарға сәйкес келу мен құралдарды өз бетінше тазалау; 10.1.3.2 белгілі бір жұмыс түрін өндіруге қауіпсіздік ережелерін жасау; 10.1.3.3 тірек сөздер, дайын тақырып бойынша пайымдау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отырып құжаттаманың қарапайым нұсқасын жасау; 10.3.2.2 шығармашылық жобаны кезінде бірқатар әдістермен материалдарды қолдану шешімдерді ұсыну; 10.3.2.3 шығармашылық идеяларды көздерін мақсатты және нәтижелі етіп жүзеге асыру
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	10.3.3.1 түпнұсқа модельдерді талдаңыз; 10.3.3.2 материалдарды өңдеу тәсілдерін және бұйымдарды инновациялық технологиялар
Мақсатты бағытталған үй шараушылық стратегиясы	Электр құралдарым мен тұрмыстық техниканы пайдалану және жөндеу;	10.4.3.1 тұрмыстық техниканы мерзімін арттыру тәсілдерін, әдістерін өздігімен құрастыру; 10.4.3.2 тұрмыстық аспаптардың бұзылыстарының пайда болу оларды өз бетінше түзету тәсілдерін; 10.4.3.3 берілген тақырып бойынша пайдалана отырып, үш негізгі ақпарат көздері бойынша ақпарат оны түсіндіру

	Дұрыс тамақтану негіздері: өнімдерді таңдау және сақтау	10.4.4.1 қаптамадағы ақпараттың таңдау мақсатында бағалау; 10.4.4.2 қаптамадағы жаппай ақпараттың мазмұнын білу және түсіндіру; 10.4.4.3 практикалық кәсіптік тауардың құрамын, тағамдылығын және қауіпсіздігін бағалау
4-тоқсан		
Қауіпсіздік техникасы және еңбекті қорғау;	Жұмыс барысында еңбекті қорғау талаптары	10.1.2.1 төтенше жағдайлар кезінде алдын алу қағидаларын тұжырымдау; 10.1.2.3 тірек сөздер негізінде сұрастыру негізгі ойды ашып, берілген ақпаратты монологиялық мәлімдеме жағдайында қайталау
	Жұмыс сонында еңбекті қорғау талаптары	10.1.3.1 тазалық талаптарға сәйкес келу мен құралдарды өз бетінше тастау
Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	Матаны, ағашты және металды әртүрлі тәсілдермен өңдеу	10.3.2.1 үлгіге сүйене отырып өңдеу құжаттаманың қарапайым нұсқасын жасау; 10.3.2.2 шығармашылық жасау кезінде бірқатар әдістерді қолдану материалдарды қолдану шешімдерді ұсыну; 10.3.2.3 шығармашылық идеяны көздерін мақсатты және нәтижелі етіп жасау
	Жеке қажеттіліктерге арналған бұйымдарды дайындау технологиясы	10.3.3.2 материалдарды өңдеу тәсілдерін және бұйымдарды жасау инновациялық технологияларды қолдану; 10.3.3.3 дайын өнімнің сапасын стандартты талаптар негізінде бағалау; 10.3.3.4 дайын өнім сапасын стандартты талаптар негізінде бағалау
Мақсатты бағытталған үй шаруашылық стратегиясы	Киімді күту технологиясы	10.4.5.1 қысқы сыртқы киімді киімнен жасалған бұйымдарды күту тәсілдері; 10.4.5.2 киім мен аяқ киімді қалай киістен қорғаудың заманауи қорғау тәсілдері; 10.4.5.3 шығармашылық идеяны сипатындағы мәселелерді бірнеше тәсілмен шешу
	Сәндік және мәдени өсімдіктерді егу, отырғызу және күту технологиялары	10.4.6.1 тәжірибелік іс-әрекетті көкөніс дақылдарының өсіну әдістерін көрсету; 10.4.6.2 бақшадағы жұмыстың атаңыз және түсіндіріңіз: аурулар мен зиянкестерді бақылау бұтақтарды қорғау; 10.4.6.3 бақшадағы жұмыстың атау және түсіндіру: топырақ жақсарту, азықтандыру, егу және күту

Негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10 -сыныптарына арналған "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік бағдарламасының 2-қосымша

Сөйлеу тілінің күрделі бұзылыстары бар білім алушыларға арналған негізгі орта білім беру деңгейінің 7-10-сыныптары үшін "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасының "Көркем еңбек" нұсқасын жүзеге асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар

1) 7-сынып (ұлдар):

5-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекілік өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттері	7.1.1.1 әр түрлі контекстте бағытта қоршаған әлем элементтерін (композиция, құрылым, пропорция) білу және қолдану; 7.2.1.1 күрделі шығармашылық сезімдерді жеткізу үшін элементтерін және экспрессия құралдарын анықтау, таңдау
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, орнату). Өздігінен зерттеу	7.3.2.1 пәндік терминология отырып, өз жұмысында жетістіктерін (суретшілер, қолөнершілер) жұмысында көрініс тапқан тақырыптарды талқылау және талқылау; 7.3.3.1 пәндік терминология отырып, өз жұмысын жетістіктерін (суретшілер, қолөнершілер) жұмысын жасау үшін пайдалану мен тәсілдерді (техникаларды) бағалау; 7.3.3.2 ұлдар / қыздар: терминдерді, неологизмдерді
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 әр түрлі тарихи жағдайда туындыларын, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін зерттеу және анықтау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат сұрақтарға жауап беру, мұғалім тірек сөздерді анықтау, оларды қолдану; 7.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін әртүрлі пайдалану, олардың ішінен таңдау (оның ішінде коммуникациялық технология отырып)

	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс кезінде әртүрлі (қазіргі заманғы) материалдарды және біріктіру; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айту; 7.1.6.2 бірқатар заманауи жасау материалдарды тану шығармашылық жұмыстарды тиімді біріктіруге, өңдеуге болатындығын анықтау; 7.2.1.1 күрделі шығармашылық сезімдерді жеткізу үшін элементтерін және композиция құралдарын өзекті анықтау пайдалану; 7.2.1.2 мағынасы жағынан жаңа қарсы сөздерді ажырата білу мәтіндегі рөлін түсіну
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты презентациялау; 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құнды пайдалылық тұрғысына сұрақтарды құрастыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Пиро-графия өнерімен танысу. Көркем күйдіру әдістері мен техникасы	7.1.2.1 әр түрлі тарихи жасау туындыларын, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін зерттеу және анықтау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат сұрақтарға жауап беру, мұғалім тірек сөздерді анықтау, оларды
	Эскизді орындау. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздерді өнімді жасау үшін графика технологиялық құжаттаманы 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде негізгі ойды ашып, берілген монологиялық мәлімдеме жасау 7.1.6.4 шығармашылық жұмыс кезінде әртүрлі (қазіргі заманғы) материалдарды және біріктіру 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айту
	Бұйымдарды көркем күйдіру. Безендіру	7.2.3.1 функционалдық жақсарту қасиеттерін жақсарту үшін механикалық өңдеуді және жүзеге асыру;

		7.2.3.3 шығармашылық бұйымдарды жасау процесі мәдениетінің элементтерін п... 7.2.3.4 тақырыпты және негізгі сөздерді қолдана отырып, шағын мәтіндер құрау; 7.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты презентациялау (выставка); 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құнды пайдалылық тұрғысына сұрақтарды құрастыру
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Ағаш өңдеуге арналған құралдар	7.2.2.1 қазіргі заманғы машиналардың құрылымын принципін сипаттау және олар табиғи және жасанды материал бойынша операцияларды орындау 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру 7.2.2.4 оқылғанның мазмұнын сұрақтарға жауап беру, түйінді отырып сұрақтарды тұжырымдау
	Сүректі механикалық өңдеу кезіндегі жұмысты ұйымдастыру	7.2.6.2 заманауи технологияны қауіпсіз жұмыс істеу тәсілін түсіндіру 7.2.6.3 ақпаратты қабылдау идеяларды, сезімдерді, ойлар тірек сөздерді қолдана отырып жасаңыз; 7.1.6.1 жобаланатын нысанның кезінде конструкциялық, таб материалдардың физикалық және технологиялық қасиеттерін салыстыру
	Ағаштан бұйымдарды жасау. Дизайн бұйымдар. Материалды таңдау және дайындау	7.1.5.1 функционалдық (техникалық) эстетикалық талаптарға объектінің дизайнын әзірлеу тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 әр түрлі графикалық қолдана отырып, эскиздерді өнімді жасау үшін графикалық технологиялық құжаттаманы әзірлеу 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде негізгі ойды ашып, берілген тапсырма монологиялық мәлімдеме жасау 7.1.4.1 алынған білім мен тәжірибесін отырып, болашақ әрекеттерін

		шығармашылық белсенділігі; предлагая собственные вари 7.1.4.2 бұйымның материал мен өзіндік құнын анықтау; 7.1.4.3 қарым-қатынас жағда сөйлеу нормаларын сақтай қатысу
	Бұйымдар жасау. Материалдар мен бөлшектерді механикалық өңдеу. Бұйымдарды декорлау.	7.2.3.1 функционалдық ж қасиеттерін жақсарту үшін механикалық өңдеуді жән жүзеге асыру; 7.2.3.2 бірізділік пен дәлдік технологиялық құжаттама бұйымдарды дайындау; 7.3.4.1 ұлдар / қызд предложения по усовершен работы и работ других, по алгоритмом; 7.3.4.2 сөздік көмегімен емл сөйлемдерді өңдеу арқылы м
	Көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты презентациялау; 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құн пайдалылық тұрғысына сұрақтарды құрастыру
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Ауыл шаруашылығы өндірісіндегі заманауи техникалық жабдықтар	7.2.5.1 Ауылшаруашылы заманауи жабдықтарды сип және бағалау; 7.1.3.1 шығармашылық ид және дамыту үшін әртүрлі пайдалану, олардың ішінен таңдау
	Электр арматурасын және тұрмыстық аспаптарды жөндеу	7.2.5.2 электр техникалық тұрмыстық аспаптарды қара 7.2.5.3 электр тізбектеріндегі 7.2.5.4 оқу тақырыбы ш дәлелді монолог құрас тақырыпқа пайымдау, сендір 7.2.5.5 ұсынылған тақыры алмасып, диалогқа қатысу
	Тұрғын үй экологиясы. Үйдегі Микроклимат	7.1.3.1 шығармашылық ид және дамыту үшін әртүрлі пайдалану, олардың ішінен таңдау; 7.2.5.5 интерьерді ұйымд тәжірибелік жұмыстарды о жарықтандыруға (табиғи желдетуге және жылу жүй

		нормалар мен талаптарды сақтау; 7.3.1.1 дайын жұмысты презентациялау (выставка); 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құнды пайдалылық тұрғысына сұрақтарды құрастыру

2) 8-сынып (ұлдар):

6-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Мозаика өнері. Мозаика түрлері мен әдістері	8.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында жетілдіріп (суретшілер, колөнершілер) жұмысында көрініс тапқан тақырыптарға талдау жүргізу үшін критерийлерді қолдану; 8.3.3.1 жасалған өнімнің (жұмыстың) пайдаланылу тәсілдерін және сапасын талдау үшін критерийлерді қолдану; 8.3.3.2 өз сөйлеу тілінде терминологиялық терминдерді, неологизмдерді
	Эскиз және материалды таңдау. Мозаикалық панельдерге негіз дайындау	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау; графикалық және технологиялық эскизді әзірлеу и используя различные материалы и техники графики; 8.1.5.3 көмекші жоспар негізінде монологиялық мәлімет
	Мозаикалық паноны орындау	8.1.6.4 шығармашылық жұмыс кезінде әртүрлі әдістерді материалдарды өз бетінше және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркесімдерін тіліндегі сөздердің айтылу ерекшеліктерін; 8.2.1.1 күрделі шығармашылық сезімдерді жеткізу үшін эстетикалық құралдарын өз бетінше анықтау пайдалану; 8.2.1.2 синонимдерді, омонимдерді ажырату, мәнін білдіретін тікелей және бейнелі мағына
	Көркем безендіру және жұмыстарды ұсыну	8.3.1.1 онлайн платформалар аудиторияға дайын жұмысты ұсыну; ұйымдастыру; 8.3.1.2 қорытындылар мен шешімдерді әр түрлі сұрақтарды тұжырым
2-тоқсан		

Дизайн және технология	Қазақ халқының ұлттық тұрмыстық заттарымен танысу	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін түсіну; 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру;
	Ұлттық тұрмыстық заттарды (торсық, дөңгелек үстел) дайындау материалдары мен техникаларын зерделеу)	8.1.6.1 Жобаланатын нысанмен мақсатын ескере отырып, табиғи және жасанды материал және әрлеу тәсілдерін анықтау;
	Идеяны талқылау және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	8.1.5.1 функционалдық, эстетикалық, эргономикалық, экологиялық талаптарға объектінің дизайнын әзірлеу тапсырмаларды орындау; 8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін отырып, өзінің болашақ іс-шараларына сипаттай отырып, шығармашылық жоспарлау
	Материалдарды өңдеу. Бұйымдар жасау	8.2.2.1 қазіргі заманғы машиналарда конструкцияларды өңдеу бойынша күрделі жұмыстарды орындау; 8.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша жоғары деңгейлі жұмыс беру; 8.2.3.1 қол, механикалық жабдықтарды пайдалана отырып, функционалдық және эстетикалық жақсарту үшін материалдарды анықтау және қолдану; 8.2.3.2 дербес әзірленген құжаттама бойынша құбылмалы (фасонды) бұйымдар жасау; 8.2.3.3 шығармашылық бұйымдарды жасау процесін мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.4 диаграммалар/графиктер, фотосуреттер көмегімен нұсқа жасаңыз; 8.2.2.4 оқылғандардың мақсатын сұрақтарға жауап беру, түйінді отырып сұрақтарды тұжырымдау; 8.2.5.5 өз көзқарасын дауысқа ұсынылған мәселе бойынша білдіру; 8.2.5.6 дәлелді монолог жасау, баяндау, жоспар, иллюстрациялар негізінде ойды білдіру; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды пайдалану

	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 онлайн платформалар арқылы аудиторияға дайын жұмысты ұйымдастыру; 8.3.1.2 қорытындылар мен тәжірибесін әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Үстел ойындары. Пайда болу тарихы	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және заманауи өнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін түсіну; 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру
	Үстел ойынының тұжырымдамасы	8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау; 8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз пікірін басқалардың пікірлерін тыңдау; 8.1.5.1 нысанның дизайнын тапсырмаларды орындау. (техникалық), эстетикалық және экологиялық талаптарға
	Үстел ойындарын әзірлеу. Графикалық құжаттама	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау; графикалық және технологиялық әзірлеу, используя разл. граф. әдістер; 8.1.5.3 көмекші жоспар негізінде монографиялық мәлімет
	Үстел ойынының бөлшектерін жасау. Көркем безендіру	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес бөлімше таңдау; 8.2.3.1 қол құралдары мен оларға арналған құрылғыларды отырып, тоқыма материалдарының әдістерін анықтау және қолдану
	Ойынды сынау. Сауалнама жүргізу және ақпарат жинау	8.3.4.1 пайдаланылған идеяларды талдау, бағалау негізінде өнімді басқалардың жұмысын бейнлеу бойынша сыни ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 сөздік көмегімен сөздік белгілерінің қателерін түзету
	Жұмыстарды презентациялау	8.3.1.2 қорытындылар мен тәжірибесін әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау 8.3.1.1 онлайн платформалар арқылы аудиторияға дайын жұмысты ұйымдастыру
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Агротехнологияның дамуындағы ғылымның рөлі (тәуелсіз зерттеу)	8.2.5.1 ауыл шаруашылығы дамытудың ғылыми тәсілдерін бағалау;

		8.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін (оның ішінде коммуникациялық технологияларды отырып) дербес таңдалған көздерін пайдалану)
	Электр аспаптары мен тұрмыстық техниканы таңдау және бағалау	8.2.5.2 электр жабдықтарының техниканың пайдалану, эргономикалық және эстетикалық қасиеттерін бағалау; 8.1.3.1 шығармашылық идеяны және оны дамыту үшін өзіндік әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Бөлмелерді жөндеуге арналған заманауи материалдар, жабдықтар мен құралдар (практикалық жұмыс)	8.2.5.3 тұрмыстағы жөндеу жұмыстары ақауларды жоюдың ұтымды әдістерін таңдау; 8.2.5.4 тұрмыстағы жөндеу жұмыстары заманауи материалдарды, құралдарды (қол және электр) таңдау және қолдану; 8.2.5.5 өз көзқарасын дамытуға ұсынылған мәселе бойынша шешім қабылдау; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды дұрыс пайдалану; 8.2.6.2 құралдармен қауіпсіздік ережелерін жадынама құрастыру; 8.2.6.3 көркем және экспрессивті өнерді қолдана отырып, өз идеяларын ойларын түсіндіру үшін мәліметтерді пайдалану

3) 9-сынып (ұлдар):

7-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және заманауи өнер, қолөнер және дизайн тәсілдерін, әртүрлі стильдерді, материалдарды білу және атау; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беріп, анықтау, оларды бекіту
	Сәндік интерьер заттарын жасау әдістері мен техникаларын зерттеу	9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нәтижелі (оның ішінде ақпараттық-технологияларды қолдана отырып)
	Сәндік интерьер заттарының стильдері мен заманауи материалдарын талдау	9.2.1.1 мазмұнды туындылардың экспрессивті өнер құралдарын талдау және таңдау; 9.2.1.2 мәтіндегі синонимдерді, омонимдерді, бір мәнді және синонимдік сөздерді анықтау, олардың

Үй мәдениеті	Интерьердегі / сыртқы көріністегі ландшафт элементтері. Негізгі стильдер мен материалдар	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндердің дизайнын өзіндік туралы білімін көрсету; 9.2.5.1 ландшафтық дизайн заманауи бағыттары мен элементтерін және сипаттау; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нәтижелі; 9.1.4.3 мақсатқа, уақытқа, сөйлеу ережелерін сақтай отырып қатысу

4) 10-сынып (ұлдар):

8-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазіргі интерьердегі сәндік бұйымдар	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн тәсілдерін, әртүрлі стильдерді, материалдарды білу және атау; 10.1.2.2 тыңдалған ақпаратты мағынасын жеткізе отырып негізінде мәлімдеме жасау
	Идеяны талқылау, дамыту және эскизді әзірлеу. Жұмысты жоспарлау	10.1.4.1 жұмысты орындау әдісін анықтай отырып, әрекетті жоспарлау; 10.1.5.1 күрделі нысандардың пішіндердің дизайнын өзіндік жетілдіру; 10.1.5.3 өздігінен жасалған жұмыс материалдарды қолдана отырып монологын құрыңыз
	Сәндік интерьер заттарын жасау	10.1.5.2 өз бетінше түрлі құралдарды пайдалана отырып және технологиялық құжаттармен; 10.1.6.2 өздігінен жасалған жұмыс материалдарды қолдана отырып монологын құрыңыз; 10.2.3.3 шығармашылық бұйымдарды жасау процесін мәдениетінің элементтерін пайдалана отырып; 10.2.3.4 диаграммалар/граффити, фотосуреттер көмегімен сипаттау құру
	Презентация	10.3.1.1 медиа құралдары, платформаларды қолдана отырып аудиторияға дайын жұмысты ұйымдастыру;

		10.3.4.1 өз жұмысының ж жұмысының мақсаты мен м бетінше бағалау және өз көзк
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәулет қызметінің заманауи нысандары	10.1.2.1 әр түрлі тарихи жә өнер, қолөнер және дизайн т әртүрлі стильдерді, материал білу және атау; 10.3.3.1 өнімнің сапасын жән түрін анықтайтын негіз дәлелдеу және бағалау; 10.3.3.2 кәсіби сөздерд неологизмдерді қолдану, н штампытарды пайдаланбау
	Сәулет ғимараттары мен құрылыстарының эскиздері, сызбалары (имитирующие или собственные идеи)	10.1.5.1 күрделі нысандард пішіндердің дизайнын әзір жетілдіру; 10.1.5.2 өз бетінше тү құралдарды пайдалана оты және технологиялық құжатта 10.1.5.3 өздігінен жасалған ж материалдарды қолдана монологын құрыңыз
	Сәулет объектісінің макетін дайындауға арналған материалдарды таңдау және анықтау	10.1.6.2 өздігінен жасалған ж материалдарды қолдана монологын құрыңыз; 10.1.6.4 шығармашылық ж кезінде бірқатар әдістер материалдарды қолдану шешімдерді ұсыну; 10.1.6.5 өзінің және сыныпт айтуын қадағалау
	Шығармашылық жұмыс. Сәулет нысанының макеті	10.2.3.1 өнімді дайы материалдарды өңдеудің о қолдану; 10.2.3.2 түрлі техниканы, к заманауи материалдарды п күрделі бұйымдарды жасау; 10.2.3.4 диаграммалар/гр фотосуреттер көмегімен сип құру
	Жұмыстарды презентациялау	10.3.1.1 медиа құралдар платформаларды қолдана от аудиторияға дайын жұмысты ұйымдастыру; 10.3.2.1 өз шығармала басқалардың шығармалар әлеуметтік және мәдени м және бағалау
3-тоқсан		

	Белгілі бір интерьерге арналған затты жасау (көрме залына арналған модульдік креслолар, балаларға арналған жиһаз, сәндік шамдар). Идеяны талқылау және дамыту. Материалдарды таңдау	10.1.5.1 күрделі нысандардың пішіндердің дизайнын әзірлеу жетілдіру; 10.1.6.1 техникалық, экологиялық пайдалану сипаттамаларын материалдарды өңдеу және бетінше таңдау; 10.1.6.5 өзіңіз және сыныптас аяқталуын айтуын қадағалау
	Графикалық құжаттама, техникалық ерекшелік	10.1.5.2 өз бетінше түрлі құралдарды пайдалана отырып және технологиялық құжаттама 10.1.5.3 өзіңізден жасалған жобаны материалдарды қолдана отырып монологын құрыңыз
	Бұйымды жасау. Өңдеу	10.2.2.1 материалдарды өңдеу құралдар мен заманауи машиналарды таңдау және қолдану; 10.2.3.1 өнімді дайындау материалдарды өңдеудің оңтайлы қолдану; 10.2.3.2 түрлі техниканы, қолдану заманауи материалдарды пайдалану күрделі бұйымдарды жасау; 10.2.6.1 материалдармен қауіпсіздік ережелерін сақтау; 10.2.3.4 диаграммалар/графиктер фотосуреттер көмегімен сипаттау құру; 10.2.3.2 түрлі техниканы, қолдану заманауи материалдарды пайдалану күрделі бұйымдарды жасау; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін бұйымдарға қауіпсіздік техникасы ақпараттандырушы жасау; 10.2.6.3 тақырып бойынша сұрақтарын тұжырымдау сұрақтарға шығармашылық тәсіл беру
	Жұмыстарды презентациялау	10.3.1.1 жеке медиа құралдар платформаларды (бейнероликтер, әлеуметтік желілер) пайдалану бір аудитория үшін дәріс беру (тұсаукесерін ұйымдастыру); 10.3.1.2 мәтін мазмұнын презентация сұрақтар мен идеяларды құрастыру
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі ландшафттың заманауи элементтері	10.1.5.2 өз бетінше түрлі құралдарды пайдалана отырып және технологиялық құжаттама

		10.1.5.3 өздігінен жасалған ж материалдарды қолдана монологын құрыңыз; 10.2.5.1 өз жұмыстарын дизайнның стильдерін, зам мен элементтерін анықтау ж 10.1.3.1 шығармашылық иде көздерін мақсатты және нәти
	Шығармашылық идеяларды елестету	10.1.5.2 өз бетінше тү құралдарды пайдалана оты және технологиялық құжатта 10.3.4.1 өз жұмысының ж жұмысының мақсаты мен м бетінше бағалау және өз көз 10.3.4.2 мәтінді семант логикалық, стилистикалық түзету арқылы реттеу
	Интерьердегі жарықтандыру. Жасанды жарықтандыру. Интерьердегі жарықтандыру жобасын әзірлеу (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.2.5.2 жарықтандырудың т сипаттау; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түр бұйымдарға қауіпсіздік тех акпаратандырушы жасау; 10.1.5.2 өз бетінше тү құралдарды пайдалана оты және технологиялық құжатта 10.1.5.3 өздігінен жасалған ж материалдарды қолдана монологын құрыңыз
	Интерьерді аймақтарға бөлу және жоспарлау (тұрғын, қоғамдық, өндірістік)	10.1.4.1 жұмысты орындау әдісін анықтай отырып, әрекетті жоспарлау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған ж материалдарды қолдана монологын құрыңыз; 10.1.5.2 өз бетінше тү құралдарды пайдалана оты және технологиялық құжатта 10.1.5.3 өздігінен жасалған ж материалдарды қолдана монологын құрыңыз

5) 7-сынып (қыздар):

9-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Көрнекілік өнер	Өнердегі ғылымның заманауи әдістері мен жетістіктері. Табиғаттың микросуреттері	7.1.1.1 әр түрлі контекст бағытта қоршаған әл элементтерін (композиция құрылым, пропорция) білу ж

		7.2.1.2 мағынасы жағынан жаңа қарсы сөздерді ажырата білу; мәтіндегі рөлін түсіну; 7.2.1.1 күрделі шығармашылық жеткізу үшін әлемнің көрінісін және экспрессивті өнер құралдарын таңдауға және пайдалануға
	Бейнелеу өнеріндегі заманауи бағыттар (поп-арт, қондырғы). Өздігінен зерттеу	7.3.2.1 пәндік терминология отырып, өз жұмысында және жұмысында көрініс тапқан тақырыптарды талқылау және 7.3.3.1 пәндік терминология отырып, өз жұмысын және жұмысын жасау үшін қолдану мен тәсілдерді талқылау және 7.3.3.2 кәсіби сөздерді және неологизмдерді түсіну
	Қазақстанның заманауи суретшілері	7.1.2.1 тарихи және мәдениет қолөнер және дизайн ерекшеліктерін бетінше зерттеу және сипаттау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат сұрақтарға жауап беру, мұнда тірек сөздерді анықтау, оларды 7.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін әртүрлі пайдалану, олардың ішінен таңдау (оның ішінде коммуникациялық технология отырып)
	Өнердегі заманауи стильдік бағыттарды зерттеуге негізделген практикалық жұмыс (2D немесе 3D форматында)	7.1.6.4 шығармашылық жұмыс кезінде әртүрлі (қазіргі заман) мен көркем материалдарды және біріктіру; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айту; 7.1.6.2 бірқатар заманауи жұмыс материалдарды тану шығармашылық жұмыстарды тиімді біріктіруге, өңдеуге болатындығын анықтау; 7.2.1.2 мағынасы жағынан жаңа қарсы сөздерді ажырата білу; мәтіндегі рөлін түсіну; 7.2.1.1 күрделі шығармашылық сезімдерді жеткізу үшін элементтерін және экспрессивті құралдарын өзекті анықтау пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.1 дайын жұмысты таныстыру (көрме, сән көрме)

		7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құн пайдалылық тұрғысына сұрақтарды құрастыру
2-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Көркем сурет арқылы (батик, гжель, хохлома). Әшекейлеу түрлері. Кескіндеме әдістері мен тәсілдері. Материалдар мен жабдықтар	7.1.2.1 әр түрлі тарихи жаңа туындыларын, қолөнер туындыларының ерекшеліктерін зерттеу және анықтау; 7.1.2.2 тыңдалған ақпарат сұрақтарға жауап беру, мұқият тірек сөздерді анықтау, олардың мағынасын түсіндіру; 7.1.3.1 шығармашылық идеяны және дамыту үшін әртүрлі материалдарды пайдалану, олардың ішінен таңдау (оның ішінде коммуникациялық технологияларды отырып)
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	7.1.5.2 әр түрлі графикалық материалдарды қолдана отырып, эскиздерді өнімді жасау үшін графикалық технологиялық құжаттаманы әзірлеу; 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде негізгі ойды ашып, берілген мәліметті монологиялық мәлімдеме жасау; 7.1.4.1 алынған білім мен тәжірибесін отырып, болашақ әрекеттерін жоспарлау; шығармашылық белсенділікті дамыту
	Көркем сурет салу. Декор. Безендіру	7.2.1.1 күрделі шығармашылық идеяны сезімдерді жеткізу үшін композициялық элементтерін және эстетикалық құралдарын өзекті анықтау және пайдалану; 7.2.1.2 мағынасы жағынан жаңа қарсы сөздерді ажырата білу және мәтіндегі рөлін түсіну; 7.1.6.4 шығармашылық жұмыс кезінде әртүрлі (қазіргі заманғы) материалдарды және бірліктегі; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбысты тіркесті сөздерді дұрыс айту; 7.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды пайдалану
	Жұмыстарды таныстыру және көрмені ұйымдастыру	7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құн пайдалылық тұрғысына сұрақтарды құрастыру; 7.3.1.1 дайын жұмысты таныстыру (көрме, сән көрмесі)
3-тоқсан		

Дизайн және технология	Тігін бұйымдарын (киім, әшекей бұйымдар, зергерлік бұйымдар) түрлендіру (түрлендіру) және безендіру. Идеяларды әзірлеу. Эскиз	7.1.3.1 шығармашылық идеяны жасау және дамыту үшін әртүрлі жолдарды пайдалану, олардың ішінен ең тиімдіні таңдау (оның ішінде коммуникациялық технологияларды қолдана отырып); 7.1.5.1 функционалдық (техникалық) және эстетикалық талаптарға сәйкес объектінің дизайнын әзірлеу және тапсырмаларды орындау; 7.1.5.2 әр түрлі графикалық жолдарды қолдана отырып, эскиздерді жасау және өнімді жасау үшін графикалық технологиялық құжаттаманы әзірлеу; 7.1.5.3 тірек сөздер негізінде негізгі ойды ашып, берілген тақырып бойынша монологиялық мәлімдеме жасау;
	Материалдар мен жабдыктарды дайындау	7.2.2.1 тігін машинасының қабілетін ақауларды анықтау және жою; 7.1.6.2 бірқатар заманауи жабдыктардың материалдарды тану және оларды біріктіруге, өңдеуге және жинастыруға болатындығын анықтау; 7.1.6.3 фурнитура мен материалдары мен топтастырылуы мен сипаттау сипаттау және салыстыру; 7.1.6.5 қиын екіпінді, дыбыс тіркесті сөздерді дұрыс айту;
	Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымдарды өңдеу. Бұйымдарды декорлау.	7.2.3.1 заманауи тоқымаларды материалдары мен түрлі пішіндерді қолдана отырып, технологияларды сәйкес тігін машинасында бұйымдарды жасау; 7.2.3.5 тірек сөздер, дайындалған ұжымдық тақырыптар бойынша құрастыру; 7.2.3.3 шығармашылық бұйымдарды жасау процесін мәдениетінің элементтерін пайдалану; 7.1.4.2 бұйымның материалдары мен өзіндік құнын анықтау; 7.1.4.3 ұлдар/ қыздар жағдайына байланысты сөздерді сақтай отырып, диалогқа қатысу; 7.2.2.2 тігін бұйымдарын ыдыс өңдеуге арналған құрылғыларды таңдау және қолдану; 7.2.2.3 негізгі ойды анықтау бойынша ашық сұрақтарға жауап беру;

	Жұмыстарды презентациялау ы	7.3.1.1 дайын жұмысты таныстыру (көрме, сән көрсе 7.3.1.2 мәтінді өзектілік, құн пайдалылық тұрғысына сұрақтарды құрастыру; 7.3.4.1 үлгіні, алгоритмді өзіңіздің және басқала бейімдеу, жақсарту бойынша жасау; 7.3.4.2 сөздік көмегімен емле сөйлемдерді өңдеу арқылы м
4-тоқсан		
Культура питания	Қазақтың ұлттық тағамдары	7.2.4.2 әлемнің басқа халы тағамдары мен олар технологиясын зерттеу және 7.2.4.4 тірек сөздер мен Берілген тақырыпқа қысқа м (мұғалімнің көмегімен)
	Әлем халықтарының тағамдары (тәуелсіз зерттеу)	7.1.3.1 шығармашылық ид және дамыту үшін әртүрлі пайдалану, олардың ішінен таңдау (оның ішінд коммуникациялық технолог отырып); 7.2.4.1 әр түрлі халықтар мен аспазшыларының ерекшеліктерін сипаттау жән 7.2.4.4 тірек сөздер мен Берілген тақырыпқа қысқа м (мұғалімнің көмегімен)
	Әлем халықтарының тағамдары. Тәжірибелік жұмыс (суши, пицца, кожа)	7.2.4.2 әлемнің басқа халы тағамдары мен олар технологиясын зерттеу және 7.2.2.3 негізгі ойды анықта бойынша ашық сұрақтарға ж 7.2.4.3 әр түрлі тағамда арналған өнімдерді, құралдар таңдауға қатысты дербес шеш
Үй мәдениеті	Тұрмыстық техниканы таңдау. Тұрмыстық техниканы пайдалану ережелері	7.2.5.2 эстетикалық жән қасиеттерді бағалай отыр техниканы мақсатына жә принципіне сәйкес жіктеу; 7.2.5.3 тұрмыстық техниканы күту ережелерін зерттеу жән 7.2.5.5 түсінуді тереңдету нақтылау үшін мәтін м көзқарасты көрсететін жауаптарды тұжырымдау;

		7.2.6.2 заманауи технология қауіпсіз жұмыс істеу тәсілдерін түсіндіру; 7.2.6.3 ақпаратты қабылдау идеяларды, сезімдерді, ойлар тірек сөздерді қолдана отырып жасаңыз
	Растение как украшение, как элемент интерьера	7.2.5.1 әр түрлі өсімдіктер қасиеттерін сипаттау, бағалау, безендіру үшін қолдану; 7.2.5.5 түсінуді тереңдету, нақтылау үшін мәтін мен көзқарасты көрсететін жауаптарды тұжырымдау; 7.3.3.1 пәндік терминология отырып, өз жұмысын жасау (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарын жасау үшін әдістер мен тәсілдерді талқылау және бағалау; 7.3.3.2 қайталау және көшіріп кәсіби сөздерді, терминдерді қолдану

6) 8-сынып (қыздар):

10-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік-қолданбалы өнер	Қазақ қолданбалы өнері (ши тоқу, киіз басу). Халық шығармашылығының түрлері. Материалдар мен құрал-жабдықтар	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін түсіну; 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру; 8.1.3.1 шығармашылық идея және дамыту үшін өз бетінше ақпарат көздерін пайдалану
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдар мен құралдарды дайындау	8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау, графикалық және технологиялық әзірлеу, используя различные материалы; 8.1.5.3 көмекші жоспар негізінде монологиялық мәліметтерді жасау; 8.1.4.1 алған білімі мен тәжірибесін отырып, өзінің болашақ ісін сипаттай отырып, шығармашылық жоспарлау
	Шығармашылық жұмысты орындау. Декор. Безендіру	8.2.1.1 күрделі шығармашылық сөзімдерді жеткізу үшін эскиздерді қолдану; 8.2.1.2 құралдарын өз бетінше анықтау пайдалану;

		8.2.1.2 синонимдерді, омонимдерді ажырату, мәні тікелей және бейнелі мағына 8.1.6.4 шығармашылық жұмыс кезінде әртүрлі әдістер материалдарды өз бетінше және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркесімдерін тіліндегі сөздердің айтылу ережелеріне сәйкестендіру; 8.2.3.3 шығармашылық бұйымдарды жасау процесін мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.4 диаграммалар, кестелер/фотосуреттер көмегімен мәтіндерін жасау; 8.3.2.1 пәндік терминологияны отырып, өз жұмысында жинақтау (суретшілер, қолөнершілер) жұмыстарында көрініс тапқырларға талдау жүргізу үшін критерийлерді қолдану; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды пайдалану ережелерін сақтау
	Жұмыстарды презентациялау. Көрмені ұйымдастыру	8.3.1.1 онлайн платформалар аудиторияға дайын жұмысты ұйымдастыру (онлайн форумы, сети); 8.3.1.2 қорытындылар мен тапқырлардың әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Қазақтың ұлттық киімдері. Этностиль. Ою-өрнек және оның стилизациясы	8.1.2.1 әр түрлі тарихи және қолөнер, қолөнер және дизайн ерекшеліктерін түсіну; 8.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беру; 8.1.3.1 шығармашылық идеяны және оны дамыту үшін өзінше әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану
	Этностильдегі бұйымның дизайны (бас киім, кеудеше)	8.1.5.1 қызметтік (техникалық) эргономикалық және экологиялық сәйкес келетін объектінің жөніндегі тапсырмаларды орындау; 8.1.5.3 көмекші жоспар негізінде монографиялық мәліметтерді жинақтау; 8.1.5.2 бұйымды жасаудың ұтымды тәсілдерін анықтау; графикалық және технологиялық әзірлеу, используя различные материалы

	Этностилде бұйым жасау (бас киім, кеудеше). Безендіру	8.2.3.3 шығармашылық бұйымдарды жасау процесі мәдениетінің элементтерін пайдалану; 8.2.3.1 қол құралдары мен және оларға арналған құрылғыларды пайдаланып, тоқыма материалымен жұмыс жасау, ұтымды әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи материалдар мен конструкциялар) пайдаланып, өздігінен әзірленген құжаттама бойынша күрделі жасау; 8.2.3.4 диаграммалар/графиктер, фотосуреттер нұсқаулықтармен жұмыс жасау; мәтіндерін жасау; 8.3.4.1 пайдаланылған идеяларды талдау және бағалау негізінде және басқалардың жұмыстарына жетілдіру бойынша сыни ұсыныстар жасау; 8.3.4.2 сөздік көмегімен сөздердің белгілерінің қателерін түзету; түзету; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және қолдана материалдар мен құралдарды пайдалану;
	Жұмыстарды презентациялау	8.3.1.1 онлайн платформаларда аудиторияға дайын жұмыстарды ұйымдастыру (онлайн форумы, теледидар, интернет-сети); 8.3.1.2 қорытындылар мен тапсырмаларды әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау;
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Халық пішімінің негізінде киім үлгісінің дизайны (бүтін пішілген жең)	8.1.4.2 зерттеулер негізінде түрлеріне қажеттілігін анықтау; 8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз пікірлерін және басқалардың пікірлерін тыңдау; 8.1.3.1 шығармашылық идеяларды және оны дамыту үшін өзінше әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану;
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз	8.1.5.1 қызметтік (техникалық) эргономикалық және экологиялық сәйкес келетін объектінің жөніндегі тапсырмаларды орындау; 8.1.5.2 графикалық және құжаттарды әзірлеу. Графикалық құралдарын қолдана отырып, дәйектілігі мен ұтымды әдістерін қолдану; 8.1.5.3 көмекші жоспар негізінде монографиялық мәліметтерді қолдану;

	Материалдарды, құрал-саймандар мен жабдықтарды дайындау	8.2.2.1 тігін машиналармен және құрылғыларды таңдау және ілмектерді өңдеу, сыдырма ілмектерді өңдеу, табиғи және жасалған жүннің түрлері мен қабырғаларын және салыстыру; 8.2.6.2 құралдармен қауіпсіздік жадынама құрастыру; 8.2.6.3 көркем және экспрессивті қолдана отырып, өз идеяларын ойларын түсіндіру үшін мәліметтерді жинау;
	Халықтық пішу негізінде өнімді жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу. Ою-өрнек элементтерімен безендіру	8.2.3.1 қол құралдары мен тараптарға арналған құрылғыларды пайдаланып, тоқыма материалдарымен ұтымды әдістерін анықтау және қолдану; 8.2.3.4 диаграммалар/графиктер, фотосуреттер нұсқаулықтарды мәтіндерін жасау; 8.2.3.2 әртүрлі (тоқыма, табиғи және жасалған) материалдар мен конструкцияларды пайдаланып, өзінің эфирленген құжаттамасы бойынша құрастыру жасау; 8.3.3.1 жасалған өнімнің (жұмыстың) пайдаланылу тәсілдерін және сапасын талдау үшін критерийлерді қолдану; 8.3.3.2 өз сөйлеу тілінде терминдерді, неологизмдерді
	Жұмыстарды презентациялауы	8.3.1.1 онлайн платформалар аудиторияға дайын жұмысты ұйымдастыру (онлайн форум, сайт, теледидар, интернет-сети); 8.3.1.2 қорытындылар мен тапсырмаларды әртүрлі сұрақтарды тұжырымдау
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьерге арналған сәндік бұйымдар (2D /3D форматында). Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	8.1.6.2 өнімді дайындау және заманауи және дәстүрлі емес материалдарды бетінше таңдау, понимая, қандай материалдармен эффективно использованы; 8.1.6.4 шығармашылық жұмысты кезінде әртүрлі әдістермен материалдарды өз бетінше және біріктіру; 8.1.6.5 қиын дыбыс тіркеу тіліндегі сөздердің айтылу ерекшеліктерін
	Интерьерге арналған сәндік 2D/3D өнімдерін жасау	8.2.5.3 материалдар мен техникалық анықтай және таңдай отырып, және техникалық талаптарды интерьерге арналған сәндік бұйымдар

		8.3.4.1 пайдаланылған идеялар талдау, бағалау негізінде өнімдер басқалардың жұмысын бейнлеу бойынша сыни ұсыныстар жасау; 8.2.6.1 қауіпсіздік ережелерін сақтау маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды пайдалану; 8.2.6.3 көркем және экспрессивті қолдана отырып, өз идеяларын ойларын түсіндіру үшін мәліметтер
	Өсімдік шаруашылығындағы ғылымның рөлі	8.1.3.1 шығармашылық идеялар және оны дамыту үшін өзіндік әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану; 8.2.5.1 ауыл шаруашылығында дамытудағы ғылыми тәсілдерді бағалау; 8.1.4.3 диалогқа қатысу, өз пікірлерін басқалардың пікірлерін тыңдау
	Медицинадағы, фитотерапиядағы және косметологиядағы өсімдіктер	8.1.3.1 шығармашылық идеялар және оны дамыту үшін өзіндік әртүрлі ақпарат көздерін пайдалану; 8.2.5.2 медицинада, шөп араластыру косметологияда өсімдіктерді талқылау және бағалау; 8.2.5.5 өз көзқарасын дамытуға ұсынылған мәселе бойынша

7) 9-сынып (қыздар):

11-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қазақстанның дәстүрлі тоқымасы. Қазақ кілемдері. Алаша. Кілем тоқу. Гобелен. Қазіргі кілемдер	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн тәсілдерін әртүрлі стильдерді, материалдарды білу және атау; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беріп, анықтау, оларды бекіту; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нәтижелі етіп бағалау; 9.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістерді сипаттау; 9.2.2.4 мазмұны бойынша бағалау құрастыру
	Кілем тоқуға арналған материалдар мен құрал-жабдықтар	9.1.6.4 шығармашылық жұмыс кезінде бірқатар техникаларды материалдарды қолдану шешімдерді бағалау; 9.1.6.5 өз дыбыс айтуын бақылау

		9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндердің дизайнын өз туралы білімін көрсету; 9.1.5.3 жоспар мен көрнекі қолдана отырып, монолог жасау 9.1.4.1 жұмыстың реттілігін шығармашылық қызметті жо
2-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәннің заманауи стильдері (өз бетінше зерттеу)	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн тәртүрлі стильдерді, материал білу және атау; 9.1.2.2 тыңдалған ақпарат бойынша жабық сұрақтарға жауап беріп анықтау, оларды бекіту; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нәти
	Дайын бейнені талдау: макияж, шаш, әшекей бұйымдар	9.1.6.2 бұйымды талдау материалдарды пайдалану шешімдерді салыстыру және 9.1.6.5 өз дыбыс айтуын бақы
	Зерттеу жобасының презентациясы	9.3.1.1 медиа құралдары платформаларды қолдана жобасының презентациясын ұ
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Қарапайым геометриялық пішіндердің "Fast cloth" сәнді киімінің дизайны (пончо, кейп, туника). Киім мен бұйымдардың заманауи өндірісі: функционалдылық, стиль және материалдар	9.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн тәртүрлі стильдерді, материал білу және атау; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нәти 9.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістерді сипаттау; 9.2.2.4 мазмұны бойынша бақылау құрастыру
	Техникалық және дизайнерлік инновациялар	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндердің дизайнын өз туралы білімін көрсету; 9.1.5.2 түрлі графикалық пайдалана отырып, графика технологиялық құжаттаманы
4-тоқсан		
Үй мәдениеті	Интерьердегі/ экстерьердегі ландшафт элементтері	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндердің дизайнын өз туралы білімін көрсету;

		9.2.5.1 ландшафтық дизайн заманауи бағыттары мен эстетика және сипаттау; 9.2.5.5 ұсынылған мәдениеттің пікірталасқа қатысып, өмірде дәлелдей алу; 9.1.3.1 теориялық зерттеулерді көздерін мақсатты және нәтижелі
	Танымал стильдер. Жоспарлаудың негізгі ережелері мен әдістері, түс схемасы.	9.1.5.1 күрделі объектілердің пішіндердің дизайнын өзіндік туралы білімін көрсету; 9.2.5.3 қолданыстағы бірнеше техниканы, конструкцияларды заманғы материалдарды талдау; 9.3.3.2 кәсіби сөздерді неологизмдерді дұрыс таңдау; 9.3.3.1 өнімнің сапасын бағалау және өнімнің сыртқы түрін факторларды тұжырымдау

8) 10-сынып (қыздар):

12-кесте

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Бөлімшелер	Оқыту мақсаттары
1-тоқсан		
Сәндік - қолданбалы шығармашылық	Қолмен кілем жасау: бұйымның эскизін жасау,	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн әртүрлі стильдерді, материалдарды білу және атау; 10.1.3.1 шығармашылық идеяларды көздерін мақсатты және нәтижелі 10.1.2.2 тыңдалған ақпаратты мағынасын жеткізе отырып негізінде мәлімдеме жасау; 10.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістің заңды және түсіну
	Бұйымның эскизін әзірлеу. Материалдарды (киіз, мата) және құралдарды дайындау	10.1.6.4 шығармашылық жобаны кезінде бірқатар әдістермен материалдарды қолдану шешімдерді ұсыну; 10.1.5.1 күрделі нысандардың пішіндердің дизайнын әзірлеу жетілдіру; 10.1.6.5 өзіңіз және сыныптасыңызды айтуын қадағалау; 10.1.4.1 жұмысты орындауды анықтай отырып, шығармашылық жоспарлау

	Шығармашылық жұмысты орындау. Декор. Безендіру	10.2.1.1 мазмұнды және түпн жасау үшін экспрессивті дербес қолдану; 10.2.3.3 шығармашылық бұйымдарды жасау процес мәдениетінің элементтерін п 10.2.3.4 диагр кестелер/фотосуреттер көм мәтіндерін құру; 10.2.6.1 қауіпсіздік ережел маңыздылығын сезіне және материалдар мен құралдарды
	Жұмыстарды презентациялау. Көрмені ұйымдастыру	10.3.1.1 медиа құралда платформаларды қолдана о аудиторияға дайын жұмыст ұйымдастыру; 10.3.1.2 мәтін мазмұнын сұрақтар мен идеяларды құра 10.3.2.1 өз шығармал басқалардың шығармалар әлеуметтік және мәдени м және бағалау
2-тоқсан		
Дизайн и технология	Жеке имиджді құру технологиясы, идеяларды дамыту	10.1.2.1 әр түрлі тарихи ж өнер, қолөнер және дизайн әртүрлі стильдерді, материал білу және атау; 10.1.3.1 шығармашылық ид көздерін мақсатты және нәти 10.1.5.3 өздігінен жасалған м материалдарды қолдана монологын құрыңыз
	Макияж, шаш, әшекей арқылы жеке бейне жасау	10.1.6.2 өнімді дайындау ж материалдарды пайдала шешімдері мен тәсілдерін ұс 10.1.5.3 өздігінен жасалған м материалдарды қолдана монологын құрыңыз
	Өзіңіздің жеке бейнесін жасау үшін киім/әшекей жиынтығын жасау эксперименті	10.1.5.1 күрделі нысандард пішіндердің дизайнын әзір жетілдіру; 10.1.6.3 тоқыма, тоқыма емес да заманауи, дәстүрлі матери бағалау; 10.2.3.1 бұйымды дай материалдарды өңдеу тәсілд 10.3.4.1 өз жұмысының : жұмысының мақсаты мен бетінше бағалау және өз көзк

		10.3.4.2 мәтінді семантикалық, логикалық, стилистикалық қарқылы реттеу
	Жұмыстарды презентациялау ы	10.3.1.2 мәтін мазмұнын сұрақтар мен идеяларды құрастыру 10.3.1.1 медиа құралдарды платформаларды қолдана отырып аудиторияға дайын жұмысты ұйымдастыру
3-тоқсан		
Дизайн және технология	Сәнді киімдерді жобалау	10.1.2.1 әр түрлі тарихи және өнер, қолөнер және дизайн әртүрлі стильдерді, материал білу және атау; 10.1.3.1 шығармашылық идея көздерін мақсатты және нәтижелі тәсілдерді анықтау; 10.1.4.3 сөйлеу нормаларын талқыланатын тақырып бойынша пікірталасқа қатысу, диалог тәсілдерін түсіну; 10.2.2.2 кәсіпорындардағы технологиялық үдерістің заңдылығын және түсіну
	Идеяларды әзірлеу. Эскиз. Материалдар мен жабдықтарды дайындау	10.1.5.1 күрделі нысандардың пішіндердің дизайнын әзірлеу жетілдіру; 10.1.5.2 өз бетінше таңдап құралдарды пайдалана отырып және технологиялық құжаттама жасау; 10.1.5.3 өздігінен жасалған материалдарды қолдана отырып монологын құрыңыз
	Бұйымдар жасау. Бөлшектерді пішу. Жеке бөлшектерді өңдеу. Бөлшектерді құрастыру және бұйымды өңдеу	10.2.2.1 заманауи тігін жабдығын және тігін машинасын қолдану; 10.2.2.3 тігін машиналардың қызметтерді орындау (кесте, тегеурін); 10.2.2.4 себеп-салдар қатынастарды анықтау үшін қолдану; 10.2.3.1 бұйымды дайындау материалдарды өңдеу тәсілдерін таңдау; 10.2.6.1 материалдар мен құралдар ережелерін сақтай отырып қолдану; 10.2.6.3 тақырып бойынша сұрақтарын тұжырымдау және шығармашылық тұрғысынан қарау; 10.2.6.2 белгілі бір жұмыс түрін бұйымдарға қауіпсіздік теориясы акпаратандырушы жасау
	Жұмыстарды талқылау және бағалау. Жұмысты презентациялау	10.1.4.2 пайданы анықтау тауарлардың нарықтарын талдау

		10.3.3.2 кәсіби сөздер, неологизмдерді қолдану, штамптарды пайдаланбау
Негізгі орта білім беру деңгейінің ауыр тіл кемістігі бар 7-10 –сыныптарына арналған "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы бойынша 3-қосымша		

Негізгі орта білім беру деңгейінің ауыр тіл кемістігі бар 7-10 -сыныптарына арналған "Технология" пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы бойынша терминологиялық минимум

Сынып	Пәндік лексика және терминология	Диалог/жазуға арналған сөз
7-сынып	Абстракционизм, аллегория, өнімді талдау, галерея, граффити, орнату, контур, кубизм, жәрдемақы, қазіргі заманғы өнер, кескіш, тегістеу, экспозиция, жарықтандыру, тұрмыстық техника, мамандар, микроклимат, үй экологиясы, ұтымды, интерьер, қызмет көрсету, десерт, қонақжайлылық	Бұған жол бермеу үшін, а содан кейін ... Көз жеткізу ү екіншіден..., содан кейін ... дегеніміз ... Қауіпсіздікті Маған бұл ұнады, өйткені ... айтарлықтай бұл ..., атап өт әдетте, көп жағдайда, көбіне
8-сынып	Фурнитура, декор, циновка, модельер, ою-өрнек, стилизация, тұтас пішілген, этникалық, стильді, косметолог, отбасы бюджеті, дайындау технологиясы, термиялық өңдеу, қарқынды технология, консервілеу	Ақпаратты беру және алу. м әрекет етеді. ...міндетті шарт Автор атап өткендей; бірінші жағынан; екінші жағынан; н осылайша
9-сынып	Безендіру, сәндік, сәндік косметика, селекционер, оңтайлы, жұмыс, агроном, сценарист, тұжырымдама, менеджер, модератор, шаблон, дизайнер, рәміздер, ең жақсы нұсқа	Алдымен.. жасап көреміз білдірмейді; біз қазірдің өзін деп санау, бақылауды күн өтілді..., алғашқы кезеңде ... болды, алдымен, алдым ...бастайық , ...бастау керек
10-сынып	Ұлттық нышан, өзіндік құн, жинақ, трансформаторлар, винтаж, типтік, экспрессивті құралдар, оптикалық, миниатюралар, нақты, шығармашылық шешім, нақты, максималды, ақпарат көзі, нақты жағдайлар, түгендеу	...алгоритмдерді қолдану орындау, ...ұсынылмайды, ... береді, одан туатын қорытын өткен жөн бақылау келесі нә